

1994

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૭૧૦

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ તાડદીર ની તાડલાડ

વિષય ૬-૩

તકદીરની તકલીફ.

(૨૦ ચીત્રો સાથની)

એક વાર્તા

સામનાર—સોહરાખ શહેરિયાર ઈરાની

“મશરૂફ”

તે

‘સોહરાખ મળહ’ અઠવાડીક પત્રના અધિપતિ અને માલેક, તથા ‘પરસ્તાને અકરમ,’
‘એએન દુન્યા,’ ‘ધેલા ધાંચીનું કુદુંબ,’ ‘જેહાંગીરનામું,’ ‘હમશીર કે શમશીર?’,
‘અકકલમંદ એવકુફ,’ ‘કીસમતની કીશતી,’ ‘તલવારની ધાર,’ ‘શયલા કુંવારી,’
‘ઝાલીમ ખખીસ,’ ‘અહડા અહડી,’ ‘દેખાવલી દાકળુ,’ ‘દુરવદી કીનેત,’
‘નીતીમાન નરગીઝ,’ વીગેરના લેખક.

(સર્વ હક લખનારને સ્વાધીન.)

આ પુસ્તક મી. સોહરાખ શહેરિયાર ઈરાનીએ નવા આતશબેહેરામ પાસેના
“બીમરડીવાલા હાઉસ,” ધોબીતળાવ મુખ્યમા પ્રગટ કર્યું છે; અને “નવરમ
પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ,” બજારગેટ, કોટ, મુખ્યમા મી. અરદેશર ખરશેદજી
દેસાઈએ છાપ્યું છે.

ઓક્ટોબર ૧૯૧૮.

કીમત રૂ. ૨૫.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
૨ મહાવીર
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૭૭૧૦

→ અર્પણ. ←

મહારા મહેરબાન ભાઈજી

પેસ્તનજી બેરામજી ભેસાણીયાને

આ મહાર્ નાચીઝ પુસ્તક

મહારા તરફની એમની ભલાઈ, દીલસોઝી, અને
સાચ્યા મીત્ર તરીકેની એક કદી નહીં ભુલાય એવી

ભાઈબધીની અદના ઇધાણી દાખલ થણા

મોટા માન સાથે

અર્પણ કરું છું

“મશરૂક.”

મહારા બે બોલ.

પાક પરવરદેગારનો હું શુક્રચુગર બન્યો છું કે આ મહાર નવું પુસ્તક મહારા મહેરબાન વાંચનારાઓનાં મુખારક હાથોમાં આજે મુકી શકાયું છે. —અગાઉ અમાનો એવો હતો કે જેમાં લોકો સંપીલાં હતાં અને પોતાની જાતવાલાંઓને આગલ વધારવાને મનમાં ખુશી થતાં હતાં, મગર આ અમાનો તો તેથી ઉલટોજ છે: આજે તો એક જાતી હુશ્ચારીથી વધતા માણસને તોડી પાડવાને સૌ આગેવાની લેશે, એકતું બધું ખીજથી જોવાશે નહીં, વેપારી ખીજ વેપારીના નાશની રાહ જોશે, પૈસાવાલા ખીજ પૈસાવાલાની નીંદા કરવા તૈયાર થશે અને મુફલીસને કચડવા નીકલશે, જાતીલા ખીરાદરોજ કાતીલા બનશે, અને, ચોકકસ લેખકો જે ખીજને પાયરી દર પાયરી વધતો જોશે તો તેઓની આંખોમાં અદેખાઇનો આતશ સળભશે, અને પછી વાત આગલ વધશે —

આજ કાલ રીવ્યુઓના હમખગ એટલા તો વધી પડ્યા છે કે નહીં બોલવાના નવ ગુણ ઉપલા તાઇપના કેટલાક અદેખા લેખકો ખીજ લેખકોને દાખી દેવા માટે પરદા પછવાડ છુપામને ચોંટે રીવ્યુઅર થઇ નીકલે છે, સામેવાલાના ખગખ રીવ્યુ કપટથી લઇને પોતાના પેટની આગને સમાવે છે અને પોતે કેવાંક તીસમારખાં લેખક હોય તેમ પોતાનો રીવ્યુ પોતેજ (એશક, ધણોજ મસાલેદાર) લે છે!! અપવાદો સીવાયના કેટલાક અધિપતિઓની ‘મસકા પસંદ’ હોવાથી તેઓની જોઓ તરફથી ખુબ મસકો પોતાને મલે છે તેઓના રીવ્યુ ધણોજ સારા લે છે.

હું એવા મસકા લગાડવાની આદત ધરાવતો નથી અને તેથી જે મ્હને કાંઇક ખમવુંખી પડ્યું હોય તો તેની મ્હને પરવાહ નથી. સોના પર ઢોળ ચઢાવવાની જરૂર નથી, મશરૂક જે છે તે છે અને લોકોખી તે શું છે તે મનમાં અચ્છી રવેશે સમજે છે. —ઇંગલેન્ડ જે ધણો આગલ વધેલો મુલક છે ત્યાંખી એવા મસકા શીકેશન્યા રીવ્યુ-હમખગો હસ્તી ધરાવે છે અને તેથીજ તો જાણીતી લખનારી “મારી કોરેલી” એ ન્યુસપેપરોના એડીટરો પર રીવ્યુ માટે પોતાની ચોપડીઓ મોકલવાનું સદંતર બંધ કીધું. “મારી કોરેલી” કાંઇ જેવી તેવી લેખક ખાતુ નથી, તેની નોવેલો હીન્ડુસ્તાનમાં તરજુમાં મારફતે જુદી જુદી બાપામાં લખાઇ છે અને તેના ખોટ પરખા નાટકો વડીક રટેજ થયા છે, અને તે છતાંખી તે જાણીતી લખનારી પર અદેખા લેખકોએ અને મસકા માંજુ અધિપતિઓએ કપટથી હુમલા કીધા ત્યારે તેણે રીવ્યુ માટે ચોપડીઓ મોકલવીજ સદંતર બંધ કીધી.

ઇંગ્લેન્ડમાંથી તરજુમા કરવાનો ચાલ આ દેશના ધણા ખરા લેખકોમાં જાગી છે, અને એકજ ઇંગ્લેન્ડ ખોટમાંથી ચાર લેખકો ચાર વખત લખે તો તેમાં તેઓ કાંઇખી ખોટ કરતાજ નથી. એક લેખક જે ખીજ કરતાં દસ વીસ વરસ અગાઉથી જન્મ્યો હોય અને તેણે એક ઇંગ્લેન્ડ ખોટને વહેલો હાથ કરીને તરજુમા કીધો હોય તો તેની પછી જન્મનારો લેખક જે

તેજ ઇંગ્રેજ પ્લોટને પોતાની શૈલીમાં રજુ કરે તો તેમાં તે કોઈ ગુન્હો કરતોજ નથી. વલી, મેં પોતે એવી કેટલીક ટુંકી વાર્તાઓ ઇંગ્રેજ ઉપરથી લખી છે જે વાર્તાઓ મ્હારી પછી મ્હારેથી મોટી ઉમરના બીજા લેખકોએથી લખી છે, તો શું તેમાં મ્હારે તેઓનાં હોય કાઢવો થતે? નહીંજ. મ્હારી નોવેલો મેં માત્ર તરજુમાઓ કરીને નથી લખી પણ ઇંગ્રેજ નોવેલોને આધારે મોટા ફેરફારો સાથે એડપ્ટેશન કર્યા છે અને તે મ્હને ખુશી કરવાને પુરતા છે કે વાંચનારાંઓને ધણીજ ધણીજ પસંદ પડ્યા છે, જેનો એકજ દાખલો લખશું તો “રેનોલ્ડ્ઝ”ની “વેગનર-ધી વુલ્ફ” મેં મોહમેદન સંસારમાં “હમશીર કે સમશીર?” ને નામે લખી અને તે ધણી ફતેહમંદ ઉતરો.

કેટલાકો કહે છે કે મેં મ્હારી કેટલીક નોવેલો રેનોલ્ડ્ઝના પ્લોટપરથી લીધી છે અને તેથી તેઓ મ્હને ટાકે છે. તેઓનું કહેવાનું જો મતલબ વગરનું હતે તો હું જવાબથી નહીં આપતે, પણ ખાસ આ પ્રસંગે મ્હને બે બોલ બોલવા પડે છે તેનું કારણ એ છે કે આજની મ્હારી આ નોવેલથી “રેનોલ્ડ્ઝ”ની “ધી ફોરલ આયલેન્ડ” ઉપરથી છે. હા, આ એક તરજુમા છે પણ તે બોલવા ફેરફાર સાથેનો છે, અને જો એમાં મ્હને અસલ ચીત્રોને છાપવાના નહીં હોત તો એ વાર્તાનીથી હું અચ્છી રીતે બીજા સંસારમાં ફેરવી નાંખતે-રેનોલ્ડ્ઝના લખાણો ૧૨મી કાંઠા મેં એકલાએજ તરજુમા કર્યા અને એડપ્ટેશન બનાવ્યા નથી. પણ ધણી સારા સારા લેખકોએ તેમ કયું છે, અને રેનોલ્ડ્ઝનું નામ સાંભળીનેજ કમકમવળી કાશીશ કરી રાઓ પોતેથી દીલમાં તો સ્હમજે છેજ કે રેનોલ્ડ્ઝની ભાશા અને વર્ણન કરવાની શૈલી કાંઈ ઓર ખુબી ધરાવે છે. રેનોલ્ડ્ઝે “લંડનના બેદ ભરમો અને લંડનની દુનિયા બેદભરમો” લખીને ખરેખરજ મોટામાં મોટી એક જુલ કીધી હતી, પણ તેની તે એક જુલને ખાતીર તેને એક લેખકની ગણતરીમાંથી તો દુર નહીંજ રાખવો જોઈએ. તે એક લેખક હતો અને ખરેખર ધણી સારો લેખક હતો, એમ તેની ભાષા રચના અને ચીતાર આપવાની શક્તિથી કહી શકાશે. રેનોલ્ડ્ઝે ખુરા અને બલા પાત્રોનું વર્ણન ખારીકમાં ખારીક રીતે ચીતારવાની કાશીશ કરી છે, અને તેમ કરવા જતાં જો તેને ખરાપણું બતાવવું પડ્યું હોય તો તે માટે તેને એકદમ વખોડીજ કાઢવો ઠીક નહીં થઈ પડે કેમજે તેણે અંજનમ તો ખુરાનો ખુરાજ અપાવ્યો છે અને બલાનો બલોજ ચીતાર્યો છે. રેનોલ્ડ્ઝે એક પાપી પાત્રને પાપ કરતાં તેના ગંદીલા હાથેથી ત્હમારી સનખુખ રજુ કીધું હોય તો તે કાંઈ તે પાપીનું સેવટ બહુ નહીંજ બતાવશે કે જેથી ત્હમે રેનોલ્ડ્ઝને ધીકકારો, તે એક પાપીને તેનાજ પાપોમાં એનું દુખી થતું બતાવે છે કે દુન્યાનું કોઇથી માણસ તે વાંચીને એમજ ચાહે કે એવા દુખમાં ગારત થવા કરતાં તેનું પાપ કરવુંજ નહીં. રેનોલ્ડ્ઝે પાપીઓનાં કામોનું જમ વર્ણન કીધું છે તેમજ બલકે તેથીથી વધારે નેકરના કરનારાંઓનું વર્ણન આપ્યું છે, અને આપણે એ વાત તો સારી રહેશે જણીએ છીએ કે જ્યાં સુધી દુખનો ચીતાર ન જણાય ત્યાં સુધી સુખના ચીતારની અસરજ નહીં થાય: નીમક કે જે એક ચમટીભાર ખાલી ખાવાને માટે ત્હમે ધસીને ના પાડો છો, જે અતીથ્ય ખાઈ છે, તેથી જો ત્હમારા ધીના ગમરતા પલાવમાં નહીં નાંખવામાં આવે તો ત્હમને તે સુખ્યા જેવો પલાવ છોડી દેવો પડશે-દુખનાં દીવસો જો નહીં જોવામાં આવે તો સુખના દવસોની કદર કોઈ નહીં કરે, અને તેથીજ જો આપણે નોવેલમાં બલા અને બલાપાત્રના

ચીતાર ચીતારવામાં આવે તો પછી ભલા અને પુરા વચ્ચેનો તફાવત કેમ સમજાશે ? સારા વર્ણુનોની અસર નહીં થાય અને પુરા વર્ણુનોની વાંચનારાંપર અસર થાય એવું કહેવું કેવળ મતલબી છે. અગર જે પુરાધના ચીતારોથી માણસ પુરૂં થઈ શકતું હોય તો તેજ નોવેલ-માંના ભલાધના ચીતારોથીથી તુરત ભલા થઈ શકે એમ છે, અને છતાંથી જે કોઈ એમ કહેવા નીકલશે કે માણસપર પુરાધની અસર ઝટ થઈ શકે છે તો પછી તે માટેથી રેનોલ્ડઝને ધીકકારી શકાશે નહીંજ કેમજે તેણે તો પુરાંઓનો આખીર નાશ થતો જતાવી ખરાબ માર્ગે જતાં અટકવાની ગોથા સલ્લાહ આપી છે. જે કે રેનોલ્ડઝ પોતાના દેશના વાતાવરણને અનુસરીને કેટલીક ચીજો લખી છે જે મેં ગોથા ગાળણીમાં ગાળી નાંખી ચુનરાતીમાં લખી છે. મહેને ઘણીવાર અસલ પ્લોટમાં ફેરફાર કરવો પડ્યો છે જેમ મેં આ વાર્તામાંથી કીધું છે. અને, તેથી, જે આપણી આંખોહવાને નહીં અનુસરતી ચીજો લખવામાં સંભાળ લીધી હોય તો પછી એડપ્ટેશન કરનાર અમો લેખકોને દોષ કેમ ઘટે ? એકાદ ખામીને લીધે આખી ચીજ રદ કરવી નહીં જેમએ. કોઈ માણસના હાથપગમાં ખામી હોય તેથી તે માણસને પોતાને જેનાપું માખ ખદાર ફેકીજ દેવુ,—છાંડી દેવું—તેમાં શું દાનેશમંદી છે ? અને હું કહું કે તારા એકતરફી બોલનારાંઓના બોલવાને કદીથી વઝન મલી શકતું નથી.

આ પુસ્તક મ્હારા એક મ્હેરબાન ખીરાદરને અર્પણ કરું છું જેવણુ મ્હારા એક ખરા દોસ્ત છે. મ્હારા સાચ્યા મીત્ર તે બાઈ પેસ્ટનજ બેરામજ બેસાણીયા છે જેવણુ સ્વાર્થ વગર મ્હારા ભલામાં છે. એ ખીરાદર આપણા ધર્મનું અચ્છું જ્ઞાન ધરાવવા ઉપરાંત ભાશાની આળદમાં મરાઠીમાંથી હુસ્વાર છે. એ ખીરાદરનું એટલું તો કાબેલ બેનું છે કે જે એવણુને ઈંગ્લેન્ડનું જ્ઞાન હતો તો કમાલ કરતો. આ બાઈ કવિતાની સ્હમજ ધરાવે છે, કવિતા અચ્છી રીતે જોડી શકે છે, અને પોતાની ઝમ્મીની વખતમાં એક વાર્તા લખવા માટેથી પોતાની કલમ આઝમાવવાની આશા રાખે છે. પાક ખુદા એ ભલા ભાઈની દરેક મુશ્કેલી પાર પાડે અને એવણુની બોહલી રોકાણવાલી કીમતી ઝીંદગી લાંબી બનાવે.

હવે, હું મ્હારા કદરવાન ધરાકોનો ઉપકાર માનવાની ટક ચુકવા માંગતો નથી. મ્હારો નોવેલો શાકથી વાંચનારાંઓને પાક પરવરદીગાર સલામત રાખે તે તેઓ હમેશા મહેને ઉતેજન આપે છે અને મ્હારી નોવેલો છપાયા પછી એ ત્રણ મહીનામાંજ એ મ્હેરબાન મદદગારો બધી ઉપાડી લે છે.

તે બાદ, આ મ્હારું પુસ્તક છાપનાર મ્હારા મીત્ર બાઈ અરદેશર ખરશેજી દેશાઈને હું જીલવા માંગતો નથી. એ પારસી જવાન મ્હારા જેવા સાદા માદા છે અને હીમતમાં બરપુર છે. આ દુન્યામાં હીમત અને કોશીશથી જેટલા લોકો વધ્યા છે તેટલા બીજા કશોય વધ્યા નથી. પાક ખુદાપર વીશવાસ અને નેકીભરી હીમત એ બેની જોડીમાં એક મોટું ખેડાનો.

છે અને તેવા ખઝાનાનો માલિક છે એ મહારો મદદગાર પારસી જવાન છે. પાક ખુદા એના ધંધામાં એને વધારે.

અને ચેવટે, હું મહારી એક ઉમદા ફર્જને વીસારી દેવા માંગતો નથી: આ મહારી વાર્તા એક સાફ દામ મહને આપીને “ પ્રજામીત્ર અને પારસી ”ના અધિપતિ સાહેબ શેઠ મેહેરજીભાઈ પાલનજી માદને પોતાના પત્રની કટારોમાં છાપી છતાં મહને તેવણે ચોપડી આકારમાં છાપાનો હક આપ્યો અને તે ઉપરાંત ચીત્રોના પ્લોકો મહને વાપરવા માટે આપ્યા જે માટે હું એ ખુશોર્ગ નેક ગ્રહસ્થનો ધણોજ આભારી છું.

લી૦ દુવાગીર,

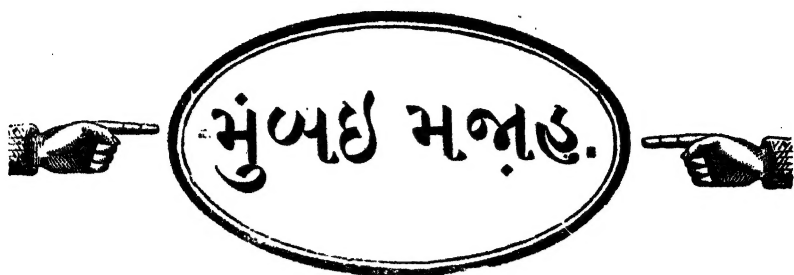
સોહરાબ શહેરિયાર ઈરાની

“ મશરેક.”

“ બીમરડીવાલા હાઉસ, ”
 ધોબીતળાવ, મુંબઈ.
 ઓક્ટોબર ૧૯૧૮. }

“મશરેક” નું રવિવારીયું રમુજ

અઠવાડીકે ચેપર

વારસીક લવાજમ મુંબઈ અને બાહરગામમાં માત્ર રૂ. સવાત્રણ.

૧૯૧૯ ના ધરોકોને તદ્દન નવી નોટ્રેલ

મેટ.

એક પોસ્ટકાર્ડ નીચલે સરનામે મોકલી નામ નોંધાવો, હેટની નોવેલ
રૂ. ૩ માટે વી. થી થી મોકલવામાં આવશે, અને આખું વરસ “મુંબઈ
મળહ” દર રવિવારે નીચમીત ટપાલ મારફતે હાથને મલશે.

નામ નોંધાવવાનું
ઠેકાણું—

} “મુંબઈ મળહના” મેનેજર,
“મુંબઈ મળહ” ઓફીસ,
કોફર્ડ મારકેટ ગારડન,
મુંબઈ.

“ મશરેકની ” નવ નોવેલોમાંથી નીચલી
ચારજ નોવેલો વેચવા માટે
ફક્ટ બાકી રહેલી છે;

“ જેહાંગીરનામું ”--કી. રૂ. ૨.

(પારસીઓના પહેલવાન “ તહેમતન ” ફસ્તખના બેટા પહેલવાન
જેહાંગીરના પ્રાક્રમોનો ઇતીહાસ, જેહાંગીરના જન્મથી તે મરણ
સુધીનો તમામ સંપૂર્ણ અહેવાલ એકજ પુસ્તકમાં સમાવ્યો છે.)

“ કીસમતની કીશતી ”--કી. રૂ. ૧૫.

(ટુંકી ટુંકી વાર્તાઓની એક સુંદર નોવેલ જેમાં ખેંચાણ સાથે
નસીબત છે.)

“ તકદીરની તકલીફ ”--કી. રૂ. ૨૫.

(તહમરા મુખ્યત્વે હાશમાંજ છે, દોસ્ત સુમાંએએ એક નકલ
ખરીદવા કહેજો, મગર ખોદાઅખશ વાંસલા. હા આપતા કેમજો
લેખકની મહેનતનો બદલો તેથી મલી નથી શકતો.)

“ તલવારની ધાર ”--કી. રૂ. ૧.

(મોહમેદન-ટુર્કી સસારી વાર્તા. મીઠી ગપ્પાની અને પાવરફુલ
રસીલો બોલ.)

“ મશરેક, ”

મુખર્ષ મજહૂબ આફીસ, કાર્ડ મારકેટ બોર્ડન, મુખર્ષ.

“ મશરિક.”

તકદીરની તકલીફ.

৬৯

ફીતરતી ભારજી !

રવ્યનાર—મશરિક.

શુદ્ધિ.

“હવે આતે-વાહુદે ધખાતકે લાયક, ઝંખાન અઉર દીલકી સહાતકે લાયક,
 ઉત્તરકી હંચ ફરમાન, મીતાઅતકે લાયક, ઉત્તીકી હંચ સરકાર, ખીદમતકે લાયક,
 લગ યો, તો, લવ, ઉત્તે અપની લખાઓ; ઝુકાઓ, તો, સર, ઉત્તે આગે ઝુકાઓ.”

શાયર કહે છે કે “ પાક ખુદા બંદગીને લાયક છે, જપાન અને દીલથી સ્વીકારવા જોઈ છે, તેનાજ હુકમો માનવા વાજબી છે, તેજ સરકારની ખીદમત કરવી લાયક છે, જો ઇશક કરો તો તેનાથીજ કરો, અને જો માયું નમાવો તો તેજ પાક ખુદા આમલ નમાવો.”—અને ત્યારે આપણી વાર્તાની શુરૂઆત એવીજ છે, તો આપણે શાયરના સુનહેરી સુખનોની યાદ કરીને હવે આપણી વાર્તામાં ચાલીશું:—

તે સહવાર હતી—ચલકતી અને વાદલાંઓના ઘેરણુધારણુ વગરની ચલકાતભરેલી સહવાર હતી; અને પારતીપ્રીક મહાસાગરના દક્ષીણ દરીયાવની છાતીમાંથી નીકળેલા ધુમમસને વીખેરી નાંખવા માટે, પુરશીદ રક્તા રક્તા પુર પ્રકાશીત થતો હતો.

આપણને પાસીશિક મહાસાગરના દક્ષીણ તરફના દરીઆવમાં આવેલા એક ટાપુ સાથે કામ છે, જે ટાપુ દુન્યાના લોકથી બેખબર હતો; વસેકોન, સીફ્ એકજ આદમીને તે માહિતગાર હતો જે આદમી વરધ અને તેજ ટાપુનો એકપુરો રહેવાસી હતો ।—આપણી વાર્તાની શુરૂઆત ૧૩૨૫ના સાલમાં થાય છે, જે વખતે તો ખુદ અમેરીકાની કોલમબસે શોધી કાઢ્યો નહીં હતો, કોલમબસ હજી જનમવાનો હતો, અને યુરોપ, એશીઆ, અને આફ્રીકાના ત્રણ ખંડો માત્ર જણાયેલા હતા.

સાલમાં લગીયુ અમેરીકા ન્યાં છે તે જગ્યાએથી પશ્ચિમ દોરતા તરફ લગભગ એક
હજાર ફરસાંગ દુર પાસીફિકના મહાસાગરમાં તે ટાપુ હતો, તે પર સીઈ તે એક

રહેતો હતો, અને તે ટાપુ વસ્તી વગરનો હોવા છતાંની તમામ ફળદ્રુપ હતો!—પાક ખુદાની શાન!

તે ટાપુના પુરવ કીનારા તરફની એક ઝુંપડીમાંથી, સહવાર પડતાંજ, તે ખુદો શખ્સ બાહર નીકળી પડ્યો અને બાહર નીકળતાંજ તેણે પાક ખુદાનું નામ લીધું, અને પેસ્તાવો કરતો હોય તે મીસાલ તેણે ગાંધપર તમાચા મારીને તક્યા કીધી!—તે ખુદાએ વાંસના કપડાં પહેરેલાં હતાં! તેણે પોતે વાંસને ચીરીને પાતલી સલીઓથી એવો તો તે પોશાક બનાવ્યો હતો કે જાણે એ કામના કેઈ હુન્નરમંદ અને કારીગરેજ તે બનાવ્યો હોય!

તે વીચીત્ર શખ્સ હતો! જે કે તે જાણતો હતો કે તે ટાપુ ઉપર પોતેજ ચક્રેસો હતો, છતાંની જે તેના વાંસના કપડાંમાં કાંઈ ઠેકાણે ફાટવુટ થતી તો ઝટ તે બાહર હોય તો ઝુંપડીમાં બરાઈ જતો અને કપડાંને રટુ કરી લીધા બાદ તે પાછો બાહર નીકળતો! તેની ચામડી સુફેદ દુધ જેવી હતી; તેના અરધા માથાપર એકે બાલ નહોં હતાં છતાંની માથાના પાછલા ભાગપર જે બાલ હતા તે રેશમની માફક સુંવાલા અને બરફની મીસાલ સુફેદ હતા. તે વરૂષ શખ્સ ધણો ખુદો થઇ ગયો હતો, તોણી તેનું શરીર બાવળની માંક જેવું મંઝખુત હતું.

તેણે જેમ પોતાના કપડાં પોતાને હાથે બનાવ્યાં હતાં, તેમજ પોતાને માથે મંઝખુત એક ઝુંપડીથી બનાવી હતી; પત્થર અને મીટીએ નેણે દીવાલ ઉડારી હતી, સુકકા કડાંનું છાપડું કરચું હતું, અને ધુપ તથા વરસાદથી બચવા સાર પામના પાંદડાંની જાળ તે છાપડાંપર નાંખી હતી.

વધી, તે ઝુંપડીને મંઝખુત એક દરવાજા ઉપરાંત બે નહાની બારીઓ હતી અને તે બારીઓને કાચને બદલે ચોક્કસ ઝાડના સુફેદ ચુંદરના આયના બનાવીને તેથી તઇયાર કીધી હતી! ઝુંપડીની અંદર ઝમીનપર નારીયળીના રેશાઓથી જાડી ચટાઇ બનાવીને પાંચરી હતી, અને ખુદાએ પોતાના બીજાના વાસ્તે જનવરોના ચામડાંને ઉપયોગ કર્યો હતો!

ઝુંપડીની અંદર અભરાઇ ઉપર કેટલાંક વાસણો હતાં: નારીયળના અરધાં કેટલાંમાંથી બનાવેલું પ્યાલું—કાચબાની પીઠની રકાબીઓ—શાક માછલીના જડાંમાંથી બનાવેલી કુરીઓ—અને એવીજ તરાંહના બીજાં વાસણો તેણે પોતાને હાથે જાતે તઇયાર કીધાં હતાં! તે પીરમરદે પોતાના બાલ સફા કરવા વાસ્તે એક નીબીઓથી બનાવ્યો હતો, જેથી માથાના રેશમ જેવા બાલોને હેળીને તે રોઝ સફા રાખતો હતો! માછલી પકડવા સાર તેણે મચ્છીના હાંતનાજ મલ બનાવ્યા હતા! અને વધી, તે ટાપુ ઉપરના છોડવાઓના મુલીઓમાંથી પુશખુદાર અતરથી બનાવ્યું હતું, અને હરરોઝ તેના પમરાતથી તે બ્લેક બ્લેક મારતો હતો!

રહેવા માટે ઝુંપડી-પહેરવા માટે કપડાં—અને વાપરવા માટે વાસણો તેણે પોતે તઇયાર કીધાં હતાં, અને એ સમલી ગયળી મદદ સાથે તેને પાક ખુદાએ ખોરાકથી પુરતો ત્યાં આપ્યો હતો. પીવા માટે તે ટાપુપર એક મીઠું પાણીનું નાળું જતું હતું અને ખોરાક માટે ત્યાંના તરેહવાર ફળફળાદીના ફરખ્તો જાતજાતના ફળોથી લચી પડતાં હતાં—મખર, તે ઉપરાંત વધી તે ખુદા પોતાના ખોરાક તરીકે નવી નવી ચીજોનો ભક્ષ કરતો હતો. નાલાં અને દરીયાવ-માછલીઓ પકડતો, અને કાચબાના ઘડાંને ઉપયોગ કરતો!

તે, બોયા તે ટાપુનો રાજા હતો !-તે ટાપુની જમીનપર તેનાજ પગલાં ફક્ત પડતાં-તેનોજ આવાજ સીફ ત્યાં વાગી રહેતો હતો-અને તે અકલેજ ત્યાંની ફલફળાદીની મઝાહ બોગવતો હતો !

મગર, દુન્યા, દુન્યા ! !-ને જે જંગલથી આદમને નીરાલી રાખતે તો પછી શું બોધતું હતું ? તે બુદ્ધો જે વીપતીથી બાકાત હોતે તો તેના જેવો સુખી બીજો કોણ હતો ? લેકીન તે કોઈ દર્દ અને ડાઘથી પીડાતો હતો, અને તેજ કારણથી તેને મોટું દુઃખ થતું, મોટી જંગલ રહેતી, અને તે આહોઝારીનો દમ ભરતો !

“ઓ પાક ખુદા ! હું ત્હારો ફરમાખરદાર બહો છું, અને મેં કદી અલફાઝોથી યા કામોથી ત્હારી સામે ગયરસુલુકી વાપરી નથી. તઉબા, તઉબા, મ્હારા વડવાના જે પાપથી હું હયરાન હોઈ તે માટે હવે તઉબા ! ઓ પાક ખુદા, હવે તું મ્હારા દર્દને દુર કર, અને મ્હારા શરીરને એ નહોસ્ત ડાઘથી સફા કર ! તું જમીનો-જમાનનો માલીક છે, તું હસ્તીને નીસ્તીનો ખાલીક છે, તું જ છે તે તું છે.”

અને તે પીરમદે તેટલું બોલીને પાક ખુદાની યાદ કરતાં પોતાનું સર નમાવ્યું, જે કદા કટરા વાજબી હતું, પાક ખુદા સીવા કોણ બીજો હોય જેની આગળ નમવાથી આલામ આલો નહોસ્તી મલે, આલામાં આલા ઇઝઝત મલે, અને આલામાં આલા ન્યામત મલે ?-પાક ખુદા, પાક ખુદા, અને તેનાં સીવા બીજો કોઈજ નહીં-કોઈજ નહીં.

*

સન ૧૩૨૫ના સાલની તે સ્થવાર હતી, બ્યારે તે પીરમદે પોતાની ખુપડીમાંથી બાહર નીકલીને ફરીયાવના કીનારા તરફ ચાલ્યો. કીનારાપર પહોંચ્યા પછી તે ત્યાંના એક પથરપર બેઠો અને પવીત્ર કુદરતનો સુંદર દેખાવ નીહાલવા લાગ્યો.

પુલના ઝાડોની ડાંખલીઓ પોતાના પાંદડાંઓથી ચુલોલાલાને, પ્રકાશીત થતાં તડકાથી, બચાવવાની કોશીશ હવે કરી રહી હતી !-દરખત પોતાના પત્તાઓને કહેતા હતા કે “સુંદર ફલોને ધ્રુપથી મીઠામીઠાથી થવા દો અને તેને બચાવોબી ! !”

પવીત્રકુદરતનો રમખંડ દેખાવ નીહાલતા નીહાલતા ત પીરમદના વીચાર બહુ દુર અને દુર પોતાના માદર-વતન તરફ ગયા, અને તે વીચાર આવતાંજ તેની છાતીમાંથી એક “આહ” નીકલી પડી ! તેનું ધ્યાન પોતાના દેશ છટાલી તરફ ગયું, અને તેથી જાણે તે હમણાંબી છટાલીમાંજ હોય તેમ તેની આંખોની આગલ અનગુરતી વેલોથી મચી પડતાં માંડવાઓ જણ્યામાં !-આહહા ! શું સુંદર દરાલોના ગુચા ગુચા તે માંડવાપરની વેલોથી લટકતાં હતાં !

મગર, તેનું ધ્યાન પાછું આવ્યું, અને છટાલીના ખ્યાલ દુર થઈ ગયા.—તે પેલા પથરપરથી ઉઠ્યો, તેણે પડોશમાંની કોઈ વેલનાં થોડાંક પાંડડાં તોડ્યાં, અને તે પાંડડાં તોડીને તે પોતાનાં ખુપડાની તરફ આવેલાં એક મોટા ગારમાં ઉતર્યો—અને તે મોટા ખાડાની અંદર બે કલાક સુધી તે રહ્યો !

તે પીરમદે પેલા ખાડામાં બે કલાક સુધી શું કર્યા કહ્યું તેની વીગત જાણવું તે પાટે અપણુને હાથમાં કોઈ મડકા નથી, મગર આપણે હમણું એટલુંજ જાણીશું કે બ્યારે ત

ઉંડાણથી તે ખુદો ફરીથી બાહર નીકલી આવ્યો ત્યારે જાણે તેના દીલને શહત, આરામ, અને અચ્છી તસલ્લી મળી હતી.—તેના માથાના સુંદર પાલ અને ઝંઘડ દાઢી, જાણે તે પીર-મરદ નહાવા ગયો હોય તેમ, તમામ બીજામાં હતાં, અને તેના શરીરમાંથી કોઈ જાતની ખુશખુ નીકલતી હતી !

જેવો તે પેલા ખડગથી બાહર આવ્યો કે તે ઝુકનયે ખેસીને પાક ખુદાની ઇબાદત કરવા પડી ગયો, અને ખોલ્યો “પાક ખુદા, તેં સઉથી દુખીઓને માટે દુઃખહરણુ દવાઈઓ પયદા કીધી છે. અને તેં મહનેબી હવે આરામ બક્ષ્યો છે. મગર, પરવરદેગારે પાક, મારા શરીરપરનો ડાઘ હજુલુ પુરો મટી ગયો નથીજ, મહારા દરદની જડ પુરી કપાઈ નથી, માટે હવે તો તું કાંઈ એવું કર જેથી માહરાં દરદો-દાઘથી હું તમામ રીહાઈ મેલવું.”

પુરશીદ મગરીબમાં ગુરૂબ થતો હતો જ્યારે તે ટાપુના ફરીયાવની દ્રષ્ટીમયાદાએ જાતજાતના રંગોની એક કમાન દેખાવા લાગી. પહેલા તો તે કમાને કુસુમખી રંગ લીધો, પછી રક્તા રક્તા બદલાઈને તે રંગ ઝફરાન થઈ ગયો, તે બાદ ગુલાબી રંગમાં તે કમાન બદલાઈ ગઈ, પછી કમાનના રંગે કીરમીઝી રંગ પકડ્યો, અને તે કીરમીઝી રંગ બદલાઈને એકદમ લાલ થઈ ગયો—અને સુખ રંગ કમતી કમતી થતો થતો ઝકકલાને મળી ગયો, અને ઝકકલા પછી ... થઈ.

હા, તે શુરૂઆતની સ્હવાર હવે રાતમાં બદલાઈ ગઈ, જ્યારે આસમાનપર લાખો નારા હીરાની મીસાલ ચકચક ઝકઝક ઝકઝકી રહ્યા, અને પાસીશી મહાસાગરની છાતી ... પ્રકાશ ઉડી રહ્યો. આહહા ! શું સુંદર દેખાવ તે હતો ! તે પીરમરદ પરીત્ર કુદરતની, દ્રષ્ટીએ પડતી, આલા સુંદરતાની વચમાં વસ્તો હતો, તે તે ટાપુના રાજા મીસાલ હતો, અને તે છતાંબી તે દુઃખી હતો ! દુઃખના પુકારોથી આહપર આહ મારતો હતો, અને પોતાના દરદ તથા ડાઘથી રીહા થવા તે ખવાહીશમંદ હતો !!

તે પીરમરદ પોતાની ઝુપડીની બાહર નીકલીને હવા ખાતો ખાતો ફરીયાવને કીનારેના ખડકપર જઈ બેઠો અને થોડો વખત થયો નહીં કે હવામાં એકદમ મોટો ફેરફાર થઈ ગયો, ફરીયાવના મોજા ઉછલવા લાગ્યા, તુફાન થઈ રહ્યું, અને વીજલી પડવા લાગી !—ખુદદો તો તે એકાએક થયલા તુફાનને જોઈને દહેશત ખાધ ગયો, અને એવી ધાસ્તીએ તેના દીલમાં જગ્યા કીધી કે તે પેલા ખડકપર બંને હાથો મુકી દઈને પથરને પકડવા લાગ્યો ! જાણે કે તે ભારી તુફાનથી ગોચા તે પોતેજ હમણું ઉડીને પડી જવાનો હોય !!

વીજલીના કડાકા ધડાકા તો એવા મોટા થવા લાગ્યા કે જાણે વાદલ આખું હમણાંજ તુટી પડવાનું હોય, અને તેના ચમકારા એવા થયા કે જાણે આંખને ચીતરી આવે !—ફરીયાવના તુફાની મોજા તો ખડકનેબી ઉડારી દે તેવા ઝોરથી લાગવા માંડ્યા, અને વરસાદથી ગભરાયેલો તે ખુદદો ઝુપડીમાં જવાનો વીચાર કરતો હતો, તેટલાં દુરથી કોઈ અખરસ્ત મોટો કાલો અઝદાહ આવતો હોય તેવું કાંઈ જણાયું !!

મગર, નઝદીક આવીને તે કાલો આકાર ગાયબ થઈ ગયો ! અને તેના માથાના ચવા સહેજ રક્તા રક્તા પેલું તુફાનખી નરમ પડતું ગયું !!—વીજલીના કડાકા દુર અને દુર હવે

છેલ્લો સંભલાયો-તુફાની દવા અને વરસાદ બંધ પડ્યો—ઝાંખો ઝાંખો મહાતાપ જણાવા લાગ્યો—સીતારાઓ પાછા ચમકવા લાગ્યા—અને તે દરીયાવ શાંત પડતો ગયો.

તે પીરમરદ હવે કીનારેના તે ખડકપરથી ઉઠ્યો, અને પોતાની ઝુંપડીમાં જઈ કપડાં બદલી બીજાને ગયો, અને ઘણી જલદીથી ખાખે તેને પોતાના હાથોમાં ગીરફતાર કરી નાંખ્યો.

મગર, એ એકાંત ટાપુનો આ પીરમરદ છે કણુ ?—પાસીરીકેના તે મોટા ખડક તરફ કેમ ધસડાઈ આવ્યો !—અને તેના દરદ તથા ડાઘ એવા તે શું હતો કે રાત દીવસ તે પાક ખુદા પાસે માંગતો હતો કે તે આજાબથી રીહા થાય ?—આપણે રફતા રફતા આ બેઠને પહોંચીશું, અને પાક ખુદા તેની બંદગીનો કેવો ઉમદા બદ્દો આપે છે તે આપણે આપણી નઝરથી જોઈશું :

મકરણ ૧ હું.

આપ પામેલો વારસ !

જેણી વારતાનો પરદો સન ૧૩૨૫ ના જાનેવારી માસમાં ઉંચકાય છે.

છટાલીનાં મોટા અને સુંદર શહેર નેપલ્સમાં આપણને કામ છે, જે શહેરના ‘મારકવીસ ઓવ અલતમારા’ના મહેલમાંની ખારીઓ રાતના બે વાગ્યાનો વખત છતાંબી ચલકાત બરેલી રહેણીથી ચકચકી રહેલી છે. જોકે ત્યાં ઝકઝકતી રહેણી થઈ રહેલી છે, છતાંબી ત્યાં કોઈ જલસો કે નાચ નથી, ઉલટું આખા મહેલની અંદર બધું સુનસાન અને ચુપચાપ છે !

મહેલમાંનાં માણસો કાંઈથી ગડબડ નહીં થાય તેની કાલજી લે છે—દરવાઝા જો બંધ કરવાના અને ખોલવાના હોય તો તેથી ઘણીજ હલવેથી, અને જો વાતચીત કરવાની હોય તો બહુજ બહુજ ધીમેથી; તે ચુપકાદીનો બાયસ એ છે કે તે મહેલમાં રાતને તે વખતે જવાન સુંદર મારશીઓનેસ ઓવ અલતમારા હમેલથી છુટનાર છે. ડોક્ટર અને નર્સની દોઝદોડી છે, અલતમારાનો અમીર કોઇ સોયમાં ગીરફતાર થયેલો હોવાથી ત્યાં પગલાં બરે છે ! તેની અંદરત હમેલથી છુટીને તેને જો એક બેઠાની નવાગીશ કરે તો ખુશાલી ઉપજવાની હતી, પણ નહીં, તે બીયારો તો ગમગીન અને દીલગીર છે !

“ઓ ખુદા પાક !” તે જવાન અમીરે એક કોચપર હળ દઇને ખેંસી જતાં પુકાયું “એક ગરીબમાં મરીબ માણસને ત્યાંબી બચ્ચાની આમદ થવાની હોય તો કેટલી બધી ખુશી તે મુશ્કેલીસના દીલમાં ખપદા થાય ! મગર, મહારે ત્યાં જ્યારે મહાર પહેલવહેલું બચ્ચું જો એક વારસ છોકરો જન્મે તો તેનાપર તે દર્દ અને ડાઘ અલીમ કરશે ! હા, જો મહારી વહાલી મહારદાર આજે એક છોકરાને બદલે એક બેટીનોજ જન્મ આવે તો તો કેટલું સારું !—કેવું બળવું ! અમારા વંશમાં છેકરીઓ તો એ યુરા આપથી દુર રહેલી છે, અને તેઓ ઉપર કદીબી દર્દો—ડાઘે પોતાનો હાથ માર્યોજ નથી; અને તેથીજ, હું હમ્મુક કે”

આજ સતના મહારી મહારદાર એક વારેસ બેટાનો જનમ નહીં આપે, પણ એક બેટી અમારે ત્યાં આપે! જે વડવાએ પાપ કીધું છે તેના બીજા અને ત્રીજા વારેસને તે આપ નડતા નથી, અને ચોથાનેજ તે નડે છે; મહારા પીતા અને હું બચી ગયાછ, પણ મહારા બેટાને તે ગુરૂરજ પકડશે, અને અફસોસ કે મહારા બેટાની જવાની તેનાથી નાતવાની થઈ જશે!”

તે હજુથી પોતાનું દુઃખ પોતાની આગલજ રડી જતો વધારે બકવાત કરવાનો હતો, તેટલાં તેના ઓરડામાં કોઈ મોટી ઉમરનો શખ્સ દાખલ થયો. તે ડોક્ટર ત્રેસપેલો હતો, અને તેને જોઈનેજ તે જવાન અમીર ઉઠી ઉભો થયો, અને તેનો હાથ પકડીને પુછવા પડ્યો. “શું અખર છે, ડોક્ટર? પાક ખુદાને ખાતર જલદી બોલો, અને મહને વધારે વખત આતુર ન રાખો.”

“હજુથી તો કાંઈપી કહેવા જેવું નથી.” ડોક્ટર ત્રેસપેલો બોલ્યો “મહને લાગે છે મારશીઓનેસ બીજા એક કલાક પછીજ હમેલથી છુટી શકશે.”

“બીજો એક કલાક?” અમીર બોલી પડ્યો “અને તેટલો વખત સુધીની બેવચ્યની? અરે, આપ જે મહારા દીલની આતુરતાને જાણો તો? ડોક્ટર, તહમે તો તે આપની વાતથી જાણીના છો.”

“ધીર ધર, મહારા અઝીઝ હોસ્ત જુલીઅન, ધીર ધર.” ડોક્ટર ત્રેસપેલોએ તે જવાન અમીરના ખભાંપર હાથ મુકાને તેને દીલાસો દેતાં કહ્યું “કદાચ તે કોઈ જાતનો વહેમખી દે.”

“ઓ, નહીં-નહીં.” ડોક્ટરની છાતી પર દવાના બેલ સાથે તેના શખ્સો જઈને વાગે તેવી અદાથી તે જવાન અમીરે નાનું ડોકું ધુણવતા જઈને ગલગલા સાદે કહ્યું “અફસોસ, કે તે વહેમ નથીજ. અને જે માહરે ત્યાં છોકરોજ જનમશે, તો હું નક્કી માનું છું કે માહારા વડવાના પાપના આપ તે બચ્ચાને લાગશે, ને ફર લાગશેજ.”

“મહને નહીં લાગતું.”

“તહમને હજુથી વાત ખરી નથી લાગતી?” અમીરે ડોક્ટરનો હાથ પકડતાં કહ્યું “એમજ છે, તો ચાલો હું તહમને તે તસ્વીરખાનામાં લઈ જઈ, અને તહમરી ખાત્રી કરી આપું.”

એમ બોલીને તે અમીર ડોક્ટર ત્રેસપેલોનું પાખડું પકડીને તેને એક ઓરડા તરફ લઈ ગયો, જે ઓરડામાં પંદર મોટા કદનાં ચીત્રો ઓલવેલાં હતાં.

તે પંદરે પંદર ચીત્રો મરદાના હતાં, અને તેઓના ચહેરા એકબીજાને મલતા જુલતા હતા!—તે બધા ચહેરામાં દમામનો દેખાવ હતો, મગર પહેલાં અને છેલ્લાં ચીત્ર તરફ અમીર અને તેના તખીબ મીત્રનું ધ્યાન વધારે ખેંચાયું: પહેલા ચીત્રના ચહેરામાં ગુસ્સો અને જુલન જણાતું હતું, બ્યારે છેલ્લા ચીત્રની નઝરોમાં નરમાસ અને મીઠાસ જણાતાં હતાં.

“ડોક્ટર, આએ પંદર ચહેરા અમારા અલતમારા વંશના છે, અને તહમે જોઈ શકશો કે કોઈ કોઈ ચીત્રોની ફેમખર પુલકી મારેલા છે.” અલતમારાના તે જવાન અમીરે ચિતાવના રીતીને કહ્યું “ચાલો ડોક્ટર આપણે પહેલાથી માહારા વડવાઓના નામ વાંચતા આવીએ—જુઓ, આએ પહેલું ચીત્ર જેરીનીમોનું છે, જે અમારા વંશનો પહેલો આપ પામેલો વડવો હતો.

એના નામ આગળ પુલકી છે. અને એને લીધે અમારા કુટુંબના વારસોને ધણું ખમવું પડેછ. એની પછીના બે વારેસ અમીરોપર દરદ અને હિંડાવના આપ ઉતરતા નથી, મગર ચોથાપર ઉતરવાથી તેના નામ આગલથી પુલકી છે. હવે હું જે બીહુંછ અને ધરણુંછ તે એજ કારણથી કે મહારા બપાવાપર એ હડકડતા આપ ઉતરયા હતા અને હવે તેથી ચોથા વારેસ તરીકે મહારા બેટો જે જનમશે, તેની ઉપરથી તે આપ ઉતરશે !”

“જો તારે એમજ છે તો તું દીલગીર બને એમાં કાંઈ શક નથી, મહારા દોસ્ત.” ડોક્ટરે વાતપર ગહર કરીને પછી પોતાનું મત આપ્યું.

“ડોક્ટર, લોકો તો પોતાને ઘેર છોકરા આવે એમ ઇચ્છે, પણ હું તો માણુંછ કે મહારે ત્યાં છોકરી પધા થાય—કેમજે, અમારા વંશની કોમળી છોકરીપર એ આપ લાગ્યાજ નથી, અને લાગી શકનારખી નથીજ.” અમીરે કહ્યું.

“અને ત્યારે જો છોકરાજ આવે તો તે આપ પામેલા બેટાને માટે આપણું જે ગોઠવણ કાઢેલી છે તે પ્રમાણે અમલ કરશું.” ડોક્ટરે સમગવ્યું “કેમ મરઝી છેની ?”

“મગર, તહમે જે નર્સને તે કામ સોંપવા માગ્યોછ તે નર્સ ઉપર તહમારો ભરસો છે કે, ડોક્ટર ?” અમીરે કાંઈક શંકાથી સવાલ કીધો.

“તે નર્સપર મહારો પુરો ભરસો છે.”

“અને તહમારા ભાઈ એડરીઅન નેસપેલો ઉપર ?” અમીરે બીજા માટે સવાલ રજુ કર્યો.

“ઓહો ! એમજ સ્હમજ કે હું તેજ મહારો ભાઈ, રીક તહારે બીલકુલ સોચ કરવી નહી.” અને તે બુઝર્ગ થવા આવેલા તખીમે જવાબ અમીરના ખખાં આગલ હાથના બે નરમ ઠોકા બે વાર માર્યા, અને પુરી ખાત્રી રાખવાની તેમ કરીને પોતાની શહાદત આપી.

“બસ, હું એટલુંજ માંગુછ” અમીરે કહ્યું “અગર જો મહારે ત્યાં છોકરા આવે તો મહારી ધણીઆણીની જાણ વગર તે છોકરાને આપણી ગોઠવણ મુજબ—”

“બસ, બસ, વધારે બોલવાની ઝુરરતજ નથી. મહને શીખવવું પડે તેટલો હું કાચો નથી.” ડોક્ટરે કહ્યું, અને હવે તે જગ્યા છોડી જવાની કોશીશ કરતાં તે બોલી પડ્યો “મહારે હવે મારશીઓનેસની પાસે જવુંજ જોઈએ, કેમજે નર્સ અકલી છે.”

“ડોક્ટર, ખુબ સંબાલજો” અમીરે કહ્યું “આપણો બેદ તહમે, નરસ, તહમારા ભાઈ, અને મહારા સીવાય બીજું પાંચમું માણસ નહીંજ જાણે—આપણા ચારપર મહને ભરસો છે બીજું જો કાંઈ જાણે તો પછી—”

“દોસ્ત, વધારે નહીં બોલ, કદાચ દીવારનેખી કાન હોય અને તે સાંભળી લે.” તે તખીમે અમીરના હાથ પકડી લેતાં તેનાં કાનમાં કહ્યું “મહારી પાસે એક ખતની ગોલી એવી છે કે જે મારશીઓનેસને અવશ્યી દમ્પસ તો તે ચાર કલાક ખુબ ઉંઘશે, અને તેની ઉંઘ દરમ્યાન આપણે છોકરાને—”

“જુદુ અચ્છી તરકીબ છે.” અમીર સ્હજ હસતો ચહેરે બોલ્યો, પણ પાછો જાણદીથી તેનો ચહેરો શીકકો મારી ગયો.

તે પછી ડોક્ટર ત્રેસપેલો ગયો, અને તે જવાન અમીર ધડકતી ધડતીએ બેઠો.

“ મહારા પીદરે મરતી વખતે મહને જણાવ્યું હતું કે મહારા બપાવા પોતાના વારસો ઉપરથી એ શ્રાપ દુર કરવા માટે પ્રજાતાપ કરવા અને પાક ખુદાની એકચીત ધ્યાનદત કરવા કેટલું દુરદરાજ આવી ગયા હતા” જવાન અમીર અકેલો પડતાંજ પાછો મનમાં બોલવા લાગ્યો “અને ત્યારે શું મહારા બપાવા હજુજીવી જીવતા હશે? શું તે બુદ્ધા શખસની બંદગી પર-વરદેખારે પાકની હુજુરમાં કબુલકરને અમારા વારસો ઉપરનો શ્રાપ નાબુદ થઈ જશે!—આહહા! અગર જો તેમ થાય તો કેવું સાર? લેફીન, અહરે પાક પરવરદેગારના ઇનસાફ તરફ આંગલી ઉઠાવવી, કે તેની દયા તરફ શક બતાવવો લાઝેમ નથીજ, તે પાક આપ આહે તે કરે.”

અને અમીર બડબડતો ચુપ થઈ ગયો.

તે હવે ચુપચાપ સોંચમાં ગીરફતાર થયેલો બેસી રહ્યો અને તેવી ચુપકાદીમાં લગભગ વીસ પચીસ મીનીટ પસાર થઈ ગઈ હશે કે દરવાજો કાઢીએ બોલ્યો, અમીરે ઘણી મોટી જાગ્રાસાથી જોયું તો ડોક્ટર ત્રેસપેલો જોતેજ પાછો આવ્યો હતો. ડોક્ટરનો ચહેરો ઉતરેલો હતો અને તે જોધનેજ બેચયન તે અમીરની પ્રજાનજ નજીક ટાલવે ચીટકી ગઈ, અને તેના મલામાં નજીક હુમાડો ઘેરાયો હોય તેમ ગમથી દબાઈને તે એક શબ્દથી પુછી કે બોલી પડ્યો નહીં!

“ બધું ખલાસ થયુંજ રીક, અને તું મીત્રને માટે જેમ મોટી ખુશાલી છે તેમજ મોટી દીલગીરીથી છૈં!” ડોક્ટરે દરવાજો બરોબર બંધ કર્યા પછી ધીમેથી કહ્યું.

“ એટલે! હું સહમજી શકતો નથી. ડોક્ટર, ત્હમે એમ બોલ્યાને શું કહેવા માંગોજ?” અમીરે ગલગલા સાદે સવાલ કીધો.

“ ત્હારી મુબારક મહોરદારે જેડ બચ્ચાને જનમ આપ્યો છે, અને તે વાતની તેને ખબર મેં પડવા દીધી નથી.” ડોક્ટરે સહમજીયું “ એક છોકરી આવીજ, અને એક છોકરો.”

“ અને તે છોકરો?” ડોક્ટરનો હાથ પકડી લેતાંજ અમીરે પુછ્યું.

“ અફસોસ કે શ્રાપ ફલ્યાજ, અને ડાઘ મહિજુદ છે!”

“ લાખ અફસોસ.” અને તેમ બોલતાંજ ઢબ દઈને અમીરે કુરસીપર પાછો પકડાઈ પડ્યો.

“ નાઉમીદ ના થા, મહારા દોસ્ત ” ડોક્ટરે કહ્યું “ છોકરીથી સાથે સાથે આવીજ એ કેટલું બધું નેક થયુંજ?”

“ પાક ખુદાનો ઉપકાર!” તે અમીરે કહ્યું, અને પછી વધાર્યું “ અને સારે મહારા શ્રાપ પામેલા વારસ બેટાને માટે આપણે ગોઠવણ કરવા માંગીએજ તે અમલમાં મુકો.”

“ તું રીકર ના કર, ત્હારું કાઠખી કામ તે હું મહારા પોતાના કામ તરીકે સહમજીજ, અને હવે હું તેજ કામની રીકરમાં છઉં.”

અમીરે પોતાના તે તખીય મીત્રનો હાથ, ઉપકાર માનતાં, લાખી કીધો, અને પછી પોતાની ચશમેમાં ખુશી તથા ગમીના બેલના એકદમ ભરાઈ આવેલા આંસુ ધુમાવતાં તેણે ચહેરો ફરવ્યો. અને બ્યારે, તેણે ફરીથી ડોક્ટર તરફ ચહેરો પાછો ફરવ્યો, ત્યારે ડોક્ટર ત્યાં હતો નહીં!

ધણે વખતે મગે નહીં કે ડોક્ટર ત્રેસપેલો અમીર આગલ પાછો આવ્યો, અને આ વખતે તેના લાખાં જખ્ખાની નીચે કાંઈ ચીજ છુપાવેલી તે લઈ આવ્યો હતો ! અલતમા-સનો તે જવાન અમીર હવે તો ધરજતો હતો !!

“ હીમ્મત, મહારા અઝીઝ દોસ્ત, હીમ્મત ! ” ડોક્ટરે કહ્યું “ હવે તો ત્હારે હસ્તો ચહેરા રાખીને દોસ્તો અને સગાંઓની આગલ ઝાહેર કરવું જોઈએ કે ત્હારે ત્યાં એક છોકરી જનમી છે, અને તું તે સુંદર બચ્ચાથી ખુશી છે; જ્યારે હું આએ કમનસીબ ત્હારા બેટાને કાંઈ નહીં જાણે તેમ ચુપચાપ ચોરી જાઉંછ, અને આપણી ગોઠવણ મુજબ એને વાસ્તેનું કામ કરી દઉંછ.”

“ એક મીનીટ, ડોક્ટર ” એકાએક કાંઈ વીચાર આવતાંજ અમીરે તે તખીયને ચાલી જતો અટકાવીને કહ્યું “ મહારા પીદરે મુરતી વખતે મહને કહ્યું હતું કે તેવણના પીતાજી એ આપ દુર કરવા માટે કોઈ કામ કરવા કેડે દુરના મથકમાં ગયાજ, અને જે તેવણ તે “ કોઈ કામ ” કરી શકશે તો એકાએક પેલા આપ દુરખી થઈ જશે અને અમારા વારેસ તેથી રીહા થશે. -તોથીજ, ડોક્ટર, કદાચ મહારો બેટા કોઈ દીવસે વડવાના પાપથી મોકલોખી થઈ જાય, તો તે વખતે તે ઝોલખાઈ આવે તેથી હું કોઈ નીશાની આપવા માંગુછ. લેઓ આએ મારી પોતાની સોનાની સાંકલી છે અને તેને બે છેડે બે યાકુત અનન્ય તરાહના જડેલાં છે. એ સાંકલીને વચમાંથી બરોબર બે કટકા કરાવજો અને અકેક યાકુત સાથનો અકેક કુકડો મહારા બન્ને છોકરાંઓના ગળામાં હમેશાં રહે તેવું કરજો. મહારી છોકરી તો મહારાજે મહેલમાં રહેશે એટલે તેને તો હું કાલજથી એ યાકુતની સાંકલી પહેડાવીશ, પણ મહારો બેટા જ્યાંખી હોય ત્યાં તેની પાસેખી એ યાકુતવાલી સાંકલી નીશાની દાખલ મલી આવે તો કદાચ કાંઈ મેલાપ થતાં ભાઈ-બહેન પોત પોતાને હમશીર અને ખીરાદર તરીકે તો ઝોલખી કાઢે; અને ખીજી કોઈ જુલ તો નહીં કરે—”

“ ધણી નેક અકકલ દોડાવી, ખ્યારા દોસ્ત. ” ડોક્ટરે અમીરના વખાણ કરતાં કહ્યું “ લાવો એ સાંકલી. એના બે અરધીયાં હું કરીશ, અને અકેક યાકુત સાથનો અકેકો કુકડો ત્હારા અકેક બચ્ચાં પાસે રહે તેવી ગોઠવણ થશેજ. ”

“ ત્હમારો ઉપકાર મહારા દોસ્ત. ” અમીરે આભારી થતાં જણાવ્યું “ ત્હમે મહને એક ભાઈ તરીકે ગણોજ તેવીજ મહેરબાની સદા રાખજો. ”

“ હવે હું જાઉંછ. ” ડોક્ટરે જાણે તે શખ્દો સાંભળ્યાંજ નહીં હોય તેમ કરી નાંખતાં કહ્યું “ પણ મહારા અઝીઝ, મહને એક વીચાર આવેછ. ”

“ તે શું છે ? ” અમીરે પુછ્યું.

“ ત્હારા બેટા તરફ એક નઝરખી તો નાંખ, રશીક ! ” ડોક્ટરે કહ્યું.

“ હા, હું મહારા તજબલા, આપ પામેલા, વારેસ તરફ એક ઉડતી નઝર નાંખી લેવા કજુલ છું. ”

તે સાંભલીને ડોક્ટર ત્રેસપેલોએ પોતાનો જખ્ખો ખીજા હાથથી ઉંચક્યો, અને જમણા હાથમાં પકડેયું તે બાલક અમીરને ચતાવ્યું.

અમીરે જેવી નજર પોતાના તે બેટાપર નાંખી કે તેના હાથ પગ ધરજી આવ્યા, તેનું માથું ફરવા લાગ્યું, અને તેનો ચહેરા મઝત આવ્યું હોય તેમ શીકકો મારી ગયો.

“ઉફ !” અમીરે પોતાનું માથું બેઠે હાથોમાં પકડી લઇને ઝૂક આહ મારતાં પુકાયું. “મહારા સુંદર બેટાના શરીરપર કેવું ખરાબ દરદ? કેવો ખરાબ ડાઘ? અફસોસ, કયા પાપનો આએ આઝાબ?—ડોક્ટર ત્હમે જે મહારા મીઠા હોવ તો જાઓ, એ બચ્ચાને જેમ અને તેમ જલદીથી લઈ જાઓ, એને જોઇને હું શુરીદા ચંચલ-પાગલ બનશ-દીવાનો થઈ જાશ ! જાઓ, મહારી સામેથી એને લઈ જાઓ.”

અને તે અમીર આપે પોતાના આપ પામેલા વારસના ચહેરાપરથી દુખ અને ધીકકારથી નજર ફેરવી લેતાજ પોતાના કપાલપર ઝોરથી હાથ માર્યો, અને હમ દઇને તે એક બેઠકમાં તુટી પડ્યો!—જ્યારે ડોક્ટર ત્રેસપેલો તે તખ્તવા છોકરાને છુપાવી લઇને ત્યાંથી ચાલી ગયો!!

પ્રકરણ ૨ જી.

સરજન એડરીઅન.

ડોક્ટર ત્રેસપેલો અમીરના બચ્ચાને લઇને ત્યાંથી પસાર થતો પેલા તસવીરખાના તરફ ગયો કે જ્યાંથી પાછલે રસ્તેના દાદરેથી ઉતરી જાય, પણ તસવીરખાના આગલ પહોંચતાજ તેણે કોઈ મોટો આવાઝ થતો સાંભળ્યો, ડોક્ટર તસવીરખાનામાં તેથી એક નજર નાંખી તો જણાયું કે અમીરના પહેલા વડવા જેરોનીમેની તસવીરની રસી તુટી જવાથી છાત્રી ભોંયપર પડી હતી અને તેની ફેમના કટકા છુટા પડી ગયા હતા! ડોક્ટર ત્રેસપેલો તખ્તજીવ થયો, મગર તે એક પણખી ત્યાં ખોટી થઈ શકતો નહીં હતો, તે તો પેલા બચ્ચાને વગેસગે ગોઠવી દેવા આવતુર હતો, જેથી તે ગયો.

અલતમારાના અમીરનો બગીચો ચુપચાપ તેણે પસાર કીધો, અને શાંત તે રાતના અંધારા વચ્ચે રસ્તાપર પુગ્યો. રસ્તાપર પહોંચ્યા બાદ તે ઝડપથી હવે ચાલવા લાગ્યો, તે પગેજ રસ્તો કાપતો ગયો, અને જ્યારે કોઈ ગલીને નાકે એકાદ સંત્રી કે પહોરેગીર જણાતો તો તે શકનો સવાલ કર્યા વગરજ ડોક્ટર ત્રેસપેલોને ઓલખીને સલામ કરીને ઇઝઝત આપતો. ડોક્ટર ત્રેસપેલો નેપલસમાં ધણો જાણીતો હતો, અને રાજદરબાર અને સંત્રી સીપાહો તો ધણા ખરા તેને ઓલખતા હતા. અને તેથી, પહોરેગીર કે પોલીસની હાજીત વગર તે પેલા બચ્ચાને છુપાવી રાખેલું ચુપચાપ પોતાનો મારગ વટાવતોજ ગયો !

ડોક્ટર ત્રેસપેલો લગભગ એક કલાક સુધી ચાલ્યો, અને તે કલાકને છેડે તે એક મોટી ઇમારત આગળ આવી થોભ્યો, અને ત્યાં બાંધેલી એક રસી ખેંચી, જેથી ઇમારતની અંદરના કુશાદે એક કમરામાં ધંદી વાગી રહી. ધંદી વાગી રહી કે એક સપ્સ ધણી ઝડપથી ચાલતો દરવાઝા આગલ આવ્યો, જેણે હાથમાં એક હાનુસ પકડેલું હતું.

“કહ્યું? એડરીઅન કે?” તે ફાનુસવાલા શખસ તરફ નજર નાંખીને ડોક્ટર ત્રેસ-પેલોએ પુછ્યું.

“હા, ભાઈ, હું જ છું” ડોક્ટરના ભાઈએ કહ્યું “હું તહમરીજ રાહ જોતો બેઠેલો હતો, અને આજે આખી રાત મહેને ઉંઘ ક્યાં આવીછ જે!”

ડોક્ટર ત્રેસપેલો તુરતજ અંદર ગયો, અને તેનો ભાઈ એડરીઅન જેવો દરવાજો બંધ કરતો હતો કે કોઈ એક બીજને શખસ હાંફતો હુંફતો ત્યાં ધસી આવ્યો, અને બોલ્યો “શું આજેન મકાન સીનેર એડરીઅન ત્રેસપેલોનું છે?”

એડરીઅને તુરતજ તે નવા આવનાર શખસના ચહેરા તરફ ફાનુસ પકડીને કહ્યું “હું પોતે એડરીઅન ત્રેસપેલો છું, અને હું ધારૂં છું કે તું શીલીપાનો શાહર છે, કેમ?”

“હાજી, શીલીપા મહારી મહેરદાર થાય.” અને તેટલું તે બોલી રહ્યો કે એડરીઅન તે નવા શખસને અંદર લઇ લીધો, અને પછી દરવાજો બંધ કરીધો.

એડરીઅન અને તે કોઇ શખસનો મેલાપ થયો તે વાતની ખબર ડોક્ટર ત્રેસપેલોને પડીજ નહી, કેમજે તે તો ઉતાવળે કદમે એક કમરા તરફ ગયો. તે, ડોક્ટર ત્રેસપેલો, તે કમરામાં દાખલ થયો, જ્યાં પુરતી શૈશની ઝકઝકી રહી હતી, અને અંદર પહોંચતાજ તેણે પોતાના જબ્બા નીચેથી પેલાં બાળકને બહાર કાઢ્યું અને તેને એક કોચપર મુક્યું. તે બચ્ચું હજુભૂખી બર ઉંઘમાંજ હતું.

અને હવે, એડરીઅન પેલા કોઈ શખસને બીજા એક ઓરડામાં ખેસાડીને પોતાના ભાઈ પાસે આવ્યો, અને બોલ્યો “ત્યારે આખીર તે કમનસીબી અમીરના બચ્ચાને નડી, કેમ ભાઈજી?”

“હા, બીરાદર એડરીઅન” દીલગીર ચહેરાએ ડોક્ટર ત્રેસપેલો બોલ્યો “તેમજ થયુંજ, અને તેથીજ હું તહારી મદદ માંગતો તહારે મકાન આવ્યોછ.”

એડરીઅને મેજપરથી રૂપેરી એક ઘંટી ઉંચકી, અને દરવાજો ખોલીને તેણે હલવેથી વગાડી. થોડીજ પલમાં, તે ઘંટીના જવાબમાં એક અધોર અઓરત ત્યાં દાખલ થઈ, જેને એડરીઅને ઇશારતથી પેલું બચ્ચું બતાવ્યું, જે બચ્ચાને તે અઓરતે કોચપરથી ઉંચકી લીધું.

“એક મીનીટ” ડોક્ટર ત્રેસપેલોએ તે અઓરતને ત્યાંથી ચાલી જતી અટકાવીને કહ્યું “આજે સાંકડી જેમાં યાકુત છે તે સાંકડી હમેશા એ બચ્ચાંએ પહેરવીજ જોઈશે તેની ખુબ સંભાલ રાખજે, અને આજે બચ્ચાંના બાપે એવી મરજી બતાવી છે કે એનું નામ “વેલેન-તીનો સપીનોલા” રાખવું.”

“આપ જે કહો છો તે તમામ અમલમાં મુકારોજ” એડરીઅન બોલ્યો, અને પછી તેણે પેલી અઓરત તરફ નીગાહ કરતાં કહ્યું “તું હવે એ બચ્ચાને લઈ જા.”

અને તે અઓરત, અલતમારાના અમીરનો તે તમયલો બેટો તથા યાકુતવાળી સાંકળીનો પેલો એક અરધો ટુકડો લઈને ગઈ.

“અને હવે, જ્યારે આપણે બેઉ ભાઈઓ અકેલા છઈએ ત્યારે એડરીઅન હું તુંને ફરીથી મહારા શખ્દો કહી જવા મુક્યુંછ.” ડોક્ટર ત્રેસપેલોએ પોતાના ભાઈની પાસે ખેસતાં કહ્યું.

“વાદ રાખજે, એડરીઅન, કે એક અમીરની આખર ત્હારા હાથમાં છે. ત્હારા હાથમાં અક્ષતમારાના જવાન અમીરને ઘરનો મોટો ભેદ છે. તું અમીરની આખર અને અમીરનો ભેદ ઘણીજ સંભાળથી સાચવજે, અને એટલુંથી વાદ રાખી લે કે કદાચ જો એ બચ્ચાને લાગેલા શ્રાપ દુર થઈ જાય, અને તેના દર્દો-ડાઘ—”

મગર, ડોક્ટર ત્રેસપેલો બોલી રહે તેટલાંજ તેનો બાઈ એડરીઅન વચ્ચે બોલી પડ્યો “એ હવે કેમ બને, બાઈજી? એ બચ્ચું તો તે દર્દો ડાઘ સાથેજ જનમ્યું’છ, તો પછી હવે એ નાશુદથી તે કેમ થશે? એ બનવાનુંજ છેજ નહીં.”

“સુપ, પાક ખુદાની આગલ કોઇથી ચીઝ નહીં બનવા જેવી છેજ નહીં-તે પાક પરવરદમાર જો અહારી તો એ બચ્ચાના દર્દો-ડાઘ એક પળમાં નીરતો નાશુદ થઈ જશે. વાસ્તે, જો કદાચ કુદરતની મહેરથી તે શ્રાપ નાશ પામે અને એ છોકરો તેથી રીહા થાય તો તે વખતે અમીરના હાથમાં તેનો બેટા સહીસલામત આપવામાં આવે તેની તું દરેક શીકરમાં રહેજે. મેં તો એ બચ્ચું હવે તુને સોંપ્યું’છ, અને તું એ બચ્ચાનો બાપજ હોય તેમ એની ઉપર દયા અને માયા રાખજે, એ મહારા દોસ્તનો બેટા છે, અને હું ચાહું’છ કે તું એની બહુ હીફાજત કરે.”

“એ બચ્ચાનો બાપ ત્હમારો અઝીઝ દોસ્ત છે, અને ત્હમે પોતે મહારા માઝાદ બાઈ છો, તમારા અહેશાનમાં હું દયાયલો છું, અને તમો કહેશો તે કરવા હું સરોચશમથી તૈયાર છું.” એડરીઅન બોલ્યો.

“બાઈ, અગર જો તું માનતો હોય કે તું મહારા અહેશાનમાં છે, તો પછી હું’ કહું તેજ પ્રમાણે ચાલવા ખરા દીલથી તું ખુશી થશે.” ડોક્ટર ત્રેસપેલોએ જણાવ્યું “એ બચ્ચાનો ભેદ કદીથી તું ત્હારી ઝ્યાનથી બાહર પડવા દેતો ના. વધી તુને દર વરસે અમીરના વકીલ તરફથી એક મોટી રકમ એ બચ્ચાને ઉછેરવાને માટે મળશે અને તું તે રકમમાંથી એ બચ્ચાને ઘણી મઉજમઝાહમાં રાખજે અને ઉંચી કેળવણી આપજે. તે’ ત્હારા અસલી લક્ષણો તજ દીધાછ અને હવે તું બદ કરતુકોમાં શામીલગીરી આપતો નથી એ મેં ઘણા વખતથી જોયલું છે, અને તેથીજ હું’ તુને એ બચ્ચું સોંપવામાં કશુંજ ખોટું સ્થમજતો નથી.”

“ખાત્રી રાખો” એડરીઅને કહ્યું “હું’ હવે તદનજ સુધરી ગયો’છ, અને ત્હમે મહારી ઉપર બરોસો મુકીને એ કામ મહારા હાથમાં આપ્યું’છ તો વાદ રાખો કે ત્હમને કદીથી તે માટે પસ્તાવું નહીં પડશે. ત્હમે મ્હને છેલ્લી વખતે જુગારમાંથી બચાવ્યો તે પછી મેં કદીથી આડે રસ્તે મહારો પગ મુક્યોજ નથી. ત્હમે મ્હને આજે મોટી ઈમારત અપાવી, ત્હમે મ્હને તમારો હુન્નર શીખવ્યો, ત્હમારા ધંધાનાં વહાડકાપના કામમાં હું’ ઘણો ચાલક થયા. પછી ત્હમે વળી મ્હને ત્હમારીજ મહેરબાનીથી આપણા રાજ રોબર્ટને ત્યાં એસીસ્ટન્ટ સરજનનો હોદ્દો અપાવ્યો, અને મ્હને ત્હમે એક લુચ્ચા આદમીમાંથી એકદમ એક મોટો ઇઝતદાર સરજન બનાવ્યો—એ બધી, એ બધી, આપ વહાલા બાઈજીની મહેરબાની કાંઈ યોડી હતી અને છે કે હું આપનું આજે આટલું એક કામ નહીં કરું?”

“જેમ તું રાજના મહેલમાં હાલ માનીતો છે તેવોજ જો સદા રહેવા માંગતો હોય તો હવે અગાઉની ખુરાદઓનો પક્ષો પાછો કદીથી ના પકડતો. ત્હારી બલાઈઓથીજ તું હવે રાજના મહેલમાંનો મહેલમાંજ રહેજે, અને આપણા ખાનદાનના નામને એવુંજ ઉમદા રીતે

ટકાવેલું રાખજો. હું લાંબી મુસાફરી પછી આવ્યો છું અને તેવીજ એક લાંબી મુસાફરીએ મને પાછું જવું પડશે, અને હું આશા રાખું છું કે એ મુસાફરીથીબી હું બ્યારે પાછો ફરું ત્યારે હું હમણાંનીજ માફક તદ્દનજ આખરું ઇજ્જતમાં રહેલો જોઇને પુશી થવશ. તું મહારા અમીર દોસ્તના તબયલા બાળકને જે ઘણા સુખથી રાખશે તો હું મુસાફરીથી પાછો આવીને તુને એક મોટી રકમ ધનામ આપશ. બાઈ, જે આવે ત્યારી ચીડી છે, જેમાં હું ત્યારીપર જે મોટી રકમ માંગુ છું તે લખેલી છે—તે મહાર કહું કીધું અને અમીરના બેટાને પાલવા કબુલ્યું, તેથી આવે હું આવે ત્યારી ચીડી ફાડી નાંખું છું. તું મહારે માઝાદ બાઈ છે, તુને સુધારવા અને મહારા કહવાસરનો કરવા મેં તુને દબારવા આવે ચીડી લખાવી લીધેલી, પણ હવે તું ઘણો મોટો અને ઘણો 'પુઝેરગ થયો' તો મહારા દબાણની કોઈ ઝુરત હવે હું જોતોજ નથી."

અને એટલું બોલીને તે બલો ડોક્ટર ત્રેસપેલો પેલી ચીડી ફાડી નાંખીને બાઈના ઉપકાર શબ્દો સાંભળવા અગાઉ ત્યાંથી ચાલી ગયો.

"મુખો કંઠીના!" ડોક્ટર ત્રેસપેલો ત્યાંથી ચાલી ગયો કે તેના બાઈએ તેની ઠેકડી કરતા હસીને મનમાં વમાર્યું "એ મને બચ્યું સમજતો હોય તેમ બધી શીખામણ આપે છે! મને? મને એ શીખામણ આપવા માંગે છે! હવે? આવે ઉમરે? એ શું ભુલી જતો હશે કે ગમે તેટલોબી એ મહારેથી મોટો હોય તો સીફ પાંચજ વરસ ઉમરમાં વધારે છે. એને ગમ નથી ખાધો તેથી એના બાલ એમાં સુફેદ દેખાય છે, અને મેં દુન્યાના સદમાઓ વધારે જોયા છે તેથી મહારા બાલ વધારે સુફેદ દેખાય છે, અને જે બાલની સુફેદીથી શીખામણ આપવી જોઈએ તો ઉલટી મહારે એને શીખામણ દેવી જોઈએ! તો લેઓ, સાલ્ક વરસના બાઈજી પોતાથી ફક્ત પાંચ વરસ એાછી ઉમરના એડીઅનને વાતો શીખવવા આવ્યા છે! મુરખ, જા, ગયો તો ફીક્ક થયું, નહીં તો મહાર માથું તારી કોહેલી કોહેલી શીખામણોથી સરી ગયું હતો! તે મને જુગારથી બચાવ્યો, ઘર અપાવ્યું, સરજનનો હુન્નર શીખવ્યો અને સુધાર્યો એ વાત ખરી, પણ તેથી તું ઘડી ઘડી એજ તાણા તપકાથી મને વીંધ્યા કરે તે કેટલી મુખાઈ! તે મારે સાફ કીધું, તો તું મોટો બાઈ હતો અને તારી ફર્જ હતી, એમાં કોઈ મોટો વાધ તે નથી માર્યો. તું તારા પદસાપર ડુલાઈ તો નહીંજ જતો હોય, ત્યારી પછી ખાનાર તો કોઈજ નથી, સીવાય કે હું. પણ——" અને અહીંયા વધારે બોલતો સરજન એડીઅન અટકી પડ્યો, કેમજે તેને એકદમ વીચાર આવી ગયો કે પેલા કોઈ નવા આવેલા શખસને તે બાળુમાંના એક કમરામાં બેસાડી આવ્યો હતો.—તે ઉડ્યો, અને પેલા શખસ આગલ ગયો.

તે નવો શખસ દેખાઈતો કોઈ ગરીબ વરગનો હતો, કેમજે તેણે પોતાના શરીરપરનો જર્મો ઉતારીને મુકી દીધો હતો, અને પોતાના કપડાંમાં તે એક માછીમાર તરીકે હવે સ્પષ્ટ જોજાતો હતો. તે ત્રીસની ઉમરનોબી નહીં હતો, અને તેનું શરીર ગંદાયેલું મજબુત હતું. તે શખસ પોતાની સામે મુકેલાં બચ્ચાંને અદબવાલીને ટગર ટગર જોતો હતો, અને તે નીર-દોશ બચ્ચું જે માત્ર ત્રણ દીવસનું બાળ હતું તે ગુપ્તગુપ્ત ઉઘડતું હતું.

"હું તુને છોડી ગયો પછી થોડાક કામમાં ગુંડાયો, અને હમણાં સુધી હું ત્યારી આગલ આવી સફરો નહીં, હુપો." સરજન એડીઅન બોલ્યો "તું પોતે બહુ મોટો આવ્યો. ત્યારી

મહોરદારને મેં કહ્યું હતું કે હું ત્હારી રાહ જોતો ફક્ત મધરાત સુધીજ બેસસ. એ તો સારું થયું કે મહારો બોલાવેલો એક દોસ્ત કોઈ કામના સંબંધથી મોડો આવ્યો અને તેથી મને ભગતું બેસી રહેવું પડ્યું, નહીં તો લુપો ત્હારો આવ્યે રાતની વખતનો ફેરો કદાચ ફાકટખી જતો.”

“શું કરું? મને એક તવંગર ઓળખાણવાળા પાસેથી આવ્યે જન્મો ઉછીનો લેવો પડ્યો, અને તે પીછાણવાળો પોતેખી મોડોજ ઘરે આવ્યો, તેની પાસેથી મેં જન્મો લીધો અને જન્મો ઓઢીને તેની નીચે આવ્યે બચ્ચાંને છુપાવીને લાવ્યો ત્યારે!” માછીમાર લુપોએ સ્હમજાવ્યું “જન્મો જો મેં પહેર્યો નહીં હતો તો આવી રાતની વખતે તો નેપદ્સના સંઘી અને પહેરેદારો મને વગર ભાડાની કોટડીમાંજ પુરતો અને પછી આપદાપર આપદા વધીજ જતો કેની?” અને એટલું બોલીને માછીમાર લુપો સ્હેજ હસ્યો.

“ત્યારે જન્મોએ તુને બચાવ્યો, લુપો” સરજન એડરીઅનખી હસ્તો ચહેરો રાખીને બોલ્યો “વાર, ત્યારે હવે તું તે બચ્ચાંને લાવ્યોજ ખરો. ત્હારી મહોરદારે તુને કહ્યું હતું, કેમ વાર?”

“હા, મહારી મહોરદાર શીલીપાએ મને કહ્યું કે ગઇ કાલે જ્યારે હું માછલી પકડવા દરીયાવમાં ગયો હતો ત્યારે ત્હમે અમારા મોહલ્લામાં આવ્યા હતા અને ત્યાં મહારી મહોરદાર સાથે વાત કરીને ત્હમે એ ગરીબ કંગાલ બચ્ચાંને ત્હમારા આશરામાં લેવાની ખવાહીશ બતાવી. મહારી મહોરદારની વાત સાંભલીને હું ઘણો ખુશી થઈ ગયો, અને ત્હમારા જેવા મોટા માણસની ઉદાર માંગણી કયુલ કરીને ત્હમારા ફરમાવ્યા મુજબ હું એ બચ્ચાંને લાવેલો છું.”

“ગરીબોને મદદ કરવી એ તો તવંગરોની ફર્જ છે.” એડરીઅને વડાઈ લેતાં કહ્યું.

“આહહા! જો સઘળા તવંગરો ત્હમારી માફકજ નેક વીચાર ધરાવતા હોય તો ખચીતજ કેવું સારું થાય!” લુપો ખરા દીલથી બોલ્યો “જુઓની, આપણો રાજો રોબરટ, તે ભલો છે પણ મૌનમઝાહમાં મશગુલ છે—તે જો ત્હમારી માફકના વીચારવાલા ઉમરાવો ધરાવતો હોય તો તેનું રાજ્ય કેવું સુખી નીવડે. આજના કેટલાક ઉમરાવો તો ગરીબોના ધરની અઘોરતો, બહેતો, અને બેટીઓની આબરને કુચ્છ ખીસાદની સ્હમજતા નથી, અને જુદમ કરીને કેટલીક નેકાની પુટલીઓને હયરાન હયરાન કરે છે! રાજ્યએ પોતે એવા જુદમ ઉમરાવોને જુદમ કરતા અટકાવવા જોઇએ અને ગરીબોની મદદે જવું જોઇએ.”

ત્યારે ત્હારાં બોલવાપરથી હું અનુમાન કાઢી શકું કે તું પોતેખી ત્હારી ખુબસુરત મહોરદારને વાસ્તે દીલમાં ધાસ્તી રાખેજ, કેમ?” એડરીઅને ચલાવ્યું.

“હા, અમીરોના જુદમની ધાસ્તી તો છેજ. હું તો સહવારના દરીયાવમાં માછલી પકડવા જઈજ ત્યારથી કે ઘરે આવીને મહારી અઘોરતને જોઈજ ત્યાં સુધી મને પેટમાં ધરકો પડેલોજ રહેજ કે કદાચ મહારી સુંદર ઘણીઆણીને કોઈ ખુરો ઉમરાવ ઉઠાવી ગયો હોય અને મહારા સુખી ધરને દુઃખમાં સંબડવું કરી ગયો હોય!”

“તું ધાસ્તી રાખે તેમાં કોઇ નવાઇ ખી નથીજ” બદમાશ એડરીઅન તાલથી બોલ્યો “ત્હારી ઘણીઆણીની તો ખુબસુરતી રાખના મહેલ સુધી વખણાઈ અને મહારે કાને પહોંચી

ગર્ભ, ત્યારે તો હું ગર્ભ કાલે મઢકો મલતાંજ લમો માછીમારોના મોહલામાં આવ્યો કેની ?” અને ખરેખરજ, હુંતો ત્હારી ધણીઆણીની ખુશસુરતી જોધને છક થઇ ગયો। હુંતો કહુંછ કે આખા નેપલ્સમાં ત્હારી મહોરદાર માફક કામ ઐરતની ખુશસુરતી નહીંજ હશે. લુપો લુપો, ત્હારી મહોરદાર તો ગોયા ‘નેપલ્સની નરગીઝ છે.’

“ મ્હારી મહોરદાર મ્હને ધણી ચાહેછ” તે ભોલા માછીમારે નીરદોશતાથી ખુશી ખુશી થઇને કહયું “ એ નેપલ્સની નરગીઝને મેળવવા માટે હું મ્હને મોટા નસીબદાર સહમળુંછ ! પણ, અફસોસ કે હું ધણોજ મુફલીસ છું. આએ બચ્યું।” લુપોએ હવે પોતે મુકેલા તે બચ્યા તરફ જોધને કહયું “ એનાથી છુટો પડતાં મ્હાર કલેળું કપાઇ જાયછ, પણ શુ કરે કે લાચારી-મજબુરી ! જાલા બચ્યા, ત્હારા મોટા ભાઈ કરતાં તું જો કે તવંગરના આએ મહેલમાં ઉધરશે, તોખી મ્હાર તો દીલ તુને છોડતાં દુઃખી દુઃખી ચાયછ.”

“ ત્હારી મહોરદારે તુને એ બચ્યું મ્હારે ત્યાં છોડવા કહયુંછ, તો તું હવે દીલગીર ના થા, લુપો.”

“ મ્હારી મહોરદારતું કહયું મેં કીધું છે, અને મ્હને હવે આશા છે કે એ બચ્યું અમારી ગરીબ કુંપડી કરતાં ત્હમારા તવંગર મકાનમાં વધારે મઢજથી મોટું થશે.”

“ તું તેની ખાત્રી રાખ, લુપો” એડરીઅને કહયું “ અને હવે, તું જા.”

અને લુપો, તે બચ્યાંપર છેવટની એક નજર નાંખીને ભારે દીલે તે મકાન, એડરીઅનને સલામ કરીને, છોડી ગયો.

પ્રકરણ ૩ જી.

માછીમારની ભારજા.

અફસોસ, આએ દુનીયામાં ઘણા મરદો જો હયરાન થયા હોય તો તે ખુરી અઐરતો-થી હયરાન થયા છે।-દુનીયા, સેત્રંજનું એક પાતીડું છે-તેનીપર મરદ શયતાનની જાંજલો સામે લડતની રમત ચલાવે છે-મરદ શયતાનને હરાવવાપર તૈયાર થાય છે-ત્યારે તેની ઐરત તે મરદના ગલાંપર હાથ નાંખીને તેને ખરી રમતથી આડો લાઈ જાય છે-અને ઘણા મરદો એ રીતે અઐરતોની ફદો ફરેબથી ફસીને જીતેલી બાઝી હારી જાય છે !!

અને આપણે, એવીજ એક ફીતરતી મહોરદારનો કીસ્સો આપણી આ વાર્તાના સફાઓપર ઘણા અફસોસ સાથે જોઈશું :

સરજન એડરીઅન ત્રેસપેલોના ઘરમાં બનેલા કપલા બનાવ પછી ત્રણ મહીને એપ્રીલ મહીનાની એક સ્થાંજના ઝઝકલાને શુમારે મુફલીસ માછીમાર લુપો પોતાની અતીશય ખુશસુરત મહોરદાર શીલીપા અને જી વરસના તેમના બેટા સાથે ફરીયાવને કીનારે અકેલાં એકાં હત્યાં તેઓ હવા ખાતાં હત્યાં, અને વાતો કરતાં હત્યાં.

તે મુઢલીસ માછીમારની મહેરદાર ખરેખરજ ખુબસુરતીનો એક ઉમદા નમુનો હતી. તે જોકે લગભગ ચોવીસ વરસની હતી તેથી સત્તર વરસની કુંવારીકાને ટક્કર મારે તેવો તેનો બાંધો હતો. અને સુંદરતામાં તો પવીત્રકુદરતે કમાલજ કીધી હતી. તે માછીમારની ખુબસુરત બારગને નેપથ્સની નરગીઝ તરીકે એડરીઅને કહી હતી અને ખરેખરજ તે નેપથ્સની નરગીઝજ હતી, તેમાં કાંઈ શકબી નહીં હતો-તેની કાલી કાલી ખેચાણુકારક આંખો ઘણીજ મનહરણુ દેખાતી હતી, મગર, બારીકાથી જુઓ તો અફસોસ કે તે આંખોમાં હવસ સમાયલી હતી!!

તે ખુબસુરત હતી, ઘણીજ ખુબસુરત, લેકીન અચ્છી સુરતને શું કરો, અગર જે સીરન ખરાબ હોય તો?—બધું ફેકટ.

લુપો ઘણો ભથો, નમનતાઈ ભરેલો, અને મહેરબાન હતો. તે પોતાની બારગને બહુજ ચાહતો હતો, અને તેનો પડયો બોલ ઉપાડી લેવા આપુર આપુર રહેતો. તેથી જવાન અને દેખાવલો હતો, મગર તે મુઢલીસ હતો.

લુપો પોતાની મુઢલીસીમાંથી સતોષી હતો, મગર તેની બારગ સતોષી નહીંજ હતી: તે તો ઘણીવાર ચાહતી કે નેપથ્સના મોટા કોઈ એક મહેલમાં તેનો જનમ કાંય નહીં થયો હતો? અથવા તો કાંય નહીં તે કોઈ મોટા અમીરની મહેરદાર બની હતી?

“વહાલા ઘણી” શીલીપા બોલી “આએ સામે જે મોટા મહેલોના મીનારાઓ જણાય છે, તે કેટલા બધા દમામદાર અને સુશોભીત છે?”

“તું ઘડી ઘડી એ દમામદાર મહેલોની વાત કરેજ, શીલીપા, તો તું શું તહારી ઝુંપડીની ઝીંદગી પસંદ કરતી નથી?” લુપો બોલ્યો “આપણા તકદીરમાં ઝુંપડી છે તો એની ઉપર પુરતો સતોષ પકડવાથીજ ખુશાલી હાંસલ થઈ શકે, વહાલી શીલીપા.”

“મહને તો બાવા જો પુછો તો આપણી ઝુંપડી કરતાં એ મોટા મહેલમાં રહેવાનું ઘણુંજ પસંદ છે.” હવે નહાનો રોયરટ પોતાના બાપ લુપોના પાસાંમાં ભરાઈ જઈ કહેવા લાગ્યો “બાવા આપણે સામેના મકાનોમાં નહીં જઈશું?”

“મુગો બેસ, દીકરો” બેટાનું માથું પસવારતાં પસવારતાં લુપોએ સ્હમજગ્યું “આપણી ઝુંપડી આપણને ભલી. દુન્યામાં જેટલાં પાપ ઝુંપડીમાંથી બનતા નથી, તેટલાં અને તેથી હઝાર ઘણાં વધારે પાપ મોટા મકાનોમાંથી પચદા થાય છે.”

અને તે સાંભળીને જણી તેને ગમ્યું નહીં હોય તેમ રોયરટ બાપના પાસાંમાંથી મોકળો થઈને ખેલવા ગયો, જ્યારે લુપોએ પોતાની બારગ શીલીપાને સ્હમજગ્યું “વહાલી શીલીપા, તું આપણા નીરદોશ અચ્ચાને એ મહેલ અને મકાનની વાતોમાં ઉત્તેજન નહીંજ આપે તો હું ઘણો ખુશી થવશ.”

અને આના જવાબમાં તે કાંઈ બોલવા જતી હતી, તેટલાં રોયરટ દોડતો દોડતો આવીને બોલ્યો “પપ્પા, મમ્મા, સીપાહો આવેજ.”

“સીપાહો!” લુપોએ અજાણથી બતાવી, અને જોઈને પછી તે બોલ્યો “એ શોક તો આપણીજ તરફ આવેજ.”

અને તે બોલી રહ્યો તેટલાં તો તેઓની નઝદીક ચ્હર સીપાહો હતીઆરખ થયલા આવીને ઉભા રહ્યા !

“તહાર નામ શીલીપા છે, કેમ યાનુ?” સીપાહોમાંના એક અફસરે પુછ્યું.

તે સાંભલીને લુપો એકદમ ઉડીને ઉભો થઇ પુછવા પડ્યો “તહમે મહારી મહોરદારથી શું માંગો છો?”

“એક મીનીટ મહારે સાંભલી લે, દોસ્ત” પેલા અફસરે લુપોને સહમગવીને કહ્યું “થોડા કલાકને વાસ્તે તહારી ધણીઆણીને અમારી સાથે આવવું પડશે, હું કસમ ખાધને કહું છું કે તેની ઇઝતતની પાસખાની કરવામાં આવશે, અને સહવારે પડતા સુધીમાં તેને હાંપી છોડી જવામાં આવશે. ફકત એ યાનુવું એક ઝૂંફરી કામ છે, એને કાંઈખી ઇજ્જ પહોંચાડીશું નહીં, અને એની દામનને કોઈ ઇલજામ નહીં પહોંચે તેની ખુશ સંભાલ લઈશું.”

“એ ધણુંજ તઅનજુઅ કરનારે અને વીચીત્ર છે?” લુપો બહુ ઉશકેરાઈ જઈને બોલ્યો “મહારી અમરીને તહમે શું કામને માટે લઈ જવા માંગો છો?”

“તે કામ તો હું પોતેખી જાણતો નથી.”

પણ હવે લુપો વધારે ગુસ્સે થઈ ગયો અને તેણે પાસે ઉભેલા એક સીપાહનું ખંજર ખેંચી લેતાંજ ખુબ પાડી “તહમે જો મહારી બેરીને લઈ જવા માંગતા હોવ તો ઝોર આઝમાવીને લઈ જાઓ.”

લેફ્ટાન. તેનું ખંજર ત્યાં ચાલી રહે તેટલાંજ એક બીજા સીપાહે પોતાની શમશીર ખ્યાનમાંથી ખેંચી કાઢી અને બે સીપાહોએ લુપોની પાછલ જઈને તેના હાથ-પગ બાંધી લીધા, લુપોના હાથમાંનું ખંજર પડી ગયું, અને તે બીચારો લાચાર થઈ રહ્યો !

“શીલીપા!” લુપોએ પુકાર કર્યો “તું આવે અદમાશો સાથે ના જતી. એ લોક ખુશર તુને અદદામનીતો ઇલજામ પહોંચાડશે. નહાસી જા, -દોડ, -પાડોશીઓને કહે, અને તે લોકની મદદ લે.”

“ખામોશ” સીપાહોના તે અફસરે ગડગડાટ કર્યો “નહીં તો જનથી જશે.”

“લડવું, ઝગડવું, અને પુકાર મારીને પાડોશીઓને બોલાવવા, એ તો સામી ફજેતી કરાવવા જેવું છે. મહારા ધણી.” શીલીપા બોલી “સીપાહો મારી ઇઝતતની પાસખાની કરવા કહેછ તો પછી કોઈ હરકત નથી.”

“મારા જનથી હું પાસખાની કરીશ.” તે અમલદારે ભાર મુકીને સંધ્યારો આપ્યો.

“ત્યારે તો લાચાર છું” લુપો બોલ્યો “લેફ્ટાન, ખ્યારી શીલીપા, મહને લેટીને જા, આપણાં બચ્ચાંને લેટીને જા.”

“તહમે બીલકુલ શીકર ના કરો, મહારા ધણી” શીલીપાએ કહ્યું “હું થોડાજ વખતમાં પાછી તહારી આગલ આવીશ.”

“અને જો આપણી પુક નહીં પકડે તો લુપોને હું હમણાં છુટા કરવા ખુશી છું.” તે સરદાર શીલીપા તરફ જોઈને બોલ્યો.

અને તે સાંભળીને તુરતજ લુપોએ કહ્યું “હું ત્હારી પુઠ નહીં પકડીશ.”

તે ખાત્રી માનીને તુરતજ લુપોને રીલા કરવામાં આવ્યો. અને શીલીપાને લઇને તે આરે સીપાહો ત્યાંથી રવાના થયા.

મગર, તેઓ ઘણા દુર ગયાં નહીં તેટલાં લુપોએ પોતાના છ વરસના બેટા રોઅરટને પાંસામાં લઇને કહ્યું “મહારા બેટા, ત્હારાં આંસુને નુંછી નાંખ, અને ત્હારી માયને ઉઠાવી જનાર એ આર બદમાશોની તું પુકે લાગ. જોજે, સંભાલજે, તે લોકની નજર ત્હારીપર નહીં પડે, દુર દુર ચાલતો રહીને તું તેઓની હીલચાલ તપાસજે—અને જો, કે તેઓ ત્હારી માયને ક્યા ઘરમાં લઇ જાયછ. તું તે ઘર જોઇને એકદમ મહારી પાસે પાછો આવ.”

“વાર, બાવાજી.” રોઅરટ આંસું નુછતાં નુછતાં કહ્યું, અને તે પોતાના બાપે કહેલું કામ ઘણી ખુશીથી કરવા માટે તુરતજ ચાલ્યો!—રોઅરટ માત્ર છ વરસનો હતો, પણ તે દશ વરસની ઉમરના છોકરા જેટલી ચાલાકી ધરાવતો હતો, અને તે રૂર મારતો કે પેલા સીપાહોની પુકે લાગ્યો!

મગર, લુપોએ પોતાને જ્યારે ત્યાં અકસો જોયો ત્યારે તેનું હૃદય ઘણું ભરાઈ આવ્યું અને તેનું લહુ બહુ ઉઠકેરાઇ ગયું. તે દરીયાવને કીનારે એમથી તેમ સોંચમાં અને સોંચમાં આંટા મારવા લાગ્યો અને દુખથી ઉભરાયેલા તેના જીગરમાંથી આહ ઉપર આહ નીકળતાં, તે રડવા પડ્યો!—તે પછી તે પોતાની ઝુંપડીમાં ગયો, તેને ગળે જાણે કાંચકા બાજી હતી, અને ગુંગલાયેલો ગુંગલાયેલો તે રડી રડીને પોતાની નવી એક જગા બનાવવા લાગ્યો; પણ તેનું ધ્યાન કામમાં લાગ્યું જ નહીં!

કલાકોના કલાકો ઉંધ વગર તેણે ગુઝાર્યા, અને દર કલાકે તેણે આશા રાખી કે તેનો છોકરો કે તેની મહોરદાર આવશેજ, લેકીન તે એમાંથી કોઇ જણાયું નહીં!—રોઅરટથી ક્યાં ગયો હતો?

તેને ઘણી મોટી શીકર પથદા થઇ, તેણે ઘણીવાર બાહર નીકળીને તેમની શોધમાં જવાનો વીચાર કીધો, મગર ‘હમણાં આવશે’ની આશામાં અને આશામાં સહવારખી પડી!

હજુજી વધારે તે થોભ્યો—મગર, જ્યારે સહવાર થયા પછીખી આર કલાક વહી ગયા, ત્યારે તે ઘણો અધીરો પડી ગયો, કેમજે તેની ભારજી શીલીપા આવી નહીં અને તેનો છોકરો રોઅરટખી પાછો ફર્યો નહીં!

તે મુઠ્ઠીસનું દીલ હવે ફરીયાદ—ફરીયાદ—ફરીયાદથી દબાતું અને ઉશકેરાતું ગયું!!

પ્રકરણ ૪ થું.

પાપીઆની મતલબી ભલાઈ!

સીપાહોની સાથે જતાં રસ્તામાં માછીમારની ભારજી ખુબસુરત શીલીપાએ સીપાહોને સવાલ કીધો કે તેને ક્યાં લઇ જવામાં આવતી હતી, જેના જવાબમાં આફસરે કહ્યું: “હવે

અમે કહેવાને આંચકી ખાતા નથી કે ત્હમને રાખના મહેલમાં લઈ જવામાં આવે છે, મગર ત્યાં આપનું શું કામ પડેલું છે તે ખીનાથી હું માહીનગાર નથીજ. મ્હને એક નામ કહેવા માટે હુકમ થયેલો છે, અને તે ત્હમારા ધણીથી ત્હમે અલગ હો ત્યારેજ-અને હવે હું તે નામ ત્હમને કહેવાને ખીલકુલ અચકાતો નથી કે ત્હમને મહેલમાં લઈ જવા માટે સરજન એડરી-અન ત્રેસપેલો તરફથી અમને હુકમ પહોંચાડવામાં આવ્યો છે.”

“ઓ, મેં ધારેલુંજ.” ખુશીથી કુલ્લખને શીલીપા બોલી પડી “સરજન ત્રેસપેલો રાખના મહેલમાંજ છે કેમ ?”

“હાજી” સીપાહોના તે અફસરે જણાવ્યું “સીનેાર એડરીઅન રાખના સરજન છે, તેવણુ મહેલમાં ધણુ માનીતા છે, અને હાલમાં રાખની ખીમારી સખતથી તો રાખની પાસેના પાસેજ એવણુ રાત દીવસ રહેલા છે. રાખ નામદારની ખીમારી સખત પ્રકારે વધી ગયલી છે.”

“અને જો ખુદા ના કરે ને આપણા રાખને કાંઈ કશું થયું તો પછી આપણી ઉપર રાખ્ય કોણુ કરશે ?” શીલીપા અચકી અટકીને બોલી, અને પછી તેણે એકદમ વધાર્યું “આપણા રાખને કાંઈ બચ્યું નથી એમ મેં સાંભળ્યું.”

“જો હમણાં ને હમણા કાંઈ કશું બુરું અને તો પછી રીઆસત નેમાઈને આપણીપર રાખમંત્રીનું ચલણ ચાલશે, કેમજે આપણા રાખની પછી રાખ્યવારેસ એવણુની એક ભત્રીજી શાહઝાદી જોના-છે, અને એ રાખ્યવારેસ તો હજુણુ થોડા મહીનાની એક નન્નીસી બચ્ચી છે !” અને તે અફસરે હરવાના અને સોંચના બેલ સાથેના મ્હેરો કરતાં કહ્યું. “મગર, પાક ખુદા નામદાર રાખને સલામત રાખે અને તેવણુની નખીયત સુધરે.”

“હુંબી એમજ ખરા દીવથી ઇચ્છું.” શીલીપા બોલી.

અને એટલી ગુફનેચો પછી તેઓ ચુપ ચાપ ચાલ્યાં કીધાં.—લગભગ એક કલાકની ચાલ પછી તેઓ રાખના મહેલની નજીક આવી લાગ્યાં, બાગમાં દાખલ થયાં, અને મહેલને પાછલે દરવાજેથી તેઓ અંદર ગયાં. થોડુંક ચાલીને પેલા અફસરે એક દરવાજો ઠોક્યો, જોના જવાબમાં એક ઝંઈ નઉકર ચલકાત ભરેલી શૈશનીનું એક ફાતુસ લઈ દરવાજો બોલી બહાર નીકળ્યો.

“સીનેારા, હાંયા અમારી ફર્જ અદા થઈ ગય છે.” સીપાહોના તે અફસરે છાતીએ હાથ દબને નમીને કહ્યું “અને હવે અમે જતા રહેવાની રમ્મ લઈએ છીએ.”

“સલામ” શીલીપાએ કહ્યું “આપની મ્હારા તરફની લાયકી માટે બહુ આભારી છું.”

તે ઝંઈ નઉકરે એક શબ્દબી બોલ્યા વગર ઇશારતથી શીલીપાને પોતાની પુઠે ચાલવા કહ્યું, તેઓ સગેમરમરનો દાદર ચઢીને ઝલકાત ભરેલી રકશનીવાલા એક આરાસતા ઓરડામાં ગયા, જ્યાંની ખુશખુશી મગજ તર થઈ જતું હતું, અને સગેમરમરના પુતલાંઓથી શીલીપાની આંખો અંજલિ જતી હતી !

નઉકર શીલીપાને ત્યાં છોડીને ચાલી ગયો. અને શીલીપા ત્યાંના સુંદર કોચ અને કુર-સીપર બેસવાનું હશે કે નહીં તે ખ્યાલ કરતી ત્યાંજ ઉભી હતી !-થોડીજ મીનીટમાં તેની આગલ સરજન એડરીઅન ત્રેસપેલો આવી લાગ્યો.

“ઓ નેપથ્સની નરગીઝ” સરજને શીલીપાનો હાથ પકડીને તેને એક મખમલની કુરસીપર બેસાડતાં કહ્યું “આજે રાતના તુને આજે મહેલમાં બેઠી રીને લઈ આવવાના મ્હારા વીચીન કામે જો તુને ઓચંચામાં નાખી હોય તો ત્હારી પાસે મારીનો તલખગાર છું.”

“મારી, આપ નહીં માગો.” કોઈ ખેચાણકારક લાગણીથી દોરવાઈ ગઈ હોય તેમ એકી તગરે શીલીપાએ એડરીઅનની નઝરમાં પોતાની નઝર નાંખીને કહ્યું “આપ તરફથી મહને દીવસો ટક ઘણી મહેરબાની મલી છે તો પછી મ્હારે આપની મારી માંગવી સજાવાર છે.”

“અને તે મહેરબાનીના બદલામાં શું મેં આપ તરફથી વળતી મહેરબાની મેળવી નથી?” એડરીઅને પ્યાર ભરી આંખો બતાવી નરમ સવાલ કર્યો.

“ખામોશ!” સરજન એડરીઅન તરફ લૂચ્યાઇબરેથી એક નઝર નાખતાં નાંકપર આંગળી મુકી દબને શીલીપા બોલી પડી “દીવાલનેખી કાન હેલ્પ-અને આજે સાંમે જે દરવાઝો જણાયજ ત્યાંથી ખીજ કમરામાં જવાતું હોય તેવું લાગેજ, અને તે ખીજ ઓરડામાં જો કાંઈ હોય તો પછી આપણી વાત સાંભળી લે-અને—”

“અરે, એ ઓરડો તો રાખનો સુવાનો ઓરડો છે” એડરીઅને સમજાવ્યું “અને હાલમાં રાખ ત્યાં અકેલાજ છે-અને ખાખમાં ગીરફતાર છે.”

“ઓ ત્યારે આજે તરફ નામવર રાખ રોજર્ટની ખાખધાહ છે, અને હમણું તેવણ ઉંઘમાં ત્યાંજ છે!” શીલીપા બોલી “વાર તો મ્હને સમજાવોની કે આપે મ્હને અહીં શું કામ બોલાવી મંગાવી?”

“સાંભળ, તું મ્હારી પ્યારી શીલીપા” એડરીઅને નેપથ્સની તે નરગીઝની ખાળુમાં બેસી જતાં કહ્યું. “આપણી છુપી મુલાકાત દરમ્યાન તે મ્હને જણાવ્યું હતું કે તું મહેલમાં સરખવાને લાયક હતી, અને હવે, વહાલી શીલીપા, ઓ નેપથ્સની પ્યારી નરગીઝ, હું તુને ત્હારી મુશ્કેલીસાંમાંથી ઉઠાવી લઇને તવંગરીમાં રોલતી કરવા માંગુજ. હાલમાં ઘણો એક સારો મઉકો મલેસો છે, અને તે ટકનો લાભ લઇને હું તુને આજે મહેલમાં માનીતી બનાવવા ઇચ્છુજ.”

“ઓ અગર જો, તું પ્યારો મ્હને એવી તવંગરીમાં ખરેખરજ લાવવા માંગતો હોય, તો કેટલું સારૂ?” તેણે પોતાના હાથો એડરીઅનના ગલાંપર મુકી દેતાં કહ્યું “હું મ્હારા મુશ્કેલીસ માછીમાર ઘણી લુપોને મુકી દેવા-તેને તજ દેવા-તેની મુશ્કેલીસીને ઠોકરે મારી દેવા-અને તું પ્યારાની પ્યારી પનાહમાં આજે મહેલમાં આવી રહેવા હું મ્હારા સરો ચશમથી ખુશી છું.”

“બસ, પ્યારી શીલીપા, મ્હને એજ જોઇએજ.” તે બદમાશ સરજને પાખી તે અઉર-તના હોટપર પોતાના હોટ દાખી દેતાં કહ્યું.

“અને હવે પ્યારા એડરીઅન, તે મઉકો શું છે જેનાથી હું મહેલમાં માનીતી બની શકું?” શીલીપાએ એડરીઅનના ગલાંપર પોતાનો ડાબો હાથ મુકી રાખીનેજ પુછ્યું.

“તું મ્હને ઘણીજ વહાલી છે, પ્યારી શીલીપા” એડરીઅને જણાવ્યું “અને જો હું કોઇ જરા ખીકટ કામખી તુને કહું તો જરાકખી શીકર ના કરતી, હું ત્હારા બલામાં છેલ્લા ખુરામાં નથી.”

“હું સમજુ છું પ્યારા એડરીઅન, હું સમજુ છું, અને આશા રાખું છું કે તું હવે મારા કામનો ખુલાસો કરી દેશે.” શીલીપા બોલી “અગર જો હું રાજની માનીતી બની શકતી હોઉં, તો ત્હાર જરા તો શું પણ બહુ બહુ બીકટ કામ હશે તે માટેખી હું તથયાર છું. મ્હારા જેવી અકરત શું નહીં કરી શકે? હું ત્હારે ખાતર અને તવંગરીને ખાતર મારા ઘણીને છોડવા ખુશી થઈ ગઈ, તેને અને તેની ગરીબ કુપડીને તજીને ઠોકરે મારવા તથયાર થઈ, તો શું આજે મહેલમાં મકિજમાં મહાલવા હું તું પ્યારાનો સખુન પાછોખી કરશ કે!—બોલ, પ્યારા એડરીઅન, બોલ, બોલ, જે કહેવાતું હોય તે કહી દે, અને હું તે મારા બલામાંજ સમજીશ.”

“ત્યારે તો સાંભલ, શીલીપા” તે સરજને સમજાવ્યું “રાજનું લહુ દર દીવસે વધારે અને વધારેજ સુકાતું જાયછ—અને જો એમનું એમજ ચાલ્યું તો રાજ આપણા હાથમાંથી ચાલી જશે. રાજ તો મ્હારા હાથમાં એક રમકડું છે, અને એ રમકડું જો તુડી જાય તો પછી હું પોતે કેમ ખેલીશ, અને તુને જે ખેલ બતાવવા માંગુછ તે કેમ બતાવીશ?—વાસ્તે, રાજને બચાવવાને ખાતીર તેના દીલમાં નવું લહુ આમેજ કરવું જોઈએ—”

“અને તે લહુ?” જાણે સમજીજ ગઈ હોય તેમ તે ફીતરતી અકરત બોલી પડી.

“ત્હાર પોતાનું” એડરીઅને શીલીપાના માથાપર પોતાનો હાથ મુકતાં તેની આંખમાં પોતાની આંખ નાંખીને કહ્યું “પ્યારી શીલીપા, તે લોહી ત્હાર પોતાનું, તુને કાંઈ અડચણ નહીં પડશે, તું જવાન છે, ત્હાર લહુ ચલતું છે, અને જો થોડુંક લહુ ત્હારા શરીરમાંથી ધટ્યુંખી તો કોઈજ અડચણ નથી—અચ્છા મેંવા મીષણણ ખાશે તો થોડાજ વખતમાં નવું લહુ પાછું ત્હારા શરીરમાં આવશે, મગર જરાક જેટલાં લહુને ખાતર તું કેટલું બધું બગાડી શકશે? રાજની તખીયત તાહરા જવાન નવા લહુથી સુધરી ગઈ તો રાજ ત્હારો અહેશાનમંદ થશે, પોતાની ઝીંદગી ત્હારી ઝીંદગીના ભોગે બચેલી સમજશે, અને તે છાપ આખી ઝીંદગી સુધી તેના મગજપર રહેશે—જેથી, મહેલમાં તું ચલાશે તે થશે, મહેલમાં તું અમનોચમન ગુઝારશે, મહેલમાં તું ગોયા પુનશે.”

“મગર, મ્હારા જનને કોઈ—”

તે બોલી રહે તેટલાંજ એડરીઅને કહ્યું “ત્હારા જનને કોઈજ અડચણ થવાની નથી, ત્હારો જન તે મ્હારોજ જન સમજ. હું એવી તો કુશલતાથી ત્હારા હાથપર હતીયાર:સુકાને તાહાર લોહી રાજના શરીરમાં ઉતારીશ કે તુને કોઈ ધમ્મ નહીંજ નડશે—તું જીવશે, પ્યારી શીલીપા, તું જીવશે, અને આજે મહેલમાં તું અમનોચમન ગુઝારશે. અને આપણો પ્યાર દર-રોઝ વધતો અને વધતોજ રહેશે.”

“પ્યારા એડરીન, ત્હાર કહ્યું માનવાને વાસ્તે હું તથયાર છું—મ્હારા સરોચશમથી કમુલ છું.”

“હવે હું ત્યારે રાજના ઝોરડામાં જાઉંછ, અને તેવણ આગળ વાન કરુંછ, અને પછી તેવણ પાસે જઈશું.” આપણે એમ બોલીને એડરીઅન ત્યાંથી રાજના સુવાતા ઝોરડામાં ગયો.

દરેક મીનીટમાં તે પાછો આવ્યો અને બોલ્યો “રાજ નામવર જગેછ, તેવણની ઝીંદગી બચાવવાનો છેલ્લો ઇલાજ મેં તેવણને સમજાવ્યો છે, અને તેવણે હા પાડીછ. ચાલ ત્યારે, શીલીપા, રાજની પાસે હવે જઈએ.”

સરજન એડરીઅને પોતાના હાથમાં કોઈ જાતનું હતીયાર લીધું, અને શીલીપાને સાથે લઇને તે નેપથ્સના રાજા રોબર્ટની આમગાહમાં દાખલ થયો.

તે ઓરડો એટલો બધો તો આરાસ્તા હતો કે બસા મુશ્કેલીસ માછીમાર હુપોની તો ફીતરતી ભારજ તો જોઈનેજ તઅજુબ અને હચરત અંગેજ બની રહી! રાજા રોબર્ટનો પલંગ મળનુસનો બનાવેલો હતો અને કામકામ તેના પર મોતીની શીષો જડેલી હતી, ઉંચામાં ઉંચી મખમલથી મઢેલા કાચો અને કુરસીઓ ત્યાં હતી, અને ઓરડાની બરોબર વચ્ચેની છતમાંથી તમામ રૂપાનું બનાવેલું એક જુમર લટકાવેલું હતું જેમાં ઝકઝકતા ચીરાગ જલતા હતા—મગર રાજાના ચહેરાપર ઉગ્મસ નહીં પડે તે માટે રાજાની તરફના જુમરના ભાગપર કપડાંની આડ કાઢેલી હતી.

કામતી મોટા કાચપર નેપથ્સનો તે રાજા સુતો હતો—તેની ઉમર પચાસને શુમારેની હતી, તેનો દેખાવ કરડો મગર શીકકો હતો. રાજાએ શીલીપાની તરફ નજર નાંખી, અને તે મુશ્કેલીસની આવી તઅજુબ કરનારી ખુબસુરતી જોઈને તે અજ્ઞયમ રહ્યો; થોડીજ પળ સુધી તેણે તેમ ડીકાયા કીધું, કેમજે જલદીથી રાજા નસોસ થઈ ગયો, અને તેણે આંખ બંધ કાઢી.

સરજન એડરીઅન એકદમ રાજાની છેક નજદીક ગયો, અને તેણે રાજાનો હાથ પકડી તે પર પેટું પોતાનું હતીયાર મુક્યું અને તે હતીયારનો ખીજો છેડો ખુબસુરત શીલીપાના હાથમાં ઘોંચ્યો.—તેણે બંને હાથોમાંની એકસ નસ આગળ તે હતીયારના છેડા ખોસ્ત્યા હતા, અને હવે એક ચાંપ દાખીને તેણે લહુ ખેંચવા માંડ્યું. ખુબસુરત શીલીપાનું જવાન અને જોશદાર લહુ નીકલીને તે હતીયાર મારફતે રાજાના શરીરમાં દાખલ થતું ગયું.

પંદર મીનીટ પછી તે હતીયાર ઉંચકી લેવામાં આવ્યું અને સરજને તૈયાર કાઢેલો કાઠી મલમ બેડના હાથપર લગાડ્યા પછી તેણે બેઉ હાથોપર પટા બાંધ્યા, અને શીલીપા જે કુરસીપર લગભગ બેહોશ જેવી થઈ ગઈ હતી તેના ગલામાં તે સરજને કોઈ પ્રવાહી રેડી દીધી.—થોડીજવારમાં તે ખુબસુરત અઉરતને પોતાની ગયલી થોડીક તાકત પાછી આવતી હોય તેવો ખ્યાલ થયો, કેમજે પેલી પ્રવાહી તેને હુશયાર કરી શકી હતી!

રાજાને હવે નીંદ આવી, અને તે ખાખમાં ગીરફતાર થયો. તેને ઉંધાયેલો જોઈને એડરીઅને શીલીપાને કહેલું: “ખારી શીલીયા, હવે ચાલ આપણે ફરીથી પેલાજ ઓરડામાં જઈએ, મહારી પાસે તારે માટે ખીજ એક દવાઈખી છે જે થોડો વખત પછી તુને હું પીવડાવીશ, ચાલ ખારી.”

અને હરામ-ખારના તે બે પાપીઓ એકબીજાની સોડમાં દબાઈને ત્યાંથી પેલાજ કમ-રામાં ગયા, જ્યાં એડરીઅને શીલીપાને એક કાચપર તખીઅતના આરામ માટે સુવાડી, અને પોતે પાસે બેઠા, અને તેઓ હવે વધારે વાતચીત કરવા લાગ્યાં.

પ્રકરણ ૫ મું.

એક સુફેદ જીઠ!

“ત્રણ મહીનાની વાતપર હુપો બ્યારે બચ્યાંને લઈને આવ્યો ત્યારે મેં તેને એમજ સમજવા દીધેલું કે તેની આગલે દીને હું એકાએક માછીમારોના મોહલ્લા તરફ ગયો હતો અને મોહલ્લાને વટાવીને એકાંતમાં આવેલા ત્હારા ઝુપડાંમાં હું પહેલવેલોજ તે દીવસે માત્ર તુને મળ્યો હતો, અને ત્હમ્હારી મુફ્ફીસીમાં બચ્યું પાલવાનું ભારી નહીં પડે કરીને મેં બચ્યું માંગી લીધેલું” બદમાશ સરજન એડરીઅને ચલાવ્યું “પણ ત્હારા અગળણ શઓહરને શું ખબર કે આપણે તો છુપી રીતે ઘણી વખત એક ખીજને મજેજાં, અને આપણી દોરતી તો મહીનાના મરીનાઓની હતી!”

“આપણી છુપી મહોબ્બતની વાત તેને ક્યાંથી ખબર હોય!” શીતરતી તે અકરન બોલી “તે ફરીયાવમાં માછલી પકડવા જાય તે ક્યાંથી જાણે? તે તો બોલીઓ ડોલીઓ ધબબુ છે, મ્હારી પર તેનો ઘણેજ વીશવાસ છે, અને તેણે મ્હારી વાત સાંભળીને ખરૂંજ માન્યું કે તે દીવસે પહેલવેલીજ વખત તું મ્હને મળ્યો હતો અને અમારાં બચ્યાંને પાલ-વાપોશવાની તેં માંગણી કરીધી હતી! તેણે તો પહેલાં બચ્યું તું ખ્યારાને આપવાની નાની નાજ પાડી, એડરીઅન; પણ, મેં તેને એવો તો ગોઝગોઝ સમજાવીને શીશામાં ઉતાર્યો કે પીગલાવીજ દીધો.”

“તેણે શું કહ્યું હતું, વાર?”

“એક બચ્યું પાલવાનું કંઈ ભારી નહીં પડે અને ગમે તેવા મુફ્ફીસ હોય તોખી એક બચ્યાંની પરવરીશ કોઈખી માથાપને ભારી નહીં પડે તેમ તેણે કહ્યું.” શીલીપા બોલી “પણ, મેં ત્હારી મતલબને ખરતું કરવા માટે એ મ્હારા માટી થતાને એવો તો બનાવ્યો અને સમજાવ્યો કે તે ઝટ પીગલી ગયો. મ્હારો બોલ તો એ કદીખી પાલ્યા વગર રહેજ નથી એટલે મેં નકકીજ કરાવ્યું અને બચ્યું ત્હારે મકાન મોકલાવ્યું.”

“હુપોને આપણે વારતે તો કાંઈ વહેમ છેજ નહીં કેમ?”

“અરે નહીરે, વહેમ શાનો ખરીયોછ!” શીતરતી શીલીપા બોલી “એ તો તદનજ મ્હને સતતનું પુતલું માનીને ગોયા ભારી પુજા કરેછ.”

“ત્હારે ત્હારા એવા મોટા પુંજરીનેખી તું બનાવી આવી એ કેટલી બધી ચાલાકી?” સરજન એડરીઅને હુચ્યાઈથી સહેજ હસીને કહ્યું, અને પછી વાત ફેરવી તોલતાં તેણે શીલીપાના માથાપર એક બોસો લઈને વધાવ્યું, “તું મને કેટલીબધી ખ્યારી ખ્યારી લાગેછ, કે હવે તો મને જાણે તારા વગર એક દિવસખી ચયન નહીં પડશે, મ્હારા જાન.”

“ક્યાંથી પડે? આપણું બેઠનું દીલ લગભગ એક વરસ થવા આવ્યું એવું મલી મયુછ કે આપણને એકખીજને મળ્યા વગર ચાલેજ નહીં-હું તો તારા વગર જીવીજ નહીં શકું, ખ્યારા એડરીઅન, હું કચ્છું છું, એડરીન, કે હવે તો આપણે સાથે રહીએ તેવી ગોઠ-

વણ તેં કીધીજ હશે, અને હવે મને તું મારા મુઠ્ઠીસ માછીમાર ચારીને ત્યાં જવા નહીંજ દેશે.”

“એમ એકદમ જો તેને તું તજ દેશે તો શહેરમાં હોહા થઇ જશે, હું તો આપણી પહેલી દોસ્તીના દીનથી એવી કાંઈ તક જોતો રહ્યોજ કે તું વહાલીને મારી આંખોની પાસેની પાખેજ રાખું. પણ આજ સુધી તેવી તક મળી નહીં, હવે આએ મહોકો ડીક મળ્યો, રાગના હાથથી આપણે બકર કપાવશું, અને તે પછી આપણે એકબીજાની સોડમાંજ ખ્યારથી ઝીંદગી ચુકારશું.”

“ત્યારે મ્હારે શું હમણાં પાછી તે મુઠ્ઠીસ માછીમારની ઝુંપડી પુજવી પડશે કે ? હવે તો રાગનું કામ મ્હારે હાથથી થયુંજ, તો એજ બહાણુએ મ્હને અહીં રાખી અને ઝીંદગી સુધી આએ મહેલની પનાહ અને મળદમાં શામીલ કર.”

“ધીરે, ધીરે, શીલીપા, ખ્યારી, ધીરે” એડરીએને મમતાથી સમજાવ્યું “રાગ એક વખત સારા થઈ જાય પછી એ મહોકો તમામ આપણને મળેલો કહેવાય, પણ રાગના સારા થવા અગાઉ હમણાં જો કંઈ ગડબડ થઈ જાય તો કંઈક અડખડાત થાય. હવે તેજ વખત આવેજ કે જે વખતે આપણે એકબીજાની નજરોમાં દર પગે રહીશું, તેટલાં જરા ધીર પકડ અને આજે તું જ અને ત્હારા શઉદર આગળ કાંઈ બાહણું કાઢીને કેહજે કે તુંને સીપાહો કોઇ અમીરને ઘર લઈ ગયા અને તે અમીરના કોઇ તબીબે ત્હારા હાથમાથી થોડુંક લહુ કાઢી લીધું અને તેના બદલામાં તુંને પચાસ સોનાના સીકકા આપ્યા” અને એમ બોલતાંજ એડરીએને પોતાની જગ્યામાંથી સીકકાઓની એક ટેલી કાઢીને તેમાંથી પચાસ ગણીને એક રમાલમાં બાંધી શીલીપાને આપતાં વધારું “મ્હારું નામ તું દેતી ના. તું ત્હારા ધારા મુજબ આ વખતથી ત્હારા ઘણીને રમાડી બનાવી લેજેની, એટલે થયું.”

અને તે પછી દરામ-ખ્યારના થોડાક બોસાઓ બાદ તે ખુબસુરત ચુરેલની બારી દીક્ષે રાગના મહેલમાંથી પોતાની ઝુંપડી તરફ જવા માટે નીચે ઉતરી અને સરગન એડરીએને તેને નીચેના દરવાજા સુધી પહોંચાડવા અને તેની સાથે એક પોતાનો ખાસ વઉકર મોકલવા હેઠળ ઉતર્યો.

તેઓ નીચે આવ્યા કે ફાતુસના ઉગ્રાસથી ત્યાં કોઇ છોકરો જણાયો, તે શીલીપા અને હુપેનો છ વરસનો બેટો રોઅરટ પોતે હતો જે પોતાના બાપના ફરમાન્યાથી સીપાહો તેની માને ક્યાં લઈ જાય છે તે ઘર જોવા આવેલો, હજુભૂખી ત્યાંના ત્યાંજ ફરતો રહેલો હતો!

“હું જોઈને ખુશી છું બહાલી માદર, કે ત્હમે આખરે આએ મોટી ધમારતમાંથી બહાર આવ્યા છો” રોઅરટે માની આગળ દોડી જતાંજ કહી દીધું.

“શું ? રોઅરટ તું છે ?” શીલીપાએ રોઅરટને ઝોળખીને પુછ્યું “તું અહીં કેમ આવ્યો ?”

“ત્હારા બાવાએ આવવા કહ્યું.” રોઅરટે બાકી નાંખ્યું “બાવાજીએ કહ્યું કે મ્હારે ત્હમારી ને સીપાહોની પુઝ પકડવી અને જેવું કે સીપાહો ત્હમને ક્યા મકાનમાં લઈ જાય છે. મને તો બાવાએ ઘેર જોઈ પાછો જવા કહ્યું, પણ હું તો તમારી સાથે જવા સારું અહીં થોભ્યો.”

“તું થોભ્યો તો તેં ધણુંજ સારું કીધું” શીલીપાએ રોઅરટના માથાપર હાથ ફેરવીને તેને પાસાંમાં લખી દઈ કહ્યું “બેટા, બોલ, તુંને હું વધારે મુશુક કે તારા બાવા ?”

“ મહને તો ત્હમે ધણાજ ગમેજ, મમમાજી ” જલદીથી જવાબ તેણે આપી દીધો.

“ કાંય ? ”

“ કાંયજે હું જ્યારે છોકરાઓ સાથે રમતાં રમતાં તે લોકને માફજ તો તમે મને કંઈજ કહેતા નથી, પણ આવા તો મહને ધમકાવેજ. ” તે છોકરાએ જવાબ આપ્યો.

“ વાર, ” ફીલીપાએ કહ્યું “ ત્યારે સાંભલ મારા દીકરા, તું ત્હારા બાવાને એમ ના કહેતો કે આએ મોટા ઘેરમાં તે મહને જતી જોઇ, અને તું બાવાને રસ્તોખી અહીંના કદી ના બતાવતો, મ્હારો ડાહ્યો દીકરો. ”

“ અને જો તુને ત્હારા બાવા કંઈ વધારે પુછે તો કહેજે કે તાહરા માય મારકવીસ એવ અલતમારાના ધરની સામેનાં ધરમાં ગયા હતા. ” એડરીઅને હવે રોબર્ટને જુહુ શીખવ્યું “ શું કહેશે ? ”

“ મારકવીસ એવ અલતમારાના ધરની સામેના ધરમાં. ” રોબર્ટ કહ્યું.

“ શાબાસ ” એડરીઅને તેને એક ક્રીસ લેતાં વધારે સમજાવ્યું “ અને જો નામ પુછે તો કહેજે કે તે ધર ડોક્ટર ત્રેસપેલોનું હતું. ”

“ ડોક્ટર ત્રેસપેલોનું ધર, અને મારકવીસ એવ અલતમારાના ધરની સામે, એટલું યાદ રહેશેની ? ” ફીલીપાએ રોબર્ટને સવાલ કીધો.

“ હા, માયજી, યાદ રહેશે. ”

અને તે માદર પોતે જે હગલબાઝીનું શીક્ષણ તેના બેટાએ લીધું હતું તેનાથી ખુશી થઇ !

“ મહને તો લાગેજ કે હવે જ્યારે એ એટલો મધો આતુર છે તો ત્યારે એને આતુરતાથી અર્ધો મારીજ નાંખીએ. ” બદમાશ એડરીઅને કહ્યું. “ આવ ફીલીપા, છોકરાને લઇને પાછી ઉપર આવ, અને છેક સહવાર પડ્યા પછી હું તુને મોકલવા માંજુજી, એવી રીતે મોકલશ કે સંસારો કાઇને જશેથી નહી. ”

*

*

*

પેલી તરફ રાહ જોઈ જોઇને ઠાકી ગયેલો લુપો હવે શહેરમાં શોરોચુલ મંચાવવાપર આમદા થઇને જવો ઝુપડીની બાહર નીકલ્યો કે સામેથી તેણે પોતાની ભારણ અને બેટાને સાથેજ આવતાં જોયાં.

“ તેં બહુ મોટી ભુલ કીધી કે અચ્ચાંને અમારી પુકે મોકલ્યો ” ફીલીપાએ ધણીનેજ ઉલટો દમ ભરાવી દીધો. “ એતો ત્યાં આવીને મહને બોલાવવા લાગ્યો અને બધાએ ગમ્યું. ખયર, હવે આખી રાત મહને અને એને ત્યાંજ રહેવું પડ્યું. ”

“ પણ તમે બેઉ હતાં ક્યાં ? ” લુપોએ જીવમાં જીવ લાવીને હવે શાંતીથી સવાલ કીધો.

“ મારકવીસ એવ અલતમારાના ધરની સામેના ધરમાં ડોક્ટર ત્રેસપેલોને ત્યાં ” રોબર્ટ શીખવ્યા મુજબનું માય બોલે તે અગાઉ પોતેજ અંચલાઈ બતાવવા બહુાવેલા પોપટની મીસાલ કહી દીધું.

“ ડોક્ટર ત્રેસપેલો ? ” યાદ કરીને લુપો બોલ્યો “ તે તો ભલા ને નેક સરજન એડરીઅનનો બાઈ માય કેમ ? તેને ત્હારે શું કામ પડ્યું ? ”

“સરજન એડરીઅન બસો છે, પણ ડોક્ટર ત્રેસપેલો ક્યાં બસો છે?” શીતરતી ફીલીપાએ ફીતુર ચલાવ્યા “એને ત્યાં કોઈ મોટો અમીર ખીમાર પડેલો છે, તે અમીરને મરતો બચાવવા, તેના દીલમાં નવું લઘુ આમેઝ કરવા ડોક્ટર ત્રેસપેલોએ મહારા હાથમાંથી મહારા દીલમાંનું લઘુ લીધું, અને મહાર લઘુ લેવાના બદલામાં તેણે મહને આપ્યો પચાસ સોના-મોહર આપીછ.”

“આપે તો ઝુલમની વાત થઈ” લુપો પુકારી ઉઠ્યો. “સીપાહો આવીને મુફલીસના ઘરની ઔરતને લઇ જાય, અને ડોક્ટર ત્રેસપેલો પૈસાને ખાતીર મુફલીસના જનનની કીમત નહી ગણીને તેનું લોહી કાઢી લે એ બચ્ચીતજ ઝુલમની વાત થઈ! મગર, ફીલીપા, તે કાંય પૈસાની લાલુચ કીધી? આપે પચાસ સોના મોહરને ખાતીર તાહરા હીરા જેવા બદનનું જવાન અને જોશદાર લોહી તે આપ્યું?”

“મહારા વહાલા ધણી, ત્હમે મને અપમાન કરોછ.” હવે ફીલીપાએ નેણ ફેરવીને તોખી શીતુર ચલાવીને કહયું “મેં ગમે તેટલું ના કહયું, છતાંખી મહાર લોહી ડોક્ટર ત્રેસપેલોએ લીધું—”

“ફીલીપા, ફીલીપા,” તે મુફલીસ માછીમાર ઉશકેરાઈ જમને વચે બોલ્યો “અગર જે તું મહારી આખોની સામે ભુકે મરતે-અગર આપણો મોટો રોબરટ રોટીના એક લુકમાને વાસતે ટવલતે-તમે એક મહારી નઝરો નઝર ભુકમરાથી મરણ પામતે-તો હું તેને બહુ માનતે, અને તમારી સાથે હું પોતેખી મહારો જન કાઢી નાંખીને મરતે, પણ આપે સોના-મોહર મને પસંદ નથી-નથી. તું પુલપુલ સરીખી મહારી વહાલી મોહરદારનું લઘુ લખને એ સોનામોહર આપવામાં આવીછ તો એ પમસા આપણને હરામ છે. તહારે એ પમસા લેવાજ નહી હતા.”

“મેં તો નહી લીધા, પણ ડોક્ટર ત્રેસપેલોએ એર ઝુલમથી મહને એ મોહર આપી, અને મહાર લોહીખી તેણે ઝુલમથી કાઢવા દેવાની ફર્જ પાડી.”

“ડોક્ટર ત્રેસપેલોએ એર ઝુલમથી તાહર લોહી કાઢવા દેવાની તુને ફર્જ પાડી, તો હું ડોક્ટર ત્રેસપેલોનો જન તેના શરીરમાંથી નીકલી જાય એવું કરવાની તેને ફર્જ પાડીશ” તે માછીમાર હવે પોતાની બારજના થોડાસા લોહી ખાતીર એકદમ ગુસ્સે થઇને બોલ્યો. તે ઘણો ઉશકેરાઈ ગયો હતો—તેના કપાલની નસો બોલતી વખતે એટલી બધી તો ખેંચાઇને ફુલી આવી કે જાણે હમણાજ ફાટી જતી હોય, અને તેનો પુખ્તસુરત ચહેરો કાળો મારી ગયો. “ફીલીપા, ફીલીપા, તહારે લીધે, તહારે લીધે, હું એ ડોક્ટર ત્રેસપેલોનું ખુન કરશ, હું આપે ઠેલી સાથે જાઉંછ, અને તેની સોનામોહર તેનાજ પગ આગલ પટકી દઉંછ, અને ઝમરદસ્તીથી તહાર લોહી કાઢી લેનાર તે બદમાશ ડોક્ટર ત્રેસપેલોનું ખુન કરુંછ.”

અને એટલું બોલીને માછીમાર લુપો સોનામોહરની પેલી ઠેલી ઉઠાવીને અતીપય ઉશકેરાયલો પોતાની ઝુંપડીમાંથી બહાર પડ્યો, અને બહાર પડતી વખતે તેણે પોતાની કમરબંદમાં એક તેજ છુરી છુપાવી લીધી!!

પ્રકરણ ૬ હું.

રામ્યગાદીના લોલી ડચક !

લુપો પોતાને મહેલી ઉશ્કેરણીથી ડોકટર ત્રેસપેલોનું ખુન કરવા ઝુંપડીની બહાર તો નીકળ્યો, પણ થોડુંક ચાલ્યા બાદ તેને સારે નસીબે બીજા માછીમારે મલી ગયા, જેમણે ઉશ્કેરાયલા લુપોને પુછ્યું. લુપોએ તેઓને પોતે ડોકટર ત્રેસપેલોનું ખુન કરવા માંગતો હતો તે ગુસ્સામાં અને ગુસ્સામાં જ કહ્યું—જેથી, તે ભલા માછીમારોએ જવાન લુપોને પટાવ્યો, તેને ખુનના કામથી બાઝ આવવા સમજાવ્યો, અને ઠંડો પાડીને તેને તેની ઝુંપડીમાં પાછો લઇ ગયા.

લુપો, તેથી, ખુન કરી શક્યો તો નહીં; પણ, તેની શીતરતી અંતરે અને પ્રપંચીઓની ભક્ષમાં ફસેલા તેના અચ્ચાએ જે જુડી વાત તેની આગલ કહી હતી અને તેથી લુપોને જે ઉશ્કેરણી થઈ હતી તે માટે પાછલથી આ નીરોદાય ભલા માછીમાર જવાનને કેટલું બધું દુખ ખમવાનું હતું તેનો ખ્યાલ લઇને, હવે આપણે રાગનાં મહેલમાં પાછાં ફરીશું.

માછીમારની ભારગ શીલીપા અને તેના બેટા રોબર્ટને તેમની ઝુંપડીએ મોકલાવ્યા બાદ સરજન એડરીઅન રાગની પાસે જ બેસી રહ્યો. અને તેમ તે બેટા કે થોડો વખત ગયા પછી લગભગ પાંત્રીસેક વરસની એક દમામદાર દેખાવની બાનુ તે એરડામાં દાખલ થઈ અને રાગ રોબર્ટના બીજાનાપર વાંકી વળી અને રાગને ઉંધતો જેમ્સ તથા તેના ચહેરાપર સારો ફેરફાર થયેલો નીહાળીને તે ખુશ થઈ.

તે નેપલસની રાણી સાનસીઆ હતી.

“નામવર રાણીજી.” એડરીઅને ઉડીને તે બાનુને ધક્કત આપતા નમી નમીને જણાવ્યું.

“સીનેર એડરીઅન, આપે મહેને જે ખુશખબરી આપી છે તે માટે હું આપની નેહાયત અહેશાનમંદ છું” રાણીએ ખુશાલીભરી ચર્મોથી કહ્યું “આપે કહ્યું હતું કે રાગને બચાવી શકાશે, અને તે વચન ત્હમો પાળી શક્યા છો એ ખરેખર આપને શાઆશી અપાવનારી બીના છે.”

“મેં ત્હમને કહ્યું હતું કે ગઇ રાત નામવર રાગ આગળ મહેને અકેલો જ છોડ્યો, હું કાંઇ તેવજીને માટે ફીક જ કરનાર હતો, તો જુઓ તેનું પરીણામ.” એડરીઅન ઉકમાઇથી બોલ્યો “મહારા કામમાં કોઇ દખલ નહીં મારે અને મહેને મહાર સુન્યું કરવા દે તો હું મહાર વચન પાર ઉતારવા વગર રહું નહીં એવો માણસ છું.”

“મહેલમાંનાં બીજા મહરથોએ રાગની સાથે આખી રાત આપને રહેવા દેવા માટે મહારી સાથે ગુસ્સો કર્યો.” રાણીએ કહ્યું “પણ નહીં, સીનેર એડરીઅન, મહેને ત્હમારી ઉપર પુરતો વીશવાસ હતો; અને હવે જ હું જેમ્સ શકું છું કે ત્હમોએ એક આખી રાત અકેલા રહીને રાગની તળીયતમાં થણે સારો સુધારો કરીધો—એવજી નામદારના ચહેરા ઉપર એક જ રાતમાં જાણે નવું લોહી આવ્યું છે !”

“હાજી” એડરીઅને કહ્યું “મહેને મહારી હુશયારી કાઢી બીજા મહેલમાંનાં આદમીને

ખતાવવાની નહીંજ હતી, જેથી મેં આપની એવી જાતની રંગ માંગી, અને મ્હારા સાહસ કર્મથી આપ સતોષ પામ્યાં છે તે જાણીને ઘણો ખુશી છું, નામદાર રાણી.”

“અને ત્યારે મને આપ કહેશો કે આપે એવું તે શું કર્યું જેથી નામવર રાજ્ય મહત્તામાંથી બચ્યા અને આવી શાંતી બરેલી ઉંઘ કાઢવા સાથે તેવણના ચહેરા ઉપર સુરખી ઊવાઈ રહી ?” રાણીએ પુછ્યું.

“જ એ મ્હારા એક ભેદ છે.” તુરત એડરીઅને જવાબમાં જણાવ્યું “અને આપ નામવરનેથી એ ભેદ હું કહી શકતો નથી તેથી મહને માફ કરશો એવી આશા છે.”

“કાંઈ હરકત નથી” રાણીએ રહેજ હસ્તાં કહ્યું “મ્હારા નામવર શઓહરનીં તખીઅત સુધરી એજ મહારે મન તમામ સુખ મધ્યું, મને તમારા ધધાના ભેદને મેલવવા નહીં મેલવવાથી કાંઈ ફાયદો નથી થવાનો; લેડીન, રાજ્યને આવી ખરાબ હાલતમાંથી સારી હાલતમાં લાવવા માટે હું આપની ફરીથી અહેશાનમંદ થમ આપને માટે કાંઈ કરવા ઘણી રાઝી થઈશ સીનોર એડરીઅન, આજથી આપ મહેલમાં શીઝીશયન-જેનરલના હોદાપર બહરશો.”

“બડી મહેરબાની, નામવર રાણી સાહેબા.” છાતીએ હાથ ધર્મ ધર્મને નમી નમીને એડરીઅને કહ્યું.

રાણી ત્યાંથી હસ્તે ચહેરે વીદાય થઈ અને તેણે આખા મહેલમાં તુરતજ વાત ફયલાવી દીધી કે સરજન એડરીઅન આજથી શીઝીશયન-જેનરલ બન્યો હતો—રાજ્યને લગતા બીજા તખીબોએ એડરીઅન તેમના ઉપર થયો હતો તેથી અદેખાઈ તો કાંધી, બ્યારે તેઓએ રાજ્ય રાખઈમાં બહુ મોટો ફેરફાર થયલો જોયો ત્યારે તેઓ એડરીઅનના કામને વખાણવા લાગ્યા.

દશ વાગતાને શુભારે રાજ્ય ખાબથી બીદાર થયો; તે હવે બોલી શકતો હતો અને તેની આંખોમાંથી મહત્તને છાપ દુર થયો હતો. એડરીઅને રાજ્યને હાલમાં કામનીથી સાથે વાત કરવા દીધી નહીં, તેને શાંત રહેવા કહ્યું, તેને થોડાક હલકો ખુરાક આપ્યો, અને એવી એક દવા દોહવીને પીવડાવી કે રાજ્ય ફરીથી ખાબના હાથોમાં ગીરફતાર થમને બર ઉંઘમાં પડ્યો.

તે દીવસ પસાર થયો, અને રાતના સાત વાગતાને આશરે બ્યારે રાજ્ય પાછાં બીદાર થયા ત્યારે એડરીઅને તેમની સાથે થોડાક ગુફતેગો કાંધી અને તે પછી તેમને મલવા આવનારાંઓને અકેક પછી દાખલ કીધા—મલવા આવનારાઓમાં ચારલ્સ-ડયુક આવ દુરા-જે રાજ્ય રાખઈનો ભત્રીજો ચલો હતો તેથી હતો, અને તે પહેલા રાજ્યની મુલાકાતે ગયો.

ચારલ્સ તો રાજ્યની તખીઅત ઘણી સુધરેલી જોધને મનમાં જલ્દી ગયો, કારણ કે તે માનતો કે રાજ્ય જે હમણું મહત્તને કરીબ થાય તો શાહઝાદી જોના મોટી થમને રાજ્ય-ગાદી સે તેટલાં તો તે પોતે રાજ્યગાદી મેલવી સે !

ચારલ્સ, રાજ્યને મળવા આવ્યો, તો તેજ વખતે નર્સ પોતાના હાથમાં શાહઝાદી જોનાને લધને આવી લાગી ! ચારલ્સ તો તેને જોધને મનમાં બડખડા લાગ્યો કે ક્યારે તે બાળ-શાહઝાદી મરીબજ કે સભ્ય તેને પોતાને મળે ! પણ, “રાજ્ય રાખઈ” તે બાળકને જોધને ઘણો ખુશ થયો, અને પોતાની પછી રાજ્ય મેળવનાર તે બાળ-શાહઝાદીના કપાળપર તેણે એક બોસો લીધો.

ઉલટાસુલટી વીચારના તે બે સગાઓ એકમેકને મઠ્યા, અને ચાર્લસે શીતર કરીને સમજાવ્યું કે રાજાને સારા થતા જોઇને તે પોતે ઘણાજ ખુશ થયો હતો !—પણ, પચાસની ભરતીમાં ગયેલો રોયલ્ટ તેના વીચારો ઘણી સહેલાઈથી વાંચી શકેલો ! રાજા રોયલ્ટ સમજ્યો કે ચારલ્સના શબ્દો જુદા હતા અને દીકરામાં કાંઈ જુદું જ હતું !!

આખરે, રાજાને મલ્લવાની અને તેના હાથને ચુમવાની ક્રીયા પુરી થઈ મઠ કે થોડાક ખીજો હલકો ખુરાક રાજાને એડરીઅને આપ્યો, તેને કેફની દવા થોડે વખતે ફરીથી પાઇ, અને રાજા ફરીથી ઉંઘમાં પડ્યો.

સરજન એડરીઅન હવે પોતાના ઓરડામાં જઈને બેઠો. તેટલાં એક નકરે આવીને તેના હાથમાં એક ચીડી આપી. તે ચીડી ખોલીને એડરીઅને વાંચી અને તે મનમાં બોલ્યો “મરી ગયો !—અને એટલો બધો જલદી !” અને તેટલું ખોલીને તેણે પાછું ફરીને જોયું તો નકર દુરથી ઉભેલો હતો. શીઝીસન-જેનરલ એડરીઅને તે નકરની આગલ જઈને હલવેથી કહ્યું “આ ચીડી લાવનાર માણસને કહે કે હું એક કલાકમાં ઘરે પાછો ફરીશ.”

તે નકર નમીને ગયો, કે એડરીઅને રાણી સાહેબાને અને એક ખીજા તખીઅને તેડાવીને કહ્યું કે તેઓએ રાજાની પાસે રહેવું અને તે પોતે હવે સહવારનાખી આવશે તો કોઈ હરકત રાજાને પહોંચવાની નથીજ.

એડરીઅન રાણીની રજા લખતે ઉતાવળે મહેલ છોડીને જવા ગયો, તેટલાં મહેલને નાકેના ઓરડા આગલ તેનો હાથ કોમ્પે પકડીને કહ્યું “સાનેાર એડરીઅન, હું આપ સાથે વાત કરવા માંગુછ.”

“હું હાલમાં વાત કરવાની હાલતમાં નથી, ડ્યુક ઓવ ડુરા નામવર.” ધરપચમાં તે શીઝીસન-જેનરલે કહ્યું “મને ઘણા અગત્યના કામસર જવાનું છે, અને બહુ કામ છે.”

“ત્હમે એક મીનીટ મ્હારી વાત સાંભળી લો.” ચારલ્સ ડ્યુક ઓવ ડુરાએ માંગણી કરીધી, અને તે બ્રીફ થયો.

“ડીક તો ખોલી દેઓ, કાંઈ ખાનગી હશે તોખી કોઈ આજુબાજુ નથી—આપ બોલો, જલદી બોલો.”

“ત્હમે તો જાણોછ કે રાજાએ પોતાની પછી રાજ્ય વારસ તરીકે શાહઝાદી જોનાને પસંદ કરીધી છે.” ચારલ્સ ડ્યુક ઓવ ડુરાએ ધીમેથી કહ્યું “અને જો શાહઝાદી મોટી થાય તે અગાઉ કોઈ તક મળે તો એ નનનીસી બચ્ચીના હકને તો હું મ્હારા મદદ-ગારોની મદદથી ક્યાંતો ક્યાં ઉડારીખી મુકું.”

“એટલે ?” એડરીઅને ડ્યુક ઓવ ડુરાનો હાથ પકડી લેતાં સવાલ કરીધો.

“એટલે એજ કે રાજા રોયલ્ટ જો હમણાં મરી જાય તો મહને મંજૂહ પડી જાય !” ચારલ્સે કહ્યું “મેં સાંભલ્યું કે રાજા મકિતને કરીખ હતા, અને ત્હમે કોઇ એવી હુશયારી વાપરી જેથી તેવણ જીવ્યા અને ત્હમે ફીજશન-જેનરલ થયા—સાંભલો એડરીઅન, અગર જો ત્હમે હજુજીવે રાજાને કોઈ એવી દવા આપો કે જેથી તે આરતે આરતે નબળો પડીને થોડાજ દિવસમાં મરી જાય તો હું ત્હમને મહને રાજ્યગાદી મલતાંજ ઘણેજ મોટા હોદ્દો

આપીશ અને તહમને નવાઝીને માલામાલ કરીશ.”

“તહમોએ મહારી ખાસીહતને સમજવામાં ભુલ કીધી છે, યુક.” એડરીઅને ચુસ્સાની કરચલી ચઢાવીને કહ્યું. “હું તહમારા ખુની વીચારને કદીખી ટેકા આપનાર નથી, અને રાજ નામવરને ઝહેર આપીને હું કદીખી મારનાર નથી.”

“બસ, બસ, રહેવા દેવ હવે એ તહમારી લાહેરી, સીનેાર એડરીઅન” ચારલ્સે ચેપ્ટા કરીને કહ્યું. “તહમારી ખાસીહત હું જાણી ચુકોછ, તહમે હજુભૂખી મહાર માનો અને મ્હને રાજ્યગાદી આપવામાં શામીલ થાઓ તો હું રાજ ચઢશ અને તહમે મહારેથીજ માત્ર ઉતરતા આખા નેપલ્સમાં રહેશો.”

“તહમારી ખ્વાહીશને હું માન આપતો નથી, અને તહમને રાજ કરવામાં હું શામીલ થતો નથી.” એડરીઅને કહ્યું, અને પછી તેણે ચાલવા માંડ્યું.

ડ્યુક એવ દુરાએ તેનો હાથ ખેંચીને કહ્યું. “હમણાની આપણી વાતચીતે આપણ બેને દુશ્મન બનાવ્યા છે. મગર, યાદ રાખજે કે અગર મહારાપર તહોમત મુકવાની અને રાજ્યની આગળ ડાહ્યો બનીને મહારી વાત કહી દેવાની તે સરકશી કીધીછ, તો હુંતો સાફ જુક હું ખોલેછ એમ કહીને કાઢખી રવેશે છુટી જવશ-પણ, તુને હું જાનથી મારી નખાવશ. આપણી વાત કેમજેખી સાંભલી નથી, સીવા કે હું અને તું આ વાતને—”

“નામવર ડ્યુક, વલી પાછી તહમે ભુલ કરોછ!” તે ફીઝીસ્યન-જેનરલે કહ્યું. “આપણી વાત એક અંદરતે સાંભલેલી છે!”

“કંઈજ છે? ક્યાં છે?” ડ્યુકે તઅજજુબ પામીને ઝડપથી પુછ્યું.

તે સાંભલીને એડરીઅને ચારલ્સનો હાથ પકડીને તેને સંગેમરમરના દાદર આગલ લાઇ જતાં કહ્યું. “જુઓ, નામવર, આએ રહી તે અંદરત.”

ત્યાં, એડરીઅનના ઘર જવાના રસ્તામાં, દાદરના એક ખુણામાં ફીલીપા-બલા માછીમાર છુપાની ફીતરતી બારજ શીલીપા-અંધારામાં ઉભેલી હતી, અને ફીઝીસ્યન-જેનરલે તેને સાદ મારીને કહ્યું. “શીલીપા!”

“હ” શીલીપા બોલી.

અને તાબરતોબ-ડ્યુક એવ દુરા-ચારલ્સ અજાયબીથી બોલી પડ્યો. “એની શું મતલબ?”

“એની મતલબ એ કે તહમોએ નામવર રાજ રાખરટનું ખુન કરાવવા માંડ્યું, અને તે ખુન નહીં કરવા માટે ફીઝીસ્યન-જેનરલનેખી ધમકી આપી તે સઘળી વાત મેં સાંભળી છે.” ફીતરતી શીલીપા પોતાના બદમાશ આશકથી રક્તા રક્તા હીમતવાન બની જતી તેઝીમાં બોલી. “લેકીન બીહશે નહીં, હું એ વાત ચોથા આદમીને કહીશ નહીં, કારણ કે તહમે આએ મહેલમાંનાં એક શક્તીવાન માણસ છો-અને કોઇ વેલા કોઇ કામમાં તહમારી શક્તી મહારે કામખી આવી જાય!”

“ધણજ મોટાં ડહાપણની વાત કીધી શીલીપા.” ફીઝીસ્યન-જેનરલ એડરીઅને કહ્યું. “મહારા નામવર ડ્યુક, તહમારો ભેદ અમો ખેડ છુપોજ રાખજુ, કદીખી આજની વાત અમો ખેડ કામનીખી આગળ નહીંજ કહીશું-મગર, યાદ રાખજે કે કોઇ દીવસે તહમો મહે-

રઆનને આજના દીવસ માટે અમને ઇનામથી નવાજવા પડશે.”

એટલું જોલોની ફીક્ષિયન જેનરલ એડરીઅન ફીતરતી શીલીપાનું પાંખડું પકડીને ત્યાંથી ચાલતો થયો, અને ડ્યુક એવ ડુરા ચારલ્સ પોતાની અન્યથામાં ગોપા ગાફેલ ત્યાંના ત્યાંજ તેણે આ શું આંટા બાંધી દીધો હતો તેના ખ્યાલમાં સ્તબ્ધ ઉભોજ રહ્યો.

થોડોજ વખત તે એમ થાંભ ઉભો, પછી તેણે પોતાના હાથ પર હાથ માર્યો, જીમ કરડી, અને કેવો ખરાબ ઘોંટાલો તેનાથી થઈ ગયો હતો તેપર અફસોસ કરતો તે એમથી તેમ આંટા લેવા લાગ્યો, અને પછી તેણે વીચાર કીધો કે દાદરપર એકાએક એ નવી ખસા કલણ ડુરી નીકલીને ઉભી હતી!—તે પોતે તે અઉરત માટે ધણો તઅજગજુમ થયો, અને થોડીક મીનીટ પછી તેથી ત્યાંથી ચાલી ગયો.

પ્રકરણ ૭ મું.

ડોક્ટર ત્રેસપેલોનું ખુન ! માછીમાર હુપોની ધરપકડ !!

તે બેઉ પાપીઓ રાજના મહેલનો બાગીચો છોડીને રસ્તાપર ગયા પછી વાત કરવા લાગ્યા. “ એમ કેમ બન્યું વહાલી શીલીપા, કે તું આએ વખતે ત્યાં આવી લાગી ? ડ્યુક સાથે વાત કરતાં કરતાં એકાએક મહારી નજર તહારીપર પડી જે વખતે તહારા ચહેરાપર ખતીનો ઉભ્રલો પડ્યો હતો. ‘મેં’ તુને આલખી લીધી, અને જોયું કે ડ્યુક તહારી તરફ પીક હોવાથી અને તું પછી અધારા કોણામાં જઇને ઉભી રહેવાથી તુને અમારી વાતમાં સાક્ષી રાખી લેવી ફીક થઈ પડશે. અમારી વાત ખલાસ થઈ કે મેં તહારું નામ લઇ લીધું અને ડ્યુકને સંકળમાં લીધો. હવે તું મને સમજાવ કે તું ત્યાં કેમ આવી લાગી ?”

“ થયું એમ કે આજે સહવારના ઝુંપડીમાં ગયા બાદ હુપોને, ડોક્ટર ત્રેસપેલો વીશે જે તહમે મહને અને મહારા રોબરટને કહયું હતું તે મરીમસાલા સાથે અમે જણાવ્યું ! હુપો તો ડોક્ટરનું ખુન કરવા જાહેર કરીને એક છુરી તથા પેલી ફેલી લઇને બહાર પડ્યો, લેકીન બીજા માછીમારોએ તેને અટકાવ્યો—”

“ ત્યારે શું બીજા માછીમારોએથી જણ્યું ખરું કે હુપો છુરી લઇને ડોક્ટર ત્રેસપેલોનું ખુન કરવા જવા માંગતો હતો ?” એડરીઅને શીલીપાની વાતમાં વચ્ચે પડીને પુછ્યું, કારણ કે તે બદમાશને કોઈ યાદ આવી ગઈ.

“ હાસ્તો, તેઓએ જણ્યું અને તેથીજ તેઓએ હુપોને તેમ કરતો અટકાવ્યો અને શાંત પાડીને પાછો ઝુંપડીમાં લઈ આવ્યા” શીલીપાએ ચલાવ્યું. “ ઝુંપડીમાં આવ્યા પછી હુપો આખો દીવસ આજે માછલી પકડવા ગયોજ નહી. અને મહને સ્થાંજ સુધી તું ખ્યાલનું એકવારથી મલવા આવવાની ટક મચીજ નહી. છેક સ્થાંજના તે બહાર ગયો, અને હું બી બાહાણ કાઢીને ઝુંપડીથી નીકલી. ઝુંપડીથી નીકલીને હું તહમારા ધર તરફ ગઈ. બ્યાં તહમે હતા નહી, અને તહમારી નઉકરડી કાઢ સોસ કરતી મોટા અદેશમાં બેઠેલી હતી.”

“તે શું શીકરમાં હતી તેની ચાત તેણે તુને નહીં કહી કેમ !” એડરીઅને ઝડપથી કહી દીધું.

“નહીં, પણ, મેં જ્યારે તેને કોઈ મદદની ઝુરૂરત હોય તો મહારી મદદ આપવાની ખુશી બતાવી ત્યારે તેણે એક ચીડી તમારી ઉપર મહેલમાં લાવવા મને કહ્યું.” શીલીપાએ ચલાવ્યું “મેં હા પાડી, અને તમારી નઉકરડીએ એક ચીડી લખીને મને આપી. તેણે મને કોણ છું અને કોણ નહીં તેટલું પુછવાનું બી બાન રાખ્યું નહીં, અને ઘણી ગમમાં તે હોવાના સખખથી અને તમને કોઈ વાતથી વાકેફ કરવાના સખખથી તેણે ઓઝખાણ પીછાણ વગર મને ચીડી આપી અને કહ્યું કે રાખના મહેલમાં તમને તે આપવાની જરા મહેરબાની કરવી. હું તે ચીડી લખને મહેલમાં આવી, એક માણસ પાસે તે મોકલાવી, અને તેજ માણસથી જ્યારે મેં જવાબ જાણ્યો કે તમે થોડાજ વખતમાં ઘરે આવનાર છો ત્યારે તમારી સાથે અહીંજ મુલાકાત કરી લેવાના વીચારથી હું પાછળને એ દાદરે અંધારામાં ધુપામને ઉભીજ રહી—અને તે પછીથી તો શું થયું તે વાતની તમને ખબર છે, ખ્યારા.”

“સાફ જ થયું કે તું ત્યાં રહી. કેમજે ચાર્લસ અને મહારી વચ્ચે થયેલી વાતચીતની તું સાક્ષી બની !” એડરીઅને કહ્યું “એ ડયુક હવે આપણાં હાથમાં છે એની મુંડી સપડાયેલી છે, અગર જો એ આપણને કોઈ રીતે મદદગાર થવા કદીબી ના પાડશે—તો પછી, તેને ફસાવી નાંખતા આપણને કાંઈજ વખત લાગવાનો નથી, રાખ સાખ થતા જાય છે, રાણીએ મહારી પર ખુશી થઈને મહને શીઝીશયન—જેનરલનો મોટો હોદ્દો આપ્યો છે, અને હવે હું મહારા એ ઘણેલા દરજ્જાથી લાગવગ ચલાવીને તુને મહેલમાં મહાલતી કરશ, અને પછી આપણા બેના જેવા સુખી આશક—માથુક કોણ હશે!—હા, પણ શીલીપા, તું જે ચીડી મહારી નઉકરડી પાસેથી લઈ આવી તે જણેજ કે શાની ચીડી હતી ?”

“બીલકુલ નહીં.” શીલીપાએ જણાવ્યું.

“તો સાંભળ.” શીલીપાનો હાથ પોતાના હાથમાં દાખી દેતાં એડરીઅન બોલ્યો “ત્યારે વર લુપો જે બચ્ચું મને સોંપી ગયો હતો તે ત્યારે બાળ—મેટા મરી ગયો !”

“અને ત્યારે શું તમારી નઉકરડીએ મહારાજ બચ્ચાના મડિતની ખબર તમને પહોંચાડવાની ચીડી મને આપી ?” શીલીપાએ પુછ્યું.

“હા, અને હું ધારંજ કે તું તે ત્યારે છોકરાની લાશ જોવા માંગતી તો નહીંજ હશે, કેમ ?”

“ઓ, નહીં નહીં.” એક ઠંડુ લખલખું શીલીપાના શરીરમાંથી પસાર થતાંજ તેણે કાનપર હાથ મુકીને કમકમતાં કહ્યું.

“અને ત્યારે, તે ત્યારે બાળ—મેટાની લાશને આજેજ રાતના મહારા બાગીચામાં ધુપાધુપ દાટી દેવી જોઈએ.” એડરીઅને કહ્યું, અને વધાર્યું “જ્ઞાલી શીલીપા, હવે મહાર ધર નજીક આબ્યુંજ, હું ધારંજ કે હવે તું ત્યારે ધર સીધાર.”

“મહાર ધર ? ધર કે જહૂનમ ! એડરીઅન, લુપોનું ધર તો મહારે મન જીવતું જહૂનમ છે !” પાપી તે અડરતે કહ્યું.

“ ધીર ધર, ખારી શીલીપા, ધીર ધર. હું તુને એ જીવતા જહાનમમાંથી જીવતા જન્મતમાં લઈ જવાનીજ કાશીશમાં હવે રહેવશ, અને તું જેશે કે થોડાજ વખતમાં તુને મહારી આંખની અંદર સમાવેલી મહારી પાસેની પાસેજ રાખશ.”

અને બદમાશ તે બે હરામ-ખારના જીવતા પુતળાંઓ થોડીક મીડી વાત કર્યા બાદ છુટાં પડ્યાં. શીલીપા પોતાની ઝુંપડી તરફ ગઈ, અને એડરીઅન પોતાના મકાનમાં.

શીઝીસ્થન-જેનરલ એડરીઅન પોતાના ઘરમાં દાખલ થાય તે અગાઉ દરવાજો પકડીને તેની નોકરડી તેની વાટ જોતીજ ઉભી હતી, અને તેણે એડરીઅનને જોતાંજ કહ્યું “ સાહેબ, તમારા બાઇ ડોક્ટર ત્રેસપેલો આવેલા છે અને ઓરડામાં બેઠેલા છે.”

“ તો શું મહારા બાઇએ પેલા મુએલા છોકરાની લાશ જોઇછ કે ? ” એડરીઅને ગભરાઈ અકરાઇ જતાં ઝડપથી સવાલ કીધો.

“ લાશ જોઈ નથી, પણ તેવણે મરણની ખબર હમણાંજ જાણી છે.”

“ છોકરાના મરણની ખબર ત્યારે મહારા બાઈ ડોક્ટર ત્રેસપેલોએ જાણી ‘ ખરી ! ’ એડરીઅને શીકર કીધી, અને તેણે મનમાં બડબડી લીધું “ ઓ, ત્યારે હવે પાટીયાં ગોઠવવા પડશે ! ”

અને તેટલું બોલીને તે તુરતજ અંદર દાખલ થઈને જ્યાં પોતાનો બાઇ બેઠેલો હતો ત્યાં ગયો, અને બચ્ચાંના મરણની વાત કાઢતાંજ એડરીઅને શીલીપાના છોકરાને બદલે-પોતાના બાઇને કોઈ વહેમ નહીં જાય. તેથી—અલતમારાના અમીરનો છોકરો મરણ પામ્યો હતો તેમ જણાવ્યું !!

“ અમીરનો છોકરો ખીચારો હતોજ નયસો.” શીતુરી એડરીઅને જુદું બડાવ્યું “ તેથી આંકડે આવતાં બીજાજ હુમલામાં તો એ ખીચારે બચ્યું મરણખી પામ્યું ! ”

“ હું તુને એ બચ્ચાંનાં સંબંધમાંજ કહેવા આવેલો કે અલતમારાના અમીરે ત્યારે માટે એ બચ્ચાંને ઉછેરવાના બદલામાં એક મોટી રકમ આપવાનું કામ નક્કી કીધેલું છે ” બધા ડોક્ટર ત્રેસપેલોએ જણાવ્યું “ પણ, હવે તો જ્યારે તેનું બચ્ચુંજ મરણ પામ્યુંછ તો તો પછી તેને ઉછેરવાની વાતજ ક્યાંથી હોય ? અફસોસ !—બાઇ એડરીઅન, સલામ, હું જાઉંછ અને અલતમારાના અમીરને તેનાં બચ્ચાંના મકિતની ખબર આપુંછ.”

*

*

*

તેજ રાતના મધ્યરાતનો વખત થઈ જવા પછી એક સંત્રીએ કોઈ આદમીની લાશ અલતમારાના અમીરના મહેલને થોડે દુર પડેલી જોઇ !

તે પોતાના બીજા બાઇબંધ પહોરદારને બોલાવી લાવ્યો, અને તેઓએ તપાસ કીધી તો તે લાશ ડોક્ટર ત્રેસપેલોની હતી !!

અફસોસ, ભલે ડોક્ટર ત્રેસપેલો મરણ પામ્યો હતો, તેનું ખુન કરવામાં આવ્યું હતું, અને લાશની અગળ સીપાહો અગળખીથી જોતા જમાવ થયેલા હતા.

બધા ડોક્ટર ત્રેસપેલોની લાશને આપઝડત ને સીપાહો તેના મકાનમાં લઈ ગયા, અને મરદુમની સંખ્યા નોકરો પોતાના નેક શેકેનું ખુન થયેલું સાંભળીને અને તેની લાશને જોઇને

ગભરાઈ ગયાં.—પોલીસે લાશને તપાસવા માંડી, મરદુમના બાઈ શીઝીમન—જેનરલ એડરીઅનને બોલાવી લાવવા એક સીપાહ ગયો, અને મરદુમના જાની મીત્ર અલતમારાના અમીરને તે નાખુશ ખબર કહેવા એક નઉકર દોડ્યો.

પોલીસની તપાસમાં જણાયું કે ડોક્ટર ત્રેસપેલોના શરીર પર જે સઘળા દાગીના હતા તેને કાંઈએ હાથથી લગાડ્યો નહીં હતો, અને પછવાડેથી ધરી આવીને કાંઈએ ખભાં આગળ એકજ ધા કરીને મરનારનું ખુન કીધું હતું. ખુની પોતાના હતીઆર સાથેજ ન્હાસી જવા પામ્યો હતો, કેમ જે ખુનવાળી જગ્યા ઉપરથી કાંઈથી હતીઆર મળ્યું નહી, અને સઘળા-ઓએ એકકે મતે કયુલ કીધું કે કાંઈએ દુસ્મનામથી તે પાપી કામ કીધું હતું.

અલતમારાનો અમીર તે સહવારેજ પોતાના મીત્રને મર્યો હતો. અને તે પછી તેઓની મુલાકાત થઈ નહી હતી; અને અમીર એક બચ્ચાની માફક રડીને પોતાના તે અઝીજ દોસ્તના ખુન પર વીલાપ કરતો પડ્યો—તેણે ખરા ખુનીને પકડી લાવે તે આસામીને પાંચસો પીઆસતલ ધનામ આપવાનું ત્યાંને ત્યાંજ ઝાહેર કીધું.

તે પછી એડરીઅન આવ્યો. તે મોટે મોટે રડીને પોતાના બાઈની લાશ પર પડ્યો, ધણુ હાય અફસોસના નીસાસા તેણે નાંખ્યા, અને પછી મરદુમ બાઈને શાંતી મઢે તેથી બંદગી કરવા ગુઠંબે બેસી ગયો.

સહવારના મરદુમ ડોક્ટરનો ધારાશાસ્ત્રી આવ્યો, તેણે બધી ચીજોનો કબજો કર્યો, અને મરનારના વારેસ તરીકે તેના બાઈ એડરીઅનને ઝાહેર કીધો—વારેસ થયા પછી તેની આગલ ધારાશાસ્ત્રીએ મરનારની દબલતનો હીસામ બતાવ્યો, અને એડરીઅને મનમાંની ખુશાલી સાથે જણ્યું કે ધારવા કરતાંથી તેના બાઈની દબલત ઘણી મોટી હતી, અને હવે તે તમામ તેને પોતાનેજ મલી હતી.

તે પછી ધારાશાસ્ત્રી પોતાનું કાંઈ અગત્યનું કામ કરવા ગયો, અને તેના જવા પછી થોડે વખતે પેલોજ પહોરેદાર જેણે રાતના લાશ પહેલી જોઈ હતી તે આવ્યો, અને બધાઓ આગળ તેણે ઝાહેર કરતાં કહ્યું “ખુનીને શોધી કાઢવામાં આવ્યો છે, અને તેને કબ્દિ કરવામાં આવ્યો છે.”

“કાણુ તે છે?” એડરીઅને ઘણી મોટી આતુરતાથી પુછ્યું.

“એક માછીમાર, કે જેનું નામ લુપો છે.” સીપાહે જણાવ્યું.

“લુપો?” એડરીઅને પુકાર તારતો હાય તેવો આવાજ કાઢીને અજાણીની ચશમેા કરતાં ખુમ પાડી “લુપો! તેને તો હું જોલખું છું. તે તો ઘણો સારો માણસ માલમ પડેલો, અને તેણે ખુન કીધું! મેં તેની મુફલીસી ઉપર રહમ કરીને તેને અને તેની અઉરતને કેટલી બધી મદદથી આપેલી, અને તેણે મહારાજ બાઈનું ખુન કીધું! શું ઝમાનો છે!”

“ઝડે આજે સહવારના પહોરમાં લુપોની ખબર મલી, જેણે ગઈ કાલે પોતાના કેટલાક માછીમાર બાઈબધો આગલ બધા ડોક્ટર ત્રેસપેલોનું ખુન કરવાની વાત કીધી હતી.” સીપાહે કહ્યું.

“ઓ, જે તેમજ હાય તો ત્યારે તેણેજ ખુન કીધેલું” એડરીઅને અફસોસ કરવાં

કહ્યું “અરે, એ લુપોને શું સુખ્યું કે તેણે મહારા બંધા નેક બાંધને માર્યો ! એ મુફલીસ છતાં મહારા મીન જેવો હતો, અને એની અઉરત કેટલી બધી ભલી.—લુપોએ મહારા બાંધને માર્યો છ તો હું તેને સઝાં પામવા દેવશ, પણ એ મુફલીસની બધરી અને બેટાને પાળવાની તો ફર્જ મહારેજ માથે આવી પડી ! લુપોના દુર થવાથી એ બેઉ બીચારાં દુન્યામાં ફસી પડશે, તેથી દયાને ખાતીર મહારે તેની અઉરત શીલીપા અને તેના બેટા રાખરટને પાળવા પોશવા બેઠશે.”

તે શીતુરીએ એવાં તો ચરત ચલાવ્યાં કે બાણે ખરેખરેજ મુફલીસો તરફ દયાથી દાગી ગયો હોય !—અને, તેના દયાળુ દીલની વળી આગુઆગુ ઉભેલાંઓએ વખાણુખી કીધી !

પ્રકરણ ૮ મું.

કધખાનામાંથી રીહાઈ !

જોકે તે સહવાર ચલકતી અને ખુશનુમાં હતી, અને સુંદર નેપથ્સપર ખુરશીદ પોતાના નેજસ્વી ફીરજો ચમકાવતો હતો, તોખી તે કધખાનામાં ઝકઝકાં કરતાંખી વધારે અંધારું હતું. બ્યાં કમનસીબ માછીમાર લુપો ગીરફતાર બેઠેલો હતો.

તે પત્થરના એક બાંકડાપર ચુંથણુપર કોણી મુકીને હાથોમાં માથું પકડીને બેઠેલો હતો, અને ભયંકાર અદેશમાં નીસાસાપર નીસાસા બેંચતો હતો,—એકાએક કધખાનાના ઓરડા આગલ કોઈના પગલાં આવતાં તેણે સાંભળ્યાં, દરવાઝાનો બારી અડગરો ખરચો, કાટડીમાં ફાનુસનો ઉગલો પડ્યો, અને બીજી પળે તેની અઉરત અને બેટા અંદર દાખલ થયાં. સાથે આવેલો દારોગો દરવાઝો બંધ કરીને ગયો, અને તે બોલા માછીમારે ઉડીને પોતાની ભારજીને છાતીએ દાખી દીધી, પછી બેટાને દાખ્યો, અને તે વખતે નવધાર આંસુનાં રેલા તેની આંખોથી વહી જતા હતા, અને સીનામાંથી ડચકાંપર ડચકાં નીકલતાં રહ્યાં.

તે શીતરતી ભારજી જે કે ચંડાલ એડરીઅનની સમજવટથી ત્યાં શીતુરના શખ્દો બોલવા આવી હતી, તોખી તેણે બ્યારે લુપોને આવા દુખથી રડતો જોયો ત્યારે તે સંગદીલની છાતીખી પીગલી મધ અને તેની સખત હીમત આંસુ બનીને થોડોક વખત સુધી ઝમીનપર વહી મધ, મગર એક થોડોજ વખત, કેમજે તુરતજ તેણે પોતાની ભવીખની મઉજ, મગલહ, અયશ દશરતને યાદ કીધી, અને તેના આંસુ તેથી સુકાઈ ગયાં !

રાખરટનેખી તેની કમઝાત માદરે એવું શીખવ્યું કે તેનો બાપ ખરો ખુની હતો, અને તેવી સમજવટથી તે શીતરતી ઓરતે પોતાના નાદાન બચ્ચાંને પોતાના બોલા-બોલા શઓહર સામે સખ્ત દીલ બનાવ્યો હતો. મગર, બચ્ચું તે બચ્ચું, તે તો આપને રડતો જોઈને પોતેખી ડચકાં ખાઈ ખાઈને રડવા લાગ્યો.

“શીલીપા.” એક લાંબી ચુષકીદી પછી લુપો બોલ્યો “જે ચુંદાતું તહોમત મહારી ઉપર મુફવામાં આવ્યું છે તે મારે હું ખરેખરજ ચુંદાગાર છું તેમ તું માનેછ કે, ખારી ઓરત ?”

“ઓ મહારા બહાલા ધણી.” શીતરતી શીલીપા શીતુર કરીને બોલી “ત્યારે પ્યાર કેટલો બધો અચાક મહારી તરફ હતો તે મ્હને ખબર છે, અને તેથી તે પ્યારને ખાતીર કદાચ—”

મગર, તેના શબ્દોની વચ્ચે બોલીને લુપોએ પુછ્યું “ત્યારે શું તું એમ માનેછ કે મેં ડોક્ટર ત્રેસપેલોતું ખુન કીધુંછ? ત્યારા શબ્દોજ તે બતાવેછ” અને એક મોટા હાથ નીસાસા સાથે જલી જતી છાતીએ ઢબ દધીને બાંકડાપર તે કમનસીબ માછીમાર બેસી ગયો.

“ઓ, મહારા બહાલા ધણી. તું મ્હને એ સવાલ માટે ત્યારે દબાણુજ શું કરવા કરેછ?” શીલીપા બોલી “હું ત્યારા પ્યારથી શું વાકેફ નથી? ઓ, તે પ્યાર, હવે ક્યારે શાંતી સાથ મલશે?” અને અમથું અમથું તે જરા રડી.

“ઓ પાક ખુદા, આએ મહારી ઔરત મહારા બોલવાની સમ્યાધ માનતી નથી” લુપો ચશ્મો ઉંચકીને પાક ખુદાને કહેતો દુખ અને ગુસ્સાના ભેલથી બોલ્યો “શું, શીલીપા, પ્યારી શીલીપા, એટલા થોડાજ વખતમાં તું મહારા સખુનની સમ્યાધ તરફ વીશવાસ વગરની બની ગઇ? આપણે પરણ્યા તેને આજે સાત વરસોની મુદત ગુઝરી ગઇ, પણ આજના દીવસ અગાઉ તું કદીખી મહારા શબ્દો તરફ અવીશવાસ બની નહીંજ હતી.”

“એમ ના બોલો, મહારા ધણી, એમ ના બોલો.” શીલીપાએ શીતુરથી લુપોના ચહેરા પર હાથ ફેરવીને કહ્યું “હવે તો આપણને જે કામ કરવાતું છે તે તે એટલુજ કે એવી ઝખાની મેળવવી કે જેથી પુરવાર થઇ શકે કે તે ખુન નથી કીધું.”

“મેં ખરેખરજ ખુન નથી કીધું.” લુપો લાગણીથી બોલ્યો “ખુનની રાતના તું મહારી રજા પુછીને ત્યારા કામને માટે થોડીક બહાર ગઇ, મેં તુને દીલગીર કરવા માંગી નહી, તું ગઇ ને ઘણો લાંબો વખત સુધી નહીં આવી, ત્યારે રાખરતને ઉંધાયેલો છોડી દરવાજો અલગો બંધ કરી હું તુને શોધવા નીકળ્યો. કેઇ રાતે નહી ને તેજ રાતે તું બહાર ગઇ, મેં તુને જવા દીધી, અને આએ મોંઢકાણુ થઇ. શીલીપા, તુને શોધતાં તું નહીં મલી, ત્યારે રખડી રખડીને હું પાછો મોડી રાતનાં ઘરે આવ્યો, અને ઘરે આવીને જોતાં તું સુતેલી જણાઇ. મ્હને તે રાતના કાંઈ સુખ્યું નહી, અને તુને સીરફ દીલગીર નહીં કરવાનાજ ધરિદાયી બહાર જવા દીધી.—મગર યાદ રાખ શીલીપા, કે મેં ખુન નથી કીધું, હું તો નીરદોશ આવીને ખીઝાનામાં સુઈ ગયો.”

“અફસોસ, ખુન જ્યારે થયું ત્યારેજ ત્હમે બહાર ગયલા.” શીલીપા બોલી, અને અચકી.

“તુને શોધવા, પ્યારી, ત્યારે ખાતીર બહાર ગયેલો.” લુપોએ કહી દીધું.

“મગર, શક તે કખી માને નહીં.” શીલીપાએ શીતુરથી મોંઢ કુમલાવીને કહ્યું, અને ખીચારા માછીમારના જીગરપર તે શબ્દોથી ગોંચા છુરી ફરી! લુપોએ ફરીથી સવાલ કીધો.

“ત્યારે તુંને એમ લાગેછ કે મેં ખુન કીધુંછ, કેમ?”

“લુપો. તું મ્હને પાગલ બનાવી દેશે!” શીતરતી શીલીપાએ લુપોના ગલાંપર હાથ નાખીને કહ્યું “હું ત્યારા સવાલનો જવાબ આપી શકતીજ નથી. તું એનો એજ સવાલ મ્હને પુછેછ તે મહારં જીગર ચીરી નાંખેછ, મ્હને દીવાની બનાવી મુકેછ!”

“બસ! બસ!” તેણે શીલીપાના હાથ પોતાની ગરફનપરથી હલવેથી ઉઘાડીને બાબુ કરતાં

કહ્યું, અને પછી પોતાના ગુંઠજીપર બેસાડી લેતાં પુછ્યું “મહારા બચ્ચા, બોલ, તું શું એમ ધારેછ કે તારો પાપ ખુની છે?”

“હું ધારેછ કે ડોક્ટર ત્રેસપેક્ષો ઘણો ઘાટકી માણસ હતો.” તે ક્યંકાં ખાતાં છોકરાએ કહ્યું “અને—અને—”

“શું? બોલ, બોલ!” આતુરતાથી લુપોએ પુછ્યું.

“અને તે ત્હમારા હાથપર માર્યો જવાને લાયક હતો.” રોબર્ટ જવાબ આપ્યો.

“ઉફ!” લુપોએ કપાલપર હાથ મારતાં તે બચ્ચાને દુર કરીને કહ્યું “મહારા દુખનું પ્યાલું નાસીપાસીના પ્રવાહીથી છલાછલ ભરાઇ ગયુંછ!”

તેજ વખતે દારોગો ત્યાં આવ્યો.

“મહારા, વ્હાલા ધણી,” શીલીપાએ છુટા પડતી વખતે લુપોને શીતુરથી બગલગીર થતાં કહ્યું “મહારે કહ્યું માનો તો—”

“એક વાક્યખી ના બોલ—તારો એક શબ્દખી વધારે હવે હું સાંભલવા માંગતો નથી!” તે માછીમારે પોતાની ભારખતે દુર કરતાં કહ્યું “તું મ્હને દોષીત માનેછ—તું મહારા નીરદોશ હાથોને ખુનમાં ખરડાયલા માનેછ—અને તેથી, બસ—બસ! જા—જા, મ્હને છોડી જા.”

અને તેટલું બોલતાંજ લુપોએ પોતાની અકરત તથા બેટા રોબર્ટને કષ્ટિખાનાની કોટ-ડીની બહાર હડસેલી મુક્યા, અને દારોગોએ દરવાજો બંધ કરીધો.

* * * * *

તે રાત હતી, જ્યારે લુપોના કષ્ટિખાનાની કોટડીનો દરવાજો ખુલ્યો, દારોગોએ એક ફાનુસ તે કોટડીની અંદર લાવી મુક્યું, અને એક પાદરી અંદર દાખલ થયો. દારોગો ગયો.

“મહારા બેટા.” તે પાદરીએ લુપોને કહ્યું “ત્હને દીલસોઝીની ઝુરત છે, અને હું તુને દીલાસો આપવા આવ્યોછ.”

“પવીત્ર પીતા” લુપોએ હાથ જોડીને કહ્યું “હું તદનજ નીરદોશ છું.”

“મહારા બેટા, તું જુહું બોલીને તારા પાપમાં ઉલટો વધારો ના કર” તે પાદરીએ કહ્યું. “આએ દુન્યામાં હવે તારે વાસ્તે કોઇખી આશા રહી નથી. તારી સામે મઝખુત પુરાવા છે, અને હવે હું તુને છેલ્લી શાંતી મઝ્છવા આવ્યોછ.”

“હું ફરીથી ખાત્રી આપુંછ, પવીત્ર પીતા, કે ખુન મેં નથીજ કાધું.” લુપોએ ફરીથી જણાવ્યું.

“મહારા બેટા, તું ઘણો ઝીદદી છે.” પાદરી બોલ્યો “તું મહારી આગલ તારા તમામ પાપ કહી જા, અને હું તુને શાંતી મઝ્છીશ.”

“મ્હને માફ કરજો, પવીત્ર પીતા, હું જે કરવા માંચુછ તે માટે! મહારી સામે મઝખુત પુરાવા છે—મ્હને ગોયા ફરજ પડેછ—અને હું ત્હમને ઈજા નહીં કરશ!”

એટલા શબ્દો અતીવચ ઝડપથી બોલીને લુપોએ તે પાદરીને પકડ્યો, તેના મોઢાપર

હાથ મુકી દબને તેના ગલાપર નાખેલો ગલપટો કાઢીને પાદરીનું મોઢું ડુચો મારીને બાંધી લીધું કે તે ખુમ પાડી નહીં શકે, તેનો ઝબ્બો ઉતારી લીધો, તેની કમરે વીઠાથેલી દોરીથી તેના હાથ યગ મઝાયુત સીકડી લીધા.

“બીહતા ના!” લુપોએ પાદરીના કાનમાં કહ્યું “હું ત્હમને મારી નાખવા માંગતો નથી—અને પાક ખુદા મ્હને આ કામને માટે માફ કરે! સલામ, પવીત્ર પીતા, હું બચી જઈશ અને ત્હમની તો થોડાજ વખતમાં કેદખાનેથી બચાવવામાંજ આવશે.”

એટલુંજ બોલીને લુપોએ તે પાદરીનો લાંબો ઝબ્બો પેહેરી લીધો, તેની ટોપી ઝડપથી માથે મુકી દબને અલગો રાખેલો દરવાજો ખોલ્યો, અને કદખાનાની કોઠડીથી બહાર નીકળ્યો. એક લાંબી ચાલમાં ઝાંખો એક દીવો બળતો હતો જેની રકુશનીથી તે ચાલ્યો, અને સંત્રીના દરવાજાપર આવ્યો. સંત્રીએ લુપોને પાદરી સમજીને તેને નમી નમીને સલામ કીધી, અને લોખંડી મોટા દરવાજો તેને રસ્તાપર જવા માટે પોતે ખોલી આપ્યો. !

લુપોની છાતી ધડક ધડક ઉડતી હતી કે કદાચ તે પકડાઈ જાય-પણ નહીં, થોડીજ વારમાં તે રીહા થયેલો, ખુદશા રસ્તાની હવામાં ખુશી બનેલો, ઝડપથી ચાલી ગયો.

અઢાર વરસનો ગાળો.

પ્રકરણ ૯ મું.

શીલીપા: કાઉન્ટેસ આવ કેબેનો!

હવે આપણી વાર્તામાં પુરો કસ આવવાનો વખત નજીક છે, અને ઉપલાં આઠ પ્રકરણોના બનાવ પછી અઢાર વરસો વહી ગયા છે.

તે અઢાર વરસો દરમ્યાનમાં શીઝીસ્યન-જેનરલ એડરીઅનની મદદથી માછીમાર લુપોની શીતરતી ભારજી રાજનાં મહેલમાં ધણા મોટા દરજ્જાપર ગયલી છે.—પહેલા તો એડરીઅને શીલીપાને શાહઝાદી જેનાની નર્સ તરીકે મહેલમાં રખાવી, તે પછી રાજનાં સાગ્ન થવા બાદ શીલીપાને રાજ્યે મહેલમાંનીજ એક બાનુ હોય તેમ રાખી, અને રક્ષતા રક્ષતા શીલીપા રાજની મદદથી વધતી અને વધતીજ ગઈ. એડરીઅન ઉપરાંત રાજખી હવે તેને ખ્યારની નઝરોથી જોવા લાગ્યો, અને રાજ રાખર્ટ તેને “કાઉન્ટેસ આવ કેબેનો” બનાવી. મહેલમાંના દરેક જણને રાજને ખાતીર શીલીપાને બહુ માન આપવું પડ્યું, અને રાણી સેનસીઆને તો શીલીપા બ્યારે કાઉન્ટેસનો ખેતાબ મેલવવા પામી ત્યારે એક મોટા મેલાવડોખી ભેગો કરવો પડ્યો હતો.

એ અઢાર વરસમાં વખત એવો બદલાય ગયો કે રાજ રાખર્ટ, શીઝીસ્યન-જેનરલના હાથમાં તલનજ રમી ગયો, અને મહેલ તથા રાજ્ય કારોબાર ગોઠા ચંડાલ એડરીઅનના હુકમથીજ ચાલવા લાગ્યો! એડરીઅનની માંશુકા શીલીપા એડરીઅનનેખી રાત્રી રાખતી હતી અને રાજ રાખર્ટપરખી કાપુ ધરાવતી થઈ, તે એટલે સુધી કે તેપક્સનો રાજ્ય પોતાની-સાથી

સેનરીઆનું જેટલું માનતો નહીં તેટલું બધું તે કાઉન્ટેસ ઓવ કેમેનોનું માનવા લાગ્યો!—
હુંકમાં નેપલ્સનું રાજ્ય શીલીપા અને એડરીઅનની ખેંચેલી દોરી તરફ ખેંચાઇને ચાલવા
લાગ્યું ! !

શીલીપાનો છોકરો રોયર્ટ એ અદાર વરસો દરમ્યાન મહેલમાં જોના સાથે રમતો જમતો
મોટો થયો, અને જોના જ્યારે અદાર વરસની ભરજવાન શાહઝાદી થઇ ત્યારે રોયર્ટ ચોવીસ
વરસનો ગમર જવાન થયેલો સર રોયર્ટ ઓવ કેમેનોથી ઓલખાતો હતો !—શીલીપા ઘણી
વખતે પોતાના આશંક એડરીઅન આગલ બોલી કે “હું ધારૂં કે કોઇથી દીન મ્હારો
ખેટો સર રોયર્ટ શાહઝાદી જોના સાથે શાદીના ગાંઠથી જોડાઇને નેપલ્સની રાજ્યગાદીપર
ખેસીને રાજ થશે,” અને તેના તે બોલવાને એડરીઅને ટેકો આપ્યો !

શાહઝાદી જોના ખરા ખ્યારથી સર રોયર્ટને ચાહતી હતી, પણ રોયર્ટ તે ખુબસુરત
સુંદરીને તેની સુરતોસીરતને લીધે ચાહવાને બદલે તેની રાજ્યગાદીને માટે વધારે ચાહતો
હતો !—આખીર કરેને તે એક શીતરતી માદરનો છોકરો હતો, જેને તમામ ઉમરભર ગુડ-
ગુડ-ગુડ અને દગલખાઝીના શીક્ષણથી ઉધારવામાં આવ્યો હતો.

મગર, એકાએક મામલો ઉલટાઇ ગયો, રાજ રોયર્ટ શાહઝાદી જોનાને એક દીવસે હુકમ
કાઢ્યો કે તેણે પોતાના ભરતાર તરીકે હંગેરીના શાહઝાદા એનડરીઆને કમુલ કરવો ! આ
હુકમ જ્યારે શીલીપા, સર રોયર્ટ, અને એડરીઅનના કાનપર આવ્યો ત્યારે તે ત્રણે જણાં
ચોકચાં, અને જાણે તે ખબર તેમના દીમાગમાં વીજલીના ઝટકા સાથે દાખલ થતી હોય
તેમ દાખલ થઈ !

વાત એમ હતી કે હંગેરીના શાહઝાદા ફેરોબોર્ટની રાજ્યગાદી આનંદુના રાજ્યએ
દગલખાઝીથી પચાવી પાડી હતી, અને તેથી ફેરોબોર્ટનો ખેટો એન્ટરીઆ જ્યારે મોટો થયો
ત્યારે પોપને તેણે અરજ કાઢી અને પોપે લોહી નહીં રેડાય તેવી ગોઠવણ કરતાં નેપલ્સના
રાજ રોયર્ટને જણાવ્યું કે તેની પછી રાજ્યગાદી શાહઝાદી જોનાને મલનાર હતી તો રાજ
રોયર્ટ એનડરીઆની સાથે જોનાની શાદી કરી આપવી. જેથી નેપલ્સની રાજ્યગાદીપર એક
શાહઝાદોજ આવે અને કોઈ જતનો શીસાદ નહીં થાય અને કોઈ રાજ્યમાં લોહી નહીં
રેડાય.—એનડરીઆએ પોપની ગોઠવણ કમુલ રાખી નેપલ્સના રાજ રોયર્ટથી પોપનું
કહ્યું માન્યું અને તેથી, રાજ રોયર્ટ શાહઝાદી જોના માટે હુકમ મોકલાવ્યો કે તેણે હંગેરીના
શાહઝાદા એનડરીઆ સાથે શાદી કરવી.

શીલીપા અને એડરીઅને રાજને પોતાનો એ વીચાર ફેરવવા કહ્યું, પણ રાજ રોયર્ટ
પોપનો ચુસ્તો પોતાના સરપર લેવા માંગતો નહીં હતો તેથી તેણે આ પહેલીજવાર શીલીપા
અને એડરીઅનનું બોલવું ના મંજૂર કીધું—શાહઝાદી જોનાએથી ના પાડી, પણ રાજ રોયર્ટ
જ્યારે મક્કમ રહીને તેને ફરજ પાડી, ત્યારે તે આનાકાનીએ કમુલ થઇ; અને શાહઝાદી
જોનાની શાદી શાહઝાદા એનડરીઆ સાથે થોડા દીવસમાં થઈ.

આ ઝમરંદરતીની શાદીથી ઉલટો ખીચારો એનડરીઆ ચાર જણાંઓની ખફગીમાં આવી
પડ્યો ! શીઝીસ્મન-જેનરલ, કાઉન્ટેસ ઓવ કેમેનો, અને સર રોયર્ટ તો તેના દુશમન બન્યા તો
બન્યા, પણ તેની મહેરબાન શાહઝાદી જોનાથી તેને મનમાં અને મનમાં ધીકકારવા લાગી !

દગલખાઝ જોના પોતાના ભરતારને ઉપર ઉપરથી ચાહવા લાગી, મગર તેના દીલમાં તે તેને માટે કપટ હતું અને તેની તરફ નફરતની નજર રાખતી હતી ! જોના ધણો વખત સુધી પોતાના ભરતારની સાથે નહીં રહેતી, લેકામિ કાઉન્ટેસ ઓવ કેમેનોના બેટા સર રોબર્ટ સાથે તે મીઠી વાત કરતી રહેતી ! શીતરતી શીલીપા પોતાના બેટા સાથે હવેથી જોના પ્યાર કરે તે જોઇને ખુશી થતી હતી. તે ઉલટી જોનાને ઉતેજન આપીને પોતાના ઓરડામાં રોબર્ટ સાથે પ્યારની વાતો કરવા તેને બોલાવતી, અને તેમ કરીને તે ફીતુરી કાઉન્ટેસ ઓવ કેમેનો રાજ રોબર્ટના મરણ પછી બચકર પ્રપંચ રચીને પોતાના બેટાનેજ રાજ બનાવવાનો ઇરાદો કરતી હતી !

ત્યારે, હવે, પાપી તે ત્રણની ત્રગડીમાં જોના ઉમેરાવાથી ચારની ફીતુરી ચોગડી બની હતી, જેઓ મહેલમાંના આગેવાન હતાં અને નસનસથી કાલા કરતુકનાં કપડી ચડાવે હતાં !

પાપી શાહઝાદી જોના સર રોબર્ટ ઓવ કેમેનો સાથે છુપે પાપી પ્યાર રાખતી હતી તે વાતનો રાજને અને જોનાના ભરતારને જરાકથી શક મથો નહીં હતો, અને ફીતરતી શીલીપા પોતાના બેટાના હાથમાં જોનાને ઝડપથી બંધ એડરીઅનને કહેતી “પ્યારા, નેપલ્સની બચીપ્યની રાણી આપણા કાણુમાં છે.”

“અને તેથી, હવે તે જોના જેમ જલદીથી રાજ્યગાદી ઉપર આવે તેમ સાર, કેમ ?” એડરીઅને કહ્યું.

“હા, પ્યારા” શીલીપા એડરીઅનના માલોપર હાથ ફેરવીને બોલી “હવે તો રાજ રોબર્ટ જલદીથી મરવુંજ નેમ્મએ, અને આપણી જોનાને વાસ્તે જગ્યા ખાલી કરવીજ નેમ્મએ.”

“ત્યારે હવે આપણે આપણી લગ્નવારીમાં રહીએ.” અને હરામ-પ્યારના તે બે ચડાલ બદમાશોએ એકબીજાના કાંનમાં કંઈ છુપી વાત કરી લીધી, અને પછી છુટાં પડ્યાં.

પ્રકરણ ૧૦ મું.

પ્રપંચ ! ફીતરત ! !

સન ૧૩૪૩ના જાનેવારી માસની ૧૪ તારીખની તે રાત હતી—જ્યારે મધરાતનો વખત થયેલો હતો.

નેપલ્સના રાજ રોબર્ટના મેહલમાં ચુપકીદી પંથરાયલી હતી, જ્યારે રાજના સુવાના ઓરડાનો દરવાજો હલવેથી ઉઘડ્યો, અને ઓરડાની અંદરથી શીઝીશીયન જેનરલ એડરીઅન બહાર નીકળ્યો. તે હવે પોણાસોની ભરતીમાં આવ્યો હતો, પણ જવાનીમાં ખાધ ખોરાકો મઝામુત તેણે ખાધી હતી તેનાથી તે હળુભળી ટટજુખાર ટકી રહ્યો હતો. એડરીઅને બહાર નીકળ્યા પછી તેટલીજ સંખાલથી દરવાજો ધીમે રહીને બંધ કીધો, અને થોડુંક ચાલ્યા બાદ તે એક બીજા ઓરડા આગલ આવીને થોભ્યો, અને દરવાજો ખોલી તે અંદર દાખલ થયો.

આ ઓરડો શીલીપા કાઉન્ટેસ ઓવ કેમેનોનો હતો. અને જે જાણે શીઝીશીયન જેનરલ એડરીઅન અંદર દાખલ થયો તે વખતે કાઉન્ટેસ જાગૃત હતી, અને આશ્ચર્ય એક કાચ

પર બેસીને પોતાના બેઠા સર રાખરટને શાહઝાદી જોના સાથે કાંઈક વાતો કરતો મનમાં મલકાઈને બેતી હતી.

કાઉન્ટેસનેા ઓરડા ધણો શણગારેલો હતો, અને મધ્ય રાત થવા છતાંખી તે જગતી હીરાના દાગીનાઓમાં સજ્જ થઇને એડરીઅનના આવ્યાની વાટ જોતી હતી ! અને શાહઝાદી જોના પોતાના પતીના ઓરડામાંથી છુપી રીતે છટકી આડીને સર રાખરટ સાથે પ્યાર કરતી ચકચકીત રોશનીના રૂપેરી જુમર નીચે ઉભેલી હતી—જ્યારે એડરીન હલવેથી અંદર દાખલ થયો.

એડરીઅને રાખરટ અને જોનાને જોયાં, અને તેણે પોતાની માથુક શીલીપાની પાસે કાચપર બેસી જતાં કહ્યું “આજે તો ધણી મોડી રાતેખી બેઠે જણ્યાં વાતો કરેછે.”

“આપણા રાખરટ સાથે એને કંઈ દહાડે દહાડે એવો પ્યાર બંધાતો જયછ કે એક દહાડો એ એની સાથ વાતે નથી થોભતી તો જાણે થેલી દીવાની બની જયછ” શીલીપા ધીમેથી બોલી, અને તેણે વધાર્યું “તુને ખોરી કેમ થઈ, પ્યારા ? હું તો એક કક્કાક આગમજની ત્હારા આવ્યાની આશા રાખતી હતી, અને ડોળા તાણી તાણીને તું છેક હમણા અરધી રાતે આવ્યો !”

“રાજના એકાએક આજે સ્થાનના ખીમાર થવાથી રાણી અને ડયુક આવે દુરા બેઠે હમણા સુધી રાજ પાસે બેઠેલાંજ હતાં, અને તેથી હું અકેલો પડી શક્યોજ નહીં તે !” એડરીઅને કહ્યું.

“તેં વ્હાલાએ બપોરના રાજના પીણામાં જે ભુકી નાંખી તેણે કામ બરોબર કારગત કાઢેલું લાગેછ” શીલીપા ખુશી થઇને બોલી “અને તેજ ત્હારી ભુકીથી રાજ ધાસ્તી ભરેલો ખીમાર થઇ ગયો છે, કેમ ?”

“હાસ્તો.” એડરીઅને ઉકમાઈથી કહ્યું “મ્હારીજ ભુકીથી. પણ, તું કહેછ તેમ ધાસ્તી ભરેલો ખીમાર નથી, પણ છે. ખીમાર એકદમ ને એકાએક તો થઇ ગયોછ, અને ચોવીસ કલાકમાં તો તે એ ભુકીની અસરથી મોકલો થઇને સાજો થશે—સીવા કે—”

“સીવા કે, શું ?” શીલીપાએ આતુરતાથી પુછ્યું.

“સીવા કે, આપણે કરવા ધારેલું કામ એ ચોવીસ કલાકમાં કરી લઇએ. એટલે કે ચોવીસ કલાકમાં આપણા કામથી રાજની ખીમારીમાંજ રાજનું કાટલું સાફ કરવું જોઈએ.”

“તો કાટલું કાઢી નાંખો, આપણો રસ્તો મોકલો કરો, કાંટાને દુર કરી દેઓ, શાહઝાદી જોનાને રાજયગાદી જલદી મલે તેમ કરવાની તમામ કોશીશ કરો.” શીલીપાએ ઉશ્કેરણી કીધી.

“મગર, જહર આપ્યા વગર રાજ મરી જશે નહીં.” એડરીઅને સમજાવ્યું “અને એ ચોવીસ કલાકમાં જહર આપતાં સંભાલ રાખવી પડશે. કેમજે, રાજના એકાએક મરણથી રાણી તખીમો પાસે તપાસ કરશે, અને જહર કોઈ એવી ચીઝ નથી કે જે છુપી રહે ! લાસા ઓરવાં જહર પકડાયું તો તપાસ ચાલશે, અને ખુનીને પકડવાની કોશીશ થશે—અને પછી આપણે પકડાઇ જઈશું, તો મોહકાણુ ! આપણો કેટલો બધો દરજ્જો હમણાં વધેલો છે, તે તમામ તુટકા સાથે અમારને મોટી સજાખી કદાચ થાય !”

“ત્યારે જહર આપીને જે નહીં રાજને મારી શકતો હોય તોખી કોઇ રીતે રાજને મારવો તો જોઈએજ, હવે એ ત્હારે જીવેલો નકામો છે.” શીતરતી શીલીપાએ કહ્યું.

“હા, રાજા હવે મરવાજ નેમ્મએ” એડરીઅને શીલીપાને ટેકા આપ્યો.

“પણ કેવી રીતે?” વીચારમાં પડીને શીલીપાએ પુછ્યું.

“૧૩૨૫ના સાલના એપ્રિલ મહીનાની યાદગાર રાતના મેં જે રીત-વાપરેલી તેજ રીતે હું રાજા રોબરટને મારી નાંખવા માંગુ છું.” ચંડાલ એડરીઅન બોલ્યો.

“અને ત્યારે હવે ક્યારે રાજાને ખલાસ કરેછ?” પાપી તે ચુરેલીનીએ સવાવ કીધો.

“કાલે રાતના, ને તેથી સતો થઇને રાણીને રાજાની પાસે ‘એસાડીને તેની સામભેજ’” બદમાશ શીઝીશયન જેનરલે જણાવ્યું “રાણી જાણશે કે હું રાજાને સારો કરું છું, પણ હું તો તેને પોંદતો કરશ.”

“પણ પેલો ચગોર ડયુક આવે દુરા લહે કેલોછ કે હવે રાણીની સાથેનો સાથે રહીને રાજા આગલ બેસેછ તો! તેનું કેમ કરશું?”

“તે તો આપણા હાથમાં ડયાથલો છે, વધારે એંચી કરશે તો તેનેજ ખુની ડેરવશું.”

“ત્યારે આપણે ડયુક કરતાં વધારે બળવાન છઇએ, કેમ વ્હાલા એરીઅન?”

“હારતો.”

મગર, તેજ પહે દરવાઝો ખુલી ગયો, અને શાહઝાદી જેનાનો ધણી એનદરીઆ અંદર ધસી આવ્યો અને તેણે જેનાને ત્યાં જોઇ તેની તરફ જઇને પુછાયું “દગલખાઝ શીતુરી! મેં આજે તુને ત્હારા પાપ સાથે પકડી! તું આવી મોડી રાતેથી એની સાથે વાત કરવાને ચુકતી નથી!”

જેના એનદરીઆને જોઇને થયરી ગઇ, સર રોબર્ટ ડધાઈ ગયો, અને શીલીપા તથા એડરીઅન ગભરાયલાં ગભરાયલાં તેની તરફ દોડી ગયાં.

“એ શું તહોમત લહે મ્હારીપર મુકાઇ?” શીતરતી તે બારગ-શાહઝાદી જેના—દીલમાં દીમત લાવીને ઉલટી સતી થઇ!

“તહોમત મુકુંછ? અરે વ્હારે! અરધી રાતના જવાન શખશ સાથે વાતચીત કરવા આવવું, અને પોતાના શએહરને તજ ખીજ સાથે ખ્યાર કરવો, તે તો જાણે કાંઈ નવાઇની વાત નહી થઇ કેમ?” એનદરીઆએ પોતાની બારગ તરફ જેતા રહીને ગુસ્સાથી કહ્યું.

“ચુપ રહો, મ્હારા નામવર” જેનાએ પોતાના ધણીને કહ્યું “સર રોબર્ટ તો મ્હારા બાઇ જેવો છે!”

અને તે શીતરતી અડરતના શીતુરથી દીમતવાન થયલો રોબર્ટ હવે બોલ્યો “સાહેબ, આએ ઓરડો મ્હારી માફરનો છે, અને હું લહેને હુકમ કરું કે અહીંથી લહે ચાલી જાઓ!”

“ખબરદાર! તું મ્હને ચાલી જવા માટે કહેનારજ કોણ!” એનદરીઆએ પુકાર કીધો જે તું ખરોજ હોય, અને ત્હારામાં ખરાપણુંજ હોય તો આવી જ મ્હારી તલવારને અટકાવવા.”

અને વીજલી ચમકે તેમ તે ઓરડામાં જવાન શાહઝાદા એનદરીઆની શમશીર ઝમકી રહી, અને સર રોબરટેથી પોતાની શમશીર ખ્યાનથી બહાર ખેંચી કાઢી!

પ્રકરણ ૧૧ મું.

રાજા રોબર્ટનું મંડિત !

શાહજાદો એનદરીઆ અને સર રોબર્ટ આનથી બહાર નીકળેલી શમશીરોથી એકબીજા પર ઘા કરવા તુરતજ તથ્યાર થઈ ગયા હતા, પણ તેટલામાં એડરીઅન તેઓ વચ્ચે જઈ ઉભો રહીને શાહજાદા તરફ જોઈને બોલ્યો “ એક શબ્દ, મહારા લોડ એક શબ્દ! હું આપને હુકમ કરું છું કે આપે શમશીરને મયાન કરવી અને હયાંથી ચાલ્યા જવું.”

“ અને ક્યા હકથી, સીનોર, આપ મને ‘ હુકમ ’ કરો છો?” શીઝીશયન-જેનરલ તરફ ચુસ્તાથી નજર કરતાં શાહજાદાએ પુછ્યું.

“ હું તે શક્તીની રૂએ આપને હુકમ કરું છું જે શક્તીથી આપ દબાયલા છો!” ઠેકે કલેજે એડરીઅને સમજાવ્યું.

“ ત્હમે?—અને મહારીપર ત્હમારો હુકમ ” મશકરીના હસ્તાથી જાણે રહેજ હસ્તો એનદરીઆ બોલ્યો, અને તુરતજ તેણે શીઝીશયન-જેનરલ તરફથી નજર ફેરવીને સર રોબર્ટ તરફ નાંખતાં પુકાર્યું “ આવી જા, ત્હારી તલવારથી, મહારા મુકાબલામાં.”

“ આપના કાનમાં એકજ શબ્દ, મહારા લોડ.” ફરીથી શીઝીશયન-જેનરલ એડરીઅને કહ્યું, અને આ વખતે તેણે શાહજાદાનો હાથ પકડીને તેને થોડો પોતાની તરફમાં ખેંચ્યો, અને તેના કાનમાં તેણે કાંઈ બબડી લીધું!

એડરીઅનના બોલવાની જાદુઈ અસર એનદરીઆપર થઈ ગઈ! તેના હાથમાંથી શમશીર પડી ગઈ, તેનો ચહેરો એક ધોએલી ચદ્દરની માફક શીકા થઈ ગયો, તેના હોટ થરથર ધુરજવા લાગ્યા, અને ત્યાંની એક મેજને પકડી લેતાં તેને ચકકર આવવા લાગ્યા, અને તેની છાતીમાંથી લાચારીની સખ્તીનો એક આવાઝ નીકલી પડ્યો!

શીલીપા, જોના અને રોબર્ટ તે અસાધારણ દેખાવ જોઈને તન્મજ્જેતુય રહ્યા, અને તેઓ ત્રણે જણાંએ એડરીઅનના ચહેરાપર આતુરતાની નજર ફેંકી, પણ શીઝીશયન—જેનરલ તો ચુપચાપ જેમનો તેમ ઉભોજ રહ્યો.

“ હવે, મહારા લોડ આ દુખદાયક બનેલી હાલત ઉપર ચાલો આપણે પરદો ઉતારી દઈએ.” થોડીક મલ પછી એનદરીઆ તરફ જોઈને એડરીઅન બોલ્યો, અને તે શબ્દોથી જાણે તે જવાન શાહજાદાની યાદદાસ્ત શક્તી પાછી આવી હોય નેમ તેણે શીઝીશયન—જેનરલ એડરીઅન તરફ એવી નજર ફેંકી કે તેણે તેનો ભેદ જાહેર નહીં કરવો, અને બીજા કોઈ તરફ જોયા વગરજ શાહજાદા એનદરીઆએ ત્યાંથી ચાલુ મુક્યું.

શાહજાદો જેવો તે ઓરડામાંથી ગયો કે શીલીપાએ એડરીઅનને પુછ્યું “ એવું તે ત્હમે એને શું કહ્યું કે જેથી આટલી બધી અસર એનીપર થઈ?”

“ જે જાદુઈ કલામ મેં વાપર્યો તે માટે ત્હમે કોઈ મને કંઈ પુછતા ના.” શીકું હસ્તાં એડરીઅને જણાવ્યું, અને તેણે શાહજાદા જોના તરફ જોઈને કહ્યું “ હવે ત્હમે આએ

ઔરડામાં કાઉન્ટેસ ઓવ કેબેનો અને સર રાઈટની સાથે વાત કરવા એ ધડક આવળે, એ ત્રમારા ધણીને જાણ થઈ ગયા જકડ્યો છે.”

જેનાએ નમીને પોતાની ખુશી દરશાવી અને તે પછી તેઓને છોડીને બદમાશ એડરીઅન રાજના ઔરડામાં ગયો.

*

*

*

ચોવીસ કલાક પસાર થઈ ગયા—અને ફરીથી બીજી મધ્યરાત્રે આપણે રાજના મહેલમાં શાંતીભરેલી ચુપકાદી જોઈએ છીએ.

રાજના સુવાના ઔરડામાં બીમાર રાજની પાસે રાણી, એડરીઅન ત્રેસપેક્સ, અને શીલીપા બેઠેલાં હતાં, અને અઢાર વરસની વાતપર જે રીતે હતીયાર મુકીને શીલીપાનું લોહી કાઢીને રાજના શરીરમાં દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું તે રીત આજેથી એડરીઅન વાપરવાનો હતો. અને રાણીને તેની બધી સમજણ આપતો હતો.

શીક્ષિત્ય જનરલ બ્યારે હતીયાર તપાસતો હતો ત્યારે રાણીએ શીલીપાને બાળુએ ખેંચીને તેના કાનમાં કહ્યું “ મ્હારી બ્હાલી કાઉન્ટેસ, અઢાર વરસની વાતપર તે ત્રારાં લોહી આપીને રાજને ઉગાર્યા હતા તે જાણીને હું જેટલી ખુશી થઈ તેટલીજ ખુશી હું આજેથી થવા પામીશ. મ્હારી તરફથી હું તું બ્હાલીને શાખાશી અને ધણી મુખારકબાદી—”

“ નહીં, નામદાર રાણી ” શીલીપા વચ્ચે બોલી પડી “ મ્હને શાખાશી અને મુખારકબાદીની કોઈ ખુશર નથી. ત્રમારી તરફથી અને નામવર રાજ તરફથી મ્હને એટલી બધી તો મ્હેરબાની મલી છે કે મ્હારી આજે જરા જેટલાં કામ માટે હું શાખાશીને લાયકજ નથી. રાજની મ્હેરબાની આગલ તો મ્હારો જનબી આપુ તો થોડો છે.” અને તે શીતરતીએ એવાં તો આવભાવ કરીને રાણીને સમજાવી પટાવી કે જાણે ખરેખરજ તે રાજને માટે જન કાઢી આપવા તથ્યાર હોય, પણ બોલી રાણીને ક્યાં ખચર હતી કે તે તો રાજનો જન લેવાની તથ્યારી કરીથી ચુકી હતી!

“ હું ઇચ્છું કે ત્રારા અને એડરીઅનના કામને જરા મ્હે.” રાણી બોલી.

“ આમીન—આમીન.. ” શીલીપાએ જાણે દુઆ ચાહી, મગર તેણે પોતાના મનમાં તો રાજનો જન લેવાના કાવત્રાનેજ આમીન ઇચ્છી!

એડરીઅને તે હતીયાર રાજના હાથપરની ચોક્સ નસ નઝદીક લેવ્યું અને શીલીપાને રાજને છેક નઝદીકની એક કુરસીપર બેસાડીને એડરીઅને તેના હાથપરથી હતીયારનો બીજો છેડો દાખ્યો.

હવે તે કાઉન્ટેસને આગલી યાદના ચીયારો આવ્યા: અઢાર વરસની વાતપર તેણે રાજના શરીરમાં પોતાનું લોહી દાખલ કરાવ્યું ત્યારે તે કોણ હતી? એક મુશ્કેલીસ માછી-મારની મુશ્કેલીસ તંગદર્ન અહરત! અને આજે નેપલસના રાજની એક માનીતી તવગર કાઉન્ટેસ! —અગાઉ રાજની માનીતી થવા તેણે પોતાનું લોહી આપ્યું હતું, આજે તો રાજનું ખુન કરવા તેણે શીતરતી લોહી આપવાનું બાહ્યું ચલાવ્યું હતું! આહહા! અઢાર વરસોની વાતપર તે જેટલી હમણાં મુન્હાગાર અને દોષીત હતી તેટલી બધી હતીજ નહીં,

પરંતુ આજે તો એટલી મુદતમાં તેણે કદમ કદમ એવા અને એટલા બધા ગુન્હા કીધા હતા કે ગુન્હાનો એક પાહાડ ગાયા તેણે બનાવ્યો હતો ! મગર, તે કમફઅમ કમખાત અફરતને ક્યાં ખચર હતી કે દુન્યાની મહજ મઝાહને વાસ્તે તેણે જે ગુન્હાનો પાહાડ પોતાની સામે નખ્યાર કીધો હતો તેજ પાહાડ તેણે મુશકીલીથી હઝારો આફતો ખમીને પછીજ ચઢવાનો હતો, હઝારો દુઃખો સહન કરીને તે ગુન્હાનો પાહાડ પસાર કરવાનો હતો, કેમજે પાક ખુદાના મીઠાં નાલાંનું પાણી પીવા માટે તો તેણે પાહાડની પેલે પારજ જવાનું હતું ! તેણે પોતેજ કુદરતના મીઠાં પ્યારા નાલાંની અને પોતાની વચમાં ગુન્હાના પાહાડની એક મુશકીલ દીવાલ ઉભી કીધી હતી ! ! મગર, પાપીઓ પોતાના પાપમાં આંધલાં હોય છે.

એડરીયન ખીજીજ પહે શીલીપાનો ચહેરો જોવા લાગ્યો તો તેણે તે ચહેરામાં શીકાસ જોયો જેથી ગભરાઇને તેણે તખ્યાર રાખેલી એક દવાઇ તેના ગલાંમાં હોમાવી દીધી.—તે દવાઇથી શીલીપા પાછી ટટાર થયલી લાગી, અને તેના કાનમાં એડરીઅને બખડી લીધું : “ હીર્મત ! ”

લેકીન, હવે પાપીએ પોતાનું પાપ કરી લીધું : રાણીની નઝર સુકાવીને તેણે પેલા હતીઆરને માથેની એક ન્હાની ગાજણીમાં કોઇ પ્રવાહી જલદીથી રેડી દીધી અને ગળે કશામાં નહીં હોય તેમ દુર ઉભો. શીલીપા તે જોઇને હસી, અને જવાબમાં ખુની ચંડાલ એડરીઅનેખી શીકું હસી દીધું !

દશ મીનીટ પછી એડરીઅને રાણીને જણાવ્યું કે હવે કામ ખતારા થયું હતું. શીલીપા નું લોહી રાગના શરીરમાં ફાખલ થઈ ચુક્યું હતું, અને હવે રાગની તખીઅતમાં સુધારો થતો જવાનો હતો !

શીલીપા તો જાણે પોતાનું કેટલું બધું લોહી ચાલી ગયું હોય અને તેથી બધી શકતી તુડી ગઈ હોય તેમ લાડી પકડીને તે ઓરડામાંથી પોતાના ઓરડામાં ચાલી ગઇ, રાણીએ જતી વખતે તેને એક ચુમી લીધી, અને તે પછી રાગની પાસે એડરીઅન અને રાણી સેન-સીઆ એક અકલાં બેસી રહ્યાં.

ધીમે ધીમે કલાકોના કલાકો નીકળી ગયાં અને એમુધ પડેલા રાગના ચહેરામાં ફેરફાર થતો ગયો—રાણી સમજ કે રાગમાં સારો ફેરફાર થાય છે, પણ એડરીઅને પારખી કાઢ્યું કે તેણે નાંખેલી પેલી પ્રવાહીની ખુરી અસર શુર થઈ ચુકી હતી.

સહવારના પાંચ વાગતાનો સુમાર થતાં રાગનો ચહેરો કિતરી જવા લાગ્યો, અને ધીરે ધીરે મહિતનો શીકાસ દેખાવા પામ્યો. રાણીએ તે જોયું, અને તે ગભરાઈ, તે રાગના શરીરપર વાંકી વલી, અને તેણે એડરીઅન તરફ જોઇને કહ્યું “ શીઝીશયન—જેનરલ, જુઓ તો રાગને આવો ફેરફાર એકાએક કેમ થઇ ગયો ? ”

એડરીઅને રાગને શીતરથી તપાસ્યો, અને પછી કુમકાવલો ચેહેરો કરીને રાણીને કહ્યું “ અફસોસ, આજનું ઓપરેશન ફેલ ગયું ! ”

“ ફેલ થયું ! ” તો શું રાગ નામવરને ફાયદો નહીંજ થશે ? ” રાણીનો ચહેરો મુરઝાયલો બની જઇને તેની છાતી ધડક ધડક થવા લાગી અને તે ઝખરહતીથી બોલતી હોય તેમ ગભે કાંચકી બાઝ્યા મીસાલ દખાયલા દખાયલા સાદે બોલી.

“અફસોસ, આપણી કોશીશ કારગત થઇ નથી,” એડરીઅને કહ્યું. “રાજા તો મરી જાયછી!”

“ઉફ!” એક હાથોમાં માંથું પકડી લઇને રાણીએ એક ચીખ મારી, અને તે પાસેની ફરસીમાં પછડાઇ પડી!—એડરીઅને ઝડપથી પોતાની જાંઘમાંથી એક ન્હાની શીશી ખેંચી કાઢી અને તે ખોલીને રાજાના નાંક આગળ ધરી, જેની અસર એ થઇ કે રાજા આહીસ્તા આહીસ્તા પોતાની કમઝોર આંખના પાંપણ ઉઠાવવા લાગ્યો: મરતી વખતે છેલ્લી સુધ્ધી તેને આવી.

એડરીઅને રાજાને ઉપાડીને ટકીઆનો ટેકો આપીને બેસાડ્યો, અને રાણી સેનસીઆ પોતાના શઓહરને ગરે હાથ મુકી તેની છાતીએ માથું દઇ ધસાધસ રડી.—હવે એડરીઅને મેજપરની એક રૂપેરી ઘંટડી ઉઠાવીને વગાડી, જેના જવાબમાં એક નઉકર આવીને અદ્ય વાલી ઉભો રહ્યો.

“જાઓ, શાહી કુટુંબના મહેલમાંના તમામ નામવરોને કહો કે તેમના બહાલા નામદાર રાજાને મલવા આવે, કેમજે નામદાર રાજા માટે જીવવાનો એક કલાકખી બાકી રહ્યો નથી.” એડરીઅને તે નઉકરની પાસે જઇને હળવેથી કહ્યું.—નઉકરે છાતીએ હાથ દબને નમી નમીને તે હુકમ સાંભળ્યો, અને સાંભળી રહીને તે અમલમાં મુકવા ઝડપથી ગયો.

થોડાજ વખતમાં શાહઝાદી જેના, ડ્યુક ઓવ ડુરા, શાહઝાદો એનદરીઆ, શીલીપા, કાઉન્ટેસ ઓવ કેબેનો, સર રોબર્ટડ કેબેનો, એક પાદરી અને દરબારને લગતા કેટલાક ઉમરાવો અને તેમની બાનુઓ જે મહેલમાં રાજાની મુલાકાતે આવ્યાં હતાં તેઓ રાજાના જીવાના, બ્લકે હવે માતની નીંદમાં જઈ પડવાના, ઓરડામાં આવ્યાં, અને તેઓ બધાં મેજર મલીને મરતા રાજાના ખીજાનાથી રહેજ દુર ઉભાં.

રાજા જે કે સુધ્ધીમાં આવ્યો હતો ખરો, પણ તેની ઝખાન બંધ થઇ ગઈ હતી—તે ખોલી શકતો નહીં હતો. રાજાએ પોતાની મહોરદારને બગલગીરી કીધી અને તે વખતે જોકે રાણીએ પોતાના ડચકાં છુપાવવાની કોશીશ કીધી તોખી તેનાં આંસુ બંધ પડી શક્યાં નહીં, તેની છાતી ચુપચાપ રહી નહીં, અને રાજાના ચહેરાપર સુખી લેતાં તે ખીચારી ધસાધસ ફરીથી રડી પડી.

તે પછી રાજાએ શાહઝાદી જેનાને પોતાની પાસે આવવાનો હાથ કીધો શાહઝાદી જેના આવી, અને રાજાએ તેના માથા પર પોતાનો નખલો હાથ ફેરવતાં તે જવાન અને ખુબસુરત બચ્ચીની આંખમાં પોતાની આંખ નાંખી, જે વખતે રાજાની આંખમાંથી આસુના એક બે ટીપાં નીકળ્યાં મગર શાહઝાદી જેનાની આંખ તો આંસુની નદીથી ભરાઇને ઉભાઈ ગઈ!

તે પછી તે મરતા રાજાએ શાહઝાદા એનદરીઆને પોતાની નઝદીક બોલાવ્યો, શાહઝાદી જેનાના તે શઓહરને બગલગીર થતાં રાજાએ તેને કાંઈ કહેવા માટે બણી કોશીશ કીધી—પણ તેની ઝખાન ઉપડીજ નહીં!

શાહઝાદી જેના તો તેનો શઓહર પાસે આવતાજ જાણે સર્પ આવ્યો હોય તેમ રાજાનો હાથ છોડીને દુર થઈ, અને શાહઝાદા એનદરીઆએ રાજાના હાથને ઓસો લેતાં રાજાના

ચહેરાપર નઝર નાંખી તો શાહજાદાના પોતાના ચહેરામાં લીચીત્ર ફરકાર થઈ ગયો, તે પછી તેણે ઝડપથી પાસે ઉભેલા એડરીઅન તરફ શકની એક નઝર નાંખી લીધી, લેક્ટીન-એડરીઅન તે વખતે એનડરીઆ તરફ જોતો નહીં હતો !

હવે, રાજાએ ડયુક ઓવ ડુરાને પોતાની પાસે બોલાવ્યો. પણ ડયુક ઓવ ડુરાએ રાજાના પલંગ આગલ ગુરૂને પડીને રાજાનો હાથ ચુમતા લીધો તેજ વખતે રાજાએ જોયું તો શાહજાદી જેના ગમથી દબાવેલી લડકી પકડી પડી, અને તેમ લડકાંજ તે છોકરી પોતાના શઓહર એનડરીઆના હાથનો ટેકો લેવાને બદલે સર રોઅટ ઓવ કબેનોના શરીરપર દલી પડી !

શાહજાદી જેનાનો પોતાના ધણી તરફનો ધીકકાર અત્યાર અગાઉ રાજાને માલમ પડ્યો હતો અને તેથી તે વારંવાર પોતાની છેલ્લી બીમારીમાં મુરજાયો હતો, પણ તે મરતા રાજાએ આજે જે દેખાવ પોતાની નઝરોથી જોયો તેથી તેના છેલ્લા દમમાંથી ગમતી હવા ધેરાઇ ગઇ, ડયુક ઓવ ડુરાને આશીરવાદ દેવાનું ભુલીજ ગયો, શાહજાદી જેનાના તે ધીકકાર ભર્યા કામ તરફ જોતાંજ રહીને તેણે ડચકાં ખાધાં, અને પોતાના બન્ને નબલા હાથો પોતાની આંખોપર મુકી દીધાં !

તે રડ્યો ! તે મરતી વખતેથી નવધાર આંસુએ રડ્યો !—અને, તે દેખાવથી તેના પર એવી તો ખરાબ અસર થઈ કે તે હવે વધારે વખત કોઇનેથી મલી શક્યો નહીં—અને એક છેલ્લી “ હાય ” મારીને, તેણે કોર વાલી દીધી !

ગંભીર ચુપકાદી તે દેખાવથી ફેલાઇ રહી, એડરીઅને ઝડપથી આગલ વધીને રાજાને તપાસ્યો, અને તેણે તુરંતજ બધાંઓ તરફ દીલગીરીનો ચહેરો કરીને કહ્યું “ નામવર રાજા મરણ પામ્યા છે.”

બધાંએ પોતાના સર નમાવીને બંદગી કરવા માંડી, બ્યારે શીતરતી શીલીપા અને બદમાશ એડરીઅને એક બીજાની તરફ જોઇને પોતાની ફતેહ માટે ઝડપથી દસી લીધું !—અફસોસ, એડરીઅનની પેલી કાતીલ પ્રવાહીએ રાજાનો જીવ લીધો હતો.

ડચકાંના આવાજોએ ગંભીર ચુપકાદીમાં બદલાઇ જવા પછી ડયુક ઓવ ડુરાએ કહ્યું, “ મહને ખબર છે ત્યાં સુધી નામવર રાજાએ રાજ્યગાદીપર કોણ તેમની પછી આવે તે માટે એક નવું વીલ બનાવેલું છે, જે વીલ હવે ઝડપથી વાંચવું જોઇએ, કેમજે નેપલ્સ પોતાના તાજવર વગરનું રહેવું નહીં જોઇએ. હું એવી સુચના કરું છું કે હાઇ ચેનસલર અને નોટરી-જેનરલ પેટ્રીશીઓ વેનચુરાએ શાહી દસ્તાવેજો તપાસવા, અને આજે રહાંજના છ વાગે દરબારના ઉમરાવો સનમુખ મરહુમ નામવર રાજાનું વીલ વાંચવું.”

તે સુચના સામે કોઇથી આવાઝ ઉઠાવવામાં આવ્યો નહીં, અને લાશવાલો તે ઓરડો રફતા રફતા બધાં છોડી મથાં, રાણી અકેલી ત્યાં ડચકાં ખાતી બેઠી.

શીતરતી શીલીપા અને બદમાશ એડરીઅન તે ઓરડાની બહાર જેવા નીકળ્યાં કે શીલીપાએ એડરીઅનના કાનમાં કહ્યું “ ખ્યારા મહને તો ડયુક ઓવ ડુરાની સુચનામાં કોઇ મોટો ભેદ લાગે.”

“બેશક કાંઈ બેદ છે.” એડરીઅને કહ્યું. “લેડાન, લોડ કાંઈ એનસલર એક સીધાસાધો માણસ છે, તેણે કોઈ જાતનો ઘોટાલો કાપો નહીંજ હશે, અને પેલા પેટરશીઓ વેનચુરા તો મહારા હાથમાં છે—અને તેથીજ, આપણે ડ્યુક ઓવ ડુરાનો કોઈ બેદી પ્લાન હશે તો તેને માત કરી શકીશું! ખાત્રી રાખ પ્યારી શીડીપા, કે આપણી જોનાજ રાજ્યગાદીપર આવશે, અને હવે, મહેને જરાકબી ખોટી થવા વગર પેટરશીઓના ઘર તરફ જવું જોઈએ.”

એટલું બોલી એડરીઅન મહેલ છોડી ગયો.

પ્રકરણ ૧૨ મું.

રાજ્યગાદી માટે અફડાતફડી !

હવે આપણને જાણવું જોઈશે કે મારકવીસ અને મારશીઓનેસ ઓવ અલતમારાના તજ દીધેલા છોકરાને પાલવા માટે એડરીઅનને આજેજ ધારાશાસ્ત્રી પેટરશીઓ તરફથી દર વરસે છુપાછુપ નાણાંની એક મોટી રકમ મળતી હતી. મારકવીસ ઓવ અલતમારાનો હુકમ હતો કે તેના છુપી રીતે છોડી દીધેલા છોકરાને ઉધારવા માટે એડરીઅનને તે રકમ આપવી, અને મારકવીસના ધારાશાસ્ત્રી તરીકે પેટરશીઓ તેમ નીચમીત ચાલુ દર વરસે એડરીઅનને તે રકમ આજ સુધી આપતો હતો.

વલી, બદમાશ એડરીઅનનો જીવજનનો મીત્ર એ પેટરશીઓ એવી રીતે બનવા પામ્યો કે એડરીઅનના પદસા તે પોતાને નામે ઉમરાવોને ધીરતો હતો અને તેનું વ્યાજ એડરીઅનને તે આપતો! એટલે, પાતાલ પાણી ચલાવીને એડરીઅન તો કોરડો અને કોરડોજ રહેતો હતો: તે મહેલનો મોટો શીઝીસયન—જેનરલ હતો, અને વ્યાજ ખાવાનો ધધો તે કરતો એમ જો કાંઈનેબી માલમ પડે તો તેના દરજ્જાને આંચકો લાગે, તેથી આ એ મીત્રો મલી ગયા હતા. એડરીઅન પોતાના પૈસા આપતો, અને પેટરશીઓ તે નાણાંને પોતાના તરીકે ઉમરાવોને ધીરતો, અને મહેનતનું થોડુંક કાંઈ પેટરશીઓ મેલવીને એડરીઅનને વ્યાજ આપી દેતો. એ બેઉ, તેથી ત્યારે, તેરી મેરી જોડી હતી!

આપણે એડરીઅનને મહેલમાંથી નીકલેલો જોઈ ચુક્યા છીએ, પણ તે મહેલમાં પાંધરો પેટરશીઆને ઘરે આવે તેટલાં રસ્તામાં તે કાંઈ કામસર થોડો વખત રોકાઈ ગયો. અને તેટલાં થોડા અરસામાં પેટરશીઆને ઘર એક બીજો બનાવ બની ગયો.

એડરીઅન પેટરશીઆને મહેલે તે અગાઉ ડ્યુક ઓવ ડુરા તેને ઘર આવ્યો, અને ડ્યુકે પેટરશીઆને ઉંઘમાંથી ઉઠાડ્યો.

સહવારના પહોરમાં કોઈ ધણુંજ અગત્યનું કામ હશે તેથીજ ડ્યુક આવ્યો હતો એમ જાણીને ઝટપટ પેટરશીઓ ઉઠી ઉભો થયો, અને હાથ ચોંટ ધોવા વગરજ તે ડ્યુકની સામે આવીને એક કુરસીપર બેસતાં બેઠ્યો. “મહારા નામવર, સહવારના પહોરમાં એટલું બધું તે શું ખુરશી કામ પડ્યું કે આપે મહારે ત્યાં આપણા મુખ્યારક પગલાં લખાવવાની તકલીફ લીધી?”

“સાંભલો પેટરશીઓ” ડયુકે આવે દુરાએ કહ્યું “આપણા નામવર રાજા રોમર્ટ મરણ પામ્યા છે.”

“રાજા મરણ પામ્યા?” અને પેટરશીઓએ અભયપૂર્ણ બતાવી.

“હા” ડયુકે કહ્યું, અને આગલ કહ્યું “ત્હમે જાણો છો તો ખરા કે અઢાર વરસની વાતપર રાજાએ શાહઝાદી જોતાને રાજગાદી મને તેમ વીલ કીધું હતું અને તે વીલ કદીખી ફેરવ્યું નહીં હતું.”

“હા.” પેટરશીઓ બોલ્યો.

“પણ, મ્હારે તે ખોટું કરાવવું છે, અને એવું કરવું છે કે જાણે રાજાએ શાહઝાદી મહીનાની વાતપર એક નવું વીલ બનાવ્યું હોય.” ડયુકે પ્રપંચ સમજાવ્યો “ત્હમે એક ખોટું વીલ લખી કાઢો, અને વીલમાં રાજા રોમર્ટ મ્હને રાજગાદી મને તેમ લખ્યું હોય એમ લખો, રાજાની બનાવટી સહી ત્હમેજ કરો—ત્હમને તો રાજાની સહી કરવાની બધા ખબરજ છે.”

“પણ—”

“પણ બધું કાંઈ નહીં” ડયુકે પેટરશીઓનો હાથ પકડી લેતાં કહ્યું “મ્હારે માનો, મારા કહેવા પ્રમાણે ચાલો, અને હું રાજા થઈશ ત્યારે ત્હમને માલામાલ કરીશ અને ત્હમારો હોદ્દાખી બહારની દૃષ્ટિ. ત્હમને હું સાધારણ એક ધારાશાસ્ત્રી ઉપરથી લોડ હાઈ ચેનસલરનો દરજ્જો આપીશ.”

“તો નઉંકર તૈયાર છે આપ કહેા તેમ કરવા વાસ્તે.” પેટરશીઓની ચશ્મો ખુશાલીથી ચમકી રહી.

“ઠીક, તો મ્હારી તરફથી એક વીલ બનાવો, નીચે રાજાની નકલી સહી કરો, ત્હમારી શાખ મુકો, અને આજે સહાંજના તમામ ઉમરાવોની વચ્ચે મ્હને રાજા થયેા જાહેર કરો.” અને ડયુકે તેટલું બોલી પોતાની જગ્યામાંથી સોનામોહરની એક ટેલી કાઢીને કહ્યું “લો, બેઆના તરીકે આ એક હજાર મોહર, એ તો સીધું બેઆનું છે, હજુજ તો ત્હમારા ઈનામનો તો એક સોનાનો ડુંગર મલશે, એક ડુંગર.”

“હા, લેકીન મ્હને રાજાની વીટી વીલપર મોહર મારવા સાડ મલવી જોઈશે” પેટરશીઓએ માંદ કરીને કહી દીધું.

“અરે, તે કામ મ્હારું.” ડયુકે જણાવ્યું “ત્હમે વીલ તૈયાર કરી તો નાંખો, હું કાઢખી તરફીબથી રાજાની વીટી ચોરી લાઉં છ, જેનાથી ત્હમે મોહર મારી લેજો. એક કલાકની અંદર તે વીટી લખ આઉં, તો પછી કેમ?”

“તો પછી તમામ કામ તૈયાર, ત્હમે તેપલસના રાજા, અને હું લોરડ હાઈચેનસલર, મ્હારા નામવર.” પેટરશીઓએ ખુશી થઈને કહ્યું.

અને તે પછી તે ડયુકે આવે દુરા રાજાની વીટી ચોરી લાવવા માટે પેટરશીઓનું ઘર છોડી મથે. તે મથે, અને થોડીજ મીનીટ પછી તે લાલચુ ધારા શાસ્ત્રીના ઘરમાં તેનો

મીત્ર બદમાશ એડરીઅન લાખલ થયો!

તેણે પેટરશીઓ આગલ આવતાં જ તેની પાસે બેસી જતાં કહ્યું “મીત્ર પેટરશીઓ, તહારા ધરમાંથી હમણાજ ડયુક આવે દુરા ઉતરીને ગયો, તેને મેં દુરથી જોયો, અને હું છુપાઈ ગયો; તે જ્યારે ચાલી ગયો ત્યારે હું ઉપર આવ્યો. તું કાંઈથી તેના સંબંધમાં બોલે તે અગાઉ હું તુને કહી દઉં છું કે તેણે પોતાનું કામ કરવા વાસ્તે તુને જોઈ રકમ આપવા કહી હોય તો તે રકમ કરતાં હું બેવડી રકમ તુને ઇનામમાં આપીશ, તેથી તું તેનું કામ ના કરતો અને હું કહું તેમજ કરવા તૈયાર થા.”

“ખ્યારા દોસ્ત, તહારી અનેક મેહરબાનીઓ અને તહારી લાંબી મીત્રચારીને લીધે હું તહમારું કામ કરવા રાઝી થાઉં છું, હું ડયુક આવે દુરાનું કહ્યું નહીં કરીશ, તહમારું કહેલું કરીશ.” પેટરશીઓએ એડરીઅનનો હાથ પકડી લેતાં તેને તસલ્લી આપી.

“હીક, તો હવે મહારા ખ્યારા દોસ્ત, ડયુક આવે દુરાએ તુને શું શું કહ્યું તે સમજી વાત મહેને કહી દે” એડરીઅને તેના ખભાં પર હાથ મુકીને જણાવ્યું.

“રાજાએ તેને રાજગાદી આપી હોય તેવું નક્કી વીલ બનાવવા તેણે મને જણાવ્યું.” પેટરશીઓએ ભાંગેરા વાદી દીધો.

“અને તે બનાવટી વીલના બદલામાં શું આપવા કહ્યું?” પોતે ડયુક આવે દુરાપર ફતેહ મેલવી હતી તેથી સ્ટેજ હસીને એડરીઅને પુછ્યું.

“તથુ હઝાર પીઆસતલ અને હાઇચેનસલરનો હોદો.”

“વાહ! બાદશાહી ઇનામ!” એડરીઅન ફરીથી હસવાનો ચહેરો કરીને બોલ્યો, “હીક, તો હું મહારો બોલેલો બોલ તોડીશ નહીં, તું મારી તરફેણમાં રહેશે તો મહારી તરફથી તુને છ હઝાર પીઆસતલ આપીશ અને તે ઉપરાંત લોર્ડ હાઇ ચેનસલરનો તથા લોર્ડ હાઇ ત્રેઝરરનો હોદો—એ બેઉ હોદો—તુને હું આપીશ. કેમ, હવે તો ખુશી કેની?”

“મોટી ખુશી!” પેટરશીઓએ ખરી ખુશી બતાવીને કહ્યું “હું તહમારે વાસ્તે કામ નહીં કરું વાંરું! તહમારું કામ તો મહારા સરોચશમથી.”

“તો હીક.” એડરીઅને જણાવ્યું “બેસી જ લખવા, અને ડયુક આવે દુરાએ કહ્યું છું તે બોલું વીલ તૈયાર કરી નાંખ, હું એ ડયુકના તાંતીઆ એનાજ ગલામાં બોલવી દેવા માંગુ છું. હું ઘરે જઈને કેટલીક ગુરૂરી ચીઝ લઈને એક કલાકમાં તો પાછો અહીં તહારી પાસે આઉં છું.”

“ડયુક રાજાની વીટીને ચોરીને અહીં આવવાનો છે.” પેટરશીઓએ કહ્યું.

“તું ગુપચુપ હું કહું છું તેમ કર, હું કેવી રીતે રમું છું તે તો જોજે—તું તહાર વફા લાતપણ ચલાવ અને હું મહારી સરજરી, જોજે મહાર વહાડકાપ એવું તો રામચાણ ઉતરશે કે તહારી વફાલાતનેથી આખુએ બેસારશે” એડરીઅને ઉકમણ લઈને જણાવ્યું, અને તે પછી તે અતી ઝડપથી પેટરશીઓનું ઘર છોડી ગયો.

પેટરશીઓ તો બધો ખુશીનો ડીવાનો બની ગયો! અરે, બધા મોટા માણસો તેના

કામ માટે આફડા તકલીફ કરતા હતા !! ડ્યુક એવ દુરા તેને રાજગાદી અપાવવા કાલાવાલા કરતો હતો, અને એડરીઅન નેવો મોટા શ્રીઝીશયન—જેનરલ શાહઝાદી જેનાને રાજગાદી અપાવવા તથા ડ્યુકને માત કરવા તેની મદદ લેવા આવ્યો હતો ! અને મદદના બદલામાં વહી કેટલું બધું તેને મોડું ધનિય અને મોડું માન અને મોટા દરજ્જે મલનાર હતો !! એહોહોએએ !!

હવે તે લાલચુ ધારાશાસ્ત્રી બનાવડી વીલ બનાવવા બેઠો, અને તે લખીને પુરું કરી રહ્યો કે જાણે તુરતજ આવવાતું હોય તેમ તેનો મીત્ર એડરીઅન પાછો આવીથી લાગ્યો !

“ જો, હવે હું કહું તેમ કર ” એડરીઅને જણાવ્યું, અને પોતાની જેમમાંથી એક નહાનો પતરાનો દાખડો ખેંચી કાઢતાં તેણે કહ્યું “ આએ સાહી છે, અને આએ મોમ છે. આએ સાહીથી રાજની સહી કર અને આએ મોમથી રાજની મોહર ડ્યુકની સામેજ મારજે ” અને તેટલું કહીને તેણે પેટરશીઓના કાનમાં કાંધ બખડી લીધું, જાણે કે દીવારનેથી કાન હોય. તે પછી તેણે વધારું, “ અને સ્હાંજના તું એ વીલ લખને આવજે, ડ્યુક તો એમજ સમજશે કે તું વફાદાર છે અને તેં તેનું કામ કીધું. એટલું કામ કર, દોસ્ત, પછી બાકીનું હું જોઈ લઈશ, તું કાંધથી ગભરાતો ના, તહારા એક બાલનેથી કાંધ ઈજા નહિ પહોંચશે, તું તો સહીસલામત બચી જશે, અને ડ્યુક તહારીપર કાંધથી શક લઈ જવા વગર પોતે માત થઈને હારશે. ”

એડરીઅનના કહેવા મુજબ કામ કરવા પેટરશીઓ કપ્પલ થયો, અને એડરીઅનની પેલી સાહી તથા મોમ પોતાની તરફ ખેંચતા તે હર્યો—એડરીઅન તેના હાથપર હાથ મારીને ખુશી થતો ત્યાંથી ચાલી ગયો.

*

*

*

પેલી તરફ રાજની લાશવાલા ઓરડામાં કોઈજ નહીં હતું, બધાં થોડાજ વખતપરના સુવા ગયલાં નસોસ પડેલાં હતાં, અને એક નઉકરડી બહાર ખેડેલી હતી. ડ્યુક એવ દુરાએ ત્યાં આવીને પુછ્યું “ કેમ, મરહુમ રાજની લાશને નહવડાવી કે ? ખુશચુ લગાડ્યું કે ? લાશવાલા ઓરડામાં કોઈ છે કે ? ”

“ નહી, નામવર ડ્યુક ” તે નૌકરડીએ કહ્યું “ લાશવાલા ઓરડામાં હાલમાં કોઈજ નથી. રાણી નામવર બ્યારે ઘણાજ ઢાકી ગયાં ત્યારે તેવણને બહોંસ કરીને આરામ કરવા લઈ જવામાં આવ્યાં, મરહુમની લાશને નહવડાવી સફા કરીને મુકેલી છે, ખુશચુ લગાડવા માટે મહારી સાથવાલા એક નઉકર ખુશચુ લેવા રાણીના કમરામાં ગયો છે. ”

“ હજુજુ ખુશચુ લગાડી નથી ? રાજનું શરીર એમનું એમ રાખ્યું ? દોડ જલદી; તું જઈને ધાંધલ કરીને તે નઉકરને મદદ લાગી એકદમ જલદીથી ખુશચુ લઈ આવ, જા, હું મરહુમની લાશ આગલ એસું છું અને બંદગી કરી લઉં છું, તું દોડી જા. ” ડ્યુકે મતલબી ધાંધલ ધરપચ કીધી, અને પેલી અઉરત ત્યાંથી ખુશચુ લેવા અને પેલા નઉકરને કહેવા દોડી ગઈ !

ડ્યુકે જોયું કે સંજોગ એવો તેની તરફથી આવ્યો હતો કે મયદાન ખાલી હતું. તો તેથી, તે મજેલા નઉકરનો લાભ લઈને ઝડપથી લાશવાલા ઓરડામાં દાખલ થયો, મગર—

ત્યાં જતાંને વાર તેની નઝરે જે દેખાવ પડ્યો તેથી તે હંગ થઇ ગયો !

રાજની આખી લાશપરથી કોઇ એવા પ્રકારનો ઝીણો ચમકારો ચમકતો હતો કે તે નવાઈ જેવો દેખાવ ડ્યુકે પોતાની આખી ઝીંદગીમાં કદી જોયો નહીં હતો, ડ્યુક તે જોઇને અજબ થયો, ગભરાઇ ગયો, અને ખીહને એક પતથરના પુનલાંની માફક થંભ થઇ રહ્યો.

તેનાં રૂવેરૂવાં ઉભાં થયાં-તેના કપાળપર પસીનાના મોટા મોટા ટીપાં ધ્રુટી નીકળ્યાં-અને તેણે ગમે તેટલું મન મઝાવ્યું કીધું તોખી તેની છાતીમાંથી એક ધીમી ચીખ નીકળી પડી !

વળી અધુરામાં પૂરું, એકાએક તે ચમકારો વધી જવા સાથે મરહુમ રાજની દુટીમાંથી એક સુફેદ વરાળ બહાર પડી, જેથી ડ્યુક એવ કુરાની ધાગ્તીમાં વધારો થયો અને દેહસ્ત ખાઈ ગયેલો તે જવાન ઉમરાવ આ વધારે અન્યયન કરનારા દેખાવથી વધારે ગભરાઇ ગયો, થરથર ધ્રુરૂ પડ્યો, અને ખેસુધ થઇને ઝમીનપર તુટી પડ્યો !!

પ્રકરણ ૧૩ મું.

એડરીઅનનો સવલો પાસો !

એહોશ થયેલો ડ્યુક એવ કુરા હોશમા આવ્યો તે દરમ્યાન થોડીક મીનીટો પસાર થઇ ગઇ, અને જ્યારે તે ક્યાં હતો અને શું કામ આવ્યો હતો તેની સુધ્ધી તેને આવી ત્યારે તેણે જે કામ માટે હાથ ઉઠાવ્યો હતો તે માટે કાંઇક પરનાયો, અને તે કામ બવીખ્યમાં પાર પડશે કે નહિં તે માટે તેને શીકરખી થઈ ! મગર તેણે દીલ સખત ફરીથી કાધું, અને ખીછાણા તરફ નઝર નાંખી.

પેલા વીચીત્ર ચમકારા જે લાશપરથી ઉડ્યા હતા અને પેલી સુફેદ વરાળ જે મરહુમ રાજની દુટીમાંથી નીકળી હતી તે હવે એમાલુમ હતાં, અને થોડોકવાર ડ્યુક પોતે સોચ કરવા લાગ્યો કે રખે તેની આખોએ તેનું હગ્યો હોય અને તેનું દીલ બુઝદીલ બનીને નકાસું ખીધું હોય !-તેણે વળી ખ્યાલખી કીધો કે અચ્ચાત પછીખી રાજ રાખર્ટ શાહસાદી જોનાનેજ રાજ્ય-ગાદી આપવા માટે કોશીશ કરતો હતો અને વીચીત્ર ચમકારાઓથી તેને ખીવહડાવીને નસાડવા માગતો હતો !! મગર ખીજીજ પળે તેણે પોતાના તે હસવા સરખા ખ્યાલપર હસીખી લીધું, અને હવ, તેથી તે હીમત લાવીને આગળ વધ્યો અને લાશના હાથપર તેણે પોતાનો હાથ મુક્યો.

તેમ કરતાં તે ધુજ્યો, યરફ જેવા દંડા હાથનો સ્પર્શ તેના ગરમ હાથને લાગ્યો કે તે ચોક્યો અને ધ્રુરૂજ્યો. ધ્રુરૂજતા ધ્રુરૂજતાજ તેણે હાથ લાશના આંગલાંપર લીધો અને મરહુમ રાજની વીટીને હળુથુ તે હાથપરજ હતી તે ઉતારી આબુખાબુ જોઇને પોતાની જંથમાં છુપાવી !

તેણે મેહલ છોડ્યો, પેટરશીઆના ધર તરફ ગયો, જ્યાં તે લાલુચનો શુલામ નકલી વીલ નાંધવાર કરી ચુક્યો હતો. અને તે વીલની નીચે રાજની સહી તેણે એડરીઅનની આપેલી

સાહીથી કરી હતી.

ચારલ્સ (ડયુક ઓફ ડુરા)એ પેલી વીટી મેજપર મુકતાંજ પેલું બનાવડી વીલ પોતાની તરફ ખેંચીને વાંચવા માંડ્યું, અને તે સતોશ પામ્યો, તે પછી તેણે રાજની સહી કાઢેલી જોઇને ખુશી થઇને પેટ ફરીઆને કહ્યું “વાહરે ત્હમારી કલમ ! બીલકુલ જાણે રાજએ પોતેજ સહી કાઢી હોયના તેવીજ માલમ પડેછ ! ભલાં અફલાતુનતેથી શક પવદા નહીજ થાય તેવી કુશળતાથી આપે બનાવડી વીલપર બનાવડી સહી કાઢીછ. હવે, ત્હમે આએ વીલ બંધ કરે ને આએ વીટીથી મોહર મારીને સીલ કરે. જાણે રાજએ પોતેજ કાપું હોય !”

પેટફરીઆએ એડરીઅનને આપેલું પેલું મોમ લીધું અને તે વીલના કવરપર મુકીને તેની પગ રાજની વીટીએ મોહર મારી દીધી, હવે ચારલ્સને ધીરજ આવી તેણે પોતે વીલ વાંચ્યું હતું, રાજની તેપર બનાવડી સહી કાઢેલી જોઈ હતી અને તેની નજર સામે સીલ કરવામાં આવ્યું હતું ! હવે તો ફક્ત કાલથી રાજ થવાનીજ માત્ર ખોટી હતી ! !

“મહારે ત્હમને થોડુંજ કહેવાનું બાકી છે.” ચારલ્સે પેટફરીઆને હલવેથી કહ્યું “ત્હમે હવે હાથ ચેનસલર પાસે જાવો, તેવણને કહો કે તમારી પાસે રાજએ આપેલું નવું વીલ છે, અને રાજએ તે વીલ આપતી વખતે તમને એવો હુકમ આપ્યો હતો કે વીલની વાત રાજના મરણ પછીજ જાહેર કરવી, તે અગાઉ કોઇનેથી કાંઇ કહેવું નહીં.”

“અને પછી ?” પેટફરીઆએ ખોટી આતુરતા બતાવી.

“અને પછી શું ? સ્હાંજના તમે એ વીલ લઈ આવો, ત્યાં હાઈ ચેનસલરને વાંચવા આપો, અને મને રાજ બનાવો, ત્હમારે ઈનામ જીતી જાવો, કાલથી હું નેપલ્સનો નવો રાજા, અને તમે મારી મરજીના નવા હાઈ ચેનસલર ! કેમ હીક કેની ?”

“હા,” હસીને તે બધો ધારાશાસ્ત્રી બોલ્યો.

તે પછી સંપુરણ સતોષ પામેલો ચારલ્સ ત્યાંથી ગયો.

ખુરશીદના તડકા સ થે નેપલ્સના ત્રણસો દેવજોમાં ગમગીન આવાજ કરતાં ઘંટા વાગ્યા, જેથી તમામ રહયત વાકેફ થઈ કે રાજ રોઅરટ મરણ પામ્યા હતા. — તે વાકેફગીરી પછી રહયતમાં જુદા જુદા પ્રકારની અફવાઓ ઉડી રહી; કોઈ કહે કે હવે તો શાહઝાદી જોના અને શાહઝાદો એનહરીયા એ ખેડ ધણી-ધણીયાણી સાથે મળીને રાજ્ય કરશે, જયારે કોઈ કહેવા લાગ્યું કે શાહઝાદી જોના પોતેજ અકેલી રાજયગાદીપર બેસશે અને શાહઝાદો એનહરીયા ડયુક એવ કેલેબેરીઆના નામથીજ ચાલુ રહેશે, અને વહી કેટલાક તો કહે કે શાહઝાદી જોના પચીસ વરસની થશે ત્યાંબુધી રાજમંત્રીઓ રાજ્ય ચલાવશે, કોઈ કહે તેના વર તેને બદલે ચલાવશે અને કેટલાક તો ગપશપ ઉડાવવા લાગ્યા કે ચારલ્સ ડયુક એવ ડુરાજ રાજ્યતે હકદાર છે અને તેજ રાજયગાદી ભોગવશે.

બપોરે એવી ચાંત શહેરમાં ઉડી રહી કે મરહુમ રાજએ એ વીલ બનાવ્યા હતા અને તે બન્ને વીલો સ્હાંજના દરબારમાં વાંચવામાં આવનાર છે, તેમાનું એક વીલ મરહુમ રાજએ અઢાર વરસની વાતપર બનાવ્યું હતું જે તે વખતથીજ હાઈ ચેનસલર પાસે છે—અને બીજું વીલ જે મરહુમે ત્રણ મહીનાની વાતપર તબુ બનાવ્યું હતું તે નોટરી જેતરલ પેટફરીઆને

સોંપવામાં આવ્યું હતું અને તે વાત રાજના મરણ સુધી કોઈને નહીં જણાવવાનો તેમનો હુકમ થયેલો હતો.

મહેલમાં જ્યારે એ વીલની વાત જોશમર ફમલાઈ રહી ત્યારે જોના સરદ દીલની થઇ ગઇ કે રાજયગાદી તેને નહીં મળશે, મગર શીતરતી શીલીપાએ તેને દીલસો આપીને કહ્યું કે રાણી તો તેજ થનાર છે—ત્યારે જોના ધીરજ પામી, અને તેના આશક સર રાખટખી ખુશી રહ્યો.

મહેલની અંદર અને બહાર—મહેલમાં અને શેહેરમાં આતુરતા અને જુગાસાની ગોચા હદ થઇ રહી, અને સહ કોઈ સ્થાનના યુવનસો અને કોણ તાજવર થશે તેના વીચારમાં છ વાગતાની રાહ જોવા લાગ્યા !

નકકી થયેલા વખતની થોડીક મીનીટ અગાઉથી દીવાને—ખાસમાં ઉમરાવો અને તેમની બાનુઓ સીંહા લીખાસમાં આવીને બેઠાં, જે આલીશાન દીવાનની દીવારોપરથી કાળા પરદાઓ રાજના મર્યાદાના સોગમાં ઉતારવામાં આવ્યા હતા.

બધાં ગોઠવાયાં બાદ બરોખર છ વાગતાને ટકોરે ડ્યુક એવ દુરા પોતાના રેસાલાના થોડાક ગ્રહરથો સાથે દાખલ થયો. તે એક મખમલની મોટી કુરસીમાં બેઠો, અને તેના મીત્રો તેનાથી થોડે દુર બીજી કુરસીઓમાં ગોઠવાઇ ગયા.—ડ્યુક તો જાણે કશામાં હતો નહીં તેવો તેણે ચેહરો કાઢ્યો હતો, મગર તેની છાતી કાંઇક ધડક ધડક ઉડતી હતી !

હાઇ ચેનસલર અને નોટરી—જેનરલ પેટ્રશીએની જુદી જુદી મેજ પર એ દસ્તાવેજો પડેલા હતા, હાઇ ચેનસલરે સીલની બાજુ ઉપર દેખાતી મુકી હતી અને નોટરી—જેનરલે તો તેનું મોઢું પરખીકું ઉલટું માર્યું હતું !

મરહુમ રાજ રાખરટની મહોરદાર રાણી સેનસીઆના જમણા હાથ પર શાહઝાદી જોનાંએ જમ્યા લીધી હતી, અને ડાયા હાથ પર શાહઝાદો એનદરીઆ બેઠો હતો, રાણીની પાછળ શીલીપા કાઉન્ટેસ એવ કેબેનો હતી.—થોડે દુરથી રાખટ ૬ કેબેનો બેઠો હતો, અને તેના જમણા હાથ પર જોનાની માનીતી બાનુ—ખીદમતકાર “દોના કેરોલીના” હતી.

શાહઝાદી જોનાની એ માનીતી સાર્થી કેરોલીના ખુબસુરતીનો ગોચા એક નાદર નમુનો હતી, મગર, અફસોસ કે તેની ચશમે અને તેના સીનામાં હવસની જવાલા જલતી હતી ! ! મોટી ચલકતી આસમાની આંખ, સુફેદ અને જુલાખી મીશ્વનો સુંદર નકશદાર ચેહરો, પરવાલા સમાન હોઠ, અને મોઢાની નનની નનની દાખડીમાં ગોઠવાયેલા હાર કટાર સુફેદ દાંત, હંસની ગરદન સમાન ઉંચી ડોક, હલાવદાર ખભાં, પટલી પટલી કમર અને સરોવર સરખું દમામદાર શરીર/તો કેરોલીનાને બીહીસ્તની એક હસીન સુરત દુરના મુકાબલામાં મુકતી હતી—લેકીન, સદ હઝાર અફસોસ, તે ચલકતા સુંદર સુફેદ શરીરની અંદર કાતીલ હિર્સ અને પલીદ હવસની વસ્તી હતી, જેથી તે દોઝખની ચુરેલનીના મુકાબલામાં મુકતી હતી ! !—કેરોલીના ! કેરોલીના ! સુરતમાં તે ખુશચુદાર જનનત હતી, મગર, સીરતમાં તે મંદીલી જહન્નમ હતી ! !

છ અને પાંચ મીનીટ બોડ હાઇ ચેનસલર ઉઠ્યો અને તેણે પોતાને અંદર વરસાવી

“મશરેક” ની નોવેલ

“તકદીરની તકલીફ.”

કરાલીના.

લક્ષ્મી આર્ટ, લાયખગા, મુંબઈ

વાતપર જે વીલ આપવામાં આવ્યું હતું તેનું સીલ ફોડતાં વીલ હાથમાં લઇને બાગેચુલદ આવાઝે કહ્યું “મરહુમ નામવર રાજા રોબેર્ટ આ વીલપર પોતાની સહી કરીને અદાર વરસની વાતપર મહને આપ્યું હતું, અને હવે હું એ વાંચું છું.”

મંચોત જેવી ચુપકીદી ત્યાં ફયલામ્મ રહી અને હાઇ ચેનસલરે તે વીલ વાંચ્યું, જેમાં જણાવેલું હતું કે ‘હર રોયલ હાઇનેસ શાહઝાદી જોનાને રાજયગાદી આપવી. જે, શાહઝાદીએ અદાર વરસની ઉમર પસાર નહીં કરી હોય તો ચોક્કસ (જેમ ના નામ જણાવેલા હતા અને જેની આપણને હવે જરૂરત નથી તે) ઉમરાવોએ રાજમંત્રીઓ તરીકે રાજ્ય ચલાવવું, જે રાજના મંચોત વખતે શાહઝાદી અદાર વરસની થઇ હોય તો તેણે પોતે રાજ્ય કરવું. અને જે તે અરસામાં તે પરણી હોય તો તેના ધણીએ તેના બેચ રાજ્ય ચલાવવું.”

એ વીલમાં ડ્યુક ઓવ ડુરાને વાસ્તે તો એક શબ્દથી લખેલો નહીં હતો, અને તેથી અદમ્ય વાળીને બેઠેલા ચારલ્સના ચહેરાનો રંગ ચઢતો અને ઉતરતો ગયો!

“અદાર વરસની વાતપર મહને સોંપવામાં આવેલા આએ વીલથી આજે આપ જોઇ શક્યા છો કે મરહુમ રાજાની ઇચ્છા મુજબ શાહઝાદી જોનાજ રાજગાદી—”

પણ હાઈ ચેનસલર પોતાનું બોલવું પુરું કરી રહે તે અગાઉ પેટરશીઓએ ઉઠીને કહ્યું “હું આપ લોડશીપને નમનતાઇ પુર્વક અર્જ કરું છું કે ત્હમોએ આએ એનવેલપની અંદરનું વીલથી વાંચવું.”

ગમધોર ચુપકીદી ત્યાં ફયલામ્મ રહી, અને એક ટાંચણીબી પડે તો તેના આવાજ થાય એવી શાંતી ત્યાં થઇ! મગર, હવામાં ફયલાયલી તે ઉપર ઉપરની શાંતી હતી, કેમજે ત્યાં બેઠેલા કેટલાક આદમીઓની છાતીમાં તો શાંતીને બદલે તુફાન-તુફાન ઉઠી રહ્યું હતું!

જોનાનો ચહેરો તો મંચોત વખતે જ શીકાસ આવે તેવો શીકાસ ધરાવતો થયો, અને ડ્યુક ઓવ ડુરા તો બાણે કથુંજ જણાતો નહીં હોય તેવી અદા અને આવભાવથી અદમ્ય વાળીને બેસી રહ્યો. તોબી, તેના સીનામાં સમનદરના મોજાઓ ઉછળે તેમ આતુરતા પોતાના ઉછાળો ભારતી હતી!—શીતરતી શીલીપાની ચશ્મો અધીરાઇમાં ડુબી ગઇ હતી; મગર, બદમાશ એડરીઅન શાંત, તમામ શાંત, હતો! શાહઝાદો એનદરીઆ અધીરો અધીરો પડ્યો હતો, રોબર્ટ ડ કેબેનો જોનાની માફક ધાસ્તીભર્યો થઇ ગયો, અને ખુબસુરત કેરોલીનાના કીરમી-ઝી હોટો શીકાસ તરફ ધલીને લાલાસ તરફ ગોયા ખીમાર થયા હતા!

લોરડ હાઇ ચેનસલરે તે એનવેલપ હાથમાં અપાએલું ઉચકતાંજ મોટે સાદે પેટરશીઓને પુછ્યું “આ ફસ્તાવેજ આપને મરહુમ નામવર રાજાએ આપ્યું હતું?”

“હાજી” પેટરશીઓ, ડ્યુક ઓવ ડુરા કે એડરીઅન તરફ નજર ઉઠાવીને જોવાની હીમત કર્યા વગરજ બોલ્યો.

મગર, સીલ તરફની બાણુ પોતાની તરફ લેતાંજ લોરડ હાઇ ચેનસલર ચોંક્યો, અને બોલ્યો, “આ શું! નામવર રાજાની મોહર તો જણાતી નથી! સીલનો આકાર છેકાઇને પચરાઇ અચલો-છે!”

ડ્યુક ઓવ ડુરા તો તે સાંભળીને એક સર્પે ડંખ માર્યો હોય તેમ ચેંકીને કિછડ્યો, મગર તેણે પોતાની લાગણી છુપાવવાની કોશીશ કરી—પેલી તરફ તેના દુશ્મનોમાં ખુશાલી અને ઉમરાવોમાં અજ્ઞયખી ફયલામ રહી !

“નામવર રાજની મોહર જણાતી નથી, છતાંખી અંદરનો દસ્તાવેજ હુ ખોલુ છું, અને નામવર રાજએ શું લખ્યું છે તે વાંચું છું.” હાઇ ચેનસલરે જણાવ્યું, અને તેણે એનવેલપ ઉમેડીને દસ્તાવેજ જોયો—મગર, તેની નીચે રાજની સહી નહી જોઇને તે ફરીથી અજ્ઞયખી સાથે પુકારી બોલ્યો “આ વીલ છે, પણ એની નીચે નામવર રાજની સહીજ ક્યાં છે ?”

હવે તો ડ્યુક ઓવ ડુરા ગોયા ફાટીજ ગયો, તેના ડોળા બહાર નીકળી આવ્યા; અને તમામ ઉમરાવોમાંખી તત્પ્રજ્ઞાનીના ગણગણાતથી આપસ આપસમાં ગુસ્સાસ થઇ !

“મહારા લોડ મ્હને લાગેછ કે ત્હમારી કંઇ ભુલ છે.” ડ્યુક ઓવ ડુરાથી થોભાવુંજ નહીં, જેથી તે ઉડીને બોલ્યો.

“લો, ત્હમે જુઓ.” લોડ હાઇ ચેનસલરે તે દસ્તાવેજ બતાવ્યો, અને ત્યાં સહી નહીં જોઇને ચાર્લસ તો મઝોત આવ્યું હોય તેમ રંગ ફંગ વગરનો થઇને ધરજ્યો !

“હવે ત્યારે,” લોડ હાઇ ચેનસલરે કહ્યું “આ નવા વીલમાં ગમે તે લખેલુ હોય તોખી તે તદનજ નકામું છે, રાજની સહી વગરનું વીલ કોરા કાગળ કરનાં કાંઇખી વધારે વઝન ધરાવતું નથી, અને તેથી આ લખેલું કાગલ રદ છે, અને મેં આ આગમજ વાંચેલું વીલ ખરું છે.”

ચારલસ ડ્યુક ઓવ ડુરા દબ્બ દબ્બને પોતાની કુરસીમાં પડી ગયો. તે વીચાર કરવા લાગ્યો કે આ તે સ્વપ્નો તો નહીં જોતો હોય, મગર તેણે પોતાની આંખો ખુલસી બોળી, અને જોયું તો તેની સામે ખરાજ બનાવો બનતા હતા તે ત્યારે સમજજ નહીં શક્યો કે આ કેમ બનયું હતું. તેણે પોને રાજની સહી કોધેલી જોઈ હતી, પેટરૂશીઓએ તેની સામેજ તેની પર સીલ મારયું હતું, અને આ શું થયું ? વીતીની મોહર પીગલી ગઇ ! અને રાજની સહી નદારદ થઇ ગઇ ! !

તેવામાં ચારલસને કંઇ ખ્યાલ આવ્યો, અને તે તુરતજ ઉડીને બોલ્યો “મ્હને લાગેછ કે સહી અને મોહરમાં કાંઇ દગો રમાયલો છે, ત્હમે નોટરી જેનરલને પુછો કે રાજએ એવણને આએ વીલ એવણની પાસે લખાવીને, એવણ સામેજ સંપુર્ણ બનાવીને, એવણને આપ્યું હતું કે નહીં ?”

અને લોરડ હાઇ ચેનસલર કાંઇ બોલે, કે નોટરી-જેનરલ કાંઈ ખુલાસો આપીને પોતાને ફસાવે કે બચાવે, તે અગાઉ નોટરી-જેનરલ પેટરૂશીઓને ડ્યુક ઓવ ડુરાની ખફગીથી બચાવી લેવા એડરીઅન પોતાની જગ્યાપરથી ઉડીને મોટે આવાજે બોલ્યો “મજલીસના નામવરો, રાજએ પેટરૂશીઓને આએ નવું વીલ આપ્યું ત્યારે હુંખી હાઝર હતો, અને મ્હને રાજએ કાનમાં જણાવ્યું હતું કે શાહઝાદી જેનાનો હક છીનવી લેવાની વારંવાર ડ્યુક કોશીશ કરતો જણાય છે તેથી ચારલસને બનાવવાને ખાતીર, અને તેને એક મજબુત ધડે

“મશરેક” ની નોવેલ

“તકદારની તકલીફ.”

જેના, નેપલ્સની રાણી.

સફમી આર્ટ, લાયખળા, મુંબઈ.

આપવાને વાસ્તે, હું વગર સડી અને વગર મોહરનું આંખે નીકામું વીસ બનાઉં છું.”

ચારલ્સ ડ્યુક એવ દુરાએ જોયું કે બદમાશ એડરીઅને તેને માત કીધો હતો, અને તેથી તે હોટ કરડીને ફરીથી ટપ ઇધને કુરસીમાં બેસી પડ્યો, અને તેજ વખતે હાઈ ચેનસલરે એડરીઅનને બોલવાની નીશાની કરતો ઉડીને જણાવ્યું “મહેને કોમ્પી તરફ કાંઈ ખી બોલવું નથી, ગમે તે હોય, પણ આંખે નવું વીસ વીસ કહેવાયજ નહીં. એ તો ખાલી કાગળનો ફીમન વગરનો ટુકડો છે, અને ત્યારે મરહુમ રાજના વીસ મુજબ આ નેપદસના તાજદાર તરીકે રાણી જ્નેનાને આપણે મુયારકબાદી આપીશું અને તેવણના ભરતાર એડનરીઆ ડ્યુક એવ કેલેબરીઆને.”

મગર, હાઈ ચેનસલર વધુ બોલે તેટલાં શીતરતી શીલીપાના છોકરા સર રોયર્ટ ઉડીને પુમ પાડી “ઘણું જીવો રાણી જ્નેના”-અને તે બાદ તમામ ઉમરાવોએ અને તેમની બાનુ-ઓએ ઉપાડી લેતાંજ ત્યાં ખુશાલીની મોટી ગર્જના ઉડી રહી “ઘણું જીવો રાણી જ્નેના” અને હાઈ ચેનસલર પોતાની કુરસીમાં બેસી ગયો.

ત્રણ વખત તે હર્ષનાદ થયો, અને તેના પડત્રા આખા મહેલમાં ગોયા ફયલાઈ રહ્યા, કેમ જે ત્યાંના ઉમરાવોએ “ઘણું જીવો રાણી જ્નેના” ના પુકાર કીધા; અને બોલબોલતામાં રસ્તાપર ઉલેસા લોકોમાંથી જ્નેના રાણી થઈ હતી તે વાત માલમ પડતાંજ હર્ષીત આવાજો થઈ રહ્યા.

લોર્ડ હાઈ ચેનસલર વીસ પુર્વક રાણીનો ભરતાર શાહઝાદો એનદરીઆખી રાજ્ય ગાદીપર હક ધરાવતો હોવાથી તેને મારે પાછો બોલવા ગયો, પણ તેના આવાજને એનદરીઆનો દુશમન રોયરટ “ઘણું જીવો રાણી જ્નેના” ના આવાજથી દાખી હતો હતો, અને પુકારો પછી પુકારો થવા બાદ રાણી જ્નેનાને લઈને શીલીપા અને કેરોલીનાં ત્યાંથી ગઈ, કે બીજા ઉમરાવોખી તેમની પાછળ ધરોધર ઉતરી પડ્યા, અને તમામ ગડમડ ઘોંઘાટ વચ્ચે લોર્ડ હાઈ ચેનસલરનો આવાજ દખી જવાથી અને પોતાનું બોલવું હવે કુચ્છ જાય તેથી, લોર્ડ હાઈ ચેનસલરેખી ત્યાંથી ચાલવા માંડ્યું !

તે દીવાને ખાસ રક્તા રક્તા મોકલો થયો, મગર ચટપટયો અને હારેસો ડ્યુક એવ દુરા ત્યાંજ બેસી રહ્યો અને થોડેક દુર જયારે એનદરીઆનેખી દીવગીર બેડેસો જોયો ત્યારે તે એનદરીઆની આગળ ગયો, અને તેની પાસે બેસી જઈને બોલ્યો “મહારા લોર્ડ આજનો આ બનાવ આપણને બન્નેને મોટા હોસ્ત બનાવે છે. આપણે બેઉ નીરાશ થયા છીએ-આપણને બન્નેને ડગવામાં આવ્યા છે-અને આપણે બન્ને ઇનતેકામી બન્યા છીએ.”

“હા, અને ત્યારે હોસ્તીથી આપણે કામ કરીશું” એનદરીઆએ ચારલ્સના હાથમાં પોતાનો હાથ મુકી દેતાં કહ્યું.

“ઇનતેકામ-બદલો-વેર, મહારા પ્યારા હોસ્ત આજથી આપણે બન્ને ભાઈ ભાઈઓની માફક એક બીજાને ચાહીને આપણા દુશમનો સામે વેર લઇશું, અને આપણા મુદદ્દઓને ઇનતેકામના આતશથી બંશમ કરશું-તબાહ કરશું-તેમની મોટી અને હદદીખી નોંચી ચબાવીને આપણું વેર લઇશું.” જુનુંનથી દાંત કચકચાવીને ચારલ્સ ડ્યુક એવ દુરાએ કહ્યું, અને એનદરીઆએ તેની વાતને ટેકો આપ્યો.

પ્રકરણ ૧૪ મું.

અલતમારાના અમીરની બેટી.

હવે આપણે જરા ખીજી તરફ આપણી નજર ફેરવીશું. એક ખુશસુરત સુંદરી જે ગુલે નવયાની માફક જોખન અને જવાનીના પુર બહારથી ખીલેલી હતી તે, અલતમારાના અમીરના આલીશાન મકાનમાંથી બહાર પડી. તે સુંદરીની સાથે તેની બે સાહેલીઓ હતી, જેઓ ઉમરમાં અધાર હતી.

તે બે અધાર સાહેલીઓની તે હસીન સુરત જવાન ખાતુનનું નામ લુસીઆ હતું, અને અલતમારાના તવંગર અમીરની તે એક પુરી બેટી હતી.—લુસીઆ જ્યારે પોતાના અમીર પીદરના મહેલમાંથી બહાર પડી ત્યારે રહાંજનો વખત થયેલો હતો, અને તે રહાંજના મરહુમ નામવર રાજા રોજાને સાડી શાનતા શીરાના દેવલમાં ખાસ બંદગી થનાર હતી.

બંદગીમાં શામીલ થવા લુસીઆ જતી હતી, અને તેની હમરાહ તેની ફરમાયરદાર હતી.—જે દરેક પગલું તે જવાન સુંદરી ઝમીનપર મુકતી હતી તેથી તે ગોયા ઝમીન ખુશનુદ બનતી હતી કેમકે અલતમારાના અમીરની આ અદ્વાર વરસની કુંવારી સુંદરી પાપ વગરની નીરદોશ અને ભોલી ભાલી હતી. આહહા! તેની આંખોજ શહાદત પુકારતી હતી કે તેમાં મીઠાસ હતો, બલાઈ હતી, બોલાઈ હતી, અને સાદ પવિત્રાઈ હતી.

દેવલમાં તે નીરદોશ સુંદરી દાખલ થઈ અને આગલી હારની પાછલ બેટી, જ્યારે તેની બરાબર સામે નવજવાન ખુશસુરત એક છોકરો બેઠેલો હતો. તે છોકરો સડધી પહેલી હારમાં હતો, લુસીઆ તેની પાછલની હારમાં હતી, અને જ્યારે સડ અચકીને બંદગીમાં રોકાયા ત્યારે લુસીઆને લાગ્યું કે પેલો જવાન ડચકાં ખાતો હતો, તોજેશ અને તડગા કરતો હતો, અને વારંવાર આંખો ઉપર ઉઠાવીને જાણે પાક ખુદાથી કોઈ મુરાદ માંગતો હતો.

કુદરતી કાંઈ એવું તો દીલ લુસીઆનું તે જવાન છોકરા તરફ ‘દોડ્યું’ કે તે પોતેખી સમજી શકી નહીં કે એ કંઈ લાગણી હતી!—કાંઈ દીવસે નહીં, અને આજે તેનું ધ્યાન બંદગીમાં લાગ્યું નહીં, અને પેલા છોકરાના ડચકાં તરફ તેનું ધ્યાન ખેંચાયા કીધું.

આખીર એવું થયું કે લુસીઆ પેલા જવાનના ડચકાંથી પોતેખી રડી પડી, અને તે વખતે લુસીઆના ડચકાંનો સાદ સાંભલીને તે જવાને પાછલ જોયું—અને તેણે લુસીઆને જોઈ ને જોઈને કે તે અચકયો, અટકયો, શરમાયો, અને લુસીઆ તરફ ખેંચાયો! મતલબ કે, હવે તે છોકરાનું ધ્યાનખી લુસીઆમાં જ ગયું!

આખીર બંદગી પુરી થઈ અને બધાં બાહર નીકળ્યાં, જ્યારે બેધ્યાન થયેલી લુસીઆનો રમાલ તેના હાથમાંથી પડી ગયો, અને તેની પર તેનું કે તેની સાહેલીઓનું ધ્યાન ખેંચાયું નહીં—પણ, એક જણે તે રમાલ પડી જતો બરાબર જોયો, અને તે ઉંચાળી લીધો.

બહાર તક જોઈને તે જવાન ખુશસુરત લુસીઆની નજીક આવીને પેલો રમાલ આપતાં

બોલ્યો “ કુદરતે મહને આ રમાલથી આપ સાથે વાત કરવાની ગોયા એક તક આપી છે, બાનુ, હવે હું આપ સાથે બોલવાની રજા લેતાં કહું છું કે દેવલમાં મહારા ડચકાંથી આપે ડચકાં ખાધાં અને મહારી ગમગીનીમાં આપે ગમગીન ભાગ લઇને રડી લીધું, અને મહારા તરફ દયાની નજરથી જોયું, તે માટે હું આપ નામવર બાનુનો ધણેજ અહેશાનમદ છું.”

“ આપે જે તઉઆ અને તોજેશ કીધી, આપે જે ગમનો દમ ભર્યો તેથી મહને ખચ્ચી-તજ દીલમાં ધણેજ લાગી આવ્યું સીનેર.” લુસીઆએ નમનતાઇ બતાવીને કહયું, અને તેની ચશમો ફરીથી તે જવાનને જોઇને ગોયા દયાથી ભરાઈ ગઇ.

“ બાનુ.” તે અંગણા જવાને કહયું “ હું પાક ખુદાના આ આશીરવાદ ભરેલા દેવલ આગળ ઉભેલો છું, અને એ પવીત્ર જગ્યા આગળ હું કદીથી જુકું બોલવાની હીમત નહીં કરું એવી ખાત્રી સાથે હું આપને કહું છું કે હું નીરદોશ છું, મહારી ઉમરના કોઇએ પાપો કીધા હોય તેના દશ હજારમાં ભાગ જેટલું પાપખી મેં કદી નથી કીધું, હું ભલો છું, ભલો અને નેક રહેવાની હરદમ કોશીશ કરું છું, હું મુફલીસોને મહારેથી બનતી મદદ આપું છું, લાચાર બેકસોને હું હાથ આપું છું, અને એટલું બધું છતાંબી હું દુખી છું-દુખ પામેલો છું-અને દુખ ભોગવું છું. પાક ખુદા જાણે એ શું ભેદ છે કે હું આટલી ભલાઇ કરવા છતાંબી આટલો કેમ હયરાન છું !”

તે ધીમેથી બોલતો હતો. અને તેના છેલ્લા શબ્દો બોલી રહ્યા પછી તેની છાતીમાંથી એક લાંબો નીસાસો બહાર પડ્યો ! લુસીઆની આંખોમાં પાણી પાણી ભરાઇ આવ્યા !-તે જોઇને તે જવાન આગલ બોલ્યો :

“ ઓ ! ત્હમે મહારી દયા ખાઓછ ! ફરીથી ત્હમારી આંખોમાં મહારે માટે દયા ઉભરી નીકલીછ, અને એ પવીત્ર ભલી-નીર્દોશ આંખો જે મહને દેખાયછ, અને જેમાં મહારે માટે દયા ઉભાયછ, તે જોઇને હું પાક ખુદાના શુક કરુંછ-અને મહને જાણે ત્હમારી દયાથી તસલ્લી મલેછ, મહને કોઇ નેક લામણી દીલમાં થાયછ, અને મહારે પોણું દુઃખ જાણે એ દયાની ચશમોથી હું લુલી જવા પામ્યોછ. સીનેરા એક મુફલીસ લોકે મરતો માણસ જે રસ્તામાં જુકથી આજીજ થઇને મરતો હોય, અને તે વખતે ત્હમે તેને ખુરાક ખવાડીને જવાડો-તેને પાક ખુદાની મહેરથી ત્હમારા હાથોએ બચાવી લો, તેમજ મહને લાગેછ, મહને લાગેછ કે હું દુઃખની જુકથી મરુંછ અને ત્હમારી દયાની રાટીથી આજે મહારા જનનમાં જનન પથદા થયો છે !”

તે છોકરી તે સાંભલીને ધસાધસ રડી પડી ! !

પ્રકરણ ૧૫ મું.

બે ડચુક મીત્રો.

મગર, લુસીઆની સાહેલીઓએ લુસીઆને ત્યાં વધુ વાર ઉભી રહેવા દીધી નહીં, અને લુસીઆ તે અંગણા જવાનને મોકલેલ કરીને રડતી ચશમોએજ ત્યાંથી ગઇ, તે ગઇને નજ-

રથી દુર થઇ ત્યાંસુધી પેલા જવાને તેની તરફ જોયાજ કાણુ. અને પછી, તેણી તે જગ્યા છોડી ચાલતો થયો.

હવે, અલતમારાના અમીરની નેક બેટીના સંબંધમાં એટલુજ હાલતો જોઈ જાણીને આપણે પાછા મહેલમાં જઈશું.

તે નવા થયેલા બે ડ્યુક મીત્રો-ચારલ્સ ડ્યુક ઓવ દુરા અને રાણી જોનાનો ધણી એન-દરીઆ ડ્યુક ઓવ કેલબરીઆ-તે પછી સાથેજ ઉતર્યા, અને મહેલનો બગીચો છોડીને તેઓ રસ્તાપર આવ્યા.

ડ્યુક ઓવ દુરા પોતાના મીત્ર એનદરીઆને પોતાના મકાનમાં લઇ જતો હતો, જે તેનું મકાન મહેલથી બાગેજ દોહસો વાર દુર હોય. તેઓ ઝડપથી ચાલીને ત્યાં પહોંચ્યા, અને પુટલા તથા પીકચરોવાલા આલીશાન એક કમરામાં ડ્યુક ઓવ દુરાએ પોતાના મીત્રને બેસાડ્યો.

ડ્યુક ઓવ દુરા કુવારો હતો, અને જેથી તેના મહેલ જવા મોટા મકાનમાં તેની માદર અને નકીરો સીવાય બીજું કોઈ હતું નહીં. ચારલ્સની માદર એક બહુનાર ગણનાર પાર-સાઈની ભરેલી અઢરત હોવાથી ખૂબ ત્રીજા કામપર ધ્યાન આપવાને બદલે પાક ખુદાની ઈબાદત કરવામાં પોતાનો ધણો ખરો વખત કાઢતી, તે પોતાના ભરસાપાત્ર સગાંઓ માર-ફતે મુફ્ફીસોને મદદગાર થતી, અને છુપી સખાવતો કરતી હતી.

ચારલ્સ પોતાના મીત્ર એનદરીઆને હીંચા લાગ્યો હતો એજ કારણે કે દુશમનો સામે તાગડો કેમ રચવો અને તેઓને કેમ જર કરવા તેની ગોઠવણ કરવી, મગર ખુઝદીલ એન-દરીઆનું બીહીકણ દીલ તો શીકીયા, એદરીઅન, અને રોબર્ટ જવા બળવાન દુશમનોના ઝોરની યાદ થતાંજ નરમ અને નરમ થતું ગયું. તે છેકજ બાજનું પાણી તો નહીં હતો, તોણી તે જે હતો તેજ એટલો હીમતને છોડીને ધારતી પકડનારાઓમાનો એક હતો કે તેને જ્યારે દુશમનોતો ખ્યાલ અને એદરીઅનના પેલા ભેદી સુખનોની યાદ થઇ ત્યારે તે પોતાના મુદ્દાઓ તરફ ઠંડો બની ગયો.

ખૂબ હાથપર ચારલ્સ તો પોતાનું વેર એનદરીઆને પોતાનું હત્યાર બનાવીને લેવા માંગતો હતો, તેણે આ દીક મઓકો માની લીધો: એનદરીઆ જે કે રાણી જોનાનો ભરતાર હતો તોણી રાણીને તથા રાણીના મહત્ત્વાને માટે તેને ટાઢક હતી, એટલે એનદરીઆથી ચારલ્સ બકડ કપાવી લેવા તબયાર થઇ જઇને પોતાની મતલબ કાઢી લેવા ઇચ્છતો હતો.

તે બંને ડ્યુક મીત્રો હમણાં જે આલીશાન કમરામાં બેઠા હતા તે ઝોરડો ડ્યુક ઓવ દુરાનો ખાનગી ઝોરડો હતો, જેમાં ચારલ્સ કોઇ કોઇ વખતે સોય, અદેશા, વીચાર કરતો, અને પ્રપંચના પાટીયાંઓ મધરાત સુધી બેસીને બોલવતો. -તે કમરામાં દુરા વંશની નીશાની અને બાપદાદાની તસ્વીરો હતી, ઝોરડાની વચમાંથી એક છુપો દરવાજો હતો, જે એક બોગીસ જેવો હતો અને તેપર મખમલનો પરદો લટકાવેલો હતો. તે બોગીસની પાસેથી તેની સીધી અને દાબી બાજુપર બે પુતલા હતા, જે બખતર પેટ્ટરાવેલાં લડવૈયાઓના દેખાતા હતા.

એ બોગીસ તરફ પીઠ કરીને ચારલ્સ બેઠેલો હતો, પણ ચારલ્સની સામે બેઠેલા એન-

દરીઆનો અહેરો તે ખોગીર તરફ હતો.

“ એનદરીઆ ” ચારલ્સે ચુપકીદી તોડતાં કહ્યું “ તું અત્યાર આગમચનો કહી ગયો કે તું હવે મારો દોસ્ત છે ” તેણે ઘણી મીઠાચારીના બાવથી તુતાંથીજ ચલાવ્યું. “ લેકીન, યાદ રાખ ખીરાદર, કે દોસ્ત તરીકે ત્હારે હવે હરદમ મારી સલાહ પુછતાં રહેવું જોઈએ—હું તુને પુછીશ, અને તું મને, અને એજ સલાહના અને ખીરાદરીના ઝોરથી આપણે આપણા દુશ-મનોનો નાશ કરીશું—તેઓને તબાહ કરીને તેઓના પુરજો પુરજા ઉડાવીશું. ”

“ પણ કેવી રીતે ? ” એનદરીઆએ પુછ્યું “ કાઉન્ટેસ ઓવ કેમેનો, તેનો છોકરો રોબર્ટ, શીઝીશયન જનરલ એદરીઅન, અને દોના કેરોલીના એ ચાહારેનો એવો સાંપ અને એવું ઝોર છે કે ન પુછો ! તેઓ તેપેક્ષમાં સત્તા સમાન છે, મારી મહોરદાર સીફ્ટ નામની રાણી છે, મગર શયતાનના તે પુછડાઓ તો નેપછસના ગોયા ખરા તાજવરો છે, અને ત્યારે આપણે એવા ઝોરદાર મુદ્દાઓ સામે છત તે કેમ મેળવીશું ? ”

“ સાંભલ એનડરીઆ ” ડ્યુક ઓવ દુરાએ સમજાવ્યું “ મહને મરહુમ રાજાએ તખ્તો-તાજ આપવાનું જે વીલમાં લખ્યું હતું તે વીલમાં દુશમનોએ ઘોગ ચલાવ્યો હતો, છતાંખી હવે તે વાતપર તહને જેટલો ગમ નથી તેટલો ગમ મહને ત્હારે માટે છે : અરે, ખીરાદર, તુંને તો હમણા મહારે લોરડના ઇલકાઅને બદલે રાજાના નામથી પુકારવો જોઈએ, પણ તે સાંભલ્યું તો ખર કે ત્હારા નામ જેવું હાથ એનસલર ખોલવા ગયો કે ત્હારા મુદ્દાઓ તે આવાજને નાઆવાજ કરી નાખ્યો !—યાદ રાખ એનદરીઆ, રમ્યત પોતાના મરહુમ રાજાની મરઝીને ઇઝઝત આપશે—ઘોઠો ત્હારા રાજા તરીકેના હકનો સ્વીકાર કરશે માટે ત્હારો વાવટો ઉડતો કર, અને ખરાખર જોઈ લેજે કે રીઆયા તે વાવટાને નમશે, અને ત્હારી પડખે જમાવ થશે. મહારા દોસ્ત, શમશીર મયાનથી બહાર કાઢ, હંમેરી તુને ફિઝળી મદદ આપશે—નામવર પોપ ત્હારા ઝુંડાને માન આપશે—અને હું ત્હારા લશકરની સરદારી લઈને ત્હારા દુશમનોને રીઝરીઝ બનાવશ તેઓના પુરજો પુરજા ઉડાવશ—અને તુને, મહારા ખીરાદર એનદરીઆ, તુંને હું રાજા બનાવશ.—”

“ શાખાશ, ” એનદરીઆ તે જુસ્સાદાર ક્યાની સાંભળીને ઉઠીને બોલ્યો, મગર તે બુઝદીલ શાહઝાદાની બુઝદીલીએ ફરીથી નરમ ધમકારો માર્યો જેથી તેનો જુસ્સો ફરીથી બેસી ગયો, “ ફિઝળની સામે ઘણી વખતે પ્રયત્નની ફાવત થયલી છે, અને તેથી આપણે ગમે તેખી કરશું તેખી આપણા બળવાન દુશમનો ફાવી જશે એમ હું ધારું. પેલો શીઝી-શયન જનરલ એડરીઅન એક ઝહરીલા સાંપ સમાન છે. ”

“ આહહા ! ” ઘાંત કચકચાવતા ચારલ્સે કહ્યું “ તું પોતેખી ત્યારે કબુલ કરેજ એનડરીઆ, કે સહથી જુતુની મુદ્દા એજ ઝહરીલો સાંપ એડરીઅન છે, એણે તુને હરાવેજાજ અને મને સાત કીસિજ, તો હવે, એનડરીઆ, હવે સાંપના સરનો ચુરેચુરો કરવા તંબારે થઈ જા, દોસ્ત, વખત ખોલવો પુતુલ છે. ”

“ એ એડરીઅનનોજ પહેલા નાશ કરવો જોઈએ. ” એનદરીઆ બોલ્યો, અને તે બોલી રહ્યો તેજ વખતે તેની નજર સામે તઅજબજુબ કરનારી રવેશે સામેના ખોગીરપરનો

મખમલનો પરદો હાલવા લાગ્યો !

“એ શીશીયન-જેનરલ એડરીઅન એક વખતે ઝહરથી નીસ્તો નાખ્યું થયો તો પછી પેલાંઓને તો જેર કરવું એ સહથી સહેલામાં સહેલું કામ થશે” ડ્યુક ઓવ કુરા મક્કમ આવાઝથી બોલ્યો “એ બદમાશ તો પોતાને તાંધની શીલીપાને મહેલમાં દાખલથી કરી, અને મરહુમ રાજાપર એ બેઠેએ કાચુથી રાખ્યો ! જે એડરીઅન મરી જાય તો શીલીપા અને તેનો બેટો રોઅરટ કોઈ હીસાબમાં નથી, આપણે તેઓ આપણા પગોપર પડે તેવું અકેકું કામ કરીશું” અને પછી મહારા દોસ્ત, તું થજે તાજવર અને હું થવશ તહારો જમણો હાથ—અને નેપલ્સપર આપણો દઉર-દઉરા ચાલશે—અને તેથીજ, ખીરાદર એનદરીઆ, હીમત પકડ, તું મહેલમાંનો મહેલમાંજ રહે તો તુને વધારે સારો મંઓકા છે, તક મરી કે એડરીઅનનું કાટલુંજ કાઢી નાંખજે.”

મગર, તેજ પળે પેલી બોગીરપરનો પરદો આવાઝ વગર ધીમે ધીમે હટી ગયો, અને એનદરીઆએ જોયું તો તે બોગીરમાં એડરીઅન ત્રેસપેલોનો જીવતો જાગતો આકાર જણાયો ! !

આપણે જાણીએ છીએ કે ડ્યુક ઓવ કુરાની તો તે બોગીર તરફ પીક હતી, પણ એનદરીઆ તે દેખાવ જોઈને ગભરાયો, તોખી તેણે એવો કોઈ ગભરાત બતાવ્યો નહિ કે જેથી ડ્યુકખી ચોકે; ડ્યુક સહમજ્યો કે એનદરીઆ ફાટેફાટે ડોળે કોઇ ગંભીર સોચ કરતો હતો, અને તેથી તેણે સવાલખી નહી કાઢ્યો—એનદરીઆએ જોયું તો એડરીઅનનો ચહેરો કરડો અને ધમકી આપનારો બનેલો હતો, તેના કપાલપર ગુસ્સાની કરચલી ચઢી હતી, તેની આંખમાંથી આતશના અંગાર ગોચા બહાર પડતા હતા, અને તેની ઉંચકાયેલી આંગલી ચેતવણી આપતી હતી !

મગર ઘણીજ થોડી પલ સુધી તે આકાર રહ્યો, અને જેમ તે તઅજ્જુઅ આપનારી રવેશે આવ્યો હતો. તેજ અજબઅ ઝડપથી ત્યાંથી તે ચાલીખી ગયો—એનદરીઆ તો મનમાં ઘણો દર કરવા લાગ્યો, ફાટેફાટે ડોળે તે અંદેશો કરવા લાગ્યો કે એ બદમાશ જીવ પશીદની મુઆશીક યક-બ-યક કયાંથી પચદા થયો ! !

“એનદરીઆ, એનદરીઆ, કેમ શું છે?” ચારલ્સે પોતાના નવા મીત્રના ફાટેલા ડોળાથી અને તેના ચહેરાના પલેપલ ઉતરતા રંગથી સ્હેજ ગભરાઈને અજબથી સાથે પુછ્યું “તખી-યત હીક છેની?”

“હાઆ.” એનદરીઆએ ચારલ્સનો હાથ પકડી લેતાં તેની તરફ જોઈને ધીમેથી કહ્યું, અને વલી ગલામાં બાઝેલી કાંચકી દુર થઇ હોય તેમ અચકા અટકીને ઝપાન ઉપાડતા તેણે વાત ફેરવી નાખીને બોલુંજ કહ્યું “મારી તખીયત તહારી વાતથી થોડીક બીગડી છે. ખીરાદર ચારલ્સ, શું એડરીઅનનું ખુન મહારે પોતે કરવું, એવી તહારી સલાહ છે ?”

“ઓ ! એટલી બધી ખુઝદીલી ! બકરાની છાતીમાંથી થોડી હીમત હશે, મુર્ગના સીનામાં જરા હીમત હશે, પણ તહારી છાતીમાં તો તેટલીથી નથી ! અફસોસ, મહારી આટલી વાતપર તહારો રંગખી ઉડી ગયો—અને તહારા ડોળાથી ફાટી ગયા ! !

“મશરૂક” ની નોવેલ

“તકદીરની તકલીફ.”

તે ખોગીરમાં એડીઅન ત્રસપેલોના આકાર જળાયો.

સફરની આટ, ભાવખળા, મુંઝવે.

એનદરીઆના મનમાં એવું થયું કે તે પેલા જોગીરમાંના એડરીઅનના આકારની વાત હવે કહી દે, મગર તેની જ્યાન બોલવા માટે ઉપડી શકી નહિ, અને તેણે બીજાજ તરફ ફરીથી વલાણુ લેતાં કહ્યું “ બીરાદર, શું હું મહારા હાથે ખુનમાં ખરડું ?”

“ નહીં તો કોઈ વીચાસુ નકર રાખી લેજે, સંભાલથી કામ કરવા કહેજે, અને લાગ ફાવે કે માણુમ નહીં પડે તેમ આપણા દુશ્મનનો નાશ કરવા કહેજે.” ચાર્લ્સે સમજાવ્યું “ મહારા ભાઈ, એટલો બધો નરમ મોમ કેમ થઈ ગયછ? દુન્યામાં આડા સાથે આડું થવું જોઈએ, પથર મારે તેને ફાલાદના હથોડાથી તપાહ કરવા જોઈએ !”

“ જો સાંભલ, ચાર્લ્સ.” હીમત લાવીને કુરસી આગળ ખેંચીને એનદરીઆએ કહ્યું “ મહારો વીચાર છે કે હું હમણાં તો એ મુઝીઆ સાથે તોડ છોડ કંઈખી કરું નહીં, મહેલમાં જેમ હતો તેમ રહું, અને હંગેરીનાં રાજા મહારા ભાઈ લુધ ઉપર પયગામ મોકલીને તેની મદદ માંગું.”

“ હા, એખી સારી વાત છે.” ચાર્લ્સના ધ્યાનમાં વાત ઉતરી ગઈ “ તું આજકાલમાંજ કોઈ પયગામચીને ત્હારા ભાઈ આગલ મોકલ, ત્હારો ભાઈ પોતાની ફૈજ મોકલાવીને એ બદમાશોને સજા કરશે તો ત્હમોને તે વખતે હું ખી બ્રણોજ કામનો થઈ પડશ. આપણે એઓ બધાને દબાવી દઈશું, અને મહારા બીરાદર તું નેપદસનો રાજા થશે.”

અને એટલું બોલીને, જે મોટા પ્રપંચ કરવા ધારેલા તેનો એનદરીઆએ નરમ રસ્તો બનાવી નાંખતાં, ઉડીને ચાર્લ્સની રમ માંગી, અને ચાર્લ્સે તેને કેટલીક હીમત આપીને જવા દીધો.

પ્રકરણ ૧૬ મું.

મારકવીસે ગાઠવેલું પાતીયું !!

રાજતા મચ્છોતને ચોથે દીવસે જનાજો ઉઠાવવામાં આવ્યો, અને રાજની લાશને પુર ઇઝકતથી સાંતા શીરાના બપકાદાર દેવળમાં દફનાવવામાં આવી.

રાણી જોનાને રાજ્યભીશીક પ્રસંગે તેનો શઉહર એનદરીઆ ડ્યુક ઓવ કેલેબરીઆના દર-બારમાં હાજર નહીં થયો અને ડ્યુક ઓવ કુરા પણ નહીં ગયો. તે કોરોનેશન વખતે હઈ ચેનસેલરને વજીરી દરજ્જા પર ચઢાવવામાં આવ્યો, અને પેટર્શીઓ વેનચુરાને હાથ ચેનસેલરનો હોદ્દો આપવા સાથે હાથ ત્રેઝરર શીપનો હોદ્દો મલ્યો.

આપણે હવે ફરીથી અલતમારાના અમીરની તરફ જઈશું.

રાણી જોનાને રાજ્યભીશીકને આઠ દીવસ થઈ ગયા છે જ્યારે એક ચંદણી રાતે મારકવીસ અને માર્શીએનેસ ઓવ અલતમાસ પોતાના આલીશાન મહેલતા બગીચામાં ગુલાલાલાના સુંદર ખુબસુરત કવારાઓમાં હાથમાં હાથ મેળવી ફરતાં આપણી નજરે પડે છે:—મારકવીસની ઉમર

હવે ચાલીસને કંઈકને શુભારેની છે. જ્યારે મારશીઓનેસ તેનાથી એ કે ત્રણ વરસ નાની પોતાની હમામદાર ખુશ્નુરતીના ખીલેલા બહારમાંજ છે.

“અત્યાર અગાઉ મને જે ઘોડીક નાખુશી પચાસ થઈ હતી તે બહારની ખુશનુમાં હવામાં આવ્યા પછી નાખુદ થઈ છે, બહાલા શકિદર” મારકવીસના ખંભાપર ઘોડીક ઢળી પડતાં તે ખુશ્નુરત મહોરદારે સહેજ હસતો ચેહરો કરીને કહ્યું અને પછી ચહેરો પાડી નાખતાં તેણે જણાવ્યું “મગર, બહાલા જુલીઅન, તું” આજે આખો દીવસ શા માટે અદેશો અને ગમ કરેનો હોય તેમ શીકરમાં રહ્યોછ ?”

“હું ?” મારકવીસે ચોંકાને પુછ્યું.

“પ્યારા તું” મારશીઓનેસે જણાવ્યું “એક બહાલી અને ખરી લાગણીવાળી મહોરદાર પુરતજ જાણી શકે કે તેનાં પ્યારા ભરતારમાં ખુશી અને ગમી ક્યારે અને કેટલી થઈ છે.— અને મેં આપ મારા તાજમાં એવી ગમગીની જોઈ તેથી પુછું બહાલા જાન.”

“સઉથી અઝીઝ તું મુજ જાન.” મારકવીસે પોતાની નેક મહોરદારને પોતાના પાસામાં ઘાખીને પ્યારથી કહ્યું “કોઈ ગમ ના કર. એ વાત હવે પડતી મુકીને ચાલ ખીજ કોઈ વાતપર ઉતરીએ, આપણાં હાથ શાદીના માંડથી બંધાયા તેને આજે ઝોગણીસ વરસો પસાર થઈ ગયાં છે, એ દરમ્યાન તેં કેટલીવાર મને આવાજ સવાસો કર્યા હતા લીઓનારા, પ્યારી મ્હારી લીઓનારા, હું એ વરસો દરમ્યાન તારી તરફ કે આપણી એક પુરી બહાલી બેટી લુસીઆ તરફ સખ્ત કે ગેરઇનસાફ થયેલો તેં કદીથી જાણ્યોછ ?”

“અઝીઝ જુલીઅન. સખ્તી યાં ગયર ઈનસારીની વાનજ લાવવી ગોયા નામુમકીન છે, તું પ્યારો તો કેટલો મ્હેરબાન અને નેક ભરતાર પુરવાર થયો છે, અને પ્યારી બેટી લુસીઆ તરફ એક માયાળુ અને ભક્ષા પીદરની સઘળી લાયક વરતાણુકો સીવાય તું ખાવીદે બીજું બોટું કાંઈજ કીધેલું મેં કદી જોયું નથી. લેકીન, મ્હને કોઈ વહેમ ને વસવસો—”

“વહેમ ? કેવો વહેમ ! મારકવીસ અજાયબીથી બોલી પડ્યો “એવો શબ્દ તેં આજ સુધી કદીથી વાપર્યો નથી મ્હારી પ્યારી જાન, આજે ત્યારે એ શું તું બોલેછ !”

“આપ તરફ વહેમ હોવાની મારી ફરીઆદ નથી બહાલા શમ્મોહર” ઝડપથી મારશીઓનેસે પોતાના ધણીને ખુલાસો આપ્યો “લેકીન, મ્હને વહેમ ગયોછ કે આપ કોઇ છુપા ગમમાં ગીરફતાર છો, અને તમારા મગજ ઉપર તે છુપા ગમેનો બોજો છે, હું જે બોલવા માંગુછ તે માટે આપ મને માફ કરશો, પ્યારા ધણી,—એ ! એ ખ્યાલે ઘાટકી રીતે મ્હારા દીલને નાશાદ રાખ્યું છે—”

“બોલ !” મારકવીસે ઝડપથી કહ્યું, તે મનમાં ગભરાયો કે રખે પોતાના તજ દેવાયલા બેટા માટે મારશીઓનેસે કાંઈ જણ્યું હોય, અને તે વાત માટે હમણાં તે પુછવાની હોય, અને તેથીજ તેની અધીરાઈ વધી પડી.

“એ ખ્યાલ મ્હને એવો થયા કરેછ કે આપ આપણી બહાલી બેટી લુસીઆ ના સંબંધમાં કોઇ છુપો બેદ હોય તેથી ગમગીન રહ્યાં કરીછ ! મ્હને માફ કરો જુલીઅન બહાલા, અગર હું એ ખ્યાલમાં બેટી હોઉં તો, મગર, એ ખ્યાલ મ્હને ધણીવાર

હુ ખોનો ફટકો માર્યો છું ! ”

“ મગર એ ખટકો તુંને થયો ક્યારથી ? ”

“ આપણી લુસીઆને પેલી સાંકલીનો અરધો ટુકડો પહેરવા આપ્યો ત્યારથી. ” માર-શીઆનેસે ખુલાસો કરી દીધો.

“ અરે, તેથી ! ” જાણે કોઈ નજીની વાત હોય તેમ મારકનીસે બેઠકાર ઢબે કહ્યું. “ અરે એતો મેં તુંને કહ્યું ની વડાલી લીઓનાસ, કે એ સાંકલીના ટુકડામાં તો કોઈ મહાન પુરુષનું મંતર ઉતારેલું છે ! ”

“ મંતર ને ધંતરમાં વડી ત્હમેખી માનનારા છેઓ એ હું માનીજ નથી શકતી. ” મારશીઆનેસના ધ્યાનમાં વાત ઉતરી નહીં.

“ કાંય નહીં ? મંતર એટલે જાદુઈ કલામખી થાયછ અને આશીરવાદના શખદોથી થાયછ, હું જાદુઈ કલામના ધોંગ ધતુરામાં માનતો નથી, પણ આશીરવાદના શખદોમાં તો જરૂરજ માનું છું ” મારકનીસે પાતીયાં ગોઠવ્યાં “ વાત એમ છે કે એક ઘણાજ ખુજોર્ગ અને પરહેઝગાર શખશે એક સાંકલીપર પોતાના આશીરવાદના કલામો ઉતાર્યા તેના અને બે સરખા અર્ધા ટુકડા બનાવ્યા, એક તેણે મહને આપણી લીઓનારાને પહેરાવવા આપ્યો, અને બીજો ટુકડો તેણે યતીમ છોકરાઓની શાળામાના કોઈ છોકરા માટે મોકલી આપ્યો. હવે એ ખુજોર્ગ આમેદનો હુકમ એવો છે કે આપણી બેટી લુસીઆ અને પેલા યતીમ છોકરાએ એકબીજાને બાઈ જહેન સમજવા અને તેથીજ, મેં લુસીઆને સખ્ત તાકીદ આપેલી છે કે તે જો કોઈખી જવાનના પ્યારમાં પડે તો તેની સાથે પ્યારની ચુકતેગો કર્યા અગાઉ કોઈખી રવેશે પોતે પેહુડેલી સાંકલીનો અરધો ટુકડો તે જવાનની નજરે પડે તેમ કરવું. જો કોઈ અજનબખી નહીં થઈ તો કોઈ નહીં, પણ જો તે જવાન પેલી સાંકલી જેવી સાંકલીનો ટુકડો પોતાની પાસે હોવાનું જાહેર કરે તો લુસીઆએ તે જવાનના પ્યારને ભુલી જવો-તેને છોડી દેવો-તેને વધારે ઉતેજન નહીં આપવું, તેના રસ્તામાં ફરીથી નહીં જવું અને તેનાથી દુરની દુર લુસીઆએ રહેવું. ”

“ શું એમ વાત છે ? ”

“ હા, એમ વાત છે ! ” મારકનીસે જોયું કે પોતે ફેંકાઈંડી જે કાંધી હતી તે ઉપર તેની ભોલી નેક મહોરદારે પુરો ભરસો મુક્યો હતો.

“ અરે ! ત્યારે હું અમથી અમથી શીકર શીકરે મુરજનયા કીધી, અને ખોટા ખોટા ખ્યાલથી વહેમાયા કીધી ! ” મારશીઆનેસે અફસોસ કીધો, મગર તે અફસોસથી તો તેની છાતીપરનો ભારી પત્થર ગોચા ઉઠાકાઠ ગયો !

“ ત્યારે હવે પ્યારી મહોરદાર ” મારકનીસે પોતાની ભોલી ધણીઆણીને વધારે જોરથી ગોદમાં દબાવીને તેને પ્યારથી સધ્યારો આપ્યો “ હવેથી તું દીકરીર ના થતી, ને ના રહેતી. ”

“ મારકનીસે મારકનીસે મારકનીસે મારકનીસે ” મીડી મીડી મારશીઆનેસે બોલી “ મીડી મીડી મારકનીસે મારકનીસે ” સાંકલી જેવી સાંકલી આપણી બેટી માટે આપણે

મેલવી શક્યાછ, તો પછી આપનો ચહેરો ઘણીવાર ગમથી બરપુર કેમ મળે જણાય છે ?”

“અરે એ તો ત્હારો ખ્યાલે ખામ છે, ડીવર” મારકવીસે વળી પાછું ઉઠાવ્યું “કદાચ જો કાંઈ વખતે તે મ્હારો ચેહરો ઉતરેલો અને ગમગીન જોયોખી હોય તો તે માટે શીકર-મંદ થવાની કાંઈ ઝુઝરત નથી, કેમકે હું મ્હારા પેલા શ્રાપ પામેલા પરદાદાના ખ્યાલમાં તે વખતે ઉતરી ગયેલો હોઉં અને તેથી મ્હારો ચેહરો અદેશાવાર અને ગમગીન બન્યો હોય ! તું એક નખભારખી એવી વાતનો સોગ ના કર.”

“આપ એ કાંઈ પરદાદાનો ખ્યાલ પાક ખુદાને વાસ્તે નહીં કરો, કેમજે તેનાથી આપનું દીલ મેં નારાઝ થયતું જોયું છે--આપના ચેહરાપર મેં ઉઠાવી જોઈ છે--આપ શીકરમંદ અને દુખી થયલા મળે જણાયલા છે” બન્ની તે મ્હોરદારે કહ્યું “આપ દુખી તો હું દુખી, આપ સુખી તો હું સુખી.”

અને એવી નેક મ્હોરદારની પવીત્ર લાગણીથી તે શરમાલને એટલી તો ખુશાલી અને નેકી ભરેલી મગફરી ઉભરી કે તેણે પોતાની તે પ્યારી પ્યારી મ્હોરદારનો મુખડો બંને હાથો વચ્ચે લઈ લીધો અને તેના કીરમઝી હોટો ઉપર એક મીઠો ભોસો લેનાં તેણે પોતાના હોટ તે કાલી કાલી આંખોપર દબાવી દીધા ! અહલા ! તે પવીત્ર પ્યાર ! !

પ્રકરણ ૧૭ મું.

ઝંફડીની તોજેશ-શ્રાપ નાચુદ !

પ્યાર અને પવીત્રાઈની તે નેકીની પુટલી મારશીએનેસ એવ અલતમારા તે પછી પોતાના વહાલા ઘણીને છોડીને પોતાની બેટી લુસીઆની આગલ ગમ્મ, અને મારકવીસ વડી પાછો અદેશામાં ગીરફતાર થઇને પેલા તસ્વીરખાનામાં ગયો, જ્યાં તેના બાપદાદાઓની તસ્વીર ટાંગેલી હતી. તસ્વીરખાનામાં દાખલ થતાંજ તેણે દરવાઝો ખેંચ કર્યા બાદ આહુતું કે ત્યાંની એક કુરસીમાં પડીને થોડીક આસાએશ લે, થોડીક આગલી બાદ મનમાં લાવે, અને બીજી વાર જો શકમંદ બનેલી તેની મ્હોરદાર એજ બાબદપર વધારે વહેમી બનીને નવા સલાલ કરે તો તે વખતે શું જવાબ આપવા તેના કાંઈ તઉર શોધે, મગર, તે કુરસીમાં બેસવા ગયો કે તેની નજર તેના શ્રાપ પામેલા પરદાદાની તસ્વીર ઉપર ગમ્મ જે દાદાએ એક જબુન પાપ કીધું હતું, અને જે પાપને લીધે અલતમારા વંશના દર ત્રીજા વારેસ ઉપર વરસોથી શ્રાપ ઉતરતા હતા--તે તસ્વીર યક-અ-યક પડી ગયલી તેને જણાઇ, અને તે જોઇને અલતમારાનો અમીર તઅબ્જુઅ રહ્યો !

“તઅબ્જુઅ ! એમ થવાની મતલબ શું હશે ? તસ્વીરની રસી કે ખીસાને કાંઈ હરકત થઇ નથી, છતાંખી એ તસ્વીર જાણે રસીથી આપોઆપ છુટીને ખીસાથી નીકળી પડી હોય તેમ પડી ગઈછ !” મારકવીસે બડબડ્યો “મળેને વાદ છે કે મ્હારા પીકર મરણુ

પામ્યા ત્યારે એ તસ્વીર પડી ગઇ હતી—તે પછી મહારી શાદી થઇ ત્યારે એ તસ્વીર પડી હતી ત્યાર પછી મરહુમ મીત્ર ડોક્ટર ત્રેસપેક્ષો મહારાં બેઠાને લઈ ગયો તે વખતે એ તસ્વીર દીવારથી ઝમીનપર આવી હતી અને આજેથી તે પડી ! ત્યારે, કાણુ જાણુ આજે શું નવો ખનાવ ખનવાનો હશે ?” અને તેટલું બોલીને તે તે તસ્વીરને જોતો, સોયમાં ગીરફતાર, કુરસીમાં પછડાઇ પડ્યો.

થોડાક વખત સુધી તેણે તે તસ્વીરના ઝીંદગીવાલા જીવના આકારે કેવું જમ્યુંન પાપ કીધું હતું તે યાદ કીધું, અને તે ચેતણથી તેણે નીસાસા નાંખ્યા અને અફસોસ કીધો. ઉર્ફ ! યુન્હાની તે ઝંજીરમાં કેટલા વારેસો જકડાઈ ગયા હતા; અને એકને ખાતીર બીજાએબીજી કેટલું બધું ખમ્યું હતું !

પચીસેક મીનીટ પછી અલતમારાનો તે જવાન અમીર ઉડ્યો, તેણે પેલી તસ્વીરને હાલ તુરત તો ઝમીનપરજ દીવારને અડાડીને મુકી, અને ત્યાંથી ગયો.—તે ગયો પોતાની લાયબેરીમાં અને ત્યાં બેસીને એકું થંથ ઉઠવાબો કે તેનો દરવાજો ચોકાયો.

દરવાજો ખુલતાં નકરે જણાવ્યું કે એડરીઅન ત્રેસપેક્ષો મલવા આવ્યો હતો. અમીરે તેને અંદર મોકલવાનો હુકમ આપ્યો.

“આપ લોડશીપની જનાબમાં હાજર થવાને માટે મેં ઘણી કોશીશ કીધી, મગર મહેલમાં મહારી રોકાણો એટલી બધી વધી પડી કે આપને મલી શકાયુંજ નહીં, જેથી આપ મ્હને—” એડરીઅન બોલ્યો. અને તેનાં છેલ્લા શબ્દો પર અમીરે વચ્ચે બોલી દીધું.

“મીનનતો ખીનતતની કોઇ ઝુરત નથી. મહારા અઝીઝ દોસ્ત, આપને મેં બોલાવ્યા તેને જો કે અડવાડયુ પસાર થઇ ગયું, મગર કાંઇ બહુ અગત્યનું કામ નહીં હતું તેથી આપ આજે આવ્યા એથી મુતારક.—હું તો આપને માહરા તજનયલા બેઠા માટે કાંઇ કહેવા માંગતો હતો.”

“મહારા ઘરમાં, તમારો એ બેટા વેલેનટીનો સ્પીનોલા, ઘણી અચ્છી રીતે દીવસ પસાર કરે છે, માહરા નામવર.” એડરીઅને કહ્યું.

“મ્હને તેની ખાત્રી છે” અમીરે જણાવ્યું “મગર હું એ પુછવા માંગતો હતો કે એને એના જન્મનો કે માદર પીદર વીશેનો જરાકથી શક તો ગયોજ નથીની ?”

“ખીલકુલ નામુમકીન છે, મહારા લોરડ, સ્પીનોલાને તમારે વીશે કાંઇ શક જાય એ ખનવાજોગજ નથી—એને કાંઇ હવાબી જાય તોકે !” એડરીઅને જણાવ્યું “એ ભરમ તો ચાર જણાજ જાણના હતા અને તેમાંના એ તો મરણ પામ્યા છે, માહરો વહાલો ભાઇ ગુઝર પામ્યો છે અને પેલી નરસબી મરણ પામી છે, અને હવે રહ્યા આપણે બે. તો હવે આપણા વચ્ચેથી એ વાત કેમ હવામાં મલી જશે ? કદીખી એ ભરમ ખુલી શકશેજ નહીં આપ તો આપને ખાતીર એ ભેદ નહીં ઝાહેર થવા દો, અને હું, મહારીપર આપ પુરો ભરસો મુક્યો હતો તેવોજ રાખો.”

“બોલી સંભાલવાની કોઇજ ઝુરત નથી, મહારા અઝીઝ રશીક” અમીરે એડરીઅનના હાથપરહાથ મુકીને જણાવ્યું “આપના મરહુમ ખીરાફરે મ્હને આપ વાસ્તે જે ખાત્રી આપી

હતી તે પર મ્હને પુરે ઇતખાર હોવાથીજ મ્હારા બેટાને મેં ત્હમને સોંપવા તેવચ્ચને કહ્યું હતું અને આજ વરસો થયાં મેં જોયું કે આપ પુરા વફાદાર છો-એક ઉક વટીક એ બાબદમાં કાઠી નથી. મગર, હવે મ્હારી મતલબપર હું આઉં છું: મેં તમને બોલાવ્યા એટલાજ માટે કે આપને જે રકમ મ્હારા ધારાશાસ્ત્રી તરફથી મ્હારા બેટાને પાલવા પોશવા માટે મહે છે તે રકમમાં હું વધારો કરી આપવાનો ઇરાદો રાખું છું. હવે એ મ્હારો બેટો એવી ઉમરમાં આવ્યો છે કે જ્યારે એને વધારે પૈસાની જરૂરત રહેશે, અને તેથી એની મહજ શકતમાં વધારો કરવા દેવો. ત્હમેજ એક દીવસ કહેતા હતાની કે એ નેકી ભરેલી મહજમાં મહાલનારો છોકરો છે, અને વલી ગરીબ મુકલીસોને સખાવતમાં હાથ આપનારો છે, તો મ્હારા અઝીઝ હોસ્ત એડરીઅન, આપ એને પવીત્રાત્ત ભરેલી મોજમગહ ગુઝારવા દેજો અને એની સખાવતમાં વધારે ઉદાર થવા દેજો, અને તે માટે ત્હમે એને આપો છો તે રકમમાં વધારો કરી આપજો. હું આપને જે આપું છું તેમાં પાંચસો પીઆસતસોના આજથી વધારો છે.”

“મ્હેરબાની” એડરીઅને કહ્યું: “હવે હું વેલેનતીનો સ્પીનોલાને પોતાની સખાવતોમાં વધારો કરવા માટે સારી રકમ આપી શકીશ. મગર, મ્હને પુછવા દો. આપ શું એ આપના એ ભણ નેકી ભરેલા બેટાને એકવાર જોવાથી તલબગાર થતા નથી?”

“નહીં-નહીં! મ્હને એવી વાતજ ન સંભજાવો. પાક ખુદા મ્હને માફ કરે, હું એના દર્દો ડાઘને જોઇને પોતે કમખી બની જવશ, હું મ્હારા બચ્ચાને એમ રીખાનો એક ઘડી ભરખી જોઇ શકશ નહીં, મ્હારી લાગણી એવી નરમ છે કે મ્હારા બચ્ચાના દુઃખથી હું પાગલ બની જવશ, માટે જવા દો એ વાત, ત્હમારે ત્યાં છે ત્યાંજ એને રહેવા દો, એ જીવતો છે એજ મ્હને ખસ છે, પણ મ્હને એને જોઇને બળવું અને જળવું નથીજ!” અને તેટલું બોલતાંજ તે જવાન અમીરની આંખમાં આંસુનાં રીપાં ભરાઈ આવ્યાં.

“ખયર! એ વાત જવા દો.” એડરીઅને કહ્યું “અને હવે મ્હને જવાની ઇજાઝત છે, મ્હારા નામવર?”

“એક મીનીટની, તકલીફ” અમીરને કાંઇ યાદ આવી ગયું નેથી તે બોલ્યો “પેલી સાંકલી તો એના ગલાંમાં પહેડેલીજ રહેશેની?”

“હા, નામવર” એડરીઅને કહ્યું “એને મેં સમજાવ્યું છે કે એતો આશીરવાદના ઉમદા કલામોની સાંકલી છે, અને એ પહેડશે તોજ એ જીવશે અને તેથી એ ખુશીથી સદા પહેડેલી રાખેજ.”

“હીક, તો હવે આપ સીધારો.” અક્ષતમારાના અમીરે પોતાનો હાથ એડરીઅનના હાથમાં મુકી દેતાં કહ્યું, અને તે ઇજાઝત પછી એડરીઅન રવાના થયો.

એડરીઅન ગમે કે અમીર વાંચવા બેઠો, પણ તેનું ધ્યાન વાંચવાપર લાગ્યુંજ નહીં:-તે રીક કરવા લાગ્યો કે જેરોનીમાની તસ્વીર યક-બ-યક આજે કમીનપર પડી હતી, તો આજે વલી શું નવો બનાવ બનવાનો હતો!

*

*

*

ત્યારે આપજો હવે આપણી તાર્તાની શુરૂઆતમાં એકાંત ટાપુપર જે મહે મ્હને માફ

ખુદાની પ્રયાદતમાં છોડી આવ્યા છીએ તેની આગલ ટહેલતાં ટહેલતાં જઈશું:

૧૩૪૩ ના સાલનો ૨૩ મી જાનેવારીનો તે દીવસ છે, અને તે વખતે જોકે ઇટલીમાં શીમાજો હતો તોયી પેસીરીક મહાસાગરના તે એકાંત ટાપુમાં ચલકતો ઉનાજો હતો, તેપલ્સમાં બ્યારે રાતના નવ વાગેલા હતા ત્યારે ઢક્ષીણુ પેસીરીકના તે ટાપુમાં બ્યાં પેલો ખુદો હતો ત્યાં બપોર પડેલી હતી.

ઇટલીમાં બ્યારે મારકવીસ અને મારશીઓનેસ ઓવ અલતમારા બાગીચામાં ફરતા હતા તેજ વખતે તે એકાંત ટાપુમાં મારકવીસનો ઝંઘડ બપાવો કાનારા પર બેસીને તઉઆ તથા તોજેશ કરતો હતો.—આ ટાપુ પર એવીજ તોજેશમાં તેના વરસોના વરસો એકાંતમાં ગુઝરી ગયા હતા, અને આજેજ પહેલ વહેલી વખતે તેના અહેરા પર ખુશી ખુશાલી ચમકી રહી હતી. તેના દીલને સુખભરી તસલ્લી મળતી હતી.

તેને આપણી વારતાની શુરઆતમાં જોઇ આવ્યા તે વાતને આજે અદાર વરસો થઇ ગયા છે, અને એ અદાર વરસોએ તેની ઉમર એસીને શુમારેતી બનાવી દીધી છે, તે ઝંઘ ફના માથાના તમામ બાલ અર્ફ માફક સુફેદ થઈ ગયા હતા, તે કમરમાંથી વાંકો થયો હતો, અને તેના કદમ હવે આહીસ્તા આહીસ્તા ઉપડતાં હતા, આપણી પહેલી મુલાકાત વખતે ખુદાને જે કપડાંમાં જોયો હતો તેવાંજ કપડાંમાં હમણાંયી તે સળયસો હતો, અને તેના શરીરમાંથી ખુશખુદાર અત્તરનો સોહરમ નીકલી દીમાગને તર કરતો હતો.

અદાર વરસપર તે દુખથી પીડાતો હતો, અને તેના દર્દો ડાઘથી રીમતો તે આહપર આહ બેચીને દુખી થતો હતો, મગર આજે—આજે તો તે પોતાના દરદથી રીહા થયો હતો અને તેના શરીરપરનાં ડાઘ મોટે ભાગે નીકળી ગયા હતા.

તે પોતાની ઝુપડી આગળના ગારમાં ઉતર્યો અને તે મોટા ખોહમાં ઉતર્યા પછી તેણે નાળીયેરીના ઝાડના રેસાને તેજ ઝાડના બનાવેલા તેલમાં બોલીને સળગાવ્યા અને તે મસાલથી પેલા ખોહમાં ઉગ્ગસો પડ્યો.

ત્યાં એક વાસણમાં કોઈ ઝાતની પ્રવાહી ભરેલી હતી, તે પ્રવાહી આગળ ખુદો ગયો, તેણે બળતી મસાલ ગોઠવીને બાળુમાં ઉંચેથી મુકી, અને પોતાના કપડાં ઉતારીને તેણે તે પ્રવાહી પોતાના બદનપર લગાડવા માંડી, અને ઉપર નઝર ઉઠાવીને બોલ્યો “ ઓ પાક ખુદા, તેં મારો પસ્તાવો સાંભળ્યો છે મને શ્રાપમાંથી મુક્ત કરવા માંડ્યો છે અને તેં મને આ પ્રવાહી બનાવવાની સુજાડી છે, વરસોની ઝંઘમત પછી મેં એ પ્રવાહી તું પાક ખુદાની મદદથી બનાવી જે રહતા રહતા મ્હારીપર કારગત થઇ છે; મ્હારું દર્દ તમામ નાખુદ થયું છે, અને ડાઘબી બે માલુમ થતો જાય છે. હવે સીફ શોડીજ કસર છે, અને પાક ખુદા, તુંજ તેથી ઉત્તાવળે દુર કરી દે, તું સીવાય કોણ છે ? તું રહીમ છે, તું કરીમ છે, તું દાદગર દાવર છે, ત્હારા હુકમ સીવાય ઝાડનું એક પાંદડુંબી હાલી શકતું નથી, તો તુંજ તમારે તમામ ત્રીઝોના કીસ્તાર, તું આપનાર અને મેનાર પાક પરવરદીગાર, મ્હારા વડવાના શુનાહથી જે શ્રાપ મ્હારીપર ઉતાર્યો, જે શ્રાપ મ્હારા પઉત્રના બચ્ચા ઉપર ઉતાર્યો હોય યા ઉતારવાનો હોય તે તુંજ દુર કર, ત્હારા સીવાય ત્હારા સીવા બીજું કોઈજ નથી—કોઈજ નથી—અને કોઈ કોઈ

કરી શકવાનું નથી—અમારા વજુદને તું એ પાક ખુદા, એ શ્રાપથી ખીલકુલ રીંદા કર.”

અને તેટલું બોલીને તેણે પેલી પ્રવાહી જોર અને જોરથી પોતાના અંગ ઉપર લગાડવા માંડી, અને એ તઅજજુખી !—થોડો ડાઘ બાકી હતો તેથી તેજ દીવસે ખુદાના અદન પરથી નાખુદ થયો !—પાક ખુદાની શાન.

તે ઝઘક તો જાણે ખુશીનો દીવાનો બની ગયો !—અને તેની આંખો ગોવા આંસુના દરીઆખમાં તરવા લાગી !

તે રડ્યો—ઘણો રડ્યો; મગર ખુશીના આંસુએ રડ્યો, અને તે એકદમ ચુક-પે પડી જઈને પાક ખુદાની બંદગી કરીને શુક્રચક્રાર બન્યો. આહહા ! પાક ખુદાએ આખીર તેનો પરતાવો કચુલ રાખ્યો હતો અને તેને શ્રાપથી મોકલ્યો કીધો હતો.

*

*

*

અને ત્યારે નેપલ્સના અગ્રતમારાના અમીરના તસ્વીરખાનામાં જેરોનીમાની તસ્વીર યક-બ-યક પડી ગઈ હતી તે આજ દીવસે અને એજ કારણે પડી હતી. પેસીશીક મહા-સાગરમાં ઝઘક જપાવાની તોજેશ કચુલાઈને શ્રાપ દુર થયો હતો, અને તેની અસર હજારો અને હજારો માધ્યના તફાવતે આવેલા નેપલ્સના અમીરના ઘરમાં પહોંચી ગઈ હતી.

પ્રકરણ ૧૮ મું.

ધ્યાર.

‘સાનતા શીરાના દેવલોમાં અગ્રતમારાના અમીરની ખુબસુરત બેઠીને પેલો દુખી જવાન મલ્યો હતો તે વાતને આજે એક પખવાડયુ થઇ ગયું છે. દર સહાંજના લુસીઆ દેવલમાં બધ ત્યારે આશા રાખે કે પેલો જવાન તેને ત્યાં મલે તો સાઈ, પણ એ અડવાડીઆ થવા છતાં તે દરમ્યાનમાં તે જવાન લુસીઆને મલ્યોજ નહીં !

તે દરરોજ બંદગી કરવાની આગળ અને પછીથી આખા દેવળમાં નજર નાંખે, પણ બ્યારે કોઇખી જગ્યાપર ત્યાં તેને પેલો જવાન જણાય નહીં ત્યારે લુસીઆની છાતીથી નાઉમીદીની લાગણી ઉભરાય, અને તેના સીનામાંથી ભારી નીસાસા નીકળે !

તેના નીરદોશ જીગરમાં કંઈ લાગણી તે જવાનને માટે વસી હતી તે તે સમજી શકી નહીં, અરે ! તે તો તે છાકરાને જાણે આખા આખા દીવસો સુધી જેવા આતુર હતી, તેની પાસેની પાસે રહેવા ખુશી હતી, અને તેના વગર જાણે તેના પોતાનો ચયતો કરાર છુટાઇ ગયલો હતો એવું તેને લાગ્યું !—તે મનને બતાવી શકી નહીં કે તેના દીલમાં શું થયું હતું, તે મનને મનાવી, સમજાવી, કે દયાવી શકીજ નહીં !

તઅજજુખી ! લુસીઆએ તે જવાનને સીરફ એકવાર જોયો હતો અને તેથી ફક્ત ઘોડીજ મીનીટ ! અને, તોખી, તે એટલી બધી તો તેના તરફ ખેંચાઈ મઈ હતી કે જાણે લોહચુબકની તરફ એક સુઈ !—તે તેના દુખના શબ્દોમાં સામીલ થઇ હતી, અને તેજ

વખતે રડી હતી અને ઘરે જઈનેથી વળી ખુશી રડી ! તે જવાનનો ચહેરો તેની આંખોમાં પળે પળ રમી રહ્યો હતો, તેના દીમાગના આઈનામાં તે ચહેરાનો પ્રતીબિંબ વારંવાર પડતો હતો !

તે કાઠવાર એમ વીચારતી હતી કે તે જવાનને ઘડી ઘડી યાદ કરવાથી તે ખોટું કરતી હતી, મગર તેનું અંતરકરણ તેના તે ખ્યાલાતોપર પોતાનો હાથ ફેરવીને સમજાવતું કે કંઈથી ખુશ તે યાદમાં હતું નહીં. અને તેથી, તે જવાનનો આકાર તેના દીમાગમાં ઉભો થતો, તે જવાનનો પડછાયો તેના પડછાયાપર આવી પડતો, અને તેને લાગતું કે તે જવાન અને તે પોતે એક હતાં ! !

અને તેવી હાલતમાં એક પખવાડયું પસાર થયું, તે પખવાડીયાની ખીજીજ સ્થાંજના જ્યારે લુસીઆ રાખેલા મુજબ બંદગી કરવા દેવળમાં દાખલ થઈ કે તે પેલા જવાનના આકારને ત્યાં જોઈને ચોકી, મગર ખીજીજ પહે જાણે તેને તસલ્લી મક્કી-તેનું મન ખુશ થયું, અને તેનો ચહેરો લાલ લાલ થઈ આવ્યો.

તે પેલા જવાન જ્યાં બેઠો હતો તેની પાછલની જગ્યાપર જઈને બેઠી અને બંદગીના પવીત્ર કલામો પઢવા લાગી-કુસીઆ બંદગીમાં મશગુલ હતી તેટલાં પેલા જવાને જોઈને જાણી લીધું કે તે આવી હતી. તે નુરમદ દુરને જોઈને તે જવાન પોતેથી લાલ લાલ થઈ ગયો મગર એકજ પલ, કારણકે ખીજીજ પળે તેને કાઠ લાગણી એવી થઈ જેથી તેના ચહેરાપર ચઢેલી સુરખી ફરીથી ઉતરી પડી !

તેણે, તે જવાને, પોતાનો ચહેરો ફેરવીને બંદગીમાં મન લગાડ્યું અને તે પ્યારી દુર તેના દહો ડાઘને લીધે તેને નસીબ થનાર નહીં હતી તે ખ્યાલથીજ તેનું મન દુખાયું, તે ડચકાં ખાવા પડ્યો, અને તેની છાતીમાંથી અફસોસના નીસાસાપર તીસાસા નીકળ્યા !

થોડો વખત પછી બંદગી ખતમ થઈ, અને જ્યારે બધાં હલવે હલવે બહાર નીકળવા લાગ્યાં ત્યારે તે જવાનોની આંખમાં આંખ મક્કી ગઈ, અને તેઓ વધારે ખેંચાણથી એકબીજા તરફ ખેંચાયા ! !

દેવલની બહાર લુસીઆ ગઈ કે તે જવાન તેની પાસે જઈને બોલ્યો “ સીનોરા, આપ મહને ભુલી તો ગયા નહીં હોવ ? ”

“ એક પખવાડીયાની વાતપર આપણે એક મદ્યાં હતાં ” તે આગલ બોલ્યો “ અને તે પછીથી આજે આપણે મદ્યાં છીએ. આપને જોઈને મહારં દુઃખ હું ભુલી ગયો હતો, અને તેજ રીતે હમણાંથી હું આપને જોઈને ખુશી છું, અને મહારા દીલને જાણે કાઠ તસલ્લી મલે છે ! ”

“ આપ દુઃખી છો, અને આપ તરફ મહને લાગણી છે, તો પછી હું આપને કેમ ભુલીશ, સીનોર ? ” લુસીઆએ જણાવ્યું.

“ આહહા ! એજ આપના મંદુરા શબ્દો મહને મહારા દુખથી મોકલો કરવાને પુરતા કારગર છે. ” તે જવાને ચલાવ્યું “ આપ ગઈ વખતે જે મીઠા મીઠા અલકાઈથી મહારી કમનસીબ હાલતપર હમશરીક થયા મીસાલ મહેરઆન અન્યા હતા, તે માટે હું આપનો

નેહાયલ અહેશાનમંદ થવા સાથે મેં હરરોઝ તે શીરીન લવઝ દર લવઝને પાદ કરી કરીને પાછા ને પાછા મહારા મનમાં તાજા કીધા હતા. સીતારા, આપ જેખી બોલો છો તે મહતે એટલું મીઠું લાગે છે કે જાણે તે મહારા દુખનું ઝંઘર ઉતરી જમને તેની જગ્યાપર મથની મીઠાસે મવજુદ થાય છે !”

“હું માનું છું, સીતાર, હું માનું છું, કે આપના શબ્દોમાં સચ્ચાઈ છે.” લુસીઆ બોલી “આપને મહારા શબ્દોથી દીલાસો મલેછ, તો મહતે પુછવા દો કે આપના ખૂંદન કે માદર આપને દીલાસો દેતાં નથી ?”

“ખૂંદન !-માદર !” મરાઠ આલેલી છાતીથી ગલગલા સાદે તે બોલી પડ્યો “ઓ ! નહીં-નહીં-હું એક તમ્બલો છું, એક કંગાલ તમ્બલુ બાળક ઉછરીને બીજાને ત્યાં મોટા થયલો છું--અને પાક ખુદ જાણે કે મહારા માઆપ કોણ છે ? મહારાં સગાં બહારાં કોણ છે ? અને તેઓ ક્યાં છે. !-મેં તો, સીતારા, મેં તો મહારી આટલી ઉમરમાં ફકટ તહમારાજ શબ્દોમાં દીલાસો લીધો, અને ત્હમોજ મહારી નઝરમાં નુરમંદ એક દુર માલમ પડોછ. ઓ પાક ખુદ, મહતે, સીતારા, મહતે તો જાણે એવું થાયછ કે મહતે એક માઝાદ બહેન હતે અને તેની જગ્યા પર આપ હતે.”

અને તે જવાન એવી તો દીલ પીગલાવનારી રવેશે તે શબ્દો બોલ્યો કે લુસીઆની અશ્વમેમાંથી ટપ ટપ ટપ ટપ આંસુના ટીપાં ટપકવા મંડ્યાં.

“હા” લુસીઆનો હાથ પકડી લઈને તે જવાને કહ્યું “સાચું જ માનજે કે આપ મહારી નઝરોમાં એક નુરમંદ દુર માલમ પડોછ, કે જે દુરે મારા દીલને નાશાદીમાંજ શાદ બનાવવાને ખાતીર મહારા રસ્તા વચ્ચે પોતાના પત્ની અને મુઆરક કદમ મુકવા હોય” અને તેણે આગલ વધાર્યું “આપ મને પાપી યા દીવાનો ના સમજના, પણ મને જે દીલમાં લાગેછ તેજ હું આપને કહું છું. મહારાં અંતકરણનો પત્ની આવાઝ આપને સંભળાઉછ, મને, સીતારા, મને જાણે દશ હઝાર માણસોપર જેટલું દુખ પડ્યું હોય તેટલું બારી દુખ મારીપર પડેલું લાગેછ, પણ જ્યારે મારી આટલી ઉમરમાં એ જઝર દસ્ત દુખને દયાવવા કોઇજ કોઇજ નહીં મલ્યું, ત્યારે આપના થોડાક મીઠા મીઠા અલ્લાજોથી મહાર તે દુખ દબી ગયું, અને મને રાહત રાહત મઝી, પાક ખુદાએ જાણે મહારા દુખનો મલમ આપના અંકે લવઝમાં મુકી દીધો, ઓ નુરે પરીનુર દુર, પાક ખુદ ત્હારો નીગાહ્યાન થાય, અને તું મારા જેવા એક દુખી પર તહારા મુઆરક આશીરવાદ વરસાવે.”

અને તેમ બોલતાંજ તે જવાને લુસીઆનો હાથ પોતાના હોઠ આગળ ખેંચ્યો, અને તે નાજુક ગોરી આંગળીઓ પર બોસા લઇ લીધા, જાણે કે કોઇ પતંગીયું કોઇ દુલને નરમ નરમ ચુમતું હોય.

અને તે હાથ ચુમી, છોડી, ને તે ગયો.

લુસીઆ તો ત્યાંજ ગોયા પથર બનીતે ઉભી રહી, અને તેની આંખો તે જવાનના જતાં આકારપરજ ચીટકી મઘ, અને જ્યારે તે આકાર નઝરથી દુર થયો ત્યારે લુસીઆની આંખો આંસુના દરીયાવમાં ગોયા દુખવી થઇ ! !

અને, પછી, તેથી ગઈ.

મગર એ એ જણાને જેતી થોડે દુર એક યુદ્ધા ઉભેલી હતી, તેણે એ બેઉને જોયાં ખરાં, પણ એમની વાત શું હતી તે સાંભળી શકેલી નહીં હોવાથી તે એમજ સમજ કે તેઓ બંને આશક માથુક હશે, અને પેલા જવાન આ છોકરીપર પરવાનો થયો હશે ! !

જેવો તે જવાન લુસીઆથી છુટો પડ્યો કે પેલી યુદ્ધા પોતાની જગ્યા છોડીને તે જવાનની પુકે પુકે દુરથી ચાલવા લાગી, તેણે લુસીઆને કોઈ શક નહીં જાય તેવા ધરાદાથી દુર ને દુરજ ચાલ્યા કીધું, અને બ્યારે લુસીઆની નજરથી તે જવાન અને તે પોતે દુર થઈ શક્યાં ત્યારે જલદીથી તે યુદ્ધા આગળ વધી, અને તેણે તે જવાનની આસતીન પકડીને કહ્યું “ ઉભા રહો, મ્હારે આપને કાંઈ કહેવું છે. ”

પ્રકરણ ૧૮ મું.

યુદ્ધાની શાદીની ઉમીદવાર શેઠાણી.

“ સીનોર ” તે યુદ્ધાએ પેલા જવાનને કહ્યું “ થોડીક મીનીટ માટે મ્હને આપણુ ધ્યાન રોકવા દો, આપ એટલા તો ઉદાર આપના ખુબસુરત ચહેરાપરથીજ માણુમ પડો છો કે હું ધારુંછ તેમ માહરં બોલવું આપ કમુલ કરશેજ. ”

“ અચ્છી યુદ્ધા ” તે જવાને નમનતાઈથી કહ્યું “ શી ફરમાશ છે ? અગરને માહરી ઇચ્છા અને પ્રેમને અનુસાર નેકીતું અને કોઈ સુફલીસને મદદ કરવાનું કામકાજ હશે તો ખુશીથી, માહરી સરોચશમથી, બળવીશ. ”

અને તે સાંભળીને પેલી યુદ્ધાને બાહણુ ઠીકજ મલી ગયું, તેથી હવે કેમ પેલા જવાનને શીશામાં ઉતારવો તેની મુજવણુની શુંચવણુથી દુર થતાંજ તે યુદ્ધાએ કહ્યું “ આપની ઇચ્છાને અનુસારજ એક કામ છે—એક આદમ જાતને મદદ કરવાનું એક કાર છે. ”

“ તો ઠીક ” પેલા જવાને કહ્યું “ હું ધારુંછ ત્યાં સુધી ત્હમારા કોઈ અઝીઝના સંબંધમાં એ મહારં કામ કરવાનું છે, કેમ ? ”

“ હા મહારા એક દુખ્યા અઝીઝનુ દુઃખ દુર કરવાને માટે હું આપને લઈ જવા માંગુછ ” તે બોલી, અને તેણે વધાર્યું “ ત્યારે, આપ ચાતરો મહારી સાથે મહેરબાન ? ”

“ ચાલો. ” તે જવાન બોલ્યો અને પેલી યુદ્ધાની પુકે તે આલ્યો.

તે યુદ્ધા તે જવાનને ખુબસુરત લુસીઆ સાથે વાતે બેસીને એમજ સમજેલી કે પ્યારની ઝનજીરમાં સપડાયેલા આ જવાન તેની શેઠાણી સાથેથી ખસી કરશેજ, અને તેની શેઠાણીને તે શાદીથી પરસ્તાર થઈ જશે, મગર પેલાના એકજ વાકયમાં તે જમાને ખાધેલ દુદાએ બાણી લીધું કે તે માણુસ લુલી હતી ; તેથી, તેણે ફેરવી તોલતાં, પોતાની શેઠાણીની વાત નહીં કરતાં, સંજેગથી મલી આવેલા બહાણુને આગળ ફરીને “ કાંઈ દુખ્યાનું દુઃખ ટાળવા ”

ના ઢોંગથી તેને લઇ જતી હતી !

બુદ્ધી તે અંકરેતે ચુપચાપ ચાલવા માંડ્યું, અને તેની પુઠે તે જવાન ચાલ્યો—બુદ્ધી તો સમજતી હતી કે સુન્દેરી ચંદ્રી હાથ આવેલી છે, અને પેલો નેકાનો ભરેલો જવાન તો નેકાના ખ્યાલપરજ કોઇને ચુપ કરવા ખુશીથી રડેશનીવાળી, કમ રડેશનીદાર, અને કોઈક અંધારી ગલીઓ તે રાતના પસાર કરીને ઝડપથી પેલીની પાછળ ચાલતો હતો.

આખીર એક મોટી દીવાર આગળ બુદ્ધ્યા થોભી, અને એક દરવાજો ખોલીને તે અંદર દાખલ થઇને પેલાનેળી અંદર લીધો. રાત અંધારી અને સેતારા વગરની તુફાની હવાથી ઘેરાયેલી હતી, અને કાંઇક અન્યથા સાથે તે જવાને જોયું કે સુંદર બગીચો હતો અને આલીશાન મોટા મકાનો ત્યાં હતાં ! મગર, તે ચુપ રહ્યો, અને બુદ્ધ્યાની પાછળ ગયો, તેના નીર્દોશ દીલમાં દગાનો કોઇ ખટકોખી નહીં હતો !

બગીચો પસાર કરીને આલીશાન એક મકાનનાં કમરાના બંધ દરવાજા આગળ બુદ્ધ્યા ઉભી રહી. તેણે મતલબ ધરાવનારા ટકોરા દરવાજો પર માર્યા, દરવાજો તેથી ખુલ્યો, અને બુદ્ધ્યાએ તે જવાનને હડસેલો મારીને અંદર મોકલતાં કહ્યું “ સીનાર અંદર જા, તુંને બધું ખુલ્લું માલમ પડી જશે.”

તે જવાન અંદર ગયો કે બહારથી બુદ્ધ્યાએ દરવાજો બંધ કરીધો.—તે ઓરડામાં ઝંક-ઝકીત રડેશની હતી, અને શણગારમાં બહુ કીમતી હતો, જેથી તે જવાન કાંઇક ખીચક્યો અરે, તે તો કોઇ મુશ્કેલીને મદદ કરવાની આરજી કરતો હતો, કોઇ દુખ્યાતું દુખ ટાળવા માંગતો હતો. અને આ શું ? આ તો કોઇ રડેશદાર મકાન હતું, અને તે મકાનના લેવાજ રડેશ ભરેલા કમરામાં ચળકતી રૈશનીની નીચેના મખમલના એક કાચપર ખુબસુરત અંકરેત ખેંચેલી હતી !!

તે અંકરેત તે જવાનને અંદર આવેલો જોઇને ઉડી, અને હસી હસીને તેની આગળ ગઇ. તે અંકરેત જો કે અંધાર ઉમર તરફ ઢળી હતી, છતાંબી તેણે પોતાની ખુબસુરતીને એવી ટકાવી રાખી હતી, અને શણગાર એવો સજ્યો હતો કે જાણે વીસ વરસની નવજવાન શુભે નવચા !

“ સીનાર.” તે જવાનના ખભાં ઉપર પોતાનો હાથ પ્યારથી મુકી દેતાં તે ખુબસુરત અંકરેત ખોલી “ તુંને મહારી બુદ્ધ્યા ખુબ અહીં શું કામ લાગી છે તે મતલબ તો હું ધારે છે કે તું સમજી ગયો હશે.”

“ કંઇક સમજ્યો છું ” એલો તે બોલ્યો. “ મારું મહારી ઇચ્છાનુસાર કોઇ દુખ્યાતું દુખ ટાલીને તેને મહારી મદદ આપવાની છે, એમજ ના ? ”

“ ત્હારી મદદ ત્હારો પ્યાર, મહને, મુજ દુખીને જોઇએ છે.” તે બોલી “ ત્હારી સાથે શાદી કરવા, પવીત્ર શાદીના આંકથી જોડાવા માંડુ છું.”

તે સાંજળીને તે જવાન તો ગભરાઇ ગયો, અને આ પહેલીજ વાર સામેવાલીની મતલબ પામી જતાં તેના ડોળાજ દ્રષ્ટી રહ્યા !

“ હું આપને ખીલકુલ પીચાણતો નથી, અને આપની લાદીની કોઈ મતલબ હતી એથી

ખખરખી મ્હને આપવામાં આવી નહીં હતી!" તે જવાબે જણાવ્યું.

"ખખર તે ખુઠયાએ તુને નહીં આપી તો કાંઈ નહીં." પેલીએ કહ્યું "મગર હવે તો તું જણવા પામ્યો છ કેની? મીઠા મીઠા જવાન, બોલ શું હું ત્હારી નજરમાં ખુબસુરત નથી? શું હું ત્હારી આંખોમાં ત્હારી મ્હોરદાર બનવાને લાયક નથી?"

"હું ત્યારે ઠગાયો છું, સીનિરા" તે જવાબે કહ્યું "હું તો એમ સમજતો હતો કે કાંઈ મુશ્કેલીસ લાચાર બેચારનું દુખ યાજવાનું હશે; પણ કાંઈ ત્રાડીત સાથ મ્હારી મરજી ઉપરાંત શાદીના ગાંઠથી જોડાવું પડશે તેની મ્હને ખખર નહીં હતી. મ્હને માફ કરો, અને મ્હને અહીંથી જવા દો." તે જવાબે, મીનનતની ઢબે હાથ જોડીને કહ્યું.

"ન બોલ, એ પ્યારા પરવાના, ન બોલ એમ." તે અકરત તે જવાનના માથાપર હાથ ફેરવવા લાગી, મગર તે હવે રહેજ બુસ્સાથી ફર્યો.

મગર, તે ખુબસુરત અકરત તે જવાનના પગ આગલ ચુક્યે પડી ગઇ, તે જોઇને તે જવાન અજબપથી ગોચા વાચા વગરનો થઇ રહ્યો: તે કાંઈ બોલવા માંગતો હતો તોયી બોલી શક્યો નહીં!

"હા, પ્યારા ખુબસુરત નવજવાન, હું તુને મ્હારા જનથીયી ઝીવાદા સમજું છું, જો તું મ્હારો થઇ રહેશે તો તું તુને પોતાને કાંઈ અકરતેસો જશે." તે બોલી, અને તેણે બોલીને ઉડી, અને ઉડતાં સમેતજ તેણે તે જવાનનો હાથ પકડી લીધો, મગર, જેવો તે હાથ તે અકરતના હાથમાં આવ્યો કે તે અકરતની નજર તે હાથ પરના એક ડાઘ પર પડી, અને તેથી તેના ચહેરામાં યક-બ-યક મોટા ફેરફાર થઇ ગયો! તે જવાનના હાથ પરનો તે ડાઘ જોઇને તે ખુબસુરત અકરત મડત આવ્યું હોય તેમ આચીંતી શીકી બની ગઇ-તેના હોઠમાંથી એક ચીખ નીકળી પડી-અને તે હોશથી ફરામોશ થતી હોય તે મીસાલ ધીલી બની જઇને કાચપર તુટી પડી!

એક મીનીટ સુધી તે અકરતે ડચાયલી ડચાયલી ઢબે તે જવાનના ચહેરા તરફ જોયાં કરી, અને તે જવાનથી તેવાજ ફટકા ડોળાથી તે અકરતને જોતો રહ્યો!-લેકીન, તે અકરતને જણે કાંઈ ખ્યાલ આવ્યો હોય તેમ તેણે પેલાનો હાથ પાછો પકડી લીધો, પોતાની નજર આગલ ધર્યો, અને તે હાથપરનો ડાઘ પાછો જોવા પડી.

"ન છું, અકરત, મ્હને ન છું" હવે તે જવાને પોતાનો હાથ ખેંચી લેતાં કહ્યું "ફર થા-અને મ્હને હવે અહીંથી જવા દે-જવા દે."

"હા-જા-તું અહીંથી જા" તે અકરત બોલી, મગર તે બોલી ત્યારે તેના આખા તનખડનમાં ધ્રુજારી મમકા થઇ, અને બોલી રહીને તેણે પોતાનો ચહેરો પોતાના બન્ને હાથોમાં છુપાવી લીધો!

પેલા જવાને દરવાજા તરફ વલાણ લીધી, દરવાજો ખેંચ્યો, અને તે પેલીજ ખુઠયાએ બિલ્લેયો, જેવો તે બહાર પડ્યો કે તેણે પેલી દદા તરફ ડોળા કડકડાવીને કહ્યું "કમાલ! દુખમાનું દુખ આવા પગલાંથી તુટતું હશે, કેમ? ચાનડાલ ચુરેલની, મ્હારી સાથ દમો તું રમી! મ્હને બહાર જવાનો રસ્તો ખતાવ. હમ્મન, એક અજાણી અકરત સાથ લગન તે હું કેમ

કરી શકું? મને પોતાને હું કદાચ વેચી કદી નહીં."

અને તે બુઢ્યા દદા પેતેની કંઈક તઅજગુઅ રહી તોની તે રસ્તો તે બતાવવા ગઇ. બચીયાની બહાર જાઓ રસ્તો બતાવ્યા બાદ તે પાછી ફરી, અને પેલો જવાન પોતાને ઘર જવા માટે રસ્તો બાદ કરવા પડ્યો કે તેજ વખતે પાછળથી કોઇ બે જણાએ તેની ઉપર તુટી પડીને તેની આંખે પાટો બાંધી દીધો, તેના હાથ બાંધ્યા, અને તેને એક થોડા પર નાખીને ત્યાંથી પસાર થયા !

ગીરફતાર થયેલો જવાન એક તઅજગુઅનીથી રીહા નહીં થયેલો, આ નવી બલા શી હતી તેનો ખ્યાલ કરવા લાગ્યો !

પ્રકરણ ૨૦ મું.

જાળમાં પકડાયલું ખોટું પખેડું.

તે જવાન મનમાં ખ્યાલ લાવવા લાગ્યો કે શું તેને એમ ગીરફતાર કરાવવામાં પેલા આલીશાન મકાનની અંદરતો હાથ હશે ! મગર, બીજીજ પળે તેણે તે ખ્યાલને દુર કરી નાખ્યો, કેમજે તેમ બનવુંજ ઘણું મુશ્કેલ હતું. પેલી અંદરત અગર જો તેને ગીરફતાર કરાવવાની માંગતે તોની તેને વખત એટલો તો થોડો મળ્યો હતો કે તેમ બનવુંજ નામુમકીન હતું.

તે જવાનને લઇને તેઓ ખુબ થોડા કુદાવી ગયા, અને ઘણે વખતે કોઇ જગ્યાપર થોભ્યા. થોભ્યા પછી તેઓએ તે જવાનને થોડાપરથી ઉતાર્યો, અને તેને થોડેક રસ્તે પગે ચલાવી લઇ ગયા જે પછી તેની આંખપરનો પાટો છોડવામાં આવ્યો ! તે જવાને ત્યાં પોતાને એક ધધાર યુદ્ધમાં જોયો.

તે યુદ્ધમાં એક લોખંડી ફાનુસની બીલીનો ઉમળો પડતો હતો અને તે જવાને ફરવેલી એક નજરે તેને ચેતાવ્યો કે તે યુદ્ધમાં અહીં તહીં પચાસેક હત્યારાખ માણસો હતા. હવેજ તેને કાંઈ ખ્યાલ આવી શક્યો કે તેને ગીરફતાર કરનાર ડાકુઓ હતા, અને આ યુદ્ધ તેઓનોજ હતો. મગર, એ મતલબ ઉઠાવી શક્યો નહીં કે તેને શા કારણે અહીંયા લાવવામાં આવ્યો હતો.

તેની હાલત પેણામાંથી નીકળીને ચુલ્લામાં પડવા જેવી થઇ હતી. પેલી બુઢ્યાની યાદીની ઉમીદવાર શેકાણીના પંજામાંથી છુટ્યા પછી નુરતજ તે આ નવી આપદામાં આવીને અટક્યો હતો !

તે યુદ્ધ અસલી કોઇ મોટા મકાનનો એક ભાગ—એક ખંડીએર—જેવો હતો અને તેમાં જાતજાનની ચીજો હતી. કોઇ ઠેકાણે જેવા લાયક પુતલાં હતાં, કોઈ જમખાએ બાંગી તુટી દીવાલ હતી, કોઇ બાજુપર હાંડકાંબી પડેલાં હતાં, અને કોઈ ઝમીનપર ફુલનો શણુ ગારબી કપેલો હતો—તે અભયપ્ર પ્રકારનો યુદ્ધો હતો, અને તે જોઈને તે જવાન તઅજગુઅમાં ગરકાવ ગયો.

તેવામાં ડાકુઓના સરદારે પાટો ખુલ્લાંજ તે જવાનને ટકાવ્યો, અને તે ચાલાક સરદારની આંખો ચમકી, અને તે પોતે ચોકચો.

“ મહને લાગેછ કે આપણે ભુલ કીધેલી છે ! ” તે તે જવાનનો હાથ પકડીને બહાર કાઢીને તેનો ચહેરો બરાબર પોતાના બીજા હાથથી ફરવીને બોલ્યો.

“ સરદાર, શું છે ? ” ડાકુઓનાં એક જે જવાનને પકડવામાં પોતાના સરદારની સાથે શામીલ હતો તેણે પુછ્યું.

“ આપણે તો આપણી જાળમાં બીજાના કોઈ પંખેરાંને પકડ્યો છે ! ” તે સરદાર જેનું નામ યુરીઅન હતું તે બોલ્યો “ આપણે એનદરીઆ ડયુક આવ કહેયરીઆને ગીરફતાર કરવા માંગતા હતા અને આએ તો કોઈ બીજોજ નીકળ્યો ! એ કાંઈ એનદરીઆ નથી ! ”

“ અમે તો શાહઝાદા એનદરીઆને જાણતા નથી. ” તેજ ડાકુ પોતાના બીજા ભાઈબંધની તરફમાંથી બોલતાં બોલ્યો “ સરદાર, આપ પોતેજ પહેલાં એનીપર કુદયા, મેં તમને મદદ આપી, અને અમે બેઢએ એને તમારા ઘોડાપર આંખે પાટો બાંધીને બેસાડ્યો. ”

“ તમારી ભુલ એમાં ઝરાબી નથી ” યુરીઅને કહ્યું “ એ તો મેંજ ભુલ કીધી, અને ડાકુના પેશામાં આએ મારી સઉથી પહેલી અને સઉથી મોટી ભુલ થયેલી છે. આ છેકરો કંઈ કંઈ એનદરીઆના જેવો લાગેછ, અને અતી અંધારામાં મહને બરાબર દેખાયું નહીં, અને મેં કુદકા માર્યો. રાજના મહેલમાં બીજો કોઈ એનદરીઆને કાંઈ મળતી જુલતી લંબાઈ પહેળાઇતો શાહઝાદો નથી, અને આએ એને મહેલને પાછલે દરવાઝેને બાગીચેથી બહાર પડતો જોઇને હું એનદરીઆ સમજ્યો, અને મારી આંખે મને આ પહેલીજવાર દેખો દીધો ! ”

“ એ બહુજ કમનસીબ બનાવ બન્યો છે. ” તેજ ડાકુએ જણાવ્યું “ સરદાર, પેલાએ તો ત્યાં ભરસેજ બેઢેલા છે કે આપણે શાહઝાદા એનદરીઆને ગીરફતાર કરીને તેઓ સનમુખ લઈ જઈશુંજ. ડયુક આવ દુરા, હોરડ આરચબીશપ આવ તેરેન્ડો, અને બીજા અમીરો ત્યાં મોટી થતા બેઢેલા છે, અને અહીં તો બધો ઘોંટાળો થઈ ગયો ! ”

“ બહુજ ખોટું તો થયું છે ” યુરીઅન બોલ્યો “ અરે જો મહને તેજ વખતે મહારી ભુલ જણાતે તો હું એને છોડી દેતે, અને ફાંસમાં ચાલી આવનાર એનદરીઆ જે તેજ વખતે મહેલમાંથી નીકળી ચુક્યો હશે તેને તુરતજ પાછળ દોડીનેથી પકડી લેતે. પણ આએ તો આપણે બધા અહીં આવ્યા ત્યાં સુધીથી મહને સદમજ પડી નહીં તેવો મામલો થઈ ગયો ! ડયુક આવ દુરા તો બધો હાથ અને પગ પછાડી નાખશે. પણ, હવે, તેની આગળ જવા વગર છુટકોબી શું છે ! હમે બધા અહીં રહો, અને હું આએ ભલતાજ પક્ષીને લઈ જાઉંછ ” અને તેટલું બોલીને તેણે તે જવાન તરફ જોઇને કહ્યું “ તું મહારી પાછલ પાછલ ચાલ. ”

“ તે જવાને પોતાનો હાથ ફરડ્યો, તે યુરીઅનના હુકમથી ધણો ગુસ્સામાજ બની મથો હતો, મગર તે લાચાર હોવાથી ખચોદ ખાઇ ગયો !

“ ચાલ ” તે જવાનને હબેસેજ જોઇને યુરીઅને કહ્યું “ જો કે તું કોઈ બીજાને

જલ્દી અહીં પકડાઈ આવ્યો છે, છતાંથી તે બીજાઓની સલાહ લીધા વગર હું તુને છોડી શકું તેમ નથી, વાસ્તે તું મારી પુઠે ચાલી આવ.”

તે પછી તે જવાન ડાકુઓના સરદાર બુરીઅનની પાછલ ગયો, અને થોડાજ વખતમાં તેને એક ભોંયરાના આરાસ્તા ઓરડામાં કેટલાક આસામીઓ સામે લઇ જઈ ઉભો રાખવામાં આવ્યો.

પ્રકરણ ૨૧ મું.

દુખપર હામ!

તે ખંડીએ જવા મકાનમાંના ભોંયરાના ઓરડામાં તે રાતના ખાસ ગોઠવણ પ્રાધેલી જણાતી હતી, કેમજે એક મેઝ પર ઝરકસખતું કપડું ઝમીનવેર લટકતું બીજાવવામાં આવ્યું હતું, અને થોડીક કુરસીઓ આગળુઆગળમાં ગોઠવેલી હતી જેપર કેટલાક રાખદાર આસામીઓ બેઠેલા હતા.

ડયુક એવ દુરા અને બીજા અમીરો પોતાના ઉમરાવી પોશાકમાં બીરાજેલા હતા, જ્યારે આર્યબીશપ એવ તેરેનતો પોતાના ધરમને લગતા લીબાસમાં સજ્જ થયેલા હતા.

જે વખતે બુરીઅન અંદર દાખલ થયો તે વખતે બધી આંખો આતુરતાથી તેના પર ગઈ, અને તે પછી તેની સાથમાં આવેલા જવાનપર તે નજરો પડી. આશા અને આતુરતાની તે ચશ્મો ગંભીરતામાં ફરી ગઈ, અને ડયુક એવ દુરા ગુસ્સાખાઝ બની ગયો.

“એની મતલબ શું છે?” ગુસ્સા અને શકની બેલસેલ નઝરથી ચારલ્સ ડયુક એવ દુરાએ સવાલ કર્યો.

“એની મતલબ એજ છે, મહારા હોડ ” બુરીઅને જણાવ્યું “કે મેં મહારી ડાકુની ઝીંદગીમાં આ પહેલ વહેલીવાર કાપ ખાધેલી છે, અને તેના સખબથીજ હું ત્હમારી પાસે બીજા આસામીને પકડી લાવ્યો છું.”

“તથાહી ! ” ડયુક એવ દુરા ગુસ્સાથી બોલ્યો અને તેણે તલવારની મુઠપર હાથ નાંખતાં તે સ્ટેજ ખેંચી કાઢી.

“મહારા બેટા, આપ એમ છેડાઈ ના પડો ” આર્યબીશપે વચે બોલીને ડયુકને સમજાવ્યું “બુરીઅન આપણા લાભમાં કામ કરે છે. અને એ કદીથી આપણને કસાવશે નહીં.”

“ત્યારે તો એને શું ઘેંટાવો છે તેની વીગત સમજાવવા દો.” ડયુકે કહ્યું.

“મહારા હોડ ” આર્યબીશપ તરફ જોઈને બુરીઅને જણાવ્યું “મહારે માટે આપના જે સારા વીચારો છે તે માટે હું આપનો નેહાયત અહેશાનમંદ થયો છું. મમર હું કહેવાને આંચકી ખાતો નથી કે જેથી કોઈ મહને દગલખાઝ ધારે તેની સામે તલવાર ઉઠાવવાનેથી હું વખત નહીં લગાડું.”

“ભલા ખુરીઅન, ડયુક ઓવ કુરાની આપ તરફ કોઈ ખુરી મતલબ નહીં હતી” અને તેમ બોલીને તેણે ઠપકો આપતી રવેશે ડયુક ઓવ કુરા તરફ જોયું.

“હું દીલગીર છું, મહારા કોઈ ગુસ્સાભર્યા શબ્દો માટે, ભલા ખુરીઅન” ચારલ્સે કહ્યું “હું જલદીથી ગરમ થઈ જઈને નીકામો ઉશકેરાઈ જાઉં છું, કોઈ અણુઘટતું બોલીબી હઉં છું, મગર મહારા મનમાં પાપ નથી.”

“તો ઠીક” ખુરીઅને સતોપ પામતાં જણાવ્યું “અને હવે આપણે કોઈ બનાવ એવો બન્યોજ નહીં હોય તેમ વરતીઓ. આપણી ગોઠવણ મુજબ છુપા એક જાસુસથી એનદરી આને જે વખતે મહેલને પાછલે દરવાઝેથી બોલાવેશે તેજ વખતે તેજ જગ્યા પરથી આ જવાન મહેલમાંથી બહાર પડશે, અને તેથી, મેં એને એનદરીયા સમજીને ગીરફતાર કાઢ્યાં! મોંઢકાણુ એ થઈ કે એની આંખ પર પાટો બાંધવામાં આવ્યો, એ કાંઈથી બોલ્યો નહીં, એ મહાને એનદરીઆ જેવો લાગ્યો, અને છેક અહીંયા આવ્યા ત્યારેજ જણાયું કે મહારી જાણમાં તો મહાતુજ પક્ષી પકડાયલું હતું!”

“ત્યારે આપણે ખુરીઅનને ઝરાકબી ઠપકો આપીશું નહીં.” આર્યબીશપે જણાવ્યું “આ તો સીફ એક ભુલ થઈ ગઈ!”

“અને જો બીજી વખતે ડયુક ઓવ કેલેબરીઆને આપ મહેલની બહાર બહાણાથી બોલાવી શકો તો હું બીજીવાર કોશીશ કરીને તેને અહીં પકડી લાવવા કબુલ થાઉં છું.” ખુરીઅને ચારલ્સ તરફ જોઈને કહ્યું.

“કાલે રાતના એજ વખતે હું બહાણાથી એનદરીઆને મહેલની બહાર બોલાવશ, અને ત્યારે તેને આપ પકડાવે, ખુરીઅન.” ડયુક ઓવ કુરાએ કહ્યું. “મગર તેડલાં આએ કોઈ જવાનનું શું કરવું?”

“એ તો સમજ પડતું છે” આર્યબીશપે જણાવ્યું “કે એ જવાન જો છુટો થાય તો આપણો ભેદ ફાડી દે”

“મહારા લોડ” તે જવાને હવે કહ્યું “હું આપ લોકનો ભરમ કદીથી નહીં ફાડીશ.”

“વાત તો ખાસ્સી છે!” આર્યબીશપે સહેજ હસીને કહ્યું “મગર અમે અગ્નિ આદમીઓપર ભરસો ઘણોજ થોડો મુકીએ છીએ.”

“અને તોબી, મહાને લાગે છે કે એ જવાનનો ચહેરો મેં કેટલો જોયલો છે.” ચારલ્સે જોઈ જોઈને વચ્ચે પડી કહ્યું.

“આપને હું એ ત્રણ વખત અગાઉ મળેલો છું.” તે જવાને ખુલાસો કાઢ્યો.

“ક્યાં?”

“આપનાજ મહેલમાં.”

“શો કારણે?”

“આપના નેક માંતાજીની આગલ હું આવ્યો હતો, અને ત્યારે એ કે ત્રણ વખત ચક્રવર્તન મથા હતા.”

“અમા” ચારસે કહ્યું “તો તુંથી મહારા માતાજી જે સખાવનો કરેછ તેના એક ગુમાસ્તો છે, કેમ?”

“હાજી.”

“વાર, તો હવે મહને સમજાવ કે તું મહેલમાં કેમ દાખલ થયો?” ચારસે પુછ્યું “તું તો મહેલમાં નથી. તરાહીત છે, તો રાતની વખતે મહેલને પાછલે દરવાઝેથી તું ક્યાંથી આવ્યો? રાણી જોનાના મહેલમાં તું શું કામે દાખલ થયો હતો તે કહી દે.”

“તે વાત મને ના પુછો, એ સવાલનો જવાબજ હું આપી શકીશ નહીં.” તે જવાને જણાવ્યું.

“નહીં?” ચારસે ગુસ્સાથી કહ્યું “તું તહારા એ નહીંથી કોણી ફાયદો ઉઠાવશે નહીં, કેમજે હું તારી ચાલચલણ માટે શકમંદ બન્યો છું તું જે પાછલે દરવાઝેથી રાતની વખતે નીકળ્યો તેજ બતાવી આપેછ કે મહેલમાંના કોઈ દરજ્જાદાર માણસે તુને પોતાની પાસે બોલાવ્યો હતો, યા તો તું કોઈ શીતુરમાં શામીલ છે, યા તો કોઈ પ્યારમાં શરીક છે, બોલ-બોલ, એ બેમાંથી શું કારણે તું મહેલમાં ગયો હતો?”

“તે કારણ હું બતાવીજ શકતો નથી.” તે જવાને કહ્યું.

“તું બતાવશે નહીં તો આજે શમશીર તુને જેર કરશે.” ચારસે વળી પાછો શમશીરની મુકંપર હાથ નાંખતા કહ્યું.

“આ સ્ત્રીજીવાર તહમોએ શમશીરની ધમકી આ જગ્યાપર આપી છે.” તે જવાને હીમતથી જણાવ્યું “જેમ ડાકુઓના સરદાર તમારી શમશીરથી બીધા નથી, તેમ હું બીહતો નથી, હા તમે મને હાથ લગાડો અને જો મારી હીમત જોવા માંગતા હોય તો મહારી તલવાર મનેથી ચલાવવા દો.”

“હાહાહાહાહા” હસીને ચારસે કહ્યું “લોકડી શેરને ડરાવેછ, શીયાળ વાધને દમ કરેછ તું મહને તારા ઝોરનો શોર સંભળાવેછ.”

“હું એ અપમાન આપના મોંઢાપરજ પાછું છુટકું મારુંછ.” તે જવાને મક્કમ થઇને કહ્યું, અને તેના તે હીમત ભરેલા શબ્દો સાંભળીને અજાણથી યુરીઅન તેને જોતો બોલ્યો. “આજે છોકરો વળી કોઈ અજાણ્ય હીમતનો છે.”

“તું કોણ છે? તહાર નામ શું?” ડયુક ઓવ કુરાએ આગલી વાત ભુલતાં નવા સવાલો કીધાં.

“મહાર નામ વેલેનતીનો સ્પીનોલા છે,” તે જવાને જણાવ્યું “અને જો કે હું મહારા મા. આપના નામથી ના વાકેજ છું તોથી મારા દીલમાં મહને ખાત્રી છે કે હું કોઈ ઉંચા ખાનદાનનો છું.”

“તું રહે છે ક્યાં?”

“હું શીઝીશવન જેનરલ ઓડરીઅનની સાથે રહું છું.” વેલેનતીનોએ કહ્યું.

મગર, તે સાંભળતાંજ સરખે કંપ સાથે હોય તેમ મોંઢી ઉઠાવીને ચારસે પુછ્યું “તું

એડીઅન ત્રેસપેસો સાથે રહે છે ? તેના ઘરમાં ?”

“હા, તેવણના ઘરમાં.” વેલેનતીનોએ ફરીથી હીમત રાખીને કહ્યું.

“મહારા હોડ ?” આચ્ચબીશપે તરફ ફરીને ચારલ્સ ડ્યુક એવ દુરા બોલ્યો. “આ જવાન, ત્યારે હવે ખુદ્દુ માલમ પડી આવ્યું છે કે, આપણા દુશ્મનનો જાસુસ છે, અને એને મહારા બોલા. માતાજી આગળ સખાવતને મસે આવીનેખી ઘણી જાસુસી અત્યાર અગાઉથી એણે કરી છે એવો મને શક છે. આ માણસને જતો મુકેલો તમામ ખોટો, એ આપણા દુશ્મન એડીઅનના પેતાના મકાનમાં પલાએછ અને એ સ્વભાવીકળ છે કે તેના જાસુસ તરીકે કામ કરતો હોય. આજે રાતનાખી મહેલને પાછલે દરવાઝેથી એવાજ કોઈ જાસુસીના કામને વાસ્તેજ એ દાખલ થયેલો હોવો જોઈએ.”

“હું એ તોહમતનો ઇનકાર કરુંછ” વેલેનતીનો બોલ્યો “હું જોઉં એડીઅનને મહારા વાલી તરીકે માનુંછ, અને તેમના ખાનગી મકાનમાં રહુંછ, તોખી તેમના મહેલમાંના એકખી કામમાં હું ભાગ લેતો નથી, મેં કદી તેવણના મહેલના કોઈખી કામને હાથ લગાડ્યોજ નથી.”

“છોકરા” આચ્ચબીશપે હવે કહ્યું “તહારી સામેનો પુરાવો એટલો તો મજબુત છે કે તું અમારી અનુભવી આંખોમાં ધુલ છાંટી શકવાનો નથીજ.-તું એક જાસુસ પુરવાર થયો છે, અને તેથી તુંજે જાસુસને જે શીક્ષા મલે તેવી સજા મલવીજ જોઈશે.”

“એને લઈ જાઓ.” ડ્યુક એવ દુરાએ ખુરીઅનને કહ્યું “અને અમારો હુકમ થાય ત્યાં સુધી એને કંઈ રાખો, અને હુકમ મલતાંજ એની ગરદન ઉઘારી નાંખજો.”

અને, ડાકુઓનો સરદાર ખુરીઅન, તે જવાનને એક તહેખાનામાં લઈ ગયો, જ્યાં તેને મઉતની સજા થાય ત્યાં સુધી ગીરફતાર રાખવામાં આવનાર હતો !

ગરીબ બીચારો વેલેનતીનો રખીનોલા !—અલતમારાના અમીરનો તે તળયશો વારેસ ! તે રાતના અંકેક વીપતીમાંથી મોકલો થઈને કંગાલ હાલતમાં ડાકુઓના તે તહેખાનામાં કંઈ પડ્યો !!

પ્રકરણ ૨૨ મું.

વેલેનતીનો અને ખુરીઅન.

અલતમારાના અમીરનો જે તળયશો કમનસીબ એટો વેલનતીનો રખીનોલા તે વખતના પ્રખ્યાત થયેલા લુટારના સરદાર ખુરીઅનના તહેખાનામાં કબ્દ પડ્યો ત્યારે તેના રૂબે રૂબાંથી એક સર્દ ધુરજરી પસાર થઈ ગઈ, અને ત્યાંના પથરના એક ખાંકપર એટો તે વખતે તેને લાગ્યું કે તે પોને એક છવતી કબરમાં હતો !

મોઝ કલાક અગાઉથી શુર થયેલી તે આફત પર આફત તેને ગાખા પેણામાંથી ચુલામાં

નાખી ચુકી હતી અને તે રહાંજ પછીના અકેક પછીના અકેક અનાવોએ જાણે તેને હાથ ફરમોશ કરી ચુક્યો હતો!

તેણે આ તહેખાનાની બધામાં આવતી વખતે અપચું હતું કે તેને પેલી ખુદયા અઉરત રાણી જ્નેનાના મહેલમાં લઈ ગઈ હતી, અને મહેલમાંનીજ કોઇ પેલી ખુબસુરતીએ શાદીના ઘેલાપણામાં તેની સાથે વાતો કરી હતી!—તો, હવે તે વીચારમાં પડ્યો કે તે અઉરત કોણ હશે? તે અઉરત તેના પોતાના હાથપરના ડાઘ જોઇને ડાઘા કેમ ગઈ હશે?—તે હાથ ફરીથી ખારીકાથી તપાસીને તેણે તેને જવા દીધો, એ બધી વાતમાં ત્યારે કોઇ ભરમ હતો કે કેમ? તેને સમજ પડી નહીં.

વલી, તેણે આ તહેખાનાના સરદાર લુટાર પુરીઅનને વાસ્તેખી કાંઇ સોચ કરી લીધી: એ થોડાજ વખતપર નેપટસમાં હોહા કરી રહેલો એક ડાકુ હતો જેણે ઘણા અચ્છા અચ્છા પ્રાક્રમો કીધેલા હોવાની ખુબ ઉડી રહી હતી! પણ, એક ચીઝપર વેલેનતીનોએ ખુબ ગંડર કીધો: એ ડાકુ સરદાર પુરીઅનને એડરીઅન ત્રેસપેલો માટે સખતમાં સખત નફરત હતી! તે કેમ? તે શાથી?

મગર, ઉપલા ખ્યાલાતોપર હવે તેના મગજે પાણી ફેરવ્યું, કેમજો ખ્યાલાતોને બદલે તેના ગમ અને શીકરે પોતાની જગ્યા લીધી: હવે, વેલેનતીનો સ્પીનોલા વીચાર કરવા પડ્યો કે થોડાજ કલાક પછી તેને પોતાને એક જાસુસના મઉતે મરવાનું હતું!!

અફસોસ, તેના દુખી દીલને મુઢલીસોને મદદ થવાના કારણે ગોયા એક રાહતનો મલમ હંમેશાં મલતો હતો, અને પેલી કોઇ ખુબસુરત મુંઢરીએ પોતાના શીરીન અલકાજોથી તેને તસલ્લી આપી હતી અને દુખમાં સુખ કરી આપ્યું હતું! હવે—હવે તે ક્યાંથી મલશે?—થોડા વખત પછી તો દુન્યાન તેની નઝરોથી નાખુદ થશે, અને તે પોતે દુન્યાને છોડી જશે!

તે ગમમાં ગીરફતાર એસી રહ્યો.

એક કલાક પછી તેને લાગ્યું કે તેની કોટડી તરફ કોઇનાં પગલાં આવતાં હતાં—ખારી અડગરો પાછો દશાવવામાં આવ્યો, દરવાજો ખોલવામાં આવ્યો, અને—તેની સામે ડાકુઓનો સરદાર પુરીઅન પોતે આવીને ઉભો રહ્યો.

“તહમે નાખુશ ખબર મહારે માટે લાવ્યા છો” તે જવાને મન મક્કમ કરીને હીમ્મત રાખીને કહ્યું. “જખી કહેવું હોય તે મહેને કહી દો.”

“જવાન, આપ મઉતને શાંતીથી મલવા સાર મનને મઝપુત કરશે?” પુરીઅન બોલ્યો; પણ તેને તે જવાનની ચશમોમાં અશમો નાખતાં રહેતા રહેતા રહ્યો અને મહર પયદા થઇ!

“હું ફરીશ” ગંભીર આવાજે વેલેનતીનો બોલ્યો. “આદમીઓ બસે મહારી જીંદગીનો નાશ કરવા તદ્દપાર થાય—મગર પાક ખુદા એકલોજ મહારો અમર આત્માને સાચવશે. ખોલો મહેને ક્યારે મરવાનું છે?”

“એક કલાક પછી” પુરીઅને જણાવ્યું. “હું હમણા જાઉં છ અને તુરતજ તહારી પાસે આખીશખ આવ તરેન્તો આવશે અને તહને છેલ્લા અમીરવાદ આપશે.”

શું ? મહારા પુનતો હુકમ આપનાર એક શખ્સ મહને છેલ્લા આશીરવાદથી આપશે ?” રહેજ ગુસ્સાથી ગરમ થઈને વેલેનતીનો બોલી ઉઠ્યો “ નહીં, સીનોર પુરીઅન-કદી નહીં ! મહારી ઝીંદગીનો છેલ્લો કલાક હું આ તહેવાનાની કોટડીમાં અકેલો રહીશ, અને અકેલો હુંજ તે પાક ખુદાની ઈબાદત એ મહારા છેલ્લા વખતમાં કરી લઉંશ. હું પાક ખુદા સીવાય કોઈથી આદમ ઝાતના આશીરવાદ માંગતોજ નથી.”

પુરીઅને પોતાનો ચહેરો તે સાંભળીને ફેરવી નાંખ્યો, તેના દીલમાં તે જવાનની ક્રપાનીએ અસર કરી નાંખી હતી, અને પાક ખુદા તરફના જે વીશવાસથી તે જવાન બોલતો હતો તે શખ્દોએ તેના દીલને ગોચા મોમ બનાવી મુક્યું હતું. પુરીઅને પોતાનો ચહેરો ફેરવી નાંખ્યો, અને તેની આંખોમાં આંસુના બે ટીપાં ભરાઈ આવ્યાં !

“સીનોર” તે પછીથી પુરીઅને વેલેનતીનો તરફ જોઈને કહ્યું “તું એમ ના સમજતો કે તારા મકિતનો હુકમ મેંથી આપ્યો હતો. જે કે હું એડરીઅન ત્રેસપેલોને મહારા એકે એક રવાંથી ધુરંજીને ધીકકાર છું, છતાંપી મેં તેના ઘરમાં પલાએલા તારા જેવા એક જવાન માટે કદીથી મકિતનો હુકમ આપ્યોજ નથી. મગર, અફસોસ કે હું હુકમ આપનારાઓના હુકમને અગ્ન લાવવાથી પાઝખી થઈ શકતો નથી: તેઓ ગમે તે પણ મોટા ફરજગના માણસ છે.”

“આપે મહારા તરફ જે દીલસોઝી બતાવી છે તે માટે હું આપનો નેહાયત અહેશાનમંદ છું મગર, આપ એ બતાવશે કે આપ શીઝીશયન-જેનરલ એડરીઅન ત્રેસપેલો તરફ કેમ એટલો બધો ધીકકાર કરાવો છો ?”

“ ન પુછ-જવાન, ન પુછ મહારા દુખની કલાણી ! ઉકે ! મહને એ નાપાક એડરીઅન તરફ એટલી બધી તો નફરત છે કે મહારા સપાટામાં જો એ આવે તો એની હદદી હદદીથી ચળવશ, એના ગોળના પુરજે પુરજા ઉડારશ.” સખત ગુસ્સાથી ડાકુઓના તે સરદારે હાંત કચકચાવીને કહ્યું “ મગર, હાલમાં તે વાતનો મકિતો નથી. સીનોર, એક કલાક પછી હું તુને લઈ જવાને વાસ્તે આવશ.”

“ મહને મકિતને હવાલે કરવા, કેમ ?” અજબ ગલગલા આવાઝથી વેલેનતીનોએ કહ્યું “ હીક, મારો, મગર એ બતાવો કે મહને કેવી રીતે મારી નાંખવામાં આવશે ?”

“ હીમરાંપર તહાર માથું મુકીને કુહાડીથી એક ડાકુ તહારી ગરદન ઉડારશે ” પુરીઅને કહ્યું “ જવાન, અને હવે તહારી છેલ્લી ઈચ્છા કંઈ હોય તો મહને કહી દે.”

“ ઇચ્છા-છેલ્લી ઇચ્છા ?” ગમનો એક દમ ભરીને વેલેનતીનો બોલ્યો. “ છેલ્લી ઇચ્છા તો એક છે, મગર ને આપ પુરી કરો તો !”

“ હું એક ડાકુ છું, લેકીન વાદ રાખ જવાન કે મહને ડાકુ બનવાની ગોચા ફરજ પાડવામાં આવી હતી, પહેલાં પહેલાં મહાર દીલ મોમ મીસાલ નરમ હતું, મગર બદમાશ રીતરતીઓએ મહારા તે દીલને ફડિલાદ મીસાલ સખત બનાવવાની ફરજ-ફરજ-અને ફરજ પાડી હું ડાકુ હાલમાં છતાંપી વાદ રાખ કે પાક ખુદાને ભુલ્યોજ નથી, પાક ખુદાની રાહપર હું અકુ છું, પુરાંઓને મારું છું અને બલાંઓને તારું છું. કોઈથાર મહારાથી ભુલ થઈ

જતી હોયખી, કારણ માણસ માત્ર જીવને પાત્ર છે.—ત્યારે, સાંભલ ત્હારી જખી ધ્રુવ હશે તે પાક ખુદાને હાઝર નાઝર માણીને હું કહું કે હું પુરી પાડશ, અને ફર પાડશ.”

“આપ કસમ ખાઓછ?”

“કસમ મહારી તલવારના, કસમ મહારા જાનના કસમ મહારા ધમાનના.” પુરીઅને કહ્યું.

“સાંભળો:” વેલેનતીનોએ કહ્યું “જે જગ્યાપર મારે માથું મહારા શરીરથી જુદ પડવાનું હોય તે જગ્યાની નજદીકમાં આતશની એક ચેહ સલગાવજો, ખુબસા લાકડાં તૈયાર રાખજો અને હું મરણ પામું કે મારાં માથાને અને શરીરને તે ચેહમાં મુકી દેજો, બધા લાકડા બાળજો અને મારી લાશ રાખમાં ફેરવાઈ જાય ત્યાં સુધી થોભજો.—બસ, એટલીજ ઇચ્છા મારી છે.”

પુરીઅન તઅજુજ રહ્યો, મગર તે ઝટ બોલ્યો “કયુલ છે મને.”

“હઝારો ઉપકાર આપનો” તે દુખી જવાન બોલ્યો “મગર આપ યાદ રાખો કે તમામે તમામ મારા કપડાં સાથે મારી આખી લાશને એમની એમ ચેહમાં મુકજો, અને ખાક રાખ થવા દેજો.”

પુરીઅને દુખથી પોતાનો ચહેરો ફેરવી લીધો, અને ચાલવા માડ્યું, કે વેલેનતીનોએ તેને અટકાવીને કહ્યું “એક શબ્દ વધારે.”

“બોલ” ગલગલાં સાદે પુરીઅને કહ્યું.

“તહમે રડોછ?” પુરીઅનની આંખમાંથી આંસ ટપકતાં જિંદને વેલેનતીનો તેનો હાથ ખકડીને બોલ્યો “તહમે રડોછ, મહારે માટે? ન રો, ન રો, અએ મોમદીલ ડાકુ સરદાર, મહારે માટે ન રો, હું તો જનમથીજ કમનસીબ છું, કોણ જાણે મહારા માતપીતા કોણ છે, અને હું ક્યાંથી આવ્યો? વાસ્તે, જનમથીજ એક કમનસીબ બશરપર તું રોઇને શું કરશે? સાંભલ, મહારી એક ખીજ ઇચ્છા સાંભલ, અને તે પ્રમાણે અમલ કર: તુંને ફીઝીશયન જૈનરલ એડરીઅન તરફ ગમે તેટલો ધીકકારખી હોય, છતાંખી મહારા મરણ બાદ તું કોઇ પાસે એટલુંજ ફક્ત એડરીઅન ઉપર કહેવડાવજે કે “વેલેનતીનો રખીતોલા મરી ગયો.”—પુરીઅન, એટલું કામ કરશે?”

“કયુલ.” અને તેટલું બોલીને ડાકુઓનો તે સરદાર રડતી ચશમોએ ત્યાંથી ગયો !!

પ્રકરણ ૨૩ મું.

બહાદુર પુરીઅનની રહમદીલા.

એક કલાક મધી ત્રણ ડાકુઓની સાથે કમનસીબ વેલેનતીનો રખીતોલા તહેખાનની તે કોટડીમાંથી બહાર આવ્યો, અને તેને જ્યાં મારવાનો હતો તે તરફ ડાકુઓ તેને ફેરવી ગયા.

વેલેનતીનોએ દુરથી આતશના શોહલા ઉઠતા જોયા, અને તેથી તેને ખાતરી થઈ કે ડાકુ સરદારે પોતાનું વચન પાલવાની કાશીશ કીધી હતી ખરી.

દીમરો તરફ વેલેનતીનો ગયો જ્યાં ડયુક ઓવ દુરા, આરથબીશપ ઓવ તેરેનતો, અને ખીઝઓ ઉભેલા હતા, અને થોડેક દુરથી નજર નીચી નમાવીને અદ્ય વાલીને યુરીઅન ઉભો હતો !

ગમચોર ચુપકીદી ત્યાં ફયલાઈ રહી હતી જેમાં માત્ર લાકડાંના બળવાના આવાઝથી દખલ થતી હતી !

દીમરો પાસે જતાંજ વેલેનતીનો ચુકનયે વળ્યો, તેણે ખેડ હાથ જોડ્યા, આસમાન તરફ આંખ ઉઠાવી, અને પાક ખુદાની પત્રીત ઈઆદત કરવા માંડી.

યુરીઅન કુદરતીજ તે છોકરા તરફ ધ્યાન દોડાડ્યા લાગ્યો, તે દીલગીર ચહેરે અને દુખી દીધે તે જવાનનો નીરદોશ ચહેરો જોવા લાગ્યો, અને તેના હોટ જે હાલતા હતા અને તેની ચશ્મો જે આસમાન તરફ હતી તે જોઈને યુરીઅન અજબ રહમદીલીથી ખેંચાઈ ગયો !

મગર, યુરીઅનની ગંભીરતા તરફ ડયુક ઓવ દુરાનુ ધ્યાન ખેંચાયું, અને તે આ ડાકુ સરદારને જવાન વેલેનતીનો તરફ દલતો સમજી જઈ શક્યો હોય તેમ બોલ્યો “ યાદ રાખ યુરીઅન, ડયુક એનદરીઆને માટે આપણે જેથી કાંઈ અત્રે કરવા માંગીએ છીએ તે બળ કાવવાને માટે તે કમુલાત આપેલી છે.”

“ તેજ કમુલાતથી માત્ર હું હયરાન છું—નહીં તો——”

“ લેકીન, તેજ વખતે યુરીઅનના કાન પર વેલેનતીનો સ્પીનોલાનો આવાઝ પડ્યો તે જવાન ખીચારો હરે મોટથી બોલતો હતો, અને પાક ખુદાને કહેતો હતો “ ઓ પાક ખુદા ! મહારા મહિતને માટે જેઓ ચુન્હાગાર છે તેઓનેથી તું માફ કરજે !”

ઉફ ! યુરીઅનને તે શબ્દોએ કાતીલ ધાવ કર્યો ! ઓ, એટલી બધી નેકદીલી ? ચુન્હા-મારોનેથી મારી ? અરે અરે, વેલેનતીનો કટકો બધો ભલો હતો !

“ ઓ મહા શક્તીવાન પાક પરવરદેગારે આલમ વેલેનતીનો તેવાજ ગલગલા આવાઝે પાછો બોલ્યો “ ખસુસન તું મહારા તે દીલસોંઝને માફ કરજે કે જેણે મહાર કહ્યું માન્યું છે, અને મહારે માટે મહારી છેલ્લી ઈઆખી પુરી કરવાની નેકી કીધી છે, ઓ, પાક ખુદા ! તું આજે યુરીઅનના દીલમાંથી જેથી ખતા અને ગુમરાહી હોય તેને દુર-દુર-દુર કરજે, ઓ પાક તું !”

તે સખ્દોની શક્તીએ યુરીઅનના મગજમાં કોઈ અંદર વીચાર ઉતારી દીધો, અને તેણે મોમદીલ પીગલીને રહમતા પાણીમાં બદલાઈ ગયું !

“ ઉફ ! મહારેથી એ સખ્દો સંભલાતા નથી !” યુરીઅન ચક-અ-ચક પુકારી ઉડ્યો “ મહારી કમુલાત હું સુકમના અધકારમાં કદી આપી ચુક્યો નથી, અને તેથીજ, હું એક લાચાર મજબુતને તહમાસ પગમાં ચુરો થવા દઈશ નહીં—ખીરાદર,” તેણે કુહાડો લઈને ઉભેલા પોતાના છુટારને કહ્યું “ છોડ તહારો કુહાડો, બાબુ થા, એક મજબુતનો જાન લેવાના ચુન્હામાંથી મોકલો રહે.”

અને તે કાકુએ પોતાના સરદારનો હુકમ સાંભળતાંજ પોતાના હાથમાંનો કહાડો ફર ફેંકી દીધો, અને સતોષ પામ્યો હોય તેમ તે જગ્યાપરથી મોઢ મલકાવીને બાબુ થયો.

બધાના ડોળા અઠાથળીમાં ગરકાવ થઈ ગયા.

“જુરીઅન” ડ્યુક આવ દુરાએ કહ્યું “આ શું ? આની મતલબ શું ?”

“આની મતલબ એજ કે હું ગમે તે છું, મગર મઝલુમોપર ખુલ્મ નો કદી કરનાર નથીજ, હું એક નીરદોશનો જન લેનાર નથીજ.”

“ત્યારે શું એને છોડીને તું આપણને બધાને ફસાવવા માગેજ ?” ડ્યુક આવ દુરાએ પુછ્યું.

“નહી, એ છોકરાને મેં નેકીના ભરેલો જોયો છે. અને એ એક શબ્દથી બહાર ખોલીને આપણને ફસાવશે નહી.”

“કદી નહી.” ચારલ્સ ડ્યુક આવ દુરાએ ખુબ પાડી “હું પોતે એને જાનથી મારશ” અને તેણે પોતાની શમશીર મયાનથી બહાર ખેંચી કાઢી.

“ખબરદાર” જુરીઅને પોતાની તલવાર ખેંચી કાઢતા શેરની મીસાલ પુકાર કાઢ્યો “અગર એ નેક જવાનના એક બાલનેથી ઈન્જ પહોંચશે, તો આએ મહારી શમશીર તહ મારા સીનામાં જગ્યા લેશે.”

“બલા જુરીઅન” વેલેનતીનોએ હડીતે કહ્યું “આપ અપજશ ન લો મહારે ખાતીર ડ્યુકની શમશીર સાથે શમશીર આઝમાવવા માટે મહત્તે ઇન્જત આપો તો હું એવણ સાથ લડીશ.”

“જુરીઅન આપ એને તલવાર” ડ્યુક આવ દુરા પોતેજ તકકોબરીથી બોલી પડ્યો.

તે આવાઝ થતાંજ જુરીઅને પોતાની શમશીર વેલેનતીનોના હાથમાં મુકી દીધી, અને ચારલ્સની તલવાર સાથ વેલેનતીનોની તલવારે મુકાબલો કાઢ્યો.

ચારલ્સની પટાખાત્રી આગલ જવાન વેલેનતીનો તો કોઇ હીસાબમાંથી નહીં હતો— મગર પાક ખુદાની શાન.

થક-થ-થક ચારલ્સને ઠોકર લાગી, તે પડ્યો, અને પડતાં પડતાંજ વેલેનતીનોના હાથમાં ની તલવારથી ચારલ્સના હાથપર ઝખમ થઈ ગયા ! !

“મરહુમા.” જુરીઅન બોલી પડ્યો “લેકીન, નામવર ડ્યુકને તું પોતે હાથ આપીને ઉઠાડ.”

વેલેનતીનોએ તેમ કીધું, અને તે દેખાવથી બધાપર લણી સારી અસર થઈ હતે તો જાણે બધાજ તે છોકરાની તરફ માથોઠું બની ગયા ! આરમ્બ ખીરાપ આવ તેજનતોએ કહ્યું “નામવર ડ્યુક આવ દુરા એ જવાન માટે હવે હું પારિંજ કે કોઇ દુરામની ધરાવશે નહીં, અને એ જવાન આપણને ફસાવશેથી નહીં.”

તે પછી જુરીઅન જવાન વેલેનતીનો સ્પીનેલાને લઇ એક કમરામાં ગયો, અને ત્યાં તરેહવાર પકવાનો મંગાવ્યા. તેણે પોતાના એક બેટાની માથે વેલેનતીનોને અણીને તેની

આગતા સ્વાગતા કીધી, અને તેને જમાડતાં તે બોલ્યો. “ જવાન મીત્ર, આ દુન્યામાં જન્મ લે સકને હોય છે, તેથી તું નાઉમીદ થતો ના. મહને લાગેછ કે તારા માઆપ કોઈ ધણુજ નેક અને અસીલ આસામીઓ હશે કે જથી તું તેમનું ફરજદાંથી નેકીનો ભરેલો નીકલ્યોછ, તારા નેક સ્વભાવ પ્રમાણે તું સદા સુખ મેળવશે, પાક ખુદાનો ભેદ પાક ખુદા જાણે ! તારા માઆપને કોણુ જાણે શુંબી હાદેસા હોય અને તેઓ તુને એડરીયનના ઘરપર છોડી ગયા હોય. સખર કર, ધીરજ ધર, સઉ સાર થશે. મગર—”

“ મગર શું ? ” અધારાઇથી વેલેનતીનોએ પુછ્યું.

“ હું ધારેછ કે જન્મક્રમાં તુ કોઇવાર કેડે નેપલસની અંદર ફસી જાય તો મારી મદદ લેવા તમયાર થાય કે ? ”

“ મોટી ખુશીથી નેક ખુરીઅન ” વેલેનતીનોએ ખુશીના ઉભરાથી તેનો હાથ પકડી લઇને કહ્યું. “ તમારી મદદ તો મહને કીમતી થશે. ”

“ તો લે આઝે રણુસીંગ ” ખુરીઅને એક નાનુ રણુસીંગડુ તે કમરાની દીવારપરથી હિંચકી આપીને કહ્યું. “ જ્યારેબી તુ ફસી જાય, ત્યારે એ રણુસીંગ વગડજે, અને તે વખતે હું યા મારા ડાકુઓ તારી મદદ દે જરર આવશું, અને પાક ખુદાની મદદથી અમે તુને સંકટથી બચાવી લઇશું. ”

“ નેક સરદાર, તારી મોટી મહેરબાની, તારો હું ઝીંદગીભર આભારી રહીશ. ” તે રણુસીંગ લેતાં થોડો થોડો થઇ જઇને વેલેનતીનો બોલ્યો અને તેણે ખુરીઅનનો હાથ પકડીને ચુમ્યો.

“ નેપલસથી બાર માઇલની હદમાં એ રણુસીંગ વગડશે તો હમેશ મદદ તુને મલશે. ” તે ડાકુ સરદારે કહ્યું. “ મહારે ચલણુ આજકાલ ઝોરાવર છે, અને મહારા ડાકુઓ મહારા એક શબ્દથીબી દુર જવા નારાઝ છે. ”

“ હવે હું ધારેછ કે આપ મહને બહાર મોકલાવશે. ” વેલેનતીનોએ કહ્યું.

“ મહારા બે ડાકુઓ તહને બહાર મુકી આવશે, પણ ધારા મુજબ તારી આંખે પાટો બાંધશે. તું મનમાં મુરજતો ના એ ગોયા અમારી એક રસમ છે. ”

“ આપ આપની રસમને ન તોડો મહારે ખાતીર ” વેલેનતીનોએ કહ્યું. “ મહને આંખે પાટો બાંધીને જવા દો. ”

અને ઘણી તાઝીમતવાઝો અને મીઠા સખુનોની આપ લે પછી વેલેનતીનોને બે ડાકુઓ સાથે તહેબાનાની બહાર મોકલવામાં આવ્યો.

થોડાક વખત પછી તે જવાન વેલેનતીનો રખીનોલા પાછો છુટો થઇને પોતાના ઘર તરફ આવ્યો.

તહેબાનામાં રાજ્ય લીશક!

ઉપલા બનાવની બીજી રાત્રીએ પાછું આપણને ડાકુઓના તેજ તહેબાનામાં દાખલ થવાનું છે, જ્યાં ડયુક ઓવ દુરા અને આર્યબીશપ ઓવ તેરેનતો સાથે કેટલાક ઉમરાનો જમાવ થયેલા છે, અને ત્યાં એક શોભાયમાન તખ્તબી જણાય છે.

આખીર તખ્તવાલા તે કમરાનો દરવાજો ખુલે છે, અને ડાકુઓના સરદાર ખુરીઅન સાથે રાણી નેનાના ભરતાર એનદરીઆ ડયુક ઓવ કેલેબરીઆ દાખલ થાય છે.

એનદરીઆનો ચહેરો રાખ જેવો શીકો થઈ ગયો હતો, તેના બાલ અને કપડાં ખોરવાયેલાં હતાં, અને તે જ્યારે ખુરીઅન સાથે અંદર દાખલ થયો ત્યારે તેના હાથપગ ધરજતા હતા.

“મહારા નામવર પીત્રાઈ” ચારલ્સ ઝડપથી ઉઠીને તેને આવકાર આપતો આગલ જમને તેનો હાથ પકડીને બોલ્યો “ગભરા નહીં, અહીં તો બધા આપણા મીત્રાજ છે, ત્હારા બલ્લામાં એ કોઈ પોતાનું બહુ માનનારા છે.”

હવેજ એનદરીઆના જીવમાં જીવ આવ્યો, અને તે ત્યાંની એક કુરસીમાં બેસી જમને ઠાક ખાવા લાગ્યો. ખુરીઅને તેને માટે કુદરતી ઠંડીથી ઠંડું બનેલું પીણું મંગાવ્યું, જે એકજ ગોટમાં પી ગયો એટલો બધો તે પ્યાસો થયેલો હતો.

“મહારા નામવર” ચારલ્સ ડયુક ઓવ દુરા તરફ જોઈને થોડે વખતે એનદરીઆ બોલ્યો “ત્યારે આપે મીત્રો આગલ મહને બોલાવવા માટે મહારીપર લુટાઈઓનો હાથ આઝમાવ્યો?”

“ચુસ્તે ન થા, બહાલા પીત્રાઈ” ચારલ્સે ઝડપથી કહ્યું “મેં ત્હારા બલ્લાને માટે જે કીધું છે તે કીધું છે, હું તો ત્હારી રક્ષયતમાંનો એક છું, મહારીપર ચુસ્તો ના બતાવ.”

“રક્ષયતમાંનો એક!” કરડા ભારથી એનદરીઆ બોલ્યો “રાજ્ય અને રાણીને રક્ષયત હોય, અને જાણુ, કે હું તો રાજ્ય નથી.”

“રાજ્ય નથી, પણ તું રાજ્ય થશે મહારા પીત્રાઈ” ચારલ્સે હસીને જણાવ્યું “આને રાંતના અહીં ત્હારો રાજ્યાલીશક થશે, અને તું આખા નેપલ્સનો રાજ્ય બનશે.”

“આમીન” આર્ય બીશપ ઓવ તેરે નતોએ દુવા આહી, અને તેના આમીન તરફ હરશનાદ થયો.

“મહને કાંઈજ રહમજ પડતી નથી” એનદરીઆએ અળખબી બતાવી “આપણે ત્યારે ક્યાં છીએ?—મહને શું કારણે લાવવામાં આવ્યો છે?—અને આ કાણુ છે?”

“આપણે ડાકુઓના તહેબાનામાં છીએ, ત્હમને ત્હમારા રાજ્યલીશક માટે અહીં લાવવામાં આવ્યા છે, ત્હમે એટલા તો ડરપોક બની જાઓજ કે દુશ્મનોના ડરથી ત્હમે અહીં આવતેખી નહિ તેથી અબરહસ્તીથી ત્હમને અહીં લાવવા પડ્યા છે, અને આ ત્હમારી પ્રાસે ઉભેલા શખ્સ તે ત્હમને ત્હમારા હાથરખધે લગાડક ડાકુઓના સરદાર ખુરીઅન ખેતો છે.”

ચારલ્સે ખુલાસો કરીયો “ ત્રણ હજાર ડાકુઓ આ એકને લીધેજ આપણા મીત્રો છે, અને તહારે ખાતીર, એનદરીઆ તહારે ખાતીર, પોતાની શુરવીર ફકિજથી લડવાખી તકયાર થશે, વાસ્તે હવે ડરપોક ન બન-પણ શેરડીક થઇ જા.”

“ ખચ્ચીતજ ?”

“ હા, એ બધું ખરું છે, અને હવે ખચ્ચીતજ તહારે પોતાને ખાતીર તકયાર થવું નેઇએ,” ચારલ્સે મક્કમ આવાજે જણાવ્યું “ આજ રાત્રે અહીંઆ અમે તહારો રાજ્યબી-શેક કરનાર છીએ અને એ પ્રસંગે નામદાર પોપ તરફથી તેવણુને બદલે આર્યખીશપ આવ તેરેનતો હાઝર રહેશે. નામદાર પોપ તહારા દુશમનોથી તુને બચાવવા પોતે એક ફકિજ મોક-લાવનાર છે, અને આપણો મીત્ર યુરીઅન પોતાના ત્રણ હજાર લડાયક શુરવીરો સાથે લડીને એડરીઅનનો નાશ કરશે, અને તહારા વાષટાને ઉડતો કરશે. આજે રાત્રે રાજ્યબીશેક થઇ જવા પછી બધા ઉમરાવો વીખરાઇ જશે, અને નામદાર પોપની મદદ આવી પહોંચશે કે બધા તહારા વાવટા માટે લડશે. અને, સઉથી પહેલે આપણા દુશમન એડરીઅન ત્રેસપેચોનું માથું ઉડારી નાંખવામાં આવશે.”

“ અને તેની પછી જે કોઇનું માથું ખીજે નંબરે ઉડશે તે શીલીપા કાઉનટેસ આવ કેમેનોનું ઉડશે.” એનદરીઆ બોલી પડ્યો.

“ નહીં, નહીં ” તેવામાં યુરીઅન વચ્ચે બોલ્યો “ નહીં અકિરન જાતપર હુકમ કરવો સજાવાર નથી, અકિરતનું ખુન રેડવામાં શું બહાદુરી છે ?”

“ એડરીઅનને ઘણા ખરા કોઇ ઉમરાવ મદદ આપે તેમ નથી, ફક્ત અઝતમારાનો અમીર કોઇ રીતની મદદમાં એડરીઅન તરફથી ખીજાએને ઉશકેરે ” ચારલ્સ ડયુક આવ હુરા બોલ્યો “ એ અઝતમારાના અમીરનોખી ઘણુ મહત્તે કાઢી નાંખવા ગમેછ. કેમ જે એની એક પુરી છોકરીના હાથની માંગણી મેં કરીધી તો મહારા જેવા ડયુકને અપમાન કરીને ના પાડવામાં આવી.”

અને તે પછી તે યુકતેગો પર પરદો ઉતારીને તેઓ બધા તખ્તનીશીનીની કીયાના કામ પર મંડ્યા.

ચારલ્સ એનદરીઆને તખ્ત આગલ લઇ ગયો, તેને તખ્તપર બેસાડ્યો, અને તેની પાસે જમના હાથપર પોતે બેઠો, અને પછી ખીજા ઉમરાવો બેઠા, યુરીઅન તખ્તની પાછલ બેઠો અને આર્યખીશપ આવ તેરેનતોએ પોપ તરફથી આવેલું ખુશખુદાર તેલ એનદરીઆના માથાપર છાંટ્યું, અને તે પછી એનદરીઆના માથાપર તાજ મુકતા કહ્યું “ અને આએ રીતે હું આપને આજે નેપલ્સના તાજવર બનાઉ છું.”

“ આમીન-આમીન-આમીન. ” એક મોટો હરખનાદ થયો.

મગર, એ રાજ્યબીશેકથી રાજ થનાર એનદરીઆનું દીલ ખુશી થયું નહીંજ, તેનું જીમર અંદરખાનેથી ધરજતું હતું !!

તે પછી ખાણીપીણી થઇ, અને છેક મોડી રાત્રે બધાઓ નવા રાજની રમ્મ લઇને તહે-

ખાનાથી બહાર ગયા, અને ખુરીઅને નવા રાજાને પોતે પોતાના ગુફાથી બહાર લઈ જતા મહેલ સુધી પહોંચાડ્યો.

*

*

*

ઉપલા ખનાવ પછીની બીજી રાત્રે આપણે રાણી જોનાનાં મહેલમાં એક અગત્યનો ખનાવ ખનતો જોઈ લઈશું:

રાજા રોઅરટના મરણને ત્રણ અઠવાડીયા પસાર થઈ જવાને લીધે તે રાત્રે સોગ પુરો થયો હતો, તેથી રાણી જોના અને મહેલમાંનાં તેના મીત્રો બધાં તરેહવાર નવા લીલાસમાં સજ્જ થઈને મહિજ મારતાં અને ટાહેલાં ચલાવતાં મેજરૂં મલ્યાં હતાં.

તેઓ બધાં ખુશી ખુશી હતાં, મગર તે ખુશીમાં ગમીનો બાગ પડવાનો હતો તેની તેઓને શી ખબર હતી ?

પ્રકરણ ૨૫ મું.

લયાનક ખબર !!

રાજા રોઅરટનાં મરણને ત્રણ અઠવાડીયા થઈ ગયા હતા, અને સોગ કિતરતાં રાણી જોનાના મહેલમાં તે રાત્રે બધાં ખુશખુશાલ, મહેલ આગળ મેજરૂં મળીને મગલ મારતાં; ખુશ ગુફતેગોમાં મશગુલ હતાં.—મેજને મુખે તે બેશક શીલીપાજ હતી, જેણે પોતાની ખુબસુરતીને ઘણી રંગો રવગાન આપી હતી અને કપડાંબી અચ્છા ઠાઠમાહતા અને ઝવાહીરાતોના દાગીનાબી બે-શુમાર પહેર્યાં હતાં.

એ કાઉન્ટેસ ઓવ કેમેનોની જમણી તરફ તેનો બેટા રોઅર્ટ અને રાણી જોના બેઠેલાં હતાં—જોના રાણી થઈ હતી, આલા દરજ્જા પર ચઢી હતી, મગર અફસોસ કે તેનું મન આલા દરજ્જે ન પહોંચ્યું હતું: તે પોતાના આશક રોઅર્ટને રોઝ બરોઝ વધારે અને વધારે ચાહતી તેની પાસેની પાસે રહેતી હતી ! પોતાના મીત્રોમાં ઘણી છુટથી તે ભેળાતી હતી, અને તેમની સામે પોતાના આશક સાથે નાઝો નખરાંથી વર્તતા તેને થોડીસી શર્મ પણ પચાઈ ન થતી હતી ! બેવકુફ હવસની પુટલી તે ! !

શીલીપા કાઉન્ટેસ ઓવ કેમેનોના ડાયા હાથ ઉપર હસ્તા એહેરાની ખુબસુરત કેરોલીના બેઠેલી હતી જે હસ્તી બોલતી હતી, મગર તેના અલફાજોમાં કોઈ શબ્દ એવોબી આમીઝ થઈ જતો હતો જેઓ દેખાડી દેતા કે તેને બોલનાર અકિરત આ દુનિયાની છ મોટી ખુરાઈ-માંની એક ખુરાઈ—હવસ—માં અસીર અને ગીરફતાર હતી !—અફસોસ, હથક તે ખુબસુરતીને જે આવી એક અકિરતને મલી હતી ! તેના જુરા બાલ ગુચ્છા થઈને તેનાં ગોરા ગોરા ખંભાં પર એવી રીતે પડતાં હતા કે જાણે સુફેદ બરફની ઝમીનપર સુનહેરી કથબ !—તેના કીરમઝી હોટા વારંવાર હસી હસીને તે દાંતને ખતાવી દેતાં હતાં જે દાંત મોલીના દાણા મીસાલ આંખોને તાઝગી આપતાં—તેના ગુલાબી ગાલોપર ખાના ખરાબ શરાબે ખુબમી લાલી મુકી

દીધી હતી-અને તેની કોલી કોલી આંખો કોમળી આંકને ધાવ કરવા વગર નહીં રહે તેવા આકર્ષણથી કામ કરતી હતી । મગર, સઘળું ધ્રુવ !-આની સુંદર ખુબસુરતીને તો કેટલી બધી ઇજ્જતથી સંભાળીને તેના દરજ્જે વધારવો જોઈએ, તેને બદલે અકકલની દુશ્મન અઉરતો ઉલટોજ રસ્તે ચાલી તે ખારી ખારી ખુબસુરતીને ઇલજામ આપીને બદનામ કરે છે ! એવી ખુરી અઉરતનું કદી કદીખી સાઈ થતુંજ નથી.

તે મેજપર ખીજા જેથી દરજ્જેદાર આસામીઓ ભેગાં મચ્યાં હતાં તેઓખી કંઈ કંઈ શીલીપા અને એડરીઅનની ખસલહતના હતા ।

“હું ધારૂં કે નામવર શીઝીશીયન જેનરલખી હમણાં આપણી સાથે શામીલ હોતે તો અજબ હુદ્દ આવતે.” કેરોલીનાએ એડરીઅનની માથુકા શીલીપાની તરફ નજર નાંખીને તેને કહ્યું.

“હું તો આશા રાખતી હતી કે અચાર અગાઉના એવણુ આવશેખી ” કાઉન્ટેસ એવ કેમેનોએ જવાબ આપ્યો “અને હવે હું ધારૂં કે જે વખત જાય છે તે વખતમાં એવણુ આવી લાગવાજ જોઈએ, મગર એવણુને આપણો આએ જમેલો સમેલો ઘણો ગમવાનો નથી.”

“કદાચ ” કેરોલીના બોલી “ એવણુના સ્વભાવને મહારા કરતાં તહમેજ વધારે જાણો તો ! હું ધારૂં કે એવણુ સામેવાલાને બીધરાવી નાખનારા શબ્દો બોલવામાં ઘણા હુસ્યાર છે ! ”

તેરલાં કેરોલીનાની પાસે બેઠેલા જવાન શખ્સ બરત્રાનડે વચમાં બોલી દીધું “ હુસ્યાર તે કાંઈ જેવા તેવા ! તહમેજ કહેતાં હતાની શીલીપા, કે એવણુ ડયુક એવ દુરાના બનાવટી વીલની યોજનાને એવી તો સફાઈથી ઉધી વાળી કે “ સાંપખી નહીં મુઝા-ને લાડીખી નહીં તુટી, ” કેમ ? ”

“ હા-હા-હા-હા-હા ! ” શીલીપા હસીને બોલી “ તે તો એક મઝાડી મઝાહ હતી. ”

“ ક્યા ખુબ ! ” કેરોલીના હાથમર હાથ થોડાંને બોલી “ મરહુમ રાજની સહી કરવામાં સીહાઈ જે નામવર શીઝીશીયન-જેનરલે આપી તે એવણુ એવી મેલવણી સાથની આપી કે સહી કર્યા બાદ એજ કલાકમાં સહાઈ કાગજપરથી બેમાલુમ થતી હોઈ જાય ! ”

“ અને એટલુંજ કીધું થોડું જે ! ” શીલીપા ઉકમાઈથી બોલી “ સીલ કરવા માટેની મોમંતી મીલાવત એવી કરી આપી કે બે કલાકની અંદર માણસના શરીરની ગરમીથી કે હવાની અંદર રહેજખી ગરમી થતાંજ મોમ પીગલીને પાણી થઈ જાય ! ”

“ વાહ વાહ! વાહવાહ ! ” બરત્રાનડ બોલ્યો “ શું હુસ્યારી ! શીઝીશીયન-જેનરલખી ત્યારે એક ખાસ બાહોશ બદમાશ છે ! ” અને એ છેલ્લો વાક્ય બરત્રાનડે સુંદર કેરોલીનાના કાનપર પડીને કહી દીધો.

“ જા બા બરત્રાનડ ! ” ભવાં ચઢાવીને તેના કાનમાંજ કેરોલીના બોલી “ તું એવણુને કંઈખી ખુર બોલશે તો હું તહારી સાથે બોલશ નહીં-સાઈ છે કે રાણી જેના તરફ શીલીપાનું ધ્યાન હમણા બેચાયલું છે ! ને નહીં તો, જે એવણુ એ તહારો અપશબ્દ સાંભલતે તો મીઝાજ બોહી દેતે, અને કદાચ તહારીપર મુસ્સોખી કરતો ! ”

“મગર, પેલી વીટી, વીટીની વાત કરોની તો શીલીપા” કેરોલીનાએ શીલીપાનું ધ્યાન પોતાની તરફ ખેંચતા તેના હાથ પર હાથ મુકી દબને સવાલ કીધો “બરત્રાનડ પુછેછ કે પેલી વીટી જે ચારલ્સે ચોરેલી તેનું શું થયું?”

“તેનું એજ” શીલીપા હસીને બોલી “તેનું એજ કે મહારા એડરીઅને નરસ અને ન-ઉકરને કહી રાખ્યું કે જો ડયુક એવ ડુરા ફરીથી લાચ આગલ આવતો જણાય તો બેઉએ પોત પોતાને કાંઈ લેવા જવું છે તેવા ઢોંગ કરીને ત્યાંથી થોડીક મીનીટ ખસ્તા જવું! કામ પુરું થયા પછી ચારલ્સ વકકરી મુજબ ગયો, નઉકરોએ શીખવવા મુજબ કીધું, અને તે બોલ્યા બદમાશે વીટી પાછી મરહુમ રાગને આંગલે પહેડાવી દીધી! એ હુશયારી તો ધણી કરવા જાયછ, પણ એને હુશયારી વાપરતાં આવડેછ ક્યાંથી? મહારા એડરીઅનની હુશયારી આગલ તો એની હુશયારી કુચ્છ ખીસાદમાંથી નહીં-પાણી બરે, પાણી!”

અને તુરતજ ફરીથી શીલીપાનું ધ્યાન પોતાના બેટા અને રાણી જેના તરફ ખેંચાયું કે કેરોલીનાના કાનપર પડીને બરત્રાનડે કહયું “અને પેલા ચમકારાની મેં વાત એકુને મોઢેથી સાંભલીછ, તે ચમકારામાં શું કોઈ ભરમ છે વાર?”

“એ બાબદમાં એક શબ્દથી હવે ન બોલો, માંડી વાલો” અને તેમ બોલતાંજ કેરોલીનાએ બરત્રાનડના હોટા પર પોતાના ગોરા ગોરા આંગલાંઓ દાખી દીધાં, “મહને ચાહતા હોવ તો એક શબ્દથી એ બાબદમાં નહીં, ડીયર બરત્રાનડ.”

“નહીં બોલું.” પ્યારી, નહીં બોલું, બરત્રાનડે કેરોલીનાનો હાથ પોતાના હોટાપરથી ઉઠાવી લઇને ફરીથી પોતાના હોટા સાથે તે હાથ લગાડતાં એક બોસો લઇ લીધો.

તેજ વખતે દરવાજો ખુલ્યો, અને બદમાશ એડરીઅન ત્રેસપેસો અંદર દાખલ થયો, ત્યાંનો દેખાવ જોતાંજ એડરીઅનનાં બવાં ચઢી ગયાં, અને તેણે વ્હેરે પાડી નાંખ્યો! તે પોતાની હંમેશની આહીસ્તા આહીસ્તા કદમ ઉઠાવવાની રીતે ધીમે ધીમે આગલ વધ્યો, અને જઈને પોતાની માથુકા શીલીપાની નઝદીકની કુરસીમાં બેસી ગયો.

“પ્યારા અઝીઝ, ચહેસે કેમ ઉતરેલો છે?” શીલીપા ગભરાઈ અકલાઇને પુછવા પડી “શું મુદ્દમના જીવને નાખુશી છે, યા હુશમનને કોઈ ચીંતા છે?”

“આપ બધાં ખુશી મનાવો છો!” ખુલંદ અને ગંભીર અવાજે એડરીઅન બોલ્યો, અને તેના તરફ તે આવ્યો ત્યારની ખેંચાયલી તમામ આંખો તેના ગંભીર આવાજથી મુરખાયલી મુરખાયલી થઈને ચુપ તેને જોવા પડી “આપ બધાં ખુશી મનાવો છો, મગર આપણો હુશમન હમણા તેઝીમાં છે અને નેપલ્સ બયમાં છે!”

“નેપલ્સ બયમાં છે?” રાણી જેના તે શબ્દોથી તદન શીકા બની જઈને પુછવા પડી “તે કેમ? તે કેવી રીતે?”

“નામવર રાણી” એડરીઅને કહયું “એ વાત કરી શકાય તેમ નથી, પણ આ જગ્યા પર ફક્ત આપણા મીત્રાજ છે તો હું કહેવાને આંચકી ખાતો નથી કે આપણી સામે એક મોટો પ્રપંચ થયેલો છે: ડયુક એવ ડુરા, આર્ચબીશપ એવ તેરેનતો અને એ લોકના ખીલ્મ હમશરીક ઉમરાવોએ તખ્તપર આપ રાણીને બદલે આપના નાલાયક સમોદર એનકરીઆ

ડ્યુક એવ કેલેજરીઆને ખેસાડવાનો ઠેડાવ કપિલો છે, અને પ્રપંચીઓએ પેલા આજકાલ ત્રાસ પુકરાવી રહેલા ડાકુ સરદાર પુરીઆનની મદદ મેલવેલી છે !”

“મગર, રીઆયા તો મહને આહે છે, ફઉજ મહારી. તરફેણમાં છે” લાલપીલી થઇ જઇને રાણી જોના બોલી “અને અઉરથી ઝીઆદ વાત એ છે” રાણીએ પોતાની આજુ બાજુ ખેડેલાંઓ તરફ જોઇને કહ્યું “કે મહારા ઘણું મીત્રા છે, તેમાંના કેટલાંક અઝીઝો આજે અહીં મઉજુદથી છે, અને એ તમામ મીત્રાની મહારી તરફમાં દીલસોઝી છે.”

“માન્યું, નામવર રાણી માન્યું.” હાથ હલાવી મક્કમ આવાજે એડરીઆને કહી દીધું “મગર આપે બધી વીગત સાંભળી નથી ! એક વીશવાસુ મહારો જનસુસ જે ડાકુઓના તહે-ખાનાની ખયર મહને આપેછ, તેણે તો મહારું લહુથી બધાઇ જાય એવી વાત મહારી આગળ કહેલી છે, જે સાંભળીને આપ તઅજુમ થશે !”

“અને તે ખયર શું છે ?” રાણી જોનાએ ઘણી આતુરતાથી પુછ્યું.

“સાંભજો” એડરીઆને કહ્યું “પ્રપંચીઓના તરફમાં પોપ છે-તેણે આર્ય બીશપ એવ તેરેન્ટો મારફતે પવીત્ર તેલ મોકલ્યું છે-તેણે ફઉજમદદથી જોઇએ તો આપવા કયુ-લ્યું છે-અને કાલે રાત્રે પુરીઆનના તહેખાનામાં એનદરીઆની રાજ્યાભીશેક થઇને, એને નેપ-લ્સના રાજા તરીકે તખ્તનશીન કરવામાં આવ્યો હતો !”

વીજળીના એક ઝટકા મીસાલ તે ખયરે રાણી જોનાની છાતીમાં અસર કરી, અને બીજાંઓનાથી હોટો અજાયબીથી ખુલ્લા થઇ ગયાં !

“ઉફ !” બન્ને હાથોથી પોતાનું માથું પકડી લેતાં રાણી જોના પોતાના આશક રોબર્ટના હાથોમાં જુલાઇ પડીને બોલી “તહેખાનામાં રાજ્યાભીશેક થઇથી ગઇ !”

“આએ મહારી તલવારના કસમ” ડાહવા હાથપર રાણીને મુકી દેતાં રોબર્ટ જમણા હાથે શંખશીરની મુક પકડીને તેને થોડીસી આનથી બહાર ખેંચીને કહ્યું “આએ મહારી તલ-વારના કસમ, કે ખોટા રાજા એનડરીઆને હવે જરૂર મારવો જોઇશે.”

“બાઝ આવો, જવાન, બાઝ આવો” એડરીઆને સમજાવ્યું “કોઇથી ચીઝ ઉતા-વલી અદાએ અને હુલ્લડાઇથી કરવી ન જોઇએ. હું આપની લાયકીની પયચાણ કરું છું:- રાણી નામવર આપની લાયકી માટે અહેશાતમંદ છે, મગર ઝરાસી હુલ્લડાઇથી કામ બગડે છે, હયરો, હું આપ બધાંઓને કઉલ આપું છું કે આપણાં બધાં દુશમનોપર આપણે ફતેહ મેળવીશું.”

“આપ મહારા સહુથી અઝીઝ મીત્રા છે” રાણી જોના જે પોતાના ભરતારની રાજ્યા-ભીશેક થયલી સાંભળીને સંજેમરમર મીસાલ સફેદ પુણી જેવી થઇ ગઇ હતી તે એડરીઆનની તસલ્લીથી જીવમાં જીવ લાવીને રોબર્ટના હાથપરથી ટટાર થઇને ઉભી રહેતી હવે બોલી “મગર, મહને તો પુછવા દો કે એ ડાકુ સરદાર જેથી હોય અને જેટલોથી ઝોરદાર હોય તોથી તે આપણી ફૈજ આગળ તો કોઇ બીસાદમાંથી નહીં હશે તો કેમ આપણી ફૈજથી એ ડાકુઓને નીસ્તો નાખુદ નહીં કરી દઇએ ?”

“નહિ, આપ જુલોઝ.” એડરીઆને કહ્યું “એ ડાકુ એટલો ઝોરદાર છે કે એને

લશ્કરથી નાબુદ કરી શકાશે નહીં, મગર કોઈ ધોખા અને શીતરથી એને જર કરવો જોઈશે. એના ત્રણ હઝાર માણસો આપણા ત્રીસ હઝાર માણસોને બહુકે તેથીથી મોટી સંખ્યાને હરાવે તેટલા કુશળ અને બળવાન છે, અને એ પુરીઅનના જાસુસો મેં સાંભળ્યું છે કે આપણી ફાજમાંથી શામીલ થયલા છે, અને તેથી, એ ડાકુ સરદારને લડીને નથી મારવો પણ ધોખાથી મારવો છે ! જરા સત્તર કરો, મને રક્તા રક્તા મહારા જાસુસ મારફતે પુરી ખચર મેળવવા દો, અને પછી જો જો કે હું શું કરૂં છું !—નામદાર રાણી, આપ મહારામાં વીશવાસ રાખો, હું કહું તેજ પ્રમાણે ચાલો—અને આપ નામવર ખીલકુલ સલામત રહેશો !”

“અઝીઝ મારા આપ દોસ્ત છો.” રાણી આંસુ બરેલી આંખોથી આગળ ચાલી આવીને એડરીઅનનો જમણો હાથ પોતાના બંને હાથોમાં લઈને દાખી દેતાં તેના અહેશાન માનીને થોડી થોડી થઈ જતી ગોલી.

“અલફાજોના અકેક મીઠા મીઠા શબ્દમાં ફતેહની આશા ભરી હોય છે.” પ્યાર ભરી આંખોથી શીલીપાએ એડરીઅન તરફ જોઈને કહ્યું.

“મગર, મેં આપ બધાંએને એક ભયાનક ખચર તો હજીયુ કહીજ નથી” પાછો આવાજ ગંભીર કરી નાંખીને એનડરીઅને કહ્યું, જ્યારે સઘળાં તેના ચેહેરા તરફ ટગર ટગર જોઈને એ નવી વાત શું હતી તેના અહેશામાં પડી ગયાં “આપણા દેશપર એક ભયંકર વખાલ ચાલી આવે છે !”

“વખાલ ?” મહિત આવ્યું હોય તેમ શીડી બની જઈને રાણી જોના પુકારી પડી “ભયંકર વખાલ ? તે શું ?”

“એ એક નવી ઝાતનું દરદ છે, જે દુરના મુલકમાંથી દીવસ દર દીવસે આપણા મુલકની તરફ ઝડપથી આવે છે.” એડરીઅને કહી દીધું.

“એ દરદ શું છે ?” હવે કેરોલીના વચ્ચે બોલીને પુછવા પડી.

“એ દરદ માટીડા-ઐરાં-કે બચ્ચાં એ બધાંની ઉપર એકજ સરખી રીતે અસર કરે છે” એડરીઅને સમજાવ્યું “જેથી માણસ એ દરદના સપાટામાં સપડાય છે તે વહેમી બની જાય છે, અને પાગલ અસર તળે તે પોતાના શરીરપરના કપડાં ફાડી નાખે છે—કુતરાની માફક ભુકવાની કોશીશ કરે છે—પોતાના મનપર ઝરાકળી કાપુ રાખ્યા વગર ભર રસ્તેથી નાચવા અને કુદવા મંડી જાય છે—અને મર્દ—અકરત—અને બચ્ચાં બધાં જે એ દરદની અસર તળે પીડાય છે તેઓ બધાં જગલામાં જમાવ થઈને નાચતાં કુદતાં પાગલપણ કરતાં મોહલાઓમાંથી ભુકતાં યુમ પાડનાં દોડી જાય છે, અને તેઓના સપાટાઓમાં જો બીજું સાજુ માણસ કોઈ આવી જાય છે, તો તેનેથી કરડી ખાવા દોડે છે—અને જો પેલું કમનસીબ આદમથી તેઓના હાંતનું ઝહર મેલવવા પામે છે તો તેથી તેઓનીજ માફક દીવાનું બની જાય છે !”

“ગઝબ !” રાણી જોનાએ કાનોપર હાથ મુકી દેતાં પુકાર માર્યો “મહારી સ્થિતપર એવી આફત આવી પડનાર છે ! અને કદાચ આપણેથી એ દરદના ભોગ મધ પડશે કે ?”

“ન બોલો, ન બોલો. નામવર રાણી, ન બોલો એમ.” માથાથી પગમુધી કમકમીને કેરોલીનાએ કહ્યું.

“ હજુ તો એ ભયાનક ખતર વધારે ભયાનક બનેછ ” એડીએને પોતેથી કમકમીને કહ્યું “ એ નવા દર્દમાં સપડાયલા માણસો હોશ ખોઈ દમ પાંગલ બની જઈ રસ્તાપર નાંચતાં-કુદતાં દોડે છે એટલું જ નહીં, પણ, પણ તેઓ નાચી દોડી કપ્પરસ્તાન તરફ બપોલ અને કબરો ખોડી ખણીને જેટલાથી મુરદાં કઢાડી શકાય તેટલા કાઢીને તેઓ લાશના બચેલા ગોળને ખાયછ ! ”

“ ઉકે ” બધાની ઝાંખાનમાંથી તે ઉકે નીકળી પડી, અને શીલીપા સરખસર ધુરંજને પુકારી ઉડી “ ગઝબ ! તમાહી-તમાહી ! ” અને તેમ બોલીને તે પોતાની કુરસીમાં બંને હાથે માથું પકડી, પછડાઈ પડી ! !

પ્રકરણ રક મું.

લુસીઆ હરણ !

હવે આપણે જરા ત્યાં રહેલશું, જ્યાં નીતી અને નેકાની પવીત્ર પુટલી ખુબસુરતીના નુરથી ભરેલી લુસીઆ, અલતમારાના અમીરની તે કુવારી છોકરી, ઝઝકલું થવા પછી બંદગી કરવા વાસ્તે આવેલી છે.—ધારા મુજબ તેની સાથે તેની એ સાહેલીઓ તો છેજ, અને સ્મનતા શીરાના દેવળમાં તે નીતીની ભરપુર લડકી જ્યારે પાક ખુદાની પવીત્ર ધબાદતમાં મશ-ગુલ રહેલી છે, ત્યારે બીજી તરફ ચારલ્સ ડ્યુક આવે દુરા, તેને કપાડી જવા—તે છોકરીનું હરણ કરવાની તક્યારી કરે છે !

દેવળથી થોડે દુરની ઝાડીઓમાં ચારલ્સે પોતાના નકરને એક તેજ ઘોડા સાથે ઉભો રાખ્યો, અને બોલ્યો “ આએજ તરફથી એનો જવાનો રસ્તો છે, હું જેવો દોડી જઈને તેને પકડું કે તું તક્યાર રહેજે, એને ઘોડાપર નાંખી લીધી કે પવનની પીઠપર સ્વાર હોઈએ તેમ ઉડી જવાનું. ”

“ ઠીક, મહારા નામવર ” અદબથી તે નકરે કહ્યું, અને ચારલ્સ ઝાડીમાં છુપાઈ ગયો—એ ચારલ્સે આપણે જાણી ચુક્યા છીએ કે અલતમારાના અમીરપર તેની બેડી સાથે પોતાની શાદી કરવાનું માંડુ મોકલ્યું હતું જે નામંજુર રાખવામાં આવેલું હોવાથી ચારલ્સ અલતમારાના અમીરપર ઘણો ગુસ્સે હતો, અને લુસીઆને ઝોરઝુલ્મથી પોતાની કરવા તે માંગતો.—એ ઝોરઝુલ્મ તેણે આજે આઝમાવવાનો વીચાર કાઢ્યો, અને તક જોઈને દેવલ તરફને રસ્તે આવ્યો હતો.

હસેક મીનીટ પછી લુસીઆ દેવળમાંથી બહાર પડીને પોતાની બંને સાહેલીઓ સાથે ચાલવા લાગી. તે ઘણું ચાલી નહીં તેટલાં યક—અ યક ચારલ્સ ઝાડીમાંથી નીકળી આવ્યો. લુસીઆને પકડી લીધી, લુસીઆએ ચીખપર ચીખ મારી તોળી તે અટક્યો અચક્યો નહીં, અને ઘોડાપર લુસીઆને નાંખી પોતે તેની પાસે બેસી, તેના નકર સાથે પવનપર ઘોડા ઉડાવી નહાડી !

એ હુમલો એટલો તો જલ્દીથી કરવામાં આવ્યો કે તે એ સાહેલીઓ ખુબ પાડે કે

પોતાની છોટી ખાતુનને મદદ આપે તેટલાં તો નઝરથી ગાયબ તે થોડાંએ થઈ ગયા. લોકો જમાવ થયા, મગર તે ક્યારે કે જ્યારે દરસ્તીમર્યાદાથી પેલા બે દુર થયા ત્યારે!

નાઝુક તે પત્નીત્રાઇની પુટલી તો તે યક-અ-યક થયલા હુમલાથી ગભરાઇ હોશ ફરામોશ થઈ મઈ હતી, તેણે પહેલાં પહેલા થોડીક ચીખ મુકી, પણ પછી તો જન વગરની એક લાશ મીસાલ ડયુક ઓવ દુરાના થોડાપર પડી રહી!

અરધા કલાક પછી તે બે ઘોડેસ્વારો એક ઠેકાણે આવ્યા જ્યાં ચારેસનો એક નાનો બંગલો હતો, અને તે બંગલામાના એક આરાસ્તા કમરાના બીજાનાપર લુસીઆને સુવાડીને તેની પાસે એક અધાર નઉકરડીને રાખીને ચારેસ થોડી મીનીટ કાંઇ કામ માટે બીજા ભાગમાં ગયો.

રૂપેરી જુમ્મરની એક બત્તીમાંથી ઉગ્મળો પડતો હતો, ચકચક કરતા ચલકતા સામાનથી તે ઓરડાને સજવવામાં આવેલો હતો, અને ખુશખુશી તે ઓરડો તર હતો. હાંફવી હાંફવી લુસીઆએ પોતાના માથાપર હાથ દાખ્યો, અને કાંઇ ચાદ આવી ગયું હોય તેમ ફાટી ફાટી નઝર આજુ બાજુ નાંખીને પેલી નઉકરડીને પુછવા પડી “હું હીંયા ક્યાં છું?”

ઘણી તાઝીમ તવાઝોથી તે અઉરતે જવાબ આપ્યો “આપ કોઇ ભયમાં નથી, ડયુક ઓવ દુરા નામવરના મકાનમાં આપ છો.”

“ડયુક ઓવ દુરા!” વધતી ગભરાઇ જઘને લુસીઆએ પુકાર માર્યો “શું એમ બનીબી શકે કે ડયુક જેવા નામવરેથી આવું ખુશ એક કામ કીધું, મહને લાગેછ કે એમાં કાંઈ ભુલ થયલી છે.”

“નહી, ખુબસુરત સુંદરી,” ડયુકે પોતે હવે તે સાંભળીને અંદર આવતાં જવાબ આપી દીધો “જેકે રાત હતી, તોખી કોઈ ભુલ નથી થઇ. મહને તું જોઈતી હતી, અને હું તુંને ઉપાડી લાવ્યો.”

“મહારા પયારા માતપીતાના હવાલામાંથી આપ મહને ઉંચકી લાવ્યા છો તો આપને તેમ કરવાને ક્યો હક હતો, અને છે?” લુસીઆએ બીજાનેથી ઉડી, સર ઉઠાવીને એવા તો દમામથી તે સવાલ કીધો કે થોડો વખત તો બદમાશ અને ખુરી હીમતનો ચારેસથી તે જોઈ રહેજ દબી રહ્યો!

“આહહા! સુંદરી” તેણે આખરે હોટ ઉપાડતાં પોતાનો હાથ અંતઃકરણ નઝદીક મુકીને કહ્યું “આએ દીલ ચોરઇ ગયું, આએ દીલ લુટઇ ગયું-તહારી ખુબસુરતીની તેજથી હું પોતેથી નાખીના થઇ ગયોછ, અને આંધલી આંખોએ હું તુંને કાંઇથી દરકાર કર્યા વગર અહીં ઉચકી લાવ્યોછ, અને તેથી, તેથી, હું મહારા કામોને માટે જવાબદાર નથી, શુનહાગાર નથી.”

“તહમારા દીલનો સ્વીકાર જ્યારે નથી થયો, તો દીલ ચોરઇ ગયું નથી, આપ જુઠા છો, આપ જવાબદાર છો, અને એક છોકરીને સતાવવાના કામને માટે આપ શુનહાગાર છો.” લુસીઆ હીંમતથી બોલી “તમે તમારા શબ્દોથી મહારો ખાર કાઢી સ્વસ્ત્રે બેઠી શકશોજ નહીં, કેમજે હવે તો મને તહમારા કામથીજ નકરત-નકરત-ફુનિઆખરની નકરત

પયદા થયલી છે, હું આપને સરખસર ધિક્કારું છું.”

“ નજાકતની પુત્રી—” તે બોલવા ગયો.

મગર તેને અટકાવીને લુસીઆ બોલી પડી “ આજ આવો એવા સીપલાસથી.”

“ તું એક મુલ છે, જેને હું ચુરાવી લાવ્યો છું.” ચારલ્સે ચલાવ્યું.

“ ચોરી કરવાથી બાગ્યાનબી નાખુશ થયાં, બાગીચો પોતેથી સુનો બન્યો, અને એક છુટારના હાથમાં ફુલની ખુશબુઓ નથી રહી, અને શોભાખી નથી થઈ ” લુસીઆ બોલી.

“ આવા શબ્દો તુને બોલવા લાગેમ નથી.”

“ આપ ગમે તે માનો ” લુસીઆએ કહ્યું “ મગર, હવે આપ મને હયાંથી જવા દો.”

“ તુ છુટાપણું ક્યારે મેલવી શકશે કે જ્યારે તું ડચેસ એવ દુરા બનશે ” ચારલ્સે જણાવ્યું “ સુંદરી, તું જાણે છે કે કોઈથી જાણતું નથી કે તું ક્યાં ગઈ છે. તુને કોણ લઈ ગયું છે, અને તેથી હવે તું કોઈનીથી મદદ વગર છુટી થનાર નથી. વાસ્તે માન મહાર, હું તુને ચાહું છું, અને તેથી તું છુટાપણું ભોગવવા અને ડચેસ બનવા તમયાર થઈ જ.”

એક ધીમી ચીખ લુસીઆના હોટો વચેથી નીકળી ગઈ, અને તે બાજુની એક કુરસીમાં પડાઈ પડી !

ડયુક એવ દુરાએ આગળ વધીને લુસીઆનો હાથ પકડતાં કહ્યું “ શું હું તહારી બજારોમાં કોઈ પરીદ જેવો ખુરો લાચું તેથી તું મને ધીકારે છે, કે તું કોઈ બીજાના ખ્યારમાં પડેલી છે ?”

જેલો વાક્ય સાંભળીને લુસીઆ ચોંકી, અને તેણે પોતાનો હાથ ખેંચી લીધો !

“ હવે મને સમજ પડી શકે છે કે શું બાબદ છે ! અફસોસ, તે કોઈ બીજો જે હાલમાં હયાં હને તો હું તેની સાથે લડીને મહાર ઝોર તુને બતાવી આપતાં તે કાંટાને માહરા રસ્તા-માંથી સાફ સાફ કરી દેતે ! ”

લુસીઆ ઉલટી તે શબ્દોથી ડ્રાઈ ગઈ, અને તે જોઈને હાલ તુરત નાંખતી કરી નાંખતા ડયુક એવ દુરાએ કહ્યું “ હાલમાં તો હું જાંકે છે, કાલે હું ધારું કે તું મારો હાથ કમુલ રાખીને ડચેસ બનશે, જે બાદ આપણા લગનની ખબર તારા માઆપને આપણે પોહોં-ચાડીશું, અને તેઓને આપણે મલવાખી જઈશું.”

એટલું બોલીને તે ગયો, અને જતાં જતાં તેણે પોતાની નકીરડીને કહ્યું “ અરસુલા, તું તેને ખુબસી સમજાવજે—અને એવું કાંઈ કરજે કે કાલે જરૂર એ મહારી સાથે શાદી કરવા તૈયાર થઈ જાય. કાલે આએ બજારમાં આર્યબીશપ એવ તેરેન્તોએ મહારો અને લુસીઆનો હાથ શાદીમાં મેળવવો જોઈએ.”

તે ગયો, અને અરસુલા લુસીઆને સમજાવવા પડી.

તે અહરતે પોતાના શેકના વખાણ ક્યાં-તેની બહાદુરી-તેનું હિંમત દીલ-તેની બલાઈ-તેની નેકી-તેનો દેખાવ-તેના કુદ બની તારીખ ખુબસી કીધી, મગર લુસીઆ તે સાંભળીને ખુશ થવાને બદલે રડતી રહી.

“જ્યાં દીલ નહીં—જ્યાં દીમાગ નહીં—જ્યાં પ્યાર નહીં ત્યાં બધું કુચુલ” હુસીઆએ તે લંબાણ પીંજીલુના જવાબમાં જણાવ્યું “સાચો પ્યાર નથી પર્ધાથી છતાં, કે નથી ધમકીથી હાથ આવતો.”

અરસુલા તે પછી કેટલુંક ખાવાનું લઇ આવી, પણ હુસીઆએ તે ખાધું નહીં. તેનું ધ્યાન તો સીફે રડવામાંજ લાગ્યું હતું!—તે પોતાના માતૃપિતાનો ખ્યાલ કરતી હતી અને પેલા જવાનનું ધ્યાન મનમાં લાવતી હતી. તે વીચારતી કે આ ડયુક એવ દુરા કેટલો ધાટકી હતો, પાપી હતો અને પેલો જવાન જે તેને દેવળમાં મળ્યો હતો તે કેટલો બધો ભરો અને અને નેક હતો!

અરસુલાએ બીજી સહવારના તેને વધારે સમજાવવાના ખ્યાલથી હવે સુવાની રત્ન માંગી જે ઘણી ઝડપથી અને ખુશીથી આપનાં હુસીઆ બોલી “હા, મહેને છોડી જા, હું એકલી રહીશ તો મને કાંઈક ચયનો ફરારથી મલશે.”

હારેલી અરસુલા ગઈ, અને જતી વખતેથી તે પોતાના શેઠની તારીફમાં કેટલુંક બોલીને પછીજ જતી રહી.

હુસીઆ બીજાને ન ગઈ, મગર તે જમને પારીએ ઉભી, અને ખ્યાલ કરવા લાગી કે જે ઝંખરેદસ્તી થાય તો તેને પારીએથી કુદકો મારીનેથી પોતાની ઇસમત ખચાવવી, બચીને જવું યા મન બોલીને મરવું બધું.

તે રાત જે કે સીદા હતી, તોથી ચાંદ પોતાની રકશની ફયલાવવાના ધરાહથી કાલા ઘટ વાદળાંઓની પછવાડેથી ડોકડું કરીને નીકળતો હતો, અને ચંડી સુદેહ ચંદર દુન્યાપર ઓઢાડતો હતો, લેકીન અફસોસ, કે તે વાદલાંઓથી એકાદ બનતો હતો!—અને તેથી, હુસીઆ પારીમાંથી આજુબાજુનો દેખાવ જોઇ શકતી નહીં હતી.

આખીરે તેને કંઈના જોહકા આવવા લાગ્યા, અને ખાખ કરવાની અગાડ તેણે પાક પર-વરદેગારની બંદગી કરી લીધી, તે આદ બીજાને ગઈ, રહી, અને તેના રડવાથી બીજામથ ગયલા ટકીઆ પર તે માથું ટૂંકવીને મુતી—ઝટ નીંદ્રાદેવીએ તેની આંખોપર પોતાના નરમ નરમ હાથો મુકીને, તે આંખોને તસદ્લી અને રાહત આપી દીધી!

સહવારના મશરેકથી પુરશીદે અશમો ઉઠાવી, જ્યારે ખુશનુમાં તે સહવારની ઠંડી ઠંડી હવા ખાતો આપણે વેલેનતીનો સ્પીનોલાનો જોઈએ છીએ, જે ચાલતો ચાલતો ક્યાંનો ક્યાં જતો હતો, કેમજે તેના ખ્યાલાતો હાલમાં ક્યાં જવું તે પર હોવાના કરતાં ખુશિઅનના તહેખાનાપર રમતા હતા, અને તે વહી દેવલમાં મલેલી ખુશસુરત સુદરીનેથી યાદ કરતો હતો!—તેણે તે વખતે બહુ બપોકાદાર લીઆસ સજ્યો ન હતો, અને કમરઅંદમાં શમશીરને બદલે એક ખંજર લટકાવ્યું હતું.

ચાલતાં ચાલતાં સંજોગે તે ત્યાં આવી લાગ્યો કે જ્યાં ચારદસે હુસીઆને કેદ રાખી હતી!—તે ત્યાંના બાગીચા અને બંગલાને જોતો આગળ ચાલી જવાની ફાશીશમાં હતો, તેટલાં તેની નજરે એક રમાલ પડ્યો, જે તે બંગલાની પારીમાંથી હાલતો જણાતો હતો!

વેલેનતીનો ઉમો રહી ગયો, અને દીકરી દીકરીને જોવા લાગ્યો.

તેણે શું બોલ્યું ? કોઈ બાઈ પોતાના હાથમાંના રમણ હજારીને બોલે તેને મદદમાં બોલાવતી હતી !

તે બારીકાથી જોવા લાગ્યો, અને યક-અ-યક ને ઉછલ્યો “અરે, એ તો તેજ સુંદરી છે, તેજ ખુબસુરત છોકરી છે જે મ્હને દેવલમાં મળી હતી. એ મ્હને બોલાવેછ !”

અને બ્યારે તેણે મનમાં તેટલું બળડી લીધું કે એકદમ તે દોડ્યો, તેણે દરવાજો ખંધ જોયો, તેથી બંગલાના બાગીચાની આબુઆબુની દીવાર આગળ ગુમીને તેણે બ્યાં એક ઝાડ બોલ્યું કે તે ઝાડપર ચઢ્યો, અને ઝાડપરથી દીવારપર ચઢને બાગીચામાં દાખલ થયો.

બાગીચામાં દાખલ થઈને તે બંગલા આગળ ગયો કે ઉપરથી આવ્રાઝ આવ્યો “મ્હને બચાવ, સીનાર-મ્હને બચાવ !-હું હોંયા એક ખુરાની જાળમાં ગીરફતાર પડેલી છું-આવ તું મ્હને બચાવ.”

“મહારો જન ત્હારી પર કુરબાન.” વેલેનતીનો બોલી પડ્યો “મગર, રસ્તો ક્યાં છે ? હું ક્યાંથી તુંને બચાવવા આવી શકું ? મને કહે, કહી દે મ્હને.”

“અફસોસ, હું પોતેથી જાણતી નથી કે રસ્તો ક્યાંથી છે ?” હુસાઆ નીસાસો નાંખીને બોલી “રસ્તો તો ત્હમેજ શોધો, દરવાજો જોઈ કાઢો, અને મ્હને બચાવો.”

“સખ્ર, પાક ખુદાપર સખ્ર, સીનારા, હું આંખને ખાટે જન આપવો હશે તો તેથી આપીશ,” વેલેનતીનોએ તસદ્દી આપી અને તે હવે તે બંગલાનો દરવાજો શોધતો આગળ વધ્યો.

હજુણ તો તેણે થોડાંજ પગલાં બ્યાં હશે કે કોઈ શખસ એકદમ તેની તરફ કુદ્યો અને શમશીર મ્યાનથી બહાર કાઢીને કહ્યો ! જવાન વેલેનતીનોએ હતીયારનો જવાબ હતીયારથી આપવા પોતાનું ખંજર ખેંચી કાઢ્યું.

“કોણુ ?” વેલેનતીનોને ઝાળખીને ચારલસે એક પુકાર માર્યો “તહેખાનાની અંદરનો મહારો ફુશમન ? ખીજી મરતબા મહારા પંગ તમે ! એ અકિરતની સુરતના નાજુક જવાન-”

“ખામોશ, એ કપડી શયતાન, ઝખાનને રોક, વનાં ત્હારા*મેદદ દીલને હું આએ ખંજરથી ચાક કરી નાંખશ.”

પ્રકરણ ૨૭ મું.

દીલાવર વેલેનતીનોની ચાલાકી.

ડયુક તો પોતાના બગીચામાં તે જવાનને જોઈને ખડો આતીશમીઝાજ થઈ ગયો, અને તેણે ચાહ્યું કે આ ખીજી મરતબે મળેલા મકકાથી પોતાની શમશીર તે અકિરતસુરત જવાનના સીનામાં અલાવી દઈને તેને ખાક ચાટતો કરી મુકે-મગર, ખીજીજ પગે બ્યારે સામેથી ખંજર એક લહેઝામાં ખેંચાઈ બહાર આવ્યું. ત્યારે ડયુક એક પગલું હટી ગયો,

અને કંઈક અટકી ઉભો !

વેલેનતીનો સ્પીનોલા ખુલસુરત, નાઝુક બદન અને લઘી અકરત સુરત જણાતો હતો, લેકીન તે એક બહાદુર મર્દ હતો જેની છાતીમાં ક્યા હતી, સાફ આઈનાની માફક દીલ હતું, કપટથી તે દુર હતો, અને તે બાહે વખત શેરના મુકાબલામાં ઉતરે તેવો હીમતદાર હતો. અને કુઝુલ તે ડ્યુકની બહાદુરીઃ અફસોસ, જે મર્દમાં લડવાની તાકાત હોય મગર ખમવાની તાકત નહીં હોય, જે મર્દમાં ગુસ્સો હોય લેકીન તે ગુસ્સાને સંભાલી લેવાનો કાબુ રાખી શકતો નહીં હોય, જે મર્દમાં શુર હોય મગર તે નેકીના નુરથી દુર હોય, તો તે મર્દ છતી શેરદીલીએ એક ખુઝદીલ બાયકો છે, મર્દ હોવા છતાંમી તે એક સુરીયા પહેર અકરતથી ઝરાકખી ઝીઆદા તાકતવાર નથી.

શમશીર ચમકી રહી અને તે વેલેનતીનોપર ઉતરી ગઈ, લેકીન કુનેહવાલો વેલેનતીનો ઝટ પેચ ખાંધને ખસી ગયો, અને ખસ્તા સમેત તેણે પોતાનું ખંજર ડ્યુકના કપાલપર મારી દીધું. વીજળીનો એક ઝટકો લાગ્યો હોય તેમ તે ફટકાએ ડ્યુકપર અસર કરી અને ઝખમી થયેલો તે લઘુની એક ધાર સાથે ઝમીનપર એક નનનાસા બચ્ચાં માફક પટકાઈ પડ્યો !

ક્યા ખુબ ! આ બીજી મરતબેખી મગર તે ડ્યુક એક અકરત સુરત નાઝુક જવાનથી માત થઈને લાઇલાજ થયો હતો. તે પડ્યો તેવોજ હેશ ફરામોશ થઈ ગયો !

ન થોભ્યો હવે વેલેનતીનો ત્યાં, મગર ખંજર કમરબદમાં મુકી દઈ દોડ્યો અને તેણે ખુશીની ચશમો સાથે જોયું કે ઉપર જવાની સીડી સામેજ હતી.—સીડીપર ચઢીને તે માલ પર ગયો જ્યાં એક દાદર પસાર કરતાંજ એક અગાસી દેખાઈ, વેલેનતીનોએ તુસીઆ કમ બાજુએ હતી તે ધ્યાનમાં રાખ્યું હતું અને તેથી તે ધ્યાન પહોંચે તે તરફ લગામથી છુટેલા એક ઘોડા કે એક ઘેડા થયેલા હાથીની માફકજ માથું મુકીને દોડવા લાગ્યો. એક દરવાઝા આગળ ઝટ આવતાંજ તેને સામે એક નૌકર મળ્યો, જેણે દરવાઝો અલગો ખંધ કરી દેતાં અંદરથી આવાઝ માર્યો “કાણુ છે તું ?”

“હું જે છું તે છું” એટલાજ શબ્દો ઘણા ગુસ્સાથી બોલીને વેલેનતીનોએ દરવાઝાને એક ઝોરનો આંચકો તો એવો લગાવ્યો કે ધડક દઈને તે ખુલ્લો ગઈ ગયો, અને પેલો નૌકર બોંચ માપતો ઝમીનપર એક બે ગોલાંટીયાં ખાંધ રહ્યો.

એક તીર કમાનથી છુટે, એક વીજળી પ્રકાશ નાખી દઈને જેટલી ઝડપથી દોડે તેમ વેલેનતીનો દોડ્યો અને ઘણી ખુશીની ચશમો સાથે તેણે જોયું તો સામે તેજ સુંદરી ઉભી હતી જે તેને દેવલમાં અગાઉ મલી હતી અને જેની વાતોથી તેને રાહત પચદા થઈ હતી—વેલેનતીનોને જેવો પોતાની તરફ દોડતો આવતો તે છેકરીએ જોયો કે ખુશીની એક લાંબી ચીખ સાથે તે સુંદરી વેલેનતીનોના હાથોમાંજ જઈ પડી !—અને વેલેનતીનોએ પોતાના બન્ને હાથોમાં આવી પડેલી તે સુંદરીના કપાળપર એક બોસો લઈ લીધો !

મગર, અઝીઝ વાંચનાર, કોઈ શક તું આએ નાચીઝ કલમડી માટે જીનહાર લાવરી નહીં—વેલેનતીનોએ જો કે બોસો લીધો, મગર તે ખ્યારમાં કુદરતી નીરદોષતા બરી હતી, તે બોસો જે તાર લેવાયો હતો તેમાં તે લાગણી ન હતી કે જે લાગણી એક આશક અને

“મશરેફ” તી તોવેલ

“તકદીરની તકલીફ”

વેલેનતીના અંતે ડ્યુક ઓવ ફ્રા સામ્રામા થયા.

વક્ત્રમી વ્યાર્દુ ભાયઅગા, મુંબઈ.

આશુકમાં હોય ! જીનહાર નહીં—તે, તે બોસામાં એક ભાઈનો પ્યાર સમાયેલો હતો, એક માઝાદ બીરાદરનો પ્યાર સમાયેલો હતો, અને કુદરતના પવીત્ર હાથોએ બુલચુકેબી એકબીજાને પ્યારભરી રીતે મેલવતાં તે બે જવાન જીવમાં બીરાદર અને હમશીરના સાફ નીરહોશ પ્યારનો ઝરો વહેતો કાઢો હતો.

તે એકબીજાથી અગાળુ જોડયાં ભાઈ—બહેન માદરના શીકમથી જીવંત પડયાં બાદ આ પહેલવહેલીવાર એકમેકના હાથોમાં પવીત્ર પ્યારથી મધ્યા હતાં—અને આ અગાઉ તેમની દુરની થોડીક મુલાકાતો સીવાય તેઓએ એક બીજાને કદીથી પમચાપ્યાં નહીં હતાં ! મગર અફસોસ, કે હજુજીબી તેઓએ પોતાની ખુશીને જીઆદા ખુશીમાં રોલતી જોલતી કરવા પોતપોતાને ભાઈ—બહેન તરીકે ઓલખાયાં નહોંજ હતાં !

“ સુંદરી—આપણને આ પલીદ ધામથી જેમ બને તેમ જલદીથી ન્હાસી જવું જોઈશે.” વેલેનતીનોએ તેજ ધડીએ દુર થઇને મુશકીલી ખતાવતાં કહી દીધું “ એક નકકર આપણને નડે તેમ છે, અને મ્હારો એક દુશમન નામે ડયુક ઓવ દુરા મ્હને હયરાન કરેબી, જે કે તેને તો મેં એવો ઝખ્મી કાઢો છે કે કદાચ તે હમણાં આપણને ટાઈ તકલીફ આપવાની તાકતબી રાખી શકે !”

“ ડયુક ઓવ દુરા !” લુસીઆ ખુશી અને ગભરાટની ભેગી લાગણીથી પુકારી પડી “ ઓ, તે ? તેજ મ્હને ગીરફતાર કરનાર મુદ્દહ છે, તેજ આ મકાનનો માલીક છે, અને તેજ મ્હને ઝોર ઝુલ્મથી શાદીમાં ઉતારવા ઇચ્છે છે ! શું ત્હમે તેને ઝખ્મી કાઢો ?”

“ હા, સુંદરી ” અને તેટલું દુકમાં બોલતાંજ તેણે લુસીઆની પાંખડી પકડી લીધી, અને ઝડપથી ચાલવા માંડયું.

દાદર આગલ આવતાંજ અરસુલા અને પેલોજ નકકર તેમની સામે થયો, લેકીન ઝટ કમરઅંદથી ખંજર ખેંચાયું અને ખંજરને જોઈ અરસુલા તો સામનો કરવાને બદલે ગભરાઇને ત્યાંથી ન્હાસી ગયો, મગર નકકર બીજી વખત ભોંય માપવા સુકકી દમદાટી કરતો ઉભો રહ્યો—વે લેનતીનોએ ખંજર તો નહીં ચલાવ્યું, પણ ડાહવા હાથમાં તેને લઇ લઇને જમણા હાથથી એક મુકકી પેલાના લમણાપર મુકી દીધી, જેથી તારા સેતારાની ગણતરી કરતો પેલો બીજી વખતબી ઝખ્મીનને ચુમવા એક લપેડો ખાઈને પડ્યો !

મયદાન ખાલી હતું; મગર હવે ખંજર કમરઅંદમાં ન ગયું, અને જમણા હાથમાં તે રાખીનેજ વેલેનતીનોએ ડાહવે હાથે લુસીઆની પાંખડી પકડી લેતાં ફરીથી દોડવા માંડયું—અને બોલ બોલતાં તેઓ નીચેની સીડી ઉતરી બાગીચામાં આવ્યા.

ચારલ્સ તો હજુજીબી લડુના ખાઓઆમાં બેઠોય પડેલો હતો, વેલેનતીનોએ તેનીપર વાંકા વલીને તેના નાંક પર હાથ મુકીને તપાસ્યું તો દમ ચાલતો હતો, જે જોઈને તેણે સહેજ હસતું મોંઢ કરતાં લુસીઆને કહ્યું “ નેક સુંદરી, સાઈંજ છે કે એ મ્હારે હાથે મુઓ નથી, પણ જીવેછ.”—અને, તે પછી, તે બેઠ પાછા દોડયાં.

બાગીચો પસાર કરી ગયાં—એક દરવાઝો જે અંદરથી બંધ હતો તેનો ભારી અડમરો ખખડી લીધો, દરવાઝો ખોલીને તેઓ રસ્તા પર આવ્યા—અને તે વખતે લુસીઆએ પોતાનો

હાથ વેલેનતીનોના હાથ પર મુકી દેતાં ખુશીનો એક ખુશ દમ ખેંચીને કહ્યું. “આપણે બચી ગયાં.”

ચાલતાં-દોડતાં એક પા કલાક સુમારે પસાર થઈ ગયો હશે, તેટલાં વેલેનતીનોને લાગ્યું કે ઘોડાના પગલાંનો આવાજ પાછળથી આવતો હતો ! તે પાછળ જોવા ફરી ગયો, લુસીઆની ફરી, અને તેઓએ શું જોયું ?—ડયુક ઓવ કુરા ખીજ કાઢ બે સાથે, ત્રણે વોડે-સ્વાર થઈને, તેમને પકડવા ધસ્યા આવતા હતા ! લુસીઆનું તો લટકળ ઉડી ગયું, તે એક ધીમી ચીખ મુકીને વેલેનતીનોની બાજુમાં ભરાઈ, અને તેજ વખતે વેલેનતીનોને ગભરાટ લાગ્યો કે ત્રણે હતીયારખંધ આગળ તેનું એકનું કાંઈજ વળવાનું નહીં હતું, તેથી તેણે ઝડપ વાપરીને કપડાંની નીચેથી દોરી સાથે લટકાવેલું છુટારા ખુરીઅનનું આપેલું નનનુસુ રણુસીંગ મોઢું આગળ ધરી લીધું, અને ઝોરથી તે વગાડી દીધું. પરીણામમાં એક બાજુથી ન્યારે ડયુક ઓવ કુરા પોતાના બે હતીઆરખંધ મદદનીશો સાથે લુસીઆ અને વેલેનતીનો પાસે આવી લાગ્યો, કે તેજ વખતે બાજુની ઝાડીમાંથી એક દળન ઘોડેસ્વાર ડાકુઓ ધરી આવ્યા !—ડયુક અને તેના સાથીઓ તો તે ડાકુઓને જોઈને ડંગ થઈ ઉભા.

ડાકુઓની આગળનો એક ડાકુ તો આવતા સમેત ઘોડા પરથી જાણે સરીને વેલેનતીનોની પાસે ઉભો રહી ગયો, અને બોલ્યો “કેમ બેટા ?”

“એક હજાર મહેરબાની, મુરખી, એક હજાર મહેરબાની” વેલેનતીનોએ રણુસીંગની અસર એટલી બધી જલદીથી પહેંચેલી જોઈને કંઈક તબજબજી સાથે ખુરીઅનનો હાથ ઉપકારમાં દાખી દઈને કહ્યું “આએ ડયુક મ્હને પાછો નડે છે, અને નીરદોશ નેકીની નુરમંદ સુંદરીને એ હમણાં સતાવે છે.”

“એ સુંદરી અને મ્હારી વચ્ચે આવવાનો ત્હને કોઈ અધીકાર નથી” ચારલ્સે આતશ મીસાલ ગરમ થઈ જઈને વેલેનતીનો તરફ જોઈને કહ્યું.

“જા-જા-મનહુસ, એક પાટો તો મ્હારા ખંજરથી બાંધી ચુકાઈ-હવે જાનખી ખોલવા માંગતો હોય તો આવી ડાહી ડાહી વાતો કર !” વેલેનતીનોએ તેના તરફ જોઈને વળતાં ગુસ્સાથી કહ્યું “મ્હને એ સુંદરી અને ત્હારી વચ્ચે આવવાનો અધીકાર નથી, તો એ તો ખતાવ કે તુને એ સુંદરીને ગીરફતાર કરીને એને ઝોરો જુલમથી શાદીમાં લેવાનો કયા કાનુની અધીકાર છે ?”

“એક શબ્દ મ્હારોખી, મ્હારા લોડ ” વેલેનતીનો અને ખુરીઅનની વચમાં ઉભો રહી જઈને ડયુક ઓવ કુરા તરફ ફરીને ખુરીઅને કહ્યું “મ્હને ન્યારેખી કોઈ ઝોરની સામે કોઈ હક ઇનસાફને ઇનસાફ આપવો હોય તો હું કદીખી ઉમરાવો, શાહઝાદાઓ, અને ડયુકોની તરફદારી કરતોજ નથી, અને મ્હારો ધર્મ એ છે કે કોઈ બાનું જે કોઈ જુલમીના પંજામાં સપડાઈ હોય તો તે જુલમગારને જર કરવો અને પેલી બાનુની મુશકીલી દૂર કરવી. આજે, હમણાં, જે દેખાવ હું મ્હારી સામે જોઉં છું તે સાફ સાફ ખતાવી આપેલ છે ડયુક ત્હમે ખોટા-ખોટા-અને તમામ ખોટા છે ! આએ છોકરો કદીખી એક ખોટું કામ કરે તેવો નથીજ, આએ સુંદરીની નીરદોશ અશમે મુલાકાઈ આપેલ છે એ નેકીની નુરમંદ એક પુટલી છે-વાસ્તે, આપ એ ઝબડો ત્હં કરો, અને ચલો, રાસતો પકડો.”

એટલું બોલનાં જ યુરીઅને પોતાના એક ડાકુને ઘોડેથી ઉતરવા નીશાની કીધી, જેવો તે ડાકુ ઘોડેથી ઉતર્યો કે તેણે હુસીઆને તે ઘોડાપર સ્વાર થવા કહ્યું, અને તે પછી વેલેનતીનોને હુસીઆની સંભાળમાં તેજ ઘોડા પર બેસવા જણાવ્યું, અને પેલા ડાકુને ખીજા એક મજબુત ઘોડાપર કોઈ ખીજા ભાઈબંધ સાથે બેસવાનો હુકમ આપતાંજ, ચારલ્સ ડ્યુક એવ દુરાએ જાણે કોઈ ચીજમાંથી નહીં હોય તેમ તેની તરફ જોવાનીખી દરકાર કર્યા વગર ઘોડાઓ દોડાવવાનો હુકમ આપ્યો, અને ડ્યુક તથા તેના બે સાથીઓના ચુસ્સા અને અજનબખીની વચ્ચે તે ડાકુ સરદાર વેલેનતીનો અને હુસીઆને બચાવીને તેમને લઈ ત્યાંથી હવામાં ગોચા ઉડાવી ગયો !!

ડ્યુક એવ દુરાએ ચુસ્સાથી પોતાનો હોટ કરડી નાંખ્યો !-તે પોતાના સાથીઓ સાથે હારીને માત થયેલો, ઘણા ચુસ્સાથી પોતાના મકાન તરફ પાછો ફર્યો.

ડાકુ સરદાર પોતાના હમશરીકો અને વેલેનતીનો તથા હુસીઆને લઇને હવે શહેરની સરહદ આગલ આવી પહોંચ્યો કે તેણે ઘોડા ઉભા રખાવીને વેલેનતીનોને કહ્યું “નેક જવાન, હવે ત્હમે બેક કોઈખી ધાસ્તી વગર મકાને જઈ શકશો. આપ બેકના મકાનો એકજ તરફ છે કેમ ?”

“નહીંજી, અમે જુદા છીએ. હું તો આપ જાણો છું ક્યાં છું તે, અને એવણ કોઈ ખીજેજ કેકાણે રહેછ” વેલેનતીનોએ કહી દીધું “એ તો હું તે પક્ષે ડ્યુકના ધામ આગળ ટહેલતો ટહેલતો ઓર્થોતો જઈ લાગ્યો, મેં એવણને આરીએથી રૂમાલ ઉડારતા અને મદદ માંગતા સાબલ્યાં, હું ડ્યુકના બગીચાની દીવાર કુદાવીને ગયો, ડ્યુકે મ્હારો સામનો કીધો તો મેં તેને જખ્મી કીધો, અને એ સુંદરીને બચાવી.”

“શાબાસ, મ્હારા ‘મ્હાદુર’ યુરીઅને વેલેનતીનોનો ખરડો ઠોકતાં કહ્યું “એવીજ બહાદુરીથી તું આગલ ચાલતાં કોઈ મોટી નામવરો કરશે-હવે ત્હમે બેક સીધારો, મ્હને એક અગત્યના કામ સાથે મ્હારા સાથીઓ સાથે જવાનું છે.”

“આપની મ્હેરબાની માટે હું આપની નેહાયત અહેશાનમંદ છું” વાંસલી જેવો મીડો મીડો નાચુક આવાજ હુસીઆને ગળેથી નીકળ્યો.

“મ્હારા કરતાં આપને બચાવવા માટે આ જવાનને મોટી બહાદુરી ઘટે છે, નેક સુંદરી.” યુરીઅને કહ્યું.

“હું એમની તો મ્હેરબાનીમાં ગોચા દયાયલી-દયાયલી છું, મગર આપેખી જે કટોકટ મદદ આપી છે તે અમારાં જનને બચાવી શકી છે-જેથી, આપની હું નેહાયત અહેશાનમંદ છું.”

“પાક ખુદા ત્હમો બેઠને મદદ કરે” અને એટલી દુઆ ખરા દીવથી કરતાં તે નેક-દીલ ડાકુ સરદારે પોતાના સાથીઓ સાથે ત્યાંથી ચાલુ મુક્યું.

હવે તે બેક એક ખીજાથી અંજણુ જોડયાં ભાઇ-બહેન સારો સાથમાં ચાલવા લાગ્યાં, અને તેઓ એકખીજાના નામ અને રહેઠાણની વાત ચલાવવા ઉપર હીમતવાન અને ખુશી થયેલાં તથા થયાં, તેટલાં તેઓના ચાલવામાં અને તેઓની વાનચીતમાં ખલલ થઈ !

વહેલી માણસોનું એક ટોળું સામેથી ધસ્યું આવતું હતું જે જોઈને બેક ગભરાઈને

અટકી ઉભા, અને બીહને લાકડું થયલી લુસીઆ તો વેલેનતીનોનાં હાથમાં ફાપાઈ ફાટે ફાટે ડાળે ભેવા પડી !

વેલેનતીનોએ તેને ધીરજ આપતાં કહ્યું “ જાનુ, બીહશે નહીં, મ્હને લાગેછ કે મેં જે નવા દરદની વાત સાંભલીછ તે દરદે જલદીથી આપણા શહેરમાં પગપેસારે ફાધોછ, આ બીઆરાં તે દરદનો ભોગ થઈ પડીને વહેશે બની જઈ ટાળાંમાં ઘ દોડેછ.—આપણને કોઈ ધન કરશે નહીં, ન ગભરાઓ, ન ગભરાઓ; હીમ્મત લાવો, હીમ્મતને છાતીમાં વસાવો.”

પ્રકરણ ૨૮ મું.

નેમ્લસ પર આક્રમ !

મદો, અહરતો અને બચ્ચાંઓતું એક ટાળું તુફાની સમનદરતા ભયાનક મોજાં મીસાલ યાહોમ તે રસ્તા પર ધસતું હતું, અને તેઓની ચીખ તથા ખુમોથી તે જગ્યાખી ગોચા ધ્વજતી હતી.

એક હઝાર કરતાંખી વધારે આદમીઓ તે દર્દમાં સપડાયલા ગાડરીઆં ટાળાં મીસાલ એક બીજાની પાછળ ખેંચાયલાં નાચતાં કુદતાં દોડતાં હતાં—કેટલાંકના અહેરાપર દહેશનભરી જીનુન દેખાતી હતી—કેટલાંકની સુરત પર ન વંચીવી શકાય તેવી ધાસ્તી હતી—કેટલાંકના તો ડોળાજ નજી દાટી ગયાં હતાં—કેટલાંકની આંખો તો પળકારા પર પળકારા મારતી હતી—કેટલાંક પોતાના દાંતો કચકચાવતાં હતાં—કેટલાંકને મોંઢેથી શીણ શીણ નીકળતું હતું—કેટલાંક નજી દુઃખથી તદનજ દબાઈ ગયાં હોય તેમ ચીખ પર ચીખ મારતાં હતાં—કેટલાંકો ખુમ બરાડા પાડતાં—કેટલાંક કુતરાંની માફક ભુકતાં—કેટલાંક મોટે મોટે હસતાં હતાં ! !

જવાન અને ખુદા, કમઝોર અને ઝોરદાર મદો એક બીજા સાથે જગલી પ્રાણીની માફક લડતા હતા—નાખુનથી એક બીજાને ધાવ કરતા હતા—દાંતોથી એકમેકને ખાચકાં ભરતા હતા—માથા સાથે માથા લડાવતા હતા—લાતોથી મારતા હતા; અને અહરતો, ખુદી અને જવાન ખુબસુરત અને મધ્યમ એક બીજા પર છેડાયલી બીલાડીઓની માફક કુદતી હતી, એકમેકના ચોટલા પીખતી હતી, અને નખરયાં મારીને એક બીજાનાં ખોટાં કાઢતી હતી; અને બચ્ચાં-ઓથી વહેશે બનીને એકમેકને મારતાં હતાં !

અફસોસ, તે બધાં આદમીઓ નજી શયતાનનાં, શુલામ હોય તેમ શયતાન્યત અને હવ-વાન્યતમાં ઉતરી પડ્યાં હતાં;—અને નજી સીદા દોઝખતુ મુંઢ ખુદ્લુ થઈ જઈને દહર્યો અને રાક્ષસો—ધનસાનની શકલો સુરતમાં—આએ દુન્યા પર તુડી પડ્યા હતા ! !—હૈ ! તેઓનો આવાજ ! એક ગજબનાક દહેશત પવલ કરતો હશે તેઓ જે ખુમો પાડતાં તે ખુમો આમલ સીંદની ગળનાં—વાધનો ખેાહ ફાટે તેવો આવાજ—ચી-તાની કંપારી ઉપગમનારી ઓખો—સાંપનો સણ-સણાટ, કુચ્છ બીસાદમાંખી નહીં હતો ! !

વેલેનતીનોએ તે વહેશે ટાળાંને તરફક આપતો ભેયો, જેથી તેણે એક મક્કમના નીચલા

“મશરૂક” ની તોલેલ

“તકદીરની તકલીફ”

ને દહેશતનાક દેખાવથી લુમીઆ ગભરામ ગભ,

તકદીરની તકલીફ, ભાવખળા, મુંબઈ.

ભાગમાં સલામતીને ખાતીર છુપાવાનું અકક્ષ પસંદ માન્યું, તે હુસીઆને લઇને તે ઘરની નીચેના ભાગમાં બરાધ ગયો.

તે વહેશીઓ આગલ અને આગલ વધ્યા નાચતાં અને કુદતાં, મરદો, ઐરતો અને બચ્ચાઓ ચકકર ખાઇને, ગોલગોલ ફરીને, મરડા મોચડાને, કુદકા લુસકા મારીને દોડ્યાં—તેઓના ગાલ ગરમ થઇ ગયલાં અને ચલકતાં—તેઓની આંખ ચમકારા મારતી—આતીશ ફૂંકતી—અને તેઓના આવાજ ગર્જતો, ચીખતો, ઘરાડ પાડતો, હસ્તો, ભુકતો અને તમામ વહેશીપણાનો ખ્યાલ આપતો હતો!!

ઉફ ! ઉફ ! તે ઘણુંજ ભયંકાર હતું—ભયાનક—દહેશત 'આપનાર'—હતું.—અફસોસ, દુન્યામાં કોઇ કોઇ ઝમાના પર કેવી કેવી આફતો વરસતી હતી, કોઇ વખતે પ્લેગથી માણસો તન્નામ થતાં, કોઇ વખતે પસીનો પસીનો, પડીને આદમીઓ હલાક થતાં, કોઇ વખતે ઉંઘની ખીમારી કોઇ શહેરપર ગાલેબ થઇને ત્યાંના માણસોને ઉંઘમાં નાંખીને મકતને આપતી—અને આ આપણી વારનામાં આપણે નેપલ્સને તે ઝમાનામાં જોઇએ છીએ કે જ્યારે માણસો રખડતા કુતરાંને અવતારે દોડી—નાચીને પાગલ બની જતાં, અને ઓ તબાહી ! ઓ તબાહી !—તેઓ આખીર કબ્રસ્તાનની લાશો પરનું ગોળીખી ખાઇ જતાં હતાં—પાક ખુદા બચાવે એવી ભયંકાર હાલતથી.

તેઓને કોઇ સુધખી નહીં હતી—હતીઆરવાલા પુરૂષો પોતાના હતીઆર કાઢીનેખી એક બીજાપર હુમલો કરતા હતા—ઐરતો એકમેકને મારી મારીને ખુન આલુદા થતી હતી—બચ્ચાં કચડાઈ ભચડાઇને મોટાંઓના પગો તલે મરતાં હતાં—અને તેથી લાશોની લાશ તેઓના પસાર કરી ગયલા રસ્તાઓપર પડતી હતી—કેટલું કંપારી ઉપજવનાર !

એડરીઅને જે ભયાનક ચીતાર ચીતાર્યો હતો તે કેટલો બધો જલદી નેપલ્સપર ગાલેબ થયો હતો અને કેટલો બધો અચુક ! અરે જ્યારે તેણે નજરો નજર ચોડાક વખતમાં તે દેખાવ જોયો ત્યારે તે બદમાશનું રૂવે રૂવુંખી ધ્વજ્યું, અને માથાથી પગ સુધી કમકમ્યો !!

અફસોસ, તે કમનસીબ દર્દીઓ બીલકુલ દીવાના બનતા હતા, એક મર્દ પોતાથી નહીં કુદાય તેવો એક કુદકો મારતો—કોઈ મરણ પામેલા ખેશીનું નામ પુકારતો—પછી ફાટેલે ડોળે ટગર ટગર ટગર બીજાઓને જોતો, અને બીજી પળે તે દમસમ વગરની એક લાશ બનીને બોંબ પર પછડાતો ! એક અઉરત પોતાના ખુબસુરત શરીરપરના કપડાં પર આગ લાગી હોય તેમ સમજીને તમામ કપડાં ફાડી તોડી નાંખતી, બીલકુલ લીલાઝનો કોઈ ખ્યાલખો ન રાખતી અને આખીર તેખી અફલાઇ ક્રીકાંઇને બીજાઓના પગ તળે કચડાઇ તથાહ થઈ જતી !—મરજી ! મરજી !

અને વધારે તબાહી તો એ હતી કે તે વહેશી ટોળું જેખી રસ્તાઓપરથી પસાર થતું કે ત્યાંના કેટલાકોને તે પવન ઉડતો, તે દર્દ લાગુ થતું, અને તે બીચારાં નવાં નવાં દરદી-ઓખી પોતાના ઘરમાંથી ઉતરી આવીને તે પાગલોની દમશરીકી કરતાં !!

“પછી, થોડેક વખતે, જ્યારે તે દીવાના આદમીઓનું મોટું ટોળું પસાર થઇ ગયું ત્યારે વેલેનતીનોએ હુસીઆને કહ્યું “ ન કરો, મીડી સુંદરી, ન કરો, ધારતી હવે દુર થઇ ગઇ છે,

વહેશીઓ આપણા રસ્તાથી ચાલી ગયાં છે.”

“પાક ખુદા બચાવે ?” લુસીઆ આસમાન તરફ નઝર ઉઠાવીને બોલી “જે બધું આપણે જોયું તે કેટલું બધું ડરામણું હતું.”

અને અહીં તે સુંદરી માથાથી પગ સુધી ધરંજીને આગળ બોલી “પાક ખુદા બચાવે આપણને એ દર્દથી !”

“સુંદરી, ત્હમે ઘણાજ બીધેલા છેએ,” વેલેનતીનોએ કહ્યું “અને તેથી હું ધારંજી કે આપના માતપીતાના ધર સુધી જો હું આપને પોહાંચાડવા આઉં તોજ સાર-ત્હમે હવે અકેલા ન જઇ શકશો.”

“ચાલો” ખુશી ખુશી થઈ જઇને લુસીઆ બોલી “ચાલો તમે મ્હારે ધર, મ્હારા માતપીતા તો તમુને જોઈને, તમારી દીક્ષાવરી સમજીને, તમે મને એ વાર બચાવી તે બાણીને તમારીપરથી એકાદ પંચરામ જશે, થોડાં થોડાં થઈ જશે, અને તમેને ઘણી ઇમઝતથી ચાહશે. ચાલો ત્યારે તમે મ્હારે ધર.”

અફસોસ, તે ક્યાં જાણતી હતી કે તેના માતપીતા તેજ તે જવાનનાળી માતપીતા હતા, અને તેનું ધર જેમાં તે પોતે તે જવાનને લઇ જવા આતુર હતી તે ધર તો તે જવાનનું પોતાનુંબી હતું-તે અંગણુ બહેન પોતાના પ્યારા ભાઇને પચચાણતીજ ક્યાં હતી ?

મગર શું તકદીર હતી !-કે તે બહેન પોતાના ભાઇને પોતાને ધર લઇ જવાપર આમદા થઈ તેજ વખતે એક મોટી ચીખ ત્યાં પડી રહી, અને એક બીજો વહેશી ટાળો તે તરફ ધસી આવ્યો, અને તેઓ ગધાં હવે બ્યાં લુસીઆ અને વેલેનતીનો ઉભાં હતાં તે તરફ દોડ્યાં !

બીધેલી લુસીઆ અતી મોટા મજરાતમાં પડી, અને બાન લુલી થઇ જઇને તે, વેલેનતીનોને પકડવાને બદલે, ત્યાંથી ન્હાસી ગઇ ! તેજ વખતે દીવાનાં આદમીઓ ચાર બાજુએ ફરી વલ્યાં, અને તેઓની વચમાં વેલેનતીનો ઘેરાઇ ગયો !

માર ખાતો ખાતો વેલેનતીનો જેમ તેમ તે ટાળાંમાંથી કેટલે વારે બહાર નીકળ્યો. અને દોડીને એક ઝાડીની આડમાં છુપાઇ ગયો !-છુપાતાંબી તેણે લુસીઆને જોઇ, લેડીન લુસીઆ ત્યાં કેડેબી જણાઇ નહી.

થોડો વખત પછી બ્યારે તે વહેશી ટાળું દુર ગયું, ત્યારે છુપાયેલો વેલેનતીનો બહાર નીકળી આવ્યો, તેણે લુસીઆને શોધવા માડી, પણ લુસીઆ તેને મલી શકીજ નહીં. જેથી તે અફસોસ કરતો એકો કે તે છોકરીએ તેનો હાથ કેમ છોડી દીધો હતો ? અને તે ક્યાં ગઇ હતી ?

શું તે વેહેશીઓના ટાળાંમાં દરદી બનીને શામીલ થઇને ન્હાસી ગઇ હતી ? તેને કાંઇજ સમજ પડી નહી, અને બ્યારે તેના જનન કરતોં ઝીઆદા અઝીઝ ને છોકરી તેના હાથથી બચેલી હમણાં દીલગીરીબરી રીતે શુભ થઇ ગઇ હતી, ત્યારે હાથપર હાથ ઘોસતો, હોડ કરડતો, અને ભરાઇ આવેલા દીલથી રડતો વેલેનતીનો અફસોસપર અફસોસ કરતો હતો !

રડી રડીને આખીર બ્યારે તે ઠાક્યો, ત્યારે તેણે પોતાના વાલી શીરીસમન-જેનરલના ધર તરફ શીક્સ્તા દીલે પગલાં ઉપાડ્યાં !

“અરે, અરે, તકદીરની તે કેવી તકદીર હતી !-હાથ આવેલી ખાડી ધુળ મળતી હતી !”

“મયારેક ની ગોવેશ

“તકદારની તકલીફ.”

તેઓ! બુદ્ધ ગ્રહેતેગોમાં મયારૂલ લતી.

વડેમી આદે આપખળી. મંચલ.

પ્રકરણ ૨૯ મું.

મહેલમાં દર્દની અસર !

શીલીપા કાઢિન્ટેસ ઓવ કેમેનોના આરાસ્તા ઓરડામાં રાણી જોના, તેનો આશક રોયર્ટ ઓવ કેમેનો, રાણી જોનાની સારથી હોના કેરોલીના, તેનો આશક યરત્રાન્ડ ઓવ આરત્રોઇસ, અને શીલીપા પોતે, એ પાંચનું મેજડું મલ્યું હતું.

તે બધાંના ચહેરાપર ગંભીરતા છવાઇ હતી, કેમ જે તેઓના કાનોપર વાત આગની ખુબ પેરે ઉડી આવી હતી કે એડરીઅને કહેલી આફત નેપલ્સમાં ધારવા કરતાં વધારે જલ-દીથી દાખલ થઇ હતી, અને લોકો દીવાના બનીને રાસ્તાઓપર ટોળાંબધ દોડતાં હતાં !

કાઢિન્ટેસ ઓવ કેમેનો સુદેઘ ચદ્દરની માફક શીકી બની ગઇ હતી, તોખી તેણે તે દેખાવ છુપાવવાની કોશીશ કરીધી, મગર, તેનો ધાસ્તી ભર્યો ચહેરોજ ગુવાહી આપતો હતો કે તે કેટલી બધી બીધેલી હતી ! રોયર્ટ તો જાણે કુદરતના તે ખઉફને મચક આપતોખી ન હોય તેમ બેદરકાર બનવાની કોશીશમાં પોતાની માથુકા રાણી જોનાને ધીરજ અને દીલાસો આપતો હતો-જ્યારે યરત્રાન્ડે કેરોલીનાને તે નવા દર્દની દહેશત આપનારી વાત સાંભલીને ધરજતી જોઇ ત્યારે તેણે તેને ખુબસી સમજવી અને ધરજરી નહીં બની જવા માટે તસ-લ્લી આપી, મગર હમેશની તે હસ્તી બોલતી ખુબસુરતી આજે મુંઝી મંતર બનીને તેની ખુબસુરતીથીબી ગોયા થોડીત્તી લુટાઇ ગઇ હતી !

“ખ્યારી જોના, એટલી બધી તું એ વાતથી બીહુછ !” રોયર્ટ જોનાના માથાપર હાથ ફેરવતાં કહ્યું “એમાં એટલું બધું બીહવાનું શાનું છે, એથી એક દરદ છે.”

“મગર તે કેવું ખરાબ !” જોનાએ કહ્યું “તેના વર્ણુનની વાતથી અને તેની યાદથીજ ગોયા લઢુ થઇ થઇ જાયછ-ગરમી છોડીને દીલ સર્દ બની જાયછ ! એ રોયર્ટ તું એ વાતને એમ નજીવી તરીકે ઉઠાવવાની કોશીશ કેમ કરેછ ? આપણને શીઝીસ્થન-જેનરલે એ દર્દનો ખયાલ આપ્યો ત્યારેજ મહારી તો હોશ ગુમ થયલી, અને હવે, હવે તો મહારા નેપલ્સપર તે આફત આવીબી પહોંચી !”

“પણ સીફ ખ્યાલથીજ એટલું બધું મુરખાઇ જવું એ નિનાદની છે” રોયર્ટ કહ્યું “તું તો જાણે તે દર્દમાં ફરવાની હોય તેમ ધાસ્તી કરેછ !”

“નહીં-નહીં, એમ ન બોલ” કાનોપર હાથો મુકી દેતાં જોના કમકમીને બોલી “એમ ના બોલ રોયર્ટ, એમ ના બોલ, મહારાં ફરમન એ દર્દમાં ફરે.”

“ઓ ! આપણે જે સાંભળ્યું તે સધળું જો ખરૂંજ હોય તો !” પોતાની આંખોમાં આંખ નાખી બેડેલા યરત્રાન્ડને કેરોલીનાએ કહ્યું. “તો-તો તે એ વખાલ જેમ સુફલીસની કુપડીમાં દાખલ થાયછ તેમજ આએ મહેલમાંખી સહેલાઇથી દાખલ થશે !”

“અફસોસ” યરત્રાન્ડે પગપર હાથ મારીને પુકાર્યું “મહારા શબ્દો ગોયા પત્થરપર માર્યા નીસાલ કુકુલ થયાં છે !-મહારા માન, મહારી ખ્યારી પ્રીતમ, તું એ ખ્યાલને દુર કર,

અને ત્હારા હોટા પર ફરીથી હસવું લાવ-ત્હારા ગાથો પર ફરીથી ગુંથામ ચમકાવ-ત્હારી આંખોમાં પ્યારની મધુરસ જમાવ-અને-ત્હારા આવાજમાં તે મીઠાસ આમીઝ કર જે ત્હારા હૃગરને ખુશીના આતીશથી ગરમ ગરમ બનાવે-હસ હસાવ, બોલ બોલાવ, અને આંખે મળલીસને ત્હારા મીઠા ટાકુકા અને શીરીન વાતોથી ખુશનુદ કર-ગમગીનીમાં ખુશીની રંગત જમાવ !”

“ પીયા, મહારાં અઝીઝ પીયા,” કેરોલીનાએ પોતાનું માથું પોતાના આશક બરબાનડના ખભાં પર મુકી દેતાં પ્યારથી કહ્યું. “ મહારં દીલ આજે રનહસ થઇ મધુજ-કાણુ જાણે એ વાતથી મને કેમ એવો ખ્યાલ બેસી ગયોજ કે જાણે હુખી એ દર્દમાં—”

મગર તેજ પળે દરવાઝો ખુલ્યો, અને એડરીઅન ત્રેસપેલો અંદર દાખલ થયો.

“ શું ?” તેણે બધાં તરફ નઝર ફેરવી ફેરવીને કહ્યું “ બધાંની સુરત ઉપર ગંભીરતા છે. આ વખતે તો તહમે મઉજ શઉકમાં હર સાંજનાં મશયુલ રહો તો આજે કેમ તમે બધાં દીલગીર છો ?”

“ નેપદસપર ગાથેમ થયલાં નવા દર્દની વાત ચાલી રહી અને આય બધાં તેથી બીકણુ ધરજરાં બની રહયાંજ ” બરબાનડે જણાવ્યું.

“ હા, ઘણી ગંભીર બાબત તો છે. એ દર્દ બેશક બહુજ બહુજ ખરાબ છે,” એડરીઅને શીલીપાની પાસેની કુરસીમાં બેસતાં બેસતાં કહ્યું “ પણ—”

પણ તે “ પણ ” આગળજ એડરીઅન અટકી પડ્યો કેમજે એક ખુદયા તે એરડામાં ગભરાયલી અકલાયલી દોડી આવી. તે ખુદયા તે તેજ હતી જે વેલેનતીનોને મહેલને પાછલે દરવાઝેથી એક સહાંજનાં લઇ ગઇ હતી અને મહેલમાંથી બહાર નીકળતાંજ એનદરીઆ સમજી વેલેનતીનોને ડાકુએ ગીરફતાર કીધો હતો.

“ ઓહ ! ગઝમ-ગઝમ !” તે ખુદયા અંદર દાખલ થતાંજ માથાના બાલ પીખીને બોલી “ તખાહી-તખાહી ! એ શું વખાલ આપણા શહેરપર આવી પડીજ ! મેં ટાળાંબધ માણુસોને વહેથી બની જતાં જોયાંજ ! જાણે આપણું આખું શહેર કોઇ પલીદના હાથમાં સપડાઇ ગયુંજ, અને હમણાજ કબ્રસ્તાનની આગલથી મ્હને આવવાતું થયું તો મેં શું જોયું ! લાશ ખાતા હતા ! દીવાના માણુસો કોઇ અઉરતની લાશને ચમાવતા હતા, અને તેની હદીને ચુસ્તાં હતાં—”

“ ઉહ ! ન બોલ તું વધુ એ,” શીલીપાએ તે ખુદયા તરફ દોડી જઇને તેના મુંઢપર પર હાથ મુકી દેતાં કહ્યું “ મહારં રવેરવું કમકમેજ, ત્હારાથી એ વાત સંભલાતી નથી-તું જ-અહીંથી ચાલી જ-જે, જે, તામવર રાણી ત્હારી વાતથી મશ ખાઇ મશજ—જે, કેરોલીના ત્હારી દહેશતનાક ખબરથી બેહોશ બની ગઇજ-અને મહારાં દીલમાંથી અસર ચમકી-તેથી એ વાતને બંધ કર, અને તું અહીંથી ચાલી જ.”

મગર તે ખુદયા ત્યાંથી ચાલી જાય તે અગાઉ તો શેરો ગુલ મચી રહી અને રસ્તા-પરથી ચીલ્લાવાનો આવાજ-મુકવાનો સાદ—અને દીલ ધરજવી નાંખનારી ચીખો ઉડી રહી ! તે ગઝમનાક ખબરથી પળવાર માટે હોશ ફરામોશ થયલી જેના અને કેરોલીના ચીખોથી

અમકાને ઉડી ઉભી, અને શીલીપા, રોમ્બર્ટ, બરત્રાન્ડ અને એડરીઅન સાથે તેઓખી બારીઓ આગલ ધસી ગઇ.

હા, મહેલની નીચેના રસ્તા પર વહેશીઓનું એક મોટું ટાળું દોડતું-દોડતું-નાચતું-ચીલવાતું આવી લાગ્યું હતું !-એ હઝાર કરતાંખી ઝીઆદા માણસોનું તે ટાળું હતું, અને તેમની ચીખથી કાનો કંપતા હતા !

જોનાએ અને હાથો પોતાની આંખો પર ઢાંકી દીધાં અને તે બારીએથી ખસી ગઇ-રોમ્બર્ટખી ખસી જઇને તેની પાસે બેઠા-શીલીપાખી બારીએથી દુર થઇ-બરત્રાન્ડખી ખરચો, પણ એડરીઅન અને કેરોલીના બારીએ ઉભા રહીને ખુબ તે દેખાવ જોતા હતા. એડરીઅન પોતાના ધધાની નજરથી, અને કેરોલીના તે દર્દની ખુરી અસરથી !

કેરોલીનાને બારીએથી ખસાડવા માટે બરત્રાન્ડે ધણું કીધું, પણ તેનું તમામ બોલવું-તેનું તમામ સમજાવવું-તેના તમામ કાલાવાલા વ્યર્થ ગયાં:-કેરોલીના એક પગલુંખી બારીએથી હટી નહીં, અને તેણે તેમ પોતાના શરીરને એક જુમખીશ નહીં આપી તો નહીં, મગર તેણે બરત્રાન્ડની કોઈ વાતખી નહીં માની !-તે તો પેલા વહેશીઓને ખુબ ગડરથી જોવા લાગી, અને તેના ચહેરા પર હવે વહેશીયતના ફેરફારો થવા માંડ્યા: તેની આંખો ટગર ટગર ટીકવા લાગી-તેના હોઠો અકેક પરથી જુદા થઇને ફાટે મુંઢથી રહ્યા-તેના કપાલ પર કરચલી ફરી-તેના તમામ બદન પર હચોલનાક હરકતો થવા લાગી !

બરત્રાન્ડે તેને થોડો વાર તે ફેરફારો સાથે ન સમજાવે જોવા કીધું, મગર જ્યારે તે સમજાવે ત્યારે તે હચરાન થયો કે કેરોલીના પર તે-નવા દરદે પોતાનો હાથ મારી દીધો હતો !! બરત્રાન્ડે પોતાના સધળા ઝોરથી હવે કેરોલીનાને ખેંચીને બારીએથી દુર કીધી, પણ બીજીજ પળે એક લાંબી ચીખ સાથે તે ખુબસુરત નાજુક અંકરતે એટલું તો ઝોર વાપર્યું કે કોઈ ઝોરદાર મર્દ, અને-અને તે ફરીથી બારીએ જઈ ઉભી રહી !

આહીરતા અને આહીરતા કેરોલીનાના આખા શરીરમાં ધીરી હીલચાલ થવા માંડી-તે રક્તા રક્તા વધી ગઇ-બરત્રાન્ડે ગભરાઇને તેના કાનો પર પડીને કહ્યું “ કેરોલીના, કેરોલીના, બારી પ્રાંતમ, મ્હારી તરફ ઝરા જોઇ તો લે—”

પણ તે દર્દની અસરમાં સપડાયલી સુંદર કેરોલીનાએ પોતાના આશકનો હાથ ઝોરથી ખસાડી મુક્યો, અને બીજી પળેજ એક ચીખ પાડતાં હવે બારીએથી દુર થઇને તે નાચવા કુડવા અને છુસકા મારવા લાગી. તે દરવાજા તરફ ગઇ, મગર શીલીપા અને જોનાએ દોડી જઇને દરવાજો બંધ કીધો, અને રોમ્બર્ટ, બરત્રાન્ડ અને એડરીઅને કેરોલીનાને પકડીને બેસાડવા માંડી ! પણ, કુજુલ કેરોલીનાના શરીરમાં તો કોઇ શેરતું, કોઇ અઝદાહતું, યા કોઈ રાક્ષસનું ઝોર આમીઝ થઇ મયું હતું, અને તે ત્રણે મરોને મચક આપતી નહી હતી !!

તે નાચવા લાગી, અને તેનાં કપડાં એવી રીતે તે નાચ દરમ્યાન ઉડતાં હતાં કે અણે પખો એક ગોલ હોય અને તે કેરોલીનાની કમરે વીંટલાઇ ગયો હોય !-તે ચીખ મારીને નાચતીને સુમ પાડીને પડતી-તેના બદ્દ જોવા હાથ ઉપર અને નીચે, બાણુ અને બાણુ હાલવા લાગ્યા-અને તેના મુઠમાંથી રીણ-રીણ નીકલતું હતું !

“ જાઓ, રોમ્બર્ટ, બરત્રાન્ડ, તમે લોક દોડી જાઓ. મ્હને એક વીચાર આવી ગયોજ,

તહામે દોડી જઇને આપણી રાણીના સાજનદાઓને અહીં આ ઓરડામાં બોલાવી લાવે કે તેઓ મીઠા મીઠા સંગીતને વગડે-જેમકે તો ખરા સંગીતથી આવે દર્દ કંઈ દબે છે ।”

રોબર્ટ અને બરત્રાન્ડ દોડી ગયા, અને થોડાજ વખતમાં સંગીત શુર થયું, મીઠો મીઠો સરોદ નીકળ્યો, અને એ તબલજનુબી । કે સંગીતના આવાજ સાથે કેરોલીનાનું નાચવું-દોડવું કમ થતું ગયું-તે એક બાજુએ બેસી ગઇ-તેના હાથ પગની ધ્વજ્જરી ધીમી પડી-ચીખો અને ચીચીઆરીઓ નરમ થઇ-કેરોલીનાનું સીનું જે ધડક ધડક ઉડતું હતું તે કમતી ઉડવા લાગ્યું-તેના ચહેરા અને હોટ પરથી ઉડી ગયેલા રંગ પાછો આવવા લાગ્યો-અને સંગીતના આખીરી દમ સાથે આહીસ્તા આહીસ્તા કેરોલીના નસોસ થઇ, અને પછી, બેહોશ થઇ ગઇ ।

પ્રકરણ ૩૦ મું.

પાપાઓનો નવો પ્રપંચ !

કેરોલીના તો બર ઉઘમાં પડી તે સ્થાન સુધી તેમજ રહી, જેના પોતાના ઓરડામાં તેના આશક રોબર્ટ સાથે શુદ્ધિગેમાં ચુંટાઇ, અને શીલીપા તે સ્થાનના એક જવાન નાદાન છોકરી રમત કરતી હોય તેમ પોતાની ધસે મુકેલાં ફોલોથી રમતી રમતી કોઇ ખ્યાલ કરતી હતી.

શીલીશ્ચન-જેનરલ તેને શોધતો આવ્યો અને તે તેને લઇને પોતાના કમરામાં કોઇ ખાનગી મસલહત માટે ગયો.

આજે સ્થવારે ” શીલીશ્ચન-જેનરલે પોતાની માથુકા આગળ વાતની શુરઆત કરતાં કહ્યું ” પેલો જાસુસ જવાન જે ડાકુ સરદાર યુરીઅનના તહેખાનામાં એક ડાકુ તરીકે નઉકરી કરેલ અને યુરીઅનની બંધી વાત મ્હારી આગળ હીયા છુપો લાવ્યો હતો. તે તહેખાનાની બહાર યુરીઅનના કોઈ કામસર બહાર આવ્યો કે મ્હને મળ્યો, અને તેણે ડાકુઓના તે તહેખાનાનો આવે નકશો મ્હને આપ્યો છે.”

“ એથી શું થશે ? ” શીલીપાએ પુછ્યું.

“ એથી શું થશે કે હું જે ફટકો એ ડાકુ સરદારને મારીને તેના કામમાં તેને માત કરવા માંગુ છું તેનો એક સંપુર્ણ રાસ્તો મ્હને મળશે,” એડરીઅને જવાબ આપ્યો, અને તેણે વધાર્યું “એ યુરીઅન બહુજ ઝોરાવર આજ કાલ થઇ ગયેલો છે, અને જો એ જહીલા સાંપને આપણે કચડવાનો કોઇખી મહકો હાથ આવેલો છેહી દર્મશુ તો કોઇ જહીલા એ નેપસ્સનો ધણી થઇ બેસશે, અને આપણને રખડતા કરી મુકશે, મ્હને એ જહીલા સાંપના દંખને તોડવાની અને તેના સરને કુચલવાની હાલ એક ટક મલેલી છે. પેલા જાસુસ જવાને મ્હને જણાવ્યું કે પરમ દીવસે યુરીઅન પોતાના તમામ ગણ દબાર બેઠો એને તહેખાનામાં ઝીઆદત આપવાનો છે, અને તેથી નેપસ્સની બહાર તેનો એકખી ડાકુ નહીં રહેવાથી આપણે તેના તહેખાનાના દરવાજાઓને ઘેરી બેસશું.”

“મશરૂક” ની તોલેશ

“તકદીરની તકલીફ.”

ડીલીયા, કાઉન્ટેસ ઓવ ફેબેનો.

સદ્ગતી આટ, બાયબગા, મુબદ-

“ઝીઆફતની મઉજમાં તેઓ હેાય તેટલાં આપણા લશકરને તહેખાનામાં દાખલ કરીને એ બધા ડાકુઆને કાપી નાંખે તો કેમ?” શીલીપાએ બધાં ચડાવીને ચલાવ્યું. “એ ડાકુ સરદારને તો કાપીને રીઝરીઝ બનાવે, કે એની બોટી બોટી થઈ જાય તો આપણને વધુ બાર ન સતાવે.”

“જેમએ, આપણા હાથમાં આએ નકશો છે જે આપણને મદદ તો ધણી કરશે, લેકીન મહેને તો એમ લાગેછ કે એના તહેખાનાની આગુઆગુ દીવસો સુધી ઘેરો નાંખીને અંદર તમામ ડાકુઓને ભુકમરાએ મારવા. દરવાઝાજ બંધ કરી દઇશું તો બહાર નીકલવાનો રસ્તોજ નહીં રહેશે, અને ડાકુ અંદરના અંદર તમામ થઈ જશે.”

“ત્યારે શું એ ડાકુ સરદારના મીત્રો ડયુક ઓવ ડુરા, આરચખીશપ ઓવ તેરેનટો, અને બીજા દેશવીરોધી ઉમરાવોખી પરમ દીવસે પુરીઅનના તહેખાનામાંની ઝીઆફતમાં શામીલ થશે કે?” શીલીપાએ પુછ્યું.

“એ લોકો પોતાને દેશવીરોધી ઓલખાવતા નથી, એ લોકો તો રાણી જોનાના વીરોધી છે અને નેપલસને માટે એનદરીઆને લાયક ધારે છે” એડરીઅને સમજાવ્યું. “આપણા એ દુશમનો પુરીઅનની ઝીઆફતમાં શામીલ થનાર છે કે નહી તેની હજુજુ મહેને પેલા જાસુસે ખબર આપી નથી, પણ આજકાલમાં તે ખબરખી મેળવવાની હું કોશીશ કરીશ.”

“તેખી તે પેલા જાસુસથીજ ખબર મેલવી શકશે કેની?” શીલીપાએ એડરીઅનના હાથ પર પોતાનો હાથ દાખતા પુછ્યું.

“નહી-નહી, મહારા જાન, મેં એ મુદદમઓને પકડવાના કાંઈ એક બે રાસ્તા રાખ્યા નથી” વડાજ લખને એડરીઅને સમજાવ્યું. “ડયુક ઓવ ડુરાના ખુદ મહેલમાંનાં દરવાઝા અને દીવારોખી મારી સાથ વાત કરેછ. જ્યારે ગમે ત્યારે ડુરાના મહાલમાં દાખલ થઈને હું એક બોગીર મારફતે ડયુકના કાગલ્યાંઓ વાંચી શકુછ અને તે જે વાતો ચલાવેછ યા મનમાં બડ-બડેછ તેનોખી સંસારો હું મેલવી શકુછ. આવતી કાલે રહાંજના ડુરાના મહાલમાં ડયુકના પોતાના ખાનગી આરડામાં આરચખીશપ ઓવ તેરેનટો અને બીજા ઉમરાવો ભેગા મળનાર છે જે વખતની તેઓની વાતચીતનો એક શબ્દખી મહારા કાનોથી દુર જશે નહીં-પેલી બોગીરમાં છુપાઈને હું બધું સાંભળી લઇશ, અને તેઓ શું કરનાર છે તે જાણીશ.”

“આપ તો બડા હુશીઆર છો” શીલીપાએ પોતાના આશકને છાપરે ચઢાવ્યો, “ત્યારે હવે વહાલા જાન, તમે એનડરીઆના સબધમાં શું કરવા ધારો છો?”

“તેજ વાતપર હું આઉંછ.” બદમાશ એડરીઅને ચલાવ્યું, “એ ડાકુ સરદાર પુરીઅનને આપણે માત્ર કીધો અને એનદરીયાનું કાટલું કાઢી નાખ્યું તો પછી ડયુક ઓવ ડુરા અને આરચખીશપ ઓવ ટેરેનટો પોતાના ઉમરાવ દોસ્તો સાથે જખ મારેછ.”

“ત્યારે શું એનદરીઆને મારી નાંખવા માંગેછ કે?” મનમાં ખુશી થઈને શીતરતી શીલીપા પુછવા પડી.

“તો શું તું તેને જીવો જોવા માંગેછ?” એડરીઅને કંઈક અનર્થ ઉઠાવતાં સવાલ કીધો, “શીલીપા, આદ રાખ કે એ કાંટો જ્યાં સુધી આપણા રસ્તા વચ્ચેથી સાફ નહી થશે ત્યાં

સુખી હવે મ્હને સુખની નીંદ નહીંજ આવશે. આપણા હાથમાં હમણું એક અભયમ મળેકો આવેલો છે જે વખતે જે એનદરીઆને ઠાર કરશું તો રીઆયાને આપણા પ્રપચનો કાષ્ઠ સ્વપનોથી નહીં આવશે.”

“તે કેમ? તે શું?” અધીરી પડી જઇને શીલીપા બોલી.

“તે હજુજ મ્હારા જેટલી ચાલાક નથી, પ્યારી શીલીપા” ઉકમાઇથી બદમાશ એડરીઆને શીલીપાનો હાથ પકડી લેતાં કહ્યું “જે, આપણા શહેરમાં નવું દંદ આવીથી ચુકચુંજ-વળી એ દંદ મહેમાં ગાલેમ થઇને કેરાલીના પર અસર કરી ચુકચુંજ તેની રખતને ખખરખી આ થોડા કલાકના અરસામાં પહેાંચી ગઇજ-અને તેથી—”

“હા-હા, હું સમજી, હું સમજી” એકદમ પુકારીને શીલીપા બોલી “ત્યારે આપણે રાણી જેનાના ભરતારને મારી નાખશું અને ખુબ ઉડારશું કે એનદરીઆ તો નવા દંદનો ભોગ થઇને મરી ગયો, કેમ?”

“હા, એમજ” એડરીઆન પોતાની માથુકાની ચાલાકી માટે ખુશી થતો બોલ્યો “એન-ડરીઆને ગમે ફાંસો દઇને કે એને ગુંગલાવી દયાનીને પહેાંતો કરશું, અને પછી રીઆયામાં વાત ફચલાવશું કે એનદરીઆ નાચી-કુદી-શીણ શીણ થઇને નવા દંદની અસરથી મરી ગયો, અને પછી આપણે આપણા ખીજ મુદદ્દઓનો ધાણ કાઢી નાખશું, મગર, યાદ રાખ, એ બાબદમાં રાણી જેનાને આપણી સાથે શામીલ કરવી જોઇએ.”

“રાણી જેના પોતાના ધણીની કંઇજ પરવાહ કરતી નથી” શીલીપા બોલી “મ્હારા એડરીઆન, હું જેમ મ્હારા ધણી લુપોની પરવાહ કર્યા વગર ત્હમારા હાથોમાં આવી પડી, તેમજ આપણી જેનાથી પોતાના શઓહર એનદરીઆની દરકાર કર્યા વગર મ્હારા બેટા રોબર્ટના હાથમાં એવી તો રમી રહીજ કે રોબર્ટ એને જેથી કહેશે તે કરવા એ એકદમ તઇયાર થશે.—હું રોબર્ટને શીખવીશ કે એના વરને મારવા એનેથી શીશામાં ઉતારે, અને ત્હમે જોજો તો ખરા કે જેના કેમ પોતાના શઓહરનું કાટણું કાઢવા આપણી સાથ તઇયાર થઇ જાયજ તે!”

“આએ નવા દંદ આપણને એક અચ્છી તક આપીજ, શીલીપા” બદમાશ એડરીઆને જતાં જતાં કહ્યું “અને યાદ રાખ કે એનડરીઆને મારી નાખવાનો એ મળેકો આપણને ચુકવાનો નથીજ નથી.”

મકરણ ૩૧ મું.

અતકરણનો ૩૦મ.

ખીઆરો વેલેનતીનો!—તે હુસીઆને માટે દેવલમાં જતો હતો પણ હુસીઆ ત્યાં પ્રવીજ શકતી નહીં હતી! વેલેનતીઆએ તેથી અદેશા પર અદેશા કીધા કે રમે હુસીઆ પેલા

વહેશીઓના ટાળામાં શામીલ થઇને વહેશી બનીને તમાલ થઇ ગઇ હોય !—આપણે આજે જ્યારે એને ફરીથી જોઇએ છીએ ત્યારેથી એ લુચ્છીઆને જોતોજ સાનતા શીરાના દેવલ તરફ ગયો હતો.

ગમગીર તે દેવળ તરફથી પાછો ફર્યો, અને પોતાના ઘર—તેના વાલી એકરીઅનના મકાન—તરફ પાછો ફરતો હતો, તેટલાં મયદાનમાંથી પસાર થતાં એક મોટા દરખતની આડમાં તેણે કોઇ જવાન શખસને રડતો અને તકળા કરતો સાંભળ્યો !—વેલેનતીનો આગુરતા તેને જોવાની થઇ તેથી ત્યાં આગલ ગયો, અને જ્યારે પેલા જવાને પોતાની ચશ્મો નીચી કાઢેલી ઉપાડી ત્યારે તે વેલેનતીનો જોઇને કંઇક ગભરાયો !

મગર, એક પળ, કેમજે બીજાજ પળે એકબે એક બીજાને પચચાણ્યા !

“કાણુ, ડાકુ સરદાર પુરીઅનના તહેખાનાનો તું દોસ્ત, ફોરેલો ?” વેલેનતીનો મોલી પડ્યો.

“હા વેલેનતીનો, હું ફોરેલો છું, જેણે તુંને તહેખાનાની બહાર કાઢી વખતે સાથ આપી હતી.” પેલો બોલ્યો.

“તું રડેછ ? ફોરેલો ! તું રડેછ ?”

“હા, દોસ્ત.”

“એક બચ્ચાંની માફક રડેછ તેનું કારણ ? સખત દીલનો એક ડાકુ થઇને તું રડેછ તેનો સમય ?” વેલેનતીનોએ પુછ્યું.

“અંતકરણનો ડાંખ ! વેલેનતીનો, અંતકરણનો ડાંખ એવો મ્હને ડાંખે છે કે એ દંશ ખમાતો નથી અને આહોઝારીનો દમ ભડેછ, રડેછ. અને રડીને—તકળા કરીને મ્હારા ગુન્હાની તોજેશ કરેછ.”

“શું તે કોઇનું ખુન કાઢેછ ? કોઈ નીરદોશને તે તમાલ કાઢેછ ?” વેલેનતીનોએ તેની પાસે બેસી જતાં આહુયું કે તેના ગુન્હાથી વાકેફ થાય.

“નહીં, કોઇનું ખુન તે નથી રેડ્યું, કોઈ નીરદોશના જાનપર તડાપ તે મેં નથી મારી” ફોરેલોએ જણાવ્યું “મગર, મ્હાર અંતકરણ મ્હને એ કારણથી ડાંખે છે કે મ્હારા ગુન્હાથી કદાચ હવે લહુની નીકની નીક ચાલે, અને તે લહુમાં કદાચ મ્હારા આકાનું લહુ આમીક થઇ જાય !”

“એટલે !” વેલેનતીનોએ પુછ્યું.

“એટલે એ કે હું મ્હને નમક આપનાર આકાને બેવફા થયોછ” ફોરેલો બોલ્યો.

“આજ સુધી મેં જેટલી બેવફાઇ કાઢી તે મ્હને ડાંખતી નથી, પણ જે વાત મેં હાલ કહીછ અને જે વાતથી પુરમ દીવસે મ્હારા સરદાર પુરીઅનપર આફત આવી પડે તે વાતને લીધે હું—મોલ્યા પછી—હવે હવશાન હવરાન અને પરીમાન છું.”

“વધારે ખુલ્લા સખ્તોમાં સમજાવ, ફોરેલો, તું વધારે ખુલ્લા સખ્તોમાં મ્હને સમજાવ, પુરીઅનપર શું આફત આનનાર છે ? બોલ, બોલ, જલદી” બોલ. પુરીઅનને ખાતીર તો હું મ્હારો જાનની સદક કરવા તકમાર છું. તે ત્હારો આકા છે, તો મ્હારો અઝીઝ મુરખી છે.”

વેલેનતીનોએ તેનો હાથ પકડી લેતાં કહ્યું “ફોરેસો, બોલ.”

“વેલેનતીનો, ખારા દોસ્ત, હું જાણું છું કે તું મહને ફસાવશે નહીં. અને તેથીજ હું તારી આગળ મ્હારું પેટ ખાલો કરવાને અચકાતો નથી-હું ખારે છું કે હું તારી આગળ એ સાત કહેવશ તો મહને પોતાનેથી નુકસાન નહીં થશે, અને જે વાત મ્હારી નાદાનીને લીધે મ્હારા મોંઘાંમાંથી બહાર પડી ચુકી છે તે વાતથી ખરાબી જે બનનાર છે તે બનતી અટકશે.” ફોરેસો બોલ્યો “જે કે હું ડાકુ સરદાર ખુરીઅનનો નઉકર છતાં, મ્હારી કમતમીઝીથી મેં તેના એક મુદ્દઈ સાથે દોસ્તી કીધી, અને પછસાની લાલુચને વારતે મેં ખુરીઅનના તહેખાનાની વાતો વારંવાર તેની આગલ કર્યાં કીધી. મેં વહી ખુરીઅનના તહેખાનાનો નકશોથી તે શખ્સને પહોંચાડ્યો, અને પરમ દીવસે ડાકુ સરદાર નેપ્લસમાં ફરતા રહેતા પોતાના તમામ ડાકુઓને તહેખાનાની અંદર ભેગા કરીને એક મોટી ઝીઆફત આપનાર છે ને વાતથી મેં તેને કહી-તે મ્હારા આકાને મારશે એવો ખ્યાલ મહને હવેજ આવેલ, અને મ્હારું અંતઃકરણ આજે ડંખપર ડંખ મારીને મહને એજ કહેલ કે “ફોરેસો, તું નમકહરામ થયો, અને તારા આ પલીદમાં પલીદ ગુન્હાથી લહુની નદી વહેશે!”

“બહુજ ખરાબ કામ તું કીધું.” વેલેનતીનો બોલ્યો.

“ઓ વેલેનતીનો, મહને તું ધીકકાર ના, મહને તું નફરતની નઝરથી ન જો-પણ મ્હારી પર દયા કર, અને હવે તું મહને ફસાવ્યા વગર મ્હારા આકા ખુરીઅનને બચાવ-હું તારો નેહાયત અહેમાનમંદ થઈશ.” અને પાપ કરીને પસ્તાયલો, અંતકરણના ડંખથી ઝખમાયલો, તે જવાન ડાકુ, એડરીઅનનો જસુસ, વેલેનતીનોના પગોપર પડીને તેના કાલાવાલા કરવા લાગ્યો.

“હું તુને ફસાવશ નહીં, અને મ્હારા મુરખ્ખીને હું બચાવશ.” વેલેનતીનોએ કહ્યું. “મગર, તું મહને એ બતાવ કે તે કોણને નેક ખુરીઅનના તહેખાનાનો નકશો આપ્યો અને તેની ઝીઆફતનો ભેદ કહ્યો?”

“મહને માફ કર, વેલેનતીનો, મહને માફ કર કે હું તુને તે નામ આપી શકતો નથી-મહને માફ કર, મ્હારા નેક દીલ દોસ્ત, અને મહને હવે ઇમ્મઝન આપ, હું તહેખાનામાં જવા બહુ ઇતેજાર છું.”

અને તે નેક ઉદાર દીલના જવાન વેલેનતીનોએ તેને તે શખ્સનું નામ ન પૂછ્યું, અને તેને જવા દીધો. અંતકરણના ડંખથી આજીજ થયલો તે ડાકુ ફોરેસો હવેજ કંધક ધીરજ પામીને ચાલ્યો, અને તેણે ધાર્યું કે તે ફસાશે નહીં અને તેનો સરદાર મરશેખી નહીં. તેણે વેલેનતીનોને થોડાજ વખતમાં ઘણો પચચાણ્યો હતો, અને તેથીજ તે હવે તસલ્લી માનીને પોતાને રાસ્તે પડ્યો.

ફોરેસો ગયો, અને અર્ધેક કલાક પસાર થયો કે વેલેનતીનોએ ઝડપી આડથી બહાર નીકળીને મયદાનમાં ઉભા રહીને પેલું રણસીંગ વળગ્યું-અને થોડાજ વખતમાં તેની સામે આંદ ડાકુઓ થોડા કુદાવતા આવી ઉભા.

આહહા! પાક ખુદાની શૂં કરામત હતી! બદલાય એડરીઅન જે પ્રપચ કરવા ધારતો હતો તે પ્રપચને તેનાજ ઘરમાં પ્રલાએસો છોડશે. અંબાણપણે ઉધી વાળવા તઈયાર થયો હતો!

પ્રકરણ ૩૨ મું.

નેકીના બદલામાં નેકી.

“આપ ખીરાદરને માટે અમો આજે શું મદદ આપીએ ?” ડાકુઓમાંના એકે આગલ વધીને પુછ્યું.

“આપના સરદાર આગળ મહને લઈ જાઓ” વેલેનતીનોએ જવાબ આપ્યો. “મહારે સરદાર ખુરીઅન સાથે કેટલીક ખાનગી અને ઘણી અગત્યની વાત કરવી છે.”

“એમ છે ? તો પછી અમારાચાને એક લઘારી સાથે આવશે. એતોફર, તું મહારા ઘોડાપર મહારી સાથે બેસી જ, અને ગાસપર તું આએ જવાનની સાથે સરદાર આગલ જા-ખીરાદર વેલેનતીનો, આપ મહારા ડાકુ બાઇ એતોફરના ઘોડાપર સ્વાર થઈને ગાસપરની હમરાહ થઈ નામવર ખુરીઅન આગલ સીધારો, અને સલામ અમો હવે જઈશું.”

તે ડાકુના ફરમાવ્યા મુજબ થયું, કે વેલેનતીનોના હાથ પકડીને હલાવતાં તેણે કહ્યું “હવે અમને ઇજાઝત છે ?”

“પાક ખુદા હાશીઝ.” વેલેનતીનોએ સલામ ચાહી.

“પાક ખુદા મદદગાર, બાશદ.” ડાકુએ કહ્યું. અને પછી બેઉ તરફના રાસ્તાઓ પકડવામાં આવ્યા. વેલેનતીનો ગાસપર સાથે ડાકુઓના તે નેક સરદારને પોતે જાણેલી વીમત કહેવા ઘોડો દોડાવી ગયો.

ઘોડાજ વખત પછી સરદાર ખુરીઅનની સનમુખ વેલેનતી ઉભો, કે ડાકુ ગાસપરે સલામ કરીને ત્યાંથી પોતાનો રાસ્તો લીધો.

“કેમ બેટા ? અહીં સુધીની તકલીફ ?” ખુરીઅને હાથ આપીને વેલેનતીનોને ઘોડાપરથી પોતે ઉતારનાં ઘણી તાઝીમથી પુછ્યું, “તુને કોઇ આપદા તો નથી ને ?”

“નહીં,—શુકે પાક ખુદા ! હમણા સુધીમાં તો આપદા જેવું કાંઇજ નથી, કેમજે મહારી હાલત સુખી છે.” વેલેનતીનોએ ખુશી થઈને કહ્યું.

“અને જો તેમ નહીં હોત તો પછી હું મહારા ખઝાના પાસે અને તહેખાનાની દીવારોમાં તુને રાખી લઇને આપદાથી દુર કરતે” ખુરીઅને કહ્યું, અને પછી કંઈ યાદ આવી ગયું હોય તેમ વધાર્યું “હા, પણ બેટા, તું એટલો તો નેક અને પ્રમાણીક છે કે મહારા જેવા ડાકુની રોટીપર ઝીંઘી બચર કરવા હું ધારંજ કે ખુશી નહીંજ થતે ! અફસોસ, અપ્રમાણીક-પણાની રોટી જાનને ખુશનુદી આપતી નથી !”

અને બ્યારે તે નેકદીલ ડાકુ સરદારની છાતીથી એક ભારી નીસાસો ઉઠયો, ત્યારે વેલેનતીનોએ કહ્યું “હું સમજ્યો. આપ કહેતા હતા તેમ આપ કોઇ કારણને સમજેજ માન ડાકુને પેશો હાથ કર્યો છે, મગર આપ ખરા દીલથી એ પેશા માટે પરોમાન છો.”

“પાક મદદગારને આભારી હું કે મં આજ સુધીમાં કોઇ મુશ્કેલીસને હમરાજ નથી

કાધો-વેલેનતીનો, મેં તવં મરેના ઝેવરપર હાથ માર્યોજ, અને મરીબોની આંતરડીની દુઆ લીધીજ.”

“તો ન ગભરાઓ, મહારા અઝીઝ મુરખ્ખી, ન ગભરાઓ. પાક ખુદા ત્હમારી નેકદીલી માટે જહન્નમના દરવાઝાને કુદ્દલ લગાવશે, અને જન્નતના પરસ્તાનમાં ત્હમને શાદ ખનાવશે.” વેલેનતીનોએ દુઆ ચાલી.

“આહહા ! કાઇ શીરીશતો હોય તેમ તું બોલેજ. મગર, બેટા, તું મ્હને કહેશે કે આટલે દુર તે તકલીફ ઉઠાવી કોણ સખખથી ?” ઘણી માયાથી વેલેનતીનોના ખભાંપર હાથ મુકીને તે ડાકુ સરદારે પુછ્યું.

“એક જોખમનો આપને ઇશારો કરવા આવ્યોજ-યા આપને કોઇ ખતરનાક આફત આગલ આવતી અટકાવવા માટે ચેતાવવા આવ્યોજ.” વેલેનતીનોએ કહ્યું.

“તું મ્હને ચેતાવવા આવ્યોજ ? કયા ખુખ ! અઝીઝ લડકા, હું તને જેટલી વાર જોઉં છું તેટલી વાર મહારા દીલમાં ત્હારે માટે પ્યાર છુટે છે. ગોયા-તું મહારો પોતાનો બેટા હોય !” તે ડાકુ સરકારે દીલનો ખુલાસો કાઢી “સુનાવ, હું તર્ખ્યાર છું સાંભલવા, શું આફત છે ? શું જોખમ છે ? તે મ્હને કહે તું ?”

“મુરખ્ખી, આપ પરમ દીવસે ત્હમારા તમામ ડાકુઓને એક ઝીઆફત આપનાર છે તે વાત ખરી છે કે ?”

“હું તઅજગુખ કરુંજ કે એ વાત ડાકુઓ સીવા બહારના કોઇએથી જાણવાની નથી તો તે કેમ જાણી ?” સરદારે અજબબી મનાવી.

“મુરખ્ખી, હું કયાં બહારનો છું ? શું આપ જુદામ ગણોજ ?” અને ચોપાંતી હમે તેમ બોલતાં વેલેનતીનો ખુશ મીઝાજ થયો.

“નહીં-નહીં, અઝીઝ લડકા, તું ન દીલમાં મુરખ કે મેં બહારનો તુને કહ્યો ! તું મહારા પોતાના બેટા જેવો છે, મગર તુનેથી એ વાત જાણવાની નહીંજ હતી એમ હતું !”

“તો ઠીક-પણ, હવે તો આપ જાણી ચુકયાજ કે શીશામાં બંધ કાઢેલી એ વાત શીશાથીથી નીકળી ગઇજ, ત્રણ હઝાર ડાકુઓ ઉપ્રાંત બહારના કોઇએથી એ વાત જાણી લીધીજ અને આપ બ્યારે તમામ ડાકુઓ સાથે ઝીઆફતની ન્યામતમાં શુકયુઝાર થતા હોવ ત્યારેજ આપ પર હુમલો લાવવામાં આવનાર છે.”

“આખા નેપલ્સમાં સંછીના સીપાહો સીવા કોઇ એક ઉફ્ફી મારી સામે કરી શકનાર નથી, જો સર ઉઠાવે તો ઉઠાવે ફક્ત ગણીની ફડજ, અને તેથી શાને વાસ્તે ?—”

“સીફ પોતાની તબાહીને વાસ્તે.”

“રાસ્ત ગોઠતી, -શાખાસ, બેટા શાખાસ.” ખુરીઅને વેલેનતીનોનો બરડો ઠોકીને કહ્યું. “લેકીન, બહજ અગત્યની ખબર તું લાવ્યોજ કે અમો બધા તહેખાનામાં ઝીઆફતમાં મશ-ગુલ હોઇએ ત્યારેજ દુશમન હુમલો લાવનાર છે, અઝીઝ લડકા, તે આજે અચ્છી ફર્ક બદલ કરી દીધી છે, કેમકે મને લાગેજ કે દુશમનોએ મારા તહેખાનાના જવા આવવાનો રાસ્તો જાણ્યો છે, અને મારી વાતથીથી જાણીતા થવા માટે કાંઇક ફતેહ મેળવી છે.”

“ પાક ખુદા આપને સલામત રાખે.”

“ બેટા, તારી નેકાબરી ખબરથી હવે હું ચેતેલો રહીશ, અને રાણીના સીપાહો અને ફકીજને માટેથી કાંઈ જીઆફત તકબીર રાખીશ, આવવા તો દે, પછી ખુરીઅનથી કાંઈ મઝેહ-દાર મીઠાઈ પેશે નઝર કરશે-એવો તો સ્વાદ ચખાડું કે મગલ હોય કે બીજાવાર સરખી ઉઠાવે, યા શમશીરખી ચલાવે !”

“ વહા, વહા !” વેલેનતીનો ખુશી ખુશી થઈ ગયો.

“ અઝીઝ લડકા ! ચોથેજ દીવસે તું બાણી શકશે કે ડાકુ ખુરીઅને નેપલ્સની રાણીની ફકીજને ચમટીમાં મસકી નાખી !”

“ હવે મુરખી, મ્હને ઇન્ગિઝત છે ?” વેલેનતીનોએ માંગી લીધું.

“ સીધારો, બેટા સીધારો-પાક ખુદા તું મ્હારા અઝીઝની ઉમરદરાઝી કરે, અને ચપનો રાહતની ઝીંદગી બક્ષે !”

અને તેમ બોલતાંજ તે ડાકુ સરદાર પોતાના બેટા મીસાલ ગણતાં વેલેનતીનોને તેની ઘણી અગત્યની ખબર માટે ખુશીનો દીવાનો બની જમ બગલગીર થયો, અને પછી તેને જવાની રમ આપી.

પ્રકરણ ૩૩ મું.

ખુરીઅન અને રોઅર્ટ.

તે સ્થાંજના-તે જીઆફતની સ્થાંજના-એડરીઅન વેસપેલોનો શીખવેલો રોઅર્ટ બસો ચુનંદા સીપાહોની એક ટુકડી જે માથાથી પગ સુધી હતીયારબંધ હતી તે લઈને જીઆફતમાં મશગુલ થયેલા ડાકુઓને તેઓના તહેબાનામાંજ બંધ કરવા નીકળ્યો-લડવાનું તો નહીં હતું, સીરફ અંદર ઉતરેલાઓના દરવાઝા બહારથી પુરી લેવાના હતા, અને તે કામને વાસ્તે-ખી બસો તમામ હતીઆરબંધ ફકીજની ઝુરરત હતી !

રોઅર્ટ તેઓનો સરદાર હતો-જે રોઅર્ટ, આપણે બાણીએજ તો ખરા કે, હીમતદાર માછીમાર લુપો અને શીતરતી શીલીપોનો બેટા હતો; તેથી તેનામાં જેમ શીતરત હતી તેમ લુપોની હીમતથી શામીલ હતી, એટલે તે ગયો !

મગર, ડાકુ સરદારના યુદ્ધ આગલ ઝઝકલાને શુમારે જ્યારે તેઓ પહોંચ્યા ત્યારે દરીયાવનો ઉછળતો મોજે એકદમ શરીરપર આવે તેમ રોઅર્ટ અને તેના સીપાહોપર હતી-આરબંધ ડાકુઓની એક ટોળી ધસી આવી, અને વળી ચાર તરફથી બીજા લુટારૂઓની નહાની નહાતી ટુકડીઓએ તેમને ઘેરી લીધા !-રોઅર્ટનાં સીપાહોએ જોયું કે લડવામાં માલ નહીં હતો, કેમજે કુચુલ લડુ રેડાથી કાંઈથી ફાયદો ઉઠાવી શકાય તેમ હતું નથી; તેથી, રોઅર્ટની ફકીજ ડાકુઓને શરણુ થઇ અને તેઓએ પોતાના હતીયાર ઉતારી મુક્યા !

“ ખુરુદીલ !-નામુદ !-દગલખાઝ લ્હમે સીપાહો !” રોઅર્ટ પોતાના સીપાહોને શરણુ જતા

જેમને પુકારી ઉઠ્યો, જે વખતે તેની આંખમાંથી અગ્નીના ચમકારા થતા હતા “ મગર, હું તહમો નામદોની મીસાલ તામે થનાર નથી.”

અને તેટલું બોલતાંજ તે શમશીરથી ડાકુઓપર હુમલો કરવા દોડ્યો કે સરદાર પુરી-અનની શમશીર રોબરટની તલવારપર લાગી, અને રોબરટના હાથમાંથી તે હતીઆર પડી ગયું ! તેજ વખતે પુરીઅને પુકાર માર્યો “એને ગીરફતાર કરો—એના :હતીઆરો જુટવી લો—મગર, યાદ રાખો, કે એના એક બાલનેબી કોઇ ઇજા નહી કરે.”

તુરંતજ તે હુકમ પ્રમાણે અમલ કરવામાં આવ્યો, અને રોબરટ થોડીજ પલમાં હતીઆર વગરનો થઇને ડાકુઓના કબજી બન્યો !

“ એતોકર ” પુરીઅને કહ્યું “ આએ તમામ માણસોના હતીયાર બધેબધા ઉતારી લો, જે જે એકબી બાકી રહી નહીં જાય અને એવી હીણપરતી બરેશી હાલતમાં એમને પોતાની રાણી પાસે જવા દો કે તેથી જાણે કે ડાકુઓ સામે સર ઉઠાવવામાં કોઇ હાસલ નથી !” અને પછી તે સરદારે પોતાના બીજા ડાકુ તરફ ફરીને કહ્યું “ માસપર, તહમે આપણા બાઇઓની એક દુકડી સાથે એમને એમની સરહદમાં જઇને પહોંચાડી આવો કે રાણી જેનાના બરોબર ખ્યાલમાં આવે કે ડાકુ સરદાર તેના બીજા માણસોની એક તણખલા બારખી દરકાર કરતો નથી.”

તે એહએ પુરીઅનનું કહ્યું કરવાની તક્યારી કાઢી કે પુરીઅન બીજા એક લુટાર તરફ જોઇને બોલ્યો “ સર રોબર્ટને તહેખાનાના મહારા ઓરડામાં લઇ ચાલો.”

પુરીઅન તહેખાનામાં દાખલ થયો, અને તેની પછવાડે રોબર્ટને લઇ જવામાં આવ્યો. સરદારવાલા ઓરડામાં પહોંચતાંજ રોબર્ટને છોડીને પેલો લુટાર પુરીઅનના હરમાબ્યાથી ગયો અને જતી વખતે તે કમરાના દરવાજાને બંધ કરતો ગયો.

“ સીનેાર, આજે રાતના તહમે શીકાર મારવા નીકળ્યા, મગર મુઠ્ઠીબર માણસો સાથે તહમારે શું ચલવાનું હતું ?” પુરીઅને પુછ્યું.

“ અમારી બાકી ધુળમાં મલી. હું તો કાંઈ ખ્યાલમાં આવ્યો હતો પણ મામલો કોઇ બીજાજ તરફનો નીકળ્યો ” રોબર્ટે તે ડાકુ સરદાર તરફ મીઝાજમાંજ જેતાં ચલાવ્યું “ તો તોબી-તોબી, અગર જે મહારા માણસો બેવફા નહીં થયા હોત તો અમારી શમશીર સાથે મોતના હાથોમાં જઈ પડીએ ત્યાં સુધી લડીનેબી અમે કોઈ કામ બળવતે.”

“ જવાન શખ્સ, તહારામાં અજબ હીમત છે ?”

“ હીમત ? હીમત તો હું હમણાંબી બતાવી આપું જે મહારા હાથમાં શમશીર મુકવામાં આવે ! પાછલથી તલવાર પર ધા કરીને મહારી તલવાર ઉઠારી મુકવાથી કોઇ હીમત તહમારી થઇ નથી. —આહહા ! જે હતીયાર મહને આપવામાં આવે તો તહમારી રમરમાં તહમારો બે ચાર રખડતા ડાકુઓના સર તનથી જુદા કરે.”

“ ચુપ રહે, મુખ ” પુરીઅને હવે ગળના કાંધી “ મહારા ડાકુઓને દુશનામ આપવાથી બાકી આવે ! તું મહારા માણસોને રખડતા કહેજ, તો બોલ કે તું કોણ છે !—” અને તેણે

એક સર નાઈટ હશે, તોખી આખીર કરેને તું એક માછીમારનો છોકરો છે.”

તે સાંભળીને રોળટુંનું લહુ ગરમ થઇને ઉછળ્યું, અને તે પુકારી પડ્યો. “અરે, જે મહારા હાથમાં કંઈખી હતીઆર હોતો તો આ વખતે તુનેખી એ ત્હારા બોલવાનો સ્વાદ બરોબર હું ચખાડતે.”

“શાઆસ ! લોકડી શેરતે ડરાવેજ !! મહાલમાં રહેલા તું એ જનાના-શામીલ લડકા, તું-તું-મ્હને દમ બરાવેજ ?” યુરીઅને ધીકકારથી હસીને કહ્યું “ઉપકાર માન તું મ્હારો કે મેં ત્હારા માણસોનું લહુ નહી રેડ્યું-ઉપકાર માન તું મ્હારો કે મેં ત્હારું ખુન નહીં બહા-વ્યું, અને હજુભૂખી ઉપકાર માન કે તું આવી તુંદાઈ અને શેખીથી મ્હારી સાથે વાત કરેજ તોખી હું તુને મારતો નથી, યા તુને મારવાનો હુકમ આપતો નથી !”

“હું ત્હારે હાથ મરું તેના કરતાં તો ધીમરાપર મરું તે બહેતર.” રોળટું રહેજ નરમ થમ અદખવાલી ગળે બેઠકાર થતો હોય તેમ બોલ્યો.

“પાક ખુદા ના કરે કે તું મ્હારા આએ મકાનમાં મરે !” યુરીઅન ઝડપથી બોલ્યો “રોળટું-ડ-કેમેનો, હું તુને મારવા કે ઈજ કરવા માંગતોજ નથી. નહીં-નહીં, હું તો સીરફ એટલુંજ તુને સમજાવવા માંગુંજ કે તું જે પાપી માર્ગે ચાલેજ તે રાસ્તો છોડી દે-ખાક આવ, અએ જવાન, તું પલીદીના ધામથી ! અફસોસ, તું એડરીઅનનો યુગ્ગમ છે—સદહકાર અફસોસ, કે તું રાણી જેનાના હરામ પ્યારનો પરસ્તાર છે !”

હવે રોળટું, સુખચાપ યુરીઅનને જોવા પડ્યો, ગળે કે તે ડાકુ સરદારની વાત પસંદ કરતો હોય !

“રોળટું, નેપલ્સના હકદાર રાજા એનદરીઆનો તું દુશમન છે, અને તેની હકદાર મ્હોરદારનો આશક છે ! કેટલું ખરાબ !-કેટલું અપવિત્ર ! જવાન લડકા, તું ગળેજ કે કોઇની મ્હોરદાર સાથે જીનાકારી કરવી એ કેટલા બધા પાપને આપણા સરપર લઇ લેવા બરોબર છે ? અરે, કોઈનું ઘર છુટવું હજુભૂ કમ પાપનું કામ છે, મગર, કોઈનું ઘર બાંજવું-કોઈની મ્હોરદાર સાથે જીનાકારી કરવી-એ બહુજ બહુજ પાપનું ખુરામાં ખુર કામ છે. પાક ખુદા કદી તે પાપીને મોટી સજાથી દુર નહીં રાખશે.”

રોળરટને ગળે તે શબ્દો દીલની અંદર જઇને લાગતા હતા.

“અને વધારે સાંભલ, હું ખુશી છું કે તું એ ધ્યાન દઇને સાંભળેજ, તેં ખીજોખી એક યુનહો કીધોજ, તારો માદર, તારી માદર, જેણે તુને પોતાની શીકમમાં પરવરીશ આપી તે માદરની દામનને ડાક લગાડવામાં તેં પોતે તારી શામીલગીરી કેમ આપી ? ઉફ, અદતમીઝ લડકા, બેવકુફ કંગાળ છોકરા, શીઝીશયન-જેનરલે તારી માદરની દામનપર હાથ ચલાવ્યો તો તે એક તુફથી ન કીધી, બલકે ખુશી મનાવી, અને તેના મહેલમાં હરામ-મઉજ ઉડારી ત્હારો બાપ કોણ હતો ? એક નીહોલ બોલો-બોલો નેક માછીમાર, અને નહીં કે બદમાશ મુઝી એડરીઅન ત્રેસ-ચેલો—પહિસાની લાલુચપર, તારી માદરે પોતાની ઇસમતને ખાકમાં મેળવી તો તું કેમ તેની કમળે બંડ હાલવતો નથી, કમફઅમ નાંદાન, તું તો અઉર તે ઇસમત-ફરોશ અઉરતને ટેકા આપેજ અને તેનાજ જેવો પાપી બનીને તું ખીજની મ્હોરદારની દામનને મક્કીય કરેજ !-

ત્હારે સર નાઇટ થવાના કરતાં નીરદોશ માછીના બેટા દાખલ ઉમરમાં આવતાંજ પાપીઓને દખાવવા હતા।—ત્હારી તલવાર જે લઇને તું ડાકુઓની સામે મરદાનગી કરવા આવ્યો, તેજ તલવારથી ત્હારી માદરની ઇસમતને વધારે વાર પલીક થતી બચાવતી હતી, યા જે પલીકો થઇ ગઇ તેનો તેજ શમશીરથી બદલો લેવો હતો।”

“ડાકુ સરદાર” રોબર્ટ હવે નરમ થઇ જઇને બોલ્યો “તું મ્હારી માદરને માટે જે કંઈ બોલ્યો તે બોલવામાં તું ખરો છે, પણ મ્હારા બાપની વાતની કાંઈ મ્હને ખબર નથી રહી. હું એટલું જાણું છું કે તે ખુની થયો હતો—અને કબ્રખાનાથી નહારીને તે વરસોના કેડે ચાલી ગયોજ, શાયદ તે મરી ગયો હોય।”

“એમ સમજ કે મરી ગયો।” ખુરીઅને કહ્યું “તોખી, તે બાપના બેટા દાખલ તેં શું ત્હારી માદરની ઇસમતદરોશી તરફ સુમચાપ જોવાજ કીધું, અને તે મરહુમ બાપની ઇઝઝત બચાવવાને ખાતીરખી હરામ ખ્યારના પલીક પુટલાંઓને દુર ન કીધાં?” ખુરીઅન બોલ્યો “પુછ, પુછ તે ઇમાન-દરોશ અને ઇસમત-દરોશ માદરને તું, કે તે પાક ખુદાને હાઝીર જાણીને કસમ ખાઇને કહેજ કે ત્હારા બાપેજ બલા ડોક્ટર ત્રેસપેલોતું ખુન કીધું હતું? તે બેટો ખુન માટે, રોબર્ટ, તું તલ્લાશ કર-સવાલ કર- કે મરહુમ ડોક્ટર તવંગર હતો કે?—પુછ ત્હારી માપને કે મરહુમનો વારીસ કોણ હતો અને તેને પછસાની લાલુચ હતી કે?—અને પછી તું ત્હારા દીલમાં સોંચ અને ત્હારા બાપને ખુની યા નીરદોશ માની લે.”

“ત્હમે, સરદાર ખુરીઅન, ત્હમે તો જાણે મ્હારા બાપના કોઇ ખેશી હોવ, અને મ્હારા બાપની તરફથી લડતા હોવ તેમ કરોજ? શું ત્હમે—”

“હું? ત્હારા બાપને ઓલખતો હતો, અને તે બીચારાને જે નાહક બદનામી મત્રી તેમાંથી તેના નામને કલંક રહીત બનાવવા માંગુંજ.” ડાકુ ખુરીઅને જણાવ્યું. “તું એક સારો માણસ નીવડે તેવા ત્હારામાં ગુણ છે, પણ એક પાપી શીતરતી માદર અને મહેલમાંની બદમાશીઓના હાથમાં રમી રહેલો હોવાથી તું એવો ખરાબ થઇ ગયોજ! મમર, મમર, મ્હારા આજના શખ્દોએ જે ત્હારી પર અસર કીધી હોય તો વીચાર કર, અને વીચારીને તેને લાયકતું કામ કર. જા આજના મ્હારા શખ્દો પર ખુબ ગંભીર કરજે અને ત્હારા દીલને પુછજે કે એક નેક મરદ, એક વફાદાર બેટા, અને એક બહાદુર નાઇટ તરીકેની ત્હારી ફરજ તેં અદા કરીજ કે? અને જે તું આજથી કોઇ ખીજોજ માણસ થઈ જાય તો તેને માટે ખુરીઅનનો ઉપકાર માનજે. રોબર્ટ, તું ખુરીઅનને ત્હારો દુશમન ના સમજતો, પણ ત્હારો દોસ્ત સમજ લેજ, અને જે કોઇખી વખતે તું આપદામાં ફસે તો ખુરીઅનની મદદ લેવા આવજે.”

“હું જાણતો નહીં હતો કે ડાકુઓનો સરદાર એટલો બધો બલો અને નેક દીલ છે” રોબર્ટ તારીફ લાયક અદાથી ખુરીઅનની આંખોમાં આંખ નાખીને કહ્યું “સરદાર ખુરીઅન, અગર જે મ્હારેથી કોઇ સીઝ ત્હારી તરફ બોલાઇ હોય તો મ્હને માફ કરજો” અને તેણે આમજ વધીને ખુરીઅનના હાથોમાં પોતાના હાથ સુકી દીધા.

“અઝીઝ લડકા, ત્હારામાં ત્હારા બાપની ભલાઈ અને નમનતાઈ મુઠ્ઠાવે છે, જે જોઇને હું બહુ શાદ છું.” ખુરીઅને દીલની છુપી મોટી ખુશાલીથી જણાવ્યું “રોબર્ટ, તું ખુરીઅનની

નેકી તો હજુ પછી જાણવા પામશે! અને હવે, ચાલ જીઆફતની નયામતને કનસાફ આપીને પછી જા,—કાંકુ સરદારના હાથથી શરબતની એક જામ પીને પછી જા.”

જુરીઅને રોબર્ટને જીઆફત આપી! આહહા! શું સંજોગ? કેવો મહોલો? જે મારવા આવ્યો હતો તે માત્ર થઇને દુશ્મનના નયામતનો શુક્રચક્રાર થતા દોસ્ત બન્યો!

રોબર્ટ પેટ ભરીને ત્યાં ખાઈ પી લીધું! જાણે કે તેણે જુરીઅનને ત્યાંનું ખાવાનું અતી-વ્ય લીઝતદાર માન્યું!—નયામતપરથી ઉઠ્યો અને તેણે હાથ મોંહ સફા કરી પછી જુરીઅને પોતાના એક કાકુને કહ્યું “ગાસપર, સર રોબર્ટને એવજીની શમશીર અને તમામ હતીઆર આપી દો, અને એવજીને શહેરની હદમાં પહોંચાડીને પછી આવો.”

થોડો થોડો થઇ ગયલો રોબર્ટ બહાદુર જુરીઅનની વખાણ કરતો, ઘોડેસ્વાર થયો. જ્યારે તે મહેલમાં પહોંચ્યો ત્યારે અરબી, રાત થઇ ગયલી હતી, અને મહેલમાં એક હએ-બતનાક ગઝબ બનવા પામ્યો હતો!!

પ્રકરણ ૩૪ મું.

શીતુરી અને જુલુની મહોરદાર!

રોબર્ટ પોતાની ટુકડી લઇને જુરીઅનના તહેબાના તરફ ગયો તે દરમ્યાનમાં શું ગઝબ બની ગયો તે આપણે જોઈ જાણશું:

ખુબસુરત કેરોલીના તો હવે પેલા દર્દથી રીહા થઇને પાછી જોડી ને તેવીજ થઇ ગઇ હતી.

અને મહેલમાં પાછી શાંતી થવા સાથે, બદમાશ એડરીઅને અને શીતરતી શીલીપાએ એનડરીઆને મારી નાંખવાનો જે પ્રયત્ન રચ્યો હતો તે પ્રયત્નમાં રાણી જોનાને શામીલ કરવા શીલીપા જોનાને મનાવવા હવે ગઈ.

રાણી જોના અકેલી હતી, તેની પાસે તેની સાહેલી કેરોલીના પણ નહીં હતી, અને રાણી કોઇ ઉંડા વીચારમાં ગીરફતાર હતી.—શીલીપા ગઈ ત્યારે તેણે ચલકતી આંખો ઉપાડીને કહ્યું “હું અકેલી રહીશ, મ્હારા વહાલા કાઉન્ટેસ. મ્હારા ખ્યાલોમાં આપ મ્હને મશગુલ રહેવા દો.”

“નામવર પ્યારી, તું અકેલી છે તેથીજ ખ્યાલોમાં મશગુલ થઇને દીલગીર બનેછ! જો, તારો એકરો આટલીવારમાં તો કેટલો બધો ઉતરી ગયોછ!” શીલીપાએ ચલાવ્યું. “હું તારી વરફ હમેશાં એક માદરના પ્યારથી રહીછ, અને તેજ વહાલથી હું તુંને તારા ખોટા વીચારોમાં ઘેરાવા દેવા માંગતી નથી. શું મારી હાઝરી તુંને કંટાલા સમાન થશે?”

“નહી, નહી, આપ ઉલટુ ઉલટુ ન સમજો. આપની મેદરબાનીઓ જે મારી તરફ છે તેને હું અપજશ કદીખી આપનાર નથી, હું તમારી મેદરબાનીઓની કદર કરું છું” જોના જણાવે મનરાજ ગઈ કે શીલીપાના મનમાં એણે આવ્યું હોય તેથી અડપથી બોલી “એસો, તમે

મારી પાંસે બેસો, અને વાત કરો. આપણો રોબરટ—”

જેનાની પાસે બેસી જતાં શીલીપાએ ચલાવ્યું “તારા મનમાંથી શું શું પસાર થાય છે તે સમજું હું જાણી ગઈ છું, નામવર રાણી. તું મારા બેટા રોબરટ માટે ધારતી કરે છે.”

“હા, શીલીશ્ચન-જેનરલે એનેજ કાંચ મોકલાવ્યો? શું ખીજે કાંઈ એ ટુકડીની સરદારી લખને ખુરીઅન તરફ નહીં જઈ શકે? ભયના ડાંચામાં એને કેમ મોકલ્યો? મને એના જવા પછી દીલમાં ખટક્યા કરે છે કે રખે એના દુશ્મનને કાંઈ ઇજ્જત થાય!”

“મહારી અચ્છી રાણી, ન ગમરા તું” શીલીપાએ તેના માથાપર હાથ મુકીને સધ્યારો આપ્યો. “રોબર્ટ એક શેર મુઆશીક બહાદુર છે, અને એક સાંપની મીસાલ હીલાબાઝ છે. ફતેહ માત્ર રોબર્ટની છે, કેમ જે શીલીશ્ચન-જેનરલની હુશ્યારીથી આપણે જાણ્યું છે કે છુટાડ્યો તહેખાનામાં ઝીઆફતની મકેજ કરતા હશે અને બહારથી રોબર્ટ તેમનાપર દરવાઝા ખંધ કરશે?”

“તો શું દીવસો સુધી રોબર્ટને ત્યાં રહેવું પડશે?” રાણી અધીરી થઈને પુછવા પડી.

“નહીં-નહીં, એક વખત ડાકુઓ તહેખાનામાં ઘેરાઈ ગયા તો પછી વારા ફરતી લશકરી ટુકડીઓ આપણે મોકલીશું, અને તેમના સરદાર તરીકે ખીજ અફસરો તે વખતે જશે! રોબર્ટ તો પહેલો ફટકો મારવા ગયો છે.”

“કાઉન્ટેસ, હું આપના બેટાને કેટલા બધા ખ્યારથી ચાહું છું તે તો મહારાં દીલજ ગણે છે” જેના બોલી “હું તો ક્યારની વાર જોયા કરું છું કે ક્યારે એ મહારો વહાલો આવીને મહારી પાસેના પાસેજ રહે!”

“એ ખુરીઅનને ફટકો મારીને જલદીથીજ આવશે.”

“સારજ થશે ત્યારે કે જ્યારે મહારા શઓહરનો એ ડાકુ મીત્ર તખાલ્લ થઈ જશે.”

“અરે સાફ સાફ એક કાંટો આપણા રાસ્તા વચ્ચેથી દુર થઈ જશે” શીલીપાએ વાત પકડી લેતાં હવે ચલાવ્યું “એને સાફ કીધો, કે પછી ત્હારા શઓહર એનદરીઆનું કાટકું કાઢી નાખવાની કોશીશ કરશું.”

“ઉફ! એ વાતથી મહારા કાનોને કંપારી છુટે છે!” જેના બેડ હાથ બેડ કાનોપર મુકી દેતાં બોલી.

“તું અજાણખી ભરેલું બોલે છે!” કપકો આપતી હોય તેવા આવાજથી શીલીપા રાણીની આંખોમાં આંખ નાંખીને બોલી “તે શઓહર ત્હારો છે, મગર તું તેને શઓહર તરીકે ખાતી-નમાં ખરેખરજ ગણે છે કે?—તેને ત્હારીપર ઝરાકખી હક છે કે?—ત્હારી માયા અને ત્હારી મોહખ્ખતનો તે નસીબદાર થયો છે કે?—ત્હમારા લગત થયાં તેટલાંજ માત્ર, બાકી શું તું તેની તરફ ધણીઆણીના હકથી તેના હાથોમાં શાદમાનીથી પડીછખી કે?—ઢોંગી એ શઓહર થયો છે, ઉપર ઉપરનો એ શઓહર કહેવાય છે, મગર ખાતીનમાં તો ત્હમો વાહીત છો, એક-એકના જાણે કોમળ નથી! ખરની? ત્હમારા બેડના હાથ મળ્યા છે, મશર દીલ તો નથી મળ્યાની?”

“ઓહ ! હું મઉતના હાથોમાં ખુશીથી જઈ પડું, પણ મહારા શઓહર એનડરીઆ ના હાથોમાં તો કદીથી ન જઈ ! ત્હમે જે કહોછ તે બધુંજ ખરું છે.” જોના બોલી “હું તો રોયરટને ચાહુંછ, એનડરીઆને તો ધીકકારૂછ-મહારી ઠોકરથી ઉડારૂછ.”

“તો તમયાર થઈ જ તેની ઝીંઘીનેથી ઠોકરથી ઉડારવા !” શીલીપાએ ઉશકેરણી ચલાવી “એ ત્હારા શઓહરની ઝીંઘીમાં બેઢ છે, અને તે બેઢ તેના કાનમાં શીઝીશયન જેનરલે એકવાર કહ્યો હતો, અને તુને યાદ હશે કે તે વાત જાણીને પછીજ એનડરીઆ મોમ મીસાલ નરમ થઈને તુને ને રોયરટને છોડી ગયો હતો ! અને વધી, તે બેઢ ઉપરાંત તેણે રાજા બનવા માટે શું નહીં કીધું તે તો તું જાણ ! માટે, જોના, પ્યારી રાણી જોના, તું ત્હારી ખુબસુરતીના બાગીચામાં આવી બેઠેલા એ સાંપને કચડી નાખ, અમારી સાથે તું તેને મારી નાખવા તમયાર થઈ જ.”

“મગર, એનો ડંખ નાકાર છે, ઝંહરી નથી, તો એને એક બાગીચાની ખુશખુ વગર જીવીને રીખવા દેવો એ શું બનવા જેવું નથી ?” જોનાએ થોડાક પળ વીચારીને પછી પુછ્યું.

“તું નામવર રાણી ભુલ કરેછ” શીલીપાએ વધતી ઉશકેરણી ચલાવી “એક શેર હજુજી આપણી સામે હોય તો તે પરવડે, પણ ઝહરીલા એક સાંપને તો કુચલી નાંખવો જોઈએ. એનડરીઆના ડંખનો શું તુને કોઈ ખ્યાલખી નથી ? એને આપણી સામે દુશમનો ઉભા કીધાછ-એ ડાકુઓના તહેબાનામાં રાજા થયો-અને પોપ તરફથી ફૂલ આપણી સામે લડવા માટે એને મલનાર છે, આજે તો તું પ્યારી એક રાણી છે, ત્હારી સત્તા રમ્યતપર છે, પણ જે કાલે પોતાના મીત્રોની શામલગીરીથી એનડરીઆ આપણી સામે લડીને તખ્તપર બેસે તો પછી તું શું થઈ જાય ? સીફ માથા પર તાજ રાખનારી એક અડરત ! ત્હારી કોઈ હકુમતખી નહીં ચાલશે, અને ત્હારી કોઈથી સત્તા નહીંજ માનશે ! જે કોઈ માનશે તે ફક્ત એડરીઆનુંજ માનશે.”

“હું ત્હમારા શખ્તોની કીમત કરૂંછ-પણ, હું એક મહારદાર થઈને એક શઓહરનો જાન કેમ લઈ શકું ? એ મહારાથી કેમ બનશે ?” જોના બોલી.

“બનવુંજ જોઈશે, અગર જો નહી બનશે તો આજ પછી મુને રોયરટનો પ્યારખી નહીજ મલશે.” હવે ગુસ્સે થઈને શીલીપાએ દમ કીધો.

“શુંઉઠ ? રોયરટનો પ્યાર મહને જોહવો પડશે ?” જોના ગરમ આગ થઈ જઈને પુકારી ઉઠી. બ્યારે તેની ચશ્મોથી આંતરના ચમકારા ગોવા ચમકી રહ્યા “શું ત્હમે મ્હને ધમકી આપવાની હીમમત કરોછ કે રોયરટને ત્હમે મ્હારા હાથોથી ખુચવી લેશે ?”

શીલીપાએ જોયું કે કાચ્યું કપાયું ! તોખી, તે એટલી બધી તો ફીતરતી હતી કે તેણે પોતાની ધમકીને નરમ આકારમાં રજુ કરવાનો એક તઓર ઝટપટ શોધી કાઢ્યો !

“નહીં-નહીં, હું ક્યાં એમ કહેવા માંગતી હતી, મ્હારી અચ્છી રાણી” શીતુરી તે અડરતે સમજાવ્યું “તું તો કાંઈનું કાંઈ લઈ પડી ! મ્હારી કહેવાની મતલબ તો એક જો તું એનડરીઆને નહીં મારશે, તો એનડરીઆ આપણા રોયરટને મારી નાંખશે, અને પછી જો રોયરટ મરશે તો શું ત્હારો પ્યારો ત્હારેથી ખુચવઈ નહીં જશે ?-છુટાઈ નહીં જશે ?-દુર નહીં

ચંદ જશે?”

“એમ છે?” જોના ફાટે ફાટે ડોળે પુછવા પડી.

“જરૂર એમજ છે,” શીલીપાએ શીતરત ચલાવ્યા “એનદરીઆએ એવી ગોઠવણુ પોતાના દોસ્તો સાથે કીધી છે કે પહેલા રાખર્ટને મારી નાંખવો, અને પછી મહને ને એડરીઅનને.—બેલ ત્યારે, હજુણુખી તું તે સાંપને કુચકવા નાખુશ છે?”

“હવે?—હવે તો ફૂલાદના હાથોડાથી હું તેના સરને લહેઝામાં કુચલી નાખશ” શીતરતી શીલીપાના શીતરમાં ફસીને જુનુની બની જઈ જોનાએ દાંત કચકચાવીને કહ્યું “ખબરદાર બાશ, કે હું એક રાણી અને એક અઉરત તરીકે એનદરીઆને આજેજ રાત્રે મારી નાંખશ—રાણી તરીકે એમ કે તેણે મારા રાજતાબજ પર હાથ મારવા માંગ્યોછ, અને અઉરત તરીકે એમ કે તેણે મારા અઝીઝોના જનપર ત્રાપ મારવાની તઇયારી કીધીછ. આજેજ રાતના, આએ ઓરડામાં, એનદરીયાને બેલાઉંછ, તમે લોકોખી એક કલાકની પછી બધા હાંથા આવજો, ને પછી જોજો કે હું તે ઝહરીલા સાંપને કેમ ખતમ કરુંછ, મારા શઓહર એનદરીઆ તરફ હું કેવી કાતીલ બનુંછ!!”

“હું બધાંને એ વધામણી કહેવા જાઉંછ” શીલીપા ખુશી ખુશી ચંદ જઈને બોલી “અને આપણા અઝીઝો એ વાત સાંભળીને મહારી મીસાલ તારે માટે બધાંજ મગર ચંદ જશે.”

અને તે પલીક ઇબલીસ જહન્નમના દરવાઝામાં એક નવા શીકારને પુરેપુરી દાખલ કરતી, હવે ગઇ.

પ્રકરણ ૩૫ મું.

દગાખેર મહેમાની !

જુનુની બનેલી રાણી જોનાએ તેજ વખતે પોતાના ધણી એનદરીઆને એક મહેમાની આપવાનો વીચાર કીધો, જે મહેમાનીમાં તેણે દગો શામીલ કરતાં ચાહ્યું કે તેજ રાત્રે એનદરીઆને હાર મારવો !—અને, તે શીતરતી ભારજાએ શું કીધું? મોટી મેજ બીઠાવવાનો અને અને તે પર માણસને હચવાન બનાવનારા ચરાબની બોટલો સાથે મનને ખુશ કરી નાખનારા લીઝઝતદાર મીષ્ટાનો સુકવાનો હુકમ આપ્યો, અને આજે પહેલવહેલીવાર તેણે પોતાના હાથથી એક કાગલ પોતાના ધણી પર લખીને દોસ્તી કરવાનો ઇરાદો રાખતાં મહેમાનીમાં શામીલ થવાની અરઝ કીધી.

વહા ! શયતાન ઇનસાન બન્યો હતો, સીફ એક બોલા ઇનસાનના મલો પર છુરી ચલાવવા—ઝહરીલો સાંપ ખામોશ પડ્યો હતો, સીફ મઉકા પર ઉછલીને વધારે ઝોરથી ડાંખ મારવા ! તેજ, તેજ મકોહીલામાં રમણી ચંદ હતી જોના, સીફ પોતાના શઓહરને ખતમ કરવા !!

અહમ્મ ! બીચારે એનહરીઆ ! તે તો પોતાની મહોરદાર તરફથી આજે પહેલીજવાર મહોબતની નીશાની જાણીને ગોયા ખુશીનો દીવાનો બની ગયો ! તે તો ઉડ્યો જવા તથયાર થયો, પણ તે બોલાને ક્યાં ખબર હતી કે તે મહેમાનીના ફળને કાપવા મીઝી મીઝી છુરી તથયાર હતી—તે દીલનો સાફ એનદર્થો તો મુછમાં હર્યો કે આખીર તેની મહોરદાર તેનીજ થઇ હતી. અને તેથી સઉથી સરસ ધારેલો પોશાક પહેડીને તે ઝોરડામાં દાખલ થયો, જ્યાં મહેલમાના કરતા કારવતા રાણીના મીત્રાબી હાઝરે હતા.

આજના પ્રસંગપર રાણી જેના પોતાના સુંદર મોંઘા કપડાંમાં જોટલી ખુબસુરત લાગતી હતી તેટલી અગાઉ લાગી નહી હતી. તે પોતાના અરૂન રાતા પોશાકમાં તથયાર થઇ હતી, જે લીલાસની મખમલ પાછળથી જુલાતી તે ઝોરડામાંની શોભામમાન સતરજીની શોભામાં ગોયા વધારોજ કરી આપતી હતી. રાણીના સુંદર દુધ જેવા સીના આગલથી તે પોપાક કમળના કમાનદાર વાંક મીસાલ એક બાજુથી નમ્યો હતો, અને રાણીના શુંગરવાસા બાલ તેના ખભાં પર આવીને પડ્યાં હતાં ! તેણે માથા પર એક ન્હાનું તાજ મુક્યું હતું જેની સાથે હીરાનો એક હાર હતો.—એનહરીઆ તો પોતાની મહોરદારની ખુબસુરતી આજે એટલી બધી વધારે દેખાતી જોઇને મનને ખુશીમાં ઝુલાવતો ગયો !

એનહરીઆને દાખલ થયેલો જોઇને જેનાએ ઉડીને પોતાના ગુલાબી ગોરા મુખડા પર હરવું જમાવીને હાથ લંબાવતા કહ્યું “ મહારા લોડ ખુશ આમદી, આપ મહારા મહેમાન તરીકે આજે આવ્યા છો એ ઘણી મોટી ખુશી છે, આપણે આપસઆપસમાં એકબીજાને દર ગુઝર અને માફ કરવાના છીએ, મગર હમણું કોઇથી આગલી યાદને યાદ ન કરતાં આપણી ખુશીમાં રંગત જમાવશું.”

લંબાયેલો હાથ પોતાના હાથમાં લઇને હોટો સાથ દબાવતાં એનહરીઆ બોલ્યો “મીઝી રાણી, મહારે કોઈ આગલી યાદને યાદ કરવીજ નથી—આપણે ગાજે દોસ્ત બન્યા છીએ એજ એજ એક ઘણી મોટી વાત છે.”

“આપની લાપકી બોલેછ” રાણીએ કહ્યું “ હવે જો આપ મહારા મીત્રાને એજ દોસ્તીથી મલશે તો હું બહુ રાઝી થઇશ.”

બોલા એનહરીઆએ તુરતજ પોતાની મહોરદારનું કહ્યું માન્યું, અને તે એનહરીઆન તરફ ફરીને બોલ્યો “સીનોર ત્રેસપેલો, આપણે એક શરાબની અકેક જામ ઉઠાવશું” અને તેઓએ આફમીને ખરાબ કરનારા તે લાલ પ્રવાહીનું અકેક ગલાસ ગડાવી દીધું !

અને પછી એનહરીઆએ શીલીપાની બાજુમાં જઇ ઉભા રહેતા કહ્યું “ વાકઇ, આપ આજે બહોત ખુબસુરત માણમ પડો છો.”—અને તે સાંભળીને શીલીપા અમથુ હતી, ને વલી શરમાઇને લાલ લાલ થઇ ગઇ !

“હું આપને અમો બધા સાથ આજે મીલાપ જુલાપ કરતી જોઈ નેહાયત ખુશી થઇછ.” શીતરી લે અઢરતે કહ્યું, બ્યારે મનમાં તો તે સમજતી હતી કે એનહરીઆને જોઇને તેને નેહાયત ખુબસુરત થઈ આવી હતી ! !

તે પછી એનહરીઆ કેરેલીનાની આગલ મયો, અને બોલ્યો “ સીનોરા, આપની તબી-

અત નવા દર્દથી કંઈક નાદુરસ્ત બની હતી તે જાણીને હું દીલગીર થયો હતો, મમર હવે ત્હમને સાજા થયલા જોઈને હું ખુશી છું.” કેરોલીનાએ હસીને કહ્યું.

“મારા બોર્ડ, આપની મોટી મેહેરબાની થઈ છે.”

“આપની માથુકા સારી થવા માટે હું આપનેબી મુબારકબાદી આપું છું” એનડરીઆએ તે પછી બરત્રાન્ડ તરફ જોઈને કહ્યું.

“હું આપની લાયકી માટે નેહાયત અહેશાનમંદ છું.” બરત્રાન્ડે ઉઠીને એનડરીઆના હાથમાં હાથ મુકી દેતાં કહ્યું.

એવી રીતે બોલો એનડરીઆ તે ઓરડામાં જમાવ થયલા પોતાના દુશમનો સાથે બોલાઈથી દોસ્તીની વાત કરતો હતો તેટલા રાણી જોનાએ પોતાનું અધુરું કામ પુરું કરવા હાથમાં લીધું અને તેના ગોરા આંગણાઓ રેશમનું એક દોરડું બનાવામાં ફરીથી ગુટાયા. હા, તે રેશમને આંટી મારી મારીને તેને એક દોરડાના રૂપમાં તક્યાર કરતી હતી, અને તે રેશમી દોરડું લગભગ પુરું થવા આવ્યું હતું.

બરત્રાન્ડના હાથમાંથી હાથ ઉઠાવી લેતાં પોતાની મહોરદાર તરફ એનડરીઆ ફર્યો, અને તેણે જ્યારે જોનાને કામમાં મશગુલ જોઈ ત્યારે તે હસીને પુછવા પડ્યો, “ત્હમે કેટલા બધા ઉદ્યોગી થઈ ગયલા છે કે હમણાંબી કામ ને કામજ કરોછા ! બ્હા ! બ્હા આ તો કાંઈ નવીજ તરાઈનો ઉદ્યોગ ત્હમે લઈ બેઠાછા ! એ શું છે ?”

“લાંબા વખતનું ભરવા ગુંઠવાનું કામ મોકુફ કાઢીનું હોવાથી આજ થોડોક વખત થયો પાછો મ્હને શૈક થઈ આવ્યોછા” રાણીએ નજર ઉઠાવ્યા વગરજ દોરડું બનાવતી જઈને કહ્યું.

“હું ધારૂં છું ત્યાંસુધી આપની ખારીપરના મખમલના પરડાને માટે એ બનાવો છે ! પણ રાણીજી, આપ કામ કરવાની ઉલટમાં ભુલી જઓછા કે ત્હમારા નાઝુક ગોરાં આંગણાઓએ રેશમપર એટલી બધી તો તકલીફ ઉઠાવીછ કે રેશમખી એક દોરડાના રૂપમાં ફેરવાઈ ગયુંછ—” એનડરીઆ ખુશમીઝાજથી બોલ્યો.

“અરે નહીં રે, મખમલના પરડાને સારૂ એ હોય ખી કે ?” રાણી હસીને બોલી.

“ત્યારે ? એ શાંને માટે છે, બ્હાલી ?” નમદીક જતાં એનડરીઆએ રાણીના હાથપર હાથ મુકી દેતાં ખ્યારથી સવાલ કાઢી.

“અને જાણે ખ્યારથીજ જવાબ આપતી હોય તેમ રાણી બોલી “એ તો ત્હમને ફાંસી આપવાને માટે છે ખ્યારા.”

અને તે સાંભળીને બીચકી જવાને બદલે બોલો તે એનડરીઆ મોટે મોટે હસી પડ્યો “ક્યા ખુબ ! મ્હને ફાંસી દેવા રેશમનું દોરડું !” અને તે વાતને મજાક સમજી લઈને હસ્તાં હસ્તાં એનડરીઆએ કહ્યું “ત્યારે તો મ્હારે મ્હારી મહોરદારના પગોપર પડીને માંબી લેવી જોઈએ કે મ્હને ફાંસીની શીક્ષા તો નહીંજ કરે !”

“ફાંસીખી એક ગીરફતારી છે” કેરોલીના હસ્તું મોંદુ રાખીને પાડીઆં ગોઠવવા લાગી “અને આપની ખ્યારી મહોરદારના હાથના રેશમથી જો તેવી ગીરફતારી મ્હને તો ત્હમારે ખુશીજ થવું જોઈએ, મ્હારા બોર્ડ.”

“અરે પણ રાણીના મહેમાનને મીઠાનની લીઝત તો આપો, પછી નાઝુક હાથ અને નાઝુક રેશમની વાત કરો” શીલીપા હવે બોલી પડી.

“આલો એમ તો એમ” રાણી જેના બોલી “ત્યારે તો પ્યારા એનદરીઆને ખુબ ખવાડી ને પછી ફાંસી દઇશું.” અને તેમ બોલતાંજ તેણે મોટેથી હસીને ઢાંગી પ્યારથી, એનદરીઆનો હાથ પકડી લઇને તેની આંખોમાં આંખ નાંખી.

બોલો એનદરીઆ તે ખોટા પ્યારથી; બુલાયો, અને તેણે પોતાની મહોરદારના હાથપર મરેમ એક બોલો લેતાં કહ્યું “તું પ્યારી હમેશાં મહારી સાથે એવી ખુશીભરી રહેતી હોય તો કેટલું બધું સારું !”

“હવે આપણા વચ્ચેના કડવાશ સંવંતર દુર થઈ જશે.” રાણીએ કહ્યું, પણ એનદરીઆ નહીં સમજ્યો કે તે શબ્દો ધણા માનીક હતા !

રેશમનું તે દોરડું તૈયાર થયું હતું જેમાં કસખના તારખી ચુંડી લેવામાં આવ્યા હતા. - તે પછી એકબી શબ્દ તે બાબદમાં બોલવામાં નહીં આવ્યો, અને મહેમાનદારી શુરૂ થઈ.

રાણીના ખાસ નઉકરોએ આરાસ્તા મેજપર રૂપેરી રીફાખીઓમાં તરેહવાર ન્યામત અને મીઠાન મુક્યાં, અને રાણી મેજખાન તરીકે પોતાના શઓહર મહેમાનની મહેમાનદારી કરતી હોય તેમ તેની રીફાખીમાં કંઈને કંઈ મુકીને પેટ ભરતું ખાવા કહેતી હતી.

રાણીના જમણા હાથપર એનદરીઆ બેઠો, અને રાણીના ડાહવા હાથપર શીલીપા અને એડરીઅન બેઠાં. કેરોલીના અને બરત્રાન્ડ પાસે પાસે બેઠાં, અને જ્યારે જ્યારેખી મહોકા મહે ત્યારે ત્યારે એક બીજા તરફ એનદરીઆના તે મુદ્દદઓ ઇશારત કરતાં હતાં અને ચાલા પાડતાં હતાં !

“પ્યારી, મહારા હાથની એક જામ નોશ કરશે ?” એનદરીઆ ખાનેખરાબ શરાબની બોટલને હાથમાં લઈને પોતાની મહોરદાર જેનાને પુછતો બોલ્યો.

“મેટી ખુશીથી” તે બોલી, અને જ્યારે એનદરીઆએ થોડીક શરાબ નાંખી કે તે બોલી “મહારા લોડ, ગલાસ આખખુંજ ભરો, એટલું તો મહારી ડાહવી દૈદમાં ન સમાશે.”

એનદરીઆ પોતાની મહોરદારને એટલી બધી શરાબખોર જેઘને અજબખીમાં પડી ગયો, અને તેણે તે ગલાસ કોર સુધી ભર્યું.

જેનાએ તે ગલાસ ઘણી ઝડપથી ખાલી કાઢ્યું જે પલોદ પીણાએ તેની આંખોથી મુરખત, લીહાજ, હયા, શર્મનો નાશ કરી નાંખ્યો.

આણ ખલાસ થયું, તે પછી વાતો ચાલી, અને કેટલોક વખત નીકલી ગયો. - વાતપરથી વાત કાઢીને રાણી જેનાએ પોતાના શઓહરને કહ્યું “મહારા લોડ, આપ શું મહેલમાં નવા દરદે જે અસર કરી હતી તેથી ખીલકુલજ ખીધાં નહીં હતા ?”

“ખીલકુલ નહીં” એનદરીઆએ મગરૂરી લેતાં કહ્યું “એમાં ખીલવાનું શું છે ? જેને એ ખીરકતારીમાં ખીરકતાર થવાનું હશે તેને એ દરદ લાગશે, અને થવાનું થશે. મેં તો એ દૈદનો નાશ કરતાં માણસોને ખુબસા એક લીધો છે.”

“અને ત્યારે, ત્હમેથી એવો કોઇ નાચ મ્હને કરી બતાવો તો કેવું સારું.” હવે ગલે લપેટાઇ ગપેટાઇ જતાં રાણીએ, ખાને ખરાબ શરાબથી આગુપાગુના કોઇ જોનારાઓનીથી લીલાજ નહીં કરીને, એનદરીઆને કહ્યું. અને ખીયારો એનદરીઆ ! તે તો આ શીતરતી મકને ખરો પયાર સમજીને બોલ્યો “ત્હારી જો ખુશી હોય તો હું ત્હારા જનને રાત્રી રાખવા ને ઝનસખી કરું.”

“અને જો એવણુ ગલામાં પેલું ત્હમારે હાથે બનાવેલું રેશમનું દોરડુંથી નાંખીને ઝનસ કરે તો હુંથી એવણુ સાથે નાચું, ને આપણે નહાના બચ્ચાંઓ મીસાલ બચપણુની રમત યાદ કરીને તેવી રમત કરતાં આપણી આજની ખુશીમાં ખુશીનોજ વધારો કરી શકીએ.” શીલીપા બોલી.

“પહેલે ત્યારે નાચોજ કે ઘોડા દાવ રમોજ ?” કેરોલીનાએ નીરદોશ આવબાવ રાખીને પુછ્યું.

“જો મહારા લોડ નવા દર્દની અસર તજે સપડાયલા માણસો નાચ કરેજ તેમ પોતે નાચતા હોય, તો હું એવણુની સાથે ચીલલાવા અને નવા દર્દમાં સપડાયલાંઓની માફક ખુમ ખરાડા પાડવા તઇયાર છું.” ખરત્રાન્ડે મુચવ્યું.

“ત્યારે તો ચાલો, પહેલાં નાચવાની રમત કરીએ અને પછી ઘોડા દોડાવાની” કેરોલીના બોલી, અને તેને બધાંઓએ ટેકાળી આપ્યો !

બોલો એનડરી બદમાશોની મતલબને નીરદોશ આકારમાં માની લેતો અને પલીદ શરાબમાં હોશ બોલી દેતો, નાચવા તૈયાર થઇ ગયો-તે નવા દર્દમાં સપડાયલા આદમીઓની મીસાલ નાચવા અને કુદવા લાગ્યો, બ્યારે ખરત્રાન્ડ ચીલલાવા અને ખુમ ખરાડા પાડવા લાગ્યો.

હવે બદમાશ એડરીઅને જોયું કે અચ્છો મઉકા છે, જેથી તે પેલા ઓરડાની બહાર ગયો અને તેણે મહેલમાંના તમામ નઉકરોમાં વાત ફેલાવી દીધી કે રાણીના શઓહર એનદરીઆપર નવા દર્દ અસર કરી હતી; અને તેની ખાત્રીમાં, વળી તેણે નઉકરોને બોલાવીને બંધ દરવાજા પાસે ઉભા રાખ્યા. નાઉકરોએ કાન દઇને સાંભળ્યું તો ખરેખરજ અંદરથી કુદકા જુરકા મારવાનો અને ચીલલાવાનો સાદ આવતો હતો. એડરીઅને નઉકરોને જુહું સમજાવ્યું કે જો દરવાજો ખોલવામાં આવે તો વહેશી બનેલો એનડરીઆ બહાર દોડી આવશે, જેથી તેણે બંધ દરવાજા આગળ માણસોને ઉભા રાખીને અંદરની ચીખો અને કુદકા જુસકાના આવાજ સંભલાવતા, તેઓમાંના કેટલાકને રાણીના સાઝનદાઓને બહાર ઉભા રખાવીને, સંગીત ચલાવવાનો હુકમ આપવા દોડાવ્યાં ! !

બહાર નઉકરો આગલ બદમાશ એડરીઅને એમ શીતુર કીધાં અને અંદર જઇને એનડરીઆને કહ્યું કે નઉકરો આપણી બચ્ચા સહી રમત ઉપર હસે નહીં તેથી મેં સંગીત શરૂ કરવા સાઝનદાઓને ખેસાડયાજ !-કેટલાં બધાં શીતુર ?

“અને હવે મ્હારા ખુમખરાડા પાડતા ખરત્રાન્ડને ઘોડા બનાવીને હું રમું, અને રાણી નામવર પોતાના ખારા ધણીના ગલામાં એવણુનું બનાવેલું દોરડું નાખીને ઘોડા દાવ રમે” કેરોલીના બોલી “અરે, બચપણુની એ મજાદ તો આપણે કેવી નીરદોશ રીતે રમતા હતા !”

“ અને હમણા તેવાજ નીરદોશ આવબાવથી રમીશું તો આપણને કહેનાર પુછનાર કોણ છે ? ” બોલે એનડરીઆ બોલ્યો.

“ કોમળ નહીં, મ્હારા ધણી.” રાણીએ તુરત ટેકા આપી દીધો પણ તે મનમાં તો સમજતી હતી કે કેટલી નીરદોશ રીતે તે રમત તે રમનાર હતી ! ! “ ત્યારે કેરોલીના, મ્હને તું પેલું દોરડું આપ કે તે મ્હારા ધણીના ગલામાં નાખીને એવણને ઘોડો બનાઉં અને હું સમસ બનું.”

કેરોલીનાએ તુરતજ તેમ કીધું, અને ગલામાં રેશમનું દોરડું લઇને હવે એનડરીઆ દોડવા લાગ્યો. અને તે દોરડાનો ખીન્ને છેડો રાણી જેના પકડીને તેની પાછળ પાછળ દોડી !

ત્યાં હસ્યાનુ ખસ્યું થનાર હતું ! અને ન્હાના બચ્ચાંની નીરદોશ રમતના ઓઠાંમાં પાપીઆ પોતાનું પાપ કરનાર હતાં !

થોડુંક દોડીને પછી અધાં હાક ખાવાં બેઠાં, અને તેટલાં બહાર જઇને એડરીઆને સંગીત બંધ કરાવ્યું અને બધાંઓને સમજાવ્યું કે હાલમાં તો રાણીનો શઓહર દર્દની અસરથી રહેજ સ્થાન મોકળો થઇને આરામ લેતો કાચપર સુતો હતો, માટે બધાઓએ જવું.

નકિકેરો અને અધાં માણસો કાંઇક ખુશી થયાં કે એનડરીઆને થોડીક રાહત મળી હતી, જેથી તેઓ ત્યાંથી ગયા અને સઉ પોત પોતાની જગ્યાએ વગેસગે થયાં. ફક્ત બે ત્રણ માણસો જાગતાં રહ્યાં.

તે પછી બદમાશ એડરીઆને એનડરીઆને શરાબની એક બીજી જામ ભરી આપી, જે ખાનેખરાબ પ્રવાહી પીધા પછી પાછી હોશ જતી રહી અને એનડરીઆ અર્ધ ઘેઘે જેવો બનીને ઓરડામાં દોડવા લાગ્યો, અને તે રમતથી કેટલી બધી જાણે ખુશી ખુશી થઇ ગઇ હોય તેમ રાણી તેનો અરડો ઠોકતી અને ઉતેજન આપતી તેની પાછલ પાછલ દોડતી રહી.

બદમાશ એડરીઆ અને ફીતરતી શીલપા તો ખુશીના દીવાના બની ગયા ! તેઓએ જીયું કે ધારવા કરતાં તો શીકાર રહેલાઇથી તેઓની ફંદમાં ફસી ગયો હતો ! જેના જેમ તેમના હાથપર રમી ગઇ હતી, તેજ માફક બોલે એનડરીઆ પણ તેમની જલ્લમાં ઉતરી ચુક્યો હતો ! તેઓએ અરત્રાન્ડ અને કેરોલીના તરફ જોયું, અને જવાબમાં તે બે પાપીઆઓએ બી હસીજ લીધું. અરત્રાન્ડ પણ ધારતો હતો કે એનડરીઆ જો બચ્ચાસ થઇ જાય તો તેઓ બધાંઓની સામે જે એનડરીઆના મીત્રો ઉભા હતા તેઓનાખી હાથ પગ તુટી જાય, અને એનડરીઆ વગર તો તેઓ રાણી જેના સામે પછી એક ઉફખી કરી શકે નહીં !

બધાં પાપીઆઓએ એક બીજાને ધસારા કીધાં. અને ફીતરતી જેનાને એકજ નીશાની એવી કીધી કે જેનાં સમજી ગઇ કે હવે વપ્ત બોહવો બેઇતો નહીં હતો, પણ એનડરીઆને ખલાસ કરવાનો હતો !

પ્રકરણ ૩૬ મું.

મહેલમાં એક બીજું બન !

એકાએક કેરોલીનાએ અરત્રાન્ડને આંચકો માર્યો અને અરત્રાન્ડ જાણે મુંચણ વહીને બેઠો સરપ કુદે તેમ કુદીને એનડરીઆના આંચપર ધસ્યો અને તેણે ગાફેલ એનડરીઆને

નીચે પડકરો !—તેજ વખતે રાણી જોતાંએ એનદરીઆના ગલામાં નાંખેલા રેશમી દોરડાનો ગાંઠ ખેંચીને ચીખતાવી દીધો !

વીજળી કામ કરે તેમ એનદરીઆ પામી ગયો કે દગો થયો હતો, તેથી હવે તેણે એક ઝોર વાંપરીને જોના અને અરત્રાનડને ધકકો માર્યો. જોના ખસી ગઇ, પણ અરત્રાનડ નીચે પડી ગયો.

મગર, ભોલા ખીચારા એનદરીઆને ઉઠવાજ કાણે દીધો? બદમાશ એડરીઅને તેને આંટી મારી જેથી એનદરીઆ ભોંયપર પડેલા અરત્રાનડના શરીરપરજ તુડી પડ્યો, અને તેજ વખતે શીતરતી શીલીપાએ જોનાના હાથમાંથી દોરડું ઝુંટવી લીધું !

શીલીપાએ દોરડું ઝુંટવું કે એડરીઅને તેને મદદ આપી, અને ખેડૂપાખી ચાનદાલો એ ચીખતાયલો ગાંઠ ખેંચીને એનદરીઆને ગુંગલાવવા માંડ્યો.

અરત્રાનડ ભોંયપર પડેલા એનદરીઆના શરીર તળે દબાયલો હતો, એનદરીઆનો ફાંસો ઝોર અને ઝોરથી ખેંચીને એડરીઅન અને શીલીપ તે ખીચારાને મારી નાખતા હતાં, અને કેરોલીના હડે કલેજ ખેસીને તે દેખાવ જોતી હતી. મગર, ગમે તેટલી જોના જીતુની અને શીતરતી હતી તોખી તે ઘાતકી રાણીખી એક પલ્લવાર ગબરાઇને ફાટે ફાટે ડોળે ને બે ખુનીઓનું પલીદ કામ જોતી સ્તબ્ધ બની રહી !!

ચોડીક પણ પછી તો સઘળું ખતમ થયું:—એનદરીઆ ખુનીઓને હાથ ગુંગલાઇને મરણ પામ્યો !

એનદરીઆની લાશપર એડરીઅન વાંકો વધ્યો, અને બ્યારે તેણે પોતાની તમામ ખાત્રી કીધી કે એનદરીઆ પુરેપુરો મરી ગયો હતો ત્યારે તેણે લાશના ગલાંપરથી દોરડું ખેંચી કાઢ્યું. અરત્રાનડ ભોંયપરથી ઉઠીને જઇ કોચ પર ઠાક લેતો ખેડો, શીલીપાએ બારી ખોલી નાંખી, અને એડરીઅન, કેરોલીના, તથા શીલીપાએ તે લાશને ઉચકીને બારીમાંથી ઉધે મસ્તક બાગીચામાં ફેંકી દીધી !

ઢબ ઢબને એક બાવાજ થયો કે એડરીઅન ઝડપથી ઝોરડાની બહાર દોડી જઇને બુમાબુમ કરીને નઉકરોને ખેંચાવવા પડ્યો, એડરીઅનની બુમથી બોલ બોલતામાં કેટલાંક નોકરો જમાવ થઇ ગયાં જેમને તે બદમાશે કહ્યું “ અફસોસ, ઘણુંજ ઘણુંજ ખુરં થયું છે, રાણી જોનાના શઓહર એનદરીઆએ નવા હર્દની અસરમાં ને અસરમાં બારીએથી નખાવી દીધું છે. એકદમ દોડો, મહારી સાથે બાગીચામાં આવો, એનદરીઆને જે પ્રખત લાગ્યું હોય તો આપણે તેને ઉપર લઇ આવીએ અને તેની સારવાર કરીએ.”

અને રાણી જોના મોટ મોટ શીતરથી રડીને તેખી તે પલીદોની હમરાહ નીચે દોડી ગઇ ! નોકરોએ દોડીને જોયું તો એનદરીઆનું માથું મોઢું છુદાઇ ગયું હતું, અને તે મરી ગયો હતો.

“ મરહુમ નામવરની ઉપર નવા દરદની અસર થઇ, તેવણે ચીડલાવા અને નાચવા કુદવા માંડ્યું, સંગીતથી તેવણ કાંઇક સારા થઇને સુતા, પણ થોડાજ વખતમાં પાછા ઉઠીને કુદવા લાગ્યા અને અમે કાઠખી એવણને પકડી શકીએ તે અગાઉ તો એવણે બારીમાંથી નખાવી દીધું.” એડરીઅને બળાપાની ઢબે નઉકરો આગળ પાતીઆં બોલતાં કહ્યું.

“મશરૂદ” ની તોલેલ

“તકદારિની તકલીફ”

તે ખુનીઓએ એનડીઆને મારી નાખ્યો.

તકદારિ આટલું જાણ્યું હતું કે મુંબઈ.

નહિકરે લાશને ઉઠાવીને ધ્રુજતથી મહેલમાં લઈ ગયા, અને ત્યાં રાણી જુહુ જુહુ ધણ રડી. તે લાશપર પડી ગઇ, અને શીતરતી તે અકરતે જોઇલાં શીતર કીધાં તેટલાં થોડાં !

મધ્ય રાત વીતવા પછી રોઅરટ મહેલમાં આવ્યો. હારેલો અને નાસીપાસ દીલગીર થયેલો !—જેવો આવ્યો કે તેને એનદરીઆના મકતની ખબર આપવામાં આવી. અને તે ખબર જાણતાંજ તેણે દાંતમાં આંગળી પકડી લીધી, અને પોતાના ઓરડામાં જઇને અંદરથી દરવાજો બંધ કરી દીધો !

તેના ઓરડા તરફ તેની માદર ગઇ, કેરેલીના ગઈ, બરત્રાનડ ગયો, એડરીઅન ગયો, અને નૌકરોની છુપેથી જોના પોતેખી ગઇ—તાખી રોઅરટ પોતાના ઓરડામાંથી બહાર નીકળ્યોજ નહિ, અંદરનો અંદર રહ્યો !

કોઈખી સમજી શક્યું નહીં કે રોઅરટને શું જ્હારે ભરાઈ આવ્યું હતું.

પ્રકરણ ૩૭ મું.

મુખ રોઅર્ટ !

એનદરીઆના મકતની ખબર આખા શહેરમાં કોઇ મોટી આગની ખુબ માફક ફયલાઇ ગઇ, અને લોકોથી તરેહવાર અફવાજો ઉડી રહી. નવા દરદની અસરમાં ડચક એવ કેલેખ-રીઆ મરણ પામ્યો હતો તે વાત તો ઘણા ખરાના ધ્યાનમાં કિતરતીજ નહીં હતી. ખુઝરગો સર હલાવીને ના પાડતા હતા—ઘણી અકરતો એ વાત માનવા ના પાડતી હતી—અને મરદો તથા જવાનો મહેલની આગલ જમાવ થઇને શોરોગુલ મચાવીને રાણીના તે મરહુમ શઓ-હરના મરણનું ખરે કારણ માંગતા હતા.

રીઆયા જો હુલ્લડ મચાવે તો આગલા વખતમાં શાહી હુકમથી શમશીર ચલાવવામાં આવતી હતી, અને આ વખતેખી તેમજ થયું. શોરોગુલ કરીને હુલ્લડ કરનાર એક મોટા ટોળાંપર રાણી જોનાના લશકરે હુમલો કીધો, અને થોડાજ વખતમાં કેટલીક લાશ ઝમીનપર પડવા સાથે લોક મહેલથી દુર નહારી ગયું.

ડચક એવ દુરા અને આરયખીશપ એવ તેરેનતોને જ્યારે એનડરીઆના મરણની ખબર મળી, ત્યારે તેઓ એક ખળવાર ડહાઈ ગયા અને ખીજજ પળે તેઓએ દાંતમાં આંગળી પકડી લેતાં એજ વીચાર કીધો કે દુશમનોએ તે બોલા શાહઝાદાનું ખુન કીધું હતું. તેઓને એક ગમથી ખુશીની ખબર એ મળી હતી કે ખુરીઅનના ડાકુઓને હરાવવા જતાં રોઅરટના લશ-કરે હાર ખાધી હતી, મગર જ્યારે તેમની ખુશીમા એનદરીઆના મરણની ખબરની ગમીને બેલ થઇ ગયો ત્યારે તેઓએ જોઈ લીધું કે એનદરીઆ વગર હવે તેઓ રાણી સામે કોઈખી કારણે બંડ ઉઠાવી શકનાર નહીં હતા: તે અંદેશાએ તેમના ગરમ દીલને સરદ કરી નાંખ્યા.

રાણી જોનાને રાજ્યગાદીથી દુર કરવાના પ્રપચને માટે જોકે ડચક એવ દુરા અને આ-

ચંપીશપને જે એડરીઅન ચાહતે તો તુરતજ પકડાવી મંગાવતે—પણ તે બદમાશ પોતેજ પાપી હતો એટલે તે બીહતો હતો કે તેમ કરતાં કદાચ એનદરીઆના મકિલનું કારણ સામે-વાલાઓ મોટા દયાણુથી માંગે અને તે વખતે રહ્યત ઉશકેરાધ જાય ! વળી બદમાશ એડરી-અને જોયું કે દુરા અને તેરેનટોની તરફેણમાં જ્યાં સુધી ખુરીઅન હતો ત્યાં સુધી કાંઈપી વળવાનું નહીં હતું—તેથી તે ખામોશ રહ્યો અને તેણે ડયુક અને આરચબીશપને પકડવાનો હુકમ કઢાવ્યો નહીં.

હવે ત્યારે ભોલા શાહઝાદા એનદરીઆના મરણથી ડયુક આવ દુરા અને આરચબીશપ આવ તેરેનટોની તલવારપર ગોથા કાઢ ચઢી ગઇ—અને, રાણી જોનાને રાખ્યગાદીથી ઉઠાડે તેવી કાંઈ તક બનીપમાં મલે ત્યાં સુધી તો પોતાની શમશીરને પાણીદાર અને તેજ યનાવવાની તેઓએ હાથ તુરત છાંડી મેલી !

એનદરીઆના મકિલને ત્રણ દીવસ પસાર થઇ ગયા—અને તે ત્રણ દીવસ દરમ્યાન રોઅરટ પોતાના ઓરડામાંજ રહેલો બહાર નીકલીને કાંઈનેપી મળ્યો નહીં ! એડરીઅન ત્રેસ-પેલેઓ તેની મુલાકાતની આરજુ ફેકટમાંજ કાંઈ—રોઅરટની પાસે જવા તેની માદરે જે માંગણી કાંઈ તે વ્યર્થજ ગઇ—રાણી જોનાએ ખ્યારબરી ચીડીઓ મોકલી તેનો કાંઈ જવાબજ નહીં હતો—રોઅરટ તો ફેકટ પોતાનો ખુરાક એક નકકરથી લઇ લેતો, અને કાંઈનેપી મલવાની ઇચ્છા નહીં રાખતો, ત્રણ દીવસ સુધી પોતાના તે કમરામાંજ પુરાઇ રહ્યો !

રોઅરટ તેને પોતાનેપી માન આપ્યું નહીં તે જાણીને જોના તો ગુસ્સે થઈ ગઇ !—ગુસ્સો, ધીકકાર, જોશ, ખરોશ, નફરત, અદેખાઈ, અને ખ્યારની લાગણીઓ તેની છાતીમાં ઉભરાતી રહી અને દબાતી ગઇ !

ચોથા દીવસની સ્હાંજના શીલીપા પોતાના ઓરડામાં વીચાર કરતી બેઠી હતી, તેટલાં દરવાજો હલવેથી ખુલ્યો અને ઉંચર પર તેનો છોકરો રોઅરટ ઉભેલો જણાયો ! રોઅરટનો ચહેરો શીકકા જણાતો હતો અને તે જે રીતે આવીને ઉભો અને તે પછી હલવે હલવેથી ચાલીને અંદર આવ્યો તે ચાહ અને દબજાય જોઇને શીલીપા ગભરાઈ ગઇ કે રોઅરટના દીલમાં હંમેશ કરતાં કાંઈ નવોજ ખ્યાલ વર્યો હતો. એક મુદ્દત ચાલતું હોય તેમ રોઅરટ ચાલતો હતો અને તે પોતાની માદર જ્યાં બેઠી હતી ત્યાં એક કુસ્તી બેચીને બેસી ગયો. તેની માદર શક વગર સમજી ગઇ કે કાંઈ અસાધારણ નફરતને છાતીમાં વસાવી તે ત્યાં આવ્યો હતો !

“ માદર, તું મ્હને ધાસ્તીથી અને ગભરાટથી જોવજ ! ” તે ચુપકાદી તોડીને બોલ્યો—જે આવાઝ ઘેરાયલો ઘેરાયલો શીલીપાને લાગ્યો.

“ ત્હારી રીતભાત—ત્હારો દેખાવ—ત્હારો આવાઝ મ્હને દહેશત આપેજ, રોઅરટ ” પોતાની ધાસ્તી છુપાવવાની કોશીશ ન કરતા શીલીપાએ કહી દીધું “ ઓ ત્હારી આજ તે રાત પછીથી એમ એકાએક કેમ બદલાઈ ગઇ ? ”

“ ત્હારી આજ તુને તઅજબુઅ કરેજ, કેમ માદર ? ” એક મુરબ્બજુ હસતું હતીને રોઅરટ પુછ્યું.

“ ત્રણ દીવસ સુધી તું ત્હારા ઓરડામાં અકેલો અકેલો પડી રહ્યો તે ત્હારી આજ—

તેં કોઇને મક્કવખી માંગ્યું નહીં તે તહારી રીત-અને આજે તું ઘણાજ ગંભીર આવભાવથી ચાલી આવ્યોજ તે, તે બધું જોઇ જાણીને હું હયરાન થઇ છું.” શીલીપા છતાંસા અને ગભરાતની ભેગી લાગણીથી રોઅર્થના ચહેરા તરફ જોતી જોતી બોલી, “તું શું હારીને આવ્યો તેથી એમ આયજ્ઞાની માફક એરડામાં ભરાઇ રહ્યો?” હવે તેણે સ્ફેળ કપકાની રવેશ પુછ્યું.

“નહીં-નહીં, હું હાર્યો પણ હું તે માટે પરતાતો નથી, કેમજે મહારો દુશમન એક દાનાવ દુશમન હતો” રોઅર્થે કહ્યું “પણ તેણે મને જે કહ્યું તેનાથી મહારી પર ઉડી અસર થઇ. માદર, તેણે મને ખીજ ખીજ વાતોમાં શું વધારામાં મહારે કામનું થઇ પડે તેવું કહ્યું તે તું જાણેજ ? તેણે કહ્યું કે એક મરદ જોર અને કુવ્વત ધરાવવાથીજ ખરો મરદ કહેવાય નહીં, પણ તે ત્હારેજ એક કુવ્વતદાર શેર કહેવાય કે જ્યારે તેનામાં ભલાઇ હોય-સખાવતી દીલ હોય-પરમારથ હોય-અને પારકાની મહેરદાર તરફ તે ઇઝ્ઝતની નજરોથી જોતો હોય.”

“એ તુને કોણે કહ્યું?” શીલીપાએ પુછ્યું, અને તે વખતે જાણે તેના ચહેરાપર નફરતનો છાપ આવી પડ્યો.

“મહને કોણે કહ્યું? ખુરીઅને. ડાકુઓના રહમદીલ સરદાર ખુરીઅને.” રોઅર્થે તે નામ ઘણા માન સાથે બોલતાં જણાવ્યું.

“છટ-છટ-છટ! એક ડાકુ, ગલાફાંસુ, ચોર, લુટાર અને તેની શીખામણુ પર તું થઇગયો એવો બેબાખરો-કમફઅમ-અને નાદાન !”

“ગમે તેટલે લુટાર છે મગર ગલાફાંસુ નથી, ચોર નથી ખુરીઅન, ખુરીઅન તો એક શરીફ આદમી છે. તેના હાથમાં આપણા સીપાહો સપડાયા હતા અને હું ગીરફતાર થયો હતો, મગર તેણે અમને કાંઇખી ઇજ્ઞ આપ્યા વગર છોડી દીધા અને મહને જે બે વાત તેને કહી તે તદનજ ખરી હતી. તેણે જે વાત મહારી આગળ કીધી તે જો તું સાંભલે મહારી માદર, તો તું તઅજગુખીમાં ગોયા સરખસર ગરકાવ થઇ જાય.”

“તું નાદાન છે !” શીલીપાએ શીતર ચલાવ્યા “તેં દુન્યા જેઈ નથી, અને તેથી એક ડાકુએ કાંઈ બકી દીધું તે પર તું મોહીત થઇ ગયો ! અરે નાદાન, કમફઅમ, તેણે તો પોતાને કોઇ વખત તું કામ લાગી જશે તે ખરિદાથી તુને જવા દીધો, અને વલી, જવા દેવાની સથેજ તેણે પોતાને કોઇ ભયો આદમી બતાવવા તુંને પોતાની ચરખઝખાનીથી લુભાવી દીધો ! બેટા, બેટા આખીર કરેને તે એક ડાકુ છે ! તું તે કુનેહખાઝ શખ્સની મીડી મીડી બોલીપર ના લુભાતો, પણ ત્હારે માટે જે ઉમદા ભવીખ્ય આવીને સામે ઉભેલું છે તેના તરફ જો-અને તકદીરને ભેટી લે જો, મવદાન ખાલી થઇ ગયુંજ, એનદરીઆ મરો ગયોજ, અને હવે—”

“હવે હવે શું ?-” રોઅર્થે, લાલુચનો ચુલામ રોઅર્થે પોતાની માદરના શખ્સોથી પાછો જોવાને લેવો થઇ જતો રહીને તેની માદરના “હવે” આગલ પોતે પુછવાની ઢબે બોલી પડ્યો; અને જવાબમાં શીલીપાએ તેનો હાથ પકડીને તેના કાનપર પડી કહ્યું,

“હવે રાજા મનવાનો મકદ્દો તુને મલ્યોજ.” તે શીતરતીએ ચલાવ્યું.” રોઅર્થે, તાજ

ત્હારા કીસમતના દરવાઝાપર આવીને ઉભું રહ્યું છો તો હવે તક ના ચુકતો, તે તાજને સરપર મુકી લે અને તખ્તપર જોના સાથ, બેસી જઈ નેપહ્સનો રાજા બન, રાજા.”

“ મહેને તો આએ બાબદનો ખ્યાલજ નહીં આવ્યો ! ” રોઅરટ હોટ કરડતાં કહ્યું.

“ ક્યાંથી આવે ? ” તેની માદરે વધારે શીતુર ચલાવ્યા “ તે હુટાઈએ પોતાની મતલબને ખાતીર તુને ભમાવ્યો અને તું એક અઠરતની મીસાલ તેની વાતપર ખ્યાલ કરીને ત્રણ દીવસ સુધી ત્હારા ઓરડામાં પડી રહ્યો ! રોઅરટ તુને ખ્યાલ ત્યારે ક્યાંથી આવે કે એનદરીઆના મહિતથી હવે તું થોડા વખત પછી રાણી જોનાને પરણી શકશે, અને તે ત્હારા લગન પછી તું તમામ નેપહ્સનો રાજા કહેવાશે ! તું જાણેછ કે તાજ કેવી એક બલવાન યીઝ છે ? તાજથી તું રાજ કરશે, અને તાજ તુને કોઇ યીઝથી મોહતાજ નહીં રાખશે ! ”

“ મગર, જોના હાલ મહારાપર ખફા તો નથીની ? ”

“ છે, તે ઘણી ખફા છે. લેકીન, ત્હારા એક પ્યારા પ્યારા શખ્દથી તેનો ખઉફ ઉતરી જશે. તે તુને ખરા દીલથી ચાહેછ અને તેજ પુરતું છે ” શીલીપાએ સમજાવ્યું “ જા, હમણાજ જોના આગળ જા, અને જતાંને વાર તેના પગોપર પડી જા, ત્રણ દીવસ સુધી બહાર નહીં નીકલવાના કારણ તરીકે ત્હારી હાર થઈ અને તુને રાણી આગલ શરમ લાગી એમ સમજાવ, અને ત્હારા મીઠા મીઠા શખ્દોથી મોમ મીસાલ નરમ બનાવી નાંખ, જા.”

પ્રકરણ ૩૮ મું.

જોના અને રોઅરટ.

આખા મહલમાં એનદરીઆના મરણનો સોગ હતો તેમ દેખાડવા બદમાશ અને શીતર-તીઓએ દુન્યાની આંખમાં ધુળ છાંટવા-રીવાજ મુજબ-સીદા મખમલના પરદાઓ ટંગાવી દીધા હતા.-શીતરતી બારજ રાણી જોનાખી પોતાના કમરામાં તમામ કાલા સીદા પરદાઓ ટંગાવીને સીદા પોશાક પહેરીને ગમ બતાવવા અમથી બેસી રહેતી હતી.

કાલા કપડાંમાં તે સુફેદ અઠરત અઠરખી ઝીઆદા ખુબસુરત લાગતી હતી, મગર ખાકમાં મીલાવી દો તે ખુબસુરતી, જહનનમની આગમાં બળવા જવા દો તે ખુબસુરતી કે જે બહારથી સુફેદ મગર બાતીનથી સીદા હતી ! ફક્ત ચાર દીવસ અગાઉ તે હરામ પ્યારની પુટલી તરીકે દગલખાઝ બેવફા અને શીતરતી બારજ થઇ હતી, મગર હમણાં તો તે માછીમાર હુપેને દગલખાઝ, બેવફા અને શીતરતી પુરવાર થઇ આવેલી શીલીપા કરતાંખી ઝીઆદા મક્કાર, ઝીઆદા જુનુની, અને ઝીઆદા ખુની બની હતી ! !

પલીદ પાપી જોના, પોતાના ઓરડામાં હાલમાંથી રોઅરટનોજ ખ્યાલ કરતી બેઠી હતી-તેની સામે બસ રોઅરટ અને રોઅરટનીજ ઝીન્દા તરવીર આવીને પલેખલ ઉભી રહેતી હતી !-તે હવે ઉઠી, અને ઉઠીને ઓરડામાં એમ તેમ આંદા મારવા લાગી. તે એક પળ પોતાના મરહુમ શએદહરનો ખ્યાલ કરીને એમ સમજતી હતી કે સાઈજ થયું કે તે કાટો રાસ્તાથી દુર થશે અને મરહુમના

મઉતથી તે પોતે એવા બની. અને ખીજી પળે, તે હવસની કુતરીને રોયરટ પ્યારથી વાદ આવતો રહ્યો !

“ હું એટલો બધો પ્યાર એને વાસ્તે ધરાઉં, હું એટલી બધી એની પર મરી શીટું, છતાંખી એ મહને આજે ચાર ચાર દીવસ થયા છોડીને બેઠોછ-અરે, જો મહને એ વહાલો નહીં હને તો રાણી તરીકેનો મહારો હાથ એની પર આજમાવતે અને એને ગીરફતાર કરાવીને મહને આપેલા અપમાનનો હું બદલો લેતે !”

પણ તે તે શખ્દો બોલી રહી કે દરવાજાપર કોઇએ ધીમા ટકોરા મારયા, જેના સમજ કે કેરોલીના આવી હશે તેથી તેણે આવાજ આપ્યો “અંદર આવ.”—અને તે અંદર આવના સાદની પાછલજ રોયરટ દરવાજો ખોલીને અંદર ચાલી આવ્યો, અને જેનાના પગો પર આવીને પડ્યો !

અંદરત જાત કેટલી કેટલી વીચીત્ર હોય છે!—જેના પોતાના આશકને નમીને આવેલો જેઠને મનમાં તો ઘણી ઘણી ખુશી થઈ ગઇ. છતાંખી તેણે દેખાવ કેવો રાખ્યો? જાણે કે ઘણીજ દીલગીર હોય ! તેણે રોયરટને જેઠને અમથો અમથો ચહેરો ફેરવી નાંખ્યો, અને હાથથી ધશારત કરીને જણાવ્યું “તું જા” —જે રોયરટ પોતાના દમામમાં રહીને ગયો હતો તો જેના નરમ બનતે, પણ રોયરટ જ્યારે નરમ બન્યો ત્યારે જેનાએ પોતાનો દમામ વધારી દીધો, અને જાણે રોયરટને પસંદ કરતીજ નહીં હોય તેમ તેને જવા કહ્યું ! મગર, બાનીનમાં તો તે ઘણી બીધી કે રમે રોયરટ અપમાન માની લઇને ત્યાંથી ચાલી ગય.

રોયરટ ગુસ્સાખાજ રોયરટ, તો તે અપમાનથી છેડાઇ પડવા જતો હતો. પણ તેની માદરે તાજની જે વાત કાઢી હતી તે તાજ તેની નજરોની સામે આવીને ઉભું, અને લાલુ-ચનો તે ગુલામ તાજના ખ્યાલથીજ પીગલી જતો રાણીની આગલ જઇને બોલ્યો “જેના. ત્યારે શું મારીની આશાજ મ્હારે ન રાખવી?”

જેના હવે રોયરટ તરફ ફરી અને તેની આંખ રોયરટની આંખોમાં જ્યારે પડી ત્યારે રોયરટે ફરીથી કહ્યું “તમોપર પરવાના બનનાર એક પુરા જાનની શું તમો હવે દરકાર કરતા નથી, રાણી?”

“રાણી?” જેના રોયરટનો છેલ્લો શખ્દ પકડી લઇને પુછવા પડી “રાણી? સર નાઇટ, આપ અગરજે રાણી તરીકે ગણીને મારી સાથે હમણા વાત કરવા આવ્યા હોવ તો મારા કાગળ અને હુકમનો અનાદર કરવા માટે હું આપને ફરજ પાડુ છું કે એકદમ મારા આ કમરામાંથી ચાલ્યા જાઓ—મગર જો તું મને તારી પ્યારી તરીકે ગણતો હોય રોયરટ તો તું અહીં રહે, પણ જાણી લે કે તારી ચાલથી હું હયરાન પરેશાન થઈ છું.”

“રાણી નરી, પ્યારી-પ્યારી” ઝડપથી રોયરટે કહી દીધું “પ્યારી જેના, મને ન છુટો રાખ ! તું અને હું એવાં એકમેકને મજેલાં છીએ કે કદીખી છુટા પડી શકીએ નહીં.”

“ત્યારે કેમ તું દુર રહ્યો? મારાથી ચાર દીવસ કેમ દુર થયો?” જેનાએ દુરજ ઉભી રહીને સવાલ કાઢ્યો.

“માફ ! માફ કર, જેના પ્યારી” રોયરટે એક વાર ફરીથી જેનાના પગો પર પડી જઇ

ને હાથ જોડી દઇ દહયું “હું તો ત્હારા જનને માટે મહારો જન કુરબાન કરવા રાજી છું.”

“બસ-બસ! હું બધું જાણું છું રોબરટ! મહારા પોતાના પ્યારા વહાલા રોબરટ!” જોનાએ લાલ લાલ ચંદ્ર જઘને જુસ્સાથી કહયું, અને તેમ બોલતાંજ તે રોબરટના પહોલા કીધેલા હાથોમા જઈ પડી.

“ઓહ! હવેજ હું સુખી છું.” રોબરટ ઉત્તો ઉત્તો બોલી પડ્યો.

તેઓ એક કોચ પર બાજુ બાજુમાં વાતો બેઠાં, અને જોનાએ વાત ચલાવી “રોબરટ, સાંજ થયું કે તું એનદરીઆના મકત વખતે હાજર નહીં હતો. ઉફ! મહને તે દેખાવ જાણે યાદ આવેજ કે બસ ગોયા દહેશનનીજ યાદ આપેજ! અરે તે દેખાવનાં કરતાં તો એનડરીઆ હજુજી જીવતો હતો તે પરવડતો!”

“એમ ના બોલ” શીતરતી શીલીપાના તે મુરખ, બદમાશ, અને શીતુરી લડકાએ ચલાવ્યું “તેં તો એનદરીઆને ગોયા ત્હારા રાસ્તા પરના કાંટાને ઉડાવીને ફેંકે તે મીસાલ દુર કીધોજ.”

“ત્હારે ખાતીર, પ્યારા, ત્હારે ખાતીર” જોનાએ કહયું.

“અહબઅ! ત્યારે ત્હારો પ્યાર મહારીપર કેટલો બધો છે, પ્યારી જોના!”

“ત્હારા પ્યારને ખાતીર તો હું મહારા શઓહરનીબી ખુની થઈ.” પલીલ જોનાએ વડાઈ લઈને પાછું કહયું!

“મહારી સઉથી અઝીઝ, મહારી પ્યારી જોના, હું જીરમ અને જનથી ત્હારો પોતાનો છું” રોબરટ બોલ્યો “કોઇ કોઇ વખતે જ્યારે મહને અદેશા ચાયજ ત્યારે ત્હારું નામ લઉંજ, કે તુને જોઉંજ તો હું મહારો ખોટો વીચાર જીવી જાઉંજ, અને ત્હારા સુંદર મુખડાને જોઈને હું નેહાયત ખુશી થાઉંજ, મહારી પ્રીયા.”

“શાનો અદેશો તુને છે મહારા જન?” તેના ખભાં પર હાથ મુકીને જોનાએ સવાલ કીધો.

“એનદરીઆ જીવતો હતો ત્યારે, અને એનદરીઆ મરી ગયોજ તે પછીબી મહને એક બારી શીકર તો થયાજ કરેજ.” રોબરટે જવાબ આપ્યો.

“તે શું?”

“એનદરીઆ જીવતો હતો ત્યારે હું એમ બીહતો હતો કે રખે કોઈ દીવસ તું એનદરીઆ તરફ ઢલી જઈને મહને છાંડી દે-અને એનદરીઆના મુખ્યા પછી હવે એ શીકર મહને પચદ થઇજ કે રખે તું કોઈ બીજા સાથે પરણી જાય અને મહને છોડી દે.”

“નહીં છોડું, પ્યારા, હું તુને તો કદીબી નહીં છોડું.” જોના બોલી “તું મહારાંમાં પુરો વીશવાસ રાખ. જ્યારેબી રાજમાદીપર મહારી સાથે બેસવા માટે રીઆયા મહને અરજ કરશે, ત્યારે હું વઝીરો, અમીરો, રાજ્યકારો પ્યારીઓ, ધરમ ગુરૂઓ, અને મોટા ધારાધારીઓની એક મંજલીસ જમાવ કરશ. અને ત્યાં ત્હારો હાથ હું પકડી લઈને તેઓ સનમુખ ખુલ્લું જાહેર કરી દેવજ કે મહારી પસંદગીનો ધણી આપેજ છે, અને મહારી સાથે રાજ્યમાદી-

“મશરૂક” ની નોવેલ

“તકદીરની તકલીફ”

તે આકારે પોતાનો જમણો હાથ ધમપી આપનારી રવેશે ઉઠાવ્યો.

હસ્ટી આર્ટ. ભાથખળા. સુખદા.

પર ખેસવાને માટે એજ હાથ છે, - કેમ વડાલા, હવે તો તુને સતોષ થયો, હવે તો તારો અંદેશો દૂર થશે?"

"હવે થયો." રાયરટ ખુશી થઈને બોલ્યો.

"તુને મહારા પ્યારમાં કદીખી અવીશવાસ થવું નહીં." જોનાએ ખાત્રી આપી "જેમ તું જીવ અને જનથી મહારો છે તેમજ હું ખી તન અને દીલથી તારી છું. એક દીવસ એવો આવશે કે જે વખતે હું તારો હાથ પકડીને બોલીશ 'મહારા રાયરટ, આજથી તું નેપથ્સનો રાજા છે'—અને તે વખતે તુને જેટલી ખુશાલી નહીં લાગશે તેટલી ખુશાલી મને લાગશે."

જોના બાગેજ તે વાક્ય પુરો કરી રહી કે તેના તે ખાનગી ઓરડાનો અલગો દરવાજો ધણીજ ઓરથી ખોલી નાંખીને એક આકાર ત્યાં આવી ઉભો.—તે આકાર તમામ બકતરમાં સજ્જ થયેલો હતો જે બકતર મરહુમ રાજા રાયરટ કોમ કોમ વખતે પહેરતો હતો.

રાયરટ તો તે આકારને જોઈને ગભરાઈ ઉઠી ઉભો થયો, બ્યારે રાણી જોના મરહુમ રાજા રાયરટનું રૂઢ આવેલું સમજીને થર થર ધડનતી અને હાથો ઉંચા કરીને રાયરટના શરીરપર તુટી પડતાંજ બેહોશ થઈ, અને પેલા બકતરવાલા આકારે પોતાનો જમણો હાથ જાણે ધમકાવવાની હાથે આહીસ્તા આહીસ્તા ઉંચો ડીધો !

પોતાના આશકને રાજગાદીપર નહીં ખેસાડવો એવી ધમકી આપતું મરહુમ રાજાનું રૂઢ ત્યાં આવ્યું હતું એમ સમજી લઈને કંપતી ધડનતી જોના રાયરટના હાથોમાં હેશ ફરામોશ થઈને પડી હતી, અને રાયરટ પોતેખી મરહુમ રાજાને કબરથી ક્રીનદા થઈ આવેલો સમજતાંજ બીધો હતો !

પ્રકરણ ૩૯ મું.

ગભરાટપર ગભરાટ !

રાયરટે જેમ જેમ તે આકાર તરફ જોયા કીધું તેમ તેમ તેની ધાસ્તીમાં વધારોગ થતો ગયો, અને આખીર તેણે પોતાનો ચેહરો ફેરવી લેતાંજ અને હાથો આંખોપર મુકી દીધા.—એક મીનીટ, અને બીજી મીનીટ બ્યારે તેણે હાથ ઉંચકતાંજ ચાહ્યું કે પાછી નજર નાંખી લે, તો તે વખતે તેણે શું જોયું ? દરવાજો બંધ થયો હતો, અને પેલો આકાર ગુમ થયો હતો !

રાયરટના મનપરથી હવેજ બોળે એછો થઈ શક્યો. અને તેણે પહેલું કામ જે કીધું તે રાણી જોનાને કાચપર સુવાડીને તેના ચહેરાપર પાણી છીરકવાનું હતું.—આહીસ્તા આહીસ્તા રાણી જોનાએ આંખો ખોલી, અને રાયરટને પોતાની પાસે જોઈને તો સુધી આવતાંજ તે કમકમી, અને મલમલથી તેણે નજર ઉઠાવીને દરવાજા તરફ જોઈ લીધું.

“કોઇ નથી-કાંઇ નથી” રાખરટે તેને તેમ જોતી જોઇને કહ્યું.

“રાગનું રૂઢ! મરહુમ રાખ રાખરટનો આકાર! શું ગયો?” જોનાએ ફાટે ફાટે ડોળે પુછ્યું.

“મહેને તો લાગેજ કે આપણો કોઇ ખ્યાલ એ હતો.” રાખરટે રાણીનો ગમરાટ દુર કરાવવાની કોશીશ કરતાં અડાવ્યું.

તે સાંભળીને કાચપરથી જોના ઉઠી, તે ધીમા પથુ મક્કમ પગલાંએ દરવાજા તરફ ગઇ, તે વાંકી વલી, અને ગાલીચાપર પગલાંનો છાપ પડેલો જોઈ તથા બતાવીને ઘેરાયલા ઘેરાયલા સાદે બોલી “નહીં, રાખરટ—એ કાંઇ આપણો ખ્યાલ નહીં હતો. જો આએ પગલાં બી પડેલાં છે, ખચ્ચીતજ મરહુમનું રૂઢ—”

“જોના, તું ગભરાયલી હોવાને સખએ એમ બોલેજ.” રાખરટે સમજાવ્યું “રૂઢ હોય તો પગલું કેમ પડે, મહેને તો લાગેજ કે આપણા કોઇ દુશમને મરહુમ રાગનું બકતર પહેરી આપણને બીધરાવ્યા હતા!”

“તો ચાલ ખારા, આપણે હતીઆર અને બકતર જે ઓરડામાં મુકવામાં આવેલા છે ત્યાં જઇએ અને જોઇએ કે રાગનું બકતર ત્યાં છે કે નહીં.”

“બહુ સારી વાત છે.—ચાલ, આપણે જઇએ. જે બકતર શુમ થયલું જણારો તો જાણી જવાશે કે કોઇ દુશમન મહેલમાં પેટોઇ અને તેણે મરહુમ રાગ રાખરટના બકતરને ચોરી લઇ પહેરી આપણને ધુરંગવ્યાજ.”

તેઓ બેઉ સાથમાં ગયા. થોડુંક ચાલીને એક દરવાજો ખોલીને અંદર દાખલ થતાંજ એક દાદર જણાયો. તે દાદર ઉતરીને જવાથી બકતરખાનું આવતું હતું, જે બકતરખાનામાં ત્રીસ બકતરો લટકાવવામાં આવેલા હતા, અને જે બે હારમાં સામસામા રાખવામાં આવેલા હતા.

બકતરખાનામાં તેઓ દાખલ થાય તે અગાઉ તેમની નજરે થોડેક છેટે એક તેજ રકિશની દેખાઇ, અને તે ઉગ્રશે જોતાંજ તેઓ ખન્ને ત્યાંના ત્યાંજ સ્તંભ બની ઉભાં રહી ગયાં.

“એ શું છે?” જોનાએ રાખરટનો હાથ ધાસ્તીથી દાખીને પુછ્યું.

“એ દીશામાં કોઇ ઓરડાનો દરવાજો ખુલ્લો હોય અને તે ઓરડાની અંદરથી એ રકિશની આવતી હોય તેવું જણાયજ.” રાખરટના કપાલપર જે ઢંડો પસીનો પડવા માંડતો હતો તેને નુંછી નાખતો તે બોલ્યો.

“રાખરટ એમ શું બોલેજ? ત્યાં કોઇ દરવાજોજ નથી કે તે ઉંઘડી શકે!” જોના વધતા ગભરાટથી બોલી પડી.

“તઅનજીબી તેજ છે! મગર, ખારી તું એટલી બધી કાંચ ધરજરી બનેછી! હીમ્મત રાખ, જોના, હીમ્મત રાખ. આપણે કાંઇ ખચ્ચાં નથી કે એવી એકાદ ચીજથી ગભરાઇ જઇને ધરજવા કંપવા મંડી જઇએ!”

અને રાખરટે જોયું તો તેવું સમજવાને બદલે જોના તો બકતરખાનામાં ફાટે ફાટે ડોળે જોતી હતી, તેમ જોઇને તે બોલી “જો-જો, રાખરટ, જો મરહુમ રાગ રાખરટનું

બકતર તો પેલું રહ્યું !”

“ હા ” ગરાટબપર ગભરાટ તે બેઉનો વધ્યો, અને રાયરટ ડઘાઇને જાતો બોલ્યો.

“ અફસોસ ! અફસોસ ! આપણી વાતપર નારાજ થઇને મરહુમ રાગતું રહજ મહારા ઓરડામાં આવ્યું હતું ! અરે ત્યારે મરનાર મુઆ પછીબી આપણો પીછો મુકતો નથી.”

“ હીમ્મત રાખ જોના, હીમ્મત રાખ.”

“ કેમ હીમ્મત રહે, રાયરટ ? ” જોનાએ ગલગલા સાદે પુછ્યું “ આપણે તે આકારને જાણ્યો અને તે પછી અહીં આવ્યા તેને એટલો તો થોડો વખત થયેલો છે કે કોઈ આપણો દુશમનથી એ બકતર પહેરીને આપણને ગભરાવવા આવે તો તે બનવુંજ અશક્ય છે, તે એટલા વખતમાં આપણી તરફથી પાછો આવે શું અને બકતર ઉતારે શું, અને જાય ક્યાં ? ”

“ જોના ! તું કેટલી બચ્ચાં સહી વાંત કરે છે ! મરહુમ રાગતું રહ આવ્યું હોય તો રહના પગલાંબી ઓરડામાં પડે ખરાં કે ? તું નાશન છે, ખ્યારી, ચાલ, ચાલ, આપણે એ રહશની ક્યાંથી આવેલ તે જરા જોઇ લઇએ.”

“ મહેને તો ધાસ્તી લાગેજ.” જોનાએ હીલચાલની હીમ્મત કરવા વગર કહ્યું.

“ તું ચાલ, જોના, હું તહારી સાથે છેલ્લું.” અને એમ બોલતાજ રાયરટે જોનાનો હાથ પકડીને ખેંચ્યો-જોના રાયરટની સાથે ઘસડાઇ-પણ, તેઓ થોડાજ પગલાં આગલ ગયાં તેટલાં જ્યાંથી પેલો તેજસ્વી ઉમ્મગો આવતો હતો તે તરફની એક બારી ખુલ્લી થઇ ગઇ, અને જે દેખાવ તે બંનેની નજરે પડ્યો તે તે બેઉનું લોહીબી બંધ કરી નાંખે તેવો હતો ! જોના અને રાયરટના પગો ફરી એક વાર આગલ વધતા અટક્યા, અને બેઉ પતથરના પુતલાં હોય તેમ એકબી જુમખીશ વગર ત્યાંજ ઉભા રહીને લાકડું થઇ ગયાં !

પ્રકરણ ૪૦ મું.

સખ્ત બેદી એક તમાશો !!

પેલી બારીમાંથી જણાયું કે અંદર એક ઓરડો હતો જેની દીવારો ચારો તરફથી સુદેદ કપડાંએ બંધ કાઢી હતી, તે ઓરડાની વચોવચમાં એક તેજ રોશનીવાળી બતી જળતી હતી, અને તે બતીની નીચે ચતુરત્રાની મીસાલ બનાવેલા ઉંચા તખ્તા પર પાંચ પુટલાંઓ હતાં, જે તે પુટલાંઓમાં અને જનદાર આદમીઓમાં જણે એક ઝરાકબી ફરક નહીં હતો !

જોના અને રાયરટ તો તે તખ્તજુગ્મ આપનાર દેખાવને જોઇને હચરાન રહ્યાં !- અરે તેમના પોતાના મહેલમાં, તેમની પોતાની જાથ વગર, આ શું થતું હતું ? આ કોઇ બેદી ઓરડો હતો જેની નામોનીયાન તેમને ખબર ન હતી, અને તે ઓરડામાં આ પુટલાં-ઓની ધારીગીરી હતી તે વાતથી બીલકુલ તેઓ બેખબર હતાં !!

અને, તે પુટલાંઓ કોણનાં હતાં ?-પહેલાં પુટલાંપર તેમની નજર ગઇ તો તે પુટલું

શીલીપા કાઉન્ટેસ આવ કેમેનોનું બનાવેલું હતું ! હા, તે પુતલું સાદુસાદુ બતાવી આપતું હતું તે ખુબસુરતી-તે કદ-તે ચહેરા-તે આન, જે બધું જીવતી શીતરતી ભારત્ત શીલીપામાં હાથપાત હતું ! ! તે બદમાશ બદખસલત બદતમીઝ અકરતના બનાવેલા તે પુટલાંને એક કોચ-પર અરધી સુતેલી અને અરધી ખેડેલી હાલતમાં બતાવેલું હતું.

જેના અને રોયરટ એક બીજા તરફ નજર નાખી, ખેડેલી ચશ્મોમાં ગભરાટ અને આતુરતાની નીશાની ખુલ્લી જણાતી હતી—ખેડેલે પાછી નજર પુટલાંઓના તે બેદી ઓરડા તરફ નાંખી અને બીજું પુટલું કાણું જણાયું ? જેનાનું પોતાનું ! !

આખેહુખ જાણે જીવતી જેનાજ ત્યાં જઈને ઉભી હોય તેમ જેનાને લાગ્યું, અને તે બહુજ હયરત અજેઝ રહી કે તે બેદી તમાશાની કારીગીરી અકકલને ચકકર આપે તેવી કુશળ-તાથી કરેલી હતી ! રાણી જેનાનું તે પુટલું હતું જે ઉભું હતું, અને તેને પોતાની પાસે ઉભેલા બીજા પુટલાં સાથે જાણે વાત કરતી બતાવી હતી !—તે ત્રીજું પુટલું રોયરટ કેમેનોનું હતું !

રોયરટ અને જેનાના પુટલાંને એક બીજા સાથે વાત કરતાં બતાવેલાં જોઈને તેઓએ ફરીથી જોયું, અને તે વખતે તેઓ બન્નેની ચશ્મોમાં દહેશત અને શીકર જણાતી રહી !—તે બેદી દેખાવથી મતલબ શી રાખેલી હતી ?

હવે પાછું તે તરફ જોતાં જણાયું કે ચોથું પુટલું એડ્રીઅન ત્રેસપેલોનું હતું !—બદમાશ શીતુરી જહન્નમના રાક્ષસ તે સીહાકાર શીઝીસ્ચન જેનરલનો ચહેરા તેના ઘાટકીપણાં સાથે બતાવેલા હતા, જે ચહેરાથી દુન્યાની નેકી અને દયા ગોચા લાખો કાસ દુર જણાતી હતી ! ! મગર, જેના અને રોયરટનો તે વહાલો ચહેરા તો તેમને શીઝીસ્ચન-જેનરલના ગંભીર આવભાવ સાથેનો જણાયો !

અને હવે, પાંચમું પુતલું કાણું હતું ? કોઈનું નહીં—કોઈનું નહીં, પણ મરહુમ રાજ રોયરટનું હતું જે પુટલાંને જોતાં પોતાના કમરામાં થોડાજ વખતપર આવી ગયલા આકારની યાદ જેનાને થઈ, અને જેથી તે સરખસર ધુજી રહી.

“ ન ગભરા તું, ન ગભરા તું, અઝીઝ જાન, જો તો સ્તીરક મોમના પુતલાં અને લાગેજ ! મગર કાણ જાણે એ પુટલાં કાણે બનાવ્યાં, અને આપણા મહેલમાં એમ બેદી રીતે કેમ ગોઠવી શકયા ? હું તો જેટલો પુટલાંથી તઅજબુઅ નથી થતો, તેટલો બધો એ બેદી કારીગીરીથી હયરાન છું.”

બનાવટી તે જાન વગરના મોમના પુટલાં માત્ર હતા તે ખાત્રી સાથે હવે જેનાએ પાછો તે દેખાવ જેવા નજર નાખી તો તે બેદી દેખાવ એક તમાશામાં બદલાઈ ગયો ! !

“ શું એ બનવા જેવું છે ? શું એ મુમઝીન છે પ્યારા રોયર્ટ કે મારી આંખો મને દગો દે છે ? ” જેનાએ પુછ્યું. “ જો—રોયર્ટ—જો ” રોયર્ટનો હાથ ઓરથી દાબતાં ધુજી કપીને જેનાએ કહ્યું. “ અરે એ પુટલું તો હીલચાલ કરે છે ! જો જો, રોયરટ, તું જો, મરહુમ રાજ રોયરટના પુતલાંમાં કેવો ફેરફાર થાય છે ! ”

અને ખરેખર, બચકાર એક ફેરફાર તે પુતલાંમાં થયો. સળનો ચહેરા ઉતરી જતો ચાલ્યો, તેના હાથ પગ હીલા થતા ગયા, અને બોલ બોલવામાં તો તે પુટલું વેરવેર જઈને

તપાહ થઇ ગયું—જાણે તેની નામોનીશાન નહી રહી—અને રાજા રોયરટના પુતલાંના ખતમ થવા સાથે એક બીજુ નવું પુતલું ઝમીનમાંથી આહીસ્તા આહીસ્તા ઉઠવાકામને ઉપર આવ્યું !

તે નવું પુતલું જે ઉઠવાકામ આવ્યું તે મરહુમ એનદરીઆનું હતું !

એનદરીઆના પુતલાંએ અદમ વાલેલી હતી, અને તેની ગરદનપર પેલાજ રેશમી દોરડાનો ફાંસો નાંખેલો જણાતો હતો !!

એક ચીખ કંગાલ જોનાની છાતીમાંથી તે દેખાવ જોવાથી નીકળી પડી, અને તે એક ગણ ખાધને રોયરટના શરીરપર ઢલી પડી:—રોયરટે બન્ને હાથોમાં તે ચુરેલનીને પકડી લીધી મગર અંતકરણના ડાંખથી આજીજ થયેલી તે કંગાલ ખુની રાણી પોતાના મરહુમ શઓહરને મરતી વખતેના દેખાવ એકવાર ફરીથી જોતાંજ બીજી એક ચીખ સાથે ફરી ગઇ. તેણે આંખો પર હાથ મુકી દીધા, અને બોલી “ અરે, એ દેખાવ મહાર’ રૂવેરુ’ હવે ધરજીવેછ—રોયરટ, રોયરટ, મહેને અહીંથી લઇ જા, નહીં તો હું વધુવાર એ જોવાથી પાગલ બની જવશ—દીવાની થઇ જવશ—શુરીદા, શુરીદા બની જવશ.”

અને તેટલું બોલતાંજ તે કમબખ્ત ખુની રાણી અંતકરણનો ડાંખ ન ખમાવાથી હોશ ફરામોશ થઇને ત્યાં એક મોટા જોંહક સાથે ઝમીનપર અફલાઇ પડી.

એા શયતાન—ખસલત પાપીઓ, તહમો શું કામ દોઝખના દરવાઝામાં દાખલ થાઓ છો બ્યારે તહમારાથી તે જહન્નમની અંદરની ગરમી સહન થઇ શકતી નથી ?—જોના, જોના. આજે તો તુને સીરફ એક ભેદી દેખાવ જણાયો હતો, પણ કોણ જાણે હવે પછી તુને તહારા જીવુની કામ માટે કેટલું બધું ખર્ચવાનું હતું ! કેટલી તપાહીના ગારમાં તુને તે તહારી પલીદી હોમાવીને બરબાદ—મરબાદ—બરબાદ કરવાની હતી !

પ્રકરણ ૪૧ મું.

રખિતલું તુફાન !

રાણી જોના તે તમાશાથી હોશ ફરામોશ થઇ ગઇ, અને અભયબી તો એ થઇ કે તેજ વખતે પેલી યક—અ—અક ખુલેલી બારી તેટલીજ અચાનક અને ઝડપથી બંધ થઇ ગઇ !—રોયરટ ડ કેબેનાં તઅબજુબીના દરીયાવમાં ગોચા ડુબી ગયેલો ત્યાં સ્તબ્ધ થઇને એક પથરનું પુટલું હોય તેમ થોડોક વખત તો ઉભોજ રહ્યો, પણ પછીથી તુરતની ટકેબી રાણીને ઉચકી લેવાને બદલે તે સોચમાં ગીરફતાર થઇ ગયો !

એ ત્રણ મીનીટ તેણે આજુબાજુ જોવામાં અને પેલા ભેદી ઓરડામાંના ભેદી તમાશાપર અનેક વીચારો અલાવવામાંજ મુગ્ધારી, અને બ્યારે તે પેલા ભેદને કાંઈક ઉકેલી શકવાને શકતી—વાન સમયે ત્યારેજ તેણે રાણીને પોતાના હાથોમાં ઉપાડી લેવાનું અને તેને તેના ખાનગી ઓરડામાં લઇ જઈને કેમપર મુવારરનું ખ્યાનબી મધું !

રોયરટે જોનાને કોથપર સુવાડતા તેના ચહેરાપર મેજપર મુકેલી શીશીમાંથી થોડુંક ખુશખુદાર પાણી છીરકવા માંડ્યું, જે પાણી રાણી જોના હમેશા પોતાના અપસુરત ચહેરાપર ગરમીને વખતે થોડું થોડું નાખવાની આદતમાં હતી. પાણી છીરકતાં રોયરટે તે મોહન મુખડાપર ખ્યારથી પોતાના હાથની હવા નાંખવા માંડી.

“મહેને તો લાગેજ કે મહેલમાં આવું એક પુટલાંખાનું તેના સીવા કોઈખી ઉભું કરી શકેજ નહીં” રોયરટ મનમાં અને મનમાં બપડયો “એ, એજ એક હીમતદાર આદમી આ શહેરમાં છે જે મહેલમાં કોઈ ખાનગી ભોંયરા મારફતે અંદર દાખલ થયો હોય અને તેણે પુટલાંઓ ઉભાં કીધાં હોય. —મહારી માદર કહેતી હતી તે ખરજ હતું, એ ડાકુ આખીર કરેને એક ડાકુજ કહેવાય તો તેનાથી ખુરાશ સીવા ભલામ કમતીજ થવી જોઈએ. મહેને તો નકકીજ લાગે છે કે ખુરીઅનેજ મહેલમાં કોઈ રીતે દાખલ થવાની હીમ્મત કીધીજ, તે પુટલાંઓ ઉભાં કીધાંજ, મહેને અને રાણીને ધાસ્તી આપીજા હવે, તેથી, હું કદીખી એ ખુરીઅનના શપ્થોપર લુભાઇ જઇશ નહીં, પણ એ ડાકુને મહારો દુશ્મન સમજી લઇશ.”

ઘડીમાં કાંઇ તો ઘડીમાં કાંઇ વીચાર બદલી નાંખનાર રોયરટે હવે ખુરીઅન માટે વહેમ લઇ જતા તેની સામે પોતાના બખાળા કાઢ્યા; મગર, તે મનમાં કાંઇખી વધારે સોંચે કે બપડયે તે અગાઉ રાણી જોનાએ હાથ પગ હીચાવવા માંડ્યા, અને આંખ ખોલીને ફાટે ડોળે જોવા પડી.

“કેમ છે, ખ્યારી?” રોયરટે પુછ્યું.

“રોયરટ !” રાણી આળુઆળુ નઝર ફેરવી ફેરવીને કાંઈ યાદ કરતાં બોલી “રોયરટ ! આપણે ક્યાં છીએ?”

“તહારા પોતાના ઓરડામાં, મહારા જન.” રોયરટે રાણીના માથાપર ખ્યારથી હાથ ફેરવીને જવાબ આપ્યો.

“આપણે તો પેલાં પુટલાં જોતાં હતાં ની?” રાણીએ ટગર ટગર રોયરટના ચહેરા સામે જોઇ અજબબખી સાચે કહ્યું.

“પુટલાં? પુટલાં શાના? પુટલાં કોણના?” રોયરટે વાત ઉડાવી નાંખવા અને રાણીને તે ખ્યાલથીજ દુર કરવાના ધરાદાથી પોતેખી અજબબખી બતાવી.

“પુટલાં, પેલાં પુટલાં, તહારી માદરનું, શીઝીઅન જેનરલનું, તહાર, મહાર, મરહુમ રાજા રોયરટનું અને એનદરીઆનું ! તે, તે સઘળા પુટલાં શું આપણે નહીં જોયાં?”

“અરે તેં સ્વપ્નો જોયો હશે.” રોયરટે હસ્તો ચહેરા કરીને કહ્યું.

“સ્વપ્નો? સ્વપ્નો? એ તું શું બોલેજ, ખ્યારા!” જોના ઘણી તઅજ્જુઅ થતી પુછવા પડી “પેલા કોઇ આકાર આવીને આપણી સામે અહીં ઉભો, તેને જોઇને હું બેહોશ થઇ, પછી સુધીમાં આવતાંજ હું તે તું બેઠે સાથમાં બસતરવાળા ઓરડા તરફ ગયાં, ત્યાં આપણે તેજ રોશની જોઇ, પછી એક બેઠી ઓરડો જોયો, અને પછી તેમાં પુટલાં જોયાં, અને તે પુટલાંમાં એનદરીઆના પુટલાંના ગલામાં પેલાજ મહારા રેશમી દોરડાના ફાંસા નાખ્યો—”

“હું તો એમાંનું કાંઈખી જાણતોજ નથી !” રોયરટે તખ્તમ જુદા બોલતાં રાણીના

વીચાર ઉઠારી મુકવાની કોશીશથી કહ્યું “ તેં સીરક ખાખ જોયલો મ્હને તો લાગેજી ! બાકી પુટલાં શાના ને વાત શાની ? ”

“ ત્યારે ? ત્યારે શું થયું ? શું થયું તે તો મ્હને કહે. ” રાણી આંખ ચોળતી ચોળતી દીવાના માણસની અદાથી આવું આવું પાછી નઝર નાંખતી ગભરાટમાં પુછવા લાગી “ મ્હને કહે ત્યારે કે આ શું હતું ? ”

“ જોની, વાત એમ છે કે તુંને હું વાત કરતાં હતાં તેટલાં મ્હને લાગેજી કે મરહુમ રાબ્બનું બકતર પહેરીને કોઇ આપણો દુશ્મન અહીં આવ્યો અને તે દેખાવ જોઇને તું બેહોશ થઇ ગઇ. તું બેહોશ થઇ કે હું ત્હારે માટે ગભરાટમાં પડ્યો, તેટલાં દુશ્મન ચાલી ગયો. મ્હારો તો ઘણો વીચાર થયલો કે હું તે બકતરવાલા આકારની પાછલ જમને તેને પકડી લઉં, પણ તુને બેહોશ અટકલી અહીં છોડીને કેમ જાઉં, પ્યારી જોના ? હું તો ત્હારીજ ખીદમતમાં અહીં બેસી રહ્યો. ”

“ ઓ, ત્હારો કેટલો બધો ઉપકાર, મ્હારા જન. ” જોના રોબરટના હાથપર હાથ મુકી દેતાં બોલી, પણ પછી કાંઇ યાદ આવ્યાથી તે પુછવા પડી “ રોબરટ, ત્યારે પેલા પુતલાંની વાત— ”

“ પુટલાં કુટલાં તો તેં ત્હારી બેહોશી દરમ્યાન કોઇ ખાખ જોયો હશે ! હું તો પુતલાંની વાત કંઈ જાણતોજ નથી. ”

“ તો શું પેલો આકાર અહીં ઝોરડામાં આવ્યો તે જોઇને હું બેહોશ થઇ ગઇ, અને તે બેહોશીમાંથી હું હમણાંજ સુધીમાં આવી, એમ કે ? ”

“ હા એમજ તો. ” રોબરટે તુરતજ કહી દીધું.

“ ઓ, ત્યારે તો મ્હારા માથા ઉપરથી એક મોટો બોલો ઉતરકાઠ ગયો ! ” જોના રોબરટની બનાવટને ખરી માની લેતી પોતાના હીલને તસલ્લી આપીને બોલી.

“ પ્યારી, તું એ વાતપર કોઈ ખ્યાલ ન કર તું ખુશીથી નીંદ એક મીડી કરી લે, તેટલાં હું આપણો દુશ્મન જો મલે તો પોતની તપાસ કરવા જઈજી, ” રોબરટે ત્યાંથી જવાની આરજુ કરી, અને કોઈ ચીજ યાદ આવી ગઇ હોય તેમ ઝટ બોલ્યો “ હંઅ ! ને બીજું શું, મ્હારી એવી મરજી છે કે આપણે આપણી નબળાઇ આપણાં દોસ્તો આગલ ઝાહેર કરી ન દઇએ. માદરને, એદરીઅનને, કેરોલીનાને, બરત્રાન્ડને, કોમને કોમનેથી આપણે પેલા બકતરવાલા આકારની વાત નહીંજ કહીશું તો ઠીક થશે, ખ્યાલી કોઈ આકારથી તે હોય અને આપણી નબળાઇપર દોસ્તો મસખરી કરે તે ઠીક નહીં. ”

“ ત્હાં બોલવું વાજબી છે, પ્યારા ” જોનાએ રોબરટને ટેકો આપ્યો “ આપણે જેમ તે આકારની વાત કોઈ આગળ કરશું નહીં. તેજ મુજબ હુંબી મ્હારી બેહોશીમાં મેં જોયલાં પુટલાંઓનો સ્વપ્નો નહીંજ કહીશ. ”

“ અઉરથી ખેતર ” રોબરટે કહ્યું “ હવે મ્હને રગ છે ? ”

“ સીધાર, પ્યારા. ” જોનાએ હસીને કહ્યું.

રોખરટ તે પછી ગયો, અને જોના દરવાજો બંધ કરીને આસાએશ લેતી કાચપર લેટી.

હવે આપણે ત્યાં જઈશું જ્યાં શીલીપા ગઈ છે. શીલીપા પોતાના મેટા રોખરટને જોના આગલ જવા માટે સમજાવવામાં ફતેહ મેલવ્યા બાદ પોતાની છતપર ખુશી થતા થતી એડરી-અન આગલ ગઈ હતી.

“ધારા એડરીઅન” શીલીપા દોડી જઈને એડરીઅનની બાજુમાં એસતાં બોલી “રોખરટ પોતેજ મારા એડરામાં આવ્યો હતો અને તેને મેં એવો સમજાવી પટાવી લીધો કે બોલ ના ધારા. મેં તો એને છેલ્લે તાજની લાલુચ બતાવીને એ કહ્યું કે ‘જા જઈને રાણીના પગોપર માથું મુકી દે.’”

“અને તે ગયો કેમ?” એડરીઅને પુછ્યું.

“ઘણી ખુશીથી ગયો.”

“પણ વાર. તે રોખરટને ત્રણ દીવસ પોતાના એડરામાં ભરાઈ એસવાનું કારણ તો પુછ્યું હશેની?” એડરીઅને મલકાતો ચહેરો રાખતાં સવાલ કીધો.

“હા તેણે જવાબમાં એ જણાવ્યું કે ડાકુ ખુરીઅને તેના કાનમાં એવા તો શબ્દો રેડી દીધા હતા કે તેણે ચીત ન ચીતમાં રહ્યું.” શીલીપાએ કહ્યું.

એડરીઅનનો ચહેરો તે સાંભળીને ગંભીર બની ગયો અને તેણે ધીમા પડતા આવાજે કહ્યું “શીલીપા, શીલીપા, એ ખુરીઅન આપણો દુશ્મને જાન છે, એણે શું શું કહ્યું હશે તેની અટકલ કરી શકુ છ. જો સાંભળ, એ ખુરીઅન—”

પણ તેણે જાણે દીવારનેથી કાન હોય તેમ ધીમા આવાજેથી ન કહેતાં શીલીપાના કાન પર પડીને કાંઈ કહી દીધું !

શીલીપાએ તે સાંભળીને એક ચીખ પાડી—અને ગોયા ઝહરીલા કાંઈ સરપે તેને ડાંખ માર્યો હોય તેમ ઉછળીને એ કદમ પાછલ હતી ગઈ !

“શું એમ છે?” શીલીપાએ લહુ વગરના શીકા થઈ ગયલા હોટા વચ્ચેથી સાદ કાઢ્યો.

“એમજ છે—એમજ છે.” એડરીઅને કહ્યું, અને તે ખાત્રી સાંભળીને તો શીલીપાની ધારતીમાં અઉરથી ઝીઆદા ધારતી પચદા થઈ રહી !

આપણે હવે ત્યાંથીથી ફરીને ઉપલા ખનાવને બીજે દીવસે શું થાય છે તે જોઈ લઈશું.

ડયુક એવ ડુરા અને આરચબીશ્વર એવ તેરેન્તોએ પોતાના છુપા જાસુસોની એક ટોળી આખા શહેરમાં ફરતી કરી મુકી હતી જે જાસુસો લોકોને હરદમ ઉશકેરતા રહ્યા, અને મરહુમ ડયુક એવ કેલેબરીઆને દુધનાવવામાં આવ્યો તે દીવસે તો તે ઉશકેરણીના પરીણામમાં સ્થપતના નીચલા વરગના લોકોએ ટોળી ટોળામાં જમાવ થઈને એક મોટું દુલ્લડ મચાવવાનો ઇરાદો કીધો.—જે સ્થાને આંપણે નજર નાંખીએ છીએ તે સ્થાને આમના મેટા બાજે મહેલ તરફ ટોળાબંધ જવા માંડ્યું.

એડરીઅનને તે તુફાનની આગલથીજ ખબર થઈ ગઈ હતી, અને તેથી તેણે—જે વખતે લોક મહેલ તરફ ધસી આવવાનો ખ્યાલ કરવું હતું તે વખતે— મહેલમાંનાં પોતાના અડી-

ઝોની એક મજલીસ મેલવી !-રાણી જોના, શીઝીશ્ચન-જેનરલ, હાઈ ચેનસલર પેટરશીઓ વેનચુરા, કાઉન્ટેસ એવ કેમોનો, તેનો બેટા રાયરટ, દોના કેરોલીના અને બરત્રાન્ડ એવ આરત્રોલ્સ મસલહત ચલાવતાં ભેગાં મધ્યાં હતાં.

અરધો અરધો દીવસ ફક્ત ધણે અને કામ કરીને લોક ખામ ઈરાદાથી ટાળાના ટાળામાં શામીલ થઈ મહેલ તરફ આવતા હતા, અને તેની ખખર થોડે થોડે વખતે એડરી-અનનો જામુસ આપતો રહેતો હતો. -અને તેથી ભેગી મહેલી મહેલમાંની મજલીસના એકે એક જણાના ચહેરાપર દીલગીરીનો ઉડો છાપ પડેલો હતો !

રાણી જોના શીકી પડી હતી અને ધરજરી થઈ હતી. તે તો અનેક વીચારે કરતી હતી, અને દર વીચારે તેના મનમાં એવું એજ હવે આવતું હતું કે એનદ્રીઆને મારી નાંખીને તમામ ખુશ કામ કરવામાં આવ્યું હતું : એનદ્રીઆ જીવતો હતો ત્યારે જે તેના મનમાં ધારેલી તકલીફ તેને હતી, તેના કરતાં તો આ મુસીબત જે હમણા આવી પડેલી હતી અને હવે પછી આવી પડનારી હતી તે વધારે સખત અને મુશકાવ હતી ! તેથી, તે તમામ કીમત હારીનેજ પોતાના મીત્રો તરફ જોતી રહેતી.

શીઝીશ્ચન-જેનરલ બદમાશ એડ્રીઅનખી હડો અને સરદ દીલનો ખની ગયો હતો !-તેણે ધાર્યું કે આજે તલવાર ચલાવીને ખુનરીઝી કરવામાં ફાયદા કરતાં ખરાખી વધારે હતી, કારણ કે દુશમનોએ ખુદ લશકરમાંથી એવી રીતે ઉશકેણી ચલાવી દીધી હતી કે જે હીક-મતથી કામ કરવામાં નહીં આવે તો નેપલ્સની રાણીની ફક્ત નેપલ્સની બંદખોર રમયતને મારવાને બદલે ઉલટી રાણીનેજ મારે, અને ત્યારે તો તમામ તખ્તાહીજ થઈ જાય ! તેથી, શીતુરી અને ચાલાક તે બદમાશે સમો જોઇને સંબાલથી કામ કરવાનો વીચાર કરનાં બંદખોરો સામે લશકર મોકલવાની નાદાની નહીંજ કરવાનો ખ્યાલ બાંધ્યો. પણ ત્યારે, હવે રમયતના આવતા તુફાનને દબાવવાની તે કેમ ?

શીકીયાની છાતી તો ધાસ્તીથી ઉડતી હતી !-તે પાપી જાણતી હતી કે બંદખોરોના સપાટામાં જે તે પોતે સપડાઈ ગઈ તો પછી તેના તો પુરજે પુરજા ઉડવાના હતા ! તે જોકે પોતાના મીત્રો સામે પોતાની ધાસ્તી છુપાવવાની ધણીથી કોશીશ કરતી હતી, તોખી તેના ચહેરાપરનો રંગજ સાફ સાફ કહી આપતો હતો કે તેની હાલત શું હતી.

દોના કેરોલીનાખી પોતાની ખાતુન રાણી જોનાની મીસાલ શીકી ખની ગઈ હતી. તેના દીલમાંથી ધાસ્તી હતી કે તમામ તેની મઠંગ શકિતો નાશ થવાનો હતો, અને રમયતના હુલ્લડથી તે બરબાદ થવાની હતી !

બરત્રાન્ડે પોતે ધાસ્તી છતાંખી હીમ્મતને છોડી દીધી નહીં હતી -હાઈ ચેનસલર પેટર-શીઓ તો જાણે ખુદપો આખો હોય અને તેથી તમામ શક્તિ જતી રહી હોય તેમ તેના પમ ચરચર ધુજતા હતા !

“જે વખત જમજ તેમાં રમયતનું એક મોટું ટોળું આપણા મહેલપર હુમલો લાવશે, અને દરવાજા તોડી ફાડીનેથી તેઓ અંદર દાખલ થઈ આપણને મારશે.” એડરીઅને શીકર ખતાવી.

“તો શું ત્હમે આપણી ફૂજનપર ઝરાકળી આશા રાખતા નથી?” રીકર છતાંબી ફીકરને દયાવવા, અને ઉડાવવાની કોશીશ કરતાં ફીલીપાએ સવાલ કીધો.

“બીલકુલ નહીં” એડરીઅને જવાબ આપ્યો. “દુશમનોએ લશકરમાંથી બેદીલી ફમલાવવા બધી ઉશકેરણી ચલાવી છે, અને મ્હને પુરી ખાત્રી છે કે આજે જે રમયતનું તુફાન ઘાળી દેવા કલ્લનો હુકમ આપશું તો રમયતને કતલ કરવાની પહેલા આપણનેજ આપણું લશકર મારી નાખશે.”

“નામદાર રીઝીસ્યન-જેનરલ જે ત્યારે નામવર રાણીની ફૂજને ઉશકેરનારા દુશમનો ડચુક એવ દુરા અને આરયખીશપ એવ તેરેનોને પકડી લાવવા માટે હુકમ હમણાંજ કઢાવે તો કેમ?” કેરોલીના બોલી “હું ધારૂં છે કે તુફાનીઓની ટોળીને બમાવનાર એ એ આગેવાનોને પકડવામાં આવશે તો બધું નરમ પડી જશે.”

“પણ મોહકાણુ બધી તો ત્યાંજ છે કે આપણા એ એ દુશમનોનો મદદગાર પેલો ડાકુ ખુરીઅન છે,” એડરીઅને કહ્યું “એ ડાકુ સરદારનું નામ હમણાં હમણાં આખા શહેરમાં એટલું બહું તો માનીતું થઈ ગયું છે કે ખીચલા વરગતા લોકો તો એ ખુરીઅનને પોતાનો મુરખીજ સમજેછે!—અરે, જે ખુરીઅન આજે એટલો બધો વધેલો નહીં હોતો તો હું ડચુક એવ દુરાની અને આરયખીશપની એક ટચાકડીબાર પરવાહખી કરતે કે? કદી નહીં, કદી નહીં.”

“એ ખુરીઅનને જે પહેલેથીજ દયાની દેવામાં આવ્યો હતો તો આજે આપણને તેની દયાપર નહીં રહેવું પડે.” બરત્રાન્ડે બળાપો કીધો.

“તેમજ છે.” એડરીઅને તેના બળાપાને ટેકો આપ્યો. “પણ, આપણી જાણ વગર એ ડાકુ યક-બ-યક એક મોટી હતીઆરબધ ટોળી સાથે નેપલ્સમાં ઉભો થઈ નીકળ્યો. આપણને જે તેની હીલચાલની કોઈ ખબરખી મળી હતો તો ઝુરર એને શુરઆતથીજ ખલાસ કરતે.”

“ત્યારે એમ કરોની” કેરોલીનાએ વચ્ચે બોલી દેતાં સમજાવ્યું “આપણી તરફમાં એ ખુરીઅનને ખેંચી લેઓની! નામદાર રાણી જેના પાસે એટલો તો મોટો ખઝાનો છે કે જે તેમાંથી અરથોખી આપશે તો એ ડાકુ આપણી બાબુમાં ખેંચાઈને ચાલ્યો આવશે.”

“તેમ નથી, કેરોલીના, તેમ નથી” એડરીઅને કેરોલીના તરફ નજર નાંખી અને ચક્ષુ વ્યુ “એ ખુરીઅન આપણા પકડાનો બુકો નહીંજ થશે, એ—”

“પણ હવે આપણે પેલા લોક જે હુલ્લડ કરવા આવેછે તેની કંઈ વાત કરો અને બચવાની કોઈ બારી શોધો.” વાતની-વચ્ચે પડીને તે ઉડાવતાં ફીલીપાએ કહ્યું “હવે એ તુફાનની સામે આપણે શું કરી શકશું?”

“હુંબી તેજ અદેશમાં છું.” રીઝીસ્યન જેનરલે કહ્યું.

પણ તેટલાં રાણી જેના કોઈ શેરઝોરથી જુસ્સામાં આવી જઈને ઉઠી ઉભી થઈ, અને બોલી “કંઈ નહીં, મહારી રમયત મહારી સામે બળવો ઉઠાવવા આવેછે તો હું અંકલી હીઅ-તથી જવાબ આપવા જવું, હું બગીચામાં ઉતરી પડશ, મહારા બોડા પર સ્વાર થવું.

અને અકેલીજ હું મ્હારી રમ્યતાની તરફ જમને મ્હને તેમની દયાપર હું છોડશ. જો તેઓ મ્હારો જન લે તો કાંઈ નહીં મ્હારો ભોગ આપીને હું ત્હમો મ્હારા અઝીઝોનો જન બચાવી શકશ તો પછી કેટલો બધો સતોષ મ્હારા જીવને થશે ?”

જોનાએ આજુબાજુ નઝર ફેરવતાં ફેરવતાં તેમ જુસ્સાથી જ્યારે કહ્યું ત્યારે તેની આંખોમાં પાણી ભરાઈ આવ્યાં, અને જોનાતું તે બહાદુરી ભરેલું બોલવું સાંભળીને ત્યાં જમાવ થઈલાં તેનાં અઝીઝો ખુશી થઈ ગયાં ! મગર, તે ખુશી પળવારનીજ હતી, કેમજે બીજીજ પળે તેમને બધાંને હુલ્લડનો ખ્યાલ ફરીથી આવ્યો !

“ ગમે તેવી થશે તે: તેની કાંઈથી પરવાહ વગર હું બંડખોરોની વચ્ચે જમને ઉભી રહીશ, અને મ્હારો ભોગ આપવો પડે તોખી આપીશ.” જોના ફરીથી જુસ્સાભેર બોલી.

અને આ વખતે તેના બોલી રહેલાં પછી તુરતજ અરત્રાનડે ઉડીને તેવાજ ઝોર અને જોરથી કહ્યું “ કદી નહીં-કદી નહીં, એમ કદીખી નહીં બનશે. અમે જીવતા, હોમએ અને અમારી રાણી પોતે જીવને જોખમે એક કામ કરવા તક્યાર થાય એ કેમ બને ? તેનાં કરતાં તો તે જોખમ અમે ઉઠાવી લઈએ. નામદાર રાણીને અદ્દલે તેનો આ નકકર અરત્રાનડ પોતાનો ભોગ આપવા તક્યાર છે.”

રોઅરટે જોયું કે અરત્રાનડના બોલવાથી રાણીપર એવી તો અસર થઈ ગઈ કે તે ઘણી માયાભરી આંખોથી અરત્રાનડ તરફ જોવા લાગી, જેથી રોઅરટને લાગ્યું કે આ ખોટું થઈ ગયું હતું.

“ મ્હારા અઝીઝ મીત્ર, હું આપની નેહાયન અહેશાનમંદ છું ” રાણી ઘણી ખુશી સાથે અરત્રાનડ તરફ જોતી રહીનેજ બોલી “ મગર આપ મ્હારે ખાતીર આપનો કીમતી જન જોખમમાં જોડકાવી દો એ મ્હને દીલગીર કરેછ.”

રાણીની ચશમો જે રીતે અરત્રાનડને જોતી રહી હતી તે જોવાથી રોઅરટ અદેખો અદેખો થઈ ગયો ! તે પોતાના હાથમાંથી રાણી છટકી જાય તે માટે હચેતો આગળ કરતાં બી વધારે બીહતો રહેતો હતો, તેમાં વળી તે બીચકેલાને આ નવી માયદથી મનમાં વહેમ ગયો કે રખે રાણી અરત્રાનડ તરફ વલાણુ લઈ લે!-વહેમી અને અદેખા માણસની આદતજ એવી રહે છે: તેઓને તો ઝરા ઝરામાં કાંઈ શક પડી જાય છે !

“ ત્યારે, હવે, શું કરવું જોઈશે ? ” કેરોલીનાએ પુછ્યું.

“ આવા એક અગત્યના બનાવપર મ્હારા બેટા રોઅરટની ઝખાને કેમ ચુપકીદી અખ ત્યાર કીધી છે ? ” રોઅરટના અહેરાપર રાણી અને અરત્રાનડની વાતથી શું ફેરફાર થયો હતો તે પાખી જતાં ચાલાક તે રીતુરી શીલીપાએ કહ્યું.

“ હા-ખોલો, રોઅરટ ” વહેમી બન્યો હતો અને ચુસે થયો હતો તે જાણુયા વગરજ રાણીએ હવે રોઅરટ તરફ જોઈને કહ્યું “ શું તમે અમને કોઈ સલ્લાહ આપતા નથી ? ” ખણુ તેટલાં દુરથી આવતો આવજા સાંભળીને રાણી ચોંકી ને બોલી “ સાંભળો, રમ્યતું ટોળું હવે એક નકકીક આવી લાગેલું લાગેછ, હવે તો તેમનો સાદ સાંભલી શકાયછ, આ કેટલી મોટી ખુશ ? લોકો ચીલતાતા પાહોમ દોડતા આવેછ ! ”

“હવે, ત્યારે, શું આવાં એક હુલ્લડખોર ટોળાને દાખવા માટે આપણને નામવર રાણીની ફાઇનને નમતાં અને સમજવતાંજ જવું પડશે?” શીલીપા તે સાદ સાંભલીને બોલી ઉઠી.

“નહીં-નહીં, ફક્ત ઉઘડી આપણુપર ઉઘડશે-સીપાહોને ગોયા એક ટક મઝી જશે!” એડરીઅન વચ્ચે બોલી પડ્યો.

“મહને કાંઈ થોડુંક બોલવાં દો” રોબર્ટ હવે ઉઠી ઉભો થઈને બધાંઓને શાંત પાડવાનો હાથ બતાવીને બોલ્યો “હું હમણાં સુધી મુગો રહ્યો તેનું એજ કારણ કે હું જોવાં માંગતો હતો કે આપ બધા અઝીઝોની મસજીદ કોઈ સીધો રસ્તો લઈ શકેછ કે-મગર, હવેજ હું જોઈ શક્યોછ કે મહને પોતાને બોલવા વગર કોઈ છુટકોજ નથી” રોબર્ટ વધારે વચન મુકાને તેટલું એજ કારણથી બોલ્યો કે રાણી જોના તેના તરફ તેના બોલવાથી વધારે ખેંચાય “મહારી તો મોઠામાં મોટી ફરજ છે કે નામવર રાણીને માટે કાંઈખી કરવું. હું એક તદખીર તદખીર કરી શક્યોછ, મગર તે સમજવવાને મહારી પાસે વખત નથી. સાંભલો આવાજ છેક નઝદીક આવેછ અને હવે જે વખત જશે તેમાં હુલ્લડ મચાવનારાઓ મહેલના દરવાજાનેથી તોડી પાડશે. રાણીને માટે હું કાંઈ એવું કરવા માંગુછ અને રમનના તુફાનને એવી સમજવતથી નરમ પાડી નાંખવા માંગુછ કે જાણે ‘સાંપખી મરે અને લાડીખી ન ટુટે.’”

“હા રોબર્ટ, આપ મુખત્તાર છો, જે કરો તે કરવાને માટે.” રાણી એકદમ બોલી પડી. અને તે બોલી ત્યારે ગમગીની કરતાં ખુશાલી વધારે તેના અહેરાપર પ્રગટી નીકલી હતી.

સર રોબર્ટ ડ કેપેનો તે સાંભલીને તુરતજ દરવાજા તરફ જવા ફરી ગયો. અને તેણે ફરતાંની સાથેજ બરત્રાનડ તરફ જે ડોળા કીધાં તેથી બરત્રાનડ આ પહેલવહેલી વારજ સમજાય ગયો કે રોબર્ટ તેની તરફ અદેખો થયો હતો!

રોબર્ટ ગયો, અને બીજાજ પળે તો મહેલના કમપાઉનડની બહાર મોટી ખુમ પડી રહી!-લાકડી અને સોટા લઈને, જે મઝી શક્યાં હતાં તે હતીયારો લઈને, લોકનું ટોળે ટોળું ધસી આવ્યું હતું. ગોયા ધુળો એક મોટો વટોલ્યો ધસી આવ્યો હોય, ગોયા સમનદરનો એક મોજો ધસી આવ્યો હોય, તેમ રમયતનું એક ટોળું મહેલની બાજુમાં ધસી આવ્યું હતું, અને ચીખપર ચીખ તેઓમાંથી ઉઠતી હતી, તેઓ ચીઘલાતા હતા, અને તરેહવાર પુકારો કરીને તુફાન મચાવતા હતા!

હા, તે તુફાન આગલ અને આગલ આવતું હતું-તેઓની ધમકીઓ હવામાં ઉછળીને મહેલમાં આવી અડડતી હતી-તેઓ મરહુમ એનડરીઆના ખુનનો જવાબ લેવા માટે ખુબો પાડતા દીવાનાઓની મીસાલ ચીઘલાતા હતા-એક નદીમાં જેમ તેની શાખાઓ આવીને મહેલે તેમ મોહલ્લા દર મોહલ્લાથી આદમીઓ આદમીઓને આવી મલ્યા હતા, અને હવે તેઓ મહેલને ધુરજાવી નાંખવા શોરાગુલ જે મચાવતાં તેનો કોઈ શુમારખી ન હતો!

મહેલની બારીઓમાંથી શીકા અને આતુરતા સાથના ચહેરાઓ ડોકાવતાં હતાં, અને નઉકરો ખવાહીશ કરતાં કે મરવાથી ખહેતર નહાસવાનું હતું!

અહખઅ! આ વખતે તે આલીશાન મહેલની જે હાલત હતી તે હાલત એક ખુંખડી શું કદીખી-કોઈખી ખજાનાને માટે-ખરીદી શકવા તદખીર શાય કે? કદી નહીં-કદી. નહીં—

જુપેડીના મુઠ્ઠીસો પોતાની શાંતિ આપી દુનયાના તમામ દ્રવ્યને માટેથી તે મહેલના તવંગરોને ન વેચે, કદી ન વેચે.

તે તુફાની ટોળું મહેલની છેક લગોલગ પહોંચ્યું કે મહેલની આસપાસના કમપાઉનડનો દરવાજો એકદમ ખુલી ગયો, અને એક સ્વાર મ્યાન કાઢેલી સીફ્ એક શમશીર સાથે ત્યાં ઘોડેસવાર થઇને હાથમાં સુફેદ વાવટો લઇને કમપાઉનડની બહાર ઘોડો કુદાવી ગયો, અને ઘણી મોટી હીમતથી તે જઇને રથિતના તુફાની ટોળાની સનમુખ ઉભો રહ્યો-તે દોસ્તીના ઈરાદાથી સુફેદ વાવટા સાથે ગયો હતો જેથી લોકોએ તેના પર હુમલો ન કર્યો, પણ બધા ઉભા રહી ગયા.

“એ તો રાણીનો આશક રોયરટ ડ કેમેનો છે” એક આવાઝ તે ઉભા રહેલા ટોળાંમાંથી નીકળ્યો “એને મારી નાંખો-શીલીવાનો એ છોકરો છે, એને મારો ! એની એનદરીઆના ખુનીઓમાંનો એક છે !”

ટોળાનો જે વડો હતો તે હવે મોટેથી પુકારી ઉઠ્યો “ખચરદાર ! કામએખી આગલ વધવું નહીં ! રોયરટ શરણે આવ્યો છે, અને એના સુફેદ વાવટાથી હવે એ કહેના તે શું માર્ગે છે તે આપણે બરાબર સાંભલી લેવું જોઈશે.”

“સાંભલો-સાંભલો” પુકારો પડી રહ્યા, અને લોક યોડીજ વારમાં તદનજ ચુપચુપ બની ગયું !

“હઝાર ઉપકાર હું આપ બધાનો માનું છું” મુલકદ આવાજે રોયરટ હીમ્મત અને છટાથી બોલ્યો “આપ મહને ધીરજથી સાંભલી લો, અને જો હું આપને મહારા બોલવાથી સતોશ ન આપું તો પછી આપ મહને ચાહો તે કરી શકો.

“સાંભલો-એ જે બોલેછ તે ઠીકજ બોલેછ.” નરમ જે બડબડાટ ઉઠવા ગયો તેને દાખી દેતાં તેઓનો વડો ટોળાની તરફ ફરીને બોલ્યો, અને પછી સંપુરણ ચુપકાદી ફેલાય.

“પહેલાં તો, મહારા અઝીઝો” રોયરટે એક છટાદાર ભાષણ કરવાની અદાથી ચલાવ્યું “હું આપને અરઝ કરું છું કે આપ બધાએ શુરવીરોની માફક વરતવું અને ખ્યાલી અફવા-ઓથી દોરવાઇ ન જવું. મહાર સાંભલો, યાદ રાખો કે હું આપના ભાઇ જેવો છું, હું તમારા પોતાનામાંનો એક છું, તમારો મોટો ભાગે મુઠ્ઠીસ છો અને જો કે હું મહેલમાં વસતો થયલો છું તોખી હું પણ એક મુઠ્ઠીસ છું. હું નેપક્સના એક માછીમારનો છોકરો છું.”

“અને શીતુરી શીલીવાનોખી છોકરો એ છે.” એક આવાઝ પાછો ઉડી રહ્યો.

“ખામોશ.” પેલા વડાએ ખુમ પાડી, અને તેણે રોયરટ તરફ ફરીથી નઝર કરતાં કહ્યું “ચલાવો તમારે બોલવાનું, સર રોયરટ.”

“તમારામાંના કેટલાકોએ મહને મરહુમ એનદરીઆના એક ખુની તરીકે ઝાહેર કર્યો છે” રોયરટ બોલ્યો “પણ હું બાર મુકાને જણાવું છું કે તે અપરાધ માટે હું બીલકુલજ એચુન્હા છું. અવલ તો વાત એ છે કે કદાચ જો મરહુમ એનદરીઆનું ખુનખી થયું હોય તો તેમાં મહારી શાખીલખીરી શાખીલ તહીજ થઇ શકે, કેમ જે હું તો એનદરીઆના મકિલતી રાતના ડાકુ સરદાર ખુરીઅખી તરફ મહારા સીપાહો સાથે ગયો હતો.”

“અને સરદાર યુરીઅનને મારવા જતા પોતેજ હાર ખાઈને આવ્યો હતો.” એક આવાઝ ફરીથી આવ્યો.

“સાંભલો-સાંભલો,” બીજા આવાઝોએ તે સાંભળે દબાવી દેતાં પુકાર કર્યા.

“ફરીથી હું આપનો ઉપકાર માનું છું કે આપ મને સાંભલવા તઈયાર છો” રોયરટે તેવાજ યુલંદ આવાઝથી જણાવ્યું. “મેં તમારી ખાત્રી કરી આપી છે, અને તમને પોતે જણાવે છે, કે તે રાતના હું મહેલમાં ન હતો પણ બહાર હતો, અને તેથી જો કદાચ ખુનખી થયું હોય તો હું નીરદોશ છું.” અને રોયરટે તે પછી વધારે જુરસાથી વધાર્યું. “બીરાદરો, મહારા અઝીઝ બીરાદરો, આપ બધા તદનજ દોરવાઈ ગયલા છો, રાણીના દુશ્મનોએ ખોટી વાતો કહીને તમને ભ્રમાવ્યા છે, કેમજે હું બાર મુકીને કહું છું કે જેટલો હું એનદરીઆના ખુન માટે નીરદોશ છું તેટલાજ નીરદોશ મહેલમાંનાં બધાં છે.—રાણીના મરહુમ શઓહરતું ખુન થયુંજ નથી.”

“તદન જુહી વાત છે.” એક આવાઝ ફરીથી તે ટોળામાંથી ઉડી રહ્યો.

“એ જુહુ બોલેછ-એ જુહુ બોલેછ.” બીજા બે ચાર આવાઝે તે આવાઝને ટેકા આપ્યો, અને ફરીથી ત્યાં શોરો યુલ મચી રહી !

“સાંભલો, મહાર સાંભલો, મહારા અઝીઝો” રોયરટે હાથ હલાવીને પુકાર માર્યો, જે વખતે તેનો ઘોડો ત્યાં પડી રહેતી ચીખ અને ખુમ સાંભળીને એમથી તેમ જુમખીશ ખાતો હતો.

“ઝરા સાંભલો.” તુફાની ટોળાંના વડાએ પાછી ખુમ પાડી, અને ફરી એકવાર શાંતી થતાંજ રોયરટ બોલ્યો.

“તમને જો મહાર માનતા નહીં હોય તો પછી તમને તમામ અમારા મહેલપર ધરી આવો તેમાં કોઈ બહાદુરી નથી” રોયરટે હવે વજાણ બદલતાં કહ્યું. “આવતી કાલે મરહુમ એનદરીઆના ખુનનો જવાબ આપવા હું પોતે અકેસો મયદાનમાં તમામ હતીઆરો સજીને આવશ, જે વખતે તમને ઉશકેરનારા અમારા દુશ્મનોને અકેક પછી મહારી સામે લડવા આવવા દેજો. જો મરહુમ એનદરીઆનું ખુનજ થયું હશે તો મહારો જાત લડતાં જશે, નહીં તો અમારા અકેક દુશ્મનને ખાકમાં રાજતો તમને બ્યારે આપો આંખ જોશે ત્યારેજ તમારા દીલને તસક્લી મલશે અને ત્યારેજ તમને માનશે કે કુદરત બધાં સચાઈ છે ત્યાંજ મદદ આપે છે.” રોયરટ હાલમાં તો વાદલ વીખેરી નાંખવા ખોટું તેમ બોલ્યો, પણ-કુદરતનું નામ લેતાંજ તેના દીલમાં એક ધીમી ધરજરી દાખલ થઈ !

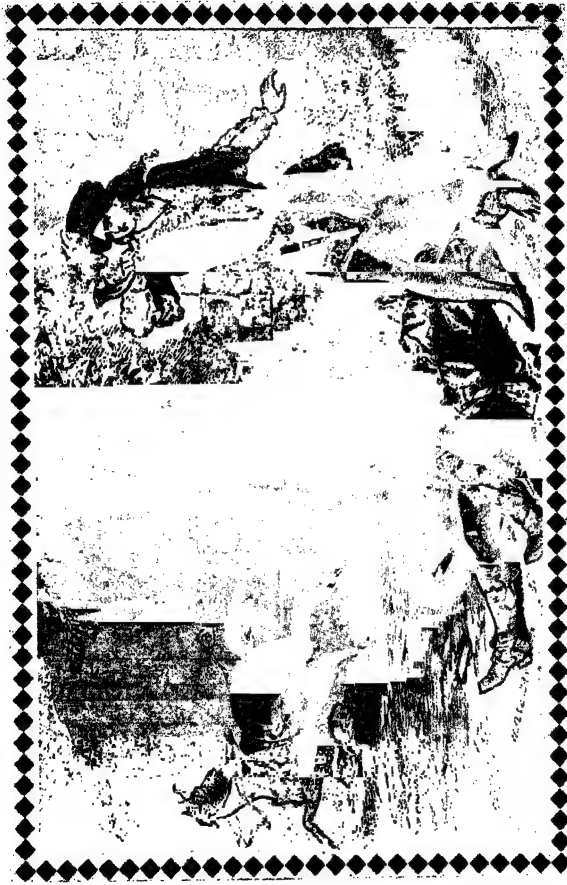
“તહીં-તહીં, એને મારો, એને હમણાજ મારો.” દશ ચાર આવાઝ સામઠાંજ બોલી પડ્યા.

“ના મારો, ના મારો, એ કહેછ તેમજ કરો.” બીજી તરફથી આવાઝો ઉડી રહ્યા.—અને તેજ વખતે ત્યાં જોવા જેવું થઈ ગયું.

તુફાની ટોળું પોતેજ આપસ આપસમાં બે ભાજે લડવા પડ્યું ! કેટલાક રોયરટને મારવા ધારતા હતા, તો કેટલાક તેમને અટકાવતા હતા. એ બેમાં બેચીમાં મારામારી થઈ ગઈ, અને તુફાની ટોળાંમાં કેટલેક ભાજે બોલ બોલતાં બે જુદા જુદા મથા અને આપસ

“મશરૂક” ની નોંધ

“તકદીની તકલીફ.”

ગામનું ઘોડેશી પછડાત પડ્યો હતો.

આપસમાં લડાઈ થઈ. સુકડી, લાત, હતીઆર, લાકડીઓ આપવા લાગી અને લોકોમાં નો મોટો ભાગ તેથી ઉશ્કેરાઈ ગયો, અને તેના કારણ તરીકે રાજ્યરતને માનીને રાજ્યરત તરફ લોક હવે ધસારો લઈ ગયું !

આપસ આપસની તે ટુંક મારામારીએ જાણે એજ હવે બતાવ્યું કે 'રાજ્યરતને મારવાનોજ હતો.' અને તેથી ધણાંઓ પોતાના વડાની કાંઈખી દરકાર કર્યા વગર રાજ્યરત તરફ ધસ્યા !

રાજ્યરત મઠત ચેતી ગયો, અને લોક ધસીને તેને મારે તે અગાડ તે ઘોડાને એડ મારીને તે પોતેજ નહાસી ગયો !-પાંચ સાત મીનીટ તે મારતે ઘોડે દોડ્યો હશે તેટલાં પાછલથી ધસી આવતા લોકની ચીખ એટલી તો મોટી પડી કે તેનો ઘોડો કાપુમાં રહી શક્યો નહીં, રાજ્યરતના હાથમાંથી લગામ નીકળી ગઈ, અને બેખબર બની ગયેલો તે પોતેખી કાંઈ હુસ્વારી રાખી શક્યો નહીં, આખીર, લગામથી બેલગામ અને કાપુથી બેકાપુ થયેલો ઘોડો ગરમ થઈને આડા અવલા કુદકા મારવા લાગ્યો, અને તેણે રાજ્યરતને ઝમીનપર પછાડી નાંખ્યો !

રાજ્યરત ઝમીનપર પડતાં સાથ બેહોશ થઈ ગયો, મગર તેજ પળે જાણે કોઈ શીરીસ્તો મદદ કરવા આવ્યો હોય તેમ તે તરફથી ચાલી જતો એક જવાન, રાજ્યરતને ઘોડેથી પછડાઈ પડેલો જોઈને, ત્યાં દોડી આવ્યો. તે રાજ્યરતને ઉચકવા ગયો તેટલાં તેને કાને આવાજ આવ્યો : "તેજ ઘોડાપરથી પડી ગયેલો લાગેજ-દોડો, દોડો, મારો, મારો."

તે જવાન જે કાંઈજ નહીં પણ નેક વેસેનતીનો હતો, તે "દોડો-દોડો-મારો-મારો" નો પુકાર સાંભળીને ગભરાઈ ગયો ! તેણે જોયું કે પડેલા તે ઘોડેસ્વારને ઉડાડવાનો હતો અને લોકોનું એક મોઢું ટાળું તે તરફજ "મારો-મારો" ના આવાજથી દોડી આવતું હતું. તેથી, તે પોતેખી સોચમાં પડ્યો કે હવે કેમ કરવું ?

તેણે હીમ્મત ખોલી નહીં, મગર તુરતનીજ પળે તેણે ખુરીઅને આપેલું રણસીંગ ધણાજ ઝોરથી પુક્યું.

પ્રકરણ ૪૨ મું.

ડાકુઓએ કરેલો બચાવ !

તે રણસીંગની અસર બહુજ તઅજગુબ કરનારી થઈ !-ખુરીઅનના ડાકુઓ જો કે આખા નેપથ્સની અંદર મોટી સંખ્યામાં ફરતા રહેતા હતા છતાંખી આટલી બધી અજબઅ પ્રકારની ઝડપે રણસીંગના આવાજથી ડાકુઓ આવી શકે તે બનાવ તે રણસીંગના પુકનાર જવાન વેસેનતીનોતેખી અજબબધીમાં ગરક કરી નાંખતો હતો, મીનીટ એકની અંદર બે ઘોડે-સ્વારો પાસેની ઝાડીમાંથી કુદી આવ્યા, અને તેમાંના એકે ધણી અદ્યથી પુક્યું :

"અમીઝ વેસેનતીનો શો હુકમ છે, બોલો."

“આમે સ્વાર પડેલા છે અને જુઓ આમે તજદીક આવેલું ટાળું.” વેસેનતીનોએ કહ્યું “એ ટાળાંના તુફાનીઓ અને મારવા માંગેછ-હું ઇચ્છું કે આપ અને બચાવો.”

તુરતજ બન્ને ડાકુઓની શમશીર મ્યાનથી બહાર આવીને ઉપર ઉંચકાઈ, અને ડાકુ એતોકરે જુમ પાડી “નેપલસની રથપત, હું નામવર સરદાર જુરીઅનના હુકમથી તહમને અરજ કરું છું કે ત્યાં આવી રહ્યા છો ત્યાંજ તહમે બધા ઉભા રહી જાઓ.-આ લોચે પડેલા જવાનને હું પચ્યાછું છું-એ રોઅરટ છે-અને મહારા સરદાર નામવર જુરીઅન એ રોઅરટના એક બાલનેખી થયલી ઇજા કદી સાંખી શકશે નહીં! આપ બધાં ઉભા રહો, સમજો છો કે? જુરીઅનના નામથી હું હુકમ કરું છું કે રોઅરટપર કોઇએખી હુમલો કરવો નહીં.”

“સરદાર જુરીઅન અમારો મુરખી છે, એનું બોલવું અમે ઘણી મોટી ખુશીથી માની એ છીએ.” જાણે એક આવાજ હોય તેમ ટાળીમાના માણસોએ જુમ પાડી “રોઅરટને છોડીને ચાલો ત્યારે ખીરાદરો, આપણે આપણા ખીજા બાઇઓ જે મહેલપર હુમલો કરવા ગયા છે તેમની સાથે શામીલ થઇએ.”

તેટલાં તો છ ખીજા ઘોડેસ્વારો ત્યાં આવી લાગ્યા અને તેમાંના એક એતોકરના કાનમાં કંઈ કહેવા લાગ્યો. તે દરમ્યાનમાં વળી ખીજા એક ડઝન મારતે ઘોડે આવી પહોંચ્યા,- પેલાએ-એતોકરના કાનમાં જે કહ્યું તેની અસર એ થઇ કે એતોકરે ફરીથી જુમ પાડીને ટાળાંને કહ્યું:

“સાંભળો, નેપલસની રથપત, સાંભળો, સરદાર જુરીઅન હુકમ મોકલે છે લોકોમાંના કોઇ-એખી મહેલપર હુમલો કરવો નહીં-મહેલમાંના કોઇનેખી સહેજખી ઇજા થશે તો સરદાર જુરીઅન ઘણેજ દીલગીર બનશે.”

અને બોલ બોલતાં તો એતોકરના હુકમથી તે ઓગણીસ ઘોડેસ્વાર ડાકુઓ તે આખાં ટાળાંમાં જુરીઅનનો હુકમ કહેતા દોડ્યા, અને તેઓ વળી મહેલના બગીચાનો દરવાજો તોડી નાંખીને મહેલના દરવાજાને તોડવાની કોશીશ કરનારા તુફાનીઓમાંથી ફરી વળ્યા અને ત્યાંખી તેઓએ જુરીઅનનો હુકમ સંભલાવ્યો.

“આપણે સરદાર જુરીઅનનો હુકમ માથે ચઢાવ્યે છીએ, કારણ કે જુરીઅન મુશ્કેલી-સોનો મુરખી છે” ટાળામાં આવાજ ઉઠી રહ્યો “તે ડાકુ નથી પણ આપણી મદદમાં તે શીરીસો છે, તે ખુશ બરેલા મોટાંઓને મારે છે અને ભગાઇબરયાં મુશ્કેલીસોને તારે છે, તે જેમ ડાકુ શુરવીરોનો સરદાર છે, તેમજ આપણોખી સરદાર છે, અને તેથી, ખીરાદરો મહેલ-પર હુમલો કરવાથી ખાત્ર આવો-અકસર કરીને જુરીઅનના હુકમને લીધેજ ખાત્ર આવો.”

અને તુફાનપર ચઢેલી રથપત બોલ બોલતાંમાં શાંત થઈ રહી. એકબી આદમીએ તે પછી આગળ પગલું ભર્યું નહીં, એકબી હાથે તે પછી મહેલના દરવાજાપર પોતાનું ઝોર આજમાવ્યું નહીં!-અને, શાંતી સાથે ખામેશી અખત્યાર કરવામાં આવી, બ્યારે જુરીઅનના ડાકુઓએ હવે તેમને પોતાને કામે કાજે અને ઘરખારમાં જવાની સલાહ આપી. રથપત વીખરાતા માંડી, સંતોષ મથ્યો હોય તેમ લોકો જાણે ફતેહથી પુલાઇને ચાલી જતા હતા! એખી તે ડાકુઓના સરદારના હુકમની અન્યથા તાસીરજ હતી!!

તે વખતના દરમ્યાનમાં શીતરતી રીલીપાનો એટો રોઅરટ હોય દરમિયાન અમો હવે

સુધીમાં આવતો હતો-તેણે આહીસ્તા આહીસ્તા જાણે ઝીલતો હોય તેમ આંખ ધીમે ધીમે ખોલી, તેણે પોતાને કોઇ અડરત સુરત જવાનના હાથમાં જોયો જે તેના ચહેરાપર એક ડાકુ ખાસથી મેળવેલું પાણી છીરકતો હતો.

“આંખ સલામત છે.” નેક વેલેનતીનોએ રોખરટની આંખ તમામ ઉઘતાંજ કહ્યું “મગર, હું આપની જન માટે શીકરમંદ બન્યો હતો કે રખે આપ ઘોડેથી ઝમીનપર અફ-લાવા સાથ પાક ખુદા ના કરે મઠિના હાથોમાં ગયા હોવ.”

“મહેરઆન અઝીઝ, હું આપનો મહારી ઝીંદગી માટે નેહાયત અહેશાનમંદ છું” રોખરટે વેલેનતીનોના હાથમાંથી ઉઠીને પોતાના પગોપર ઉભાં રહેતાં કહ્યું, અને તે પછી તેણે આજુબાજુ ઉભુલા ડાકુઓ તરફ નજર ફેરવીને વેલેનતીનોને પુછ્યું “એઓ કાણ છે? અહમઅ ! હું પચચાણું છું. સરદાર ખુરીઅનના ડાકુઓ.”

“રહમદીલ ડાકુઓ-નેકદીલ ડાકુઓ-દીલસોઝ ડાકુઓના નામથી એમને આપ બોલાવો તો હું ખુશી ખુશી થઈશ” વેલેનતીનોએ રોખરટનો હાથ પકડીને કહ્યું “એ મહેરઆનોએ આપની ઝીંદગી બચાવેલી છે, જે માટે આપ એમના અહેશાનમંદ થાઓ તો બહેતર.”

“સર રોખરટે આપનો ઉપકાર માનવો યરહક થશે.” તેવામાં એતોકર વચે બોલ્યો “કારણ કે અગર આપે રણસીંગ ટુંકયું ન હતે નેક જવાન, તો અમે હીંયા આવીજ નહીં શકતે. સરદાર ખુરીઅન જે હાલમાં કોઇ જુર્રી કામપર રોકાયેલા છે તેવણે રહયતના તુફાનને અટકાવવા અમારા ખીરાદરોને મોકલ્યા જેઓ તો રહેજ મોડા આવ્યા, અને તે વખતમાં જો આપનું રણસીંગ આવજા ન કરેતે તો હું આગ્યોખી ન હતે. અને રોખરટને રહયતે મારી નાંખ્યોખી હતે !”

“ત્યારે હું આપનો હઝારો હઝાર ઉપકાર માનું છું.” રોખરટે પોતાના બેક હાથોમાં વેલેનતીનોના બેક હાથો પકડી ‘લેતાં કહ્યું.

“બાર બાર ઉપકાર માનવાની કોઇ જરૂરત નથી સર નાઇટ” વેલેનતીનો નરમ આવભાવથી હાથો ખેંચી લઈ બોલ્યો “મેં જે કાધું તે મેં મહારી મુણસાઈ ફરજ બજાવી, લેકીન આપ જો ડાકુ સરદારની રહમદીલી જાણો તો કેટલા બધા અહેશાનને માનતા માનતા હખી જાઓ ?”

“સરદાર ખુરીઅનના હુકમથીજ મહેલમાના બધાંખી બચી શક્યાં છે, અને તુફાનીઓ મહેલથી દુર થયાં છે.” તેજ એતોકરે પોતાના આંકાની વખાણ કીધી.

“શું મહેલ બચ્યો છે ?” મહેલની અદરનાંઓ બચ્યાં છે? તુફાનીઓ શાંત થઇને જતાં રહ્યાં છે ?” રોખરટે તઅજબુઅ થઇને જમાસાથી પુછ્યું.

“હા સર નાઇટ” એતોકર બોલ્યો “અમારા આકા સરદાર ખુરીઅનના મોકલેલા હુકમ-થીજ તે સાર્તી બરેલી અસર તુફાનીઓ ઉપર થઇ હતી.”

“તહારે ખુરીઅન કેટલો બલો !” રોખરટથી યક-મ-યક બોલી દેવાયું !-થોડાજ વખત પર રોખરટે કેવા વીચાર બદલ્યા હતા ? હાર ખાતી વખતે તેણે ખુરીઅનને રહમદીલ માન્યો હતો, પુતલોના ભેદી દેખાવથી તેણે ફરીથી ખુરીઅનને ખીકાર્યો હતો, અને હમણા તે પાછો

પુરીઅનને ભલો પુકારતો હતો।

“નેકદીલ જવાન” વેલેનતીનો તરફ ફરીને એતોકરે કહ્યું “અમે હવે જઇશું, અમને રજા આપો. પાક ખુદા તહમને દરાઝ ઉમર ખશે, અને આપ બકાઈ બરયાન ખ્યાલોમાં જેમ મશગુલ રહો છો તેમ સદા રહો.”

“મહેરબાની” વેલેનતીનો ખુશી થઇને બોલ્યો “આપ બધા સીધારો.”

અને તે બાદ તમામ ડાકુઓ ત્યાંથી જતા રહ્યા.

“આ ઘણું જ વીચીર છે” રોબરટે તે ડાકુઓના રવાના થવા પછી વેલેનતીનોને કહ્યું “કે પુરીઅનના માણસોએ મહને બચાવ્યો છે !”

“એ સરદાર ઘણો નેક અને દયાળુ છે” વેલેનતીનોએ કહ્યું “પાક ખુદાની રાહમાં ચાલવું એતો કદમે કદમની એની ભલાઈ છે, અને તઅજ્જુખીનો એ છે કે એક સુદારના સીનામાં દરયાવ દીલ છે !”

“હાઆ, મમર, આપનું નામ ? હું આપનું નામ પુછતાં ભુલી ગયો?” રોબરટરને વાત વાતમાં યાદ આવી જવાથી તેણે પુરીઅનની વાત છોડીને તુરતજ પુછ્યું.

“મહારે” નામ! વેલેનતીનો સ્પીનોલો.”

“શું છે ?” વેલેનતીનોને જાણે હમણા નવો સવોજ જેતો હોય તેમ રોબરટે તેના મથાથી પગ સુધી ફરી અને ફરીથી ખેચાર વખત જોઈને અજબબી બતાવી “એ શું મુમકીન છે કે જે જવાનને માટે મેં શીઝીસ્પન જેનરલથી સાંભળ્યું છે તેજ જવાન આપ છે ?” આપજ ત્યારે સીનાર એડરીઅનના મકાનમાં પલાઓ છો, મોટા થયા છો ?”

“હા, સર નાઇટ” વેલેનતીનોએ જવાબ આપ્યો.

“આપના મોટા દીલની કોઇ વાત મેં સીનાર એડરીઅનથી સાંભળી નહીં, છતાંબી તહમે ભલા છો એમ તો તેવણે અમારી આગલ કહ્યું છે, મગર આજે જો હું તહમને મહેલમાં લઇ જાઉં, તો તેવણ ખુશીજ થશે. આવો મહારી સાથે મહેલમાં, સીનાર સ્પીનોલા—”

“નહીં-નહીં, આપ મહને માફ કરો” વેલેનતીનોએ માંગી લીધું “મેં મહારી ફરજ બળવવા સીવા કાંઇબી વધારે કીધું નથી, મહને તેથી મહેલ સુધી ન લઇ જાઓ.”

“રાણી મહને કદીબી માફ કરે નહીં, અગર જો હું આપને તેવણ સામે લઇ ન જાઉં તો ! આપે મહને બચાવ્યો, તેવણને બચાવ્યા; તેવણના મીત્રાને બચાવ્યા, મહેલને બચાવ્યો એ કેટલો મોટો ઉપકાર તહમોએ કીધો ! અને તે છતાંબી જો તેવણની આગલ હું તહમને નહીં લઇ જાઉં તો તેવણ મહારી પર ઘણા ગુસ્સે થઇ જશે.”

વેલેનતીનો વીચારમાં પડ્યો, તેને વીજળી વેગે ખ્યાલ પેલી રાતનો આવી ગયો જે રાત્રે તેને પેલી કોઇ બેઠી બુઢ્યા કોઇ ખુશસુરત અઉરત આગલ મહેલમાં લઇ મઇ હતી અને જે અઉરતે તેના હાથ પરનો ડાઘ જોઈને ગભરાયે બતાવ્યો હતો.

“મહને માફ કરો—” વેલેનતીનો પાછો બોલ્યો.

“નહીં નહીં તહમને મહારી સાથે મહેલમાં આવવુંજ પડશે.” રોબરટે ખહેસ કીધી.

“ નહીં આવશે તો તો હું હોવાથી હીલીશખી નહીં.”

“ હું લાચાર છું. વેસેનતીને આખીર છતાયો.

તેથી રાખરટ વેસેનતીને મહેલ તરફ લઇ ગયો. મહેલનો પાછળનો દરવાજો તેઓના રસ્તાથી નજીકમાં હતો જ્યાંથી રાખરટ વેસેનતીને દાખલ કર્યો. વેસેનતીને તેજ વખતે ફરીથી યાદ થઇ કે આએજ દરવાજેથી પેલી ખુદયા તેને મહેલમાં લઇ ગઇ હતી.

દરવાજો વટાવીને દાદર ચઢયા, અને દાદર છોડીને તેઓ ત્યાં આવ્યા જ્યાં શીલીપાનો ઓરડો તો “ આ મ્હારી માદરનો ઓરડો છે.” રાખરટ વેસેનતીને તે ઓરડો ખતાવીને કહ્યું ! !

વેસેનતીનો તો તે ઓરડો જોઇનેજ વીચારમાં પડ્યો ! અરે, એજ ઓરડામાં પેલી ખુદી તેને લાવી હતી ! !

પ્રકરણ ૪૩ મું.

વેસેનતીના રાણીના મહેલમાં.

રાખરટ રાતના તુફાન વચ્ચે ગયો તે વખત દરમ્યાન મહેલમાં શું મની ગયું હતું તે તે ઝરા આપણે જોઇ લઇશું.

રાણી જોના કેરોલીના અને બરત્રાનડ એક બીરીએ ઉભા હતા, જ્યારે શીલીપા, એડ-રીઅન ત્રેસપેલો, અને લોર્ડ હાઈ ચેનસલર બીજી બીરીએ હતા. બીરીએ પરદા નાંખેલા હતા, અને તેઓ પરદાની પાછલથી ચીમાઇ ચીમાઇને જોતા રહેતા !

રાખરટ જ્યારે તુફાનીઓ સામે હિમતથી ખુલ્લું આવ્યો બાપણ કીધું ત્યારે પોતાના આશક માટે રાણી જોના ઘણી ખુશ અને મગરૂર થઇ, શીલીપાની ખુશીથી આવે એક હિમતદાર બેટા ધરાવવા માટે તેટલીજ વધી હતી, અને શીલીપાના કાનમાં તેના આશક એડરી-અને કહ્યું “ ખ્યારી, આપણો રાખરટ નેપલ્સની ગાદી મેલવવાને અને નેપલ્સના તાજને પોતાના સરપર મુકવાને લાયક છે.”—અને તે સાંભળીને ત્યાં ઉભેલા પેલા પેટરશીઓ વેનચુરાના થરથર, ધ્રુજતા પગથી હવે ઝરા સલામત થવા લાગ્યા. જ્યારે કેરોલીનાએ બરત્રાનડ સાથે ખોલતાં રાખરટની હિમતના વખાણ કીધા.

મગર, જ્યારે તુફાનીઓ રાખરટ ઉપર છેડાઈ પડ્યા ત્યારે રાણી જોનાએ મનમાં વીચાર્યું કે “ તાજનો ભાર કાંઈ એક રાજા કે રાણી માટે નખલો સખલો નથી !”—અને મરહુમ રાજા રાખરટની વીધવા રાણી સેનસીઆ જે ખીચારી પોતાના શઓહરના મઉત પછી એકાંત અને વગર જંગલની હાલતમાં મઘ હતી તેને માટે આજે અને આજે વખતે રાણી જોનાએ અજેખામ કીધી !

અને પછીથી તો મહેલની બીરીઓના પરદા પછવાડે છુપાયેલા નેપલ્સના તે આગેવાન ખાલુસેને. જ્યારે પોતાની કમખખતીની ધડી આગલ આવેલી જણાઈ ત્યારે તો તેમના હાંમન

ગઢી ગયાં—તેઓએ તમામ હીમ્મત ખોલી નાંખી—અને રોઅરરને ન્હાસતો જોઇ, તેની પાછલ થોડાકને મારવા દોડતાં જોઇ, મહેલ તરફ હુમલા લઇ આવતા એક મોટા ટોળાને તેઓએ દીઠાં, કે ધોએલી સુફેદ ચદ્દર મીસાલ તેમના ચહેરા નજી લટુના એકબી દીપાં વગરના થયાં, અને રાખ મીસાલ શીકા બન્યાં !

“ચાલો આપણે ન્હાસી જઇએ.” ગભરાયલી ગભરાયલી દોના બધાંને કહેતી એમથી તેમ દીવાના માણસની માફક ચક્રર ખાવા લાગી “ચાલો આપણે ન્હાસીને કેડે જતાં રહીએ. ચાલો કેડે જઇએ.”

“પણ ક્યાં જઇએ ?” શીલીપા બોલી પડી “તું વધારે બધાંને ગભરાવી મુકેછ, કેરાલીના, કેડે જવાને વાસ્તે મહેલમાંથી તો બહાર નીકળવું જોઇએ, અને મહેલમાંથી જો બહાર નીકળશું ત્યારે તો આપણા પુરા બાર વાગી જશે. બહાર જઇને હઝારોના હઝારો લોકોથી આપણી ખોટી ખોટી કરાવ્યે તેના કરતાં જેટલા આએ ઓરડામાં આપણી પર મારવા ઉલટે તેઓ આગળ રડી તતડીને હાથે પગે પડીને કદાચ બચાવખી કરી શકીએ !”

“હા, શીલીપા કહેછ તેજ ખરી વાત છે” એડરીઅને કહ્યું, અને રાણી જોનાએ વળી ટેકા આપ્યો.

“જો રહ્યત આએ ઓરડામાં આપણને મારવા આવશે તો હું પહેલાં દરવાજો ખોલી ને તેમના પગોપર માર માથુ મુકી દબાશ, મારે અને તમારે માટે મારી માંગી લખશ, અને જો ભોગ આપવો પડશે તો હું મારો જીન આપીશ, અને મારો જીન લેવા પછી તેમનો ગુસ્સો નરમ પડશે, અને તમને તેઓ ધન્ય નહી કરશે.”

“મગર મારી વફાદાર તલવાર તમને બચાવી લેશે” બરત્રાન્ડે રાણીને કહ્યું.

“મહેરબાની મારા અઝીઝ ખયર ખવાહ, બહોત મહેરબાની આપની” રાણીએ બરત્રાન્ડેને ઉપકાર માન્યો.

લેકીન તેજ લખતે ઘોડેસ્વારોના પગલાં વાગ્યા જે બધાં સાથે રાણીબી જોવા પડી, અને બરત્રાન્ડે જોઇને ખુશ પાડી “મદદ, આપણને મદદ મલી છે. જુઓ, મહેલ પર હુમલો કરનારાઓ દુર થાય છે.”

“ખુરીઅનના નામનો પુકાર છે !” રાણી બોલી પડી “ઘોડેસ્વારો ખુરીઅનના નામથી લોકોને શાંત થવા કહે છે ! અને તખ્તજીવીની વાત તો એ છે કે તે ડાકુ સરદારના નામની અસરથીજ બધા તુફાનીઓ શાંત પડતા જાય છે !”

“તેમજ દેખાયછ.” એડરીઅને કહ્યું “અને મ્હારે અપક્ષપાત મત આપવું જોઇએ કે આજે આપણી ઝીંદગી માટે ગોવા ખુરીઅનના નામની શીરીસ્તાઇ મદદ આપણને મલી છે, અને તેથીજ આપણે બચ્યાં છીએ. જુઓ, બધાં તબે, જુઓ : તુફાનીઓ નજી પાણીના મોજા મીસાલ મહેલથી દુર થતાં જાય છે, અને ઓટ આવી હોય તેમ નરમ બને છે !”

“અરે, તેઓએ હવે મહેલની આગલથી ચાલી જવા માંડ્યું છે. હા, શું અસર ખુરીઅનના નામની છે !” રાણી બોલી.

“મમર, સર રોઅરર ક્યાં છે ?” રાણી થોડી પળ પછી ફરીથી બોલી “સર રોઅરરને

રમે કાંઈ છળ થઇ હોય !”

“હા, મહારો બેટો કાણુ જાણે ક્યાં હશે !” શીલીપાએ શીકર બતાવી.

“આપણે તેને ઘોડેસ્વાર થયેલોજ ન્હાડેલો જોયો છે.” એડરીઅન બોલ્યો.

“અને હું ધારૂં કે તે કેટલું છુપાઇ જઇને બચેલોજ હશે. આપણે હાલમાં મહેલથી કોઇએબી ઉતરીને શોધ ચલાવવી નહીં, હજુજી આજુબાજુમાં થોડા તુફાનીઓ હોય અને કદાચ તેમાંના કોઈ જુનુની આપણા ઉપર ઉલટેબી !”

યુપથાપ બધાં તે ઝોરડામાં બેસી રહ્યા, થોડો વખત પસાર થઇ ગયો અને કોઇએ દરવાજા પર થોડા માર્યા.

“કાણુ ?” રાણીએ પુછ્યું.

રોયરટનો સાદ પચ્યાણી કેરોલીનાં દોડી ગઇ, અને તેણે દરવાજો ખોલ્યો—દરવાજો ખુલતાંજ ઉંચર આગળ બે જણા જણાયા, સર રોયરટ ડ કેબેનો અને વેલેનતીનો સ્પીનોલા.

તે બે જવાનોને જોઇને બે અંકુરોની ચીખ યક-બ-યક નીકળી પડી: એક ચીખ રાણી જોનાએ પાડી, અને બીજી ચીખ શીલીપાએ !

રાણી જોનાએ પોતાના આશક રોયરટને સહીસલામત પાછો ફરેલો જોઇને ખુશીની ચીખ મુકી હતી; મગર, શીલીપાની ચીખ દહેશનાક, હચ્ચેલમંદ અને પરેશાનીની નીશાની બતાવતી હતી ! શીલીપાનો તે ગભરાટ જવાન વેલેનતીનોને જોવાથી થયો હતો ! !

બધાંની નજર રોયરટ અને વેલેનતીનો પર હોવાથી શીલીપાના ચહેરા તરફ ગઇ નહીં, મગર એડરીઅન શીલીપાનો ગભરાટ સમજી ગયો, અને તેણે શીલીપાના કાનપર પડીને કહ્યું “તું ત્યારે એને ઓળખેછ કે ? તેં એને અગાઉ જોયોછ શું ?”

“હા-હા-હું ઓળખુંછ-મેં એને અગાઉ જોયેલો છે” શીલીપા બોખરા આવાજથી બોલી પડી “એને મોકલી આપો- મહારી નજર સામેથી દુર કરો.”

“ખામેશ, હું તને હુકમ કરૂંછ-અને તું હોશમાં આવ, શું બોલેછ, કેમ બોલેછ, તે તું સમજેછ કે ?” શીલીપાને જોનાએ શીલીપાનો લંબાયેલો હાથ પકડીને તેને હેડો પાડતા સહેજ ચુસ્તાની નજરથી કહ્યું.

એડરીઅનના બોલવાની અસર શીલીપા પર વીજળી કામ કરે તેમ થઈ, અને તેથી તે એકદમ ચુપ થઇ ગઇ-તે ધ્યાનમાં આવી ગઈ, અને બે ધ્યાનપણે તેણે જે બોલીને છબરડો કીધો હતો તેથી મનમાં પસ્તાઇ !

વેલેનતીનો જેવો અંદર આવ્યો કે તેથી શીલીપાને જોઇને ચમક્યો, પણ તેણે પોતાની અજાણ્યથી બહાર કાઢી દીધી નહીં ! રોયરટ વેલેનતીનોની ઓળખાણુ આપવા તેને શીલીપા આગળ લઇ જતાં કહ્યું “આજે જવાન વેલેનતીનો સ્પીનોલા છે, એવણે મહારી ઝંઘગી બચાવી છે.”

“હું આપની નેહાયત અહેશાનમંદ છું” શીલીપાએ હાથ આપત્તં કહ્યું. “આપની બલાઇ માટે” અને તે વખતે એડરીઅને રોયરટને કાંઇ કહ્યું. જેથી રોયરટનું ધ્યાન તે

તરફ જવાથી શીલીપાએ ધીમેથી વેલેનતીનો કહ્યું “તું મને મ્હારી સાથે અગાઉ વાત થઈ હતી તેને માટે એક શબ્દથી હાંસી બોલતા ના.”

“હું ધારૂં કે એવણે આપણને બધાંને બચાવેલા છે, કેમ રોખરટ?” એડરીઅને રોખરટને સાદ મારીને કહ્યું.

“હાજી, એવણની મદદથીજ આપણે બચેલાં છીએ તો, એવણની પાસે એક રણસીંગ છે જે કુકવાથી ડાકુઓની મદદ એવણને મલી શકે” રોખરટ કહ્યું.

અને તેટલાં રોખરટ તરફ વેલેનતીનો ફર્યો, તે પોતાની માદર આગલથી વેલેનતીનોને લઈ રાણી જોના આગલ જતાં બોલ્યો “આ એવણ વેલેનતીનો રખીનોલા છે જેવણે આપણી બધાંની ઝીંદગી બચાવી. એવણ આપણા શીઝીશયન-જેનરલના મકાનમાં વસેછ.”

“એવણ વસેછ? એવણેજ આપણને બચાવ્યા?” રાણી જોનાએ સવાલોપર સવાલો કીધા.

“શીઝીશયન-જેનરલ આપે આએજ જવાનને પાલ્યા, જેવણે આજે આપણ બધાંને બચાવ્યા છે? શું આએજ તે જવાન છે જે માઆપ વગરનો છે?”

“હા, એજ નેક જવાન મ્હારા ઘરમાં છે.” એડરીઅને રાણીને જવાબ આપ્યો.

“હું આપને મુખારકબાદી આપું છું એવા નેક, ખુબસુરત, અને શેરદીલ જવાનના વાલી થવાં માટે.” રાણીએ એડરીઅનને હસીને કહ્યું, અને તે પછી વેલેનતીનો તરફ નજર કરતાં જોનાએ પુછ્યું “નેક જવાન શું આપ પાસ ત્યારે રણસીંગ છે, જેથી આપ ડાકુઓની મદદ મેલવી શકો છો?”

“હા નામવર રાણી” વેલેનતીનોનો મીઠો આવાજ નીકળ્યો “ડાકુ સરદાર ખુરીઅનનો હુકમ છે કે મ્હને તેના ડાકુઓ મદદ આપે, મેં તેથી સર રોખરટને ઘોડેથી ઝમીનપર અદ-લાયલા જેમ મદદ માંગી, ડાકુઓ આવ્યા, અને તેઓએ રોખરટને બચાવ્યો. મગર વધારે તો એ ખુબી થઈ કે ડાકુ સરદારે પોતે હુકમ મોકલાવ્યો કે રમયતના તુફાની ટોળાએ મહેલ પર હુમલો કરવો નહીં, અને મહેલમાંના કોઇનેથી ઇઝા પહોંચાડવી નહીં, પણ હાલમાં વીખરાઈ જઈ શાંત થતું.”

“શાખાશ” રાણી જોના બોલી પડી “શું રહમદીલી તે ડાકુમાં છે! અને કેટલો બધો ઝોરાવર એ ડાકુ સરદાર છે! તેનો કેટલો બધો આવાજ છે કે નેપલ્સની રમયત પોતાની રાણીના હુકમને માન આપતી નથી, પણ તે એક ડાકુ સરદારને માન આપીને તેને નમે છે! આજે હું જેમ શકીં છું કે હું રાણી છતાં કોઈ હીસાબમાંથી નથી, અને એક ડાકુ હતો ખુરીઅન એક નાન મીસાલ પુઝએછ! તેના હુકમને કેવા લોકો નમી મયા! આહહા! હું કેવી ઇચ્છું કે મહારેથીથી ઝીઆદા એ ડાકુ સરદારને હું એકવાર નજરથી જોતે! હું કેવી ઇચ્છું કે વગર તાજના એ તાજવરને હું એકવાર મ્હારી રૂબરૂમાં જેમ લઉં.”

અને શું અજબબી!—રાણી તે શબ્દો બોલી રહી કે તે ઝોરડાનો દરવાજો જે રોખરટ દાખલ થતી વખતે અલગો બંધ કીધેલો હતો તે યક-બ-યક ખુલી ગયો, અને ડાકુઓનો તે રહમદીલ સરદાર ખુરીઅન પોતે અદર દાખલ થઈને બોલ્યો “રાણી, આપણી ઇચ્છાનુસાર થયું છે.”

“મથરેક” ની નોવેલ

“તકદીરની તકલીફ.”

“આપ નામવરની પ્રજ્ઞાનુસાર થયું છે.”

ત્રુમી આર્ટ, લાયપળા, મુંબઈ.

પ્રકરણ ૪૪ મું.

પુરીઅન.

પુરીઅનના યક-બ-યક ત્યાં આવ્યાથી અન્યથાનીનાં દરીયાવમાં બધાંજ ગોયા સરખસર હુપી ગયાં! રાણી જોનાએ ખ્યાલ એક દોડાવ્યો, અને ઇચ્છા એક કીધી, મગર તે ઇચ્છા-નુસાર પુરીઅન પોતે જાણે મહેલનોજ એક હોય તેમ એકદમ ત્યાં આવી ઉભો રહેશે એમ કોઇને સ્વપ્નેથી નહીં હતું!—રાણી જોનાએ પુરીઅનને જોયો તે જોયોજ કે તેને કાંઈ યાદ થયું; રખે એ ડાકુ સરદાર તેના પોતાના મહેલમાંથી ઘર કરી બેઠો હોય!

પુરીઅનને જોઇને શીલીપા તો પત્થરનું એક પુટલું હોય તેમ સ્તબ્ધ બની ગઇ! તે તઅજ્ઞપ્રીમાં લંબાયલી આંગળી અને અન્યથાનીથી જુદા પડેલા હોટ સાથે ફાટે ફાટે ડોળે પુરીઅનને થોડી પળ જોતી રહી, મગર રક્તા રક્તા તેનામાં ફેરફાર થતો ગયો, તેના હાથ પગ ધ્રુજવા લાગ્યા, અને એકીએક તેની હાલત જાણી લઇને તેની તરફ દોડી જઇ તેને પકડી લીધી નહીં હતે તો ઝુર્ર ત્યાંને ત્યાંજ શીલીપા પડી ગઇ હતે.—એડરીઅને તેને પકડી લીધી, અને તે ઓરડામાં તેને લઇ ગયો.

પુરીઅનના ગંભીર ચહેરા ઉપર શીલીપાનો દેખાવ જોઇને જે હસ્યું આવી રહ્યું હતું તે બ્યારે શીલીપા અને એડરીઅન તે ઓરડામાંથી ચાલી ગયાં ત્યારે જતુ રહ્યું હતું, અને હવે તેના ચહેરાપર ગંભીરતા સાથે ગુસ્સોપી પવવા થયો.

“એ ડાકુ મહેલમાં આવીને કહેવા શું માગેછ?” દોના કેરોલીનાના આશકે કહ્યું “એના તો પુરજે પુરજા કરવા જોઇએ. એને મારવો જોઇએ કે રાણીથી મોટો એ નેપથ્યમાં નહીં કહેવાય?”

“ખામોશ, બેઅદમ છોકરા! તું જાણેછ કે થોડા વખત પર ત્હારો જન સંયતના હુલ્લડમાંથી બચી શક્યો છે, અને જેની મદદથી તું બચ્યોછ તેનેજ તું અપશબ્દ બોલેછ!” પુરીઅને ગુસ્સાથી કહ્યું “બેધ્યાન જવાન તું ભુલી ગય છે કે તું એમુરવ્વત થાયછ!”

“એમુરવ્વત હું છું!” બરત્રાનડ ગુસ્સે થયો “એક લુટાર-એક ડાકુ મહેને એમુરવ્વત નામ આપવાની શેખી કરે?”

“એક મુકીને એક લાખ વખત તેવું નામ હું તને આપું અગર જો તું તુને બચાવનાર પરજ અપશબ્દના તીર મારતો હોય તો.” પુરીઅન બોલ્યો.

“તીર તો નહીં મગર આએ શમશીર તર્ખાર છે.” બરત્રાનડે બ્યાનપર હાથ મુકતા શમશીરની મુઠ પકડીને તલવારને થોડી ખેંચતા કહ્યું.

“નહીં-નહીં મ્હારા લોડે હું આપને અરમ કરે છું કે ત્હમ્હારી તલવાર બ્યાન કરો.” રાણી જોના તે જોઇને એકદમ બરત્રાનડ તરફ દોડી જઇ બોલી.

“ત્હમારેજ માટે હું સાંખી મડેછ” બરત્રાનડે શમશીર છોડીને કોયપર બેસી જતાં કહ્યું.

“સરદાર, આપ આ મહેલમાં એક દોરત તરીકે આવ્યા છો કે એક દુશ્મન તરીકે?” રાણી જોનાએ હવે ખુરીઅનને સત્તાલ કાઢી, જ્યારે તેણે પોતાનો ટેક જાળવવાની કોશીશ કરતાં પોતાના શબ્દોમાં મુલાયમપણું સાથે ઝરા ઝોરથી રાખ્યો!

“મહેને મહારજ અપક્ષપાત મત આપી દેવા દો, કે નૈ રાણી પોતાની રધયત તરફ બેદર-કાર રહીને પોતાની મઉજને માટેજ સીરફ દરકાર કરે, તે રાણીને હું ખુશીની નઝરથી જોઈ શકતોજ નથી.”

“ખામોશ!” હવે રોઅરટ ઉઘડ્યો, અને તેણે બેમુરુવત થતાંજ તમામ મહેશાન ફરામોશ થઈને શમશીરપર હાથ નાંખ્યો.

“નહીં, રોઅરટ, જે હુકમ મેં બરત્રાનડને આપ્યો છે તેજ હુકમ હું આપને આપું છું.” રાણી જોના તેનો હાથ પકડી લેતાં બોલી “શમશીર નીકાલવાથી બાઝ આવો.”

“આપ મહેને શું કહેવા માંગો છો તે સીધે સીધું સમજાવી દો.” રાણી જોનાએ રોઅરટને ઠંડો પાડતા, ડાકુઓના તે સરદાર તરફ જોઈને કહ્યું.

“એક રાણીએ અથવા રાજાએ પોતાની રધયતને પોતાના બચ્ચાં મીસાલ સમજવાં જોઈએ, અને તેઓની ફરીયાદ ઉપર ધ્યાન આપવું જોઈએ, તેઓ જે કોઈ ફરીયાદ સંભાલવા આવે તો સારી રીતે સાંભલવું જોઈએ પણ તેનાપર તલવાર કઢીથી ઉચ્ચકવી ન જોઈએ.” ખુરીઅને સમજાવ્યું “તહમે પોતે મહેલમાંના ખુરા વાતાવરણમાં વીટલાઈ જાઓ છો, અને રાણી જેવી રાણી થઈને તહમે ખરાબ અને દુષ્ટ કામોમાં શામીલ થાઓ છો—”

“બસ, બસ, હવે હું વધારે સાંખી શકતોજ નથી” રોઅરટ એકદમ ગરમ થઈ જઈને તલવાર કાઢી બોલ્યો “આવ, ડાકુઓના સરદાર તું મહારી સામે.”

“એતું સર આજે તનથી જુદુ કરવું જોઈએ.” રોઅરટને જોઈને બરત્રાનડેથી શમશીર બાનથી બહાર ખેંચી કાઢીને ખુબ પાડી “મારો એ બદમાશને, એ નહીં હોય તો આપણે મુખી.”

મગર, તેજ પહે એક ખંજર હવામાં ચમકી રહ્યું, અને બહાદુર વેલેનતીનો દોડી જઈને ખુરીઅનની પડખે ઉભો રહી બોલ્યો “હીચકારા, નામરફ, બાયલાઓ, એકની સામે તમે બે આવવા માંગોછ! ખરા મર્દ જે તમે હોવ એક મારી તરફ આવો.”

વેલેનતીનો બોલી રહ્યો કે રોઅરટ તેની તરફ પોતાની શમશીર લઈને દોડી આવ્યો. જ્યારે બરત્રાનડ ડાકુ સરદાર ખુરીઅનની સામે ગયો. ખુરીઅને તો પોતાની તલવાર ખેંચતાં સાથ એક ફટકો જે બરત્રાનડની શમશીર ઉપર માર્યો તે ફટકાના પડવા સાથેજ બરત્રાનડની તલવાર ઉડીને પડી ગઈ. તેજ વખતે ખુરીઅને બરત્રાનડને ઝમીનપર પટક્યો મગર પટકતાની સાથેજ તેણે નઝર ફેરવીને વેલેનતીનો અને રોઅરટ તરફ જોયું તો રોઅરટેથી વેલેનતીનોને ભોંંચે પછાડ્યો હતો. તુરંતજ ખુરીઅને ખુબ પાડી “રોઅરટ યાદ રાખ, એણે તારો જીવ બચાવેલો છે. આજની લડાઈમાં મેં બરત્રાનડને પાડ્યોછ અને તે વેલેનતીનોને, મગર હું બરત્રાનડને ધગ કરતો નથી તો તુંથી એક ખરા મુરશીર માફક વરતીને વેલેનતીનોનો જીવ બચાવ, છોડ એને.”

ડાકુ સરદાર તેટલું બોલતાંજ ધરત્રાનડના શરીરપરથી ઉડી ગયો, અને રોબરોટની વેલેન-તીનોને છોડતા કહ્યું “ હવે હું તહારા અહેસાનમાં નથી, છોકરા, કેમજે તે મહારો જીવ એકવાર બચાવ્યો, તો મેંબી એકવાર તહારો બચાવ્યો.”

“ ઠીક.” વેલેનતીનો નમીને બોલ્યો, અને તેણે વધારું “ મીત્ર રોબરોટ, આપ સર ઉંચું ન રાખો, ગુમાન ન રાખો, તમારા હાથમાં શમશીર હતી-મહારા હાથમાં સીરફ નહાતું એક ખંજર હતું. તહમારી લાંબી શમશીરથી તહમે મહારા હાથપર ઇજા કરીને મહને માત કરી શકયાછ, મગર યાદ રાખો કે કોઇ મઉકા પર બ્યારે આપણે એકસરખા હતીયારથી લડ્યું, ત્યારેજ આપ કાંઇ મઝાહબી આપશો!”

“ છોડો તકરાર” જુરીઅને પુકાર કીધો “ રોબરોટ, ધરત્રાનડ, તહમને કોઇ તમીઝબી છે! મહને તહમે ગીરફતાર અહીં કરોબી, તે: કેટલી વાર? એક કલાકબી હું તહમારા હાથોમાં નહીં રહી શકું, મહારા ડાકુઓ તહમારા મહેલના પાયાનેબી ઉખેડીને મહને બચાવી લઇ જાય! અને અગરજે તહમે મહને દશ બાર મલીને ગીરફતાર કરીને પછી મારીબી નાખો તો શું થાય? ડાકુઓ ઉપરાંત રહ્યિતનો મોટો ભાગ મહેલમાના તહમારાં તમામનાં ગોષ્ટ અને હદદી હદદીનેબી ચળાવીને ખાઇ જાય! બેવકુફ, કમ અકકલ, નાદાનો! બેશરમ, બેમુરુવત દગલખાઓ! તહમારા કરતાં આએ વેલેનતીનો લાખ લાખ દરજ્જે બહેતર છે! તહમે મર્દ કહેલાવીને મહેલની ખુબસુરતીઓપર મોહીત પડીને ચુડીઆ પહેર થઇ ગયાછ, બ્યારે આએ અઉરત સુરત જવાન તો પ્રોતાની ભલાઈ, નેકી, અને બહાદુરીથી એક ખરો મરદાને મર્દ છે, નાઝુક બદન છતે પહેલવાની. જીગરનો એ એક ખરો શેર છે.”

પ્રકરણ ૪૫ મું.

પુટલાંવાલા ઓરડાનો ભેદ.

“ નાદાન, બેતમીઝ જવાનો ” ડાકુ સરદાર જુરીઅને આગળ ચલાવ્યું “ તહમને વીચાર નહીં આવતો કે જે આદમી તહમારા મહેલમાં યક-બ-યક આવ્યો તે આદમી કાંઇ જેવો તેવો નહીં હશે અને તેણે પોતાની સંભાલમાં આગમજથી સાવચેતી રાખી હશે.” અને જુરીઅને શમશીર જે થોડાંજ વખતપર મ્યાનથી બહાર નીકળેલી હમણાં મ્યાન થઇ બેડી હતી તેને ફરીથી મ્યાનથી બહાર કાઢતાં કહ્યું “ અગર ચાહું તો આએ શમશીરથી હું અકેલો તહમો બેઉને જાનથી બેળન કરું, મગર નહીં, હું તહમને મારવા આંગતો નથી, અને વધારે બોલવુંબી કુકુલ છે. લેકીન સાંભળો, મહારા રણુસીંગ અથવા તો શેરદીલ વેલેનતીનોના રણુસીંગનો એકજ આવાઝ હમણાં એ થઇ રહે તો તેની શું અસર થશે તે તહમે જાણોછ? ડાકુઓની ફિજ આ મહેલમાં આંખના પળકારામાં ઉલટી પડશે અને તહમને બધાંને શીરખોર બચ્યાંઓ હોવ તેમ બેતાકત બનાવી ગીરફતાર કરી લેશે.”

“ બસ, બસ, ડાકુ સરદાર, તહમારે ભાશણ બંધ કરો, અને મહને એ બતાવો કે આપ

શું કામ મહેલમાં દાખલ થયા ?” રાણી જોતાંએ પુછ્યું.

“ આપે ઇચ્છા કીધી અને હું એક મીત્ર દાખલ આવ્યો, અને વળી તહમને ચેતાવવા આવ્યો કે બંધ કરો હવે તહમારાં પાપોને, બાઝ આવો ગુન્હાતી કાશીશથી ” ડાકુ સરદાર બોલ્યો, અને રોબરટ તથા બરત્રાન્ડ જો કે એ શબ્દોથી પાછા ધણા ગુસ્સે થઈ ગયા, મગર તેમની તાકાત નહી થતી હતી કે શમશીરને નીકાલે ! ડાકુ સરદારે ઇશારો કીધો હતો કે તેના એક આવાઝથી ડાકુઓની ફૂઝ ઉઘડી પડવાની હતી તો પછી ફઝવતીમાં ફઝવતીનો વધારો કરીને તખાહીને પોતાની પાસે આસાનીથી ખેંચી લાવવી એમાં કોઈ દાનીશમંદી તેઓએ ન જોઈ. તેથી, રોબરટ અને બરત્રાન્ડ લાચાર થઈ ખામોશ રહ્યા, અને પુરીઅને પોતાનું બોલવું આગળ ચલાવ્યું “ હું મીત્ર દાખલ આવ્યો, મગર તહમોએ મ્હને મીત્ર તરીકે સ્વીકારવાને બદલે મ્હારી સાથ નફરતભરી ચાલ ચલાવી. ખયર ! કેમ શીકર નથી. મગર, હવે હું જે બોલું તે ઉપર આપ પુરો ભરસો મુકો : યાદ રાખો, આજે તહમોએ મ્હને જોવાની ઇચ્છા કીધી અને હું તહમારી પાસે આવ્યો ! લેકીન હવે પછી તો તહમો તહમારા પુરા વખતમાં મ્હારી મદદની ઇચ્છા કરશે, અને તે વખતેથી હું આવશ, નહી આવશ એમ નહી, હું આવશ અને તહમને બચાવશ.—પાક ખુદા તહમને નેક હીદાયત આપે રાણી, અને તહમે હવે બદકારીઓથી બાઝ આવો ! અગર, જો તહમે હજુજી પાક પરવરદેગારને રાસ્તે ન ચાલશે, તો પછી તખાહીના સીદામાં સીદા ગારમાં તહમો ખુદને હોમાવશે અને પછી ઝીંદગીબર ખુબ પસતાશે.”

“ બડો ફઝલસુદ્દ કહીનો : ” રોબરટે મસખરી કરતાં કહ્યું.

“ નાદાન જવાન ” પુરીઅને રોબરટ તરફ જોઈને કહ્યું “ મસખરાયાઝી, હહા અને મઝાકનો આએ કોઈ તમારો શું તું સમજેછ ? તું પોતે જેટલો બેમુરુવત અને બેવફા પુરવાર થયોછ તેટલી તમામ દુન્યા જુદી અને ખોટી તું માનેછ ? નહીં ન માન તું તેમ, ન ધર તું યુમાન, ન સર ઉંચું રાખ, નરમ બન, ન ગરમ રહે, નરમીથી યાદ રાખ કે દુન્યાનું જેટલું કામ બની શકેછ, તેટલું કામ ગરમીથી બીગડીને ખરાબ થઇ જાયછ.”

“ હીક કહી ” મઝાકની હમેજ ફરીથી રોબરટે કહ્યું “ મગર, તહમો અને અમો બહાદુરી કરનારા છીએ, નહીં કે શીખામણુ આપનાર અને શીખામણુ સાંભળનાર !”

“ અચ્છુ.” હું કહેજે પુરીઅન બોલ્યો “ હમણું હું જાઉંછ, મગર એ તું પોતાને બહાદુરી કરનાર તરીકે બતાવનાર પહેલવાન, યાદ છે કે ? તુફાની રમ્પતને તે જે વચન આપ્યુંછ તે ? હંઅ, અગર જો તું ખરો બહાદુરજ હોય, અને તું મરદ કહેડાવીને બુઝદીલ એક અઉરત નહીં હોય, તો આવી જજો મયદાનનાં મુકાબલો કરવા, તમ્બાર થઇ જજો, યાદ રાખ, અગર જો તું નહીં આજ્યો તો હું તુને લંબી ચવરી વાતો કરનાર એક હીચકરી સમજશે.”

અને એટલું કહીને પુરીઅને જવાન વેલેનતીનો હાથ પકડી લેતાં કહ્યું “ અઝીઝ લડકા, ચાલ મ્હારી સાથ. તહારા જેવા સાદ્દ દીલ અને નેકતમીઝ જવાનને માટે આ મહેલની હવા ધણીજ ઝડીલી છે. માટે ઉઠો નહીં રહે હવે અહીં તું એક પક્ષથી વધારે, મગર ચાલ મ્હારી સાથે.”

એમ બોલીને યુરીઅન ધીકકારની નજર રોઅરટ અને જોના પર નાખતાંજ વેલેનતીનોને લઇને બહાર પડ્યો, અને બહાર પડતાંજ તેણે પેલાંઓનો દરવાજો બંધ કરી નાંખ્યો અને બહારથી કડી લગાવી !

હવે યુરીઅને ઝડપથી આંખુ બાંજુ જોયું, અને ખાત્રી કરી લીધી કે એડરીઅન અને શીલીયા અથવા કોઇબી નકકરની નજર તેની પર નહીં હતી. તે ઝડપથી વેલેનતીનોને લઇને બકતરવાલા ઓરડામાં દાખલ થયો, અને ત્યાં મરહુમ રાજા રોઅરટના બકતરની પછવાડે હાથ ફેરવીને તેણે છુપી એક ચાંપ દાખી ! તે ચાંપની અસર એ ચર્ઈ કે બકતરવાલા ઓરડાની સામેની દીવાલમાં એક ન્હાની ખીરકી ખુલ્લી થઇ “ ચાલ, પેલી ખુલેલી ખારીમાંથી આપણે કુદી અંદર જઇએ.” યુરીઅન બોલ્યો, અને તે વેલેનતીનોને લઇ ગયો.

યુરીઅન અને વેલેનતીનો તે ખારીમાંથી કુદીને અંદર ગયા કે યુરીઅને અંદરની એક ચાંપ ખેચી અને તેથી તે ખારી બંધ થઇ ગઇ ! ખારી બંધ થઇ કે અંદરની ઝમીન પરથી એક બાંજુએ ઝોર કરીને યુરીઅને એક ધીલી લાદી ઉંચકી અને લાદીની નીચેની એક ખીજ ચાંપ દાખતાંજ પેલી ખીરકીની અંદરની અને બહારની દીવાર જાણે ચણી લીધી હોય તેમ પાછી જેવી ને તેવીજ થઇ રહી !!

“ અઝીઝ લડકા, આએ ઓરડામાં ઝમીનમાંના એક છુપા ભોંયરાં મારફતે દાખલ થઈ શકાયછ, અને મહેલની ખુદ અંદર જવા માટે જે બે છુપા રાસ્તા મેં શોધી કાઢેલાં છે તેમાંનો એક રાસ્તો આએ ખીરકી મારફતે છે.” યુરીઅને વેલેનતીનોને સમજાવ્યું “ બહારના ભોંયરા મારફતે આએ ઓરડામાં દાખલ થવા પછી જે મહેલમાં જવાનું હોય તો પેલી ધીલી લાદીમાંની ચાંપ ખેંચવાથી બહારની અને અંદરની દીવાર ખસી જાય છે અને પછી આએ ચાંપ ખેંચવાથી અને દાખવાથી ખીરકી બંધ થાય છે અને ઉંચડી જાય છે.” અને યુરીઅને આગલ સમજાવ્યું “ અગર, મહેલમાં હોઇએ અને અહીં આવવાનું હોય તો મરહુમ રાજા રોઅરટના બકતરની પછવાડે જે ચાંપ હતી તે દાખવાની કે જેથી પેલી સામેની ધંટડી આવાઝ કરે અને અંદર સદા હાઝર રહેનાર એક માણસ તુરતજ ખીરકી ખોલે.”

“ આપ મહેને કેવું બધું સમજાવે છે !” વેલેનતીનો ખુશી થઇને બોલ્યો.

“ તું મહારા બચ્ચાં જેવો મહેને અઝીઝ છે.” યુરીઅને કહ્યું “ મેં આ ભેદ જે કહ્યો છે તે ત્હારી પાસેજ રહેવો જોઇશે, અને કદીબી એની વરાળ વરીક બહાર નહીં જવી જોઇએ.”

“ તેની ખાત્રી રાખો, મુરખ્ખી ” નેક વેલેનતીનો બોલ્યો, અને પછી તેને કાંઇ યાદ આવવાથી તે પુછવા પડ્યો “ કદાચ મહેલમાંના કોઇને પેલી બકતર પાછલની ચાંપની ખીરકી પડી ગઈ અને તે ફગો કરે તો ?”

“ મહારા સીવાય અમારામાંનો કોઇબી મહેલની અંદર દાખલ થતો નથી. અને હું આરે મહેલમાં જઈઉં, આરે તો આ ઓરડામાંના રખેવાલને કહેતો બી જઈઉં. અને મહારા ડાકુઓમાંના કેટલાક સુનદા ડાકુઓને હત્યારબંધ અહીંયાં તપ્પાર રાખતોબી જઈઉં.” યુરીઅને સમજાવ્યું, અને વધારે સમજાવ્યું “ અગર, તે છતાંબી કદાચ કોઇ ગલતી થઈ જાય તો મહેલમાં દાખલ થવાનો એક ખીજેબી છુપો રાસ્તો છે જેનાથી મહારા ડાકુઓ એક ઢુકમ મહતાંજ ફડેજની ફડેજ તે રાસ્તેથી ધુસીને મહેલમાંના તમામ આદમીઓને થોડા વખતમાં

ગીરફતાર કરી શકે તેમ છે. અઝીઝ લડડા, મેં ઘણી મુશીબત પછી બધું પકડું કરીને નેપલ્સ-સમાં મહારો દરેર ચલાવ્યો—મગર, હું મુશ્કેલી પર ખુશમ કરતોજ નથી, તેઓ પર દયા રાખું.”

“મહારોબી સ્વભાવ મુશ્કેલીસોને મદદ આપવા માટેનો છે, અને હું જોઈ શકું કે આપણે બેઠ સરખા અને સારા સ્વભાવના એક બીજાને મદદા છીએ.” વેલેનતીનોએ કહ્યું.

“પાક ખુદાની કુદરતજ છે, વહાલા જવાન” ખુરીઅને કહ્યું “નીચને મહે નીચ, કીચને મહે કીચ, અને નેકનો મેલ પ નેક સાથ થાય” અને ખુરીઅને વેલેનતીનોના ખભાંપર હાથ મુકીને કહ્યું “હવે હું તુને એક બીજા બાબદ સમજાવવા માંગું. હું તહારી એક મદદ માંગું—”

“ઘણી મોટી ખુશીથી હું મહારી તે કાંઈ મદદ આપવા રાખી છું, મુરખ્ખી.” વેલેનતીનો બોલ્યો.

“હું તે વાત પછી મહારા તહેખાનામાં તુને લઈ જઈને કહીશ.” ખુરીઅન બોલ્યો “અને એડરીઅનના સંબંધમાં પણ કાંઈ હું તુને કહેવા માગું.”

“સીનર એડરીઅન ત્રેસપેલોના સંબંધમાં આપ કાંઈ કહેવા માંગો, મગર, આપ બોલો તે અગાઉ મહને કહેવા દો કે એડરીઅન ભયો, માયાળુ દીલનો અને પરમારથી છે.” બોલા વેલેનતીનોએ કહ્યું “નીંદા ભરી ઝયાનોએ આપના કાન ભંભેરયા હોય, અને આવા ખુરા વાતાવરણમાં વસવાને લીધે તેવણુનેબી લોકો ખુરા કહેતા હોય.”

“અઝીઝ લડડા, તેં દુન્યા જોઈ નથી” ખુરીઅને હસીને કહ્યું “તેથી તું એમ બોલે, ઘણા એવા દુષ્ટા છે જેઓ બગલાની માફક જાણે કશામાં નહીં હોય તેમ ચુપચાપ બેસે છે, અને ભકિતની સમાધી ચઢાવી હોય તેવા તેમનો દેખાવ લાગે છે—મગર મચ્છી આવી કે ઝટ પેલો બગલો કેમ વીજળીક ઝડપે તડાપ મારે છે તેમજ બગલા ભગતોબી ટક મલતાંજ જલ સમાલીને ફેંકે છે અને લાલુચને પકડે છે. પોતાની મતલબને ખાતીર એ પલીદો કાંઈબી કરવાને ચુકતા નથી. હું તને એ એડરીઅનની વાત કહીશ ત્યારે તું એને ખરાબર ઓળખશે. હમણાં તો ચાલ હું તુને કાંઈ નવાઈ બતાઉં.”

તેમ બોલતાંજ તે ઓરડાને નાકેના એક દાદરપરથી વેલેનતીનોને ખુરીઅને ઉતરવા કહ્યું અને પોતેબી ઉતર્યો. દાદર પસાર કરી જતાં એક ઓરડો જણ્યો જ્યાંના કેટલાંક પુતલાંઓ જોઈને વેલેનતીનો છકક થઈ ગયો, અને અજબખીના દેખાવથી ખુરીઅન તરફ જોવા લાગ્યો.

ત્યાં જાણે જીવતા જાગતા હોય તેમ રાણી જોના, શીલીપા, કેરોલીના, એડરીઅન, રાય-રટ, ખરનાનડ, લોડ હાઈ જોનસલર, ડયુક એવ દુરા, મરહુમ રાજ રાયરટ, અને મરહુમ શાહઝાદા એનહરીઆના પુતલાંઓ હતાં, અને સાથે સાથે ખુરીઅનનું પુતલુંબી હતું.

“આ ઓરડામાં હું મહેલમાં હાખલ થયો ત્યારે મહારા ચુનંદા કેટલાક ડાડુઓ છુપાયલા હતા, પણ તેઓને બ્યારે ખબર પડી કે હું સહીસલામત પાછો આવ્યો છું ત્યારે તેઓ હીંચાથી ગયા છે,” ખુરીઅને કહ્યું, અને વધારે બોલવાં ગયો તેટલાં વેલેનતીનો બોલી પડ્યા:

“અને આ બધાંબી તો જાણે જીવતા માણસોજ છે! અગર, બધાંથી આપણે હમણા

આવ્યા ત્યાંથી જો આપણે આવ્યા નહીં હોતે તો હું એમજ સમજતે કે મહેલમાંના બધાંઓ હાંધા આવીને ઉભાંજ, પણ તેઓ સાથે જ્યારે તહમનેખી મેં જોયાંજ ત્યારેજ હું વધારે ખાતરીથી મહારા પુરી ખાતરી કરી શક્યો કે એ બધાં પુતલાં છે.”

“ એ પુતલાંઓ બનાવનારે મહારા હુકમથી બનાવેલાં છે, અને તેમ કરવામાં મહારી કોઇ મતલબ છે જે તે પાછલથી જાણશે.” ખુરીએ કહ્યું.

“ વહા ! શું કમાલ કીધી ! માશાઅલ્લાહ, આ પુતલાંઓનો કારીગર કોઇ બડો હુસ્યાર હોવો જોઈએ.” વેલેનતીનોએ ખુશી ખુશી થઈને કહ્યું.

“ એ પુતલાંઓનો બનાવનાર જો કે ઘણો હુસ્યાર છે, લેકીન બહુ કમઝોર છે.” ખુરી- અને કહ્યું “ કદાચ તહમને પેલો ડાકુ જે તહમને મહારા તહેખાનાથી બહાર લઈ ગયો હતો તે યાદ હશે, પેલો ફોરેસો—”

“ હા.” વેલેનતીનો ઝટ બોલી પડ્યો “ તે શું એ પુતલાં બનાવેછ ?”

“ નહીં—તે ફોરેસોનો બાઇ એક નીનો કરીને છે તે બનાવેછ.” ખુરીએ સમજાવ્યું “ એ કમઝોર જવાનને મહારા ડાકુઓ મદદ કરેછ.* હું એ જવાન સાથે તહારી ઓળખાણ કરાની આપુંજ, અઝીઝ લડકા.”

“ તહમારી મહેરબાની.” વેલેનતીનો ઝીયાદા ખુશી થઇ ગયો.

“ નીનો.” ખુરીએ હાંક માર્યો.

“ સરદાર.” રાખરટના પુતલાં પછવાડેથી એક જવાન ઉભો થઈને બોલ્યો.

“ હાંધા આવો.” ખુરીએ તેને તેડ્યો.

અને પુતલાંની પાછલનું તે કામ જે તે કરવામાં રોકાયેલો હતો તે છોડી દીધે તે કોઇ નીનો આવીને સલામ કરીને અદબથી નમીને બોલ્યો “ જનાબ, કોઇ હુકમ ?”

નીનો !—એટલે તો શીકા તે ચહેરો હતો કે જાણે લહુને બદલે પાણી તેના શરીરમાં ફરતું હોય અને તેથી તે શીકા લાગતો હોય એવું જણાતું હતું. મગર, તે જોઈને વેલેનતીનોને યાદ આવ્યું કે ફોરેસોનો ચહેરોખી આ શખ્સના મુકાબલામાં મલતો જીતતો હતો.

“ નીનો” ખુરીએ તે શીકા જવાનના ખભાં પર હાથ મુકીને કહ્યું “ આ નવા જવાન મહારા દોસ્ત છે, અને પેલે દીવસે આપે જે તમારો કાધો હતો તેવો તમારો એવણનેખી બતાવવાનો મહારો ઈરાદો છે. એવણ આપણો બેઠ હુપો રાખશે, અને આપ કોઇખી દીવસે એ જવાનને હાંધા આવતા અટકાવતા નહીં.”

“ બહોત ખુબ, જનાબ” નીનોએ નમીને કહ્યું, અને પછી વેલેનતીનો તરફ શેકહેંડ માટે હાથ લંબાવ્યો.

વેલેનતીનોએ તે હાથ ધણી ખુશીથી પોતાના હાથમાં લેતાં હસીને કહ્યું “ હું આપ જેવા હુસ્યાર કારીગરને જોઈને નેહાલત ખુશી છું. આપ ફોરેસોના બાઇ છે, કેમ ?”

“ હા, જવાન.” નીનો નમીને બોલ્યો.

“ એવણ પુતલાં બનાવવામાં નેટલા હુસ્યાર છે, તેટલાજ હુસ્યાર એવણના પીતા છે

જેવણુ બકતર બનાવવામાં કમાલ કરે છે.” યુરીઅને વધારે ઓળખ આપી “એવણુના પીતાને બકતરના કામમાં આપણે ફોરેલોબી મદદ આપેછ. વેલેનતીનો, હું ત્હારે માટે નીનો અને ફોરેલોબી પીતા પાસે એક એવું ફુલ્લાદી બકતર બનાવી મગાઉછ કે તે પહેરવામાં તુને ધણું હલકું હલકું લાગશે અને લડતી વખતે દુશ્મનનું હતીઆર તે બકતરનાં સખખે તહને ધડા નહીં કરશે.”

“મહેરબાની, મુરખી.” વેલેનતીનો બોલ્યો.

“ચાલ હવે, આપણે મ્હારા તહેબાનામાં જઈએ.” વેલેનતીનોનો હાથ પકડીને ડાકુ સરદાર બોલ્યો.

અને નીનોને સલામ કરીને બેઠ ત્યાંથી ગયા. એક છુપા ભોંયરા મારફતે તેઓ કેટલુંક ચાલીને પછી એક ઠેકાણે આવ્યા, જ્યાંની એક છુપી ફળને ખુલ્લી કરીને તેમાં પોતાની પાસેની એક કુંજ લગાડી એક દરવાજો ખોલ્યો, અને તેમાંથી બહાર પડ્યા પછી તે દરવાજાને બંધ કરી ડાકુ સરદારે પોતાનું રણસીંગ પુકયું. થોડાજ વખતમાં પંદર ડાકુઓની એક ટાળી ઉભી રહી. તેમાંના બેના થોડા ડાકુ સરદારે લીધા, એકપર પોતે બેઠા, બીજાપર વેલેનતીનોને બેસવા કહ્યું.

અને કેટલોક વખત પછી યુરીઅન વેલેનતીનોને લઈને પોતાના તહેબાનાની અંદર દાખલ થયો.—ત્યાં અંદર યુરીઅને વેલેનતીનો સાથે કેટલીક ચુસ્તેગો કીધી.

પ્રકરણ ૪૬ મું.

લુસીઆ અને તેના માતપીતા.

યુરીઅન અને વેલેનતીનો સ્પીનેલો જો દીવસે તહેબાનામાં વાત કરતા બેઠા હતા, તેજ દીવસે અલતમારાના અમીરના મકાનમાં થું થાય છે તે આપણે હવે જોઈશું.

અલતમારાના અમીરના આલીશાના મકાનમાંના એક દીવાનખાનામાં એક મેજની પાસેની કુરસીપર અલતમારાનો અમીર બેઠો હતો અને તેની સામેના કોચપર તેની નવજવાન ખુબસુરત બેટી લુસીઆ બેઠી હતી. લુસીઆના કોચની બાજુમાં મુકેલી બીજી એક કુરસીપર લુસીઆની માદર બેઠી હતી. તેઓ ત્રણે વાત કરતાં હતાં.

લુસીઆના ગાલપર શીકાશ હતો, તે વેલેનતીનોની સાથમાંથી છુટી પડી જઈને બેહોશીઓના ટાળામાં દાખલ થઈ, અને અફલાતી ઝીકાતી તે કેટલેક છેટે જવા પછી તેને તે ટાળામાંથી બહાર નીકળીને નહાસવાની ટક મલી, જે ટકનો લાભ લઈને તે હાંફથી હાંફથી પોતાના ઘર તરફ જ દોડી. અને ઘર પુગ્યા બાદ કાંઈબી ખુલાસો તે કરી શકી નહીં. તે બીચારી ઓકરી તફતજ ગભરાઈ ગયલી હતી, ઘરે પુગતાંજ તે બેદઅમ બેહોશ થઈ ગઈ, અને બેહોશીમાંથી ઊઠ્યા બાદ તેજ તે સખત એક બુખારમાં સપડાઈ અને પડકાઈ પડી હતી! તેના માથાપે ધણી મોટી દોડધામ કરી મુકી, તબીબોપર તબીબો બેલાવ્યા, મમર કેટલાક દીવસે મુકી

“મશરેફ” ની તોચલ

“તકદીરની તકલીફ.”

“બેડી, તે કેણુ દતો?” અલતમારાના અમીરે પુછયું.

લલિતી આટું, ભાસબળી, મુખ્ય.

લુસીઆ એટલી ખીમાર હતી કે પેલે દીવસે તે ક્યાં ગયું હતી અને તેની હાલત તેવી કેમ થઈ હતી તેના કાંઈની ખુલાસો આપવાની થોડીક હાલતમાં આવી તોખી તેના માથાપે તેની હાલત પર કાંઈ ઉશકેરણી થાય તે માટે કાંઈની પુછ્યું નહીં.

ખુખારથી તદનજ સારી થયા બાદ તેણે આજેજ વાત કરવા માંડી હતી, અને તેના માતપીતા તેની વાત ધ્યાનથી સાંભળવા બેઠાં હતાં.

તેને ડયુક એવ દુરા હરણુ કરી ગયો હતો, તેની સાથે બેલીહાઝ વાતો તે ડયુકે કીધી હતી, મગર તેની પાકદામનીપર કોઈ હુમલો થાય તે અગાઉ ડયુકના હાથોમાંથી તેને કોઈ અનજા જવાને બચાવી લીધી હતી તે વીગત બરોબર લુસીઆએ સમજાવી.

“તે જવાન કોણુ હતો?” અલતમારાના અમીરે પોતાની બેટીને પુછ્યું.

“હું તેના નામથી વાકેફ નથી” લુસીઆના ચહેરા પર થોડીસી લાલાસે ઝોર મારતા તેના શીકકા હોટાએ આવાઝ કાઢ્યો “એક સ્થાંજના દેવળમાં એમ બન્યું કે મહારો રમાલ મહારા હાથથી પડી ગયો અને તે માટે હું બેખબર હતી, તે રમાલ એક જવાને મ્હને લાવી આપ્યો, તે વખતે અમને થોડીક વાતચીત થઈ, અને જે દીવસે મ્હને તે જવાને બદમાશ ડયુક એવ દુરાના નખ્ખતામાંથી બચાવી તે દીવસે એ જવાનની ત્રીજી મુલાકાત મ્હને થઈ હતી.”

“આગલ બોલ, બેટી.” અમીરે પોતાની બેટીના રૂખસારા પર લાલી ચમકી રહેતાં સમજી જઈને પોતાની મહોરદાર તરફ જોયું, અને પછી લુસીઆ તરફ નજર કરીને કહ્યું.

પેલા જવાને ડયુક એવ દુરાના ઘરના નઉકરને અને ડયુકને પોતાને કેમ માત કીધા હતા તે હકીકત કહેતાં લુસીઆએ આગલ ચલાવ્યું “પણ, અમે થોડે દુર ગયા કે ડયુક એવ દુરા અમારી પુઠે આવ્યો, ત્યારે પેલા જવાને પોતાની પાસેથી એક રણુસીંગ કુક્યું અને તે રણુસીંગની ઘણીજ તખ્ખજીવ કરનારી અસર થઈ ગઈ: બોલબોલતાં કેટલાક ઘોડે-સ્વારો ત્યાં ધસી આવ્યા, જેમાના એકને પેલા જવાને વાત કહી દીધી, જે ઘોડેસ્વારોના સરદારે ડયુક એવ દુરાને જતા રહેવાનો હુકમ કીધો.”

“ત્હારી મદદમાં આવનાર પેલો ઘોડેસ્વાર જેણે ડયુક એવ દુરાને હુકમ કીધો તેની ઉમર શું હશે, વાઈ?” અમીરે બેટીને સવાલ પુછ્યો.

“આદમીઓની ઉમર પારખવાની શક્તી મહારામાં ક્યાં છે, પીતાજી!” લુસીઆ રહેજ હસીને બોલી “મગર, હું ધાઈ છે કે પીસતાલીસેકને શુમારની હશે.”

“મધ્યમ કદનો—લાંબા કાલા બાલનો—કાલી મોટી ચલકતી આંખોવાલો ટુંકી પણ ભરાવ દાર મુંછનો—દમામદાર દેખાવનો કોઈ તે સરદાર હતો, વાઈ?” અલતમારાના અમીરે અટકલ કરતાં લુસીઆને પુછ્યું.

“હા, પીતાજી” લુસીઆ ઝટ બોલી “શું આપ તેને ઓળખો છો?”

“સીફ એક બે વાર જોવાથી અને તેના નામથી” અલતમારાના અમીરે કહ્યું “ત્યારે તે જવાને પોતાની પાસેના રણુસીંગથી નખ્ખીતા ડાકુ સરદાર ખુરીઅનને બોલાવ્યો.”

મગર તે સાંભળીને અલતમારાના અમીરની મહોરદારના મુખમાંથી અનખખીની એક ત્રીખ

નીકલી પડી. “ડાકુ ? ડાકુ સરદાર ?” મારશીઓનેસના ગભરાટથી ફાટેલા મુખમાંથી આવાઝ નીકળ્યો. “જે જવાને બેટી લુસીઆને મદદ આપી, તેણે મદદ માટે એક ડાકુને બોલાવ્યો : ત્યારેતો—”

“હું ધારૂં કે તે જવાન પોતેબી એક ડાકુ—ચોર—લુટાર હશે.” અમીરે પોતાની મહોરદારની મતલબ પામી જતાં તેનો વાક્ય પોતેજ પુરો કરી આપ્યો.

“નહીં—નહીં, બનવાબ્બેગ નથી.” લુસીઆ બોલી પડી “બીલકુલ બનવાબ્બેગ નથી, અરે તે જવાન તો બહાધ—નીતી—અને નેકોનો એક અનમોલ નમુનો, એક ઝવાહીર છે.”

“એટલું બધું ?” અમીરે સ્હેજ હસીને કહ્યું “બેટી લુસીઆ, તું તે જવાને કાંઈલા તહારા બચાવથી એટલી બધી તો તેનાપર હોશ ખોલી બેઠીક કે તુને તે ડાકુ હોવાનો કોઈ ખ્યાલબી નહીં આવે તો તેમાં કોઈજ તઅબ્બુબી નથી.”

“નાદાન છે, બેટી, તું નાદાન છે.” મારશીઓનેસ બોલી પડી.

“હવે હું તમને કેમ સમજાડું, મહારા વહાલા માતપીતાં ? લુસીઆ દીલગીર થઇને બોલી “શું હું એટલી બધી નાદાન છું કે ખોટા અને ખરાને પારખવાની તમીઝબી મહારામાં નથી ! ડયુક એવ દુરા અને તે જવાનમાં કેટલો તફાવત બતાવી શકું છું તે જુઓ, અને પછી બોલો કે હું પારખી શકું છું કે નહીં ! ડયુક એવ દુરા શયતાન પુરવાર થયો છે, બ્યારે તે જવાન એક શીરીસ્તો !”

“ખુબ ! હવે કોઈ અંદર વાતપર ઉતરો.” અલતમારાના અમીરે વાત ફેરવવાની મક્કસદથી કહ્યું.

“નહીં નહીં, પીતાજી, આપ મહને એટલું કહો કે આપ કોશીશ કરશો તે જવાનનો પતતો લગાડવા ! આપ તેને શોધશો, તેનું નામ બજાશો, અને તેને આપણા મકાનમાં બોલાવી ખુબ ઇઝઝત આપશો ?” લુસીઆ કરગરીને બોલી.

“હીક છે,” અલતમારાના અમીરે હુંકમાં પઠાવ્યું “હું ડયુક એવ દુરાને તેના ખુરા કામ માટે સ્વાદ અખાડવા જેટલી કોશીશ કરીશ, તેટલીજ કોશીશ પેલા કોઈ જવાનને શોધવા વાસ્તે કરીશ. બસ હવે ?”

“આપની મહેરબાની, અઝીઝ પીતાજી.” લુસીઆ આંખોમાં પાણી લાવીને ખુશીના એક આંસુથી બોલી.

અને તેટલાં મારશીઓનેસ કાંઈ બોલવા ગઇ કે રાસ્તાપર સરકારી મુનાદી ફેરવનારે પુકાર માર્યો, જે સાંભલવા અમીર, અને માદર સાથે લુસીઆબી બારીએ ઉભી રહી.

“લોકો, બજાજી” પેલાએ ખુબ પાડી “કે મરહુમ શાહઝાદા એનદરીઆનું ખુન થયલું છે એવી ખોટી ખુમ ઢરાડવામાં આવી છે તે ખોટી ખુમના ઉડારનારા દુશ્મનો સાથે રાણીના વફાદાર નાઇટ સર રોબર્ટ ડ કેબેનો રાણીની આજરને ખાતીર ખાસ લડવા ઉતરનાર છે. આવતી કાલે અને તે પછીના બે દિવસોએ સહવારના નવથી બપોરના વચ્ચે મુઘી મહેલની સામેના મોટા મયદાનમાં જે કોઇનેબી લડવું હોય તેણે અંકે પછી બહાદુર સર નાઇટ સામે લડવું, અને તે દેખાવ જોવો હોય તે બધાંઓએ પધારવું.”

એટલું બોલીને તે સરકારી મુનાદી ફેરવનાર થયો, અને અલતમારાના અમીરે પોતાની

મહોરદાર તથા બેટી તરફ ફરીને કહ્યું “આલશો કે ? કાલે “આપણુ જોવા જઇયું.”

“હા.” મારશીઓનેસે કહ્યું.

“હા, પીતાજી ” હુસીઆ બોલી “હુબી આવશ.”

અને, બીજે દીવસે, રોબરટ ડ કેબેનો જે લડાઈ લડવા તૈયાર થયો હતો તે લડાઈ જોવા જવા માટેની અમીર અને તેની મહોરદાર તથા બેટીએ તૈયારી કીધી.

પ્રકરણ ૪૭ મું.

મયદાને જંગ—એક સામે એક.

સુંદર છટાધ્યાની ઝમીનપર ખુરશીદના કીરણોથી ઝાહર થયું કે તેણે બીજે દીવસ જોયો હતો—મશરૂકે તરફથી આફતાબે પોતાનો ચહેરો રક્તા રક્તા ઉઘાડવા માંડ્યો અને તે નુરમંદ ચહેરાના પ્રકાશથી અંધારી રાત દુર થઇ જઇને રઉશન દીવસ આશકાર થયો.

આફતાબના નુરમંદ ચહેરાના ફત્વારામાંથી પ્રકાશીત કીરણોની સેર ઉડીને શહેરોપર પડવા માંડી અને નેપલ્સના મુખડાપર તુરીકું તે જહવાહીર પડતાંજ ત્યાં ધુમ મચી રહી—કેમજે આજે રાણી જોનાના દુશમનું સામે રાણીનો આશક રોબર્ટ ડ કેબેનો લડાઈ કરવાનો હતો.

મહેલની સામેનાં મયદાનમાં એક ભપકાદાર શામીયાનો ઉભો કરવામાં આવ્યો હતો, તે શામીયાનાની વચોવચમાં એક ઉંચું તખ્ત બનાવવામાં આવ્યું હતું, તે તખ્તની આગુઆગુમાં મખમલની કુરસીએ ગોઠવી દેવામાં આવી હતી, તખ્તપર રાણી જોના બીરાજનાર હતી, અને પાસેની કુરસીઓપર તેના માનીતાં અઝીઝો ઉપ્રાંત કેટલાક અમીર ઉમરાવો બેસનાર હતા.

રાણીના શામીયાનાની પડોશમાં અલતમારાના અમીરનો ન્હાનો તંબુ હતો, જેમાં તે અમીર પોતાની મહોરદાર અને બેટી તથા કેટલાંક ચોલખીતાંઓ સાથે જગ્યા લેનાર હતો.

તે પછી આગુઆગુમાં બીજા તંબુએ ઉભા કરવામાં આવ્યા હતા, અને ખાસ લોકોની એ ગોઠવણ પછી આમ માટેની ગોઠવણખી થઇ હતી—મુફ્તીસ અને નીચલા વર્ગના લોકોને માટે બાંકડાઓ મુકી દેવામાં આવ્યા હતા.

રાણીનો ભપકાભર્યો શામીયાનો ઘણાજ શણગારવામાં આવ્યો હતો, અને તે ઉપ્રાંત બીજા તંબુઓની અલગાર જે માંડવામાં આવી હતી તે બધો દેખાવ જોનારને છક્ક કરવાને પુરતો હતો, કેમ જે જાદુઇ કે તીલીસમાતી કામને કારગર કરવામાં આવ્યું હોય તેમ તમામે તમામ ચીઝ એકજ રાતમાં તૈયાર કરવામાં આવી હતી !

ખુરશીદ રઉશન થયો ત્યારથીજ લોકોએ બાંકડાઓપર ગોઠવાવા માંડ્યું, અને મધ્યમ તથા તલ્લમ લોકોખી પોતે પોતાના દરજ્જાને જેમ આપે તેવી જગ્યા મેળવવા જલદીથી આવ્યાં ! અને, તેથી; આફતાબને કબાને બે કલાક થયાં તેટલાં તો મયદાન લગભગ ચીકાર મારાઇ ગયું.

નેપલ્સની તમામ સુંદરતા ગોચા તે મયદાનમાં જમાવ થઈ હતી-આંખને ઉડી વલગે તેવા સુંદર કપડાં સાથે ખુબસુરતીઓની પુટલીઓનો જે જમેલો ત્યાં જમાવ થયો હતો તે મરદોની અકકલને ચક્રર આપે તેવો દેખાતો હતો !-આહહા ! ઇટાલ્યાની અજબ દીવ્યકથ હુરીઓ એકઠી થવાથી જમાવ થયેલા મરદોનેથી ગોચા રંગરંગીઆન મળ્યો હતો ! વાકઈ, પરી-સુરત અંકરતોના મલ્લવાથી ગોચા દુન્યાપર જન્મતની નીશાન ચમકી રહી હતી !!

મગર તે જન્મતના આસમાંપર એક સીતારો આવી ચલકાતથી ચમકતો રહ્યો હતો, તે સીતારો અલ્લતમાંરાના અમીરના ખાસ તંત્રમાં બેઠો હતો અને તે અમીરની પોતાની દુખ-તર-નેપલ્સની અખતર-લુસીઆ હતી !- આહહા ! લુસીઆની આજ્ઞા ખુબસુરતીથી ત્યાંની હુરીઓનાં પરસ્તાનપર ગોચા સુકનો સીતારો ખુદ ચમક જમક કરતો પથા થયો હતો !!

મગર, સાંભલો ! તુરનાઈ અને સરનાઈના આવાજો ચઉગરદમ ફવલાય છે, રણુસીંગ ટુંકાય છે, હતીઆરો નમાવવામાં આવે છે, અને બરોબર વખતે રાણી બેના પોતાનો પગ કામતી સતરંજ પર મુકીને પોતાને માટે બનાવેલા તખતપર જઈ બેસે છે. ગરીબો અને મધ્યમ લોકો તરફથી રાણી બેનાને માન આપવાનો આવાજ ધીમે ધીમે આવે છે, મગર તવંગરોના તંત્રુઓમાંથી તે આવાજ ઉડી રહ્યો છે જે કાનના બહુરેખી ગોચા ફાડી નાખે છે ! હા, ખુશામદીઆ કેટલાક તવંગરો તો એવાં રહે છે કે જે શયતાનથી ઝરો જહવાહીરને એઠી પહેડીને તેમની આગલ આવે તો ખુબસી તેની ઇજત કરે !! જ્યારે, આ તો તવગર એક રાણી હતી !

બેનાનો રંગ તો શીકફો થઈ ગયો હતો મગર તેણે પોતાનો ગભરાટ છુપાવવાની કોશીશ કીધી. તેની ગરદનની આસપાસ મોતીઓની માત્રા હતી, તેના મખમલી લીયાસપર યુટા યુટાથી મોતીઓ ટાંકેલા હતા, અને તેનાં માથાપર હીરાઓથી મઢેલું એક સુંદર તાજ હતું. તેની આંખમાંથી ગોચા અકુદરતી નેજ નીકલતું હતું, અને હઝારો આદમીઓની ખુમ પડી રહી હતી છતાંથી તેને પોતાની છાતીના ધમકારાના આવાજ પ્રગટ સંભળાતા હતા !

રાણીના તખતની આજુ બાજુની કુરસીઓપર ડાવી અને જમણી બાજુએ તેના અઝીઝો-લોરડ હાથ ચેનસેલર, શીરીશયન જેનરલ, શીલીપા, દોના કેરોલીના, અને કાઉન્ટ બરત્રાનડ ડ્યારેત્રોઇસ બેઠાં હતાં. બરત્રાનડ ડ્યારેત્રોઇસે ગરદનથી પગ સુધી ચકચકીત બકતર પહેડયું હતું તેવું માથું બકતર સીવા ખુલ્લું જ હતું, લેકીન તે માથાપર કલગીદાર એક કોલાહ હતી. બે નઉકરો તેની ખીદમતમાં હતા. જેમાંના એકના હાથમાં હાલ અને ભાલો હતો, અને બીજાના હાથમાં તલવાર અને તખર હતી ! અગર બે લડતાં લડતાં રોબરટ ડ કેબેનો હારી જય તો રોબરટને બદલે બરત્રાનડ રાણીના નામને ખાતીર લડવા જનાર હતો.

બેનાની ધાસ્તી દર પળે બહરતી અને બહરતીજ જતી હતી, કેમ જે તે દીલમાં સમ-જતી હતી કે કેવાં પલીદ કામથી તેણે પોતાના મરદુમ પ્રણીતું કાટલું કાઢી નાખ્યું હતું, અને તે પલીદ કામનો ખ્યાલ થતાંજ તે ધરજતી હતી ! તેવું અંતઃકરણ ડખતું હતું, અને તે અગાઉથીજ ગભરાતી હતી કે જે રોબરટ હાથે તો લોકોની ઉશ્કેરણી વધીજ જવાની હતી.

મગર, ફરીથી સાંભળો !-સરનાઈ અને રણુસીંગનો આવાજ ફરીથી આવે છે, અને બધાની આંખો ત્યાં બેચાયેલી છે જ્યાંથી રોબરટ ડ કેબેનો ઘોડો કુશલીને દાખલ થાય છે,

અને આ વખતે ગરીબ લોકોનો આવાજ તવગેરો કરતાં ઝીઝાદા ઝોરથી સંભળાય છે, કેમજે અપદ્ધપાત એ લોક પોતાના એક બાહાદુર દુશ્મનનેથી તેની બહાદુરી માટે વધાવી લેવાને ચુકતાજ નથી.

સર રોયરટ કે કેમેનો માથાથી પગ સુધી બકતરમાં સમ્મયલો હતો, તે ઝોરાવર એક સીધા અસ્પષ્ટ સ્વાર થયો હતો, રોયરટના ડાબા હાથમાં ઢાલ હતી, તેના જમણા હાથમાં એક લાંબો અણીદાર ભાલો હતો, તેની શમશીર તેની બાજુમાં લટકતી હતી, અને તેનાં ખંજરો તમર જુલતાં હતાં. તેનો વફાદાર નડકર એલેનઝો તેની સાથ પાઉંપયાદ ચાલતો હતો.

આદમીઓના ઠંઠથી ભરાયેલો ચકરાવો તેણે ત્રણવાર પસાર કરતાં સલામ કાઢી. મગર, રાણીના શામીયાના આગળ આવતાંજ ત્રણવાર તેણે ઘોડાને ઉભો રાખ્યો, પોતાના ચહેરા પરથી મકતર ઉડાવ્યું, અને નમાવેલા ભાષા અને નમાવેલા સર સાથે તે રાણી જોનાને નમ્યો. રાણી જોનાએથી નમી નમીને તેને સલામ કાઢી, અને તે વખતે પોતાના આશકની નમન-તાઇનો ખ્યાલ આવતાંજ તેના ચહેરાપરનો શીકાસ થોડી વાર દુર થયો અને લાલાસ તે દરમ્યાન પ્રગટી રહી ! શીલીપાળી પોતાના બેટાને જોઇને મગર મગર થઇ ગઇ— શીલીશ્ચન જેનરલે ખુશી થતાં દુઆ ચાહી-દોના કેરેલીનાને ચહેરાથી ચમકી રહ્યો—લેકીન, તેઓ માનો એકજ જે દીલગીર અને ગંભીર થયો તે બરત્રાનડ આરત્રોઇસ હતો તે રોયરટ તરફ અત્યાર અગાઉનો અદેખો બન્યો હતો અને અદેખાઇની વધતીજ જતી ચશમોથી તે રોયરટને હમણાંથી જોતો હતો !

ત્રણવાર ફરીને રોયરટ ઉભો રહ્યો કે તેનો સામનો કરવા માટે એક શખ્શ તમામ બકતરમાં સજ્જ થયેલો બહાર પડ્યો તે ડયુક ઓવ દુરા હતો. તેના સરપરની કોલાહમાં કીરમીઝી કલગી ઉડતી હતી. તેની સાથમાં તેના ચાર નડકરો હતા જે તેમના તમામ અચ્છા પોષાકોમાં બન્યા હન્યા હતા. તમામ લોકો જાણે તેના આજ્યાને વધાવી લેતા હોય તેમ મોટા એક આવાજ ઉઠી રહ્યો, જેની અસર ગોયા કાનોપર મીનીટો સુધી રહી ગઇ !

બ્યારે શાંતી ફરવાઇ રહી, ત્યારે મુનાદી ફેરવનારે મોટા આવાજથી ડયુક ઓવ દુરાને પુછ્યું “ આપ નામંવર આપણી રાણીની સામે દુશ્મનાઇ બતાવીને લડવા આવ્યા છો, કે સર રોયરટ કે કેમેનોના અંગત દુશ્મન તરીકે તેનો સામનો કરવા આવ્યા છો ? ”

“ ત્હમો જેને પોતાની રાણી કાપલ ગણ્યો છો તેણે હવે પોતાના હકકપર પાણી ફેરવવાનું કામ કીધું છે તેથી હું મહારી તેગોતબરથી લડવા આવ્યો છું, અને હું રોયરટ કેમેનોના દુશ્મન તરીકેથી લડવા બહાર પડ્યો છું. ” ડયુક ઓવ દુરાએ ઘણા દમામ અને ઘણા મોટા આવાજથી જવાબ આપ્યો.

તે પછી રોયરટ કે કેમેનોને અને ડયુક ઓવ દુરાને રસમ મુજબ કસમ આપવામાં આવ્યા—એક પ્રાદેશી અંઠગી કીધી અને લડાઇ માટે બંને તઇયાર થઇ ગયા ચહેરાપર બકતર-સરખું ઉતારવામાં આવ્યું—મયાનમાં તલવારને એક આંચકો આપ્યો—તબરને તપાસી લીધા અને ઘોડાપર મજબુત ગોઠવાઇને બેઠા. બેઉએ પોતાના સીધા હાથમાં ભાલા લીધા, અને ડાહવા હાથમાં ઢાલ પકડીને કપારે લડવાની રજા અને તેને માટે વાટ જોતા રહ્યા.

સરજીભાઈ પહેલી વખત વજ્રડવામાં આવી, અને લોકોથી જોવા માટે જાણે મજબુત

ગોઠવાઈ બેઠાં—ખીજ વખતે તુરાઈ ટુંકાઈ અને બન્ને ઘોડેસ્વારોના ઘોડાઓ આતુરતાથી મસ્તીમાં આવી ગયા—ત્રીજવાર ત્રણસીંચુ ટુંકાયું, અને તે વખતે સર રોબર્ટ ડ ક્રેમેનો અને ડયુક ઓવ દુરાના ભાલાઓ વીજળીની ઝડપે ઉચ્ચકાઈને એક ખીજાપર જઈ પડ્યા. ભાલા તો જાણે કોઈ પીછાં હોય તેમ ચપાચપ ચાલતા હતા !

એક તાલી પડે તો તે તમામ મધદાનમાં પોતાનો આવાજ ગુમાવે એવી ગંભીર ચુપકી-દી ફયલાયલી હતી, અને ઘોડાના પગલાં તથા હતીઆરતાં સાદ ખીલકુલ ખુલ્લી રીતે દરેક જોનારના કાનોપર આવીને પડતા હતા.

એક વાર જોનારાઓને એમ લાગે કે રોબર્ટની જીત થશે, તો ખીજજ પક્ષે તેઓને એવું જણાય કે રોબર્ટ હસણાળું ઘોડેથી ટુટી પડશે. એક વાર એવો દેખાવ થાય કે ડયુક ઓવ દુરા પોતાની સામેના લડનારને ઝમીનપર પાડશે, તો ખીજજ પક્ષે તે પોતે ઝમીનદોસ્ત થવાની ધાસ્તીમાં જઈ પડે. એકાએક એવું માલુમ પડ્યું કે રાણી તરફથી લડનારો જવાન ઠાકી ગયો અને પડવા પર આવ્યો, જ્યારે યક—બ—યક તેણે પોતાનું તખ્ત ઉઠાવ્યું અને ડયુક ઓવ દુરાના સરપર માર્યું. ડયુક ઓવ દુરા પોતાની બેઠકમાંથી જુમખીશ ખાઈ ગયો—તેની કોલાહ ઉડી ગઈ—અને તે મોટા એક આંચકા સાથે ઝમીનપર અફલાઈ પડ્યો.

રોબર્ટ ડ ક્રેમેનો પોતાના ઘોડાપરથી ઉતરી પડ્યો, તેણે પોતાની તલવાર ત્રણવાર હવામાં ધુમાવી અને ખુશીની જુમ પાડી “ દુશમન ઝમીન દોસ્ત થયો છે—રાણીની ઇઝઝત બચી છે—ધણું જીવો રાણી જોના ! ”

અને લોકોની મોટી હેઠે તે આવાજને ઉપાડી લેતાં ત્રણ વખત પુકાર કીધો. “ ધણું જીવો રાણી જોના ! ”

ડયુક ઓવ દુરાના ચાર નઉકરો દોડી આવ્યા તેટલામાં રોબર્ટે ડયુકની કોલાહમાંથી એક પીછું ખેંચીને પોતાની કલગી સાથે ઉડતું કીધું. તે પછી ડયુકને ઉપાડીને તેના નઉકરો ધણી હીજઝતથી તેને તેના મકાનમાં લઈ ગયા.

રોબર્ટ ડ ક્રેમેનો પોતાના સીંહા ઘોડાપર સ્વાર થઈ મથે તેણે ફરીથી ત્રણ ફેરા ખાધા અને રાણીના શામયાના આગળ આવતાં તેણે ત્રણ વાર ઘોડાને ઉભો રાખ્યો પોતાની કોલાહ હ્રાવીને ચહેરો ઝાંહેર કીધો, અને ખુબ નચ્યો. છેલ્લી વખતે તો તેણે તેમ નમતાં નમતાં ડયુક ઓવ દુરાનું ઉઠાવી લીધેલું લઢુથી ખરડાયેલું પીછું પોતાની કોલાહથી ખેંચી કાઢ્યું, અને ઘોડેથી ઉતરીને રાણીને તે હવાલે કીધું.

ખુશી, મગરૂરી, અને પ્યારનો ભેગો જોશ જોનાના ચહેરાપર જવાઈ રહ્યો, અને તેણે ધણા પ્યારથી પેલી કલગી રોબર્ટના હાથથી લીધી. રાણીના શામીયાનામાંના દરેક જણાએ પોતાની ખુશાલી બતાવી, સીંવા કે એકે રાખસ ! અને તે ડયુક ઓવ દુરા હતો, જે રોબર્ટની જીત થયલી જોઈને વધારે અને વધારે અદેખાઈથી જલી જતો હતો.

તેજ વખતે રાણીની પાછલ બેઠેલા એડરીઅન ત્રેમપેક્ષની આસીન કોઈએ પાછલથી ખેંચી ! એડરીઅને ફરીને તે તરફ જોયું. તો તે આવનારે ચુપકીદી અમાત્યાર કરવા નીકળે ઉપર આંગલી મુકતાં એક ચીઠ્ઠી એડરીઅનને આપી. અને તે ચીઠ્ઠી આપીને પેલો જોનો.

“મશરેક” ની તોલેલ

“તકદાસ્તી તકલીફ.”

માથાથી મગસુની બકતરમાં સળવણા તે મે વડવાઓ ખૂબ ઝોરમાં લડતા હતા.

સદમી આટ ભાયખળા, મુખદ:

આવ્યો હતો તેવોજ વડી ગયો. ચુપચાપ એમ આવનાર તે કોઇજ નહોતો, પણ ફલોરેલો હતો, જે અકતર બનાવનાર કારીગરનો ખેટો, પુતલાં બનાવનાર નીનોનો ભાઇ, ડાકુ સરકાર પુરીઅનનો ડાકુ અને એડરીઅન ત્રેસપેલોને ખાતમી લાવી આપનાર એક જસુસ હતો.

રાણી જોનાને રોબરટ પેલું પીછ આપ્યું તે અરસા દરમ્યાન ફલોરેલોએ એડરીઅનને પેલી ચીઠ્ઠી આપી, જે ઉપર કોઇની નજર પડી નહોતી હતી, સીવા કે બાડી આખે કેરોલીનાએ જોયું. એડરીઅને ચીઠ્ઠી લેતાંજ જે કાંઇક ગભરાટ મહેરાપર જમાવ્યો તે જોઇને ચતુર કેરોલીના ચેતી ગઈ જે કાંઇ છુપું છુપું હતું, અને તેથી તેણે એડરીઅન તરફ જોવાના અખાડા કીધા.

એડરીઅને બ્યારે જોયું કે તેની તરફ કોઇજ જોતું નથી, ત્યારે તેણે ઝટ પેલી ચીઠ્ઠી ખોલીને વાંચવા માંડી, અને ચાલાક કેરોલીનાએથી બાડી ચશ્મોથી તે વાંચી. તે ચીઠ્ઠી આ પ્રમાણે હતી: “આંજે સહવારથી હું તહેખાનું છોડીને તહમુને મલવાની કોશીશમાં હતો, મગર હમણાં સુધી મહારેથી અવાયુંજ નહી. લગભગ નવ વાગતા સુધી હું આવી શક્યોજ નહોતો, અને બ્યારે આ મયદાનમાં આવ્યો ત્યારેથી હું અકેલો નથી. મહને ઓળખનારાંઓ આ જમેલામાં કેટલાંક છે, અને તેથી આપણાથી વાત તો થઈ શકેજ નહી. મગર, કોઇથી જોખમે મેં આજે ચીઠ્ઠી તો તહમને આપવાની કોશીશ કીધીજ. એ ચીઠ્ઠીથી હું આપને વાકેફ કરું છું કે ત્રીજા દીવસની લડાઈ વખતે “એક જણ” સર રોબરટ ડ કેબ્રેને સામે લડવા આવશે.”

“અને તે “એક જણ” પુરીઅનજ હોવો જોઇએ” એડરીઅને સહેજસહજ મોટેથી બગડી લીધું, અને તે પછી ધ્યાન આવી જતાંજ તુરતજ નજર ફેરવીને આજુબાજુમાં જોવા લાગ્યો કે કોઇનું ધ્યાન તેના બડબડવા તરફ ગયું હતું કે!—પણ, તેની ખાત્રી થઇ કે કોઇનું ધ્યાન હતુંજ નહીં. તે શું જાણે કે લુચ્ચી કેરોલીનાએ તેની ચીઠ્ઠી વાંચી હતી, અને તેનું બડબડવુંથી સાબલ્યું હતું !

રોબરટ તે પછી રાણીની પાસેથી ખસ્યો, અને ઘોડાપર સ્વાર થતાંજ તે નર્મી નમીને જઇને મયદાનમાં ઉભો, મુનાદી ફેરવનાર પુકાર કીધો કે ‘જને લડવું હોય તે મયદાનમાં આવે કેમજે નામવર સર રોબરટ તથયાર હતા.’

મગર, કોઇજ આવ્યું નહોતું ! વખત આગલ અને આગલ ચાલ્યો, અને કોઇજ રોબરટ સામે લડવા આવ્યું નહોતું !! જેથી, લડાઇ માટે ખીજો દીવસ રાખીને લોકોને વીખરાઇ જવાનો પુકાર થયો.

રાણી જોનાને મહેલમાં જતી વખતે ઘણો મોટો આવકાર મળ્યો, અને લોકોએ તેને નીરદોશ આનીને ખુબ મુખારકબાદીના આવાજથી વધાવી લીધી.

તે દીવસે ખતમ થતા મહેલમાં ખુશી હતી, અને લોકોમાં ચરચા હતી.

હાલના બીજા દીવસ—એક દિવસ !

અદેખાઇ અને લાલુચ એ આદમીનાં મોટા દુશ્મનોમાના છે, જેને ખોટું રાસ્તે આદમી ખવાર અને બરબાદ બને. અને તેજ અદેખાઇ અને લાલુચના પરદા આપણે બરત્રાનડની આંખો સામે આવી પડેલા જોઈએ છીએ.

દોના કેરોલીનાના પ્યારથી તે મહેલમાં જોકે સુખી હતો, છતાં હવે તેણે ખરડયા પગ ગાલીયા સુધી લાંબાવવાનો ઇરાદો કીધો ! કાંઈ નહીં તે રોબરટની જગ્યાપર થઈ રાણી જોના સાથે શાદી કરે ? રાણી જોના સાથે જો તેની શાદી થાય તો તેથી તેને નવો પ્યાર મલવાનો હતો, એવો વીચાર બરત્રાનડને હવે આવવા માંડ્યો, જ્યારે તે લાલુચુ થયો અને રોબરટ તરફ અદેખો બન્યો. તેણે વધુ વીચારું કે તે ખોતે કુલીન કુલનો હતો, જ્યારે રોબરટ તો એક માછીમારનો છોકરો હતો.

રોબરટ હાર્થે નહીં અને તેણે ક્યુક એવ કુરાને હરાવ્યો, તેની સામે વધી બીજા કોઈ હમબનબરબી નહીં ઉતર્યો, વધી તે જીતની રહાંજના રોબરટને રાણી જોનાએ મેજબાનીની ટેબલપર ધણાજ પ્યારથી આવકાર આપ્યો, તથા બરત્રાનડની પોતાની માથુકા કેરોલીનાએથી તે રહાંજના રોબરટની તરફ વધારે ધ્યાન આપ્યું, એ બધાથી અદેખો બનેલો બરત્રાનડ વધારે બહો જલ્યો થયો અને તેણે ગુસ્સાથી પોતાના હોટ ધણી વાર કરડ્યા !—બરત્રાનડની અદેખી આંખોનો આતંશ છુપાવવા બરત્રાનડે કોશીશ અચ્છી કીધી, મગર બે જણોની ચગોર ચશમોએ તે હાલત જાણી તો લીધી ! એડરીઅન ત્રેસપેક્ષો અને દોના કેરોલીના કાઉન્ટનું દીલ વાંચી શક્યા.

રાતના દરેક વાગતાનો શુમાર થયો હશે, જ્યારે મેજબાનીની મજાહ ચાખવામાં આવતી હતી, જે વખતે દોના કેરોલીનાએ બરત્રાનડના કાનોપર પડીને કહ્યું : “બકતરખાનામાં સીધારો, હું થોડીજ પલ પછી ત્યાં તહમારી આગલ આવું છું, હું તહમારી સાથે કાંઈ ઝુકરી ગુફતેગો કરવાનો ઇરાદો રાખું છું.”

બધાંઓનું ધ્યાન જ્યારે રાણીના કાંઈ બોલવા તરફ ખેંચાયું હતું ત્યારે તક જોઈને બરત્રાનડ સટકી ગયો, અને તે બકતરખાના ઓરડામાં જઈને ઉભો.

જાગ્યેજ એ ત્રણ મીનીટ થઈ હશે કે બરત્રાનડની માથુકા કેરોલીના ત્યાં આવી શકી, અને બરત્રાનડ આમંત્ર ઉભી રહેતાંજ મિણે ચલાવ્યું : “બરત્રાનડ, મેં તહમારો ભેદ જાણ્યો છે—અને જો તહમે રહારામાં પુરો ભરેલો મુકો અને હું કહું તેમ કરવા તહમાર ચાઓ તો હું તહમારો દીલનો અરમાન પાર પાડવાની તહમને મદદ કરીશ.”

“દીલનો અરમાન !” કાઉન્ટે જણે તે શબ્દો નવાજ જાણ્યા હોય તેમ કેરોલીનાના મુખથી બહાર પડેલા ખોતે ઉપાડી લીધા.

“બરત્રાનડ, એ વાતપર કાંઈ બીજું ન જોઈએ.” બરત્રાનડના હાથપર પોતાનો કોમલ

કર મુકી દેતાં કેરોલીનાં ગંભીર અદાથી બોલી “તહમને તહમારી આશાઓ અને અરમાન છે-મહને મહારી છે।”

“તહારીબી છે કે, ત્યારે?” અરત્રાનડ અગ્નયખીથી બોલ્યો “કેરોલીના, તું શું બોલવા માંગેછ?”

“હું જે કહેવા માંગુછ,” કેરોલીના બોલી “તે એ છે કે જેનાથી મહારી આશા ફળશે અને તહમારી આશાઓને ટેકો મલશે.”

“તું બરમમાં બોલે છે, કેરોલીના” અરત્રાનડ બોલ્યો, જ્યારે તેના દીલના ડોકા ઝોરથી વધતા હતા; અને તેમ કેમ બનતું હતું તે અરત્રાનડ પોતેબી નહીં સમજી શકતો હતો.

“તહમે જાણે કશામાં નહીં હોય તેમ અંગણા બની જાઓછા! મહારં બોલવાનું જાણે કાંઈથી સમજી શકતાજ નથી! તો લેઓ, હું વધારે ખુલ્લા આકારમાં સમજાડેછ, એકજ વાક્ય, અરત્રાનડ, એકજ વાક્ય” કેરોલીના બોલી “તહમે રોઅરટ ડ કેબેનોના તરફ અદેખા બન્યા છો, અને તહમારી ઇચ્છા છે કે રાણી જેના તહમારે હાથ આવે, કેમ?”

અને એમ બોલતાંજ કેરોલીનાએ પોતાની ચશમે એકકી ટગરે અરત્રાનડની ચશમે-માં નાંખી.

“અને ત્યારે તહારી શું આશા છે જે ફલે એવી ઇચ્છાં તું રાખેછ, કેરોલીના?” અરત્રાનડે તેના શખ્દો યાદ કરીને સવાલ કીધો.

“મહારી આશા!” કેરોલીના ઝડપથી બોલી “હું રોઅરટ ડ કેબેનોને ચાહુંછ.”

“તું? તું રોઅરટને ચાહેછ” ચુસ્સાની ગરમી લાવતાં અરત્રાનડે અગ્નયખીથી પુછ્યું અને તે પછી નરમ પડીને તે બડબડ્યો “ત્યારે એ રોઅરટ હરેક રીતે મહારા રાસ્તામાં કાટા સમાન ખુચેછ!”

“લેઓ, તહમારેજ મોંઢેનો ઇફિરાર છે.” કેરોલીના ગંભીર અદાએ અરત્રાનડના શખ્દો પકડતી ઝટ બોલી પડી “અને ત્યારે, હવે, અરત્રાનડ, બોલો, તહમારે અને મહારે હોસ્ત રહેવું કે દુશમન?—મદદગાર થવું કે કામ ખીગાડનાર? એકમેકની દીલસોઝી કરવી કે વીરધ જવું? બોલો.”

“તું રોઅરટ ડ કેબેનોને ચાહેછ?” જાણે પોતાના કાનોએ એકવાર જે શખ્દો સાંભળ્યા હતા તે માનીજ નહીં શકતો હોય તેમ અરત્રાનડે ફરીથી પુછ્યું, અને તે વખતે તેણે એકકે ટગરે કેરોલીનાને જોયા કીધી.

“ખચ્ચીતજ.” તુરતજ જવાબ મલ્યો “આજ સુધી મેં તહમને અકેલાનેજ મહારા ખરા દીલથી ચાહ્યા, અરત્રાનડ! મગર આજે તહમારી વરતણક બદલાયલી હું પુરેપુરી સમજી ગઈ, અને તેથી, અરત્રાનડ, લેથી મેંબી મહારી વલાણ બદલીછ-હું રોઅરટને આજથી ચાહતા શીખીછ અને જે તહમે કયુલ કરતા હોય તો હું તહમને રાણી જેનાના વહાલા થવાની એક એવી સુદર ઠક આપું કે રાણીબી તહમને ચાહે. બોલો, કયુલ છે કે?”

“કેરોલીના, શું તું ગંભીર છે? ગંભીર બનીને સાચ્યજ બોલેછ, કે અમથી મહને ખતાવેછ?” અરત્રાનડે શીસલી પડતાં પડતાં શક બતાવ્યો.

“નહીં, હું તહમને ખતાવતી નથી ! આહહા ! રાણી જિનાનાં પ્યારે તહમને કેવાં ખેંચ્યાં છે કે રાણીની વાત નીકલતાંજ તહમરો ચહેરો અથો ખીલી ખીલી નીકલ્યો.”

“સાચીજ વાત છે, કેરાલીના પ્યારી.” અરત્રાનડ બોલ્યો.

“બચ્ચસ હવે તહમે મહને તમારી પ્યારીના નામથી હરગીઝ બોલાવશે નહીંજ. આપણે આજથી એકમેકના આશુક-માથુક નથી, મગર દોસ્ત છીએ.” કેરાલીના દમામથી બોલી “જુઓ, સાંભલો, હું તમને રાણીના વહાલા ખતાવવા રોપરટ તરફ દગો રમીશ, પરમ દહાડે યાને લડાઈના ત્રીજા અને છેલ્લા દીવસે કોઇ અચ્છી રંગત જમશે, રોપરટને બદલે તહમે લડવા કિતરી શકો એમ હું કરીશ, જે આવતી કાલે કોઇ લડવા મયદાનમાં નહીં ખી આવ્યું તોખી પરમ દીવસે તો કોઇ આવશેજ, અને પરમ દીવસે તહમને લડવા માટે હું મઉકો આપીશ.”

“ત્યારે તું કોઇ તીલીસમાતી અઉરન છે !” હસવાનું કરતો અરત્રાનડ બોલ્યો “તું કેમ મહને ટક આપશે ?”

“જુઓ, સાંભલો—” અને તે અરત્રાનડનો હાથ પકડીને બકતરવાલાં ઓરડામાં ચાલતાં કાંઈ બોલી.

*

*

*

*

ખીજે દીવસ થયો, અને તે રોપરટના દુશ્મનો સામે લડવા માટેના ખીજે દીવસ હતો. આગલાજ દીવસની માફક લોકોની ભેટી ઠંડ જમાવ થઇ હતી, અને જ્યારે નવ વાગતે રાણી જોના પોતાને માટે ખતાવવામાં આવેલા તખ્ત પર આવી બેઠી ત્યારે તેને આગલા દીવસ કરતાં વધારેજ માન મળ્યું, કેમકે ડયુક ઓવ ડુરાની હાર પછી લોક એમજ સમજતાં શીખ્યું હતું કે રાણી પોતાના સચ્ચોહરના મઉત માટે નીરદોશ હતી.

તે ખીજે દીવસખી અરત્રાનડ બકતરમાં સજ્જ થઇને બેઠો હતો, આજે હવે તેને લડવાની તક મલે કે નહીં મલે તેની કાંઈજ દરકાર તેને નહીં હતી. કેમકે આવતી કાલે તો ઝુરર કેરાલીનાની મદદ સાથ તેને લડવાની તક હાથ આવનાર હતી.

વખત થતાં રોપરટ આગલાજ દીવસના ઘોડાપર સ્વાર થઇને આવ્યો, અને ત્રણ વખત તે ચકકર ફર્યો. તે ત્રણ વખતે રાણીના શામીયાના આગલ આવતાં ચહેરો ખુલ્લો કરીને તે નમ્યો.

રોપરટ તે પછી લડવા માટે હમનખરબની વાટ જિતો ઉભો કે મુનાદી ફેરવનારે પુકાર માર્યો, અને જવાબમાં એક શખસ તમામ બકતરમાં સજ્જ થયેલો સુફેદ અને સીંહા રંગના બેલ સાથના એક ઘોડાપર બેઠેલો આવ્યો.

મુનાદી ફેરવનારે લડવાના કારણમાં તેને પુછ્યું ત્યારે રાણી અને રોપરટ બન્ને તરફ દુશ્મનાઈની નીશાની ખતાવતાં નામ કહીને તેણે જણાવ્યું “હું મહારા દોસ્ત ડયુક ઓવ ડુરાની તરફથી આજે લડવા આવ્યો છું.”

“સાંભલો, તહમે કાઉન્ટ પારબેરીની, કે જે તહમે આજે મરશે નહીં અને હારશે તો તમારી સામે કામદા મુજબ રાખ્યના શીતુરી તરીકે કામ ચલાવવામાં આવશે.” મુનાદી ફેરવ-

નારે કહ્યું.

“તહમે તહમાર કામ કરો.” તે કોઈ કાઉન્ટ બારબેરીનીએ દમામથી કહ્યું “લડવાનું રણસીંગ કુંકો.”

કસમ આપવામાં આવ્યા—પાદરીએ બાંગ્લી કીધી—મુનાદી ફેરવનાર અને નઉકરો દુર થયા—લડવાની છેલ્લી નીશાન મલી—અને તે બન્ને લડવમ્યાઓએ પોતાના હતીઆર સાથ હતીયાર મેલવ્યાં.

ઝમીનખી જાણે તે લક્ષનારાઓના પગ તલે જુમખીશ ખાતી હતી ! હાલપર તેગોતયરના ફટકાઓ ધમધમ આવી પડતા હતા. તખરના દુકડે દુકડા થતાંજ શમશીર ચાલી, અને એક કલાક સુધી કોમનીખી શમશીરે લડુનું એક રીપુખી તે બકતરમાંથી દાખીલ થઈને નહીં આપ્યું.

આખીર, રોયરટનીજ છત થઈ. ભાલાના એક ફટકાથી કાઉન્ટ બારબેરીનીની કોલાહ ઉડી ગઈ, અને રોયરટે ઝડપથી શમશીરનો ઝરખ તે કાઉન્ટના સરપર ખેંચી કાઢ્યો ! એક આંચકો, અને ખીજ જુમખીશ સાથ તે કાઉન્ટ ઝમીનને ચુમતો ખાકમાં પડ્યો !

ઓહો ! હવે તો તાલીઓની ગરજનાનો કોઈ શુમારખી નહીં હતો ! આ ખીજ વાર રોયરટ ડ કેમેનોની છત થઈ હતી, અને લોકો હવે વધારે ખાતરીથી માનતા હતા કે મહેલ-વાલાઓ મરહુમ એનફરીઆના મઉત માટે જવાબદાર નહીં હતાં !

હારેલા ઉમરાવને ઝમીનપરથી ઉચકવામાં આવ્યો, અને તેનું બકતર તેના શરીર પરથી ખોલવામાં આવ્યું. કાઉન્ટ બારબેરીનીની આંખોખી માથામાંથી નીકળેલા લડુથી બધી બધ થઈ ગઈ હતી. તુરંતજ તખીબ આવ્યો, તેણે લડુ સાફ કરીને જતું બધ કાઢ્યું, અને ઘણી સંભાલથી પાલખીમાં નાંખીને કાઉન્ટને તેના નઉકરો તેના મકાનપર લઈ ગયા.

તે પછી ત્રણ વાગતા સુધી રોયરટ સામે બ્યારે કોઈખી ખીજે લડવા નહીં આવ્યો ત્યારે ત્રીજ દીવસપર લડવાનું રાખી બધાં વીખરાઈ ગયાં.

* * * *

રાણી જોનાએ તે રાત્રેખી ખુશાલીનું મોટું ખાણું કીધું, અને બધી ખુશી ખુશી જે જમી હતી તેમાં રોયરટ ડ કેમેનો તરફથી ખોલાતા રાણી માટેની મુબારકબાદના શખ્દોમાં બધાંનું ધ્યાન લાગ્યું હતું. તે વખતે ઘણી ચાલાકી વાપરીને રોયરટના નીચે નમાવેલાં, સીધા હાથમાં શરાબની જે જામ ધરેલી હતી તે જામમાં પાસે ખેડેલી કેરોલીનાએ કોઈ ભુકી નાંખી દીધી !—પેલી ભુકી ઘણી જલદીથી પીગળી ગઈ, અને મુબારકબાદી ખોલી રહ્યા બાદ રોયરટ ડ કેમેનો તે શરાબ પી ગયો. શરાબ પીવા પછી થોડે વખતે રોયરટને લાગ્યું કે તેને બારી ઉંઘ આવતી હતી !

પ્રકરણ ૪૯ મું.

લડાઇના ત્રીજા દિવસ-પરાજય !

તે ત્રીજા દિવસેથી લોકોની ભારી કડ જમાવ થઇ હતી અને આગલા એ દિવસો કરતાંથી વધારે આતુર ચમ્પો થઇ હતી. લોક આપસઆપસમાં પુછતું હતું “શું એમ ધારો છ કે આજે હવે કોઇ લડવાની હીમત કરતું આવશે?” જવાબ મળતો “કેમ કહેવાય? આવેથી.”

તવંગરોના તંબુઓમાંથી જીજ્ઞાસાએ જગ્યા લીધી હતી, અને તે તવંગરો વચ્ચે પેલાજ સુકના સીતારા-અલતમારાના અમીરની હસીન સુરત ખેરી-લુસીઆએ ફરીથી તે દિવસેથી પોતાનો આખોતાળ બતાવ્યો હતો.

નવ વાગતે જરાબર રાણી જેના પોતાના રીસાલા સાથે આવી, અને તેણે પોતાના પગ મથદાનમાં મુક્યા ત્યારથી તેનાં કદમ તખ્તની બાજુમાં જઈ રહ્યા ત્યાં સુધી તમામ ખાસો-આમે તાલીઓનાં આવાજથી ઝમીનનેથી ગોચા જુમખીશ આપી દીધી. ખેશક તેઓ હવે પોતાની રાણીને તેના મરહુમ શઓહરના ખુન માટે નીરઅપરાધી માનતા હતા, કેમકે બન્ને દિવસોની લડાઇમાં તેઓ ધારતા કે પવીત્ર કુદરતે પોતાની મદદ આપીને તેની ઈજ્જતને બચાવી હતી - રાણી તો તે મોટાં માનના બોજ તજે ગોચા દયાઇ ગઇ અને તેનું સર ઝમીન નરફ જુલુંકતા તે વીચારમાં પડી-તેની છાતી ધડક ધડક ઉડવા લાગી-અને તેની આંખોમાં આંસુ ભરાઈ આવ્યાં-તે મનમાં બોલી “લોક મ્હને નીરદોશ ધારીને એ માન આપેછ. એ પાક ખુદા-એ મહારા પાક પરવરદીગાર, અગર જે હું ખરેખર નીરદોશ હતો તો આજે મ્હને કેટલી બધી ખરી ખુશાલી પડદા થતે ! મગર, અફસોસ, મેં એક પલીક પાપના ઉડા ગારમાં હોમાવ્યું.”

રાણીએ રમાલથી પોતાના આંસુ નુછી નાંખ્યાં, અને દમામદાર દેખાવ કરીને તખ્તપર બેઠી-તેના હમસોબતીઓ શીલીપા, કેરોલીના અને એડરીઅન તથા લોડ હાઇ ચેનસેલર ત્યાં તેની આજુબાજુમાં આવી બેઠાં, લેકીન આજે બરત્રાન્ડ ડ આરત્રોમ્સ જણાતો હતો નહીં-રાણી જેનાએ બરત્રાન્ડની ગયરહાજરી માટે કેરોલીનાને પુછ્યું, જેના જવાબમાં તે બોલી “પોતાની ખાબધાહથી આજ સહવારે બરત્રાન્ડ મહારી મુલાકાતે આવ્યા નહીં હતા, અને મેં સહવાર પછી તેમને જોયાથી નથીજ. હું નહીં જાણતી, તેજણ કેમ આવ્યા નથી તે હું કહી શકતીજ નથી.”

મગર, તેઓની વાતમાં ખલલ પડી, કેમ જે રણસંજી કુકાયું, અને મુનાહી ફરવનારે ખુલ્લે આવાજે જણાવ્યું “નામદાર નાઇટ સર રોબર્ટ ડ કેમેનો પધારે છે, આપણા બહાદુર લડવૈયા પધારે છે.” અને, તે પછી તુરતજ તે દિવસનો લડાઈ શુરવીર આવી પહોંચેલ.

રાખેતા મુજબ તે ત્રણ વાર ચક્રશેષો ફર્યો, મગર તે આજે બધારે ત્રણ વખત રાણીના શામીયાના આમલ ઘોળે ત્યારે અહેરાપરથી બહાર ઉઠાવી લેવા વગરજ નમ્યો !

ખાસોઆમમાં તે દેખાવથી ચક્રચાર થઈ ! અરે, આ ત્રીજા દિવસે રોબર્ટ ખુલ્લા અહેરાએ સણીને કેમ નમન નહીં કરતો હતો ?-લોકોમાં વાત આથી.

“એ દીવસની લગ્ન પછી કદાચ ચહેરાપર ચાક હશે, અને તેથી પોતાનો ચહેરો ઝરાકળી નાપસંદ દેખાવ બતાવે તે ગમતું નહીં હોવાને સખમે રોયરટે આજે ચહેરો ખોલ્યો નહીં હશે !” લોકમાંથી એકે અકકલ દોડાવી.

“કદાચ તેણે વધારે સાવચેતીને ખાતીર આજે બકતર સાથ ચહેરાવાલો ભાગળી મઝામુત બંધ કરી લીધો હશે કે ભાલાની અસર ઝરાકળી ન થાય” ખીમએ અકકલ કીધી “તેથી તે ચહેરાપરતું બકતર ઉઠાવીને તેને ધીલું બનાવતો નથી.”

“મહેને તો એમ લાગેલ કે રોયરટે કસમ ખાધાલ કે આ છેલ્લા દીવસની જીત પછીજ હવે તો ચહેરો ખોલવો, તે અમાલ નહીંજ.” વળી કોઈ ત્રીમએ અકકલના ભમરડાને કમચ-કકલની રસીથી ધુમાવ્યો !

પણ, હવે રાણી જોનાએ અળખખી સાથે શીલીપાને સવાલ કીધો “રોયરટે આજે મહેને સલામ કરતી વખતે પોતાનો ચહેરો છુપાવેલોજ રાખ્યો તેનો સખખ આપ કાંઈ સમજી શકોલ કે ?”

“ખીલકલ નહીં.” શીલીપા ફગલાખને ખોલી “એમ કરવાનો એને સખખજી શું મલ્યોલ તે માટે હું પોતેખી નાવાકીલ છું—આજે સહવારે આપણે મહેલથી નીકળ્યા બાદ રોયરટ ત્હમને મલ્યો હશે ત્યારે કાંઈ ત્હમારા વચ્ચે—”

“એ આજે મહેને મલવા આવેલોજ નહીં” રાણી જોનાએ સહેજ મોંહ ધુગાવીને કહ્યું “કાણુ જાણુ એને કાંઈ વહારે ભરાલ આબુલ કે શું તે આજે મ્હારી મુલાકાતે એકખી વખત આવ્યો નહીં ! મેંખી ‘આવશે’ કરીને બેઠરકારી કીધી, તે કાણુ જાણુ એને ગુરસો લાગ્યોલ. અને તે સખમે એણે ચહેરો નહીં બતાવ્યો—સલામખી કીધી તે હું ધારેલ કે ઝરા મીઝાજમાંજ ડોકયું નમ્યું, કેમ ત્હમને તેમ લાગ્યું કે નહીં ?”

“નહીં—નહીં, મીઝાજ નહીં !” શીલીપાએ પોતાના બેટાની તરફેણ કરી “આજે સહવારે એ મહેનેખી મલ્યો નહીં, એમ તો પરમ દીવસે સહવારેખી મહેને મલ્યા વગરજ મયદાનમાં એ આવ્યો હતો. પણ, મહેને એ ખબર નહીં કે ત્હમારી મુલાકાત વગરખી એ આવ્યો હશે ! કાંઈ ત્હમો વચ્ચે તકરાર તો નથી થઇની !”

“કાંઈજ નહીં.” રાણી ધીમેથી શીલીપાના કાનપર પડી ખોલી “સીરફ, કાલે રાતના એણે ઉંધ આવ્યાની વાત કહી જે વખતે મેં તેને એમ બેઅલખ થઇને મેઝ છોડી ન જવાની સલ્લાહ આપી, પણ જ્યારે એણે ઉંધવાજ જવાની બહોંસ ચલાવી ત્યારે મેં સહેજ હપકો આપીને કહ્યું ‘એમ કેમ રોયરટ વ્હાલા તું બેઅલખ બનેલ ! એટલો બધો પીધો શું કામ કે જલદી ઉંધ આવે !’—શું, શીલીપા, આપ એમ ધારેલ કે મ્હારી વાતથી એ ગુરસે થયો હશે ?”

“કાણુ જાણુ ! કાંઈ કાંઈ વખતે એનો મીઝાજ બરખેલાલ ઝરાસી વાતમાં થઇ જાયલ, તેમ આજેખી ગુરસો ઉતર્યો નહીં હોય ! પણ, યોભરો ચઢાવવો હતો તો મહેલમાં, હીંયા મયદાનમાં લોકો સનમુખ નાદાન થવાનું હોય !” શીલીપા ખોલી.

“જેવી એની મરઝી.” એક ઠંડી સાંસ ભરીને જોના નીસાસાથી ખોલી, અને પછી તેઓ ચુપ થયાં કેમજે લગ્ન ચાલુ થવા માટેનો પુકાર થઇ રહ્યો.

મુનઠી પુકારનારના જવખમાં કાંઈખી લગ્ન માટે બહાર પડ્યો નહીં—અને એક કલાક

નીકલી ગયો.

તે કલાક પછીથી બીજો કલાક નીકલી ચાલ્યો, અને તવંમર લોકો એસતાં એસતાં યાકી ગયાં, જ્યારે ત્રણ કલાક બાદ તો મધ્યમ અને મુઠ્ઠીસોની ધીરજથી ખુટી મધ, અને તેઓ પોતાની બેઠકમાં અકડવકડ કરવા લાગ્યાં.

શામીયાનામાં હવે એકજ દીલને નાસીપાસી મલી અને તે કેરોલીનાના દીલને. એડરીઅન ત્રેસપેક્ષો તો ખુરીઅન આવશે તેની રાહ જોતો હવે ખુશી થતો હતો કે ફોરેક્ષોએ પુગાડેલી ખબર ખોટી ખબર નીવડી હતી અને ખુરીઅને લડવા માટેનો પોતાનો વીચાર ફેરવી તે સુખ થયો હતો.

બે વાગતાનો વખત થવા આવ્યો અને હવે એક કલાક પછી તો અધુ ખત્રાસ થવાનું હતું અને રાણીને સડે તમામ નીરદોશ પુરી ખાત્રીથી માની લેવાના હતા. રાણી જોનાએ અને શીલીપાએ તે વખત નઝદીક આવતો હતો તે માટે ખુશીની આંખો એકબીજાં તરફ ફેંકી અને દોના કેરોલીનાનેથી પોતાની નાસીપાસી છુપાવીને રાણીના હસ્વામાં પોતાનું હસવું શામીલ કરી દેવું પડ્યું. એડરીઅન ત્રેસપેક્ષો બડબડ્યો “ફોરેક્ષોને કમવામાં આવેલો, નહીં તો ખુરીઅને પોતાનો વીચાર ફેરવી નાંખેલો. હું પોતેથી તઅજબુઅ રહેતો હતો કે ખુરીઅને રાખરટની સામે લડવા આવવાની ઇચ્છાજ કેમ કીધી હશે!”

બે વાગ્યા અને મુનાદીયાએ કરણાધુ ધુંકીને ઝાહેર થવા દીધું કે બીજો એક કલાક પસાર થઈ ગયો હતો.

મગર સાંભલો ! દુરથી રણસીંધુ ધુંકવાના આવાજ સાથે ઘોડાના પગલાંનો સાદ આવે છે. લોકોમાં નવું ચેતન જાણે થાય છે, અને એકકે એક જણની ત્યાં નઝર ખેંચાઈ છે જ્યાં-થીથી મયદાનમાં લડવધ્યાઓને દાખલ થવા માટે ખાસ જગ્યા ફીધેલી છે. કોઈ જાણતું નથી કે તે આવનાર કોણ છે, મગર કેરોલીના અને એડરીઅન પોતપોતાના મનમાં ખુરીઅનને આવતો માને છે.

અને તે બેની છાતીમાં અગ્નિયથી ઘર કરે છે: કેમજે તે આવનાર જો કે બકતરમાં સજ્જ છે તોથી તેના ઉઘા અને પાતલા શરીરપરથી માલુમ પડે છે કે તે ડાકુઓનો સરદાર ખુરીઅન નથીજ !

તે નવો આવનાર લડવધ્યો મોતીઆ રંગના સુફેદ ઘોડાપર બેઠો હતો-અને તેની કોલાહમાં કાગઝી રંગની કલગીના પીછાં મુકેલાં હતાં.

મરદાનને બદલે કોઈ જનાના ગોયા બકતરમાં સજ્જ થઈને લડવા આવી હોય તેવું તે લડવા આવનારનું કદ લાગતું હતું !

તે નવા લડવા આવનારની સાથે તેનો એક નડકર હતો, જેણે અહોરાપર નીકળે નાંખ્યો હતો !-લોકોની આતુરતા એટલી તો અણીપર આવીને પડતાં બચી હતી કે જ્યારે તે નવો લડવધ્યો લડવા માટે આવ્યો ત્યારે તેને માટે તાલીઓની એક ગરજના ગોયા થઈ રહી.

તે નવા લડવા આવનારનું કદ બકતરની તીચે એટલું પાતલું લાગતું હતું કે તે રાખરટ

જેવા બંધે શુરવીરોને હરાવનાર લડવઘ્યા સામે કેમ લડશે તે બાબે લોકો તઅજ્ઞુઅ રહ્યાં-ચક્રાવે ફરીને તે લડવાની જગ્યાપર આવી ઉભો રહ્યો કે મુનાદીયાએ તેનું નામ પુછ્યું, જવાબમાં જ્યારે તે અગણ્યાએ માત્ર ડોકું જ ધુણાવ્યું ત્યારે બધાંની તઅજ્ઞુઅમાં વધારો જ થયો. વલી, તે મુનાદીયાએ લડવા આવવા માટેનું તેને કારણ પુછ્યું તો કારણમાં બી તેણે મુગાંની માફક ડોકું જ હલાવ્યું !

લોકોમાં હસાહસ થયું રહી. કોઈ કહેવા લાગ્યું કે 'ખીચારો મુગો છે' કોઈ કહે 'નહીં ખોલવાના કસમ ખાધા છે' કોઈ કહે 'રેશમની જીભનો શુરવીર છે તે ખોલે તો રેશમનો તાર તુટી જાય' કોઈ કહે 'એ શું લડાઈ જીતશે એ તો જનાના લડવઘ્યા છે !'

"ત્યારે તમે રોયરટ ડ કેપેનોનાં અંગત દુશ્મન તરીકે લડવા તક્યાર થાઓ." મુનાદીયાએ કહ્યું, અને કસમ તથા બંદગી પછી એકવાર સરણામ પુકાઈ-અને બીજીવાર તુરણાઈ પુકાઈ-અને ત્રીજીવાર જ્યારે રણસીંગ પુકાઈ ત્યારે તે અગણ જવાનનો ઘોડો શેરની માફક રાણીના લડવઘ્યાના મજબુત કાલા ઘોડા તરફ કુદ્યો-અને તે લડનારાઓની તબરથી તબર મલી રહી !"

તે અગણ જવાન જે કે કદમાં લોકોને જનાના લાગતો હતો મગર તેની લડવાની રીત તો એક ખરા લડવઘ્યાની હતી, તે ફટકાપર ફટકા લગાવ્યો જતો હતો જે કેટલીક વાર મુશકાલીથી ઢાલપર જીલાતા હતા !

રાણી તરફના શુરવીરે એક ફટકો તેની કોલાહ પર એક મઢકે એવો માર્યો કે તે એજ ખાત્રી રાખી શક્યો કે તે અગણ લડવઘ્યા જરૂર જમીન માપશે, મગર બીજી પળે તેની પોતાની કોલાહ પર એવો એક જખર આવી પડ્યો કે રાણી તરફનો લડવઘ્યા પોતેજ પોતાના ઘોડામાં તમર ખાઈ ગયો, અને જે તેજ વખતે બીજો એક ફટકો પડ્યો હતો તો તે પોતેજ જમીનની ખાકને ચુમતો પડતો !

તે અગણ્યો લડનાર જે બહાદુરી અને દીલાવરીથી લડતો હતો તે માટે લોકોને દાંતમાં આંગલી પકડવી પડી ! અરે, કોણ જાણતું હતું કે એટલું બધું કુવંતુ તેનામાં હશે ? રોયરટ કે જેની સામે મોટા બે શુરવીરો ટકી નહીં શક્યા હતા તેની સામે આ ટકતો હતો અને વલી પેલા બે કરતાંબી ઝીયાદા ઝોર અને કુવંતથી લડતો હતો !

એકની તબર તુટીને ટુકડે ટુકડા થઈ જવા પછી ભાલાની લડાઈ ચાલી, અને તે અગણ્યો જવાન એટલા તો ઝોરોદમથી લડ્યો કે રાણીના લડવઘ્યાની ઢાલના તેણે ટુકડા કરી નાંખ્યા !

હવે, રાણીના શામીયાનામાં મોટો ગભરાટ ફેલાયો. અરે, રોયરટ ઢાલ વગર તો હવે એક મીનીટબી ટકી શકવાનો નહીં હતો. -તેમ નહીં, રોયરટના હમખરદે પોતાનો સામનો કરનારની ઢાલ તુટી મચલી જોઈને પોતેજ પોતાની ઢાલબી ઉડારી નાંખી, અને તે એકસરખા હતીઆરનો થઈને લડવા લાગ્યો. તેની બહાદુરીના વખાણથી તેજ વખતે મયદાન ગાજી રહ્યું.

મમર, તુરતજ મુનાદી ફરવાનારે આવીને કહ્યું કે તે કાનુનથી ખીલાફ કામ હતું, તેણે અરક કાઢી કે જે તે અગણ લડવઘ્યા હુકમ આપે તો નવી ઢાલ સર રોયરટને આપવામાં

આવે, લેકીન હાલ વગરની લડાઈ તો નહીં થાય. તુરતજ તે અગ્નિજ્વળ જવાને હાલ આપવા માટે હાનુ ડોક્યુ કીધું, અને તે મુનાદીયાએ પહેલે તેની હાલ ઉચકીને તેને આપી અને તે પછી બીજી નવી હાલ મંભાવી રાણીના લડવઘ્યાને હાથ મુકી.

લડાઈ પાછી ચાલી અને શમશીર ચમકી રહી, લેકીન બીજી વાર ધુર થયલી તે લડાઈ ધણે વખત ચાલી નહીં. તે અગ્નિજ્વળ લડવઘ્યાએ પોતાના સુફેદ ઘોડાને પાછલ હટાવી લીધો—પોતાની શમશીર હવામાં ઉચે ચઢાવી દીધી—ઘોડાને રાણીના લડવઘ્યાના ઘોડાપર પુર ઝોરથી દોડાવી દીધો—અને હવામાં ચઢાવેલી શમશીર ધણાજ ઝોરથી નીચે ઉતારીને મારી. રાણીના લડવઘ્યાએ એક જુમખીશ ખાધી, અને બીજા ફરકાના લાગવા સાથેજ તે ઝમીનદોસ્ત થઈને પડ્યો, અને હોશ ફરામોશ થઈ ગયો.

રાણીના લડવઘ્યા ઘોડેથી ઝમીનપર પડ્યો કે તેનો સીંહા ઘોડો મયદાનથી નહાડો, અને તુરતજ પોતાના સુફેદ ઘોડા પરથી કુદી પડીને તે અગ્નિજ્વળ જવાને પોતાની જીત ઝાહેર કરતા ત્રણ વાર શમશીર હવામાં ધુમાડી.

ઝોહોઝો ! તાલીઓનો તે આવાજ ! જે કાનને પવીત્ર કુદરતે ઝોર ન આપ્યું હોતો તેનો પરદોખી નાશ પામતો !

ત્રણવાર શમશીર ધુમાડ્યા બાદ તે બહાદુર અગ્નિજ્વળ લડવઘ્યાએ વાંકા વક્રીને રાણીના ઝમીનદોસ્ત થયલા લડવઘ્યાની કોલાહમાંથી એક પીછ-ખેચી કાઢ્યું, અને તેને પોતાના નઉકરના હાથમાંથી લીધેલા એક ભાલાની પોકલ ઘાંટીમાં ખેતી લઇ ઘોડેસ્વાર થઈ તેણે હવે મયદાનમાં આસપાસ ચકરાવે લીધો.

તેજ વખતે મુનાદીયાએ દોડી જઈને રાણીના લડવઘ્યાને ઝમીનથી ઉઠાડવા માટેની કોશીશ કીધી, અને સર રોયરટ ડ કેમેનોના નઉકર અલોનઝોએ હવા મલે તે માટે તે હારેલા લડવઘ્યાની કોલાહ નીકાલીને તેના ચહેરા પરતું બકતર દુર કીધું.

મગર, અલોનઝો તે ચહેરા જોઈને એક સરપે ડાખ માર્યો હોય તેમ એક આંચકો ખાખ દુર થયો—અને મુનાદીયો તઅજબુખીને મારે લાકડું જ થઈ ઉભો રહ્યો ! !

રોયરટને બદલે બરત્રાનડ હતો !

પ્રકરણ ૫૦ મું.

કેરોલીનાની જાળમાં રોયરટ.

તે અગ્નિજ્વળી ભરેલી ખખર ઉડતી ઉડતી થોડીજ પળમાં રાણીના શામીયાનામાં જઈ પહોંચી, અને લોકોમાં તે ખખરથી જેટલી તઅજબુખી ફયલાઈ તેથી ઝીઆદતજ રાણીના શામીયાનામાં ફયલાઈ રહી. અરે રોયરટ ત્યારે ક્યાં હતો ?

લુટચી કેરોલીનાખી જાણે ‘અગ્નિજ્વળી અમ્મા’ હોય તેમ ઉલટી પુછપુછમાં પડી કે ‘રોયરટનું શું થયું હતું’ ! તેણે વળી બરત્રાનડની હારથી અમલી અમલી દીલગીરીથી ઝાહેર

“મથરેક” ની નોવેલ

“નકલોરની નકલોર”

તે છુતનારે ત્રણ વખત પોતાની યમશીર હવામાં ધ્રુમાવી.

બદમી આંટ, ભાવખળો, મુંઝાન

કરી દીધી !

એડરીઅન ત્રેસપેક્ષો તો ત્રીજા દીવસની હાર માટે દીલગીર થયોજ નહીં. કેમજે રાખ-રત્ને બંદેબે બરત્રાનડનો ઘોંટાલો થવાથી લોકો આ નવી વાતપર અચચાર અલાવતા હતા અને રાણી નીરદોશ હતી તે વાતને આસાનીથી સ્વીકારતા હતા. તેણીની ખબર તે અદમાશ બુઢાને પહોંચી જવાથી તેણે જરાકબી દીલગીરી દીલમાં વસાવી નહીં-ઉલટો ખુશી થયો કે ઘોંટાલો થઇ ગયો હતો ! લેડીન તે સમજીજ નહીં શક્યો કે તેમ કેમ બન્યું હતું ?

હવે નડકરોની મદદથી બેહોશ થયેલો બરત્રાનડ હુસ્પાર થયો અને તે પોતાના પગોપર ઉભો રહ્યો, જ્યારે તેને તંદરસ્ત ઉભેલો જોઇને પેલો અગ્નણુ લડવધઓ તેની પાસે ગયો અને બોલ્યો “બહાદુર જવાન, અગર હું જાણતે કે આપ મયદાનમાં ઉભા છો તો હું કદીબી આપની સાથે લડતે નહીં કેમ જે મહેને આપની સાથે કોઇ દુશમનાઇ નથી. સીરફ દુશમનાઇ જે છે તે સર રાખરટ કેમેતો તરફ છે.”

બરત્રાનડે પોતાનો હાથ તે અગ્નણુના હાથમાં મુકી દેતાં હસીને કહ્યું “આપ એક દરવાજ દીલ દુશમન છો, અગર દુશમન હોવાબી તો ! આપનું નામ મહેને કહો કે હું તેને ઇઝઝત સાથે હમેશા યાદ કરું, અને આપને હું મહારા દોસ્ત તરીકે હમેશા ચાહું.”

“હમણા હું મહાર નામ કહી શકતો નથી.” ઝડપથી તે અગ્નણુ જવાને કહ્યું “મગર, હું એટલું તો કહી શકું છું કે મેં આપની દોસ્તી સ્વીકારી છે, અને હવે પછી આપણે બેઉ દોસ્તો તરીકે મલથું.”

એટલું બોલતાંજ તે અગ્નણુએ પેલા બાલા પર ખોસેલું બરત્રાનડનું પીછ બાલાથી લઇ લેતાં બરત્રાનડની કોલાહમાં પાછું મુકીને કહ્યું “મુઆરક રહે લ્હમારી કલગી, અઝીઝ દોસ્ત.”

અને, હવે, રસમ મુજબ તેને આજની જીત માટે કોઇબી ઉમરાવી બાનુને પોતે ઇઝઝત સાથે એક યાદગારી આપવી જોઇએ, તેથી તેણે પોતાની કોલાહથી એક પીછ ખેંચી કાઢ્યું અને ઘોડેસ્વાર થઇ મયદાનમાં ધુમવા લાગ્યો.

બધી બાનુઓના દીલમાં આશાનું એક કીરણ ચમકી રહ્યું કે પૈ અગ્નણુ બહાદુર લડવધયો કોણને તે દીવસની જીતની યાદગારી બક્ષશે, તે માટે સઉ કોઈ આતુર ચશમોથી જોવા પડી !—અને મરદોને શું આશા થઇ ? તેઓ એવું ઇચ્છવા લાગ્યા કે હવે તે અગ્નણુ લડવધયો પોતાના ચહેરાપરથી બકતર ઉઠાવી લેશે, અને તેના ચહેરાને જોવા દેવાની તક લોકોને આપશે.

પણ નહીં.—બુઢો, તે તો રાણીના શામીયાના આગળથી પસાર થતી વખતે રાણી જોનાને નમીને ખાલી સલામ કરે છે, લેડીન પોતાનો ચહેરો તે બતાવતોજ નથી !

રાણી જોના તો સમજતી હતી કે તે બહાદુર જવાન આજના દીવસની જીતની યાદગારી તેનેજ કદાચ આપશે, પણ તે રાણીના શામીયાના આગળ ઉભોજ ક્યાં રહ્યો જે લેતી વાત ?—તે તો ત્યાંથી ઘોડો ચલાવી ગયો !

બહાદુર ! તે બહાદુર જવાનની કલગીના તે પીછને માટે બાનુઓમાં ગોચા મુગી હરી-ફાઈ ચાલી રહી હતી—તેમની જાતીમાં આશાનો પ્રવાહ વહી રહ્યો હતો ! અરે, કોઇબી બાનુ

તે કલગીને માટે પોતાની ઉમરના દશ પાંચ વરસથી તે જવાનને આપવા તૈયાર થઇ ગયો. અગર જો તેમ ઝીંદગીની રસ્સી આપી દેવાતી હોતે-કુરમાન કરી શકાતી હોતે તો!!

ત્રીજી વખત તે બહાદુર ચકરાવો ફરતી વેળા અક્ષતમારાના અમીરના તંબુ આગળ ઘોડાને ઉભો રાખ્યો-તમામ નકરો તેની હીલચાલ તરફ ખેંચાઇ રહી-અને અગળ્યા લડવધ્યાએ ઘોડેથી ઉતરીને આજના દીવસનું યાદગારીનું પેશુ સુકેદ બરફ જેવું પીછ અક્ષતમારાના અમીરની સુકના સીતારા જેવી ખુબસુરત બેટી નેપથ્યની ઝળકતી તે અખતર હુસીઆને મોટી ઇક્કત સાથે આપ્યું.

વીજળી કામ કરે તેટલી ઝડપથી હુસીઆના મનમાં ઝટ ખ્યાલ આવી ગયો કે તે અગળ્યો લડવધ્યા કોણ હતો!-અને જ્યારે પોતાના ગોરાગોરા હાથોથી તે કારનીની કલગી સ્વીકારી ત્યારે તેના ગાલોપર ઝીયાદ લાલી ચમકી રહી.

એક નાકેથી બીજી નાકે તે યાદગારીની ઇક્કત મેલવનાર ખુબસુરતીનું નામ બોલબોલતાં તેણીને કાનોપર વાગ્યું-અને થોડી પળ પછી તો ફરીથી કાનના બહર ફાડી નાંખે તેવી તાલીઓ મોટા આવાજો સાથે ગાજવાજી રહી.

“બહુ જીવો અગળ્યુ બહાદુર લડવધ્યા,” “બહુ જીવો અક્ષતમારાના અમીરની બેટી હુસીઆ,” “બહુ જીવો રાણી જોના.”

તે પ્રમાણે લડાઇનો તે ત્રીજો દીવસથી ખતમ થયો, અને પહેલા બે દીવસની સર રાખરટની જીતથી રાણીને નીરદોશ ધારનારાંઓ તેજ મત લઇને ઉઠ્યા, અને રાણીને જતી વખતે તેઓએ મોડું માન આપ્યું.

સર રાખરટનું ત્રીજા દીવસે લડાઇમાં નહીં આવવું અને બરત્રાનડનું આવવું એ ખીના પર તો જુદી જુદી વાતો થઇ રહી-મગર, રાણીના શામીયાનામાંથી નીકળેલા હુકમથી મુનાદી ફેરવનારે પુકારો કીધા કે “નામવર નાઇટ સર રાખરટની તખીયત આજ સહવારેથી યક-મ-યક બીગડી ગઇ હતી, અને તેવણ બીછાનામાં છે.”

લોક, તે પછી, આહીસ્તા આહીસ્તા વીખરાવા માંડ્યું.

*

*

*

*

પોતાના શેઠનું બકતર બરત્રાનડે પહેર્યું હતું, અને પોતાના શેઠનાજ ઘોડાપર તે બેસીને લડવાથી ગયો હતો. તે વાતની મયદાનમાં જણ થતાજ રાખરટનો નઉકર અલોનઝો પોતાની ટક જોઇને મયદાન છોડી ગયો. અને મહેલમાં રાખરટના કમરામાં ગયો.

રાખરટ તુરતનોજ બીછાનમાં આંખ બોલતો નગરત થયો હતો, જે વખતે અલોનઝો જઇને તેની છેક નઝદીકમાં હાથ જોડીને ઉભો રહ્યો.

“કેમ અલોનઝો, રહવાર પડી કે? કેટલા વાગ્યા?” રાખરટે હજુજ આંખ બોલતાંજ પુછ્યું.

“રહવાર પડી ને બપોરથી પડી, ને હવે રહાંજથી ખલાસ થઇ જશે.” અલોનઝો બોલ્યો “લડાઇનો ત્રીજો દીવસ તો પુરો થયો નામવર.”

“હેએ!” રાખરટે તમજજુથીને મારે ગોચા ફાટીજ ગયો “એ તે શું બોલેજ?”

અને તે શું બોલતો હતો તેની સમજણ અલોનઝાએ રોબર્ટને આપવા માંડી-રોબર્ટ તો જેમ જેમ સાંભળતો ગયો તેમ તેમ ઉશ્કેરાતો ગયો, મગર બ્યારે તેણે બાપુ કે તે બાપુનાથી બરત્રાન કે હાર ખાધી હતી ત્યારે તેનો ગુસ્સો ઉતર્યો. તેણે દીલમાં તસલ્લી માની કે બરત્રાનડા જો કે રાણીનો વહાલો થવા ગયો, પણ તે ઉલટો હારીને તો તે મીડી નજરાથી ઝખવાણો થયો !

હવે રોબર્ટને સમજ પડવા લાગી કે ગઈ રાત્રે શું થયું હતું. ગઈ રાત્રે કોઈ દગો થયો હતો અને તેની શરાબમાં કાંઈ બેલવામાં આવ્યું હતું જેથી તે ઝુમાટલો લાંબો વખત નીંદમાં ગાફિલ પડ્યો હતો ! અને, ત્યારે, તેણે અટકલ દોડાવવા માંડી કે કોણે તે દગો કીધો હશે. તેણે બરત્રાનડાની રીતપરથી ખ્યાલ આવ્યો કે બરત્રાનડાની માથુકા દોના કેરોલીનાએ રખે કાંઈ બરત્રાનડા સાથે મલીને પ્રપચ કીધો હોય ! અને લાંબો ખ્યાલ દોડાવતાં તે એજ પીચાર નક્કી કરી ચુક્યો. રાત્રે, વળી, તેની બાજુની કુરસીમાં કેરોલીના બેઠી હતી !

રોબર્ટે તુરત વેલા તો ખામોશી અખત્યાર કીધી અને કોઈને પોતાને ગયલો શક ઝાહેર નહીં કરીને પોતાના મનને સુઝાયુ કરવાનો ઠરાવ કીધો.

રાણી સાથે તેના અઝીઝો મહેલમાં પાછા કર્યાં ત્યારે બધાંએ રોબર્ટના કમરામાં ગયાં અને શું બન્યું હતું તે માટે પુછવા પડ્યાં. રોબર્ટે પોતે કોઈ સમજ્યથી લાંબો વખત સુધી ઉંઘમાં પડી રહેવાનું જણાવ્યું અને રાણીએ મસખરી કીધી “ ઘણો દારૂ પીવાની એજ મોહકાણુ હોય છે.”

વળી, બીજા હાથપર બરત્રાનડે ખુલાસો કીધો કે બ્યારે રોબર્ટને ઉંઘથી નહીં ઉઠેલો અને તદ્યાર થયલો તેણે નહીં જોયો ત્યારે તે પોતે રોબર્ટના બકતરમાં તદ્યાર થયો અને રોબર્ટના ઘોડાપર બેસીને રોબર્ટના નઉકરને કાંઈબી ઇશારો કરયા વગર રોબર્ટનાં નામ હેઠળ લડવા મયદાનમાં ગયો. એ પાતીયાં ગોઠવાયાં તે બરોબરજ ગોઠવાયાં અને બધાંને તે વાતની ખાતરી થઈ, મગર બદમાશ એડરીઅનની ચુંચી આંખો કાંઈ શકમંદ બની !

તે પછી મહેલમાં રાત્રે ખાણું થયું અને પેલો અબાણુ જવાન કોણુ હશે તેની અટકલ એજપરબી ચાલી રહી.

ખાણા પછી રોબર્ટે જોનાને પોતાની જીતની યાદ દેવડાવીને હવે પોતાના હાથનો સ્વીકાર કરવા કહયું, લોકીન જોનાએ હાલ થોડો વખત તો તેઓના લગન નહીંજ થઈ શકે એમ ઝાહેર કરતાં કહયું “ વહાલા જન, મહેને ખુરીઅનનો ઘણાજ દર છે. વલી, લોકો હમણાંજ શાંત થયલાં છે, તો તુરત ને તુરત સુતેલા સાંખે જગાડનાર આપણાં તે લગન આપણને ધીકકારમાં નાંખશે, લોક સમજી જશે, અને આપણી તરફ નફરતની નકર ફેકશે, માટે મઉકો આવે ત્યાં કુધી ધીરજ ધર.”

પણ, તે જવાબથી રોબર્ટને ધીરજ મલીજ નહીં-તે તો ખાણા પછી પોતાના કમરામાં જવા માટે નીકલ્યો ત્યારે દીલગીર થયલો હતો.

મગર, તે પોતાના કમરામાં પથ મુકે તે અગાઉ ત્યાં કોઈ આવી લાગ્યું અને તેની અસલીન પકડીને કોઈએ ખેંચી.

તે દોના કેરોલીના હતી. તેણે નાંકપર આંગલી મુકીને રોબર્ટને ખામોશ રહેવા કહયું.

અને પોતાની પાછલ આવવા જણાવ્યું.

રોબર્ટ કેરોલીનાની પાછલ પાછલ આવ્યો, અને કેરોલીના તેને પોતાના ઓરડાની અંદર કોઈ કહેવા માટે લઈ ગઈ !

પ્રકરણ ૫૧ મું.

રોબર્ટ ફીતરતની ફાંસમાં !

કેરોલીનાના ઓરડામાં રોબર્ટ જેવો દ્રખલ થયો કે કેરોલીનાએ દરવાજો ખૂલે કીધો, અને રોબર્ટને એક કોચપર એસવા કહીને પોતેની તેની પાસે બેસી જતાં મીડાસથી બેલી “ મારા ખાનગી કમરામાં આપને હું લઈ આવી છું, તેથી આપ નામવર ઘણા તઅજગુઅ થતા હશે, કેમ ? ”

“ તઅજગુઅ થવાની કાંઈ ગુરૂતથી છે ? હું આપને વરસોથી પચચાણું છું, અને આપણે આપણી રાણીને માટે આપણું બનતું કરીએ છીએ અને મહેલમાંના મહેલમાંજ હમેશાં એક બીજાની મદદમાં છીએ તો પછી તમારા ખાનગી ઓરડામાં એકવાર કોઈ વાતનું માટે આપ મહેલે લાવો છો તો તેમાં મહારે તઅજગુઅ થવા જેવું શું છે ? ” રોબર્ટે કહ્યું “ હું તો તઅજગુઅ નથી થતો, મગર મને હીંમાં જોવાથી તમારા બરત્રાનડ ગુસ્સે થઈ જાય ! ”

“ બરત્રાનડની વાત હવે નહીં કરો ” કેરોલીના પોતાનો ચહેરો કુમકાવી નાખીને બોલી “ હવે હું તેને વધારે વાર ચાહી શકવાની નથી. ”

“ શું એ વાત ખરી છે ? આપ જેવી એક ખુબસુરત માથુકા ગુમાવવાને તે જવાન કમનસીબ બન્યો છે ? ”

“ બેશક ” કેરોલીના બોલી “ તેની બેવકાઈ અને બેદરકારીએ તેને માર્યો છે ? હવે કદી-બી તે મારા ખ્યારને મેલવવા પામશે જ નહીં, મારા એક સખુનની આરતુથી હવે તે નહીં જ કરી શકશે. હું અને બરત્રાનડ હવે માત્ર દોસ્તો છીએ, આશક-માથુક નહીં જ. ”

“ હીઈક ” રોબર્ટ રહેજ મોંઢ મલકાવી બોલ્યો “ કચેરીમાં કચરો પડ્યો છે ! ”

“ હમેશાનો. ” કેરોલીના બોલી “ જે માણસ એક સાથે ખ્યાર કરવાની કાશીશ કરે અને બીજાપર નીમાહ ધરે તે માણસ શું એક સાચો આશક કહેવાય ? ”

“ બીલકુલ નહીં. ” રોબર્ટે ઝટ ટેકા આપી દીધો “ ત્યારે, આપના કહેવા પરથી લાગે છે કે બરત્રાનડ કોઈ બીજાપર તમારા કરતાં વધારે ધ્યાન આપે છે, અને ત્યારે તે બીજા કોણ છે ? ”

“ રાણી. ” કેરોલીનાએ આગમાં તેલ હોમાવવાની શુરઆત કીધી, અને રોબર્ટે તેનો હાથ પકડી લેતાં કહ્યું.

“ શાગદ મશરૂકના કાણીના આશક બનીને રાણીને હાથ મેલવીને તઅજગુઅ સાચાસાચા

ખેસવાના પ્રસંગમાં હશે કેમ ? ”

“ સીધા રસ્તા પર અટકલ દોડાવી ” કેરોલીના દીલમાં ખુશી થતાં ખોલી “ ત્યારે શું હું કોઈ હલકી છું કે મહારા અકેલા એ આશકને રાણીના પ્યારે બનવા દઉં ? અને બ્યારે તે બની ચુકોઈ, અને બ્યારે તેનું મન મહારી પરથી ઉતરીને રાણીની નીગાહોમાં જઈ ગીરફતાર થયુંછ, ત્યારે શું મહારે તેને નહીં ધીકકારવો ? મહારા મનથી તેને દુર નહીં કરવો ?— હું હવે બરત્રાનડના નામ પર પુરો મુકી છુટીઠ, જો હું તેને યાદખી કરીશ તો નફરત સીવા યાદ નહીં કરી શકીશ.”

“ લેકીન, મહને એ પુછવા દો કે રાણી પોતે કાંઈ એને ઉતેજન આપવા—”

“ ઉતેજન ? ” કેરોલીનાએ તેલ રેડી દેવાનો અચ્છો મઠકો હાથ ધરતાંજ વચ્ચે ખોલી દમ કહ્યું “ રોઅરટ નામવર, વાત આગલ હજી વધેલી છે ! અરે, જો એ આગલ વધેલી વાતનો સીરક ઇશારો કરે તો પછી—”

“ બોલ, અચ્છી કેરોલીના, બોલ ” રોઅરટે છોડી દીધેલો હાથ તે ફરીથી પોતાના બેઉ હાથોમાં પકડીને આતુર ચશમોએ કહ્યું “ મહારેથી તું કોઈ ચીઝ ન છુપાવ, તું મહને એ આપદના ઇશારો શું, મગર આખી વાતખી કહેશે તો મહને તહારો જની દોસ્ત બનાવશે— નહીં, કેરોલીના, અગર જો તું મહને બરત્રાનડ અને રાણીની વાત કહી દેશે તો તું મહારી બહેન થશે, અને હું તુને એક ભાઇના પ્યારથી ચાહીશ.”

મગર, કેરોલીનાનો ચહેરો રોઅરટનો છેલ્લો વાક્ય સાંભળીને શીકા બની ગયો, તે તો રોઅરટને પોતાનો પ્યારો બનાવવા માંગતી હતી, અને આજે જે કપટની જળ ખીછાવતી હતી તેમાં તેને ગીરફતાર કરીને પોતાની તરફ ખેંચવા માંગતી હતી, અને ત્યારે રોઅરટ એ શું બોલતો હતો ? તોખી તેણે જોયું કે મચ્છીને જળમાં આહીસ્તા આહીસ્તા ખેંચવાની હતી, જોથી તે ખોલી :

“ લેકીન, આપને હું જો અર્ધી વાત કહી દઉં તો-તો-તો—”

“ તો, શું ? ” રોઅરટની ઇજાસા વધી ગઇ.

“ તો આપ મીઝાજ ખોહી દેશો, બરત્રાનડને મારીજ નાખવા જશો, રાણીના કમરામાં ધસી જઇને તેને—”

“ કહી નહીં. —કહી નહીં.” રોઅરટે કહ્યું “ હું મીઝાજ ખોહી નહીં દમશ, હું બરત્રાનડને એકદમ જઇને નહીં મારીશ, હું રાણીને રસવા નહીં કરીશ, મગર ધીરે ધીરે મહને જે કરવાનું હશે તે કરીશ. તું બોલ, તું બોલ, જે હોય તે મહને કહી દે.”

“ મગર, આપ કદાચ ભક્ષી ખીગાડી નાંખો, જે વાત કહું તે વાત કોઇને કહી દો, અને મહને ચુગલીખોર—”

“ ઇટ-ઇટ-ઇટ ” રોઅરટે વચ્ચે ખોલી દીધું “ કેરોલીના, અચ્છી કેરોલીના, તુને એ ખ્યાલજ કેમ આવ્યો ? અરે, તું જે વાત મહને ખાનગીમાં કહે તે વાત હું ખીજ કોઇનેખી કહું, અને તહાર નામખી લઉં એ બનીજ કેમ શકે ? જો તું ચાહે તો હું કસમ લેવા તમ-મારે હું કે એ જાણેલી વાત હું કોઇને જાણવીશ નહીં, એ આપજી વરાળખી બહાર ફેવા

દબડી નહીં.”

“હા, જો એમ થાય તો !” કેરોલીના પોતાના બન્ને હાથો એકબીજામાં મસલતાં મસલતાં એક બચ્ચાની નીરદોશ અદાના ઢોંગથી બોલી.

“ત્યારે હું કસમ ખાઉં છું” રોબર્ટે કહ્યું “મહારી જવાનીના કસમ, મહારી તલવારના કસમ, કે હું તારા મોંઢામાંથી નીકલેલી વાતને મ્હાત્તા ચમ્પોથી કે મહારા કોઈ કામથી ઝાઢેર થવા નહીં દઉં.” રોબર્ટે આનમાંથી શમશીર કાઢીને તેને ચુમનાં કહ્યું “એ વાત કહેશે તો હું તારો ઘણો અદેશાનમંદ રહીશ.”

“સીરફ અદેશાનથી કાંઈ વધ્યું ?” તે મતલબી અડરતે શીતરતનો વધારો કર્યો.

“તો કોઈ ભારી ઇનામ લેજે.” રોબર્ટે સાફ દીવથી બોલ્યો.

“શું ભારી ઇનામ આપશો ?” લુચ્ચી કેરોલીનાએ હસીને પુછ્યું.

“એક મોતીનો હાર.”

“હાર નહીં, આએ હાથ.” રોબર્ટના હાથ પ્યારથી પકડી લેતાં તે મ્હોહીસાથી ભરેલી ખુબસુરતીએ કહ્યું.

“મંજુર છે. અગર, તે એકદર જોના જો મહારા પ્યારથી રૂપસદ પામી હશે તો મહારા દીલમાં તુને વસાવવાને માટે ખાલી જગ્યા રહેશે.” રોબર્ટે હવે કેરોલીનાના ખભાંપર હાથ મુકીને કહ્યું.

“ઓ ! શું હું એ માની શકું ?” પોતાની જાંઘમાં ઉતરી ચુકેલા રોબર્ટને હવે બરોબર ગીરફતાર કરી લેવાની ખ્વાહીશથી કેરોલીનાએ પુછ્યું.

“માની શકે ? કેમ નહીં ? તહારે મહારામાં પુરો ભરસો રાખવો જોઈએ.” અને હવે રોબર્ટે પુરો શીસબો “અચ્છી કેરોલીના, મહારી પ્યારી કેરોલીના, તુંને મેં વરસે, મુઘી જોઈ પછુ આજના જેવી ખુબસુરત તું મહને કદીખી અગાઉ નહીં જ જણાઈ હતી-અહખઅ ! આજે તો તહારી પ્યારી પ્યારી આંખોમાં હું ગોયા જાદુ ભરેલી જોઈ છું.”

“રોબર્ટ, પ્યારા રોબર્ટ, તુંને એમ બોલતો સાંભલવો એ ગોયા ખીહીશતના ખાગમાં રહેલ કરવા બરાબર છે.” કેરોલીના હવે ખરડયા પગ તમામ ગાલીચાપર મુકી દેતાં તું તાંથી બોલી “સાંભલ, તું મહારેથી જેખી પુછશે તેનો જવાબ હું તમામ આપીશ, હું તહારેથી હવે કદીખી કાંઈ છુપાવીશ નહીં જ, વહાલા રોબર્ટ-રાણી જોના અને બરત્રાનડ એક બીજા સાથ મલી ગયલા છે, અને તેઓએ એક બીજાનો પ્યાર કબુલ રાખેલો છે.”

“ઓ, હદ થઈ ગઈ !” તલવારપર હાથ નાંખીને તે ખેંચતાં રોબર્ટે બોલ્યો.

કેરોલીનાએ તેનો હાથ ઝટ પકડ્યો, અને તેના ચમ્પોના ઝહરે જે અસર કીધી હતી તેપર ખુશી ખુશી થતી તેણે શીતુર ચલાવ્યાં “આએ તારા કસમ કે વહાલા ? તું તો ઉશ-કેશકેશ મયો !”

“મહને માફ કર, મીઠી પ્રીતમ, મહને માફ કર.” અડરતની જાંઘમાં લપેટાઈ ગપેટાઈ ગયેલો રોબર્ટે તલવાર આપ કરી બોલ્યો “એ તો તુરતના ચુસ્કામાં હું ઉશકેશક મયો,

મહારા કસમ કદી નહીં તુરશે, પોતાના શબ્દોથી રોયરટ કદી ન છુટશે. બોલ, આગલ, બોલ.”

“મેં વલી કાઉન્ટ અરત્રાન્ડને રાણીના હાથમાં એક ચીડી સેરવતાં જોયો હતો. રાણીએ તુરત તો તે ચીડીને જહવેરાતના ડબ્બામાં મુકી, મેં મહારા મલવાથી તે ચીડીમાં શું વાંચ્યું? અરત્રાન્ડે જોના માટેનો પોતાનો પ્યાર ઝાહેર કીધો હતો, અને રાણીને પોતાને મુલાકાત આપવા માટે બોલાવી હતી.”

“મહેને જો એ બેઠીની બેવકાઈ નઝરે નઝર જોવા મશે તો—”

“હું બતાઉં—હું બતાઉં” તુરત કેરોલીના બોલી “ત્હમારી નઝરે નઝર ખાત્રી કરી લેશો તો પછી તેનું પરીણામ શું લાવશે વાર?”

“ત્યારે તો પ્યારી કેરોલીના, મહારા તમામે તમામ પ્યાર તું વહાલીને અકેલીનેજ હું આપીશ. બેવકા જોના પરનો પ્યાર ખેચી લઇ તે તુને આપી દઇશ.” રોયરટે ચલાવ્યું “રાણી મનમાં ખાંડ ખાતી હશે કે માછીમારના છોકરા રોયરટને આશક તરીકે રાખવો અને ઉચ્ચ કુલના કાઉન્ટ અરત્રાનડની સાથે શાદી કરીને તેને રાજ્ય ગાદીનો ભાગીદાર બનાવવો. પણ નહીં, હું તેના આશક તરીકે એક ધડીભર રહેવા હવે ખુશી નહીં થઇશ, મહારી કેરોલીના, આજથી ત્હારી જગ્યા મહારા દીલની અંદર મેં કીધી છે.”

“ખુબ કહી, પ્યારા રોયરટ” કેરોલીનાએ રોયરટને પોતાને મોઢેથીજ નીકળેલા તે વાક્યપર વઝન વધારે મુકવાના ઇરાદાથી પાછું કહ્યું “એ બેવકા રાણી તુને આંગલીપર નચાવવા માંગેજ, તુને તો એ ખાતીનથી એક માછીમારના બેટા તરીકે ધીકકારેજ, અને અરત્રાનડને પોતાનો હકદાર ભરતાર કરવા માંગેજ. એ ત્હારી આગળ બહાણા કાઢેજ—”

“હીલા બહાણા બતાવીખી મુકી.” રોયરટ નીસાસો નાંખીને બોલ્યો “આજે મેં શાદીની વાત કીધી તો મહેને એણે ધીરજ ધરવા કહી!”

“તુને એ ઉડાવેજ” તેણે યાહોમ આગનો બડકો બદરાવ્યો “એતો તુંને પરણવા ખુશીજ નથી, એ પરણશે અરત્રાન્ડ સાથે અને ત્હારા પ્યારને ખાતીર સીરફ તુને ખુશીમાં રાખીને પંખાજશે.”

“કદી નહીં રોયરટ હવે તેના હાથમાં એક રમકડાની મીસાલ રમશે.” રોયરટે મક્કમ થઇને કહ્યું “પ્યાર ખાલીજ જો મહેને જોઇએ તો રાણી જોના કરતાં તો તું મહેને મહારી નઝરેમાં હવે લાખો ગણી ખુબસુરત માલુમ પડેજ.”

“મહારા પીયા, ત્હમેખી તે બેવકા અરત્રાનડ કરતાં મહેને લાખો ઘણા વધારે મધુરા માલુમ પડેજ.” અને તે હવસની ભરેલી શીતરતી અડરતે તેમ બોલતાંજ પોતાનું માથું રોયરટના ખભાંપર મુકી દીધું.

રોયરટે ઘણા પ્યારથી તે માથું ઉચક્યું, અને પહેલીવાર તે હોટાપર પોતાના હોટ અપવાત કહ્યું “કેરોલીના, તે બેવકાએને એકવાર નઝરેથી જોઇ લેવા બાદ મહારા દીલને ખરી ખાત્રી થાય, જે પછી એ આર હોટ ગોયા બે બનશે, સદા સુધીના મીઠા બોસાઓને સુખ્યા કરશે.”

“આવતી કાલે આખો દીવસ તું ત્હારા પોતાના એરડામાં રહેજે, વહાલા રોયરટ”

કેરોલીનાએ કહ્યું “અને તદ્વારા વફાદાર નઉકર અલોનઝોને મહારી પાસે ચુપચાપ મોકલતો રહેજે, જે વખતે મહેને જણાશે કે જોનાનો પ્યાર ખરતાનડ આરવોઇસ કમ્બુ કરનાર છે-ખેડ ખેવફાઓ એકબીજાને મલનાર છે-તેજ વખતે હું ત્હારી પાસે અલોનઝો મારફતે એક ચીફી મોકલીશ, હું તુને તે ખેડની ખેવફાઇ તે વખતે ખતાવશ. મગર, ત્હારા કસમ યાદ રાખવાની ખીચી હું યાદ આપુંછ, વહાલા રોખર્ટ, કે કોઇખી સંજોગ વચ્ચે કદીખી ત્હારે શખ્દોથી યા કામથી કોઇનેખી એમ નહીં ખતાવવું કે કેરોલીનાએ તુને એ વાત કહી અને તે ખેવફાઓની ખેવફાઇ તુને ખતાવી.”

“કદી નહીં-કદી નહીં.” રોખર્ટે ભાર મુકીને કહ્યું “પ્યારી કેરોલીના, મહારી કેરોલીના, ત્હારા આએ પ્યારા પ્યારા હોટાથી હવે એ કસમ માટેની યાદ નીકલનીખી નહીંજ જોઇએ.”

અને તેમ જોલતાંજ તેણે કેરોલીનાનું બરાવદાર માથું પોતાના હાથોમાં પકડ્યું, તેની આંખોપર પોતભા હોટા દાખ્યા બાદ, તેના હાથોથી પોતાના હોટા મીલાવ્યા, અને હસીને જોલ્યો “અહખઅ ! તું કેટલી મીડી મીડી છે, વહાલી કેરોલીના, કેટલી બધી મધુરી છે ! હું તો હવે આજથી તાહારા સીવા કોઇને ચાહી શકનાર નથી.”

અને હવસના તે ગુલામોએ એકબીજાને ગોદમાં લીધાં અને તેઓ બગલગીર થયાં ! અરે, દુન્યાના પરદાપર કેવા કેવા પ્રપચો ચાલતાં હતાં ! કેવા હરામ પ્યારનાં પુનલાંઓ એકબીજાને ખનાવતાં હતાં, સડેલા કીડાઓની મીસાલ જહન્નમની ગટરમાં રોલતાં હતાં !! તેઓ હમણું તો હસ્તાં હતાં, મગર આખીરશ અંજમ તેમનો શું હતો ? સીરફ રોવાનો !

મગર, ઈયરો ! પાક ખુદાના હાથથી ખનતા કોઇખી કામમાં ઇનસાફ અને ઇનસાફ સીવા બીજું કાંઇજ નથી, પવીત્ર કુદરતના એક એક પગલાંમાં રાસ્ત રાહ સીવા કોઇ બીજો છાપ નથીજ નથી : કેમજે શઓરહરને મારનાર, આજ સુધી હરામ પ્યારને પંપાત્રનાર રાણી જોનાને તેનાજ આસ્તીનો સાંપ આજે ડાખ મારવા તઇયાર થયો હતો, જહરીલી નાગણુને તપાહ કરવા તેનાજ સરની અંદરનું જહર કારગર થવું હતું, શમશીરના મુકાબલામાં શમશીર આનથી બહાર પડતી હતી.- અને બીજું વધારે, નીચ સાથ નીચનો મીલાપ થનાર હતો; કીચનો મીલાપ કીચ સાથ થતો હતો; જોના ખુની હતી, ખરતાનડ ખુનની કોશીશમાં શામીલ હતો. રોખર્ટ ગમે તે પણ એક માછીમારનો ખરાબ છોકરો હતો, અને તેનો મીલાપ હલકટ એક નઉકરડી-રાણીની ખીદમતકાર-ખદકપલ કેરોલીના સાથ થતો હતો ! કેવો રાસ્ત ઇનસાફ !

કેરોલીનાએ રોખર્ટની ગરદન આસપાસ પોતાના બન્ને હાથો વીટાલ્યા, અને, તે વખતે, પોતાની આસાન છૂત થવા માટે કેરોલીના ખુશીથી કુલીને જોલી “મહારા જાન રોખર્ટ, આજની ઘડી માત્ર મહારી ઝીંદગીની મગર અને સડેલી ખુશી બરી ઘડી છે !”

અને તે રોખર્ટ જે આજ સુધી જોનાનો હતો તે કેરોલીનાની જગામાં અને તેની ફાંસમાં એવો તો ફરચો કે જાણે તે કોઇ તીલીસમાતથી ખેચાઇ ગયો !

પ્રકરણ પર મું.

જોના ફરેખના કંદમાં !

પોતાના શઘોહરના ખુનમાં હાથ આપીને જોનાએ બેચયનીનો એક પાહાડ ગોથા પોતાના સરપર ઉઠાવી લીધો હતો, તેને તેનાં અંતકરણનો ડંખ વારંવાર લાગતો હતો, અને યુરીઅ નના પેલા પુતલાંઓ જોવા પછીથી તો તે વધારે ખીદકણી ધુન્નરી બની ગઇ હતી, જે કે રોખરો તેને બનાવી હતી કે તેને સ્વપ્નો જોયો હતો, છતાંખી તે રોખરટના બોલવા ઉપર પાછલથી ધત્યાર લાવી શકી નહીં, અને મનમાં ને મનમાં મુરખ્યાળ કીધી.

તે સ્વભાવીક હવે યુરીઅનથી બીદવા લાગી ! નેણે જોઇ લીધું કે રાણી તરીકેની તેની પોતાની સન્તા જોટલી ચાલતી નહીં હતી, તેટલી સન્તા તે એક ડાકુ સરદારની રમયત પર ચાલતી હતી, અને જો કદી તે ડાકુ સરદાર પોતાનું રહમદીલ બદલીને સખત થઈ ગયો તો તો તેની કમખપ્તીજ હતી !—રાણી જોના તેજ કારણ સર, તે યુરીઅનનો ખડક કરતી હતી !

મરદુમ એનદરીઆની તે શીતરતી ભારણ કેવા ખરાખ સંકળમાં દીવસ દર દીવસ ફરતી જતી હતી : તેનું અંતકરણ શઘોહરના ખુનના પાપની યાદથી તેને ડંખપર ડંખ મારતું હતું, તેનું દીલ યુરીઅનની સત્તાના ઝોરની યાદ આપીને તેને ખીકથી ધુન્નવી ગભરાવી નાખતું, અને હવે નવો શંસાદ તેની સામે તેનીજ પાસેલી ખીદમતકાર કેરોલીનાએ ઉભો કીધો હતો !

ઉંઘ વગર ખીજાનામાં આખી રાત કાઢ્યા પૈંછી બેચેન જોના ગદેલામાંજ સોંચ કરતી સહવારના પડેલી હતી, તેટલાં પડાંગની કુરતીન હટાવીને કેરોલીનાએ અંદર ડોકયું કીધું, અને રાણી જોના તે ડોકાને પોતાના બેઉ હાથોમાં હસીને પકડી લેતાં બોલી “કેરોલીના, તું આવી !”

“હું તો આવી, મગર તહમારા ચહેરાપર કેમ શીકાસ છે? શું તખીયત ખરોખર નથી કોઇ રંજ છે?” કેરોલીના કેટલી બધી ગમખવારી કરતી હોય તેમ બોલી “હાં હાં ખયર બાશદ ! ચહેરો કેમ વધારે ઉતરી જાયછ, રાણી, આપ હસો તો અમે હસીએ, આપ ગમ ગીર તો અમે ગમગીર !”

“અફસોસ ! કેરોલીના મહને નહીં ખયર કે ખુનના કામ પછી અંતકરણનો ડંખ એટલો બધો ખરાખ હોય છે ! અરે, ઝહરીલા એક સાંપનો ડંખ બલો કે તેનાથી આદમીનો જન નીકલી જાયછ, મગર, આએ ડંખ તો જનને ગોથા કોણમાં પીસેછ, અને દરરોઝ એક નવા આજાખની ચક્રીમાં પીસેછ ! અરે, મહને દીવસે દીવસ હવે એવું લાગેછ કે હું મરી જઈ તો બહેતર !”

“હમ ! હમ ! બારી બહુ હું તુજપરથી મહારી ખાતો રાણી, ન તું એમ બોલ.” કેરોલીના, મહરોલીલાથી બરેલી કેરોલીના, જે જોનાના ચહેરાપર હાથ ફેરવીને ચલાવ્યું “તું કાલે તો હું હપ્પી, તું હપ્પી તો હું હપ્પી, તહમા સ્વપ્નપર વખાલ તો મહારા જનપર વખાલ !”

“મહારી અચ્છી સાથી,” જોનાએ કેરોલીનાને હાથ પકડી લેતાં કહ્યું “ખતાવ તું મહને કોઇ એક જન કે જે મહારા જેટલો દુખી હોય!”

“દુન્યા દુખીઓથી ખાલી નથી, દુન્યા દુખોથી નીરાલી નથી.” કેરોલીનાએ સમજાવ્યું.

“હશે! હશે! મગર, મહારાં જેટલું દુખી કોઈજ નહીં હશે! કેરોલીના, તું શું જાણે કે મહારા અંતકરણના આવાજથી તે પાપ આખી રાતભર પુકારી પુકારીને મને જગરત રાખેછ, મારા લોહીને ચુસેછ, મહારી બોટી બોટીને ખાયછ, મારી હડડી હડડીને ચખાવેછ. અરે મેં અધી બનીને રોબરટને લીધે મારા શઓહરના ખુનમાં શામીલગીરી આપી—”

“અને તે રોબરટ તો હવે તમારી તરફ ઠડો થતો થતો જાયછ.” જાણે કશામાં નહીં હોય તેમ ઠડે કલેજે તે શીતુરી કેરોલીનાએ ઝહર ઘણીજ આસાન રીતે જોનાના કાનોમાં રેડી દીધું!

“અફસોસ કે તેમજ છે, જેને માટે મેં પલીદ પાપને પાસે ખેંચ્યું, તેજ જો કે હવે કેવો મારી તરફ ઠડો બનતો જાયછ!” ખરા દીલથી અફસોસ કરીને જોના બોલી. “ત્રીજ દીવસે જ્યારે મારી ઇઝઝત પુરેપુરી બચાવવાની તેજ દીવસે ઉંઘ આવવાના શીતુરથી એણે પોતાનું ઠંડાપણું વધારે ખુલ્લા આકારમાં જાણે મહને ખતાવી દીધું.”

“મહનેખી એમજ લાગેછ. લેકીન તમારે એને પુછતું જોઈતું હતું કે એમ કરવાનું કારણ શું?”

“પુછ્યું. તો કહે ઉંઘ ભારી એક આવી ગઈ?” જોના દીલગીર ચંદ્રે બોલી “હવે વધારે ચુનોચેરા કરે તો એ ઉખડી બુખડી જાય તો ક્યાં પીડા!”

“એ ઉખડી જાય તો એની કોઇ પરવાહખી તહમને રાખવી નહીં જોઈએ” શીતુરીએ ઝીઆદા શીતુરથી પોતાની મતલબપર આવતાં કહ્યું “તહમે એની સાથે હવે એ ઉંઘવાની અને લડવા નહીં આવવાની વાત તો નાજ કરતાં, પણ તહમે જ્યારે એને માટે દીલમાં ધાસ્તી રાખેછ તો મહને કહેવું પડેછ કે શું બ્હીક છે અગર જો એ તહમારી તરફ એક-દમજ ઠડોખી થઇ ગયો, તો? એના કરતાં બરત્રાનડ ઉમરાવી ખાનદાનનો છે, અને આજ કાલ હવે તે તહમારા પ્યારને માટે મરે છે!”

તે સાંભળીને ઝટ જોનાએ કેરોલીનાના હોટાપર પોતાનો હાથ દાખી દીધો “ચુપ-ચુપ, આવાઝ કમ કરીને તો બોલ, દીવારનેખી કાન હોય છે,” અને તે શીતરતીને હવસથી ભરેલી રાણી નવી ખુશાલી દીલમાં વસાવી બોલી: “શું ખરેખર બરત્રાનડ મહારા પ્યારને માટે તવલેછ?”

“કોઇ શક નથી, પ્યારી મલીકા” કેરોલીના બોલી.

“મગર, હું જો બરત્રાનડના હસવા સાથે મહાર હસવું શામીલ કરે તો શું તું અદેખી નહીં બનશે?” રાણી હસીને બોલી.

“જેમાં તહમારો લાલ હોય તેમાં મારો લાલ હું સમજું છું.” કેરોલીનાએ વાત રસ પર ચઢતાં વધારે રસ ઉમેર્યો.

“લેકીન એક ખ્યાનમાં બે તલવાર કેમ રહી શકશે?” રાણીએ પુછ્યું.

“ તહમો જો અરત્રાનડના ખારથી સુખી થઈ શકતા હોવ તો હું શું તહમારે માટે મહારા ખારનો ભોગ નહીં આપીશ ? કેરોલીના બોલી “ ના સમજતા તેમ, હું અરત્રાનડના ખારથી હાથ ઉઠાવવા તહમારે ખાતીર તખયાર છું, મહારા દુર થવાથી જો તમારું બહુ થઈ શકતું હોય તો તે કામ હું સઉથી પહેલાં કરવાં ખુશી છું.”

“મહારી બોલી વફાદાર કેરોલીના” રાણી ખુશી ખુશી થઈને તેના અરડાપર ખારથી હાથ થોકાને બોલી.

“વલી, તે પોતાના ઓરડામાં કાલનો દીલગીર લેટેલો અને લેટેલોજ છે.” કેરોલીનાએ ચલાવ્યું “ તે એમ સમજેછ કે તેની હાર થઈ તેથી તમે દીલગીર થયલા છો, અને તહમારી દીલગીરીને ખાતીર તે દીલગીરી પકડીને ઓરડામાંથી બહારથી નથી નીકળતો. તમારે કોઈથી સંવેશે આજને આજ એની મુલાકાતે એના ઓરડામાં ઝરા જવું જોઈશે—નહીં તો એ ગમતો મારેલો દુખી થશે.” જાણે ઘણી કદર કરતી હોય તેમ કેરોલીનાએ ફરેખા ફરેખા ખીંચાવવા માંડી !

“ તયારે તો અરત્રાનડના ઓરડામાં મહારે તેને મલવા જવું જોઈએ.” રાણી તે ફંદમાં ફસતાં બોલી “લેકાન કેરોલીના, એ મુલાકાત છુપીજ રહેવી જોઈશે, અને તહારે મહારા સાથ આવવું જોઈશે.”

“ હું આવવા તખયાર છું—હું તમારી સાથ રહેવા ખુશી છું” કેરોલીના તુરત બોલી.

“ તો નાહી ઘોઘ નાશતો કરી લઈ આપણે જઈશું, મગર સાવચેતી રાખજે કે આપણને કોઈ જોય નહીં” રાણી બોલી.

“ હું દરેક સાવચેતી રાખીશ.”

જેના હવે પલંગપરથી ઉતરી અને કેરોલીનાએ તેને દાંતણ પાણી કરવામાં મદદ આપી—થોડો વખત પછી શીલીપોત્યાં જેનાની અગર પુછતી આવી, અને તે બાદ ત્રણે નાશતો કરવા ગયા. નાશતા બાદ શીલીપા અને રાણી પોતપોતાના ઓરડામાં ગઈ, અને કેરોલીના અરત્રાનડને રાણીની મુલાકાત માટે ચેતાવવા ગઈ.

મગર, અરત્રાનડના ઓરડામાંથી નીકળ્યા બાદ દગલબાજ કેરોલીના પોતાના કમરામાં જઈને એક ચીઠ્ઠી લખવા બેઠી. અને તે ચીઠ્ઠી લખીને તેણે રોયરટના નકિદર એલોનઝોને આપી.—એલોનઝોએ તે ચીઠ્ઠી રોયરટને પુગાડી.

પોતાને તમામ સંતોષ મહે તેવી તરફથી પાતીઆં ગોડવ્યાં બાદ કેરોલીના રાણી જેના પાસે ગઈ, જે તેનીજ રાહ જોતી બેઠેલી હતી.—રાણીના દીલમાં ખટકતું તો હતું કે તે બોલું કામ કરતી હતી, તે રોયરટ તરફ એવકા થતી હતી, મગર તેના કાનમાં જે ઝહર ઉતરી ચુક્યું હતું તે તેના તનબદનમાં એવી અસરકારક રીતે ફરી વલ્યું હતું કે હવે તેની તમીજ તે ઝહરથી તબાહ થઈ ગઈ હતી—તેવું ધ્યાન તે ઝહરમાં તમામ પીગલી ગયું હતું ! તે ધારતી કે તેણે આજ સુધી લુલ કીધી હતી, માછીમારનો છોકરો ક્યાં અને આ ઉમરાવ જવાન ક્યાં ?—વલી, વધારે તે એમથી માનતી કે રમથતથી ખુશી થાય અગર જો તે પોતાના તાજેતરના આગીદાર તરીકે ઉજ્જરાવી ખાનદાનના અરત્રાનડનેજ પરણે તો !

અને તેથી, રાણી જોના જ્યારે કેરોલીના પાછી ફરી ત્યારે ઘણી ઘણી ખુશી હતી. કેરોલીના અંદર દાખલ થતાંજ બોલી “કામળી આસપાસમાં જોતું નથી, મેં બરત્રાનડના ઓરડાનો દરવાજો ખુલ્લો રાખ્યો છે, ત્હમે જલદી ચાલો.”

રાણી તુરતજ ઉડીને કેરોલીનાની પાછળ ગઇ, બરત્રાનડના ઓરડામાં દાખલ થતાંજ કેરોલીનાએ દરવાજો અલગો બંધ કીધો—અને દરવાજાની બહાર રોબરટ તેના નકર અડનજો સાથે આવી ઉભો રહી ચીમાઈને જોવા લાગ્યો!

રોબરટ રાણી જોનાને જોવી બરત્રાનડના બીજાના આગળ બેસી જોઈ કે તેના માથા પર કામળે તૈવેલું સીસું રેડ્યું હોય या લોખંડનો એક સલીઓ તપાવીને માર્યો હોય તેવું તેને લાગ્યું—તે ગુસ્સાથી ગરમ થઇ ગયો—અને તેની નસેનસમાં આગ, ખસ આગ, ફલ્લાઈ રહી!!

પ્રકરણ ૫૩ મું.

મારે આસ્તી!!

કાઉન્ટ બરત્રાનડ પોતાના બીજાનામાં પડેલો હતો, અને જ્યારે રાણી અંદર દાખલ થઇ ત્યારે તેણે ઉડીને તેને માન આપવાની કાશીશ કીધી, મગર રાણીએ તુરતજ કહી દીધું “ન તકલીફ ઉઠાવો, નામવર ઉમરાવ, ન તકલીફ ઉઠાવો, આપની તબીબત ઠીક નથી તો મુખ રહો, મહારે ખાતીર ઉઠવાની કાશીશ કરીને ત્હમારા શરીરને ન કોઇ તકલીફમાં મુકો.”

“મ્હેરબાની આપની” કાઉન્ટ હસીને બોલ્યો “મગર, હું ઉડી બેસીશ તો મ્હને કોઇ ઝહેમત પડનાર નથી, હું આજકાલમાં તો પાછો ટટાર થઈ જઇશ. થોડેથી પડવાને સખમે ઝરા ઠપકાયો છું—લેકીન, હવે આરામ મલતો જાય છે.”

“ઇનશાલ્લાહ, ઝુરર આરામ મલી જશે” રાણીએ કહ્યું.

“આપ મ્હને મલવા સાઝ પધાર્યા છો” બરત્રાનડે ચલાવ્યું “મગર મ્હને ત્હમારા ચહેરા તરફ જોવાનીખી શરમ થાય છે, કેમ જે હું ત્રીજી દીવસની લડાઈમાં હાર્યો છું અને તેથી શરમીન્દો છું.”

એમ બોલતી વખતે બરત્રાનડનો આવાજ મંદ પડતો ગયો—તેની છાતીમાં ડચ્કા આવવા લાગ્યાં—અને બોલી રહીને તેણે પોતાના ચહેરાપર પોતાના બંને હાથો મુકી દીધા, જાણે તે ચહેરા લાગેલી શરમથી તેણે છુપાવી લીધી!

“આપ કોઇ સંજોગથી હાર્યા તો તેથી થઇ શું ગયું?” રાણીએ બરત્રાનડને હીમત આપતી રવેરી કહ્યું “એક વખત આપ હાર્યા હોય તેથી સદાના હારશે એવું કાંઈ નથી. આપની હીમત અને આર્પના ઝોર માટે તો મ્હને ઘણું માન છે. આપે બહાદુરી અને ઝોર માટે અનેક મરતબા માન મેલવ્યું છે, અને આ એક વખત હાર્યા તો તેથી ત્હમારે બીલકુલ શરમાવું ન જોઈએ—આપ આપના મુઆરકે ચીઠા ચુદેરા ઉપરથી હાથ ઉઠાવી લો.”

અને જોનાએ પોતાના હાથેથી બરત્રાનના હાથો તેના ચહેરાપરથી ઉઠાવવા માંડ્યા. બરત્રાનને પોતાના હાથો ઉંચકી લીધા, અને તેમ કરતાં તેણે રાણીનો જમજો હાથ પકડીને પોતાના હોટાપર દાખી દીધા. રાણી લાલ લાલ થઈ ગઈ, અને બરત્રાન બોલ્યો “આપનો મુખારક મીઠો હાથ મહને તમામ હીમત આપવાને ખુરતો છે. હવે મહારી છાતીથી મહારા પરાજયની શરમીન્દગી દુર થઈ મઠ છે. અહમ્મ ! તમારી નજરો જે મહેરબાનીથી મહારી નજરોમાં પડે છે, તેથી જાણે હું મહને પોતાને બીહીશતના બાગનો એક શીરસ્તો અનેકો માનું છું ગોયા મહને જન્મતમાં સહેલ કરતો સમજ્યું છું. રાણી, જોના” બરત્રાનને હવે જોનાનો હાથ પોતાના હાથમાં ઝોરથી દબાવીને કહ્યું “હું આપના પ્યારમાં છું.”

રાણીએ એટલી જલદીથી તે શખ્તો બરત્રાનને મોટીથી નીકલવાની આશા નહીં રાખેલી મગર બ્યારે તે નીકલ્યા ત્યારે તે શરમથી મભરાઈ અને વધારે ને વધારે લાલ બની ગઈ.

“હું ખુશી છું” રાણી એટલુંજ બોલી, અને પછી બરત્રાનને પોતાની છાતી ઉપર રાણીનો જે હાથ ઘણા પ્યારથી દાખ્યો હતો તે હાથ ખેંચવાની કાંઈથી કોશીશ મગર રાણીએ ધીમેથી કહ્યું. “લેકીન, આપણા પ્યારને માટે રોયરટ અદેખાઈના આગથી જલ્દી જશે, અને કદાચ આપણા બે ઉપર ખરાબી લાવશે.”

પણ, તે શખ્તો બોલાઈ રહ્યા કે બહારથી ચીમાઇને જોતા અને કાન દમ સાંભલતા રોયરટથી ધીરજ રાખી શકાઈ નહીં, અને તેણે ઝોરથી એક આંચકા મારીને તે અલગો દરવાજો એકદમ ખોલી નાંખ્યો, પોતે અંદર એક છેડાયલા વાઘની માફક કુદ્યો, અને તેનો વફાદાર નઉકર અલોનઝોબી અંદર ધર્યો અને ધરનાની સાથેજ તેણે ખંજર કાઢીને બરત્રાનની છાતી સામે પકડ્યું !

કેરોલીનાએ એક ધીમી ચીખ મુકી અને તેણે મભરાઈને રોયરટ તરફ ફપકાની નજરથી જોતાં જાણે એમ કહેવા માંડ્યું કે રોયરટે ઘણી નાદાનીથી પોતાનો કઉલ તોડ્યો હતો. અને રાણીએથી મભરાઈને ચીખ પાડી-અને બરત્રાનને જેવો હીલચાલ કરવા ગયો કે અલોનઝોએ કહ્યું “એકબી જુમખીશ ખાધીજ, ઝરાકખી હીલ્યોજ, તો આએ મહાર ખંજર તહારા સીનાને ચાક કરી નાંખશે.”

રાણી જોનાએ જોયું કે રોયરટે કોઈ રીતે તેની હીલચાલ જાણી હતી અને તે તેની અને કેરોલીનાની પુઠે તેથી આબો હતો, પણ રાણીએ હવે સમયસુચકતા વાપરીને રોયરટને ઠોડા પાડી નાંખવાનો વીચાર કરતાંજ ઝટ કહી દીધું “સર રોયરટ કેમેનો, અમે વચ્ચે આપ બલે પધાર્યા, આપનું હીંચા આવવું જે કે રસમ અને કાનુનથી ખીલાઈ છે મગર આપને હું કોઈ ફપકો આપતી નથી. પણ આ તહમારા નઉકરની શું મજલ છે કે હતીયારથી દમ ભરાવે છે !”

“એ મહારો નઉકર મહારા હુકમથી પોતાની ફરજ બજાવે છે” રોયરટે ગુરસા અને દમામથી કહ્યું “હા જો કાઉન્ટ ઝરાકખી ઉડવાની કોશીશ કરશે તો એ મહારો નઉકર એને ખુન આલુદા કરીને મહિતને હવાલે કરશે.”

“આમોશ, સર નાઇટ” રાણી હવે ગરમ થઈ ગઈ “તહમને કેમ જુલી જાઓ છો કે

જેમ આખા નેપલ્સની હું રાણી છું, તેમ આજે મહેલનીખી હું રાણી છું, મહારા હુકમથી ચઢતો આજીઝ આજે મહેલમાં કોઇનો નથીજ—તહમારોખી નહીંજ. અને, તેથી, હું હુકમ કરું છું.” અને તેટલું બોલતાં રાણી જોનાએ એકદમ પેલા નઉકર અલોતરો તરફ ફરીને કહ્યું “એઇ કમીના નઉકર, હડી જ એકદમ, તહારા ખંજરને હટાવી લે.”

“નહીં, એ મહારા સીધા કોઇનોખી હુકમ માનશે નહીં” રોખરટે પુકાર કીધો “એને મહારોજ હુકમ માનવા માટે આજે કસમ ખાધેલા છે, અને એ મહારા હુકમ વગર જ્યાં ઉભો છે ત્યાંથી એક પગલુંખી હટશે નહીં, અગર એને ઝોરો મુકમથી હટાડવાની કોશીશ કરશે તો તેજ વખતે એનું ખંજર ખરત્રાનડના સીનામાં ઉતરી જશે.”

“અને, ત્યારે, શું—”

મગર, રોખરટે જોનાને વધારે બોલવા નહીં દેતા પોતે વચ્ચે બોલી દીધું “અને, ત્યારે એજ કે તહમે મહારી સાથ એકદમ બહાર ચાલો અને તહમને હું કહુંછ તે સાંભળી લો.”

“સર નાઇટ, તહમે જાણે મહને હુકમ કરતા હોવ તેમ બોલોછ.” રાણી મોંઢ પુગાવીને અને હોટ ચઢાવીને બોલી “હું એવા કોઇ હુકમને ગણુકારતી નથી.”

“અને જ્યારે તહમે મહને ખાનગીમાં સાંભલવા માંગતા નથી.” રોખરટ બોલ્યો “ત્યારે હું આજે બધાંની સામેજ બોલી દઉંછ! નેપલ્સની રાણી જોના, તહમોએ મહારી સાથ શાદી કરવા કયુલ્યું છે—તહમોએ તહમારો હાથ મહનેજ આપવાતો વચન આપ્યો છે—તહમોએ મહનેજ પરણવાના કસમ ખાધેલા છે, ત્યારે, મહને કહો કે હવે તહમારો છેવટનો ધરાદો શું છે?”

“પહેલા તહમે મહને કહો કે વગર પુછવે પરછવે” સર ઉઠાવીને જોના ઘણા દમામથી બોલી “વગર રજાએ આજે ઝોરડામાં તહમે કેમ આવ્યા? તહમારા નઉકરે આપણા એક અઝીઝ ઉમરાવ દોસ્તપર તહમારી ખુશી અને પોતાના ધરાદાથી ખંજર કેમ ઉઠાવ્યું? અને તહમે સાક્ષીઓ રાખીને બધાંઓની સામે મહને સવાલ કરવા માટે સ-નાજ શું ધરાવો છો? શા માટે એ સવાલ કરો છો?”

“એટલાજ માટે ત્હ તહમોએ મહને વચન આપ્યા પછી મહારા એક હરીફના ઝોરડા-માં છુપાછુપ આવવાનું અને તેની સાથ પ્યારની વાત કરવાનું એક ખોટામાં ખોટું પગલું ભર્યું છે” રોખરટ બોલ્યો “અને તેથી હવે-હું તહમને સાક્ષીઓની અને મહારા હરીફની સામેજ છેવટનું પુછી લઉં છું, કે તહમે મહારી સાથ શાદી કરવા ખુશી છો કે વચન તોડવા તથયાર છો?”

“સર રોખરટ કેમેનો” હવે ખરત્રાનડ ઉશકેરાઈને બોલ્યો “હતીયાર વગરની મહારી હાલતનો લાભ લઈને હતીયારથી મહને દબાવીને તું મહને અપમાન ભર્યો શબ્દ કહીને એક ખુઝદીલી કરે છે, એક નામરદી બતાવે છે.”

“ખામોશ!” રોખરટે ખરત્રાનડ તરફ જોઇને ગરજના કીધી “હવે જો એક શબ્દ બોલવાની હીમત કરશે તો તો મહારો વધારા અલોતરો ખંજર તહારી છાતીની અંદર ઘુસત ઉતરી જશે.” અને તેટલું બોલ્યા બાદ રોખરટે રાણી તરફ જોઇને હવે તું તોંથી પુકાર્યું “બોલ, બોલ, રાણી, બોલ—તહારા જેવી એક અઊરવના હાથમાં હું વધારે વાર,

રમકડાં ખીસાલ રહેવા હવે માંગતોજ નથી. બોલ, જવાબ આપ, તું મહારી સાથ શાદી કરવા ખુશી છે કે તહારો કંઠેલ તોડી નાંખવા તમયાર થયું ?”

રોયરટના આંધાજમાં એટલી તો સખતામ માણુમ પડી આવતી હતી કે કેરોલીના કોમ ખરાય બનાવ બનવાની આઘાહી થઇ હોય તેમ આંખો પર બેઠ હાથો મુકીને એક કુસ્સીમાં પછાડાઈ પડી—લામાર થઈ પડેલો યરત્રાનડ દાંત કચકચાવવા લાગ્યો—અને રાણી ગુસ્સે અનેલી રોયરટનો અસલી પ્યાર તમામ ભુલી જઈને નેને આપેલા અપમાનથી વધારે અને જુનુની ને ગુસ્સાયાજ ચર્ચ રહી.

“હું જવાબ માટે થોભેલો છેલ્લું” રોયરટે ગરજના કાઢી.

“મહારી પાસે કોમ જવાબ આપવાનો છેજ નહીં.” જોનાએ ગુસ્સાથી કહ્યું, અને પછી ત્યાંથી જતાં રહેવા માટે રોયરટને ખમરી જવા વાસ્તે દમામથી હાથ કરતાં પુકાયું. “આલો હટો” અને જવાનો રાસ્તો આપો.”

“નહીં જવાશે.” રોયરટે તમામ ગુસ્સાથી ગડગડાટ કાઢ્યો. “દગલયાજ જોના, મહારે નાખે થા. મહારો સુખુન કયુલ કર, એકદમ તહારે યુઝ્યે પડીને મહને એક નકિક્કો હુકમ કરે તેમ હડી જવાનો હુકમ કરવા માટે મહારા પગોપર પડીને માંગો.”

અને, રાણીનો જમણો હાથ પોતાનાં ડાહ્યા હાથમાં પકડીને રોયરટે એવો તો ફેરવ્યો કે રાણી વાંકી વળી જતાં એક ચીખ પાડીને બોલી “ખુની ! તું મારો હાથ લાંગી નાખશે ! છોડ, હું તહારા પગોપર કદીખી પડનાર નથી !”

“રોયરટ ! રોયરટ ! આ તહમ શું કરોજ ?” એકદમ દોડી આવીને કેરોલીનાએ રોયરટનો હાથ પકડી કોતાં કહ્યું.

“દુર થા” એક આંચકા મારીને રોયરટે કેરોલીનાને ફેંકી દેતા પુકાર કર્યો.

“ઓ તખાલી !” કેરોલીનાએ પડતાં પડતાં એક મોટા નીસાસાથી અફસોસ કાઢ્યો.

“દગલયાજ અઢિરત” રોયરટે હવે મયાનથી શમશીર ખેચી કાઢીને રાણીના ધરજતા અને શીકા બની ગયલ અહેરામાં પોતાની લાલ આંખો નાંખીને એક યરાડ પાડી “તહારે હવે મરવું જ જોઈશે ! ત્રણ મીનીટ હું તુને તહારી છેલ્લી અંદગી કરી લેવાને માટે આપુંજી ! અને, અલનઝો, ચાદ રાખ, મહારી શમશીર આએ દગલયાજ જોનાના માથાપર પડીને એનું ખુન પીએ કે તેજ વખતે તુંખી તહારે ખંજર દગાયાજ યરત્રાનડના દીલની અંદર ચલાવી દેજે ! ફીતરતી જોના, તું અને તહારો નવો આશક હવે મહારા જલેલા જીગરના ઇનતીકામમાં લહુની અંદર રોલતા થશે.”

“નહીં-નહીં.” ફાટેલી આંખોએ થરથર ધુરજતી તે કમનચીખ કંગાલ અઢિરત મઝતની ધાસ્તીથી હખતાઈ જઈને યુગલાયલા યુગલાયલા આવાજથી બોલી; અને તે વખતે તેની આંખો સામે વીજલી કામ કરે તેમ તેના મરહુમ સઓહર એનદરીઆના ખુન વખતે અનેલો બનાવ આવીને ઉભો રહ્યો.

અફસોસ, અઝીઝ વાંચનાર, ખાંપી અંતકરણની હાલત એજ હોય છે ! જોતાની આંખો આંખે તે આંખો દેખાવ તે હડીમરમાં આવીને ઉભો રહ્યો, અને તે વખતે તે કંગાલ ફીત-

રતી ભારખનું કસેજી બજે કોઈ કાપીને કટકા કરી નાંખતું હતું. તે દુખી આવાજે બોલી
“અફસોસ ! તકદીરની આંખે કેવી તકલીફ ? હું અને મહારી આંખે હાલત ?”

“સીરફ એ મીનીટ બાકી છે, બંદગી કરી લે કે મહારી આંખે શમશીર તહારી ગરદન
પર ઉતરી જાય.” રોખરટે દાંત કચકચાવીને કહ્યું.

“ઓ મારે આસ્તી !” રાણી હવે રડી પડીને પુકારવા લાગી “અગરજો મહેને ખખર હોને
કે તું મહારી બોંયમાં વસીને એક સાંપની માફક મહેનેજ ડાખ મારશે તો કદીખી, અફસોસ,
કદીખી હું તહારી સાથ પ્યાર નહીંજ કરતે.”

“જુલુક ! જુલુકી જા ! તહારા મગરર સરને નમાવ ! થોડા વખતમાં મહારી આંખે
શમશીર તહારે ખુન પીશે.” રોખરટે તસતસ થતી આંખો કરીને ગુસ્સાથી પુકાર્યું.

પ્રકરણ ૫૪ મું.

રાણીનું ખુન !—મહેલમાં ધરપકડ !

રોખરટ ગુસ્સાથી તમામ દીવાનો બની ગયો હતો, તેની આશ નીરાશ થઇ હતી, તેણે
ખાંધેલા હવાઇ કીલ્લાઓનો નાશ થયો હતો, તે પ્યારની બરેલી એક માથુકા. મેલવવા સાથ
વલી તાજદાર એક રાજ બનવાનો જે વીચાર મનમાં વસાવી ચુક્યો હતો તે વીચારને એક
અબરસ્ત કાતીલ ફટકો પડ્યો હતો : રાણી જોનાએ તેના સામે હરીફ ઉભો કરીને તે દુશ્મન
બરત્રાનડને આહતાં તેને પોતાને દીલથી દુર કરી નાખ્યો હતો અને તાજથી મોહતાજ બના-
વીને તેને ધીકકારીને નફરતની નજરથી જોયો હતો, તેથી તેથી રોખરટ હવે કીનાવાર, છનતી-
કાખી, અને ખુનબરી આંખોનો ગોયા જલ્લાદ બની ચુક્યો હતો !— રાણી જોનાને વધારે
સરકશ થયલી જોઇને તે વધારે જુનુની બની ગયો, અને પોતાનો વાકય પુરો કરવાની સાથેજ
તેણે પોતાની ખુખાર શમશીર હવામાં ઉડાવીને કંગાલ રાણી જોનાની ગરદન પર આડી
મારી દીધી, જેથી લહુના એક ફવવારા સાથ જોનાનું માથું તેના શરીરથી છુટુ થઇને દુર
ઉડી પડ્યું !!

લહુ લહુ અને લહુની ગોયા નદદી ત્યાં વહી રહી, અને મરદુમ એનહરીઆની તે શીત-
રતી ભારખ પોતાનાજ આશકને હાથે તથાહ થઇને થોડાંક તરફડીયાં મારી ખતમ થઇ ગઇ !

જે આશકને લીધે તેણે પોતાના શઓહરના ખુનમાં શામીલગીરી આપી હતી, તેજ
આશકે તેનું પોતાનું ખુન બહાવ્યું હતું !

અફસોસ ! કંગાલ શીતરતી તું ભારખ ! તે રેશમના દોરડાંથી તહારા શઓહરને ગુંગ-
લાવીને માર્યો અને મારી નાંખવાં દીધો હતો, પણ તુને શું ખખર નહીં હતી કે પવીર
કુદરત તહારા ખુની કામનો છનતીકામ જુરર લેનાર હતી ?—અરે, તહારો શઓહર તહારા
ખુની કામથી યુઓ ત્યારે તેની ગરદન પર તો તેજ સરખી બચી રહ્યું હતું, મગર તહારે
સર તો તહારી ગરદન ઉપરખી ટપી રહ્યું નહીં, અને તહારા શરીરે કમખીને તે

માથાને પોતાથી દુર થવા દીધું ! ! અફસોસ, સદ હઝર અફસોસ ! તે શરીર તહારી કવ-
સથી બરેલી એ આંખોને ધીકકારીને, હવે તે અશમોને પોતાથી દુર થયલી જોખને કાંઈક
માંવ પડયું હતું ! !

મગર, પેલી તરફ સામે શું થયું હતું ? રોખરો જેવી શમશીર ઉઠારી કે અલોનઝોએ
ખંજરનો હાથ ખંજર મારવા માટે હવામાં ઉઠાડ્યો, લેકીન, તે હાથ નીચે ઉતરે તે અગાઉ
ખરત્રાનડે અલોનઝોને પગમાં આંટી મારી દીધી અને ગભરાયલી અકળાયલી કેરોલીના જે
એક ચીખ સાથે નઝદીક આવી હતી તેણે અલોનઝોનો ડાહવો હાથ પકડીને ખેંચ્યો, પરી-
ણામમાં અલોનઝો ઝમીનપર પટકાયો અને તેજ વખતે રાણીના કહુને જોખને સરદ બનવાને
મદલે દીવાના જુનુનમાં ઉશકેરાયલી કેરોલીનાએ અલોનઝોના હાથમાંનું ખંજર જુલુટવી
લીધું, અને અલોનઝોના પેટમાં ભોડી દીધું !—કેરોલીનાએ મારેલો ફટકો પુરો કારગર નહીં
થવાથી ખુન આનુદા થયલો અલોનઝો ઉડવા ગયો, પણ ખરત્રાનડે તે ખંજર પેટમાંથી તુરત
ખેંચી કાઢીને અલોનઝોના જમણા પાંસરામાં એવું તો ઝોરથી માર્યું કે દુઃખની એક ખરાડ
સાથે અલોનઝોએ તરફડવા માંડ્યું અને ખલાસ થઈ જવા લાગ્યો !

રાણીના ખુન સાથેજ અલોનઝોનુંખી ખુન થયું, અને તે એ ઝીંદગી નાશ પામીને ત્યાં
લાશ છોડવા લાગી તયારે જુનુની અને ખુની રોખરો ખરત્રાનડ સામે શમશીર લખને ગયો !
મગર, તેજ પછે કોઈ આદમીના ઘસી આવવાનો અને બકતરની સાથે શમશીરની મ્યાનને
અથડવાનો અભ્વાજ આવી રહ્યો, અને એક ખુમ પડી “ ખરદાર રોખરો.”

તે ખુમથી રોખરોનો હાથ અટકી ગયો, અને તેજ વખતે દરવાઝાપર આવી ઉભેલા
ડાકુ સરદાર ખુરીઅને પોતાની શમશીરના એકજ ફટકાથી રોખરોની તલવાર ઉઠારી નાખી !

“ રોખરો, રાણી જોનાને કોણે મારી ? ” ખુરીઅને પુકાર કીધો.

“ મે ” રોખરોના હોટોથી તુરત નીકલી પડ્યું.

“ અફસોસ ! તહારી અને મહારી, ખેઉની મોટી કમનસીખી થઈ ! અફસોસ ! તકદીરની
મહારી તકલીફમાં અઉરખી ઝીઆદાં તકલીફ વધી ગઈ ! ” તે ડાકુ સરદારે ગમગીન ધીમા
આવાજથી બડબડી લીધું.

મગર ખુરીઅન તયાં વધારે કાંઈખી બડબડે કે બોલે તે અગાઉ લશકરી સીપાહોમાંથી
લગભગ એવીસ હતીયારબધ સીપાહો તયાં આવી ઉભા, અને તેઓએ ખરત્રાનડ અને કેરો-
લીનાને ઘેરી લીધા ! !

“ સરદાર ખુરીઅન, આપ હોયા ? રાણીનું ખુન ! એ શું થઈ ગયું છે ? ” પેલા
સીપાહોમાંનો એક જે તેઓનો વડો હતો તેણે ખુરીઅનને જોખને સલામ કરતાં તઅજજુઆ
લખને પુછ્યું.

“ અફસોસ ! રાણી જોનાનું ખુન થયલું છે ! અને હું મદદે આવી શકું નેટલાં તો
રાણી મઉતના હાથોમાં જઈખી પડી છે ! ” ખુરીઅને દીલગીર આવાજથી કહ્યું.

“ રાણી જોનાનું ખુન કોણે કીધું છે ? ” પેલાએ નરમ સવાલથી ખુરીઅનને પુછ્યું.

“ સર રોખરો ડ કેખેનોએ. ” જાણે એક અખાન હોય તેમ ખરત્રાનડ અને કેરોલીનાએ

પુરીઅનના બોલવા અમાઉ પુકારી દીધું, અને બરત્રાનડે આગળ ચલાવ્યું. “રૌબરટ ખુની છે, અને ત્યારે અમે તઅનજીઅ કીએ કે સીપાહોએ અમને શા માટે ગીરફતાર કીયા છે? ગીરફતાર કરવો હતો તો રૌબરટને કરવો હતો, અમને શા માટે?”

“હા, મહારી સામે રૌબરટે કબુલ્યું છે કે રાણીનું ખુન એણે પોતે કીયું છે.” પુરીઅને જણાવ્યું.

“ત્યારે, સીપાહો, રૌબરટનેખી ગીરફતાર કરો.” પેલાએ હુકમ કીધો, અને તે હુકમના નીકલવા સાથેજ એ ચાર સીપાહો રૌબરટની આસપાસ ફરી વચ્ચા અને તેને જહકડી લીધા!” રાણીનું ખુન તો હમણાં થયલું છે, અને અને હું કાંઈ એ આપદમાં મહારા સીપાહો સાથે મહેલમાં આવેલો નહીં—હું ખીજા કામને માટે આવ્યો છું.”

“હા, હું પોતેખી તઅનજીઅ થાઉં છું, ખુન તાઝુજ થયલું છે, હજુણ તો મહેલના નકીરોનેખી તેની ખબર નહીં પડી હશે અને તહમે કેમ આવી લાગ્યાનેથી હુંખી અજબ છું!” પુરીઅન બોલ્યો. “ત્યારે, આપ શું બધા કોઈ ખીજા કામ માટે આવ્યા છે? હું તો રાણીની મદદમાં કોઈ ચોક્કસ સંજોગથી મહેલમાં આવી લાગ્યો, મગર તહમે શા માટે ત્યારે આવ્યા?” પુરીઅને નરમ સવાલ કીધો.

“અમે નામવર પવીત્ર પોપના હુકમથી મરહુમ એનરીઆના ખુન માટે તપાસ ચલાવવા માટે રાણી જોના, કાઉન્ટ બરત્રાનડે ડ આરત્રોઇસ, ડોના કેરોલીના, શીલીપા કાઉન્ટેસ એવ કેમેનો, અને શીરીક્ષિત-જેનરલ એડીઅનને લાઇ જવા સાથે આ મહેલમાં આવ્યા હતા.” સીપાહોના પેલા વડાએ સમજાવ્યું. “અમે સર રૌબરટ ડ કેમેનોને તેવણ નીરદોશ હોવાથી પકડવાનો ઇરાદો કરતા હતા નહીં, લેફ્ટીન હોયા તો અજબ બનાવ બની ગયો છે. અમને રાણી જોનાના ખુન માટે સર રૌબરટનેખી પકડવો પડ્યો છે એ અમારી દીલગીરી છે. પણ ત્યારે, વલી પેલી લાશ કોણી છે!” સીપાહોના તે વડાએ રૌબરટના નકીર અક્ષો-નકોની લાશ નરજ આંગલી બતાવતાં પુછ્યું.

અને તેના જવાબમાં કેરોલીના તો કાંઈજ બોલી નહીં, પણ બરત્રાનડે બોલી પડ્યો. “મહારા બચાવમાં મેં અને કેરોલીનાએ સર રૌબરટ ડ કેમેનોના એ નકીરને તેનાજ હાથમાંના ખંજરથી ઠાર માર્યો છે.”

“એટલે?” પેલાએ સહમજ માંગી.

“એટલે એ કે સર રૌબરટે બ્યારે રાણીનું ખુન કીયું ત્યારે અક્ષોનકોનેખી સર રૌબરટે તેજ વખતે મહાર ખુન કરવાનો હુકમ આપ્યો હતો.” બરત્રાનડે બોલ્યો. “મમર, સંજોગે હું અક્ષોનકોને તોડી પાડી શક્યો, અને કેરોલીનાએ તેનાજ હાથમાંના ખંજરથી તેનું પેટ ચીરી નાંખ્યું.”

“અને તે મહારા હટકાથી તમામ નહીં મરી ગયો તો બરત્રાનડે પોતે ફરીથી ખંજર મારીને તેને પુરેપુરો મારી નાંખ્યો.” કેરોલીના મમરાઈને બોલી, તેણે જોયું કે બરત્રાનડે બ્યારે બધું પુલ્લું કહી દીધે તેને અક્ષોનકોને અક્ષોનકોના ખુની તરીકે પુરવાર કરી હતી તો પછી સાચીજ વાત કહી દેવામાં શું હતું? બરત્રાનડે તેને પોતાને ખુની પુકારી હતી, તો

તેણેથી બચવાનું ને ખુનમાં શામીલ હતો તે જાહેર કરી દીધું.

“ત્યારે મરહુમ એનડરીઆના ખુનની કાશીશમાં શામીલ થવાના વાંક ઉપરાંત તહમો બે ઉપર અસોનગ્રોનું ખુન કરવાનોથી આરોપ છે.” સીપાહોના પેલા વડાએ કહ્યું.

“તે ખુન સ્વખ્યાવમાં થયું હતું.” બચવાનું બોલ્યો, મગર ખુરીઆને હવે ઇશારો કરીને તેને ચુપ થવા જણાવ્યું.

“હવે, ત્યારે, અમને શીલીપા કાઉન્ટેસ ઓવ કેમેનો અને શીગીસન-જેનરલ એડરી-અન ગ્રેસપેલોને પકડવા માટે મહેલમાં ફરવું પડશે.” પેલાએ કહ્યું, અને ખુરીઅન તરફ ફરીને તે બોલ્યો “સરદાર, નામવર પવીત્ર પોપ આપને માટે મોટું માન ધરાવે છે, આપને માટે તેવણે અમને બલામણુ કીધી છે, અને મહને આશા છે કે આપ અમને અમારા કામમાં મદદના થઇ પડશે, આપ જ્યારે હાંધ્યા મહેલમાંજ મલી ગયા છો તો ચાલશે જરા મહારી સાથે, મહને એ બે જણાંની ગીરફતારી કરવામાં આપ મહને મદદ આપશે?”

“બાસરોચમથી.” ડાકુ સરદાર બોલ્યો, અને તે પેલા સીપાહો સાથે ચાલ્યો.

સીપાહોના વડાએ પોતાની હમરાહ ચક્રે સીપાહો હવે લીધા હતા, અને બાકીનાઓ રોબરટ, કેરોલીના, અને બચવાનુંને ગીરફતાર કરી ઉભા હતા.

થોડુક ચાલતાં તેમના રાસ્તામાં ઓરડો જે પહેલો આવ્યો તે શીલીપાનો હતો, અને મહેલથી વાકેફ થયલા ખુરીઅને જો કે તે ઓરડો જાણેલો હતો છતાંથી જાણે તે નહીં જાણતો હોય તેમજ તેણે આગલ ચાલવા માંડ્યું, પણ તેટલાં એક સીપાહ બોલી પડ્યો “મહને ખબર છે ત્યાં સુધી આ ઓરડો કાઉન્ટેસ ઓવ કેમેનોનો છે.”

“ત્યારે થોભો, અને ખુલાવો.” સીપાહોના તે વડો બોલ્યો, થોભ્યો, અને તેણે બધાને થોભાવ્યા.

દરવાજાને આંચકો મારવામાં આવ્યો, પણ તે અલગો નહીં હોવાથી નહીં ખુલ્યો, જેથી દરવાજો ઠોકવામાં આવ્યો. થોડેક વારે આંખો ચોળતી કાઉન્ટેસ દરવાજાને બોલી બોલા લાગી, અને તેણે સીપાહોને જોઇને ગભરાઇ જતાં પુકાર્યું “શું છે?” કાઉન્ટેસ નાશતા પછી પાછી બીજાને લેટી હતી, અને આજનું તેનું લેટવું તેના નાશની શુરઆત થઇ !

“નામવર પવીત્ર પોપના હુકમથી મરહુમ એનડરીઆના ખુનમાં શામીલગીરી આપવા અથવા ખુન કરવાના વાંક માટે બીજાઓ ભેગા તહમને પકડવામાં આવે છે.” પેલાએ કહ્યું અને તે સાંભળીને શીલીપા દરવાજો તુરત બંધ કરવા ગઇ, મગર સીપાહોના વડાએ ઓરડો આંચકો મારીને દરવાજો ખુલે બોલી નાંખ્યો, અને અંદર ધસતાંજ શીલીપાનો હાથ પકડીને બહાર ખેંચીને એક સીપાહના હાથમાં તે હાથ આપી દેતાં કહ્યું “ગીરફતાર કરો કાઉન્ટેસને.”

શીલીપા હવે થર થર ધ્રુજવા પડી, અને તેજ વખતે તે નજર નીચી નમીને ઝમીન તરફ કરતા તેમાંથી આંસુના ટીપાં ટપટપ ઉતર્યાં !

ફરતજ જ્યારે ખુરીઅન તરફ નજર પાછી ઉઠાવી ત્યારે ખુરીઅનની છાતીમાંથી ઠંડો

નીસાસે નીકળ્યો, અને તેણે પોતાનો ચહેરો શીલીપાથી ફરવી લીધો !

ચુરીઅનની છાતીમાં તે વખતે દુખ થયું, અને શીતરતથી બરેલી શીલીપાને તો એવું લાગ્યું કે જાણે તેનું ક્ષેત્રનું દુકડા કરી નાંખવામાં આવતું હતું !

તે પછી બે સીપાહોને હુકમ કરવામાં આવ્યો કે તેણે શીલીપાને ત્યાં લઈ જવી જ્યાં બીજાઓ ગીરફતાર હતાં. તેમ કરવામાં આવ્યું, અને સીપાહોનો વડો ડાકુ સરદાર ચુરીઅન અને પોતાના બીજા સીપાહો સાથે એઢરીઅનની ધરપકડ માટે ગયો.

મગર, બે કલાક સુધી તમામ મહેલમાં શોધખોળ ચલાવવા છતાં શીઝીશયન-જેનરલ એઢરીઅન ત્રેસપેક્ષોનો પનો મલી શક્યોજ નહીં !—અને આખીર, ન્યારે નહીજ વલ્યું ત્યારે રોઅરટ, બરનાનડ, કેરોલીના અને શીલીપાને પકડીને ગાડીમાં બેસાડી લઈ જવામાં આવ્યા. શીલીપા અને કેરોલીનાના ચહેરા પરથી તો તે વખતે જાણે લહુનું એકકે એક ટીપું ઉડી ગયું હતું, અને તે ચહેરા મઉત આવ્યું હોય તેમ શીકા થઈ ગયાં હતાં.

અર્ધા કલાકમાં તો આખા નેપલ્સની અંદર ખુબ પડી રહી કે રાણી જોનાનું ખુન થયું હતું, અને મહેલમાંના રાણીના તમામ મીત્રોને નામવર પોપના હુકમથી પકડીને ગીરફતાર કરવામાં આવ્યાં હતાં. નેપલ્સની રમ્યત હજુજી તો પેલા નવા દરદના દુર થવાથી હમણાંજ શાંતીમાં આવી હતી, મરહુમ શાહઝાદા એનડ્રીઆના ખુનની વાતથી હમણાંજ જાણે ચુપ થઈ હતી, તેટલાં રાણીના પોતાના ખુનની બીનાથી તઅજજુબીના ફરીયાવમાં તે ગોયા ફરીથી ડુબી રહી !—રમ્યતમાં તરેહવાર અફવાઓ ઉડી રહી, કોઈ કહે રાણીના ખુન માટે બધાં પકડાયાં હતાં, તો કોઈ કહે કે એનડ્રીઆના ખુન માટે નામવર પોપે ખરી ખાતમી મેલવીને બધાને પકડવા માણસો મોકલાવ્યા ત્યારે રાણીએ આપઘાત કરીધો હતો !

મગર ન્યારે ખરી વીગત સહ કોઈને મલતી ગઈ ત્યારે તેઓને તઅજજુબી એ ઉપજી કે રોઅરટે રાણીનું ખુન કીધું તે વખતે ડાકુઓના સરદાર ચુરીઅન કેમ મહેલમાં જઈ પહોંચ્યો હતો ? અને શીઝીશયન જેનરલ એઢરીઅન ત્રેસપેક્ષો મહેલમાંથી કેમ ગુમ થઈ ગયો અને તે ક્યાં ગયો હતો તે માટેથી તરેહવાર ગપશપ ચાલી રહી.

પ્રકરણ પપ મું.

ચાકુતની સાંક્ષીવાલાં તે બે !

રાણી જોનાનું ખુન થયું તેજ રહવારે આપણે અલતમારાના અમીરનાં આલીશાન મકાનના આગીચામાં શું બનાવ અને છે તે જોઈ લઈશું :

અમીરની નેક અને હસીન સુરત બેટી લુસીઆ પેલા કાઠ અજાણ લડવઘવાથી છતની કલમી મેલવ્યા પછી હરદમ તેજ લડવઘવાનો ખ્યાલ કરતી રહી હતી, અને તેજ ખ્યાલમાં રહીને આગીચાની અંદર હમણાં તે ફરતી હતી. તેવામાં તેની મોટી અભયબી વચ્ચે તેણે એક

આકારને બાગીચાની બહાર જોયો, જે આકાર ત્યાં ઉભો રહીને ટક ટક તેને જોતો રહ્યો હતો. લુસીઆ અને તે જવાન શખ્સની આંખોમાં આંખો મલી, ચાર આંખ એક થઈ, ત્યારે લુસીઆ શરમથી લાલ બની ગઈ અને તેની છાતી ખુશીના થોકાથી ઉડવા લાગી.

લુસીઆએ આગલ વધીને બાગીચાનો નહાનો દરવાજો ખોલ્યો, અને વેલેનતીનો રખીનોલા લુસીઆની પાસે આવીને ઘણી શાદમાની સાથે તે હસ્તે અહરો જોવા લાગ્યો.

“આખીર આપણે બેઉ પાછા મલ્યાં પરાં” ખુશીના આવાજથી તે બંને પુકારી પડ્યો. “અરે આપ પેલા વહેશીઓનાં ટોળામાં ગુમ થઈ ગયાં તે વખત પછીથી મહને ચયનો કરારખી નહીં હતો, પણ લાડાને ત્રીજે દીવસે મારી છત વખતે મેં તમને જોયાં તે વખતે હું ખુશીથી દીવાનો ગોયાં બની ગયો અને મારા છતની નીશાની મેં તમને વાદમારીમાં આપી.”

“આપ તે લડવધ્યા હતા કે ? હું ધારતી હતીજ કે આપ સ્ત્રી પીજો કોઈજ નહીં” લુસીઆ હસીને બોલી “આપની નેહાયત મહેરબાની થઈ કે મને આપે છતની ક્લગી બક્ષી.”

“તમે રડો છો કાંય ? તમારી આંખોમાંથી તો આંસુના ટીપાં ટપકે છે ?” વેલેનતીનોએ રહેજ શીકા બની જઈ પુછ્યું.

“હું રડું છું તે ખુશીનું રડું છું ? મારા આંસુ ખુશીના આંસુ છે ? મને તમારે ખાતીર કોઈ ઘણી ખુશી પયદા થાયછ, હું આપને જોઉં છું કે ખુશાલીથી કુલી જાઉં છું” શરમાઈ શરમાઈને લુસીઆ પોતાના આંગલાઓથી રમતી બોલી.

“આપ મારી તરફ પહેલેજ દીનથી મહેરબાન છો, દેવલની આપણી મુલાકાત વખતથીજ આપ મારે માટે કાળજી રાખીને મારી દીલગીરીમાં આપની દીલગીરી સામીલ કરતા.” વેલેનતીનો બોલ્યો.

“આપ તો હબ્બુણખી રડો છો ! ખુશીના આંસુ કાંઈ એટલાં બધાં પાણીથી નહીં પડે ! આપના દીલમાં કોઈ બાબદ છે જે તમને હું ધારું કે રડાવે છે !”

“ખરી વાત છે.” એક ઠંડી સાંસ બરીને લુસીઆ બોલી.

“ખરી વાત છે તો તે શું વાત છે ? મહેને કહોની” વેલેનતીનો કરમરીને બોલ્યો.

“હું કહું છું કેમ !” લુસીઆ હબ્બુણ રડતીજ બોલી, અને તે મોતી સમાન આંસુના ટીપાં ટપટપ ઝમીનપર પડીને ગયા. ઝમીનનેથી શરમાવતાં હતાં, તે ઝમીનની ઇઝઝત ગોયા અકરાવતાં હતાં !

“કાંય ? કાંઈ કહેવા માંગતા હોવ તો તે કહેવામાં શું છે ?” વેલેનતીનોએ તે સુંદરીનો જમણો હાથ હળવેથી પોતાના હાથમાં લેતાં પુછ્યું.

“આપના દીલમાં લાગી આવે તો ? તમને ઝરાકખી દુખી થાઓ તો !” ડચકાં ખાઈને લુસીઆ બોલી.

“બેલ, અઝીઝ સુંદરી, બેલ, તારા પરવાળાં સમાન હોરોને તે બાબદ પર બેલ.” વેલેનતીનો લુસીઆના હાથપર પોતાનો હાથ મારાથી ફેરવીને કાલાવાલા કરવા લાગ્યો. “હું દુખ નહીં પામીશ, માહરી વીરમમાંથી તારા તે કાંઈ બોલવાનું હશે તોખી તારા દીલને

કાંઈ નહીં લાગશે, તું ન રીકર કર, બેલ.”

“મહારાં માતપીતા જાણે છે કે આપણી બેકેની મુલાકાત થઈ છે” લુસીઆ મન ખોલવા લાગી “અને મહારાં માદર પીદર એખી જાણેછ કે તહમોએ મ્હને ડયુકે આવે દુરાના ધાતકી પંખમાંથી બચાવી-અને તે બનાવથી મહારાં મા આપની બેચમની થઈ છે.”

“હું આપને સમજી શકતો નથી!” હાથ છોડીને લુસીઆને ટગર ટગર જોતો રહી વેલેનતીનોએ અજાન્યખી બતાવી.

“આ રજુસીંગ” વેલેનતીનોને ગળેથી લટકતા તે ન્હાના સુંદર રજુસીંગ તરફ આંગળી બતાવીને લુસીઆ બોલી “આ તહમારા રજુસીંગના પુકવાથી આપણી મદદમાં પેલો કોઈ આજ્યો હતો, અને મહારા પીતાજી કહેછ કે તે મદદ આપનાર માણસ લુટારીઓનો સરદાર ખુરીઅન હતો.”

જાણે ખુરીઅનના નામથી કમકમતી હોય તેમ કંપીને શીડી પડી જઈ લુસીઆ બોલી, અને તેનું બોલવું પુરું સમજી જઈને વેલેનતીનો બોલી પડ્યો “ઓ, હવે હું સમજ્યો ! ખુરીઅન લુટારીઓનો સરદાર છે, પણ હું કોઈખી રવેશે એક લુટારી નથી. મ્હને તો મહારી મુશકીલીના વખતમાં મહારી લલાઇને ખાતીર તે સરદાર મદદ થાયછ. અને, વલી, આજકાલ એ ખુરીઅનને માટે શું લોકમત છે તે કદાચ તહમારા પીતાજી જાણતા ન હોયખી, અરે, એ ડાકુ સરદાર જેટલો રહમ દીલ અને ગરીબોનો મદદગાર છે તેટલો આજે આખા ઇટલીમાં કોઈ ન હશે, કોઈ બલો ઉમરાવ, કોઈ માથથી પગ સુધીનો માલદારખી એ ખુરીઅનની સખાવત, એ ખુરીઅનની નેક દીલી, એ ખુરીઅનની લલાઇ કરી નહીંજ શક્યો હશે, નહીંજ બતાવી શક્યો હશે, નહીંજ બતાવી શક્યો હશે ! આજે તો તમામ નેપલ્સની રમયતમાં એની ઇઝઝત આપણી રાણીથીખી ઝીઆદ છે, યાને વગર તાજે એ નેપલ્સનો તાજદાર છે, એ લુટારી તરીકે ઓળખાય છે, પણ તહમારા પીતાજી જે એની કારકીર્તીનું ખ્યાન-સાંભલે તોજ તેવજીને ખ્યાલ આવે કે લુટારી નામે તો સખાવતનો એ એક શાહ છે. ખુરીઅન પાક ખુદાને રાસ્તે ચાલનારો, મુક્લીસ, તગદસ્ત, અને મઝલુઓનો ખચર ખવાહ છે, હમણા જે તહમારા પીદર એને ધીક્કારતા હશે તો એનો ખરો છતીહાસ જાણીને તહમારા પીતા એ ખુરીઅનને ચાહશે. આજ કાલ નામવર પવીત્ર પોપખી એને પોતાની હુઝુરમાં બોલાવી લુટારના નામ તળેખી સખાવતના અને નેકીના શાહ તરીકેની બલી કારરવાઇઓ કરવા માટે ઇઝઝતથી એને નવાઝનાર છે.”

“મહારા માતપીતા તો એને ત્યારે એક દમલખાઝ ખુતી લુટારી સરદાર તરીકે સરખસર ધીક્કારેછ!” લુસીઆ બોલી.

“તેમની જુલ છે, ખરી ખીનાથી તેઓ નાચાકી છે.” વેલેનતીનોએ કહ્યું.

“પણ, તહમે તો એની ટોળીમાં શામીલ નથીની! તહમે તો લુટારી નથીની?” લુસીઆએ ખાત્રી કરતાં પૂછ્યું.

“મેં ના કહ્યું, અને હું ખરજી કહું કે તેક દીલ ખુરીઅનની મઝા છે, લોક-ખચર, હું લુટારી નથી.” વેલેનતીનોએ સમજાવ્યું.

“બસ, હવે મહારા દીલને ધીરજ મલી” હુસીઆ તે ખાત્રીથી ખુશ થઇ બોલી “અગર, આપની લાગણી દુખાઇ હોય તો મહને માફ કરજો-મહારા પીતા હવે ખુશ થશે, મહારી માતા હવે રાઝી થશે.”

“આપના પીતા, કોણ ?” રહેજ અટકીને જાણે વેલેનતીનોએ પુછ્યું.

“મારકવીસ ઓવ અલતમારા.” હુસીઆ બોલી.

“ઓહોઓ ! ત્યારે આપ તે નામવર મારકવીસના બપ્તેયુલદ બેટી છો.” વેલેનતીનો ખુશ થયો “ઠીક, અને આ આલીશાન મોટું મકાન આપના પીતાજીનું જ છે, કેમ ?”

“હાજી” હુસીઆ શરમાઇને બોલી “હવે આપ બે અંદર આવશો તો મહારા પીતા તહમને જોઇને એટલાં તો ખુશ થશે કે ન બોલો વાત. હા, પણ આપનું મુઆરક નામ તો હું હંમેશાં પુછતાં જુલીજ જાઉં છું.”

“મહને વેલેનતીનો રપીનોલાના નામથી ઝાળખવામાં આવે છે.” દીલગીર દીલે તે જવાબ બોલ્યો, જાણે પ્રોતાના નામથી તે બેઝાર હોય !

“સીનાર વેલેનતીનો રપીનોલા.” વાંસલી જેવા મધુર આવાજથી હુસીઆ બોલી, અને તે વખતે તે નામને જાણે મધુરતા મલી “આવો, આપણે મહારાં માત પીતા ખાસ જમીએ.”

“હમણાં નહીં-હમણાં નહીં.” તે જાણે ખીલતો ધુજતો હોય તેમ થોડા દુર થઇ બોલ્યો “જે કે હું નેક અને રાસ્ત દીલ છું, જે કે મેં ખુર એક કામ કરવાની કદી કોશીશખી નથી કીધી, તોખી મહને સ્વાભાવિક તહમારાં માતપીતા આગળ આવવાની ધાસ્તી લાગેજ ! હું સમજી શકતો નથી કે કાંય ? અરે, કદાચ તહમારા પીતાજી મહને મહારા પીતાનું નામ પુછશે તો હું મહારા પીતાનું નામ શું બતાવશ ? મહારા માતા કોણ હતાં એમ કેહેશે તો હું તેવણું જવાબ તે શું આપશ ? નહીં હતો મહારા બાપનો ખ્યાર અચપણથી, કે તે મહને જાણે લગાડીને એક સુખીથી લે ! નહીં હતી કોઇ વ્હાલી માતાની તે માયા કે જે મહારા દુખને સુખમાં ફેરવી દે !” અને વેલેનતીનો એક હંડા નીસાસા સાથ તેમ બોલતાં ગળગળો થઇ રહ્યો.

“અને તેજ કારણ વાસ્તે, મહારાં માતપીતા તહમને વધારે ચીહશે.” હુસીઆ બોલી “મહારાં માઆપ એટલાં બધાં તો માયાજી છે કે કોઇ અસુખીને તો તેઓ તમામ દયાની નજરથી જુએ છે.”

“હા, પણ, હું આપનું નામ પુછતાં જુલી ગયો તેનું કેમ ?” વાત ફેરવી નાંખવાની મતલબથી, યાદખી આવી જવાથી, વેલેનતીનોએ સવાલ કીધો.

“હુસીઆ.” તે બોલી.

“આહહા ! કેવું ખાર નામ છે ! હું આપના મીઠા મુઆરક નામને મહારી બંદગી-માં યાદ કરીને તહમારે માટે પાક ખુદા ખાસ દુઆ માંગીશ અને આપને તંદરસ્તી ઇચ્છીશ.” તે તેક જવાબ બોલ્યો.

“અગર, આપ આલેખી તો, આપ જે ધાસ્તી રાખોજ તે ફાકટ છે, શું આપ આપના આપાપનું નામ બતાવી નહીં શકો ?”

“ નહીં, ઓ નેપલ્સની તું માહાતામ, તું શું જાણે કે મહાર દીક્ર એ વાત માટે કેટલું હમેશાં અસુખમાં રહે છે” વેલેનતીનો દુખી આવાજે બોલ્યો “કહેવામાં આવેલ કે હું કોઈ બંધ કુળમાં જન્મેલો છું, મગર મહારા માઆપ કાણ છે તેની કોઈને ખબર નથી! સીવા કે એક નીશાની, મહારી ગરદન આસપાસ એક સાંકલી છે જેમાં એક યાકુત છે.” અને તેમ બોલતાંજ વેલેનતીનોએ યાકુત સાથેની પેટી અરધી સાંકલી જે હમેશાં તેને ગળે કપડાંની નીચે લટકતી રહેતી હતી તે ગરદન પરથી કપડું દુર કરીને લુસીઆને બતાવતાં કહ્યું “આએ એક નીશાન, આએ યાકુતવાલી સાંકલીને વાસ્તે કહેલ કે હું તમયસો કોઈ જગ્યાપરથી મલી આવ્યો ત્યારે મહારી ગરદન પર વીટાલેલી હતી, જુઓ એ.”

“ ઓ પાક ખુદા!” તે સાંકલી જોઇને લુસીઆ એકદમ બોલી પડી “હું આએ શું જોઈલું!” અને તે જાણે વેલેનતીનોથી બીદતી હોય તેમ તુરતજ એ પગલાં પાછલ હડીને પોતાને ગળેની સાંકળી કપડું હટાવીને જોઇને બોલી “એ મહારીજ સાંકલીનો મુકાબલો છે!”

વેલેનતીનોએથી તઅજ્જુબી સાથે તે સાંકળી જોઇ-તેણે આગલ વધીને લુસીઆની સાંકલી પકડી લઇ પોતાની સાંકલી સાથ મેલવી-યાકુત સાથ યાકુત મેલવ્યું.

“ દુર, દુર, અએ જવાન, મહારેથી દુર થા.” લુસીઆ વેલેનતીનોને હટાવીને હવે બોલી “આ સાંકલી ત્હારી ગરદનપરથી મલી આવીલ એટલે મહારે હવે ત્હારેથી અલગ થવું જોઇએ-મહારે કદીથી હવે ત્હારી સાથ વાતથી નહીં કરવી જોઇએ-અને મહારે હવે ત્હારે માટેનો ખ્યાલથી મુકા દેવો જોઇએ. કમનસીબ, કમનસીબ હું, કે તુંને મેલવવાની આજુપર આવતાંજ હું તુંને ખોડી દઉં છું!”

એટલું બોલીને લુસીઆ પોતાનો ચહેરો ફેરવીને ચાલી ગઈ, અને તેને મકાનમાં દાખલ થયલી જોવા પછી, હયરાન અને સરગરદાન થયેલો વેલેનતીનો, કપાળપર હાથ મારી એક બારી નીસાસો ખેંચી, દુખ પામીને ત્યાંથી જતો રહ્યો! અને, જતી વખતે તે એક ઠંડી સાંસ બરીને બોલ્યો “અફસોસ, મહારા તકદીરની તકલીફમાં આએ ઝીઆદા તકલીફ થઇ રહી!”

પ્રકરણ પદ મું.

પીરમરફ એકાંત ટાપુને ઓર છે !

આપણે હવે દક્ષીણ પાસીફીક મહાસાગરના પેલા સુવકાર અને એકાંત ટાપુ પરના પેલા ખુદ્દા તરફ ઝરા ટહેલતાં ટહેલતાં જઈશું:

પાક ખુદાની બંદગીમાં વગેરેના વરસો તે ટાપુપર શુઝારયા બાદ તેના દરદો ડાખને નીરતો નાખુદ કરી શકવાની દવાઇ તે મેળવી શક્યો હતો અને તેનાથી તેને સાંતી અને શીલમ મલી હતી!-પાક ખુદાની એકચીત સાથ બંદગીનીજ તે ખરકત હતી, અને તે આલા ખરકત થીજ પેલો વંશપરંપરા આપ નાખુદ થયો હતો, અને હાલના ડાખદારના દરદો ડાખને મીટાવી

ચક્રવા માટે પવીન કુદરતે તેને ઝાડપાણીની દવાઈ શોધી કાઢવામાં અન્ય મદદ આપી હતી.

ભયંકાર દેખાવો, તુફાન, અને એવી એવી અનેક મુશ્કેલીઓમાંથી રક્ષતા રક્ષતા પસાર થઈને હવે તેણે ખુબસી શાંતી પ્રાપ્ત કરી હતી—અને તેના દરદો ઝાંખના નાનુદ થવા સાથે તેણે સડકથી પહેલો વીચાર એજ કરીને કે પોતાને વતન છોડી તરફ જવું—લીધું તેણે ઝાનપર પાક પરવરદીગારનું બરકતી નામ, અને, પોતે તે એકાંત ટાપુમાં વસોના રહેવાસ દરમ્યાન અનેક ચીજો જે બનાવી હતી અને તે ચીજોમાં કેટલાક હતીયારખી જે તેણે તમ્બચાર કરીયા હતા તે હતીયારોની મદદથી તેણે બનાવવા માંડ્યો લાકડાંનો એક મઝબુત તરાપો !

એક દીવસે ખુરશીદે મહાસાગરના મશરેફો મોજાઓ અંદરથી બ્યારે પોતાનો તુરમંદ અહેરો આહીસ્તા આહીસ્તા બહાર નીકાલવા માંડ્યો, ત્યારે, તે રહવારે તે સુનકાર ટાપુનો પીર-મરદ પોતાની છુંપડીમાંથી બહાર આવ્યો, વરસો સુધી તેણે જે ટાપુપર પોતાની ઝીંદગીના ખુદાપાના દીવસો પસાર કરીયા હતા, તે ટાપુને હવે તે છોડતો હોવાથી આજુબાજુમાં ખુબ જોઈ જોઈને જાણે તે તે ટાપુની આખીરી એક મુલાકાત લેતો હતો.

તે જે છુંપડીના ઉંચર આગલ હમણા ઉભો રહીને આસપાસ નજર ફેરવતો તે છુંપ-નેખી તો હવે તે તજ જવાનો હતો. અરે, તે છુંપડીમાં તેણે કોઈવાર રડી લીધું હતું—કોઈ વાર હસી લીધું હતું. એકાંત શ્રાપ ભરી હાલતમાં દરદો ઝાંખના સીતમ તજે તેણે તે છુંપ-ડીમાં બેસીને આહોઝારીનો દમ ભર્યો હતો, અને વળી પવીન કુદરતની મલતી જતી મદદ વખતે તેણે તે છુંપડીમાં અકેલા અકેલાએ ખુશીના દીવાનાપણામાં ખુબ ખડખડાટ હસીચી લીધું હતું !

તે છુંપડી વરસો સુધી તેનું મકાન હતી, તેનું મહાલ હતી, તેનું આલીશાન અયવાન હતી, કોઈવાર તે ખુશીની ખાણ હતી, કોઈ વાર તે દોઝખની નીશાત હતી—અહમ્મય ! હવે તો, તે તે આખીરી મુલાકાત વખતે પોતાના સુનકાર રહેવાસને અંદરો બહારથી દીવાના આદમીની અદ્વયે હરદમ જોઈ ખુબ રડતો હતો અને તે છુંપડીની આસપાસની ઝમીન તેના આંસુના ગરમ ગરમ દીપાંઓને ખ્યારથી ચુમીને, તે પીરમરદની છેલ્લી સલામના જવાબમાં કહેતી: “ પાક ખુદા મદદગાર આશદ ! ”

હવે તે ફર્યો, તેણે પાછું ફરીનેખી ન જોયું, અને છુંપડીથી ફરીને તે પેલા તરાપા આગલ ગયો જે તરાપાને તે મહાસાગરના પાણીપર પાક પરવરદીગારનું ખ્યાલ નામ લખ ઉતારીચી ચુક્યો હતો.

દીવસોની સખત મહેનત પછી તે મોટા તરાપો તમ્બચાર થયેલો હતો, તેમાં મઝબુત એક છાપડીચી તેણે બનાવી હતી જે છાપડીની નીચે પોતાને જોઈતી ચીજો તે પીરમરદે ગોઠવી હતી—મીઠા પાણીનો પુરતો જથ્થો તેણે ભરી લીધો હતો, મહીનાઓ સુધી ચાલે તેટલો તો ખુશક લીધો હતો, સુકવેલો મેવો, પક્ષીઓનું જુજુડું ગોષત, અને રાંધેલા કાચખાને નાળી-યેરના કોટલામાં ભરી લઈ તમામ બંદોબસ્ત તેણે કરીયો હતો અને સડકથી જે ચીજને વધારે સમાયથી તે લઈ ચુક્યો હતો તે—પીરમરદે વીચાર કરીને કે કદાચ તેના પડકરને છોકરો આવ્યો હોય અને તે છોકરો જે પેલા દરદો ઝાંખથી પીડાતો હોય તો તેને ખાદે-તે દવાઈ હતી.

આવા મોટા મહાસાગરમાં તે એક તરાપો મુકીને જોકે પોતેખી ખ્યાલ કરતો અને પોતાના કામ માટે હસતો, પણ તેનું અંતઃકરણ અંદરથી તેને એમ કહેતું હતું કે પાક ખુદા ઉપર ભરસો સખ.

તેણે હવે તરાપામાં બેસવા પછી દેરકું છોડી દીધું અને એક લાંબી લાકડીના ટેકાથી તેણે તરાપાને કીનારેથી દુર હસેલ્યું. બહુ ધીમે ધીમે તે તરાપો ચાલ્યો, અને જ્યારે પાણીની બરાબર છાતીપર ગયો કે તેની ઝડપ વધી, અને તેમ તે પીરમરદની સફર શુર થઇ.

તે ખુદ્દો તે એકાંત ટાપુ તરફ નજર કરીને બેઠેલો હતો, અને જેમ જેમ તેનો તરાપો દુર અને દુર જતો ગયો તેમ તેમ તે ટાપુ નહાવો અને નહાનો દેખાતો રહ્યો.

તે ખુદાએ જવાતું દીલ તો પોતાના વતન તરફ રાખ્યું હતું પણ પાક ખુદાના ભરસા પર જ્યાં તે પાક પરવરદીગાર લઇ જાય ત્યાં જવાના ખ્યાલથી તે તરાપામાં બેઠો હતો તેને પુરો વીશવાસ હતો કે પવીત્ર કુદરત તેને એવી મદદ આપી દેશે કે ઝુરર તે પોતાને વતન પહોંચશે, તેનું સાફ દીલ અંદરથી તેને તેમ કહેતું હતું.

થોડા દીવસો પસાર. જે દરમ્યાન તેની ઝંઝૂક આંખોએ શું શું જોયું હતું ? દરીયાવનો કેવો અનુભવ સારી રીતે તેણે મેલવ્યો હતો !—એક વખત ઠંડી પડતી, તો એક વખત સખત ગરમી પડી આવતી—એક વખત ધરજવી નાંખનારી હવાથી તેના હાડકે હાડકાં જાણે અંદરથી કંપી ઉઠ્યા હતા, અને બીજી વખતે ગરમીથી પસીનો તેના શરીરે ઉતર્યો હતો—કોઇ વખત તુફાનના આવાજો તે પાણીની દુન્યાને મડચડ સડચડમાં બતાવતી, અને બીજી વખતે જાણે આખી દુન્યા જાન વગરની બેજાન હોય તેમ તે દરીયાવનો સુપચાપ ગંબીર દેખાવ લાગતો—કોઇ વાર દરીયાવ શુસ્સાથી તે પીરમરદને ગોચા દમ ભરાવતો, અને કોઈ વખત તો જાણે મીઠી મીઠી લહેરથી તેની સાથે નરમ નરમ વાત કરતો.

અને, આખીર, આ ખુશાલી ! દુર-દુર કીનારો દેખાવા લાગ્યો ! ઝમીન માલુમ પડી !—ખુદ્દાની આંખો આસમાન તરફ ઉંચકાઇ, અને તેણે ચુકવ્યે પડી જઇ શુકરાના કીધા.

જેમ જેમ ઝમીન, તરફ તરાપો ગયો, તેમ તેમ કીનારેથી આવતી હવા ઠંડી ઠંડી માલુમ પડી, પહાડો અને દરખતો નજરે પડવા લાગ્યા—સહવારથી કીનારો દેખાતો હતો, તે બપોરે તરાપો કીનારા આગલ ગયો, અને તે પીરમરદ વરસોની મુદત પછી આજે પોતાને વતન પુગ્યો.

પ્રકરણ ૫૭ મું.

થોડાક ઝરરી ખુલાસો.

આરદસ ઝુક એવ દુરા પોતાની હાર પછી બીમારીથી સખત પડકાઇ પડ્યો હતો, એક તો તેને થોડાપરથી કપકાવાના સખએ પહોં લાગ્યું હતું, અને બીજું તો પરાજયની

નામોશીએ તેના દીલને સરદ કીધાયા તે દુખના કરતાં નામોશીના ખ્યાલથી અહરબી કીયાદા બીમાર થઈ ગયો હતો.—તેની માતા જે એક ઘણી ભણી બાનુ હતી, તે વીધવા આમ્રએ પોતાના બેટાને ઘણી વખત પંચાતીએમાં પડવાથી દુર રહેવાની શીખામણ આપી હતી, લેકાન ચારલ્સે તે નેક માદરની સારી વાત માની નહી હતી અને ઘણી ખુરી કારરવાઈઓ કરી હતી.

ચારલ્સની સખ્ત બીમારીનું આ બીજાણું ગોયા મહતનું બીજાણું હતું; અને તે પોતેબી જાણે સમજી ગયો હતો કે હવે તેનો મરવાનો વખત નજીક હતો, જેથી તે હવે પોતાના છેલ્લા દીવસોમાં પોતાની ખ્યારી માદરની ભલી નેક વાતોને યાદ કરી કરીને પસતાતો હતો કે તે વાતપર તેણે પોતે જ્ઞાન નહી આપીને ગોયા પોતાની ખરાબી અને ખરબાદી કરી નાખી હતી.

રાજ્યગાદી મેલવવા વાસ્તે તેણે જે પછાડાઓ મારવાના શુર કીધા હતા તે પછાડાઓ નહીં મારવાને અને જે છે તેજ હાલતપર સુખમાં રહેવાને તેની માદરે ઘણું ઘણું સમજગચું હતું, પણ લોબી ડયુક ઓવ દુરાએ માદરની વાતને ગણુકારી નહીં, અને આજે બીજાણાપર તે યાદ કરી કરીને પસતાવા લાગ્યો કે ભલી માતાની વાતને નહીં ગણુકારીને કીદદી બની જઈ તેણે રાજ્ય મેલવવા જે જે યુક્તીઓ રચી હતી તેમાં પોતે માત થયો હતો અને ઉલટો લોકોની નજરમાંથી ઉતરી ગયો હતો. તેણે માતાની રડી શીખામણ નહીં માનવાથી પોતાને હાર મહેલી જોઈ હતી અને તે પંજીથી તે હારની પાછલ બીજી હારની નામોશી આપ મેજે ધસડાઈ આવેલી તેણે અનુભવી હતી !

એક મોટા ડયુક તરીકે ગણાઇને “એક મોટા લડવઝયા” તરીકે ઓળખાઇને તેણે એક માછી મારના છોકરાને હાથ શીકસ્ત મેળવી હતી એ તે ડયુકને મન દીલને કચડી નાખનારી નામોશી હતી, અને તેના સોગમનક ખ્યાલમાં ચારલ્સ પોતાની બીમારીમાં વધતો બીમાડો કરી શક્યો હતો. તેનું મન દુનીયાથી નીરાશ અને નાસીપાસ થઈ ગયું હતું, જે દુનીયામાં તેણે પોતાને માથે તાજ મુકાને એક તાજદાર થવાની એકવાર ઇચ્છા કીધી હતી અને તે ઇચ્છા નહીં કરવા માટે તેની શીરીશતાઈ ખસલહતની માદરે તેને ના પાડી બાજ રહેવા સમજગચું હતું.

આખર, તે મરતો હતો. તેનો આજનો દીવસ છેલ્લો હતો, અને જે કે તે પોતે જાણતો નહીં હતો, કે તે નકકી આજે મરવાનો હતો, છતાંબી આજે તેનું દીલ દુન્યા ઉપર બીલકુલ સરદ થઈ જઈ આ નાપાયદાર જહાજ પરથી તે દીલ તમામ ઉડી ગયું હતું. તેની નેક માદર તેના બીજાણા પાસ રડતી બેઠેલી હતી જેને મરતો ચારલ્સ એટલુંજ બોલી શકીને સહમજવવાની કોશીશ કરતો “ન રો મા, ન રો, તહારી વાત જે મેં માની હતે અને જે હાલતમાં હું હતો તેજ હાલતમાં રહી પાક ખુદાના મેં શુકાના કીધા હોતે તો મહારી શીકર—બીતા—અને નામોશી થઈ નહીં હતે અને આજે હું આસાન રાહતથી મરતે.”

મગર, તે સાંભળીને તો તે માદરને શાંતી થવાને બદલે અહરબી કીયાદા તકલીફ થઈ, અને ચારલ્સ જેમ તેમ રાખ્દો ગોઠવી ગોઠવીને તેટલો વાકય બોલી રહેલો કે તે નેક માદર દુખ ન દખવાથી એકદમ મોટેથી રડી પડી, અને મરતા ચારલ્સને લાગ્યું કે તેણે બોલવામાં

તેણે ખોટું કામું હતું, જેથી તેની આંખમાંથીથી નવંધાર આંસુઓ જવા સાથે હવે તે ખીલ-કુલ ખામોશ પડ્યો રહ્યો.

થોડો વખત ગંભીર સુપકીદી ફયલાઈ, જે સુપકીદીમાં ફક્ત મરતા ચારલ્સની નેક માદરના રડવાનાં ડચકાંનાં આવાજ આવતો હતો. પાંચેક મીનીટ તેમ જવા પછી ચારલ્સે ઝંપાન પોતાના સુકા હોટો સાથે લગાડી હલાવીને કહ્યું “પાણી-પાણી.”

“પાણી નહીં પીવાય, હું દુધ લાઉં છું ખેટા” અને તેણે નઉકરને બોલાવીને દુધ મંગાવવાને બદલે પોતે જાને તે લેવા ઝડપથી ગઈ.

અને, તે ગઈ, કે જાણે તેના જવાની રાહ જોતોજ બહાર ઉભેલો હોય તેમ ચારલ્સનો એક દોસ્ત અંદર તે મરતા ખીમાર પાસે આવી ઉભો, અને તેની ફાટી ફાટી નજર તરફ જોઈને પેલાએ ઝડપથી કહ્યું “નામવર ડ્યુક, નામવર આરચબીશપ આવે તેરેન્તોએ મહને ખુશ ખમરી આપીને હાંયા મોકલ્યો છે કે તમારા દુશમનો ખરબાદ થયાં છે!”

“શું? શું થયું છે? બોલ!” તે મરતો હતો જાનાંથી તેણે જેમ તેમ બોલવાની કાશીશ કરીને ખુશીની આંખો ચમકાવીને પુછ્યું.

“રાણી જોનાનું તેના આશક રોબર્ટે ખુન કીધું છે, અને તમારો તૈયા આરચબીશપે નામવર પત્રીત્ર પોપ ઉપર રધયતના જાણીતાઓની સહી સાથેના જે પયગામ મોકલાવ્યો હતો તે પયગામની રૂએ મહેલમાના તમામ તમારા દુશમનોને ગીરફતાર કરવામાં આવ્યા છે.”

“ઓ, ખુશી!!” અને એક ચીખ સાથે તેટલું બોલતાંજ ડ્યુક આવે દુરાએ ત્રણ ડચકાં ખાંધાં, અને તેણે ગરદન જુમાવી દીધી.

તે મરી ગયો! ચારલ્સ ડ્યુક આવે દુરા. પોતાની છેલ્લી ઘડી વખતે પોતાના દુશમનોની ગીરફતારી સાંભળીને ખુશીની એક ચીખ મારીને મરી ગયો!—અને, તેજ વખતે, દુધ લઈને તેની માદર ત્યાં આવી લાગી.

“તમે ક્યારે આવ્યા?” તે માદરની નજર સામે ઉભેલા પેલાં આવનારપર પડી કે તેણે ઝડપથી પુછ્યું.

“હમણાંજ.” પેલાએ જવાબ આપ્યો, અને તે કાંઈ બોલવા ગયો તેટલાં તો ચારલ્સની માદર પોતાના બેટાને દુધ આપવા ખીજાણા આગળ ગઈ, અને ચારલ્સની હાલત જોઈ તે મંબસટમાં બોલી “નામવર ડ્યુક તો મરણ પામ્યા છે, એવણું ક્યારે શુકર્યા?” અને આંસુ વગરની ઉધાયલી અને સુકાયલી આંખો સાથે તે માદરે ટગરે ટગરે પોતાના બેટાની લાશ તરફ ધણીજ દુઃખી હાલતમાં જોયું.

“એવણું નામદાર હમણાંજ શુકર્યા.” પેલાએ જવાબ આપ્યો.

“ત્યારે હું દુધ લેવા ગઈ તે વખતે તમે હીંચાં આવ્યા અને તોજ વખતે નામવર ડ્યુક મરણ પામ્યા. તમે કાંઈ એવણું સાથે વાત કીધી વાર?” તે માદરે પુછ્યું અને અકસર કરીને એટલા માટે પુછ્યું કે તે જાણતી હતી કે આ આવેલો માણસ આરચબીશપ આવે ટેરે નતો તરફથી આવતો જતો હતો જે આરચબીશપે ડ્યુકને તેની કારરવાઈઓમાં ઉસકેરણીઓ

કાંધી હતી અને જે ઉશકેરણીઓ તે નેક બાનુને પસંદ નહીં હતી.

“હા, મેં એવણુને નામવર આરય બીશપ તરફથી એક વાત કહી.”

“શું વાત, કહી?” તે બાનુએ પુછ્યું.

“એજ કે એવણુના મહેલમાંના દુશમનો પકડાયા છે અને રાણી જોનાનુ ખુન થયું છે.”

“ઘણુંજ ભુર કીધું કે તમે એ વાત એવણુને કહી” તે નેક બાનુ ઘણી દીલગીર થઇને બોલી “એવણુની છેલ્લી ધડીએ હું ચાહતી હતી કે હું એવણુને પાક ખુદાના નામની યાદ આપું, તો તમે એક આવી નાપાક વાતની મરહુમને યાદ આપી! ઓ પાક ખુદા, તું મારા બેટાને માફ કરજે.” અને હવેજ તે દુખી માદરના આંસુઓ ઉધાયલી છાતીથી રીહા થઇને તે સુકી આંખોથી ટપટપ નીકળ્યાં.

“મહને જો ખબર હતે કે નામદાર ડયુકની હાલત એટલી બધી ખરાબ છે તો કાંઈ બી બોલતેજ નહીં” પેલાએ સમજવ્યું “ગઇ કાલે તો નામવર ડયુકની હાલત સારી આશા આપતી હતી, અને નામવર આરય બીશપ મહને અને બીજા દોસ્તોને કહેતા હતા કે નામદાર ડયુક જલદીથી સારા થઇ જશે.”

“હા ગઇ કાલે એવણુની તબીયત રીક હતી.” રડતી રડતી તે માદર ઘણા દુખથી બોલી “પણ આરય બીશપ અને બીજા તેવણુની સાથવાલાઓના ગયા પછી નામદાર ડયુકની હાલત બીગડતી અને વધારે બીગડતીજ ગઇ, અને આજે આ આફત બની ગઇ!”

“જેવી પાક ખુદાની મરજી, શાંતી પકડો, બાનુ, ધીર ધરો.” અને તે આવનાર થોડાક દીવાસો આપીને ડયુકના મઉતની ખબર કહેવા આરય બીશપ તરફ પાછો રવાના થયો.

હવે, મરહુમ ડયુક એવા દુરાની વાત આપણે ટુંકી કરશું: મરહુમના તમામ દોસ્તો જમાવ થયા, અને તે પછી કીયાઓ થઇ, અને એકકસ દીવસે મરહુમની લાશને દફનાવવામાં આવી.—મરહુમની નેક અને ભલી માદર પોતાનું ધરખાર અને પોતાની મોટી દબોલત ધરમૂ ખાતે આપી દઇને, મરહુમ રાજા રોયરટની વીધવા રાણી સેનસીઆ પાસે, એકાંતવાસ ગુઝારવા ગઇ.

*

*

*

*

પેલી તરફ, રોયરટ-રીલીયા-અરનાનડ-કેરોલીનાને ક્યદમાં પુરવામાં આવ્યાં; અને એડરીઅનને શેષધી કાઢવા માટે પોપના મોકલેલા સીપાહો સાથે જાણે રહ્યતનો એક ભાગબી કોશીશ કરવા પર મંડ્યો.—રાણી જોનાના ખુનથી રાજ્ય ગાદી ખાલી પડી, અને રાણીના ખુનનેજ દીવસે આરક્સ ડયુક એવા દુરા જે ગાદીનો નઝદીકનો હકદાર હતો તેથી મરણ પામવાથી નામદાર મોપ તરફથી એવો પયગામ આવ્યો કે રાજગાદીપર હકદાર રાજા કે રાણી એસ* તે અગાઉ રાજ્યના રીજન્ટ તરીકે બુરીઅનને નેમવામાં આવે છે.

બુરીઅન જેવો એક ડાકુ સંરહાર નેપક્સના રાજ્યનો રીજન્ટ નેમાય તે સામે જો કે કેટલાક તવંચેરો તરફથી કચવાટ બતાવવામાં આવ્યો, પણ નામદાર પોપના મુસદ્દીયાએ ઢહેરો ફેરવ્યો કે આજકાલ નેપક્સમાં બુરીઅનનું ઘણું મોટું મલણ ચાલતું હતું, અને તે બહારથી જેટલો ડાકુ દેખાતો હતો તેટલો તે ડાકુ હતો નહીં પણ ખાતીનમાં તે ખરેખરો એક નેક

અને રહમદીલ સરદાર હતો.

પુરીઅન તેપક્સના રાજ્યનો રીજનટ નેમાયો તે સાંભળીને મુઠ્ઠીસ વરગ તો બધો ખુશીથી દીવાનો બની ગયો ! અને જે તવંગરોને તેના નામની સુગ હતી તેઓમાંથી નામદાર પોષના ઢંઢેરાએ કાંઈક શાંતિ ફેલાવી, લેકીન, તેઓ પુરીઅન સામેની પોતાની પુરેપુરી સુગ તો દબાવી નહીંજ શક્યા !

*

*

*

*

હવે આપણે તે જોઈ લઈશું કે જેથી આપણે અગાળુ છીએ કે રાણી જોનાના ખુન વખતે પુરીઅન એકાએક ત્યાં કેમ આવ્યો હતો, અને એડરીઅન ત્રેસપેલો ક્યાં ગુમ થયો હતો :

આપણે જાણીએ તો છીએ કે પેલો ફોરેલો જે એક ડાકુ તરીકે પુરીઅનના આદમી-ઓની સાથે પુરીઅનને ત્યાં નઉકરીએ હતો અને જે એડરીઅન ત્રેસપેલોને એક જસુસ તરીકે કેટલીક રો પુરી પાડતો હતો, તે ફોરેલો મહેલમાં તે વખતે ફરતો હતો જે વખતે રોઅરટ શમશીર બહાર કાઢીને રાણી જોનાને મારવાની અણીપર હતો.

એડરીઅનના જસુસ તરીકે ફોરેલોને મહેલમાં ગમે ત્યારે આવવાની અને ગમે ત્યારે જવાની પુરી છુટ હતી, અને તે જોવો તે રહવારે મહેલમાં દાખલ થયો કે તેણે દુરથી અર-ત્રાનડના ઓરડા તરફ જોયું તો રાણી ગુસ્સાથી જોતી હતી અને રોઅરટ શમશીર ધુમાળીને કાંઈ બોલતો હતો.

ફોરેલોને તે દેખાવથી વહેમ ગયો કે કાંઈથી ખોટું બનતું હતું અને તેથી તેણે કોઈ પમહું ભરવાનો વીચાર કીધો, તેણે પહેલાં તો એડરીઅનના ઓરડા તરફ જવાનો ખ્યાલ કીધો પણ તે ચીમાઈ છુપાઈને દુરથી જોતો હતો અને અરત્રાનડના ઓરડાની એક બાજુ તેને પુરી જણાતી નહીં હતી તેથી તે એમ સમજ્યો કે કદાચ એડરીઅન ત્યાંજ હોય તો એડરીઅન તેના પોતાના ઓરડામાં તેને મલી નહીંજી શકે. તે ખ્યાલથી તેણે પોતાનો તે વીચાર ફેરવી નાખ્યો. અને, હવે, આજુબાજુમાં પોતાને કોઈ જોતું નથી તેની ખાત્રી કરી લઈને ફોરેલો ઘણી ઝડપથી પેલો બકારવાલા ઓરડામાં ગયો અને મરહુમ રાજ રોઅરટના બકતર નીચેની પેલી છુપી ચાંપ તેણે દાખી દીધી, તે ચાંપની અસર પેલા પુરીઅનના પુટલાવાલા છુપા ઓરડામાં થઈ ગઈ, અને તે વખતે ડાકુ સરદાર પોતે તે પુટલાવાલા ઓરડામાં હાઝર હોવાથી તુરતજ તે જાતે પેલી છુપી ખાત્રી આગળ આવ્યો. ફોરેલોએ દોડી જઈને પુરીઅનને કાનમાં કાંઈ કહ્યું, અને પુરીઅન તેથી તુરતજ મહેલની અંદર દાખલ થયો.

અઝીઝ વાંચનારને હીંચા કોઈથી પ્રકારનો અંચવાડો ન થાય તે માટે મ્હારે હીંચાજ ખુલાસો કરી દેવો જોઈશે કે ડાકુ સરદાર પુરીઅને મહેલની ખબરો મેલવવા માટે ફોરેલોને ખાસ એડરીઅનનો તે જસુસ બનતો હોય તેમ થવા પોતે કહ્યું હતું, અને પુરીઅનના તે હુકમના સખતથીજ ફોરેલો જસુસી ચલાવવાના રીતુરથી એડરીઅનનો વ્હલો બન્યો હતો ! બદમાશ એડરીઅને પોતાની ઝીંદગીમાં જે કોઈથી મોટી ચાંપ ખાધી હોય તો ફક્ત તેજ હતી, કેમજે તેણે ડાકુ સરદાર પુરીઅનના તે એક ડાકુ જવાનને જસુસીમાં રાખીને એવો કસોટો દીલમાં વસાવ્યો હતો કે પુરીઅન તરફની ખબરો મેલવીને કોઈ દીવસે પુરીઅન

કાટલું કાઢી નાંખી શકાય ! પણ, હોંયા તો બાબદ જુદીજ હતી : ફક્તેલો તો પોતાના શેઠ યુરીઅનને પુરેપુરો વધારા હતો, અને તે યુરીઅનની એવી તો દમ વગરની વાતો એડરીઅનની આગલ કરતો કે કોઈ ચીજ કામમાં ન આવે, જ્યારે તે તો મહેલની તમામ ખર્ચ પોતાના ડાકુ સરદારને આરીકે આરીકે આપી દેતો હતો !

ત્યારે, આપણે જોઈ આવ્યા કે ફક્તેલો ખરેખર તો યુરીઅનનુંજ વધારા હતીયાર હતું, અને તે ખેવકાઈ કરવાના એટા ખ્યાલને દોડાવી દઈ એડરીઅનની નજરમાં તેના દોસ્ત તરીકે વરતતો હતો, તે દહીમાં અને દુધમાં રહેવાના ઢોંગ કરીને સચ્ચાઈમાં તો તે પોતાના આકાના નમક તરફ પુરો નમકહલાલ હતો.—યાદ કરી લઈશું આપણે તે વખતને જે વખતે એજ ફક્તેલોએ અંતકરણના ડંખ નહીં ખમી શકવાના ઢોંગથી યુરીઅને આપવા ધારેલી ઝીઆફતની વાત એડરીઅનને કહી દેવાનું આપણા બહા પાત્ર વેલેનતીનો સ્પીનોલાને કહ્યું હતું, ખરી વાત તો એ હતી કે યુરીઅને હાથે કરીને ઝીઆફતની વાત એડરીઅનની આગલ કહેવા ફક્તેલોને ખાસ મોકલ્યો હતો, અને એડરીઅનનાં મકાનમાં ઉધરેલા જવાન વેલેનતીનોની કસોતી કરવા ફક્તેલોએ જુઠા ઢોંગથી રડીને અંતકરણના ડંખની વાત વેલેનતીનો આગલ કરી હતી, મગર, કસોતીમાં પુરો કસદાર તે નેક દીલ જવાન નીવડ્યો, અને તેજ દીવસથી યુરીઅનનો ખ્યાર વેલેનતીનો પર વધારે થયો.

હવે, ત્યારે, ફક્તેલોએ દાખેલી ચાંપથી અને ફક્તેલોના કહેવાથી ડાકુ સરદાર યુરીઅન મહેલમાં દાખલ તો થયો હતો, મગર તે પોતાની મદદ આપી શકે તે અગાઉ તો રાણી એનાને રાખરટે શમશીરથી કાપી નાંખી હતી.

અને વહી તેજ વખતે નામવર પોપના હુકમથી સીપાહો મહેલમાં ધરપકડ કરવા આવ્યા હતા, તે બધી ગડબડ સડબડમાં ફક્તેલોએ જોઈ લીધું કે રાણીના ખુનની જગ્યાપર એડરીઅન દેખાતો નહીં હતો. તે થોડાક થોભ્યો, અને જ્યારે શીલીપાને ગીરફતાર કરવામાં આવી ત્યારે તે વીજળીક ઝડપે બધું સમજી ગયો, અને પોતાના શીકાર એડરીઅન ત્રેસપેલોને વધારે બનાવવા ગયા તે બદમાશ બુધ્ધાના તેના આખીરી વખતમાં તેના દુખપર હામ દેવા કહ્યો સતો થયો તે એડરીઅનના ઓરડામાં ધસી ગયો, અને તેણે વળી બે બુધ્ધાને તે વખતે બચાવ્યો ખી !!

“ચાલો, ચાલો, તહમે એકદમ મહારી સાથ.” તે એડરીઅનને તેના પોતાના ઓરડામાં કાંઈ વાંચતો બેઠેલો જોઈને ધાંધલ કરી બોલ્યો “તહમે હોંયા તહમારા વાંચવામાં ગુરાયલાં છો, પણ રાણીનું ખુન થઈ ગયું છે, રાખરટે તે ખુન માટે ગીરફતાર થયેલો છે, અને મરહુમ શહેઝાદા એડરીઆના ખુન માટે નામદાર પોપ તરફથી બધાને સીપાહોએ ગીરફતાર કીધાં છે. જે વખત જાયજ તેમાં તહમનેખી પકડી લઈ જવામાં આવશે. હું તહમારો જાસુસ છેઉં, અને હું તહમને બચાવવા માંગુજ. આ મહેલને એક છુપે રસ્તેથી તહમને બહાર લઈ જઈશ, પણ—તીઆર થાયજ કે મહેલની બહાર તો લઈ જાઉં, પણ બહાર લઈ જઈને તહમને ક્યાં લઈ જાઉં ?”

“અલતમારાના અમીરતા મકાનમાં.” એડરીઅન ધરજતો ધરજતો બોલ્યો.

“ચાલો ત્યારે જલદી.”

અને, ફલોરેસો પેલાજ પુટલાવાલા ઓરડાને રાસ્તેથી એડરીઅનને નહસાડી ગયો, અને તે તે બદમાશ બુધ્ધાને છુપો રહેવા માટે અલતમારાના અમીરના મકાનમાંથી લઇ ગયો।

આ રીતે આરે એડરીઅન ત્રેસપેસો માટે શોધખોળ નેપદ્સમાં ચાલતી હતી, ત્યારે અલતમારાના અમીરે તેને પોતાની ઉપર કીધેલા પેલા ભારી ઉપકારના બદલામાં એક બોય-રામી પોતાના મકાન અંદર છુપાવેલો રાખ્યો હતો. —એડરીઅન સહમજ્યો કે તે હવે અમીરના મકાનમાં હતો એમ બહારનું કોઇ જાણી શકનાર નથી, પણ, ફલોરેસોએ તે બંધર તુરતજ જઇને પોતાના આકા સરદાર બુરીઅનને આપી દીધી।

પ્રકરણ ૫૮ મું.

બુરીઅન કોણ છે?

રોબરટ ૩ કેમેનો ક્યદખાનામાં બેસીને હવેજ પસ્તાનો હતો. તેણે પોતાની ક્રીદગી શુરઆતથી શું હતી તેની યાદ કીધી, અને હવે તે મનને કહેવા લાગ્યો ‘કહેજ કે હું માછી-મારનો બેટા હતો અને મહારી મા શીલીયા મહેલમાં પોતાની સાથ મહને લાવી. કમનસીમ તે ધડી કે જે ધડીએ હું મહેલમાં દાખલ થયો. અરે, મહેલની પાખી તવંગરી કરતા તો હું ધારજ કે માછીમારના બેટા તરીકે મહારી નીરદોશ ગરીબાઇમાં હું મુખી હતો. આવતી કાલે મારી તપાસ ચાલશે, અને તેનો અંજમ અફસોસ કે મહારે માટે બહુજ ખરાબ આવશે.’

અને તેટલું બોલી તેણે કપાલપર હાથ મારીને ચુપકીદી અખત્યાર કરતાંજ દુખી યાદોને નખર સામે મરી. તેવી દશક મીનીટ ગઇ, નહીં ગઇ, કે ક્યદખાનાના તે ઓરડાનો દરવાજો ખુલ્યો, અને તેની સામે ડાકુ સરદાર બુરીઅન આવી ઉભો રહ્યો.

રોબરટ પોતાની કગાલ બેઠકપરથી ઉઠ્યોખી નહી, અને તેણે બુરીઅનને સલામખી કીધી નહી. પણ, બુરીઅને તેની પાસે જઇ તેની પીઠપર હાથ ફેરવીને પુછ્યું “ રોબરટ, કેમ છો ?”

“ મનની અતી દુખી હાલતમાં.” હુંકમાં તે બોલ્યો.

“ હું તમારી આગળ એક વાત કરવા માટે આસ આવ્યો છું ” બુરીઅન બોલ્યો “ તમે બેસી રહેલા છો તેમજ બેસી રહેજો, હું ઉભો રહીને તે વાત કરવા ખુશી થઇશ.”

“ મહતની સઝાના ડરામણા ખયાલાતો વચે બેઠેલા એક આદમી સામે કોઇ વાત કરવી શું કામ આવશે !” રોબરટ ગમથી બોલ્યો.

“ આ કોઇ સમ બાદશાહની વાત નથી કે હું તમારી આગલ કરવા આવ્યો છું. હું કાંઇ એટલો ખર્ચો મુરખ નથી. હું તો તમારી આગળ તમારા આપની વાત કરવા આવેલો છું, બોલો, તમારા આપનું શું થયું હતું તે વાત તમે જાણવાની ઇચ્છા રાખો કે ?” બુરીઅને કહ્યું અને પછી સહમજ્યું. “ તમે તમારી આખી ક્રીડગીબર તમારા આપને જુદી

ગયા હતા તો હવે તમારા છેલ્લા વખતમાં તે આપ પર ગુજરેલી તકલીફની કહાણી સાંભળી લેશો તો મારા ધારવા મુજબ ઘણું સાર થશે.”

“ બોલો ” ખેદરકાર હવે અને કંટાળા સાથે રાખરટે મનને મારીને જાણે તે ‘બોલો’ કહીને વાત કહેવાની રમ આપી.

“ લગભગ આગળીસ વરસો થવા આવ્યા છે કે તહમારા આપ મુફલીસ માછીમાર લુપો પર ડાક્ટર ત્રેસપેલોનું ખુન કરવાનો આરોપ મુકવામાં આવ્યો હતો. તમારો આપ તદન નીરદોષ હતો છતાંબી તે બીયારાને ક્યદમાં નાખવામાં આવ્યો. ક્યદખાનામાં તહમારા આપની મુલાકાતે તમારી માદર ગઈ અને તે વખતે તમે પણ સાથે હતા. તમારી માદરને તમારા પીદરે જ્યારે પોતે નીરદોષ છે કે નહીં એવો સવાલ કીધો, ત્યારે તહમારી માદરે જે જવાબ આપ્યો તેથી તે બીયારા માછીમારનું જીવન કપાઈ ગયું. વળી, તહમનેબી તહમારા પીદરે સવાલ કીધો તો તે વખતે તમારા દીલસરદ કરી નાંખનારા જવાબથીબી તે તમારો આપ ઘણો દુઃખી થયો. રાખરટ, બોલો, તમારા નીરદોષ પીતાને જ્યારે તહમે અને તહમારી માદરે દોષીતજ ધાર્યો અને ગોયા પુકાર્યો ત્યારે તે પાપ વગરના માછીમારના જીવનના કેવા દુકડે દુકડા થઈ ગયા હશે ? તે પછી તમારી માદર તમને લઈને ક્યદખાનામાંથી ગઈ, અને તહમારા પીદરે તેની ચાલદાલ અને દીલના વીચારથી જાણી લીધું હતું કે તે અડિરત પોતે તેનાથી ફરી ગઈ હતી અને તેણે પોતાના બચ્ચાનેબી તેના આપથી ફેરવી લીધો હતો.”

“ યુરીઅન, તમે તો એવી રીતે વાત કરો છો કે જાણે તહમે મહારા પીદરના દીલમાં સમાઈ ગયા હોવ ! ” રાખરટ નજર ઉઠાવીને હવે સરદ દીલથી કંઈક અનુવચી બતાવી ધીમેથી બોલ્યો.

“ હા, હું ગોયા તહમારા પીતાનો આજો છું, પડજાયો છું.” યુરીઅને કહયું.

“ બોલો, તહમને કસમ છે, મહને હવે વહેમ જાયછ; બોલો તમે કોણ છો ? ” રાખરટે એકાએક ફડી ઉભા થઈને યુરીઅનની નજરમાં પોતાની નજર નાંખીને પુછયું “ જ્યારે હું તહમને અને તહમારા માણસોને મારવા માટે લશકરી સીપાહોને લઈને તમારા તહેખાનાપર આવ્યો હતો ત્યારેબી તહમે મહને ગીફતાર કરીને તહેખાનામાં લઈ જઈ શીખામણની વાતો કહી હતી. મહને તે વખતે કંઈક વહેમ ગયો હતો, અને આજે ત્યારે સાચું કહી દો કે તહમે કોણ છો ? ”

“ કમનસીબ બચ્ચા, ” યુરીઅન હવે આંખમાં આંસુ લાવીને ગદગદા સાદે બોલ્યો “ હું ડાકુઓનો સરદાર યુરીઅન છું—હું પાપી તવંગરોને જેર કરીને નેકાના બરેલા મુફલી સોનો મદદગાર છું—હું હમણું આવે નેપલ્સના રાજ્યનો રીજન્ટ છું—હું એડરીઅન ત્રેસપેલોના પલીઠ હાથથી ખરાબી પામેલો તકદીરની તકલીફની એક જીવંતી જામતી તસ્વીર છું—હું માછીમાર છું—હું લુપો છું—હું, રાખરટ, તારો પોતાનો આપ છું ! ”

“ ઓ પીતાજી, ” એકદમ રડી પડીને પુકારી દઈ ધસી જતા યુરીઅનના પોહલા કીધેલા હાથમાં રાખરટ દબાઈ ગયો !

અઝીઝ વાંચનાર, હાલનો ડાકુઓનો સરદાર યુરીઅન તે કોઈજ નહીં પણ વરસો અગાઉનો પેલોજ મુફલીસ માછીમાર લુપો છે. તે ગરીબ માછીમાર તકદીરની તકલીફ સહી

સહીને આજે આવા દરજ્જાપર પુગ્યો છે, મગર, તેણે પોતાના બેટાનો બેટા આ કપદખાનામાં લેતી વખતે તેને પોતાના ખસ નામથી વાકેફ કીધો ત્યારે તે અને આજે-બેટાની હાલત કેવી હતી?—સીરફ તેથી તકદીરની એ સખ્તમાં સખ્ત તકલીફની દીવ રંછા કરનારી એક ઝીંઝા તરવીર હતી.”

“ પીતાજી, પીતાજી, મહને માફ કરો.” રોબરટ છુટા પડી બે હાથ જોડીને બોલ્યો “ હું તમારી તરફ જો નાફરમાન થયો હોઉં તો.”

“ વહાલા બચ્ચા ” લુપો, તે શેરમરદ ડાકુ સરદાર યુરીઅન, એક નનનાસા બાળકની માફક રડીને ડચકા ખાઈ ખાઈને બોલતો હતો “ હું તો તુને નાફરમાન થવા માટે હઝાર વખતથી માફ કરવા તઈયાર થાઉં. મગર, તેં આજે તહારી હાલત કેવી ખરાબ કરી મુકાઈ ?”

“ પીતાજી, મેં તમારું કહ્યું જો માન્યું હતે તો આજે આજે હાલતને કદીથી નહીં પોહોંચતે.” રોબરટ દબાતા આવાઝથી બોલ્યો “તહમે તહેખાનામાં મને જે શીખામણ દીધી તે શીખામણ પ્રમાણે જો હું ચાલ્યો હતે તો આજે હું પોતાને તખાલીની ખાલીમાં નહીં ગળડાવતે, નહીં ગળડાવતે.” અને તેણે કપાળપર હાથ ઝરથી માર્યો. “મહારી માથે મહને રાજગાદીની લાલુચ બતાવી, અને હું ખવાર બરબાદ થયો.”

“ તહારી નાપાક માદર તો અસહ્યથીજ પપસા અને તવંગરીને ચાહતી હતી, તે જયારે મોટા મોટા મકાનો અને મહેલને જોતી હતી અને તેમાં જઈ રહેવાની ખુશી બતાવતી હતી હતી ત્યારેની મેં તેને ધણું સમજાવ્યું હતું કે ‘આપણને પાક પરવરદીગાર જે હાલતમાં રાખે તે હાલતમાં રહીએ, કોઇની હવેલી જોઇને આપણી ઝુંપડી તોડી ન પાડીએ,’ તો તહારી માદરે મહારે કહ્યું માન્યુંજ નહીં, તેણે હવેલીની ધાલુચમાં પોતાની મરીબ પણ શાંતી સાથની રાહતવાલી ઝુંપડીને ગોયા પાયાથી ઉખેડી નાખી. તેણે મહારી સાથની નીરદોશ ઝીંઝગી તજ દીધી અને મહેલની હરામ ઝીંઝગી પસંદ કીધી. રોબરટ, રોબરટ, હરામ ઝીંઝગીનો અંજમ તેં જોયો? શું અંજમ આવ્યો? તહારી માદરની હવે તપાસ ચાલશે, ને બેશક તેને હવે જલ્લાદની કુહાડી તજે ધીમરા પર પોતાનું માથું મુકવું પડશે.” હીંચા તે બેઠે બાપ બેટા રડવા લાગ્યા, બેટા પોતાની હાલત યાદ કરીને તથા બાપ તે બેટાની હાલત જોઇને “ અને રોબરટ, અફસોસ કે તે કંગાલ અડરતે તું મહારા ચીરાગનેની બુખવી દીધો: રોબરટ, મહને મથ્યો ત્યારે ખુની તરીકે મથ્યો.”

અને રડવાનાં ડચકાં સીવાયની એક ગંબીર ચુપકાદી ફચલાઈ.

થોડે વખતે જયારે બોલ્યો ત્યારે રોબરટજ બોલ્યો અને તે હવે કાંઈક આશાને દીક્ષમાં વસાવીને બોલ્યો, “ પીતાજી, બેસો, તહમે બેસો, હું ઉભો રહીશ, અને તહમારી કહાણી તમે મહને કહો.”

અને તે સાંભળી ડાકુ સરદાર યુરીઅન ઉરફે લુપો માછીમાર તે કપદખાનાની કંગાલ કોટડીની કંગાલ બેઠક પર બેસી ગયો, અને તેણે આંસુ નુછીને પોતાની ફરીઅત પોતાના બેટા રોબરટ આગલ કહેવા માંડી:

“ તહારા અને તહારી માયના જવા પછી મહારા કપદખાનામાં એક ધરમણ મહારી

આખીરા ધડીમાં મ્હને રાહત મહે તે માટે બોધ આપવા આવ્યો, તેનેથી મેં ધણો સમજાવ્યો કે હું નીરદોષ હતો, છતાંથી જ્યારે તેણે નહીંજ માન્યું ત્યારે મ્હને એક ખ્યાલ ગયો, તે પાદરી મહારીજ ઉચ્ચાઇનો હતો અને મેં તે લાભ લઇ લેવાનો વીચાર કીધો. મેં તેને પકડયો તેના મોઢાંમાં ફુચો માર્યો અને તેના કપડાં પહેરી હું ન્હાસી ગયો. હું નેપલ્સથી નાહડો, પછુ કેટલાક વરસ પછી જ્યારે હું નેપલ્સમાં પાછો ફર્યો હતો ત્યારે મ્હને માનુષ પડ્યું હતું કે તે પાદરીને મરણુતોલ હાલતમાં સંત્રીએ જોયો હતો. તે પાદરીને ધણી મહેનતે તેના દબાયલા દમથી બચાવવામાં આવ્યો હતો, અને તેણે જીવીને પોતાપર શું વીત્યું હતું તે સહમજાવ્યું હતું. નેપલ્સના કમ્પ્લેખાનામાંથી ન્હાસી જવા પછી મેં દીવસે હું રોમન સ્ટેટસની હદમાં પુગ્યો, અને ત્યાં મેં મહારા કપડાં બદલીને ખેડુતનો વેશ ધારણ કીધો, અને ત્યાં નોકરી શોધવા લાગ્યો. નોકરી નહીં મલવાથી હું હંગેરીમાં ગયો, અને તે વખતે દુરકો સાથે હંગેરીની લડાઇ ચાલતી હોવાથી હું હંગેરીઅન લશકરમાં સીપાહ તરીકે જોડાયો. પાંચ વરસો સુધી હું હંગેરીઅન લશકરમાં જોડાયેલોજ રહ્યો, જે દરમ્યાન મહારી બહાદુરીએ જોષ જોષને મહારા અફસરે મ્હને કેપ્ટનની પદવી અપાવવામાં મદદ આપી.

“કેપ્ટનની પદવી મલવા પછી મહારે નસીય વધારે અને વધારે ખીલતુંજ ગયું, અને હાલના રાજા લુઇના બાપને એક દીવસે બચાવી લેવાનો મ્હને મઠકો પવીત્ર કુદરતે આપ્યો, અને મેં તે રાજાનો જાન બચાવ્યો. રાજાએ મ્હને ખુશી થઇને એક મોટી રકમ ભેટ આપી સેતેમારના ઉમરાવની પદવી સાથે તેજ નામની એક મીલકતખી આપી અને લશકરમાં મ્હને લેફ્ટેનન્ટ-જેનરલનો હોદ્દો મળ્યો.

“વરસો વીટી ગયા ” લુપો પોતાની કહાણી પોતાના બેટા આગલ કહીને આગલ બોલ્યો “અને તે પછી હંગેરીમાના મહારા દુશમનોએ રાજાના કાન બંબેરીને મ્હને દુર કરવાનો વીચાર કીધો. મ્હને તે વાતની ખબર પડી ગઇ, અને રાજાના કાન સખ્ત બંબેરા-યલા હોવાથી હું રાજાના ગુસ્સાથી બચવા માટે પૈસા ટકા લઇને એક રાત્રે ન્હાસી જવામાં ફતેહમંદ થયો, નેપલ્સના કમ્પ્લેખાનામાંથી ન્હાસી ગયાને તે વખતે છ વરસ થયા હતા, અને છ વરસના તે અરસા પછી તકદીરની તેવી તકલીફમાં હું હંગેરીથી ન્હાસતો ભાગતો થઇ ગયો, ન્હાસીને બીજો મુલક જવા પછી હું પાછો નેપલ્સમાં આવ્યો, અને નેપલ્સમાં આવીને મેં શું સાંભળ્યું ? તહારી બદ્દાર પાપી માદર એડરીઅન ત્રેસપેક્ષાની માનીતી થઇ હતી, અને તે બદ્દમશે વલી તહારી માદરને મરદુમ રાજા રોબરટનીખી માનીતી બનાવી હતી ! તહારી માદરની આવી અનીતી ભરી નીરલજ નાલાયક ચાલ જાણીને હું બહુજ દીલગીર અને દીલ શીકસ્તા થઇ ગયો.

“નેપલ્સ જાણે હવે મહારે માટે દોઝખ હોય તેમ હું નેપલ્સને ફરીથી તજી ગયો, અને પાછો હું રોમન સ્ટેટસ તરફ જવા માટે એક જગલમાંથી પસાર થતો હતો ત્યારે મ્હને કેટલાક લુટાડોએ લુટી લીધો. લુટાડોએની સામે હું ધણાજ બળથી થયો અને મહારો લડાયક દુરવીરતા અને મોટી હીમ્મતથી ખુશ થયલા તે લુટાડોએ મ્હને પોતાના એક સાથી થવા માટે કહ્યું, અને, અને એ હું તેમની સાથે એક લુટાડ તરીકે શામીલ નહીં થાઉં તો મ્હને મારી નાખવા જણાવ્યું.” લુપોએ થોડીક ચુપકીદી પછી આગલ ચલાવ્યું. “મેં જોયું કે

મહારો કોઇ ઇલાજ નહીં હતો, જેથી મેં તેઓ સાથે એક લુટાર તરીકેની ઝીંદગી ગુઝારવાનું વચન આપ્યું, મહને એક ભાંયરામાં લઇ જઇને કસમ આપવામાં આવ્યા, અને તે દીવસથી હું એક લુટાર પુરીઅન તરીકે લુટનો પેશો ચલાવવા લાગ્યો.

પ્રકરણ ૫૯ મું.

ઘાતકી આપ કે ઇનસાફી રીજન્ટ ?

“લુટાર તરીકે મેં ઘણી હુશીયારીઓ બતાવી પણ હું કોઇનેથી જનથી મારી નાખતો નહીં. મહારી હુશયારી એટલી બધી તો આગલ વધી કે અમારા સરદારની રોકાણ યા બીમારી વખતે મહને લુટાર બાઇઓ ખુશીથી પોતાના સરદાર તરીકે ગણીને મહારા હાથ હેડળ લુટ ફાટ કરતા.” લુપો બોલ્યો “વખતના વીતવા પછી એક દીવસે લુટારોનો સરદાર સખત એક બીમારીથી પટકાઇ પડીને મરણ પામ્યો, અને તે પોતાના વારીસ તરીકે મહને નેમી ગયો. અમારા સરદારના આખીરી હુકમથી તેની તમામ દફલત મહારા હાથમાં આવી, અને લુટારોની તે નહાની ટોળી તે દીવસથી મહને પોતાના સરદાર તરીકે નેમીને ચાલવા લાગી. મહારા હાથમાં સરદારી આવ્યા પછી મેં નેપલ્સની સરહદ તરફ એક તહેખાનું બનાવ્યું, અને એ સરહદમાં આવ્યા પછી મેં હુકમ કાઢ્યો કે તવંગરોને લુટીને મુફલીસોને મદદ કરવી; મહારા નેક ઇરાદાથી મહારા લુટાર બાઇબધોની ઘણાજ ખુશી થઇ ગયા, અને ડાકું સરદાર પુરીઅન તરીકે તે દીવસથી મેં તવંગરોને લુટીને મુફલીસોને મદદ કરવાનો હેતુ પાર ઉતાર્યો. તે પછી નેપલ્સમાં મહાર નામ તવંગરોને એક ધારતી સમાન, અને ગરીબોને એક ખુશાલી સમાન થઇ પડ્યું, અને તેમ વરસો પાણીના રેલાની મીસાલ વહેતા ગયા. ઘણીવાર મેં વીચાર્યું કે તુને ગીરફતાર કરીને તહેખાનામાં રાખવો અને મહેલથી દુર કરવો, પણ વચી મેં ધાર્યું કે તું લુટારના ગુફામાં રહે તેના કરતાં મહેલમાં રહેલો બસો પણ અફસોસ કે તેં જે રાજાનું નમક ખાધું તેનું ધર ભાંજ્યું ! રોબરટ, મેં બ્યારે તે રાતના તુને ગીરફતાર કીધો અને તુને મેં શીખામણ આપી તે શીખામણ પ્રમાણેથી તું મહેલમાં પાછો જઇને ચાલ્યો હતો તો સાઈ થતે, પણ તેં મહાર માન્યું નહીં અને આજે તું મહારી તકલીફમાં ઝીઆદા તકલીફ આમેઝ કરવા કયદખાનામાં પુરાયોછ.”

“અફસોસ, મહારી માદરે મહને ફસાવ્યો.” રોબરટ ગમથી બોલ્યો.

“તેજ તેજ પલીદ અઊરતથી દુર રહેવા મેં તુને મોંઘમમાં સહમગવયો હતો.” લુપોએ કહ્યું “અરે, એજ નાપાક પલીદ દોઝખી રીતરતી ભારગમે મહને ડાઘ આપ્યો અને મહને તકલીફમાં ઉતાર્યો.

“એઝરીઅન ત્રેસપેલોએ પોતે પોતાના ભાઇનું પત્રસાની લાલચે ખુન કીધું હતું એમ મહને પાકો વહેમ છે.” લુપોએ કહ્યું “બસો ડોક્ટર ત્રેસપેલો એટલો તો ભલો હતો કે આ ખખા નેપલ્સમાં તેનો કોઇ દુશમનથી હોમ એમ હું માનતોજ નથી. તે પછી, હાલના સમયને

ખચર થઈ કે હું કોણ હતો. મહારા લુટારૂઓમાં મેં મહારી વાત ક્યલાવી હતી અને તેમાંના કોઈએ મહારા ભક્ષાને ખાતીર મહને લગે છે કે હંગેરીના રાજાને કાને તે વાત નાખી હોય. હંગેરીના હાલના રાજાએ પોતાના પીતાની બુલ થયલી અને તેવણના કાન બંભેરવામાં આવેલા મહને જણાવ્યું અને પોતાના રાજ્યમાં ફરીથી આવીને સેતેમારની જગીરપર આપુશો રહેવા જણાવ્યું. મેં ઘણી મોટી મહેરબાની થયલી લખી વાલીને માફી માગતા હંગેરી જવા ના પાડી. તે પછી, નામદાર પોપને મહારી વાત હંગેરીના નામદાર રાજાએ લખી વાલી, અને હું મરહુમ શાહજાદા એનદરીઆની પક્ષમાં હતો તયારથી નામવર પોપના આદમીઓની મહારી પર મહેરબાની હોવાથી તેઓએખી નામવર પોપેપર મહારી ભક્ષાઈની વાતો લંબાવીને લખી. અને રાણી જોનાના મહિતથી અને ડયુક ઓવ દુરાના મરણથી નઝદીકનો કોઈ હકદારને રાજ્યગાનાપર બેસાડવામાં આવે તેટલાં રાજ્યના રીજનટ તરીકે નામવર પોપે મહને નેમ્યો છે.”

“હવે હું ધારંછ કે નેપલ્સના રીજનટ તરીકે તહમે મહને ખુનના વાંકમાંથી બચાવી લેશો, પીતાજી” રોયરટે પોતાના દીલની આશાનો ઉભરો બહાર કાઢ્યો.

“નહી, કદીખી નહી.” લુપો ભાર મુકીને બોલ્યો.

અને રોયરટ તે સાંભલીને ગભરાઈ જઈ ફાટે ફાટે ડોળે જોવા લાગ્યો.

“શું પીતાજી તહમે મહને બચાવશો નહીં?” રોયરટ ધરજતા હોટથી પૂછવા લાગ્યો.

“નહીં કદી નહીં, ઇન્સાફને ખાતીર નહીંજ.” લુપો ગલગલા સાદે બોલ્યો, અને તેણે પોતાના ખીસામાંથી એક દસ્તાવેજ કાઢીને કહ્યું “આએ દસ્તાવેજ આરમ્બીશપ ઓવ ટેરેન્તો તરફથી છે. એમાં તે હું મીઠીમાર હોવાની વાત ફરીથી રજુ કરીને લખે છે કે હવે હું રીજનટ નેમાયલો હોવાથી મહારે રોયરટને બચાવવો કે નહસાડવો નહીં.”

“ત્યારે તહમે મહને મરવા દેશો, પીતાજી?” રોયરટ પુછવા પડ્યો.

“તેં રાણીનું ખુન કીધુંછ તે તું જાણેછ, અને તું આએખી જાણેછ કે હવે પ્રખ્યાત એ વાત નેપલ્સમાં થઈ રહીછ કે તું મહારો બેટા છે, અને તેથી, જો હું તુંને નહસાડું કે બચાઉં તો મહારી પર તોહમત ઝુરર આવે. રોયરટ, મેં એક લુટારૂ તરીકે કદીખી ખુન કીધું નહીં, અને તેં મહેલમાં રહીને આસાન ઝીંદગીમાંખી જો રાણીના હરામ ખ્યારને પંપાળી તેજ રાણીને મારીખી નાંખી, ત્હારો ચુન્હા ધણોજ મોટા છે અને તેથી રાસ્તીથી જો હું ચાહું તો તુંને મહિતની સજા થવીજ જોઈએ.”

અને લુપો બોલતો હતો છતાંખી તેની છાતીમાંથી ડયકાં નીકલતાં હતાં.

“પીતાજી, ત્હમારી છાતીમાંથી ડયકાંના સાદ નીકલેછ, છતાંખી તહમે ઘાટકી થઈને મહને બચાવવા માંગતા નથી? ત્હમારા બેટા જોવા બેટાનો જાન બચાવવાની કોશીશ કરતા નથી?” રોયરટ દુખથી બોલ્યો.

“નહીં.” લુપોએ મન મક્કમ કરીને કહ્યું “નહીં-હું મહારી ઝીંદગીમાર તુંને ચુમાવવા વાસ્તે રડીશ, પણ હું ઇન્સાફથી તો કદી પાછો નહીં હટીશ. મહને લોક એક ઘાટકી બાપ કહે તે પરંવરશે, પણ મહને એક ગયર ઇન્સાફી રીજનટ કોઈ કહેશે તો તે માટે મહને મોઠામાં મોઠું દુખ થશે. રોયરટ, તેં રાણી જોનાને મારી નાંખી, અને ત્હારા પાપી ખ્યારથી

મેં અકવાર તુને હટી જવા કહ્યું છતાં તું નહીં હટ્યો તો હવે ઇન્સાફને ખાતીર ત્હારે મરવું જ પડશે.”

અને તેટલું બોલીને લુપો તે કાટડીમાંથી બહાર નીકળી ચાલતો થયો.

*

*

*

*

આઠમે દીવસે મયદાનમાં એકવારના તે સર રોખરટ ડ કેબેનેને રાણી જોનાના ખુન માટે ગરદન મારવામાં આવ્યો !

અફસોસ, પાપી હરામ પ્યારનો કેવો ખુરો અંજમ તે હતો ! મગર, તમામે તમામ નેપલ્સની રથિત પોતાના રીજન્ટની તારીફમાં શું કહેતી હતી ? એજ કે “રાજ્યનો રીજન્ટ ખરેખરો ઇન્સાફી છે.”

રોખરટને મઉતની સજા મલ્યા પછી નામદાર પોપે રીજન્ટ ખુરીઅન કોણ હતો તેની કહાણી મુનાદીયાઓ મારફતે આખા નેપલ્સમાં ઝાહેર કાઢી, અને તે વખતે તમામ આમ સાથ તવંગરો અને ખાસ લોકોએથી ચઢતી પર ચઢેલા એકવારના તે માછીમાર લુપોની રીજન્ટ તરીકેની ફાલની ઇન્સાફી રાજ્યનીતી માટે તારીફ પર તારીફ કાઢી.

પ્રકરણ ૬૦ મું.

મરહુમ એનહરીઆના ખુનની તપાસ.

નેપલ્સની વડી અદાલતમાંની વડા જજની ખાસ કચેરીમાં મરહુમ શાહઝાદા એનહરીઆના ખુન કરવાના અથવા તો તે ખુન કરવામાં પોતાની શામીલગીરી આપવાના આરોપ માટે ફીલીપા કાઉન્ટેસ ઓવ કેબેનો, દોના કેરોલીના, ખરવાનડ-ડ-આરત્રોઇસને ઝંજીરમાં અસીર કરીને તપાસ માટે ઉભા રાખવામાં આવ્યાં.

વડો જજ મારકવાસ ઓવ મોનટેસ્કાલીઝો તમામ સીદા પોશાક પેહેરીને એક નીચી કુરસીમાં બેઠેલો હતો, અને તેની જણી પણ તીક્ષણ આંખોથી ગોઘા એ જણાતું હતું કે તે ચંચળ આદમી ગમે તેવા અપરાધીને ઓળખીને સાચ્યા ઇન્સાફી કામ કરનારો એક દ્રઢ મનનો નયાયાધીશ હતો. તેની કુરસીની પાછલ તેના ધરમની જીશાની બતાવનારો પવીત્ર “કરસીરીક્ષ” હતો, અને જજના જમણા હાથપર એક નહાની મેઝ હતી જેની પાસેની કુરસીઓપર ફક્ત નવીસો બેસીને અહેવાલ લખવાની તૈયારી કરતા હતા—આરોપીઓ ઉભાં હતાં તેની પાછલ હતીયારબધું સીપ્રાઇઓ હતા. અને તે નહાના પણ કુશાદે ઓરડામાં ગંબીર ચુપકીદી ફયલાયલી હતી.

કચેરીમાં લોકોને બેસવાની જે જગ્યા હતી તે તમામ સ્ત્રીકાર ભરાઇ જવા ઉપ્રાંત લોકો ઉભાં રહ્યાં હતાં અને સીપાહો ઝરાકથી આવાઝ કે મડખડ તક્કી થાય તે માટે પુરો બદાબસ્ત રાખીને હાથથી ત્યાં ફરતા રહેતા હતા. વળી ખાસ બનાવેલી બેઠકમાં જજથી થોડે દુર આરત્રોઇશપ ઓવ ટેરેન્ટો પોતાના માણસો સાથે ગોઠવાયલો હતો.

“મશરૂક” ની નોવેલ

“તકદીરની તકલીફ.”

પાપીના કેસ: “કરે તેજ બરે.”

સદસી ચ્વાટ, ભાવખાળા, મુંબઈ.

પહેલા સાક્ષી તરીકે મહેલમાંના નઉકરોમાંના એકને આરયખીશપ ઓવ ટેરેન્તોએ બોલાવ્યો અને તે પોતાની ઝંખાની આપવા માટે નામદાર જજ સામે આવીને અદ્યથી ઉભો. તેને સવાલો પુછવામાં આવતા તેણે જવાબમાં કહ્યું. “ મરહુમ રાણી જોનાએ જે રાત્રે મેઝ આરાસ્તા કરવા કહ્યું તે રાત્રે હું ખીજ ૧૧ નઉકરો સાથે મારી ફરજ બજાવતો હતો. એક વખત બ્યારે હું મેઝખાનીના તે ખાસ ઓરડામાં દાખલ થયો ત્યારે કોચપર પડેલા રેશમના એક દોરાંપર મારી નજર પડી હતી મેં તે દોરડું જોયું હતું પણ હું ધારંછ કે મેં તે જોયું હતું એમ કોઇનેબી શક ગયો નહી હતો. અમને કામ નહી હોય ત્યારે બહાર ઉભા રાખવામાં આવેલાં હતાં અને કેટલોક વખત ગુઝારવા પછી મહારે અને મહારા ખીજ ભાઇ-બધ નઉકરોને કાને યુમ પાડવાનો અને ચીખ પાડીને ચીલવાના સાદો આવ્યા. અમે નઉકરો મેઝખાનીના ઓરડા તરફ તે સાંભલવાથી દોડી પહોંચ્યા, તો અમને દરવાઝાપર શીઝીશયન-જેનરલ મલ્યા અને તેવણે અમને કહ્યું કે ‘ નામવર એનદરીઆ ઉપર નવું દરદ ગાલેખ થયું હતું અને તેથી તેવણ કુદકા ભુરકા મારીને ચીખ પાડતા અને ચીલતા હતા.’ વલી, શીઝીમયન-જેનરલે અમને દરવાઝાની બહાર ઉભા રાખીને અંદરના આવાઝો સંભળાવ્યાથી, અને પછી સંગીત માટે સાજંદાએને બોલાવવાનો અમને હુકમ આપ્યો. અમે ગયાં, સાજંદાએ સંગીત શુર કીધું, અને તે બાદ અમારે કાને એવી વાત આવી કે નામવર એનદરીઆએ નવા દરદની અસર તમે બારીએથી નખાવી દીધું હતું. નામવર શાહઝાદાની તરફ દોડી પહોંચતાં જણાયું કે તેવણ મરણ પામ્યા હતા. અમે નઉકરોએ તે વખતે ખુનનો શકબી ગયો નહિ હતો.”

પહેલા સાક્ષીની તે ઝંખાની લીધા પછી ખીજ સાક્ષી તરીકે ફેલારેલોને બોલાવવામાં આવ્યો !-તે જવાનની ઝંખાનીથી તેઓ સામેનો આરોપ કેમ પુરવાર થનાર હતો એમ ત્રણે આરોપીઓ વીચારવા લાગ્યા, કેમજે તેઓ જણુતા હતા કે ફેલારેલો તો શીઝીશયન-જેનરલ એડરીઅન ત્રેસપેલોનો વફાદાર જમુસ હતો ! લેડીન તે પાપી પક્ષીદોને ક્યાં ખચર હતી કે ફેલારેલો એડરીઅનનો દોસ્ત રહીને તે બદકારના પ્રપંચને પકડતો હતો ! !

ફેલારેલોએ ઝંખાનીમાં કહ્યું “હું હમણાના નામદાર રીજનટ અને નેકદીલ સરદાર ખુરીઅનનો એક નઉકર છું, અને નામવર ખુરીઅનની હીલચાલની ખચર આપવા માટે હું તાલ-તલાવટથી શીઝીશયન-જેનરલ એડરીઅન ત્રેસપેલો તરફના જમુસ તરીકે કામ કરતો હોવાથી મહેલમાં જતો આવતો હતો. મહેલમાંના એક છુપા બોંયરાંથી જેમ મહારા સરદાર ખુરીઅન મહેલથી વાકેફ છે, તેમજ હું મહેલની અંદરનું ખુણે ખુણું એડરીઅનના ઢોંગી જમુસ તરીકે હોવાથી જાણું છું. ધણી વાર મહેલની અંદર હું હાંધા ત્યાં ફરી ફરી બારોક નજર રાખતો હતો, અને મહેલમાંનાઓની છુપી વાતો જાણવાની કોશીશ કરતો હતો. શાહઝાદા એનદરીઆના ખુનને બીજે દીવસે મેં શીલીપા કાઉન્ટેસ ઓવ કેબેનોના ઓરડામાં છુપાઇને એડરીઅન ત્રેસપેલો અને શીલીપાને વાત કરતા સાંભળ્યાં કે તેઓએ મરહુમનું ખુન કીધું હતું, અને વલી ધણી અંચાં કુશલતાથી નવા દરદની પાતમાં તે ખુનની વાતને ભેલી નાંખી દીધી હતી.”

ફેલારેલોની ઝંખાની પુરી થવા પછી તે કચેરીની બહાર ગયો, જે વખતે તેને જોઇને શીલીપાએ ઘાંત કચકચાવ્યા અને બખડી.-ફેલારેલોની ઝંખાની પછી લોરડ એનસલર પેટર્શીઓ

વેનચુરાને બોલાવવામાં આવ્યો, અને તેનું નામ સાંભળી તથા તેને સાક્ષી આપવા આવતો બેઠને ત્રણ આરોપીઓ મનમાં ધણાં ખીંટીયાં અને ગુસ્સેખી થયાં ।

પેટરશીઓ વેનચુરાએ ઝખાની આપતાં કહ્યું :

“લોરડ હાઈ એનસલરના હોદ્દા ભોગવતો હોવાથી મને મરહુમ રાણી અને મહેલમાંના દરેકના સમાગમમાં આવવાનું થતું હતું. ધણી ખરી બધી ખાનગી વાતો મને કહેવામાં આવતી હતી, અને તે ઉપરથી હું આ કચેરીમાં ખરી ખાત્રીથી કહી શકું છું કે મરહુમ રાણીના મરહુમ શરોહર એનદરીઆતું ખુન કરવામાં આરોપીઓએ પોતાની શાખીલગીરી આપી હતી.”

આરોપીઓમાં ગભરાટ ફેલાયો, અને કાઉન્ટ એવ આરનોલ્ડસ પુકારી ઉઠ્યો “તદન જુડી વાત છે ! સાક્ષીઓએ તદન ખોટી ઝખાની આપેલી છે !”

“હા-તદન જુડી વાત છે !” શીલીપાએખી પડઘા કીધો. પણ જજે આરોપીઓને ચુપ રહેવાની નીશાની કીધી, અને તે દમામથી બોલ્યો :

“આરોપીઓ, તમારી સામે પુરતા પુરાવાઓ પડી ચુક્યા છે, અને હું તમને પુછું છું કે તમે ચુન્હાગાર છો કે નહીં ?”

“અમે સાફ ના પાડીએ છીએ.” જજે એક આવાજ હોય તેમ ત્રણ પુકારી પડ્યાં.

“તમે ઇન્સાફના કામમાં હરકત કરો છે.” જજે કહ્યું “તમે ખરા ચુન્હાગાર છો એમ તમારા બેદના જાણનારાઓએ કહ્યું છે. છતાંખી તમે ઇનકાર કરીને ઇન્સાફના કામમાં તકલીફ આપવા માંગો છો.”

“અમે ખીલકુલ બેચુન્હા છીએ, અમારી સામે ખોટી ઝખાની આપવામાં આવી છે.” ખરત્રાનડ અને શીલીપા બોલ્યાં.

અને તે પછી અકેકને જજે પુછ્યું તો વારાફરતી ત્રણેએ પોતાને નીરદોશ જણાવ્યા, જથી જજે પુકાર્યું “સીપાઇઓ, આરોપીઓને દુખ આપવાના ઓરડામાં લઇ જાઓ.”

ત્રણે આરોપીઓ સીકંજમાં પોતાને સપડાવવામાં લઇ જવામાં આવનાર જાણીને માથાથી પગ સુધી ધરજયા, અને જ્યારે શીલીપાની છાતીમાંથી એક નીસાસો નીકળ્યો ત્યારે કેરોલીના તો એક મોટી ચીખ સાથે પછવાડે ઉભેલા સીપાઇના હાથમાં ફાટે ફાટે ડાળે જુમાઇ પડી !

ત્રણેએ હજીખી ઇનકાર કીધો, અને સીપાઇો તેમની ઉપર ક્રુદ્ધ કરવા માટેના તે ભયંકાર ઓરડામાં તેમને ધસડી ચાલ્યા.

પથરની એક લાંખી સીડી ઉતરી મયા પછી તે ઓરડો આવતો હતો, જે ઓરડાની છતની વચમાંથી એક દીવો લટકતો બળતો હતો. તે બતીના ઉજળાથી જણાતું હતું કે ત્યાં સીતમ આપવાના ઓગરો પડેલા હતા !

શયતાનનેખી શરમાવે તેવી સખતીઓ તે ઝમાનામાં ચુકારવામાં આવતી હતી, અને સીતમગર સીપાઇઓ આદમીઓપર એક ફાટી ખાનારા વીકાલ વરથીખી ઝીઆઠા ક્રુદ્ધો

“મશરૂફ” ની નોવેલ

“તકલીફની તકલીફ”

રીવીપાએ ઘણા દમાખથી હાથ લીધાવનિ રોગ કર્યો.

લક્ષ્મી આટ, ભાલખાળા, મુંબઈ.

સીતમના નાખુન મારતા હતા !-જુઓ, હીંચા એક તરફ હાથનો અંગુઠો દેખાવી દેવાનું ઓળખર હતું જેમાં એક આરોપીનો અંગુઠો મુકવામાં આવતો અને તે ઓળખર એટલા તો ઝોરથી તે અંગુઠાપર દબાવતો કે અંગુઠાના નખથી લહુ ઉડતું અને તેથી પેલા આદમીને અતીશય દુખ થતું-ખીજી તરફ એક લોખંડતું ઘુટ હતું જેમાં તે આદમીનો પગ મુકવામાં આવતો અને તે ઘુટને એટલા તો ઝોરથી સંકોચી ખેંચવામાં આવતું કે તેમાંનો પગ ચીમરાઇને દબાવતો પીલાતો અને તે વખતે પેલા કમનસીબ આદમીના જીગરમાંથી ચીખપર ચીખ નીકલતી— વલી લોખંડનો એક ખુરકો પેલા આરોપીને પહેરાવતા અને તે ખુરકો તે આદમીના તમામ ચહેરાપર રક્તા રક્તા એટલા તો ઝોરથી દબાવતો કે પેલાના નાક, આંખ, અને મોઢાંમાંથી લહુ લહુ નીકલતું, વલી ગરદન દબાવવાનું એક ઓળખર હતું જેથી તે કમનસીબ આદમીના ગરદનને એટલા તો ઝોરથી દબાવવામાં આવતી કે તે આદમી કાણું પડી જતું અને દુખ ન સહી શકવાથી દરદમંદ ચીખ એવી તો પાડતું કે એક પત્થરનું દીલખી પાણી બની જતું જતું પણ પેલા ઘાટકી સીપાઇઓપર તે સખ્ત દેખાવની કાંઈખી અસર નહી થતી !-પાક ખુદા કોઈ દુશ્મનનેખી તેવા સીતમો ઝુલ્મ નીચે ન જવા દે !

વલી, આયુક્તા માર મારવા ઉપરાંત તે ઘાટકી ઝમાનામાં માણસોના શરીરપર છુરી વડે લા કરીને તેંપર નમક છીરકવામાં આવતું, જેથી દુખની કોઈ સીમાજ નહીં રહેતી ! વલી, હાથ અને પગને રસીથી બાંધી લઈ તે રસીને એટલી બધી લદ સુધી ખેંચવામાં આવતી કે પેલા હાથ કે પગ જાણે સાંધામાંથી છુટો પડી જવાની અણી સુધી જાય ! ખીજી અનેક તરેહના સીતમ આપનારા ઓળખરો તે 'દુન્યાઇ દોઝખમાં' હતા, જે જોઈને આપણે એજ ખ્યાલપર આવીએ કે તે ઝમાનાના માણસો કેવા ઘાટકી અને રાક્ષસ જેવા હતા કે આવા આવા ઝુલ્મો સીતમથી એક બીજા માણસને રીખાવવાનું તેઓ દીલ કરતા હતા !! ફકલાદથીખી સખ્ત અને ખંજરથી કાતીલ તે દીલ હો ! તેમજ જે આવા આવા ઝુલ્મો સીતમ કરવાપર તબયાર થાય !! લાનત હઝાર તેવા બેરહમ દીવાપર !

તે ઝોરડાની અંદર લઈ જવામાં આવતાજ મઠિત આબુ હાથ તેમ શીલીપા શીકી થઈ ગઈ, અને કેરોલીનાએ ફરીથી એક ચીખ મુકા. બરત્રાનડ-ડ-અરત્રોઇસ જે કે દીલમાં હીમત લાવવાની કોશીશ કરતો હતો, છતાં બ. તેને લાગ્યું કે તેના શરીરમાંનું લહુ ખીલકુલ ઠંડુ થઈ જતું હતું !

ત્રણે ગુન્હાગારોને તે ઝોરડામાં દાખલ કર્યા બાદ સીપાઇઓ હડી ગયા, કેમજે જજ અને તેની સાથે એક તખીબ અને એક પાદરી અંદર આવતા હતા. જજ કોઈ ઇકરાર થાય તો તે સાંભલવા, તખીબ આરોપીઓનું ઝુલ્મથી મઠિત નહીં નીપજે તે પર ધ્યાન આપવા, અને પાદરી તેમને શીખામણ દેવા.

માલુમીસ ઓવ મોનટેસ્કાલીઝોએ કરેલી એક નીશાનીથી બે સીપાઇઓએ કાઉન્ટ ઓવ આરત્રોઇસને પકડીને એક કુરસીમાં પટકયો, અને તે કુરસી સાથે બરત્રાનડને ઝોરથી બાંધ્યો. બરત્રાનડના હાથ પગ બાંધવા પછી બહાર ઉભેલા લશકરી સીપાહો જેવા બે હતી-આરખાં અને લહુનીજ અનેલી હાથ તેવી લાલ આંખોના મારાઓ આવ્યા જેઓ બરત્રાનડની બન્ને આંખુ તરફ ખુલ્લા બાલઓ સાથે ઉભા રહ્યા, અને તેમ કર્યા પછી એક આંખ વડા

જળે દાખી જેથી તે કમનસીબ કપડીના માથાપર લટકાવેલા લાકડાના બે બનાવટી હાથો બરત્રાનડના સર ઉપર બારા ફરતી ફટકાઓ મારવા લાગ્યા !

કપાળ અને માથાપર પડતા તે ધીમા ફટકાઓનું ઝોર આહીરના આહીરતા વધારવામાં આવ્યું, અને કમનસીબ કાઉન્ટ માથાપર પડતા દમખદમના ઝરખથી આજીજ થઇ જવા લાગ્યો, આખીર બ્યારે કાઉન્ટ બેહોશ જેવો થઇ રહ્યો, ત્યારે જળે પુછ્યું “કેમ ગુન્હો કપુલ કરો છો કે નહીં ?”

“ નહીં.” એક લાંબો નીસાસો બેચીને બરત્રાનડે જવાબ આપ્યો.

તે સાંભળીને વધારે ઝોરથી તે હાથોના ઝુલ્મી દબોર ચાલુ કરવામાં આવ્યો, બરત્રાનડને લાગ્યું કે તે પોતે મગજથી બેમગજ થઇ જશે એવા તે ફટકા હતા, તેને ચકકર આવના હતા, અને આંખો પર એકેક ફટકાથી હવે અંધારા આવી જતા !—તે માથુ બાજુએ ખસાડી શકતો પણ નહીં હતો, કેમજે ભાલાવાલા સીપાહો ચળકતા હતીયાર સાથ આજીબાજીમાં હતા, સામે ફાડી ખાનારા વીકાળ વરેની માફક જજ અને તેના સીપાઇઓ હતા, અને ઝરાકબી જીમખીશ ખાવાની કાશીશ કીધી તો તેની તે હીલચાલને સખબે ઝીંઆદા મુશકીથી તેનાપર ઉભી થાય એમ હતી !

ફટકાપટ્ટ ફટકા લગાવવા બાદ એકાએક તે હાથોને જળે ચટકાવ્યા, સીપાહો અને સીપાઇઓને ખસી જવાનો હુકમ આપ્યો, અને એકવાર ફરીથી તેણે ગરજના કરતી રવેશ તમામથી પુછ્યું “ આરોપી, તહારો ગુન્હો તું કપુલ કરેછ કે ?”

“ નહીં ” કાઉન્ટ બરત્રાનડે જેમ તેમ કહ્યું અને તે બોલી રહ્યો કે જાણે મરી ગયો હોય તેમ તેણે માથુ જીભાવી દીધું.

તખીબે તુરતજ બરત્રાનડની નાડ તપાસવા તેના હાથ પોતાના હાથમાં લીધો, અને નાડ તપાસી તેણે જજના કાનમાં કહ્યું “ વધારે વખત હવે એ ખમી શકશે નહીં—જે હવે પાંચ મીનીટખી એ માર એના માથામાં વધારે પડશે તો જનથી એ જશે.”

“ છોડો એને સીપાહો, અને સીપાઇઓ તહમે એને તહેખાનાની ખીજાનાવાલી કોટડીમાં લઇ જાઓ, તખીબ એની સારવાર કરશે. હુસ્યાર થાય કે ફરીથી આરોપીને હાંપા લઇ આવજો.” તે જળે હુકમ કીધો, અને તેના હુકમ પ્રમાણે પેલાઓ ચાલીને બરત્રાનડને એક ખીજા કંગાલ કોટડીમાં લઇ ગયા અને ત્યાંની હાલહવાલ એક ખાટલીપર સુવાડીને પેલા તખીબે તેને હુસ્યારીમાં લાવવાની પોતાની કાશીશ કીધી.

હવે શીલીપા અને કેરાલીનાની તરફ ફરીને જળે શીલીપાને પુછ્યું “ અઉરત, તું તહારો ગુન્હો કપુલ કરેછ ?”

શીલીપા ફાટે ફાટે ડાળે બેતી અંબરાટમાં ખુલેલા શીકા અને ધુન્ડતા હોટે ચુપચાપ ઉભી કારણ કે તે કરડા આવાજખીજ તેના આંખા શરીરમાંથી જાણે જન હડી જતો હોય તેમ તેને લાગ્યું. તેને ગળે ગેવા કાંચકી બારી, તેનું માથું ફરવા લાગ્યું, અને તેની નસેનસમાં લહ જાણે બધું મીસાલ બેધાઇ જવો લાગ્યું !

“ બોલ !” જળે ધણા દમામથી હુકમ ફરીને પુકાડ્યું.

“ નહીં-નહીં-મહને કાઢાળી ગુ-હો કયુલવો નથી—કેમને હું એ ગુ-હો, છું.” જાણે મર ઉંઘમાંથી જાગી ઉઠી હોય તે મીસાલ જાળના પુકારથી ચોંકાને શીલીપા બોલી.

“ એના સાંધાઓ તુટે ત્યાં સુધી સામેના ઓળરને ચલાવો.” તે સાંભલીને જાળે બર-ત્રાનડને છોડી આવેલા સીપાઇઓ ગમ જોઈને હુકમ કીધો.

સીપાઇઓએ તુરતજ શીલીપાને પકડી, તેને ઘસડીને લઇ ગયા, અને પેલા દુખ આપનાર ઓળર ઉપર પટકી નાંખી અને રસીથી તેના હાથ પગ બાંધવા લાગ્યા !

તે દેખાવ જોઈને કેરેલીનાને મુખથી એક દરદનાક ચીખ બહાર પડી.

જાણે મઠતો ગંભીર નાદ થયો હોય તેમ તે ચીખનો આવાજ શીલીપાને કાને વાગ્યો, અને જાણે તે સાદથી તે હાથમાં આવી હોય તેમ તેણે આગુપાગુમાં ફાટલે ડાળે જોયું, અને જ્યારે તેને પોતાની જુરી બનનારી હાલતપર તેજ વખતે ખ્યાલ પુરી રવેશે થયો ત્યારે તેણેથી દીલ કાપી નાંખનારી એક ચીખ સાથે એક ‘ હાય ’ ખેંચી !

પાપી શીતરતી તે બારગ ! તેને વીજળીના ચમકારા મીસાલ ઝડપથી યાદ થઇ તે ઝમાનાની કે જે ઝમાનામાં તે પોતે કેટલી બધી નીરદોશ હતી અને એક નીરદોશ બલા બોલા માછીમારની મહોરદાર તરીકે તે કેટલી બધી સુખી હતી!—અફસોસ ! હરામની તવંઝરીમાં રાજાની થઇને તેણે શું છુલ્લ ઉઠાવી હતી ? અંગમમાં તે આજે એક સખતમાં સખત સીતમ તજે પીલાવાપર આવી હતી, તેના પાપના નખો હવે તેને પોતાને ચીરી નાખે તેટલા બધા મોટા થઇ ગયા હતા, અને એક ખરાબમાં ખરાબ પલીદ અંગમ તેની સામે ડાળા ધુરકતું ખડું હતું !

શીલીપાની દરદમંદ ચીખના આવાજનો પડ્યાળી હળુણુ ખેસી નહીં ગયો તેટલાં તો પેલા ઝુલ્મના ઓળરને અમલમાં મુકવામાં આવ્યું, અને શીલીપાને લાગ્યું કે તેના હાથ અને પગ ઘણા ઝોરથી ખેંચાતા હતા, વધારે અને વધારે ખેંચાઇને હવે બન્ને હાથો જાણે ખંભાથી તોડી નાંખવામાં આવવાના હોય તેવો સીતમ પોતા પર ચુકરતો જાણ્યો ! તોથી, તેણે ગુ-હો તો નહીંજ કયુલવાનો પાકકો ઠરાવ કીધો !

વધારે અને વધારે ઝોરથી તે હતીયારે કામ કીધું, અને સાંધે સાંધામાંથી હાથ પગ તુટી જતાં હોય તેવું દુખ શીલીપાને થયું, વધી ગઇ આંગલથી કાઢ તેના પગોને મરડતા હોય અને કાણી આંગલથી કાઢ હાથોના ટુકડા કરતા હોય તેવો આઝાબ પોતાની ઉપર પડતો જોઇ તે પાપી પલીદ સંગદીલ અઉરતનું સીનું બી ચાક ચાક થઇ જતું. તેને હમણું લાગ્યું, હવેજ તેને યાદ થઇ શકી કે બીચારા એનદરીઆનું ગયું દયાવી દેતી વખતે તે મરડુમનેથી એવુંજ કાઢ દુખ સહેવનું પડ્યું હશે !—અને, અઝીઝ વાંચનાર, આપણે એક અફસોસ કે એક ઉર્જી નહીં કરી શકીએ તે અઉરતની તેવી કંગાલ હાલતને જોઈને, કેમજે તેણે પોતે જે પલીદ કામો કીધા હતા તેના તેને આજે બદલો મલતો હતો. ખુની એક ખંજરની સામે હવેજ એક કાતીલ સમશીર તે હુકો હતીયારને નેર કરવા પોતાની ઝખરદસ્તી ચલાવતી હતી ! અને ત્યારે પાપના બદલામાં તે ઝુલ્મ હોય તો કેમ આપણે એક આવાજથી ઉઠાવીએ ? કેમજે ઇનસાફ-ઇનસાફ-અને સીલા ઇનસાફ તે કામમાં કાઢાળી અઝોર ઝીઝ જણાતી

નહીં હતી !

હા, અને જ્યારે વધારે ઝોરથી તેના હાથ પગોની નસેનસ ખેંચાઈ ત્યારે એક “આહ” મારીને શીલીપાએ પોતાનું માથું ગરદન પર જુમાવી દીધું, જનના હુકમથી તબીબને બોલાવવામાં આવ્યો, તબીબે તપાસીને કહ્યું કે “શીલીપા વધારે વખત ન ખમી શકશે, તે મરશે.”

જળે તેનેથી ઉઠાવીને તહેખાનાની પેલી કંગાલ કોટડીમાં મુકવા સીપાઈઓને હુકમ પ્રાપ્ત, અને તે ન્યાયાધીશના આદર્શોએ જ્યારે તે હુકમને અમલમાં મુક્યો ત્યારે એક મુએલી નાગણુની લોઠ મીસાલ તે ખુની અખંજાની કંગાલ હાલત હતી !

એક લાસને લઇ જવામાં આવે તેવી હાલત શીલીપાની જોઇને કેરોલીનાને ફરીથી ચક્રકર આવ્યા અને તે એક બીજાવાર પાસે ઉભેલા સીપાઈના હાથમાં પછડાઇ પડી ! તેના ચહેરાપર પાણી છીરકવામાં આવ્યું અને આહીસ્તા આહીસ્તા તેના ચક્રકર જ્યારે દુર થયા ત્યારે પાપી-ઓની તે હમશરીક અઉરતે દીલમાં ડરથી સોંચી લીધું ‘આએ સીતમ મારેથી નહીં ખમાશે, ગુન્હો કમુલ કરી દેવામાંજ ઠીક થશે.’

કેરોલીનાએ તેથી ધુજતા હાથ પગે ગુફયે પડી જઇ કહ્યું “જીને માફ કરો નામ-દાર ન્યાયાધીશ, મને માફ કરો-મારીપર કુલમ ન ગુઝારો, હું ગુન્હો કમુલ કરી દેવા તથ્યાર છું.”

“હા-ગુન્હો જે થયો હોય તે તું કમુલ કરી દે, ખેટી” પાદરીએ હવે આગલ વધીને કેરોલીના તરફ જોઇને કહ્યું, અને તેણે એક નાનું ‘કરશીરીક્ષ’ ચુમવા આપીને તે પાદરી વધારે બોલ્યો “ગુન્હો કમુલ કરવાથીજ તારા દીલને કાંઈક રાહતથી મલશે.”

“ત્યારે જીને હાંયાથી લઇ જાઓ, કંપારી આપનારી આએ ભયંકાર જગ્યાપરથી મહને દુર કરો, અને હું તમને બધું કહી દેવા કમુલ છું.” ભારી દુખના ગલગલા આવાઝથી કેરોલીના બોલી, જ્યારે તેનું આખું શરીર ધરજતું હતું, અને તેની છાતી ધારતીથી ધડક ધડક ઉડીને જાણે ફાટી જતી હતી !

“ત્યારે હાંયાજ ગુન્હો કમુલ કરવો જોઈશે, હાંયાજ દહેસેલનાક આ જગ્યા ઉપરજ !” જળે ઠંડા પણ મક્કમ આવાઝથી હુકમની ઢબે કહ્યું “બોલ મરહુમ રાણી જોનાના શઓ-હર મરહુમ એનદરીઆનું ખુન થયું હતું કે નહીં ? કોણે ફીધું હતું ? કોણે શાનીલ હતા ? બોલ, બોલ.”

“હા, મરહુમ એનદરીઆનું ખુન થયું હતું.” કેરોલીનાએ કમુલ્યું “રાણી જોનાએ ગુએલા રેશમના એક દોરડાથી તે ખુન કરવામાં આવ્યું હતું-કાઉન્ટ આરત્રોઇસ, કાઉનટેસ કેબેનો, અને ફીઝીશયન જોનરલ એ ત્રણેએ ખુન ફીધું. હું તો માત્ર ત્યાં ઉભી હતી, મેં કાંઈ મરહુમ એનદરીઆને ગુંભાવી માર્યા નથી. મરહુમ રાણીથી ત્યાં હતી, બસ.”

“ઠીક છે, આ તપાસનો આજે છેડો આવ્યો છે, આવતી કાલે એનો ચુકાદો આપીશ.” જળ દમામથી બોલ્યો.

પ્રકરણ ૬૨ મું.

બદકારોનો યુરો અંજામ.

કેરોલીનાએ કીધેલા ઇકરાર પછી તપાસ પુરી થઈ હતી, અને આજે મારકવીસ એવ મોનટેસ્કાલીઝો ચુકાદો આપનાર હતો. પેલીજ ખાસ કચેરીમાં વડો જજ બેઠેલો હતો, પાસે દફતરનવીસો હતા, બીજા બાબુ ઉપરથી આરયખીસખ એવ ટેરેન્ટો હતો અને જજની સામે થોડેક છેટે ત્રણે ગુન્હાગારોને ઉભા રાખવામાં આવ્યાં હતાં,

પરત્રાનડ ૩—આરત્રોઇસ શીકો ફૂચ ઉભો હતો, તેના શરીરમાંથી લહુ તમામ ઉડી ગયું હતું, તેના સીધા હાથને પકડીને ટેકા આપી કેરોલીના ઉભી હતી, અને જોકે કાઉન્ટ આરત્રોઇસે જાણ્યું હતું કે કેરોલીનાએ પેલા ઓળખોના સીતમથી બચવા માટે ઇકરાર કીધો હતો છતાંપી તે કેરોલીના તરફ એકબીં ધીકકારની નજર નાખતો નહીં હતો ! ફક્ત ધ્રજતી, અને આંસુના મોટાં મોટાં ટીપાંઓ પાડતી કમનસીબ કેરોલીના એકવારના પોતાના આશકના હાથને પકડીને બીજા કાંઈક ધીરજ અને તસલ્લી માનતી હતી ! પણ, શીલીપા તો કેરોલીનાને જોઈ જોઇને નફરતની નજર નાંખતી હતી.

શીલીપાએ આગલે દીવસે જે સીતમ ખમયો હતો, તેથી તેના સાંધા જાણે મુરદાલ જેવા થયેલા હતા અને તેથી કચેરીમાં તે સીપાઇઓના હાથના ટેકાથી ઘસડાઇ આવી, પણ ગુન્હાગારોના પીંજરામાં ઉભી રહી શકે તેમ નહીં હોવાથી તેને એક કુરસી બેસવા માટે આપવામાં આવી હતી. અરે, તે કુવવત જે શીલીપામાં હતું તે ક્યાં ગયું હતું ? તે ખુબસુરતી જે ઉપર તે માછીમારની ભારજા ઇતરાઇ ડુગરાઇને રાજના મહેલમાં વટીક દાખલ થઇ શકી હતી તે ખુબસુરતીનો તો માત્ર હવે પછડાયોજ બાકી રહ્યો હતો ! સીરફ થોડાજ દીવસમાં તે કંગાલ અઢિરત પોતાની અસલ ખુબસુરતીથી લુટાઇ ગઇ હતી, અને ફક્ત થોડાજ કલાકની સખતીથી તેનું અસલી કુવવત જેટલુંખી બાકી હતું તેટલું નસલજું તબાહ થઇ જઈ નાશ પામ્યું હતું ! !

વડા જજે હવે ગુન્હાગારોનો અપરાધ થયો હતો તે બોલી સંભળાવ્યો, અને કેરોલીનાનો ઇકરાર પણ જે ઉતારી લેવામાં આવ્યો હતો તે લખેલો વાંચ્યો, તેમ કરતાં અર્ધો કલાક થઇ ગયો, જે બાદ જજે ત્રણે ગુન્હાગારોને મરહુમ એનદરીઆના ખુન કરવા અને ખુનની કોશીશમાં શામીલ થવાના વાંક માટે મહતની સજા ફરમાવી, અને ગુન્હાગાર એડરીઅન ત્રેસપેલો આરેખી મલે ત્યારે તેને પણ મહતની સજા થાય તેવો ફુકમ લખી નાંખ્યો—પરત્રાનડે તે સજા જાણે હીમ્મતથી સાંભલી, શીલીપા પોતાની બેઠકમાં મુરખાઇ પડી. પણ કેરોલીના તો બીજાપર બીજા પ્રાડીને મારી આંગળા લાગી,—સરકાના પ્રવાહીથી જેમ એક પહાડ કદી પીગલે નહી, તેમ કેરોલીનાના આંસુથી જજનું દીલ પીગલ્યું નહી !

“ ગુન્હાગારોને લઇ જાઓ, અને મેં તમ્બાર કરાવેલી જગ્યાપર એ ત્રણેને આજ ને આજ મરદન મોરો.” જજે પુકાર્યું અને તેમ બોલી રહીને તે પોતાના ઓરડામાં ચાલી ગયો.

ગુન્હાગારોને સીપાઇઓ લઇ ચાલ્યા, અને લોકોનું એક મોટું ટોળું તેમની પાછળ ઉતર્યું.

એક મોટા ખટારા રોકી ખુલ્લી ગાડી જેને એ ઘોડા જોડવામાં આવ્યા હતા તેમાં ત્રણે ગુન્હાગારોને બાંધેલા હાથો સાથે ઉભા રાખવામાં આવ્યા, અને ગાડીનો હાંકનાર એક મોટા આયુક સાથે ગાડીની સાથે ચાલવા લાગ્યો.

ત્રણે ગુન્હાગારોને ગરદન મારવા લઇ જવામાં આવતા હોવાથી તેમની ગાડી પાછળ જલ્દાથી હવે ચાલતો હતો અને તેની પાછલ લોકોનું જખરું મોટું એક ટોળું ચાલતું હતું. આગની ખુમ પેરે વાત ઉડી રહી કે મરહુમ એનફરીઆના ખુનીઓને આજે ગરદન મારવાનાં હતાં, જેથી રહતા રહતા લોકોના ટોળામાં બીજા લોક ઉમેરાતાજ ગયાં, અને માણસોના એક દરીઆખ ગોચા ચાલવા લાગ્યો.

વળી જે રાસ્તાએ પરથી તે ખુલ્લી ગાડી પસર થતી હતી તે રાસ્તાપરના મકાનોમાંથી લોકો ગુન્હાગારોને જોઇ રહ્યાં હતાં, અને તે બદકારોના ખુરા કામ માટે તેઓ તરફ ધીકકારની નકરથી જોઇને તેઓમાંના કેટલાંક તો યુકતાંબી હતાં !

ઝલીલ, ખવાર, અને બરબાદ થયેલાં તે ખુનીઓએ હવેજ ચાહ્યું કે તેઓએ તેવું ખુની કામ નહીં કર્યું હોત ! તેઓ જે પાપ કરતાં હતાં તે પાપમાં તો તેઓ ચાલતાં હતાં, પણ આ પાપનો ધડો એવો તો છઝાછલ ભરાઈ ગયો હતો કે તેમાં તેઓ ડુબ્યાં હતાં ! તેમની કાગઝની નાવ તે પાપના પાણીમાં ડુબીને ખતમ થવાપર આવી હતી !

તે ગુન્હાગારો જેઓ મહેલની અંદરના મગરૂર રહેવાશીઓ હતા તેઓએ, હવેજ પોતાની મગરૂરીને ઝાંખ મજેલી જોઇ-આશાઓને નીરાશ થયેલી જાણી-પોતાના પાપી લોભોને કચડાઇ બચડાઇ ગયેલા જોયા-પોતાની બદીઓને હાર મજેલી માની-અને તેઓનું દીલ ઝખમી થયું; આઝોરદા થયું, અને અને તે બપાથી તેઓએ ફરી અને ફરીથી એજ ચાહ્યું કે તેઓએ ખુન નહીં કર્યું હોત તો ધણુંજ બહેતર થતે-તેઓ આ હાલતે કદી ન પહોંચતે !

બરખાનડ અને શીલીપા તો ચુપચાપ ગાડીમાં ઉઠ્યાં રહ્યાં, પણ કેરોલીના જે કચેરીમાંથી વારંવાર મુરખાજ નતી હતી અને જેણે આખીર તૈવા મુરખવાપણમાં પેલા ઓળખરથી ગભરાઇ ગુન્હાનો ધકરાર કાઢી હતો, તે કેરોલીના ગાડીમાંથી ચીખપર ચીખ પાડતી હતી, લોકોને સમજાવતી કે તેની પોતાની તરફ રહમ કરવા માટે જન્મને કહેવું. એકવાર તે ગુન્હે પડી પાક પરવરદેગારની છેલ્લી બંદગી કરતી, તો બીજવાર તે લોકોની મદદ માંગતી ઉડીને ફરીથી ચીખપર ચીખ પાડતી !

તે ગાડી ચાલતી ચાલતી મહેલ તરફ આવી, બ્યારે ત્રણે ગુન્હાગારોએ તે મહેલ તરફ ઉડતી આંખોએ જોયું જેમાં તેઓએ કેટલાક દીવસો મઉજ મઝાહમાં ગુઝાર્યા હતા ! તે મહેલમાં હવે તેમને બચાવનાર કોઇજ નહીં હતું, તેમની મોઢામાં મોટી હીમાયતી રાણી એના તો અત્યાર અગાઉની ખતમ થઇ ગઇ હતી, અને તે રાણીનો આજે પોતાનાજ ઝાડને જડમુળથી ઉખેડી પોતેથી તે ઉપરથી પડી જઇ નાશ પામ્યો હતો ! અને, પેલા બદમાશ, પેલા દુન્યા બાંધેલ બદકાર એડરીઅન, તેથી તો મહેલમાં નહીં હતો, અગર તે હતો તોથી શું થતે ! ઉલટો તે ખટારો જેમાં તેઓ ત્રણે હતાં તેમાં આજે તે એકોબી ઉમેસાઇ ગયો હતો !

આખીર, મહત્તના માંચડા આગલ તે ત્રણે ગુન્હાગારોની ગાડી જઈ ઉભી રહી, અને તેજ વખતે ત્રણે જુનુની દેખાવના સરદો તે ગાડીમાં કુદી પડ્યા, તેઓએ તે ત્રણેને બહાર ખેંચી કાઢ્યા, અને પછી પોતાની કમરે બાંધ્યા ચાલુકને ખેંચી લઈ ચાલુકે તે ત્રણે ગુન્હાગારોને તે કરડા દેખાવના માણસાઈ અવતારના રક્ષસો ખુબ મારવા લાગ્યા !

ચાલુકના માર તે શખ્સોએ એટલા તે માર્યા કે લહુ તે ત્રણેના શરીરપરથી નીકલવા લાગ્યું ! કેરેલીના અને શીલીપાની સુફેદ પીઠ લહુની નદીમાં ગોયા તરતી થઈ, અને બરત્રાનડની પીઠપર લાંબા કાલા ડાઘો લહુ સાથે આમીઝ થયા !—લોકોમાં કેટલાંક કચવાતાં અને કેટલાંક ખુશી થઈ કહેતાં કે ખુનીઓને એવીજ વાજખી સજા કરીને પછીજ મારી નાંખવા જોઈએ.

કાનના બહેર ફાડી નાંખે તેવી દીલ ચીરી નાંખનારી ચીખો નીકલતી હતી, અને જ્યારે ત્રણે નસોસ મુરદાં જેવાં થઇને જોયપર પછાડાઈ પડ્યાં ત્યારેજ ચાલુકનો માર બંધ કરવામાં આવ્યો.

થોડો વખત પછી તે ત્રણેને માંચડાપર ચઢાવવામાં આવ્યા, બરત્રાનડ જેમ તેમ પોતે ચઢ્યો પણ તે બંને અડરતોને તો ધસડીને ઉપર લઈ જવામાં આવી.

પહેલાં કેરેલીનાને ધીમરાં આગલ ખેસાડવામાં આવી અને કેરેલીનાનું માથું ધીમરાં પર મુકવામાં આવ્યું. તે કમનસીય અડરત મહત્ત અગાઉજ મરી ગઈ હોય તેમ્ તદન લુલી લાથ જેવી હતી, તેનું માથું એક મુરદાના માથાની માફક ધીમરાંપર જુલાઈ પડ્યું, અને હવે એકબી ચીખ તેના હોઠો વચ્ચેથી નીકલી શકી નહીં.—જલ્લાદનો કુહાડો પડ્યો, અને એક વારની રાણી જેનાની તે ખુબસુરત દારીનું માથું તેના શરીરથી છુટું થઇને હાલ જ્યારે ધીમરાંપરથી નીચે મળી પડ્યું ત્યારે તેના શરીરથી લહુનો એક ફવવારો ગોયા ઉડ્યો ! ખલાસ, હરામ ખ્યારમાં શામીલ થઈ, બલ્કારોની હારમાલાને લંબાવી લઈ, તે ગુનહાગાર અડરત આખીરશમાં ખવાર અને બરત્રાનડ થઇને મરી ગઈ.

કેરેલીનાના શરીરને હડસેલીને બાજુમાં ફેંકી દઈ એક સીપાઇએ હવે શીલીપાને તે જગ્યાપર ખેસાડી. ઝીંદગીની છેલ્લી ઘડીમાં કેરેલીનાના કરતાં શીલીપાની છાતીમાં ઝીંદગીનો ચીરાગ કાંઈક બળતો હતો, અને તે કમનસીય કંગાલ અડરતે અખુજુખાનુમાં જ્યારે જોયું ત્યારે તેના શઓહર ત્યાં કહીંચી જણાતો નહીં હતો. તેણે એક આહ ખેંચી, અને પોતાનાજ ખુરા કરતુકપર તે આહ મારી. જલ્લાદે કુહાડો ઉઠાવ્યો, તે માર્યો, અને તે પછી, એક વારની તે માછીમારની ફીતરતી ભારજી જેણે પાપોપર પાપોનો ભોજો વધારી મુક્યો હતો તે આખીર અંજમમાં એક કંગાલમાં કંગાલ મહત્તે મરીને ખતમ થઈ ગઈ.—ખેવકુદ નાદન ! તેણે હરામ તવંગરીને ખાતીર પોતાના મુઠ્ઠીસ મગર નેકીના ભરેલા શઓહર તરફ દગલ-બાંધી ચલાવીને શું લુલ્લ ઉઠાવી ? બીજાના મહેલની તકલીફી મઝાહને ખાતીર તેણે પોતાની મુપડીમાં આગ લગાડી !

બરત્રાનડ ડ આરત્રેલસને હવે ધીમરાં આગળ ખેસાડવામાં આવ્યો, બરત્રાનડે ધરમગૂરની રક્ષસોઝી અને તેના તરફના પવીત્ર શખ્ડોને સાંભલવા માંગ્યા, પણ રાણીના શઓહરના ખુનીને માટે તે આશીરવાદી શખ્ડો નહીં મળી શકે એમ જાણીને જલ્લાદે ધીમરાં પર

તેનું માથું મુકાબ્યું. જલ્લાદે કુહાડા ઉઘડ્યો, તેને આખાદ નેમથી નીચે ઉતાર્યો, અને તેના તે કટકા સાથે પરનાન્ડનું માથું તેના શરીરથી ઉડાડી નીચે પડ્યું, અને તે એકવારનો મગરર પથ્થુ પાપી કાઉન્ટ સુવેલાઓની સંક્રમાં ગયો.

ખુનીઓના શરીરને દાટવામાં ન આવ્યા, પણ દુર સલગાવેલી એક ચેહમાં તે ત્રણે શરીરો અને તેમનાં માથાંને મુકત્તમાં આવ્યા, અને તે લાશની ખાક થઇ ગઈ!!

દુન્યા! દુન્યા! એજ જહન્નમ છે, એજ જનનત છે! દુન્યાજ દોઝખ છે, દુન્યાજ ખીલીસત છે! હયાં આપશો તેવુંજ હાંયા કશો. કરશો તેવુંજ ભરશો.

પ્રકરણ ૬૨ મું.

એડરીઅન ભેદ ખાલે છે!

સહમજદાર અઝીઝ વાંચનાર, ત્યારે આપણે બદમાશ બદકારોનો પુરો અંજામ લઇને હવે નેકીનો નેક અંજામ ભેદ લઇશું? ચાલો, આપણી નેક ફરજમાં આપણે આગળ વધશું:

નેપલ્સના રીજનટ ઇનસાફી યુરીઅનને ઉમરાવી ખેતાબ સાથના ભપકા ભર્યા નામ સાથે ઓળખવાને બદલે આપણે આપણા તે બલા નાયકને તેના અસલના સાદા “લુપો”ના નામથીજ હવે ઓળખીશું.

લુપો, બખ્તે ખુલ્લું લુપો, જેકે આટલો બધો દરજ્જાદાર થયો હતો, તે આલાં હોદ્દાથી નસીબદાર બન્યો હતો, છતાં તે મનમાં કોઈ કોઈ વખત બહુજ મુરબતો હતો. તેની શીતરતી ભારજ ખોતાના પાપની પક્ષીમાં ખ્વાર થઇને મરી ગઇ હતી. અને તે દગલખાત્ર અંકરત તેના બેટા રોબરટનેખી ખોતાનીજ બદતમીઝીના વાતાવરણમાં ઉધારીને આખીર તેનોખી નાશ ગોચા ખોતે કરી ગઇ હતી, અને તે બે વહાલાંઓનો ગમ લુપોને કોઈ વખત થઇ આવતો હતો, મગર તે તકલીફ ખોતાના તકદીરમાં લખાયલી માનીને મનને તે મનાવી લેતો.

લુપોએ ફોરેલોથી જાણ્યું હતું કે એડરીઅન ત્રેસપેલો અલતમારાના અમીરના મકાનમાં છુપાઇ રહેયો હતો, અને તે જાણી તેને મનમાં હતી હાંધું હતું કે બદમાશ એડરીઅન ખોતાને બચેલો માનતો હતો જો કે તે નેપલ્સના રીજનટના સપાટામાં તે બરાબર સપડાયેલો હતો!

ફોરેલોએ જાજની કચેરીમાં જ્યારે ખુલ્લો છુકાર કાઢ્યો ત્યારે લુપોએ અલતમારાના અમીરના ઘર આગલ છુપા માણસો રાખ્યા કે અમીર એડરીઅનને કેયે નહસાડી નહી મુકે, અને તુરતજ અમીરખર કહેવડાવ્યું કે ફોરેલોની વાત એડરીઅનને જણાવવી નહી અને બદ માશ એડરીઅનને કોઈ ખીજે ટેકાણે મોકલાવી દેવાની કાંઇખી કોશીસ કરવી નહી.

અલતમારાના અમીરે નેપલ્સના રીજનટના કહેવડાવવા મુજબજ કાંધું, તેણે એડરીઅનના ફોરેલોની તાલ તલાવટની માઝીનું બોપાળું છુપુંજ રહેવા દીધું, અને તે ખુની બદમાશને નેપલ્સની દુન્યાપર શું બનાવ બની ગયો હતો તેનો કોઈ ખ્યાલખી નહી આવ્યો.

એથી, થયું એમ કે અલતમારના અમીરના મકાનમાં ગોધા એડરીઅન એક કપદી થયો, અને ફોરેસો રીજન્ટતા હુકમથી તે મકાનમાં એડરીઅન આગલ આવ્યો જતો રહ્યો !

અરનાન્ડ-શીલીયા-અને ફોરેલીનાને મજોતની સજ્જ મલી ગઈ, અને તે ચુન્દાગારેનો નાશ થયા પછીને બીજેજ દીવસે હુપોએ એડરીઅન પાસે જવાનો વીચાર નકી કીધો, પણ તે દીવસેથી તેને ઘણા અગત્યના બેચાર કામોમાં રોકાઈ જવાનું થવાથી તે જઈ શક્યો નહીં, અને ફોરેસો જાણે કશામાં નહીં હોય તેમ ‘અજાણી અમ્માં’ થઈ એડરીઅન પાસે ગયો.

થોડીક કાંઈ વાતચીત કર્યા પછી તે દીવસે એડરીઅને પુછ્યું “ફોરેસો, શું હજુ તપાસ પુરી થઈ નથી ?”

“નહીં,” ફોરેસોએ એડરીઅનને બતાવ્યો “તપાસ ચાલ્યાજ કરેજ-તહમારી સામે ખુન પુરવારજ નહીં થઈ શકે તેવું તહમો લોકો એ બધું પાકડું કામ કીધુંજ તો તપાસ પુરી ચાલજ કયાંથી ?” અને જુહું જુહું ફોરેસો હસ્યોબી !

“ઠીક છે” જાણે ધીરજ મલી હોય તેમ એડરીઅને ઠંડેપણે કહ્યું, અને તેને કોઈ ચીજ યાદ આવી ગઈ હોય તેમ તે બોલ્યો “મહને ગઈ કાલે અજબ બેચયની દીલમાં થતી હતી, મહને લાગેજ કે અરનાન્ડ-શીલીયા-અને ફોરેલીના એ તપાસમાંથી બચી શકવાના નથી અને હુબી કોઈ ને કોઈ દહાડે ખરાબ મળતે મરશ.”

“એ તહમે એમ શું બોલોજ જો ?” ફોરેસોએ શીતુર ચલાવ્યા “તહમને શું તહ-મારે અંતકરણ એમ કહે છે વાર ?”

“હા મહારે અંતકરણ એમ મહને કહેજ” એક નીસાસો નાંખીને એડરીઅન બોલ્યો “અને તેથી, મહારા આખીરી વખતમાં હું એક કામ કરી જવા માંગુંજ, એક બોલો જો મહારી છાતીપર છે તે ઉચકી લેવા માંગુંજ.”

“તે શું છે ?” ફોરેસોએ પુછ્યું.

“મહને વેલેનતીનો રપીનોલાને એક વાત કહેવાની છે, અને મહારી એવી ઇચ્છા છે કે તું કાલે સહવારના વેલેનતીનાને હાંધ્યા મહારી આગલ કોઇબી રહેશે લઈ આવે તો સાર. કાલે અલતમારના અમીર પોતાની મહોરદાર અને બેટી સાથે રહવારે બંદગી કરવા દેવળમાં જનાર છે, અને તે વખતે તું વેલેનતીનાને મહારી પાસે લાવશે તો તહારી બહુ મહોરબાની થશે.”

“વાર, વેલેનતીનો હાંધ્યા નહીં આવે તો તહમે તેને કોઈ છુપી જગ્યાપર મલવા પોતે નહીં આવી શકો ?” ફોરેસોએ શીતુર ચાહુ રાખ્યા.

“હું ધારંજ કે તુંબી મહારી પડતીપર મજબ હવે કરેજ !” એડરીઅન મોંઢ કુમલાવીને બોલ્યો “આ મકાનમાંથી હું બહાર પગબી મુકું તો મહને પકડવામાં આવે તે જાતથી જાણે તું વાકેફ નહીંજ હોય તેમ તું કેમ બોલેજ ! આ મકાનમાંથી તો શું પણ હું આ ઓરડામાંથીબી બહાર નીકલતો નથી. મહને હવે દુન્યા અને ઝીંદગી કરડવા આવે તેવી જાણેજ. બોલ, ફોરેસો, તું કાલે સહવારના હાંધ્યા વેલેનતીનો રપીનોલાને લાવી શકશે ?”

“હું મહારી બનતી ટોશીશ કરશ” ફોરેલોએ કહ્યું “અને તેને હું જાને હોવા નહીં લાવી શકીશ, તો હું તેને હોવા મોકલી આપીશ, પણ, એ તો કહે કે વેલેનતીનો સાથ હવે તહમને શું કામ રહ્યું?”

“કાંઈ અગત્યની વાત કહેવી છે, જે માટે હવે મહને ચાલુ બેચયની દીલમાં થયા કરે છે, તે વાત સાથ તુને કાંઈ લાગતું વલગતું નથી, ફોરેલો, વાસ્તે તું વેલેનતીનો હોવા લાવ, યા તો તેને મોકલાવ.”

“હીક છે, હું તેમ કરીશ.” ફોરેલોએ કહ્યું.

“તહારી મહેરબાની.”

અને તે પછી ફોરેલો ગયો, તેણે અલતમારાના અમીરને તે સંબંધમાં તો કાંઈ કહ્યું નહીં, પણ તહેબાનામાં જઈને વેલેનતીનો કહેવાને બદલે તેણે લુપોને તે મહેલમાં જ્યાં કામે ગયેલા હતા ત્યાં જઈને બધી વાત કહી દીધી.

ફોરેલોનું સાંભળીને લુપોએ વેલેનતીનોને બોલાવ્યો, અને તેને એડરીઅન આગલ બીજે દીવસે સહવારે જવા કહ્યું. વેલેનતીનો એક મીનીટ સુધી મનમાં મુરખગયો, કારણ કે તેને અલતમારાના અમીરની બેટી લુસીઆના ગલામાંની સાંકલીને જોઈને લુસીઆને જે રવેશ દીલગીર થઈ છુટી પડતાં જોઈ હતી તે વાત જો કે તેણે લુપોને વડીક આજ સુધી કહી નહીં હતી તોયી તે છુપી વાતને સખમે તેણે કાંઈક આનાકાની મનમાં વસાવી. લેડીન તેનું મુરખવાતું તુરત દુર થઈ ગયું, કેમજે લુપોએ બીજીજ પગે જે કહ્યું તેથી તે કાંઈક શાંતી ખામ્યો.

“પેલા એડરીઅને કહેવડાવ્યું કે કાલે સહવારના અલતમારાના અમીર પોતાના મહેરદાર અને બેટી સાથે દેવળમાં બંદગી કરવા જનાર છે, અને તે વખતે અમીરથી છુપાવીને તે તુને કાંઈ કહેવા માંગેછ. તું જુરર જજે, પણ પેલાં ત્રણ ગુનહાગારોને મઉતની સજા મલી તથા ફોરેલોએ તેમની સામે જપાની આપી તે વાત તેની આમલ તું કરતોજ ના. તુને આપણા સીપાહ બચ્ચાઓમાંના બે જણા અમીરના મકાનમાં લઈ જશે, તેઓ તુને અમીરનાં મકાનની અંદર મહારા હુકમથી દાખલ કરી શકશે.”

લુપોને લાગ્યું કે એડરીઅનની તે વાતમાં કોઈ મોટા ભરમ હતો, અને તેથી ખાસ વેલેનતીનોને તેમ તે મોકલવા માટે ખુશી થયો.

અને, પછી, બીજે દીવસે જ્યારે અમીર પોતાની મહેરદાર અને બેટી સાથે દેવલમાં ગયો તે પછી એક કલાક બાદ વેલેનતીનો સ્પીનોલા એડરીઅન ત્રેસપેલોની રખડમાં જઈને ઉભો.

“માહરા અઝીઝ લાલી, તહમારા હુકમ મુજબ હું તહવારી આગળ આવ્યો છું.” ત્યાંની એક કુરસીમાં બેસતાં બેસતાં વેલેનતીનો બોલ્યો.

“વેલેનતીનો સ્પીનોલા” જાણે તે નામપર વઝન મુકીને એડરીઅન બોલ્યો “હેલા કેટલાક દીવસોથી મહને બીલકુલ અચનો કરાર નથી, મહને ઉઘળી થોડીજ છે, અને મહને મહારા પાખની ગોયા સજા મલતી હોય તેમ મહને લાગે છે. હું કેટલાક પાપોને માટે મુન્હાગાર છું

બેઠા, અને તેથી મહને જે દીલગીરી પચદા થયા કરે છે તે દીલગીરીમાં હું ધાડેછું કે મહને પાપી ધારીને ધીજ્જરી દઈ તું વધારો કરશે નહીંજ.

“તહમે ગમે તેવા હોય, પણ હું તમને ધીકારતોજ નથી” વેલેનતીનો બોલ્યો.

“શાખાસ, બેઠા” એડરીઅન વેલેનતીનોની પીઠપર હાથ મુકીને બોલ્યો “હવે મહારે તુને જણાવી દેવું જોઈએ કે તહારા જનમથી જે ભરમ છુપાવાનો મહને હતો તે આજે હવે હું છુપાવી શકતો નથી. મહને કોઈ એવી બેચયની દીલમાં થાય છે જે મને જાણે ચેતવણી આપે છે કે આ દુનીઆમાં હવે હું થોડાજ વખતનો મુસાફર છું. તેથી—તેથીજ, હું તાહરો ભેદ તુને કહી દેવા તક્યાર થયો છું, અને તારરા માખાપ કોણ છે તે વાત તુને જણાવી દેવા આતુર છું.”

“માહરો ભેદ !—માહારા માખાપ !” વેલેનતીનો અજબબી સાથે બોલ્યો “શું, મારા માખાપ જીવતાં છે ? શું તેઓને હું મલી શકીશ ? શું મહારે માટે ખુશી જેવું કંઈ છે કે ?”

અને જીઝાસાથી ધડકતી છાતી સાથ તે જવાન તીકી તીકીને આંખો અજબબી ભરેલી ખુશાલીથી ચમકાવી એડરીઅનને જોવા લાગ્યો.

“અઝીઝ બચ્ચા, અલતમારાના અમીરની બેટી લુસીઆ માટેના તહારા ખ્યારને વાસ્તે મેં સાંભલ્યુ છે—અને તહારો તે ભરમ હવે મહારેથી છુપો રહી શક્યો નથી. શરમા ના, તું શું કરે ? માણસનું દીલ ખ્યારને માટે એવું યદ જાય છે કે ઘણીવાર તે દીલ તેના કાચુમાં રહી શકતુંજ નથી.”

“હા, હું અલતમારાના અમીરની બેટી લુસીઆને ચાહું છું.” વેલેનતીનો બોલ્યો.

“પણ—”

“પણ, શું ?” વેલેનતીનો અતી મોટી આતુરતાથી એડરીઅનના પાણુ પર તેને અટકાવીને વચ્ચે બોલ્યો “બોલો, પણ, શું ?

“પણ, અઝીઝ વેલેનતીનો, એ લુસીઆને તું પરણી શકનાર નથી.” અને જાણે વેલેનતીનોને સતાવવાની મક્કસદ હોય તેમ એડરીઅન બોલી રહીને વેલેનતીનોની આંખોમાં જોવા લાગ્યો.

“કાંય ? હું વહાલી લુસીઆને કાંય પરણી શકું નહીં ?” એડરીઅનનો હાથ પકડી લઈ વેલેનતીનો પુછવા પડ્યો “બોલો—બોલો, હું લુસીઆને કેમ પરણી શકું નહીં ?”

“કેમજે, અલતમારાના અમીરની બેટી લુસીઆ તહારી પોતાની બહેન છે.” એડરીઅને કહી દીધું.

“મહારી બહેનની લુસીઆ મહારી બહેન !” અજબબીની એક આહ સાથ તે જવાન પુછતો પડ્યો “એ તહમે શું બોલોછ ?”

“હું જે બોલુંછ તે સાચુંજ બોલુંછ.” એડરીઅને કહ્યું “વેલેનતીનો સ્ત્રીનોવા, લુસીઆ તહારી પોતાની બહેન થાય, અને મારકવીસ અને મારશીઓનેસ એવ અલત-

મારા તહારાં પોતાનાં માઆપ થાય.”

“ઓ ! પાક ખુદાની મહેરબાની.” વેલેનતીનો ખુશીની એક ચીખ સાથે બોલ્યો. “હું તો સમજતો હતો કે હું મહારાં માઆપને કદીથી ઓળખી શકીશ નહીં-મહારે માટે દુન્યામાં હવે ખુશીની એકથી નીશાની મહને કંઈથી મઠી શકશે નહીં-અને આજે જે વાત મેં તહારે મોઢેથી સાંભળી છે તેથી હવે મહને આશા, ખુશીની આશા, કાંઈ દીલમાં લાગે છે, પાક ખુદાની મહેરબાની છે કે હું આવા તવંગર અને રહમદીલ માઆપનું બચ્ચું છું, પાક પરવરદેગારની મહેરબાની છે કે હું લુસીઆ જેવી સુકના સીનારા સમાન બહેનનો બાઈ છું. હવેજ હું મહારી ગરદનપર લટકતી એક યાકુતવાલી સાંકલીનો બેદ જાણી શક્યો છું. હવે હવે તો મહારા શરીરપરના કોઢના ખરાય ડાધો માટે ફક્ત હું દીલગીર રહીશ, નહીં તો દુન્યા મહારે માટે હવે બીહીશત છે-જનનત છે.”

“બેટા, તહારાં તકદીરની તકલીફ એ હતી કે કોઢ સાથ તું જનમપો, અને તેજ દરદો ડાધથી ધીકકારીને તુને તારા બાપે પોતાથી દુર કીધો. તહારો જનમ થતાંને વાર તુને મહારા બાઈ મારફતે મહને સોંપી દીધો.” એડરીઅને આગલ ચલાવ્યું “તું અને તહારી બહેન લુસીઆ, તહમે બે જોડયા ભાઈ બહેન થાઓ.” અને તે પછી વેલેનતીનો આગલ તેના જનમનો ભરમ એડરીઅને કહ્યો, જે વીગત આપણે તો જાણીએ છીએ.

“ત્યારે મહારાં માદર મહને જોઈને કેટલાં બધાં ખુશી થશે !” વેલેનતીનો ખુશીનો ગોચા દીવાનો થઈને બોલ્યો.

“હા, માદર તો ઘણાજ ખુશી થશે, પણ તહારા પીદર બહુજ દીલગીર થશે.” એડરીઅને કહ્યું “તહારા પીદર તો મેં તહારી આગલ આજે એ વાત કીધી છે તે માટેથી મહારી સાથ ઘણા ગુરસે થઈ જશે.”

“નહી-નહી, હું તેવણને સમજાવી લેવશ, હું તેવણના પગોપર પડી જવશ, અને મહારે ખાતીર મહારા પીતાજીની મારી હું માંગી લેશ.” વેલેનતીનો ખુશી સાથેજ આગલ બોલ્યો.

“તહારી અને લુસીઆની છેલ્લી મુલાકાત થઈ હતી તે વાત આવીને લુસીઆએ ઘરમાં કહી અને સાંકળીનો શું ભરમ છે તે જાણવા માંગ્યો” એડરીઅને કહ્યું “પણ તહારા માદર તો તે નવી વાત સાંભલીને અજાણ થયા, કોઈ ખુલાસો તે પછી સાંકળી માટે તેવણ આપીજ નહી શકવી, અને તહારાં માદર બહેન એ બન્નેને જુડી જુડી બનાવટોથી તહારા પીદરે બહે કાવ્યા. પણ, હવે આજે તું હીયાજ થોભી જા વેલેનતીનો, અને તહારા માત પીતાને બેટ.”

“હું કંડે જનાર નથી.” વેલેનતીનો બોલ્યો “મેં આજ સુધી મહારા દરદો કાઢને લીધે ગમગીન રહી રહીને આંસુનો ગોચા એક દરીઆય બનાવ્યો અને હવે આજે જ્યારે મેં જાણ્યું કે એજ કમખખત દરદો ડાધને માટે મહને મહારા પીતાજીએ દુર કીધો હશે, મહને તજ દીધો હતો, ત્યારેજ હવે હું મહારી તકલીફની નાવડીને મહારા આંસુના દરીઆયને કીનારે પહોંચેલી માનુજ. કેમજે મહને આજે મહારાં માઆપ મદયા, કેવી ખુશી ! કેવી ખુશી ! પાક ખુદાનો ઉપકાર.”

પણ, ખુશીનો તે હીયાનો જવાન તેમ બોલીને એકદમ અટકી રહ્યો, અને દીલગીર

બની ગયો.

“ કેમ તહારો અહેરો પડી ગયો ?—તહાર મોંઢ ઉતરી ગયું ? ” એડરીઅને પુછ્યું.

“ એટલા વાસ્તે કે મહારી ખુશીમાં હું તહમને ખુશી અને સુખી જોઈ શકતો નથી. ” વેકેનતીનો ખરા દીલથી દુખી ચમને બોલ્યો. “ તહમે જનમથી મહને પાલી પોશી મોટા કીધા—”

“ તહારા બાપની દહિલતથી, અલતમારાના અમીરના પક્ષસાથી. ” એડરીઅને વચ્ચે બોલી પડ્યો.

“ પછસા પીતાજના, પણ મહેનત તો તહમારી ખરીની !—મહેનતથી નહકરોએ મહારી પાછળ કીધી હોય તો કાલજ ખરીની ! ” વેકેનતીનો બોલ્યો. “ તહમે ગમે તે પણ મહારા વાલી, મારા મુરખી, અને હું જાણીને અહ દીલગીર છું કે તહમે મહેલમાં રહેનારા આજે નહાસતા ભાગતા થઈ ગયા છે. ”

“ પણ, મહને કાંઈએ નહી ને તહારા પીતાએ છુપાવ્યો, મહને હીંચા રાખ્યો, એથી તહારેજ લીધે મહને મહેરબાનીનો ટેકો મળ્યો. ” એડરીઅને બોલ્યો. “ ગમ ન કર, તું ગમ ન કર, મહને પાપીને સજાથી મને તો લાયક છે, કેમજે મહારા ગુન્હાઓનો ખોજ હવે મહારા માથાપર ચઢીને મહને દયાવે છે અને મહારા આકીના દીવસોમાં મહને એરી બેચબીની આપે છે કે—”

પણ, તેટલાં નહકરોએ ગડગડ સડગડ કરી મુકી, અને તે સાંભળીને એડરીઅને જોતાનો વાક્ય છોડી દધને બોલી પડ્યો. “ હું ધારું કે તહારા માથાપ અને બાઈબહેન આવી લાગ્યા. એ લોક આંખેજ તરફ આવતા હોય તેમ લાગેજ, હું ધારું છું કે એ લોકની ગયરહાજરીમાં કોઈ અંદર આવ્યું છે એવી ખબર બહારના માણસોએ આપી હશે અને તેથી તેઓ હીંચા આવતા હશે. આવવા દે, અંઓરથી અહેતર. હા, ત્રણે જણા સાથેજ આવેજ. ”

અને, ખરેખર, અલતમારાનો અમીર પોતાની મહોરદાર અને ખેટી લુસીઆ સાથે એડરીઅને ત્રેસપેલોને બ્યાં રાખ્યો હતો તેજ ઓરડા તરફ આવ્યો, અને વેકેનતીનો ત્યાં જોઈને લુસીઆએ એક ચીખ પાડી દીધી !

* * * * *

તે પછી બધો ભેદ ખુલાસાથી કહી દીધા વગર અમીરને ચાલ્યુંજ નહી, અને વેકેનતીનો પોતાના પાંસામાં લઈ લઈને દબાવતાં અલતમારાના અમીર પોતાની મહોરદારની મારી માંગતા તેને કદીથી નહી જોયલો તેનો તે ખેટા આખ્યો, જે ખેટાને તે માદરે બોસાઓના એક મોટા વરસાદથી ગોચા વધાવી લીધા. આહહા ! તે માદરનો મધુરો પકિત ખ્યાર.

પોતાના માથાપને અને બહેનને મલી ભેટીને વેકેનતીનો હવે તે ખુશી ભરેલી ખબર પોતાની મીત્ર મુરખી લુપોને કહેવા મારે જતો હતો, પણ તે પોતાના નવા આલીશાન મકાનની બહાર પગથી મુંકે તેટલાં એક પીરમરદ તે તરફ આવ્યો, જે અલતમારાના અમીરને પુછતો હતો.

પીરમરફ પોતાને ઘર આવે છે.

“આપ કોણ છો ?—તહાર નામ ?” તે પીરમરફ અલતમારાના અમીરને જોઈને પૂછવા પડ્યો.

“હું જુલીયન મારકવીસ એવ અલતમારા છું,” અમીરે કહ્યું “આએ મહારાં મહોરદાર છે, આએ મહારાં એટા વેલેનતીનો છે, અને આએ મહારાં એટી હુસીઆ છે.”

“ઓ, ખુશી ! ખુશી !” લાંબી સુક્રેદ દાદી સાથેના તે પીરમરફ વીસ વરસના એક નવ જવાનની માફક કુદીને અલતમારાના અમીરના પાને હાથે પકડી તે ઉપર બોસાઓ લઈ તે બાદ વેલેનતીનોના હાથે પકડીને ખુબ ચુમી ચુમી બોલ્યો “મહારાં બચ્ચાંઓ, હું હુડોવીકો ડ અલતમારા છું, અલતમારાના અમીર જુલીયન હું તહારાં બપાવો છું.”

અને તે ઝઘ્ઘ મરફ પોતાના પઢવ અને તેના બેટાના હાથોમાં અતી મોટી ખુશાલી સાથે પકડી પકડીને તે પાક ખુદાના શુકરાના કરવા લાગ્યો.

“પાક ખુદાની શાન” અલતમારાનો અમીર બોલ્યો “શું તે પાક પરવરદેગારની પત્ની કુદરત છે કે આજેજ મહારાં બેટાને હું મલ્યો, અને આજેજ હું મહારાં પીદરના પીતા-જીનેબી મલ્યો.”

અને અંદર લખ જઈને બાહીફાઝત બેસાડીને તે પીરમરફ આગલ અલતમારાના અમીરે પોતાના બેટાને કેમ તજ દીધો હતો, અને શું થયું હતું તે બધી બીના ટુંકમાં કહી દીધી, અને લંબાણથી તે સઘળી ફરીયત કોઈ બીજા મઉકાને માટે રહેવા દીધી.

તે પીરમરફે પેલી વાત સાંભળી લઈને વેલેનતીનોને પોતાના પાસામાં દબાવી દઈને કહ્યું “બેટા, શીકર જા કર. પાક પરવરદેગારની મહેરબાની ધણી છે. મેં નેપલ્સ તજને એકાંત ટાપુમાં વરસો સુધી જે એકચીત બંદગી કીધી, તેથી તે પાક દાદારે વંશપરંપરા પડેલો તે આપણા પરનો શ્રાપ દૂર કીધો છે.”

અને તે પછી તે પીરમરફે પોતાની કહાણીનો લાંબો લય ખુલાસો બીજા તકે કરી દેવાનું કહીને ટુંકમાં પેલા એકાંત ટાપુની વાત કહી અને તે ટાપુને છોડીને એક તરખા મારફતે તે પોતાને વતન અને મકાન કેમ આવી લાગ્યો હતો તેનું વરણન કરીને તે વંધારે બોલવા ગયો, તેટલાં વેલેનતીનોએ કહ્યું “આપ ચાકી ગયલા છો, ધણો વખત બેસી રહો તે ફીક નહીં. આજ બીજાનાંપર આરામ કરો તો સાફ. આપની વાત યોડીક અમે અણી છે, વંધારે આપ આરામ લઈને પછી બોલશો તો ફીક.”

અને બધાંએ જ્યારે બહોંસ કરી ત્યારે ખુદાજીએ નાશતો ચાણી કરી લખ બીજાણું પકડ્યું મગર બીજાનામાં લેટી રહીને પોતાની વાત પુરી કરવાનો તેવજે ધરાદો જણાવ્યો.

અલતમારાના અમીરે તેટલાં વેલેનતીનોને કહ્યું “અઝીઝ બેટા, મહારાં વીચ્છર છે કે

આપણે દાદાજીની વાત સાંભળી લઇને હીવાંથી તુરત નામદાર રીજન્ટ પાસે બધાં જઇએ, તે નામવરે ત્હારી તરફ જે લાયકી મતાવી છે અને ત્હારે માટે તેવજીને જે પ્યાર છે તેને ખાતીર હું ત્હારા માતા, ત્હારી બહેન, અને તું, આપણે મ્હારે જણાં નામદાર રીજન્ટને મલવા જઇએ, દાદાજીની પધરામણીની ખુશાલીમાં આપણે ધરે તેવજીને આપણી સાથમાં લઈ આવીએ અને આજે મોટી ખુશાલીનું ખાણુ એક કરીએ.”

“ ઘણાજ નેક વીચાર છે.” વેલેનતીનો બોલ્યો “ મ્હને હીંયા ઘણુ મોડું થઈ ગયું છે, અને તેથી નામવર લુપો મોટી ચીંતામાં પડ્યા હશે. તેવજીને મ્હારે માટે ઘણું માન અને ઘણો પ્યાર છે, અને અત્યાર સુધીમાં જે કે તેવજી મ્હારે માટે પોતાના માણસો મારફતે પુછપરછ મ્હારના સીપાહોથી કરીખી હશે, છતાંખી તેવજી મ્હારે માટે શીકરમાં પડ્યા હશે. દાદાજીની વાતની છત્રાસામાં ત્હમોએ, માતાજીએ અને પ્યારી બહેને કપડાં બદલી લીધાં નથી. એટલે હું ધારું કે દાદાજીની વાત સાંભળી લઇ આપણે બધાં તે પછી નામવર લુપોને હીયાં લાવવા માટે તેડું કરવા જઇએ” અને વેલેનતીનોએ પેલા ખીજાણે લેટેલા પીરમરદ તરફ ફરીને હસીને કહયું “દાદાજી, ત્હમારી વાત થોડાજ વખત માટે મુલતવી ન રાખો ?”

“હીક છે, પણ એટા લાંબી કલાણી તો હું એક આખો દીવસ ત્હમારો રોકીને ખીજી વખતે કહીશ. “ એટા, તે એકાંત ટાપુની તકલીફ તો શ્રાપ મચેલી પેલી તકદીરની તકલીફને દુર કરવા માટે મેં ખાસ ઉઠાવી, અને પાક ખુદાની એકચીત ખંદગીમાં વરસેના વરસોની તે તકલીફ એટલી આસાન દરરોજ મ્હારે મન બનતી ગઇ કે હું તે તકલીફને તકલીફ તો સહમજનોજ ન હતો. વધારે સાંભલો” તે ઝઠકે ચલાવ્યું “પેલા તરાપામાંથી મારો માલ સામાન મંગાવી લો, જેમાં એક એવી તો અગત્યની ચીજ છે કે જે એટા વેલેનતીનોને બહુ કામ લાગશે. મ્હારા શરીરના અદરતા તમામ ભાગોપર શ્રાપથી જે દરદો ડાઘ હતા તે ત્હને એક પ્રવાહીથી હું નામુદ કરી શક્યોજ. અને તે પ્રવાહી હું મ્હારી સાથમાં કામ લાગે કરીને લાવ્યોજ. ખાક ખુદાની રહમથી હું ધારું કે તે પ્રવાહીના લગાડવાથી એટા વેલેનતીનોના શરીરપરના દોઢના ડાઘોખી નીરતો નામુદ થશે.”

“ ઓ ખુશાલી !” વેલેનતીનો ખુશીની એક ચીખ સાથે બોલ્યો, અને તેણે પોતાના આપના તે ઝઠકે બપાવાના ખભાંપર હળવેથી હાથો મુક્યા અને એક મીઠી ચુમી તે પીરમરદના કપાળપર તેણે લીધી.

તે પછી હરી જઇને વેલેનતીનો પોતાની બહેન આગલ ઉભો, અને ઝઠકે બુડોવીકેએ પોતાની વાત આગલ ચલાવી “પાક ખુદાની એકચીત ખંદગીથી મ્હારા શરીરના દરદતુ ઝેર તો નામુદ થયું, મગર કોઢતો ડાઘ જે હજુણ નામુદ તહીં થયો હતો તે માટે હું ચીંતામાં થોડેક દુર એડેલો હતો તેટલાં મ્હારી નજરે એક અજબખ દેખાવ પડ્યો. હું જ્યાં એડેલો હતો ત્યાંથી દશ ચાર કદમ દુર એક ઝાડ પર એક જનનવર દોડી આવ્યોને ચઢયું, અને તેણે ઉપર ચઢીને ઝાડના ઉપલા ભાગપરથી નખે નખે ઝાડની થોડીક ઊંચ આખવીનાંખી, અને ઝાડના તે આખવેલા ભાગપર પોતાના શરીરનો એક ભાગ તે જનનવરે ધસડ્યો ! શરીરનો જે ભાગ તે જનનવર પેલા ઝાડના ચીકાસ સાથે ધસડતું હતું તે ભાગપર મેં જોયું તો કોઇ સુદેદ ઢાણુ હતું ! મ્હને તુરત એક વીચાર આવ્યો અને એથી અકરૂંસ તે દેખાવથી મ્હારા મગઝમાં

પપ્પા થઈ કે પેલું જાનવરની કાઠ જેવા દોઢ દરથી પીડાતું હોય અને તે તે દરથી રીલા થવા તે જાડના રસથી સાર થવા માટે પોતાના શરીરે-રસ લગાડતું હોય। પેલા જાનવરના ઉતરી જવા પછી મેં તે જાડમાંથી રસ થોડોક કાઢી લીધો અને મહારી ઝુંપડીમાં જઈ મેં તે રસ મહારા પગપર ખુબ મસદ્યો. તે રાત્રે સુષ ઉઠ્યા પછી સ્વહારે મેં મહારી મોટી અગવ-ચનીમાં જોયું કે મહારા પગ ઉપરથી ડાઘ નાખ્યું થયો હતો। તે દીવસે ફરીથી પેલા જાડ આગલ જઈને મેં વધારે રસ તે જાડમાંથી કાઢી લીધો, અને ઝુંપડીમાં જઈ મેં મહારી મરદન પર, ખાંડા પર, હાથો પર, અને તમામ શરીર પર તે રસ લગાડ્યો, અને કપડાં પેહેરી લઈ તે દીવસ આખો તથા તે દીવસ પછીની રાત મેં કાઢી નાખી, અને બીજા દીવસે સહવારનો હું મોટી આશા સાથે ઉઠ્યો. મેં શું જોયું? મહારા તમામ શરીર પરથી ડાઘ તમામ ત્રાપુદગી પામ્યો હતો। મેં પાક પરવરદેગારની બદગી કીધી, જે એકચીત સાફ દીલની બદગીએજ મારી દાઢ લીધી હતી. મહારે મહારી જવાનીથીજ બશારત મલી હતી અને તે બશારત પ્રમાણે હું ઘર છોડીને સ્વદેશ તજીને ચાલી ગયો, તુફાનથી ઘસડાઈને મહાર જહાજ નાશ પામ્યું, અને જ્યારે હું તે એકાંત ટાપુમાં જઈ પહોંચ્યો ત્યારે મેં ત્યાંજ મુકામ કીધું, અને વરસો ટક ત્યાં રહીને જ્યારે હું તહમો વચ્ચે આપના નાશ સાથ મહારે અસહી ધરે ખુશી ભરેલા ચહેરાએ આવી લાગ્યો છું.”

તે પીરમરદ બીજાનામાં ક્ષેત્રીને તે વાત ધીમે ધીમે કહેતો હતો, તેનો પકિત અક્ષત-મારાનો અમીર જુલુધન પેતાની મહેરદાર સાથ તેના સીધા હાથપર બીજાના આગળ એકેજો હતો અને અક્ષતમાંજના અમીરના તે બે બચ્ચાં વેલેનતીનો અને હુસીઆ-તે ઝમરના પગ તરફ બીજાણા આગળ ઉભાં હતાં. તેવામાં એકાએક ત્યાંનો અક્ષતો દરવાજો ખુલ્યો અને હળવેથી ચાલી આવીને નેપદસમી રીજનટ નેકદીલ હુપો પોતે આવીને અક્ષતમારાના અમીરની પાછળ ઉભો રહ્યો, પીરમરદની વાત તરફ પેલાં મહારે એવાં તો યુંટાયલા હતા કે તેમનું ધ્યાન હુપો તરફ પહેલાં ગયું નહી.

પણ, જ્યારે વેલેનતીનોનું ધ્યાન ગયું ત્યારે તે “મહારા મુરખી” બોલીને દોડી ગયો, અને બંધાઓએ ઉડીને નામવર હુપોને મોટી ઇજાત આપી.

“બચ્ચાંઓ પોતે તહમારી તરફ આવનાર હતાં.” ઝમર હુડવીકો બીજાનેથી ઉડીને હુપોને માન આપીને બોલ્યો “આપ નામવર હુપો છો, અને આ રાજ્યના રીજનટ છો એ જાણીને હું ઘણો ખુશ થયો છું. પાક ખુદા નેકાની સાથ નેકાના ભરેલાઓનીજ દોસ્તી કરાવે છે, આપ બેસો.”

“મશરૂફ” ની તોરેલ

“તકદીરની તકલીફ.”

તકદીરની તકલીફવાળા જીવનની આસપાસ તેનું કુટુંબ સુખમાં ઓળંગે થયું.

તકદીર આદર્શ, જાણપ્રણા, મુંબઈ.

મકરણ ૬૪ મું.

પાપી એડરીઅનના નાશ.

નામવર લુપોની તાજીમતવાઝે સાથે હીફાજત કર્યા બાદ દુકામાં પુઠ્ઠા લુડવીકાએ પોતાની કહાણી કહી, અને તે બાદ ખુશકારક બીજી વાનોપર ઉતરીને લુપોએ ચાહ્યું કે તે એડરીઅન ત્રેસપેલોના ઓરડામાં જાય.

લુપોની ઇચ્છા જાણીને વેલેનતીનોએ લુપોને ફરગરીને કહ્યું, “મુરખી, તહમોને મ્હારે માટે કેટલી બધી કાલજ છે તેનો પુરાવો એક વધુ તાઝા દાખલાથી આપે આપ્યો છે. મહને તહમારી તરફ આવતાં મોકું થયું તો તહમે કેટલાક કામકાજોને મુઠી દબાવીને મને મહને શોધના આવ્યા.”

“બાર બાર એ કાલજ અને કાલજની યાદ તું આપે, અઝીઝ લડકા, તે મહને પસંદ નથી.” લુપોએ ધણા ખ્યાથી વેલેનતીનોના માથાપર હાથ ફેરવીને કહ્યું “પવીત્ર કુદરતે તહમારે માટે મહારા દીલમાં કાંઈ એવો ચાહ મુકી દીધો છે કે જેની કોઈ હદ હું મતાવી શકતો નથી.”

“મગર, ખારા મુરખી,” વેલેનતીનો લુપોની આંખોમાં આંખો નાંખીને બોલ્યો “હું એ તાઝા દાખલાની યાદ આપીને આપને એજ કહેવા માંચું છું કે આપ એડરીઅન આગલ સીધારો તો તેવણને કોઈ રીતે દુખી નહી કરતા.”

“અઝીઝ લડકા, પવીત્ર કુદરત પોતાનું ધનસાથી કામ પોતેજ કરેછ, તો મહને કોઈને દુખી કરવાથી શો લાભ? આપણુ માણસ જાતના દુખ દીધાથી કાંઈ વળતું નથી, એ તો પવીત્ર કુદરત પોતાના ધનસાધને અમલમાં મુકેછ ત્યારેજ કાંઈ થાયછઃ જે કાંઈ જેવું કરેછ તેવુંજ તેને મલેછ. હવે હું એડરીઅન પાસે જઈ છું.”

“મહને આપ સાથે લઈ જાઓ તો કેમ!” વેલેનતીનો કાંઈક અટકાવે બોલ્યો.

“નહી બચ્યા, મહને અકેલોજ જવા દે.” લુપો સ્મજાવીને બોલ્યો. “મેં કહ્યું છે કે હું તેને કાંઈ દુખ દેનાર નથી, તો તેની તું ખાત્રી રાખ, મહને અકેલો તેની પાસે થોડાક ખુલાસા માટે જવા દે, તું તહારા માત્રીતા, બહેન અને દાદા પાસે સીધાર, હું એડરીઅન પાસેથી થોડાજ વખતમાં તહમારા લોક આગલ આવીશ.”

“ત્યારે, સીધારો.” વેલેનતીનો નજર નીચી નમાવીને બોલ્યો.

તે પછી, લુપો એડરીઅન આગલ જઈ ઉભો.—અને, તે વખતે, ઉલટાસુલટી હાલતના તે જે આદમીઓની છાતીમાં વીજળી વેગના વીચારો પસાર થઈ ગયા.

મને લુપોના મગજમાં તે વીચાર દાખલ થયો કે જે ગુઝર પામેલા નીરસેશ વખતનો હતો. આહહા, યું તે જમાનો હતો. તે જમાનામાં તે એક મુઠ્ઠીસ માછીમાર તરીકે દમીઆનમાં પોતાની નહાની એક નાવડી સાથે નીકલતો; અને ઘરે પાછો ફરતો ત્યારે તેપર્યંતી મુકે

મોતી સમાન ખુનસુરતીઓમાંના એક અનમોલને તે જમને નીહોર મધુરા પ્યારથી અનખ વહાલ સાથ અગલગીર થઇ પ્યારા બોસાઓથી તે નરગીઝને વધાવી લેતો !

બદમાશ એડરીઅનના મગઝમાં તે વીચાર દાખલ થયો કે જે ગુઝર પામેલા ખુરાઇના વખતનો હતો: હયદ, હયદ, તે ઝમાલા ઉપર, જે ઝમાનામાં તે બદમાશ મુઝી કંગાલે એક સુલ્લીસના ધરના ચીરાગને લુટ્યો હતો ! તે ચીરાગને ચોરીને પોતાના ધરમાં ઉગળો કરવા પર તે અદીના ભરેલા જહન્નમી પલીદે કાશીશ કીધી, મગર ન બંધ શક્યો ઉગળો ત્યાં કદીમી, સીરદ જે થયું તે પાપ પર પાપનો અહરખી ઝીઆદા બોળેજ વધી શક્યો, અને તે બોળ તળે દયાવલા ચીરાગે રએશની આપવાને બદલે આગ આગ લગાડી મુકી ! !

અહખઅ ! કેવા બે ઉલટા સુલટી આદમીઓ ! બદી અને નેકીના કેવા સુંદર આકર્ષણ કરાશ આ બે દેખાવે !

એડરીઅન તો લુપોને જોઇને અને જોતો રહીને સરખસર ધરજ્યો: પાપ, પાપ, અને પલીદ પાપથી હવે તે ધરજો બની ગયો હતો અને જેમ જેમ તે લુપોને જોતો હતો તેમ તેમ તેના ચહેરા ઉપરથી લહુલું ટીપે ટીપું ઉડી જતું માલમ પડતું.

આખીર, લુપો બોલ્યો:

“સીનેર,” લુપો પોતાની નેકદીલી પ્રમાણે પોતાના દુશમન સાથેખી લાયકાથીજ બોલ્યો “સીનેર ત્રેસપેલો, લગભગ આગણીસ વરસો થઈ ગયા છે કે જ્યારે આપણે બે એક ખીળને પહેલવહેલા ઓળખતા થયા હતા, તે વખતે સીનેર, તે વખતે હું તહમને એક મહેરબાન, મુરખી, એક નેકદીલ, એક ઉમરાવી ખવાસના આદમી તરીકે પચચાણતો હતો, મગર અફસોસ, કે મહને નહી ખબર હતી કે સુફેદ કાંચલીની અંદર તહમે એક ઝહેરીલા સાંપ હતા !” અને એડરીઅનના ચહેરાપર થતા ફેરફારો જોતો લુપો થોડોક દમ ખાતો બોલ્યો “મહારી ગયરહાઝરીમાં મહારી ગુરદારને ફરેખ આપી તેં શયતાને તેની સાથ ઝીનાકારી કીધી” હવે લુપો પોતાના દીલને ન થામી શકવાથી તું તાંની ગરમી ઉપર આવ્યો “તે બાદ થયલા બચ્ચાને, તું તે મહારી શીતરતી મહેરદારના સહમખવવાથી, તહારે પોતાને ધર લઇ જઈ રાખવા ખુશી થયો, અને તે વીચારને અમલમાં મુકતાં તે જહન્નમી અહરતે મહને મોમ બનાવ્યો, અને તે તે પરમારથના સાહયામાં તહારી મતલબ કાઢી લીધી ! એક બોલા બલા માછીમારને તહમે બે બદમાશોએ બનાવ્યો.

“અને, પછી” થોડીક થોભ બાદ દાંત કચકચાવીને હાથપર હાથ થોડીને લુપો બોલ્યો “અને પછી, મહારા ધરનો ખંડોનો લુટવા સાથે તેં મહને દુર કરવાની એક તક હાથમાં લીધી ! બદમાશ, મુઝી, ખીરાદરકુશ હયવાન, તેં તેં તહારા બાઇને તેનો વારીસ જલદીથી બની જવા માટે મારી નાંખ્યો, અને, તહારા બાઇનું ખુન તેં મહારે મળે ઓળકીને મહને જલ્લાદના કુહાડા નીચે મારી નાખવા માટે તદખાર કીધો !” અને તેના વાકખના છેલ્લા શબ્દોપર ગુસ્સાની એક ચીખ તે નેકદીલ લુપોના છગરથી ઉડી રહી.

“બેલ, બેલ, એ આંડાળ” લુપો ગુસ્સાથી આમલ બોલ્યો “તહારા બાઇ બલા ડોલ્ટર ત્રેસપેલોના જે ખુન માટે મહને પકડવામાં આવ્યો હતો તે ખુન છું તેં મેંથી કહ્યું ? બેલ.”

“હા મેં કીધું” ધરજતો થયરતો એડરીઅન બોલ્યો. “મહારા” ભાઈની દરિયાત જલદીથી મેલવવા માટે મહારા ભાઈનું મેં ખુન કીધું. હું કપુલ કરું છું, અને તે વખતે બનેલો એક બનાવથી હું કહી દઉં છું. તહમારા ધરથી ઉડાવી લાવેલું પેલું બચ્ચું બધારે મરી ગયું. ત્યારે મહારા નીકરડી મારફતે મહારા ભાઈએ જાણી લીધું કે મહારા ધરમાંનું બચ્ચું મરણ પામ્યું છે, અને મહારા ભાઈએ તે વાત જાણી એમ સાંભલીને હું ગુસ્સામાં ગયો કેમજે મહારા ભાઈને તે વખતે મહારા ધરમાં આવેલાં બીજા બચ્ચાંની તો કાંઈથી ખબરજ નહીં હતી, અને તે તો એમ સહમજ્યો હતો કે અલતમારાના અમીરનું બચ્ચું જે તેણે મહને સોંપ્યું હતું. તે મરી ગયું. આ ઘોંટાલાથી મેંબી મહારા ધરમાંના બે બચ્ચાના બેદ નહીં ખોલતાં મહારા ભાઈને અલતમારાના અમીરના બચ્ચાના મરણ પામવાનીજ બનાવતી વાત કહી ! પણ, તેજ વખતે મહને વીચાર આવ્યો કે આ થયલા ઘોંટાલાને સમજે જે મોટી દરિયાત અલતમારાના અમીરથી મહને મલનાર હતી તે મલતી અંધ થઈ જશે ! મેં મહારા ભાઈથી જાણ્યું હતું કે તે મહારે ધરથી નીકળેલો સીધો અલતમારાના અમીરને ઘરે જમને તેના બાળબેટાના મરણની ખબર કહેનાર હતો, અને તેથી મેં તેજ મહકાપર એક ફટકાથી બે પક્ષી મારવાનો વીચાર કરતાંજ હા, મેંજ મહારા ભાઈનું ખુન કીધું.”

“તે તેનું ખુન કીધું, અને મહારી પર તે ખુનનું તહોમત આવતાંજ તેં અને મહારી શીરતી ભારગ્નએ મહને ખુની ઠેરવ્યોંબી અને માન્યોંબી ! કેટલી મોટી દગલગામી ! અને મહારી દુઃખપર હલામ ! તે શીતરતી ભારગ્નએ પોતેજમને ખુની માન્યો તો માન્યો પણ મહારા બેટાનેબી શીખવ્યું કે તેણે પોતાના બાપને ખુની માનવો ! ! એડરીઅન, એડરીઅન, સાંજેજ થયું કે મહારે ધરથી તું જે બચ્ચાને લઈ ગયો હતો તે જલદીથી મરી ગયું, અને બહુજ સાર થયું કે તેં મહેલના વાતાવરણમાં વેલેનતીનોતે દાખલ નહીં કીધો. એડરીઅન ત્રેસપેલો, તેં પાપીએ ફક્ત એકજ સાર કામ જે કીધું હોય તે એજ છે કે તેં વેલેનતીનોતે જેવા એક ભલા છોકરાને મહેલના પાપીએ સાથે બેલાઈને બુરો થવા દીધો નથી, પણ તે બલાઈથી તેં થઈ-સાના જીવપર કીધી, અલતમારાના અમીરે તુને ગોયા એક નહાની દરિયાત એ છોકરાને પાળવા માટે આપી દીધેલી છે જેની મહને હમણાં ખબર થઈછ !” અને પછો એક દમ થોભી લુપો બોલ્યો “આથી બહેતર થતે અગર જે તું દગાઈથી પઈસાજ મેળવતે, પણ પઈસા અને હરામ ખ્યારને મેલવવા ને ખુને કીધાં, ના સહમજતો તું, કે તેં ફક્ત તાહરા ભાઈનુંજ ખુન કીધુંજ, પણ તાહરા પાપી ખ્યારને લીધે તેં બીજા બે ખુન કીધાંજ, તેં મહારો અરિસ્તને શીતરતી ભારગ્ન બનાવીને ખુન કરવા શીખવ્યું, અને તે ખુનથી તે કંગાલ અરિસ્ત જલેસાના કુહાડા હોળ કતલ થઈને કંગાલમાં કંગાલ અંગમે મરી ગઈ, અને રોખડોંબી તેજ અંગમે થયો.”

“તું શીલીપા મરી ગઈ” ફાટલે ડોળે એડરીઅને પુછ્યું.

“તો હું એક ખુન કર્યા પછી તે જીવશે ? પતીજ કુદરત પોતાના રાસ્ત ધનસાફને અમલમાં નહીં મુકશે ?”

“મુકશે, મુકશે.” કપાલ પર હાથ મારીને એડરીઅન બોલ્યો “અહસોસ, મેં એક કુલને ફાંસમાં ફાંસવી, તેને જાખમે ખુન માટે ખુની બનાવી—”

અને હજુજ તો એડરીઅન વધારે બોલે તેટલાંજ લુપો પુકારી ઉડ્યો “બે ખુન ? બે

પુન કાણુના ? એક મરહુમ શાહઝાદા એનદરીઆનું, અને બીજું—”

“ મરહુમ રાજ્ય રોયરટનું.” એડરીઅને પોતાનો ગુન્હો કપાયો, અને સર જીભાવ્યું.

“ શયતાન ! નમકહરામ ! જેના મહેલમાં જન્મને વસ્ત્રા તેનાજ લકુના તહમે તરસ્ત્રા બન્યા ?” હુપો મોટા ગુસ્સામાં હાંત કચકચાવીને બોલ્યો.

“ હા.” એક નીસાસો નાંખીને તે પક્ષીદ પાપી ગુન્હાગાર હવે આખીરી વખત નકદીક હોય તેમ ગુન્હાનો તમામ ઇંકરાર કરવાના ઇરાદાથી બોલ્યો “રાજ્ય રોયરટનું પુન થયું, અને અને તે પુન મેં અને શીલીપાએ કીધું.” અને જે બીના આપણે જાણીએ છીએ તે બીના શીમતવાર એડરીઅને કહી દેતાં આગલ ચલાવ્યું “તેમ રાગનું” પુન કરીને અમોએ કયુક એવ કુરા સામે લડત ચલાવીને જેનાને રાજ્ય ગાદી આપી,—

“ જે જેનાનેબી લ્હમો પાપીઓએ શીતરતી બારગ બનાવી, અને તેને પરીણાએ આખીર તે હરામ પ્યારના બે પુટલાંઓ નાશ પ્રાપ્યા !” એડરીઅનના બોલવાની વચ્ચે જીનુનથી હુપો બોલી પડ્યો “મશરૂક બેટા મયો, આ રાજ્યની રાણી ગમ્, અને એક મોલા બલા શાહઝાદાનોબી લ્હમોએ નાશ કીધો.”

“ અફસોસ ! અફસોસ ! ખરેખરજ એક બોલો બલો તે શાહઝાદો હતો, અને તેનું પુન આજે, હું ઘણેજ પસ્તાકુંછ” એડરીઅન કપાલ પર હાથ મારીને બોલ્યો “કેટલો બોલો તે બીચારો હતો કે તેણે જે રાણી પોતાની સાથના લગનના છુટા છુટા કરાવે તે બીજી મહોરદાર કરવા માટે એક ગરીબની છોકરી સાથ લગનની વાત કીધી હતી, અને તે વાત મેં જાણેલી હોવાથી એક રાતના બ્યારે જવાન રોયરટ અને રાણી જેનાને સાથે જોઇને એનદરીઆ શીલીપાના ઓરડામાં દોડી આવ્યો હતો અને રોયરટ સાથ શમશીરથી લડતા તક્યાર થયો હતો ત્યારે મેં તેના કાનમાં ફક્ત તે વાત કહી, અને તેટલી તે નાચીજ વાતથી તે બોલો શાહઝાદો ગભરાઇ ગયો હતો અને શમશીર ખ્યાન કરીને પોતાના કમરામાં ચાલી ગયો હતો ! કેટલો બોલો અને કેટલો બલો ! અને તેવા એક ગાય જેવા અસીલ શાહઝાદાનું પુન અમે કીધું ! ! અરે અરે, હું મરહુમ રાજ્ય રોયરટના પુનને માટે જેટલો પસ્તાતો નથી તેટલો બધો હું બોલા શાહઝાદા એનદરીઆના પુન માટે આજે પસ્તાકુંછ ! અરે, તે બીચારાની મહોરદાર રાણી જેના શીતરતી બારગ થઇને તેને ઉડાવી બનાવીને જવાન રોયરટ સાથ હરામ પ્યાર કરતી હતી છતાંબી તે બીચારો એક ઉફખી નહી કરતો હતો, અને તેવા એક બોલ : બલા કોઇને ઇજ નહી કરનારને અમે કેમ માર્યો ! કેમ માર્યો !” અને માથું દીવાર સાથ અફાળી દઇને તે ગુન્હાગાર, હવે એક દરદે દીલના પુકારથી, રડ્યો !

“ ૨૩ ! ૨૩ ! એ પક્ષીદ ઝીંદગીની તું સીહા તસ્વીર, ૨૩ ! ખુબ રડી શે, કેમજે વખત હવે ત્યારે માટે થોડાજ બાકી છે.” હુપો બોલ્યો “જેમ શીલીપા, કેરાલીના, ખરનાન્ડ, અને રોયરટ જલ્લાદના કુલાડા તલે પડીને ચાત પામ્યા, તેમ હવે થોડાજ વખતમાં તુંબી નાશ પામશે.”

“ શું મહેતબી મારી નાંખવામાં આવશે ?” એડરીઅન બોલ્યો.

“ હમણાંજ હું તુને કીધાથી કંઈકખાને મોકલાઉંછ, રાજ્યના રીજનન્ટ તરીકે મહેતબી તેથી

સંપૂર્ણ ફરજ છે, અને તેમ કંઈકાંને મોકલીને આવતી કાલે ત્હને ગરદન મારવામાં આવશે.”
હુપો બોલ્યો.

“મ્હને ગરદન મારવામાં નહીં આવે તેથી મેં આજે તમવાર રાખ્યું છે.” ગોળી જેવી કોઈ ચીજ બાંધુની મેઝના ખાંડમાંની એક ખાંડલીમાંથી કાઢી લઈ તે તુરત ગલી જઈને એડરીઅન બોલ્યો “હવે થોડીક મીનીટમાં મેં ખાધેલા અહરથી હું મરીશ, માટે, હુપો, હું મરતાં મરતાં ત્હમારી મારી માંગુછ, અને ઇચ્છુંછ કે ત્હમે વેલેનતીનોને હોવા બોલાવીને મ્હારા આખીરી વખતમાં મ્હને તે જવાન સાથ મુલાકાત કરવા દેશો.”

હુપો ગયો, અને તેણે વેલેનતીનો ઉપરાંત અલતમારા કુટુંબને તે મરતા માણસ આગલ મોકલ્યું, અને પોતેથી ગયો.

એડરીઅન પોતે એક પ્રખીણ તખીય હતો. અને તેણે તેથી જે અહર ખતાવી ખાધું હતું તે તેનો દમ જલદીથી આખર કરે તેમ હતું, છતાંબી તે પાપી પલીદ અદમાશને મરતી વખતે જે જે વીચારો આવ્યા અને જે જે દુખ થયું તે સઘલા દુખને જોઈને પાસે કિસેલા બીગ્ગએનેમા પ્યાલ આવે કે પાપીનો કેવો ખુશ અંગમ હોય છે તે જાણે પવિત્ર કુદર ખતાવવા માંગતો હતો. એડરીઅન જલ્લાદના કુલાડા તજે મરતે તો તેને તેટલી વેદના નહી થતે, પણ આ વેદના કાંઈ અજમ રીતની થઈ, અને તે એટલી તો દુખકારક હતી કે ન વરણવી શકાય !

આખીર તે મુઓ.

તે અદમાશ પોતાની આખીરી પજો વખતે એવો રીળી રીળીને મુઓ કે નેક દીલ વેલેનતીનો અને તેની બહેન હુસીઆ અને તેમની માદર તે જગેથી હટી ગયાં હતાં, અને તે મકિતનો દેખાવ જોઈ શક્યાં ન હતાં !

ખતમ ! પલીદ પાપીઓમાંનો બચેલો તે અદમાશથી પોતાના કંગાલ અંગમથી તથાહ થઈને નાશ પામ્યો ! ખુરાંઓનું કદીબી બહુ થતું જ નથી.

પ્રકરણ ૬૫ મું.

નેક અંગમ.

આપની સખતી મેલવેલો, તકલીફની તકલીફ ખમેલો ખુદલો હુડવીકો વીપતી સહવા પછી મુખમાં પોતાના કુટુંબ વચ્ચે વસતો હતો. તેજ તકલીફમાં રહેલો વેલેનતીનોથી હવે સખતી પછી મુખ જોતો હતો.

પીરમરદ હુડવીકો એકાંત ટાપુમાં માક ખુદાની ઇઆદત કરીને આપ હર કરી શક્યો હતો-જવાન વેલેનતીનો પારકાને ઘર, આખાખને વરસો સુધી પચાવવા વગર, આજે ફરજો ડાખની નાખુબી સાથે દુખથી તમામ નીરાલો થયો હતો.

નેક વેલેનતીનો અને તેની નેક બહેન હુસીઆ-જોડામાં ભાઈ બહેન-પત્ની કુદરતના તુર તરીકે માધબહેનના ન તુટે તેવા અથાક પ્યારથી હરહંમેશ સુખી અને તમામ સુખી હતાં, અને તેમના માપાપ તે બેઉને જોઈને પોતે સુખી રહેતાં હતાં.

પીરમરદ હુડવીકોખી પોતાના બહા કુટુંબ સાથે બીજા વરસો સુધી જીવ્યો. અને તે સુખી કુટુંબમાં વેલેનતીનોના ખાસ આગ્રહથી નેપલ્સનો રીજનટ નામવર હુપો અલતમારાના અમીરના આલીશાન મકાનમાંજ રહેવા લાગ્યો.

નામવર રીજનટે શાદી કરવી એવી બહોંસ અલતમારા કુટુંબ તરફથી ચાલુ થયા કરવાને સખએ આખીર ફરીથી સંસારમાં પડવા માટે હુપો કમુલ થયો, અને અલતમારાના અમીરની એક વીધવા બહેન જે નેપલ્સથી પંદર માઇલપરના એક નહાના પથુ આલીશાન મકાનમાં રહેતી હતી તેની સાથે હુપો પરણ્યો. આ બીજા લગનથી હુપો ઘણાજ સુખી થયો, કેમજે આ તેની મહોરદાર નીતી અને નેપ્રીનો એક ઉત્તમ હીરો ગોયા નીકલી. આ લગનથી હુપો વેલેનતીનોનો કુઓ થયો, અને તે લગન પછીને જ વરસે જે બચ્ચું હુપોને ત્યાં પચદ થયું તે પોતાના કુધના છોકરાને લઈને વેલેનતીનો અને હુસીઆ ખુબુરમતાં અને રતાં.—હુપોનો આ જેટો તેના પહેલા બેટા રોબરટ જેવો નહીં નીકલ્યો, એ તો પોતાના નેક માપાપ જેવોજ નેક નીકલ્યો.

હુપોએ પોતાનો ડાકુ પેશો તો બેશક અત્યાર અગાઉનો છોડ્યો હતો, અને તેથી તેણે પોતાના તમામ ડાકુઓને નેપલ્સના લશ્કરમાં શામીલ કરીવા હતા. હુપોએ હવે પુરા તવંગરોના પૈસાની હુટથી બહા મુફલોસોને મદદ આપવાને બદલે ખઝાનામાંથી ખરી સખાવત કરવા માંડી હતી.

અને હવે, અઝીઝ વાંચનાર, પાછાં મલીએ તેટલાં ખુદા હાડીઝ.

પાંડે ખુદા આપણા શાહનશાહ જ્યોર્જને સલામત રાખે.

